

ทฤษฎีธรรม
เตปิฏก
๒๕๔๙
พุทธวสุเส

สตตตปิฎก
ขุททกนิกาย
ชาดกปาฐ
[ปรโม ภาค]

ทฤษฎีธรรม เตปิฏก

๒๕๔๙ พุทธวสุเส

ทฤษฎีธรรมมหาเถรสมาคม มุททาปัตต์

Ra
CRE
2014
632715
V. 27

หมายเลข 2566/2566

ทฤษฎารฎจสุส
เตปีฎกั
๒๕๔๙
พุทฐวสุเส

ศุคคบุตปีฎเก
พุทฐกนโถายสุส
ชาตคปาลี
ปรัสโถยวีส

๒๗

หมดอายุ 12/06/256๘

ทฤษฎารฎจสุส
เตปีฎกั

๒๕๔๙ พุทฐวสุเส

ทฤษฎาสังฆมหาเถรสมาคมเมเน มุทฐาปีคั

ก
632715

TULIB

3 1379 01483900 6

ทฤษฎารฎจสส เตปีฎก

๒๕๕๙ พุทธวสเส

สุตตนตปิฎเก ขุททกนิกายสส
ชาตกปาฬิ
[ปจโม ภาโค]
ปาฬิวิโสธกตเถเรหิ วิโสธิตา

ภูมิพลสส ปรมินทรมหาราชวรสส
ปรีปญญสฏฐิจวสเส สิริราชชมมงคลมหมกกาเล
ทฤษฎสงฆมหาเถรสมาคม มุททาปีตา

หมดอายุ 12/06/2566

๒๗

With the Compliments

F-5 ส.ค. 2558

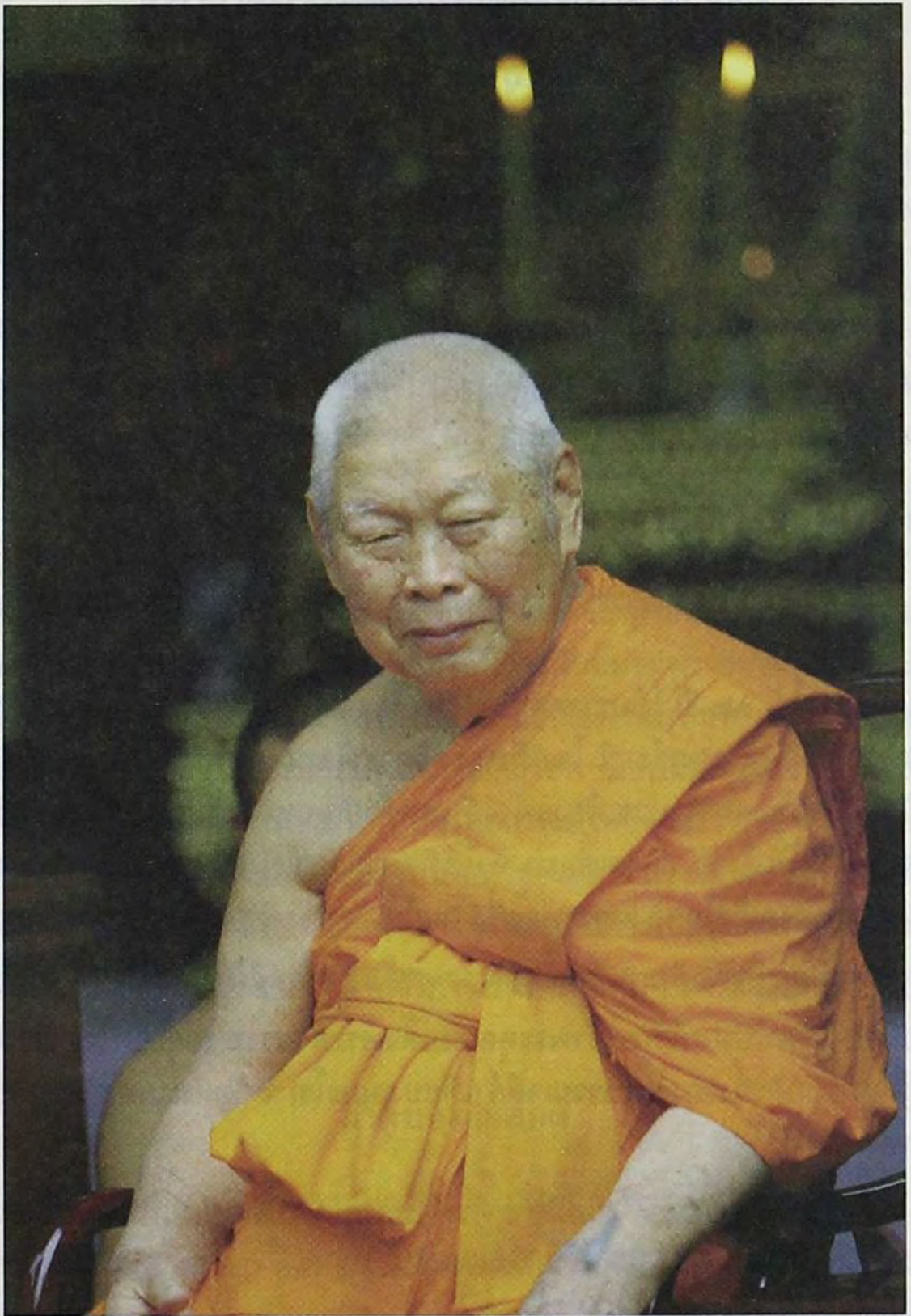

หมดอายุ 12/06/2566

ภาพถ่าย 12/06/2566

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙)

หมดอายุ 12/06/2566

อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
(๑๑ มกราคม ๒๕๓๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖)

ประวัติ เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๘)

๑๑ มกราคม ๒๔๗๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖

อายุ ๘๕ ปี พรรษา ๖๓

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ นามเดิมว่า เกี่ยว นามสกุล โชคชัย นามฉายา
อุปเสโณ บิดา นายเลื่อน โชคชัย มารดา นางยี่ โชคชัย เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๗๑
ณ บ้านเฉวง ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การบรรพชาอุปสมบท

เมื่อยังเยาว์ ได้ศึกษาระดับประถมศึกษา ที่โรงเรียนวัดเฉวง จนจบประถมศึกษา
ปีที่ ๔

เมื่ออายุได้ ๑๒ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดเฉวง (วัดสว่างอารมณ์) อำเภอ
เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีพระอธิการพัฒน์ ภาทุมณี วัดภูเขาทอง เป็น
พระอุปัชฌาย์ แม้เจตนาจะบวชเพียงแค่ ๗ วัน แต่ด้วยอุปสรรคต่างๆ ทำให้เจ้าประคุณ
สมเด็จฯ ยังคงมั่นในสมณเพศต่อมา หาได้คิดลาสิกขาไม่ โยมมารดาจึงนำไปฝากไว้
กับท่านพระครูอรุณกิจโกศล (หลวงพ่อพริ้ง โกสโล) วัดแจ้ง ตำบลอ่างทอง อำเภอเกาะสมุย

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ฝึกฝนในการศึกษา มีวิริยะ อุตสาหะ จนหลวงพ่อพริ้ง
เห็นอุปนิสัย ได้นำไปฝากไว้กับเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาณมุนีมหาเถร)
โดยอยู่ในการปกครองของพระธรรมเจดีย์ (เทียบ ธมฺมธโร) ณ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร
กรุงเทพมหานคร

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๙๒ เมื่อมีอายุครบอุปสมบท ก็ได้อุปสมบท ณ วัดสระเกศ
ราชวรมหาวิหาร โดยมีเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาณมุนีมหาเถร) ทรงเป็น
พระอุปัชฌาย์

ด้านพระกรรมฐาน

เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้เรียนพระกรรมฐานในเบื้องต้น จากหลวงพ่อพริ้ง ซึ่งเป็น
พระวิปัสสนาจารย์องค์สำคัญของเกาะสมุย โดยหลวงพ่อพริ้งได้นำเจริญพระกรรมฐาน
บนหลุมฝังศพขณะมีอายุ ๑๒ ปี ต่อมาได้เรียนพระกรรมฐานจากสมเด็จฯ พระสังฆราช

(อยู่ ญาโณทยมหาเถร) ซึ่งมีความชำนาญในพระกรรมฐานด้านกสิณ และยังได้ให้ความสนใจวิธีการเจริญพระกรรมฐานตามแนวต่างๆ ที่ปฏิบัติในประเทศ จนมีความชำนาญทุกสาย

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ริเริ่มวางรากฐานแนวคิงานพระศาสนาเชิงรุกที่สำคัญในด้านต่างๆ ริเริ่มให้พระสงฆ์นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้กับงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา อนุวัติให้สอดคล้องกับโลกสมัยใหม่

ได้บริจาคเงินสร้างโรงเรียนและตักสงฆ์อาหารในท้องถิ่นชนบทที่อยู่ห่างไกล ความเจริญหลายแห่ง ในนาม “อาคารผู้มีพระคุณ” เพื่อพยาบาลพระภิกษุ สามเณร ผู้อาหาร และสาธุชนทั่วไป

ในด้านต่างประเทศ

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ริเริ่มเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ริเริ่มการสร้างวัดไทยในต่างประเทศ ริเริ่มให้มีการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปประจำ ณ วัดไทยในต่างประเทศ ริเริ่มสานศาสนสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งรองประธานสภาสงฆ์โลก นับเป็นพระสงฆ์ไทยรูปแรก ที่ก้าวขึ้นสู่การบริหารองค์กรสงฆ์โลก เป็นคณะสงฆ์ไทยคณะแรกเยือนทำเนียบขาวอย่างเป็นทางการ ตามคำนิมนต์ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เป็นคณะสงฆ์ไทยคณะแรก เยือนนครรัฐวาติกัน กรุงโรม อย่างเป็นทางการ ได้ออกเดินทางไปต่างประเทศทั่วทุกมุมโลก เพื่อหาแนวทางที่จะให้มีวัดเกิดขึ้นในประเทศนั้นๆ จนเกิดวัดไทยทั่วทุกมุมโลก ในปัจจุบัน

ลำดับสมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๐๑	เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระเมธีสุทธิวงศ์
พ.ศ. ๒๕๐๕	เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชวิสุทธิเมธี
พ.ศ. ๒๕๐๗	เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๔	เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๖	เป็นรองสมเด็จพระราชาคณะที่ พระพรหมคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๓๓	เป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระพุฒาจารย์
พ.ศ. ๒๕๔๗	เป็นประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙) อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม ประธานสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ แม่กองงานพระธรรมทูต เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก และเจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร เป็นพระมหาเถระที่อุทิศตนและเสียสละเพื่อพระพุทธศาสนา ประเทศชาติ บ้านเมืองมาโดยลำดับ เป็นที่ปรากฏชัดเจน

ดังบทคติธรรมซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ได้ประทานไว้ในหลายโอกาส ความว่า “**ความเสียสละ เป็นพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นพระพุทธจริยาที่ทรงสร้างสมจนถึงวาระแห่งการตรัสรู้ จุดหมายสูงสุดของความเสียสละในพระพุทธศาสนา คือ การเสียสละเพื่อบรรลुพระนิพพาน ความเสียสละจึงก้าวสูงขึ้นไปด้วยลำดับ ความเสียสละทุกระดับล้วนมีความสำคัญ เช่น ความเสียสละเพื่อรักษาแผ่นดิน ถ้าไม่มีผู้เสียสละเพื่อแผ่นดิน ชาตินี้คงไม่มีแล้ว ความเสียสละเพื่อสถาบัน ความเสียสละเพื่อหน้าที่การงาน เป็นต้น ความเสียสละโดยทางหนึ่ง เป็นการลดความเห็นแก่ตัว จนถึงขั้นไม่มีความเห็นแก่ตัว**”

รัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดพิมพ์พระไตรปิฎก ฉบับพิมพ์มหาเถรสมาคมชำระและจัดพิมพ์ เพื่อน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศล ถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๙ ซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ เป็นผู้ปรารภให้มีการชำระและจัดพิมพ์

ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙) อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ในวันอาทิตย์ ที่ ๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ นั้น

รัฐบาลจึงจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับดังกล่าวโดยเสด็จพระราชกุศล ในพิธีพระราชทานเพลิงศพเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ เพื่อบูชาพระคุณ พร้อมอุทิศกุศลน้อมถวายในสัมปรายภพ ตราบจนบรรลुพระนิพพานเป็นที่สุด

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสนาดาทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ “คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยบ่าว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ผู้่งท่วย มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากرانกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว...”

พระบรมสัตยาธิปฏิฐานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เทพยดาทั้งปวงว่า “ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเศวตฉัตร จะให้บำรุงพระพุทธศาสนา ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า” พอตกพระโอษฐ์ลง พระพายก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...

นำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช “พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตตั้งนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือพระพุทธศาสนามาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน

ศาสนา อย่างนี้เป็นกรยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามีจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?” “จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อๆ กันมาถึง ๒,๒๒๕ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้น เป็นการที่พระองค์จะทำได้”

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

“อันตัวพ่อ	ชื่อว่า	พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก	ภูชาติ	พระศาสนา
ถวายเป็นดิน	ให้เป็น	พุทธบูชา
แต่พระศาสนา	สมณะ	พระพุทธรูป
ให้ยืนยง	คงถ้วน	ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชี	ปฏิบัติ	ให้พอสม
เจริญสมณะ	วิปัสสนา	พ่อชื่นชม
ถวายเป็นคัม	รอยบาท	พระศาสดา
คิดถึงพ่อ	พ่ออยู่	คู่กับเจ้า
ชาติของเรา	คงอยู่	คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา	อยู่ยง	คู่องค์กษัตริย์
พระศาสดา	ฝากไว้	ให้คู่กัน”

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

“ตั้งใจจะอุปถัมภก	ยอยกพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบขัณฑสีมา	รักษาประชาชนและมนตรี”

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย “ศุภมัสดุ ๑๑๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จพระบรมธรรมิกมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว... ทรงพระราชศรัทธาจะยกกรือวิสาขบูชามหาโยธยพิธิ อันขาดประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรฐิติกาล ปราภฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอรรถตถประโยชน์และปรตถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ข้าขอบขัณฑสีมาทั้งปวงจำเริญอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า...”

นำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว “ด้วยกำลังทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณาดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนามพระรัตนตรัยสรณาคมน้อันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง ให้เห็นความจริงในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒนรัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสโมสรมัคคีรสปรึษาพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวิญญูติปริชารอบรู้ราชานวัตร จะเป็นศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์รักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์นั้นขึ้นเสวยมไหสวรรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเถิด อย่าได้กริ่งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้าอย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร...”

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงประกาศพระราชทานส่วนพระราชกุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับพระอุณาโลมพระพุทธรูปมหาณีนรัตนปฐมากร “การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดชุนเคืองขัดใจเลย พระนครนี้เป็น

ถิ่นที่ของถนนับถือพระพุทธศาสนาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่อื่นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโหม่นสน้อยใจด้วยริษยาแก่ พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเอง ถ้า โหม่นสักก็ชื่อว่าโลกล่วงเกินไป...”

พระราชปฎิญาณและพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช “ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีน้อมไปในศาสนาอื่น นอกจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบ ดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ อันได้ประพฤติตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบอกว่าสิ้นชีวิต...”

พระราชนิพนธ์และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา เราจำเป็นต้อง ถือด้วยความกตัญญูต่อบิดา มารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา... เมื่อรู้สึก แน่นนอนแล้วว่า ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้... ถ้าข้าพเจ้า จะขอแก้ท่านทั้งหลายว่า พุทธศาสนาเป็นของไทย เรามาชวนกันนับถือ พระพุทธศาสนาเถิด... ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาถูกดูถูกยิ่งเสียกว่าผู้ที่แปลง ชาติ... เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมั่น อยู่ในศาสนาพระพุทธซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา...” และพระองค์ได้ พระราชทานความหมายแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

“ขอรำรำพรรณบรรยาย	ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสีทั้งสามงามถนัด	
ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์	หมายพระไตรรัตน์
และธรรมะคัมภีร์ไทย...”	

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว “แต่ บ้านเมืองในลานนาถึงกาลวิบัติ พระพุทธศาสนาก็เศร้าหมองจนสงฆมณฑล

เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในมณฑลนี้ มาโดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วน คดีโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนศีลธรรมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยใน พระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า “เราจะครองแผ่นดิน โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ได้มีพระราชดำรัสตรัส ลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า “โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติของเรา ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนา ที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึง เคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตาม ราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบูรพการีตามคตินิยมด้วย...” และได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า “คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีทุกคน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็น ศาสนาประจำชาติ”

การดำเนินงานตรวจสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความ บริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำเป็นต้องอาศัยความสุขุมคัมภีรภาพด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลี ของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

[๖]

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะตราบใดที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั่น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรคุณ) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งนี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรคุณ) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจรัสรัตนกาล เทอญ

สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี

๗

(สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี)

หมดอายุ 12/06/2566

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า พระธรรมวินัย พระธรรม ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้ และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ พระวินัย ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมา เมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะ เป็นพระบรมศาสดาแทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหา ปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจวนจะเสด็จ ดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ใน ตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต,
โส โว มมจฺเจยน สตฺถา.

แปลความว่า “ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา”

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสวดทานความ ถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติ พร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณา สวดทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

เป็นหมวด ไว ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า พระไตรปิฎก อันประกอบด้วย พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

พระวินัยปิฎก หมวดพระวินัย ว่าด้วยพระพุทธานุญาตที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวช ประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธานุญาต รื้อสร้างสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้เสวยวิมุตติสุขเป็นต้นไปพร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ มหาวิภังค์ ภิกขุณีวิภังค์ มหาวรรค จุลวรรค และปริวาร โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๔ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๔

พระสุตตันตปิฎก หมวดพระสูตร ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนา ตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็นประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหารตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า นิกาย ๕ คือ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย และขุททกนิกาย โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๕ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก หมวดพระอภิธรรม ว่าด้วยประมวลพระพุทธานุญาตอันเกี่ยวกับหลักปรมาธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ คือ ัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา ปุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก และปฏิจจกัน โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัติสัทธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวัคสัตตสุตสัจธรรมทั้งหมด เป็นปทัฏฐานให้เกิดปฏิบัติสัทธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธสัทธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

“พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับการอรรถะสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถาฎีกาโยชนา สัททาวีเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีสนาทมูลวาท ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่...”

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมาด้วยภาษามคธ หรือภาษาบาลี อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกาเมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้นี้ ถ้าในสมัยใดมีความผันเพื่อเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติดิฉิลหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะต้องถือเอาเป็นภาระธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระ
 สังคิตาจารย์ทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า “ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาน้อยลง
 และปัญญาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย
 ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์
 อักษร” เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครอง
 ประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา
 เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่าง
 ลำเค็ญ มีความผิเดื่องด้วยภิกขาหาร ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี
 แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึกถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกัน
 ทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไร
 จะฉันทเป็นภัตตาหาร ก็ฉันไปไม่แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อ
 สบายยาท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎก
 ที่ทรงจำไว้นั้นสูญไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่
 ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บางท่านเกิดเตโชธาตุในท้องกำเริบก็
 ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูตความร้อนจากร่างกายแล้วสบาย
 ทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้ลืมนั่นสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการ
 ทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป
 จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ
 พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษา
 สิงหล แล้วนำสืบเผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และ
 ต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็น
 รูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎก
 ฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม
 ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในโอกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และอัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบรมพุทธมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้เอกราชจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธานุศาสนเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารถนาว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถรานุเถระและเชษฐราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๘๖ ผูก พร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า พระไตรปิฎก ฉบับทอง ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับรดน้ำแดง แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มีฉบับรดน้ำเอ็ก ฉบับเทพชุมนุม เป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นสำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับส่องชาด

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปริวรรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำอย่างโอฬารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **สยามมรฎกสูตร เทปิฎก** : **พระไตรปิฎก ฉบับสยามรัฐ** พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์ คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับ สยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมด นับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคร แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ยังมิได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปี พุทธศักราช ๒๔๘๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาท สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้ประชุมกันดำเนินการ แปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** โดยแปลตามความในพระไตรปิฎก ภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๔๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับ จำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวน เทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกใน ครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมีนัยหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาท ปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปล และจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่ พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระ จัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า พระพุทธวจนะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความงอกงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั้น จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นภาระธุระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการपालิวิโสธกะ คณะกรรมการการแห่งสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสังฆานุมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จพระวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตรหรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉกฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตริ์ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **ทฤษฎารุสส สงคีติเตปิฎก ๒๕๓๐ พุทธวสุเส** : พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยดังกล่าวนี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายวัดจนหมดลง โดยเหตุที่พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้ง ต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาฯ ในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กัน กลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หากใช้เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่าง และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมีได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลักลั่นกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นภาระธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมา ให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นรูปเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดทำเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธานิบาย นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มานำสืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมทั้งจะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถคือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะสมแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจดูคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า *ทิม* ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าวรรคตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้นี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมิได้มีการตรวจชำระสอบทาน
 แต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม พิจารณ
 เหตุที่พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์
 เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระ
 มหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธานุศาสนานอกจากจะ
 ทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศึกษา
 งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษา
 สงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับ
 การอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธานุศาสนาอีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการ
 ตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้
 พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธานุศาสนา
 อันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธานุศาสนาคู่กับชาติไทยตราบเท่า
 ทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาลที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา-
 ภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช
 บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่ง
 ราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ นับเวลา
 ถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐ สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้
 เสด็จดำรงสยามรัฐสีมาราชอาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่
 ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบูรณ์รุ่งเรือง
 วัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดย
 มหาเถรสมาคม สำนักในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติ
 และพระพุทธานุศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและ
 ฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๔ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๐ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๔ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จันท์ พรหมคฺคฺโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวนปญฺโญ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลีให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันได้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทยให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มีพระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน หาสมฺโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็นประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มีพระวิสุทธีวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัดปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มีพระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชยญาติการาม เป็นประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียงตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๗ ฉบับ ประกอบด้วยพระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) ทวยธรรมาสงฆ์ สงคิตติเตปิฎก (๒๕๓๐ พุทธวสเส) (๒) สยามธรรมาสงฆ์ เตปิฎก (๒๕๒๕ พุทธวสเส) (๓) มหาจุฬาลงคปิฎก (อนุสรณีย์ ๒๕๐๐ พุทธวสเส) และพระไตรปิฎกบาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ฉนฺทสงคิตติเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรพม่า ฉบับฉนฺทสงคิตติเตปิฎก พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๔) (๒) อังคลิสเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สิทฺธิเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลันทาทเวนนาคริปาลิเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยนาลันทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เพียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลี และภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการ พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตในไศศวรรยราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดิ์จงเกิดมีในที่ทุกสถาน ขอให้รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออาณาประชาราษฎร์และสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุข ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัฏฐิตกาล เทอญ

สทา ทิปปตฺตํ สทฺธมฺโม ตถาคตปฺปเวทิตฺโต

ทสฺสเสนฺโต สพฺพโลกสฺส อุมฺมคฺคํ วิสุทฺธิยา.

ขอพระสังฆธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดง
ทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

THE PALĪ ALPHABET IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

อ = a -ก = ā -ิ = i -ี = ī -ุ = u -ู = ū -เ = e -โ = o

CONSONANTS WITH VOWEL “A”

ก = ka	ข = kha	ค = ga	ฆ = gha	ง = ṅa
จ = ca	ฉ = cha	ช = ja	ฌ = jha	ญ = ña
ฎ = ṭa	ฐ = ṭha	ฑ = ḍa	ฒ = ḍha	ณ = ṇa
ด = ta	ถ = tha	ท = da	ธ = dha	น = na
ป = pa	ผ = pha	พ = ba	ภ = bha	ม = ma

ย = ya ร = ra ล = la ว = va ส = sa ห = ha พ = ḷa ° = ṁ

VOWELS IN COMBINATION

ก = ka กก = kā กิ = ki กิ = kī กุ = ku กู = kū เก = ke โก = ko
 ข = kha ขก = khā ขิ = khi ขิ = khī ขุ = khu ขู = khū เข = khe โข = kho

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทฤษฎารุจสส เตปิฏเก สงเกตวิญญาปนํ

- อ. = อิงคสิสเตปิฏกํ
- จ. = จญจสงคีติเตปิฏกํ
- ทย. = ทฤษฎารุจสส สงคีติเตปิฏกํ (๒๕๓๐ พุทรวาสเส)
- เท. = นาลนุทาเทวนาคริปาลิเตปิฏกํ
- โป. = โปราณเตปิฏกํ
- มหา. = มหาจุฬาเตปิฏกํ (อนุสสรณียํ ๒๕๐๐ พุทรวาสเส)
- สี. = สีหพเตปิฏกํ
- สยา. = สยามารุจสส เตปิฏกํ (๒๕๒๕ พุทรวาสเส)

สุตตตันตปิฎก ขุททกนิกายสุต

ชาตกปาติยา

กิตฺตฺนปตฺตํ

มัตติกา

องฺเก

๑. เอกกนิปาโต

๑. อปณฺณกวกุโ

๑. อปณฺณกชาตกํ	๑
๒. วณฺณปถชาตกํ	๑
๓. เสริววานิชชาตกํ	๒
๔. จุลลกเสฏฺฐิชาตกํ	๒
๕. ตณฺฑุลนาฬิชาตกํ	๒
๖. เทวธมฺมชาตกํ	๓
๗. กฏฺฐหาริชาตกํ	๓
๘. คามนิชาตกํ	๓
๙. มฆเทวชาตกํ	๓
๑๐. สุขวิหาริชาตกํ	๔

๒. สีสวกุโ

๑. ลกฺขณชาตกํ	๔
๒. นิโครธมิตฺตชาตกํ	๔

มัทิกา

องฺเก

๓. กณฺฑินชาตกํ	๔
๔. วาตมิกชาตกํ	๖
๕. ขราทียชาตกํ	๖
๖. ติปุลลตฺถมิกชาตกํ	๖
๗. มาลุตชาตกํ	๗
๘. มตกภตฺตชาตกํ	๗
๙. อายาจิตภตฺตชาตกํ	๗
๑๐. นพปानชาตกํ	๗

๓. กุรุํกวกฺโข

๑. กุรุํคมิกชาตกํ	๑
๒. กุกฺกุรชาตกํ	๑
๓. โภชาขานียชาตกํ	๑
๔. อาชณฺณชาตกํ	๑
๕. ติตฺถชาตกํ	๑๐
๖. มหิพามุขชาตกํ	๑๐
๗. อภินฺหาตกํ	๑๐
๘. นนฺทิวีสาลชาตกํ	๑๑
๙. กณฺหาตกํ	๑๑
๑๐. มุณฺนิชาตกํ	๑๑

๔. กุลาวกฺโข

๑. กุลาวกชาตกํ	๑๒
๒. นจฺจชาตกํ	๑๒

มัตติกา

องฺก

๓. สมโมทมานชาตกั	๑๒
๔. มัจฉชาตกั	๑๓
๕. วฏฏกชาตกั	๑๓
๖. สกฺกชาตกั	๑๓
๗. ติตฺตฺรชาตกั	๑๓
๘. พกชาตกั	๑๔
๙. นนฺทชาตกั	๑๔
๑๐. ขทฺรฺรชาตกั	๑๔

๕. อตฺถกามวคฺโค

๑. โลสกชาตกั	๑๕
๒. กโปตกชาตกั	๑๕
๓. เวพฺพชาตกั	๑๕
๔. มกสชาตกั	๑๖
๕. โรหิณฺชาตกั	๑๖
๖. อารามทฺฐกชาตกั	๑๖
๗. วารุณฺทฺฐกชาตกั	๑๖
๘. เวทพฺพชาตกั	๑๗
๙. นกฺขตฺตชาตกั	๑๗
๑๐. ทุมฺเมธชาตกั	๑๗

๖. อาสึสวคฺโค

๑. มหาสึลวชาตกั	๑๘
๒. จุพฺพนกชาตกั	๑๘

มัตติกา

องฺเก

๓. ปุณฺณปาติชาตกํ	๑๘
๔. ผลชาตกํ	๑๙
๕. ปญฺจาวุธชาตกํ	๑๙
๖. กณฺจนกฺขณฺชาตกํ	๑๙
๗. วานรินฺทชาตกํ	๑๙
๘. ตโยธมฺมชาตกํ	๒๐
๙. เภริวาทชาตกํ	๒๐
๑๐. สงฺฆธมฺมชาตกํ	๒๐

๗. อิตฺถิวกฺโก

๑. อสาดมฺมุตชาตกํ	๒๑
๒. อณฺทภูตชาตกํ	๒๑
๓. ตกฺกชาตกํ	๒๑
๔. ทูราชานชาตกํ	๒๒
๕. อนภิริตฺติชาตกํ	๒๒
๖. มุทฺทกฺขณฺชาตกํ	๒๒
๗. อุจฺจงฺคชาตกํ	๒๒
๘. สาเกตชาตกํ	๒๓
๙. วิสวณฺตชาตกํ	๒๓
๑๐. กุทฺทาลชาตกํ	๒๓

๘. วรฺณวกฺโก

๑. วรฺณชาตกํ	๒๔
๒. สีลวณาคชาตกํ	๒๔

มัตติกา

องฺก

๓.	สจฺจงฺกิริชาตกั	๒๔
๔.	รุกฺขธมฺมชาตกั	๒๔
๕.	มจฺจชาตกั	๒๕
๖.	อสงฺกียชาตกั	๒๕
๗.	มหาสุปฺนชาตกั	๒๕
๘.	อิฏฺฐีชาตกั	๒๖
๙.	ขรสุสฺสชาตกั	๒๖
๑๐.	ภีมเสนชาตกั	๒๖

๕. อปายิมุหฺวคฺโค

๑.	สุราปานชาตกั	๒๘
๒.	มิตฺตวินฺทชาตกั	๒๘
๓.	กาฬกณฺณชาตกั	๒๘
๔.	อตุสฺสทวารชาตกั	๒๙
๕.	กิมฺปกฺกชาตกั	๒๙
๖.	สีลวีมฺสนชาตกั	๒๙
๗.	มงฺคลชาตกั	๒๙
๘.	सारมฺภาชาตกั	๓๐
๙.	กุหฺกชาตกั	๓๐
๑๐.	อกตญฺญชาตกั	๓๐

๑๐. ลิตฺตวคฺโค

หมดอายุ 12/06/2566

๑.	ลิตฺตชาตกั	๓๑
๒.	มหาสารชาตกั	๓๑

มัตติกา

องฺเก

๓.	วิสุตาสโกชนชาตกัม	๓๑
๔.	โลมหังสชาตกัม	๓๑
๕.	มหาสุทสุสนชาตกัม	๓๒
๖.	เตลปตตชาตกัม	๓๒
๗.	นามสิทฺธิชาตกัม	๓๒
๘.	กุฎฺถวาณิชาตกัม	๓๒
๙.	ปโรสหัสสชาตกัม	๓๓
๑๐.	อสาตรูปชาตกัม	๓๓

๑๑. ปโรสทวคฺโค

๑.	ปโรสตชาตกัม	๓๔
๒.	ปณฺณิกชาตกัม	๓๔
๓.	เวรีชาตกัม	๓๔
๔.	มิตฺตวินฺทชาตกัม	๓๕
๕.	ทุพฺพผลกฏฺฐชาตกัม	๓๕
๖.	อุทฺถจฺนีชาตกัม	๓๕
๗.	สาลิตฺตกชาตกัม	๓๕
๘.	พาหิยชาตกัม	๓๖
๙.	กุกฺกุฏปฺปชาตกัม	๓๖
๑๐.	สพฺพสํหารกปญฺหชาตกัม	๓๖

๑๒. หังสวคฺโค

๑.	คทฺธรภปญฺหชาตกัม	๓๗
๒.	อมราเทวีปญฺหชาตกัม	๓๗

มาตรา

องก์

๓.	ศีลาลชาตกำ	๓๘
๔.	มิตจินฺตชาตกำ	๓๘
๕.	อนุสาสิกชาตกำ	๓๘
๖.	ทุพฺพจชาตกำ	๓๘
๗.	ติตฺตฺติรชาตกำ	๓๙
๘.	วฏฺฏกชาตกำ	๓๙
๙.	อกาลราวิชาตกำ	๓๙
๑๐.	พนฺธนโมกฺขชาตกำ	๓๙

๑๓. กุสณาพิวคฺโค

๑.	กุสณาพิชาตกำ	๔๑
๒.	ทุมฺเมธชาตกำ	๔๑
๓.	นงฺคลีสชาตกำ	๔๑
๔.	อมฺพชาตกำ	๔๑
๕.	กฏาหกชาตกำ	๔๒
๖.	อสิลกฺขณชาตกำ	๔๒
๗.	กลณฺฑกชาตกำ	๔๒
๘.	มุสิกชาตกำ	๔๒
๙.	อคฺคิกชาตกำ	๔๓
๑๐.	โกสิยชาตกำ	๔๓

๑๔. อสมฺปทานวคฺโค

๑.	อสมฺปทานชาตกำ	๔๔
๒.	ปญฺจภีรูกชาตกำ	๔๔

มัตติกา

องฺเก

๓.	ฌตาสนชาตกั	๔๔
๔.	ฌานโสธนชาตกั	๔๕
๕.	จนฺทามชาตกั	๔๕
๖.	สวณฺณหีสชาตกั	๔๕
๗.	พพฺพุชาตกั	๔๕
๘.	โคธชาตกั	๔๖
๙.	อุภโตภฏฺฐชาตกั	๔๖
๑๐.	กากชาตกั	๔๖

๑๕. กกณฺฏกาวกฺโค

๑.	โคธชาตกั	๔๗
๒.	สีคาลชาตกั	๔๗
๓.	วิโรจนชาตกั	๔๗
๔.	นงฺคุฏฺฐชาตกั	๔๗
๕.	ราชชาตกั	๔๘
๖.	กากชาตกั	๔๘
๗.	ปุปฺผรตฺตชาตกั	๔๘
๘.	สีคาลชาตกั	๔๘
๙.	เอกปณฺณชาตกั	๔๘
๑๐.	สยฺชีวชาตกั	๔๙

มัตติกา

องฺเก

๒. ทุกนิปาโต

๑. ทพฺพหวกุโ

๑.	ราโชวาทชาตกั	๕๐
๒.	สิคาลชาตกั	๕๐
๓.	สุกรชาตกั	๕๑
๔.	อูรคชาตกั	๕๑
๕.	ภคคชาตกั	๕๑
๖.	อลีนจิตตชาตกั	๕๒
๗.	คุณชาตกั	๕๒
๘.	สุหนฺนชาตกั	๕๓
๙.	โมรชาตกั	๕๓
๑๐.	วินีลกชาตกั	๕๔

๒. สนฺถวากุโ

๑.	อินฺทสมานโคตตชาตกั	๕๕
๒.	สนฺถวชาตกั	๕๕
๓.	สุสีมชาตกั	๕๖
๔.	คิซมชาตกั	๕๖
๕.	นกุลชาตกั	๕๖
๖.	อุปสาพหกชาตกั	๕๗
๗.	สมิทฺธิชาตกั	๕๗
๘.	สกุณคฺมิชาตกั	๕๗

มัตติกา

องฺก

๙.	อรกชาตกั	๕๘
๑๐.	กกณฏฐกชาตกั	๕๘

๓. กลุยาณธมฺมวคฺโค

๑.	กลุยาณธมฺมชาตกั	๕๙
๒.	ททุทธชาตกั	๕๙
๓.	มกฺกฏฐชาตกั	๖๐
๔.	ทุพฺภิมมกฺกฏฐชาตกั	๖๐
๕.	อาทิจจุปฏฺฐจณชาตกั	๖๐
๖.	กพายมฺมุจฺจชาตกั	๖๑
๗.	ดินฺทุกชาตกั	๖๑
๘.	กจฺจนปชาตกั	๖๒
๙.	สตรธมฺมชาตกั	๖๒
๑๐.	ทุทฺททชาตกั	๖๒

๔. อสทิสวคฺโค

๑.	อสทิสชาตกั	๖๔
๒.	สงฺคามาวจรชาตกั	๖๔
๓.	วาลอฺทกชาตกั	๖๔
๔.	คิริทตฺตชาตกั	๖๕
๕.	อนภิริตฺติชาตกั	๖๕
๖.	ทริวาทนชาตกั	๖๖

มัตติกา

อังก

๗.	จตุมฏฐชาตกั	๖๖
๘.	สีหโกตถกชาตกั	๖๗
๙.	สีหจุมมชาตกั	๖๗
๑๐.	สีลานิสัสมชาตกั	๖๗

๕. รุหกวคโค

๑.	รุหกชาตกั	๖๙
๒.	สิริกาพกณณิชาตกั	๖๙
๓.	จุลลปทุมชาตกั	๖๙
๔.	มณโชรชาตกั	๗๐
๕.	ปพพตูปตถรชาตกั	๗๐
๖.	วลาหกสสชาตกั	๗๑
๗.	มิกตามิตตชาตกั	๗๑
๘.	ราชชาตกั	๗๑
๙.	คหปติชาตกั	๗๒
๑๐.	สาธุสึลชาตกั	๗๒

๖. นตทพหคโค

๑.	พนธนาการชาตกั	๗๓
๒.	เกฬิสลชาตกั	๗๓
๓.	ขณฐปริตตชาตกั	๗๔
๔.	วีกชาตกั	๗๔
๕.	คงเคยยชาตกั	๗๕

มัตติกา

องฺเก

๖.	กुरुคฺมิตฺตชาตกํ	๗๕
๗.	อสุสฺสกาตกํ	๗๖
๘.	สํสุมารชาตกํ	๗๖
๙.	กุกฺกุฏชาตกํ	๗๖
๑๐.	กนฺทลลกาตกํ	๗๗

๓. พีรณตุมภกาวกฺโค

๑.	โสสมทตฺตชาตกํ	๗๘
๒.	อุจฺจินฺนทตฺตชาตกํ	๗๘
๓.	ภรฺรราชชาตกํ	๗๘
๔.	ปฺปณฺณทิตฺตชาตกํ	๗๙
๕.	กจฺจปชาตกํ	๗๙
๖.	มจฺจชาตกํ	๘๐
๗.	เสคฺคชาตกํ	๘๐
๘.	กฺกุฏวณฺนิชชาตกํ	๘๐
๙.	ครหิตชาตกํ	๘๑
๑๐.	ธมฺมทฺตชาตกํ	๘๑

๔. กาสาวกฺโค

๑.	กาสาวชาตกํ	๘๓
๒.	จุพนนฺทียชาตกํ	๘๓
๓.	ปฺปทตฺตชาตกํ	๘๓
๔.	กุมฺภิลชาตกํ	๘๔

มาตรา

องฺเก

๕.	ขณฑิวนุณชาตกั	๕๔
๖.	โกสียชาตกั	๕๕
๗.	คูลปาณชาตกั	๕๕
๘.	กามนีตชาตกั	๕๕
๙.	ปลายิตชาตกั	๕๖
๑๐.	หุติยปลายิตชาตกั	๕๖

๕. อุปาหนวกุโ

๑.	อุปาหนชาตกั	๕๕
๒.	วีณาคุณชาตกั	๕๕
๓.	วิกณฺณชาตกั	๕๖
๔.	อสีตานุชาตกั	๕๖
๕.	วจนฺนขชาตกั	๕๖
๖.	พกชาตกั	๕๐
๗.	สาเกตชาตกั	๕๐
๘.	เอกปทชาตกั	๕๐
๙.	หริตมณฺฑุกชาตกั	๕๑
๑๐.	มหาปิงฺคลชาตกั	๕๑

๑๐. ตีกาลวกุโ

๑.	สพฺพทาจิชาตกั	๕๓
๒.	สุนขชาตกั	๕๓
๓.	คุดฺดิลชาตกั	๕๓

มาติกา

องฺเก

๔.	วิคติจนชาติกั	๙๔
๕.	มูลปริยายชาติกั	๙๔
๖.	พาโลวาทชาติกั	๙๕
๗.	ปาทญฺชลิชาติกั	๙๕
๘.	กีสุโกปมชาติกั	๙๕
๙.	สาลกชาติกั	๙๖
๑๐.	กปีชาติกั	๙๖

๓. ติกนิปาโต

๑. สงฺกปฺปวคฺโค

๑.	สงฺกปฺปปราดชาติกั	๙๘
๒.	ติลมุฏฺฐิจชาติกั	๙๘
๓.	มณิกณฺฑจชาติกั	๙๙
๔.	กฺุณฺฑกฺกฺุณฺฉินฺธวชาติกั	๙๙
๕.	สฺกชาติกั	๑๐๐
๖.	ชฺรฺฐปานชาติกั	๑๐๐
๗.	คามณฺิจนฺทชาติกั	๑๐๑
๘.	มณฺธาตุราชชาติกั	๑๐๑
๙.	ติริติวจฺจชาติกั	๑๐๒
๑๐.	ทฺูตชาติกั	๑๐๒

มัตติกา

อังก

๒. ปทุมมกุโ

๑.	ปทุมชาติกั	๑๐๔
๒.	มทุปาณิชาติกั	๑๐๔
๓.	จุพปโลภณชาติกั	๑๐๕
๔.	มหาปนาทชาติกั	๑๐๕
๕.	บุรปปชาติกั	๑๐๖
๖.	วาทคณสินธุวชาติกั	๑๐๖
๗.	สุณณกกุฏกชาติกั	๑๐๗
๘.	อารามทูกชาติกั	๑๐๗
๙.	สุชาติกั	๑๐๘
๑๐.	อุลลกชาติกั	๑๐๘

๓. อุทปานกกุโ

๑.	อุทปานทูกชาติกั	๑๑๐
๒.	พยุคณชาติกั	๑๑๐
๓.	กจณปชาติกั	๑๑๑
๔.	โลลชาติกั	๑๑๑
๕.	รุจิรชาติกั	๑๑๑
๖.	กुरुณุมชาติกั	๑๑๒
๗.	โรมชาติกั	๑๑๓
๘.	มหิสชาติกั	๑๑๓
๙.	สตปตตชาติกั	๑๑๔
๑๐.	ปฏทูกชาติกั	๑๑๔

มาตรา

องก์

๔. อพุณฺตรวคฺโค

๑.	อพุณฺตรชาตกั	๑๑๖
๒.	เสยฺยชาตกั	๑๑๖
๓.	วทุฏฺกีสฺสุกรชาตกั	๑๑๗
๔.	สิริชาตกั	๑๑๗
๕.	มณีสฺสุกรชาตกั	๑๑๘
๖.	สาธุชาตกั	๑๑๘
๗.	ลามครหิกชาตกั	๑๑๙
๘.	มจฺจนานชาตกั	๑๑๙
๙.	นนานาณฺทชาตกั	๑๒๐
๑๐.	สีลวีมฺสชาตกั	๑๒๑

๕. กุมฺภวคฺโค

๑.	ภทฺธมฺภวาทกชาตกั	๑๒๒
๒.	สุปฺตตชาตกั	๑๒๒
๓.	กายนิพฺพินฺทชาตกั	๑๒๓
๔.	ชมฺพุบาทกชาตกั	๑๒๓
๕.	อนฺตชาตกั	๑๒๔
๖.	สมุทฺทชาตกั	๑๒๔
๗.	กามวิลาลชาตกั	๑๒๕
๘.	อุทฺมฺพรชาตกั	๑๒๕
๙.	โกมารียปฺตตชาตกั	๑๒๖
๑๐.	พกชาตกั	๑๒๖

มาติกา

อังก

๔. จตุกกนิปาโต

๑. กาลิงควกโก

๑. จุลลกาลิงคชาตกั	๑๒๘
๒. มหาอสุสาโรหชาตกั	๑๒๙
๓. เอกราชชาตกั	๑๓๐
๔. ททุทธชาตกั	๑๓๐
๕. สีลวีมัสชาตกั	๑๓๑
๖. สุชาตาชาตกั	๑๓๒
๗. ปลาสชาตกั	๑๓๒
๘. ขวสกุณชาตกั	๑๓๓
๙. จวชาตกั	๑๓๔
๑๐. สยหชาตกั	๑๓๔

๒. ปุจิมนุทวกโก

๑. ปุจิมนุทชาตกั	๑๓๖
๒. กสฺสปมณฺฑิยชาตกั	๑๓๖
๓. ขนฺตีวาทิชาตกั	๑๓๗
๔. โลหกุมภิชาตกั	๑๓๗
๕. มัสชาตกั	๑๓๘
๖. สสปณฺฑิตชาตกั	๑๓๘
๗. มตโรทนชาตกั	๑๓๙
๘. กณเวรชาตกั	๑๔๐

มาติกา

องฺเก

๙.	ติตฺติรชาตํ	๑๔๐
๑๐.	สฺจจชาตํ	๑๔๑

๓. กุณฺธิทฺสกวคฺโค

๑.	กุณฺธิทฺสกชาตํ	๑๔๒
๒.	ทฺททฺสกายชาตํ	๑๔๒
๓.	พฺรหฺมทตฺตชาตํ	๑๔๓
๔.	จมฺมสากฺกชาตํ	๑๔๔
๕.	โคธชาตํ	๑๔๕
๖.	กกุการุชาตํ	๑๔๕
๗.	กาทติชาตํ	๑๔๖
๘.	อนฺนุโสจฺยชาตํ	๑๔๖
๙.	กาพฺพาหุชาตํ	๑๔๗
๑๐.	สีลวิมฺสชาตํ	๑๔๘

๔. โกกิลวคฺโค

๑.	โกกาลิกชาตํ	๑๔๙
๒.	รณฺณจฺยชาตํ	๑๔๙
๓.	โคธชาตํ	๑๕๐
๔.	ราโชวาทชาตํ	๑๕๑
๕.	ขมฺพุทฺกชาตํ	๑๕๒
๖.	พฺรหฺมทตฺตชาตํ	๑๕๒
๗.	ปิจชาตํ	๑๕๓

มาติกา

องฺก

๘.	ฤๅษชาติกั	๑๕๔
๙.	พาเวๅรๅชาติกั	๑๕๔
๑๐.	วิๅสยๅหๅชาติกั	๑๕๕

๕. จุๅตๅถๅณๅถๅวๅคๅโค

๑.	กๅณๅทๅลๅกๅชาติกั	๑๕๖
๒.	วๅนๅรๅชาติกั	๑๕๗
๓.	กๅณๅตๅนๅชาติกั	๑๕๗
๔.	อๅมๅพๅชาติกั	๑๕๘
๕.	คๅชๅกๅมๅภๅชาติกั	๑๕๘
๖.	เกๅสๅวๅชาติกั	๑๕๙
๗.	อๅยๅกๅวๅชาติกั	๑๕๙
๘.	อๅรๅณๅยๅชาติกั	๑๖๐
๙.	สๅนๅธิๅเกๅหๅชาติกั	๑๖๑
๑๐.	เทๅวๅตๅปๅณๅหๅชาติกั	๑๖๑

๕. ปๅณๅจๅกๅนๅปๅโต

๑. มๅณๅิๅกๅณๅทๅลๅวๅคๅโค

๑.	มๅณๅิๅกๅณๅทๅลๅชาติกั	๑๖๓
๒.	สๅชาติๅชาติกั	๑๖๔
๓.	เวๅนๅสๅขๅชาติกั	๑๖๕
๔.	อๅรๅคๅชาติกั	๑๖๖

มาตรา

องเก

๕. ธงชาติ	๑๖๗
๖. การนุทียชาติ	๑๖๘
๗. ลัญจิกชาติ	๑๖๙
๘. จุลลธมมปาลชาติ	๑๗๐
๙. สุวณณมิกชาติ	๑๗๑
๑๐. สุนนธิชาติ	๑๗๑

๒. วณณโรหกุโค

๑. วณณโรหชาติ	๑๗๓
๒. สีลวิมสชาติ	๑๗๓
๓. หิริชาติ	๑๗๔
๔. ชชโชปนกชาติ	๑๗๕
๕. อหิตุนทิกชาติ	๑๗๕
๖. คุมพียชาติ	๑๗๖
๗. สาลียชาติ	๑๗๗
๘. ตจสารชาติ	๑๗๘
๙. มิตตวินทุกชาติ	๑๗๙
๑๐. ปลาสชาติ	๑๗๙

๓. อทตวากุโค

๑. ที่มิตโกสสชาติ	๑๘๑
๒. มิคโปตกชาติ	๑๘๑
๓. มุสิกชาติ	๑๘๒
๔. จุลลธนุคหชาติ	๑๘๓
๕. กโปตกชาติ	๑๘๔

มาติกา

อังก

๖. นกุกนินิปาโต

๑. อาวารียวคโค

๑. อาวารียชาตกั	๑๘๖
๒. เสตเกตุชาตกั	๑๘๗
๓. ทรีมุขชาตกั	๑๘๘
๔. เนรุชาตกั	๑๘๙
๕. อาสงกชาตกั	๑๙๐
๖. มิคาลอปปชาตกั	๑๙๑
๗. สิริกาพกณณินชาตกั	๑๙๒
๘. กุกกุกกชาตกั	๑๙๕
๙. วมมทุทธชาตกั	๑๙๖
๑๐. นนทียมคราชชาตกั	๑๙๗

๒. ขุรปุตตวคโค

๑. ขุรปุตตชาตกั	๑๙๙
๒. สุกชีชาตกั	๒๐๐
๓. ตุนทิลชาตกั	๒๐๐
๔. สวณณกุกกุกกชาตกั	๒๐๒
๕. มยหกสกุณชาตกั	๒๐๓
๖. ปพพชิตวิเหจกชาตกั	๒๐๔
๗. อุปสิงขมปุปผชาตกั	๒๐๖
๘. วิฆาสาทชาตกั	๒๐๗

มาติกา

อङ्के

๙. วรรณกษัตกั	๒๐๗
๑๐. มณิชาตกั	๒๐๘

๓. สตุตกนิปาโต

๑. กุกุกุวคโค

๑. กุกุกุชาตกั	๒๑๐
๒. มโนชาตกั	๒๑๑
๓. สุตนชาตกั	๒๑๒
๔. มาตุโปสกคิขุมชาตกั	๒๑๓
๕. ทพพปุปผชาตกั	๒๑๔
๖. ทสณณกชาตกั	๒๑๖
๗. เสนกชาตกั	๒๑๗
๘. อฏฺฐิเสนชาตกั	๒๑๘
๙. กปิชาตกั	๒๑๙
๑๐. พกพรมชาตกั	๒๒๐

๒. กนุธารวคโค

๑. กนุธารชาตกั	๒๒๓
๒. มหากปิชาตกั	๒๒๔
๓. กุมภการชาตกั	๒๒๕
๔. ทพพรมชาตกั	๒๒๖
๕. โสมทตตชาตกั	๒๒๗

มาติกา

อังก

๖. สุธัมมาชาตกั	๒๒๘
๗. โกฏฐิมพลิตาตกั	๒๓๐
๘. ฐุมการิตาตกั	๒๓๑
๙. ชาติราตกั	๒๓๒
๑๐. กุมมาสปีณทชาติกั	๒๓๒
๑๑. ปรนตปชาติกั	๒๓๕

๘. อฏฐกนิปาโต

๑. กัจจานิชาติกั	๒๓๗
๒. อฏฐสททชาติกั	๒๓๙
๓. สุลสาชาติกั	๒๔๐
๔. สุมงฺคละชาติกั	๒๔๑
๕. คงคมาลชาติกั	๒๔๓
๖. เจตียรราชชาติกั	๒๔๔
๗. อินฺทริยชาติกั	๒๔๖
๘. อาทิตฺตชาติกั	๒๔๗
๙. อฏฺฐานชาติกั	๒๔๙
๑๐. ทิปิชาติกั	๒๕๐

๙. นวกนิปาโต

๑. คิฑุมชาติกั	๒๕๒
๒. โกสมุพิยชาติกั	๒๕๓
๓. มหาสุวราชชาติกั	๒๕๔

มาติกา

องฺเก

๔.	จุลลสุวกราชชาตกำ	๒๕๖
๕.	หริตจชาตกำ	๒๕๗
๖.	ปทกุสลมาณวชาตกำ	๒๕๘
๗.	โลมสกุสสปชาตกำ	๒๖๐
๘.	จกุกวากชาตกำ	๒๖๑
๙.	หลิทุทราคชาตกำ	๒๖๓
๑๐.	สมุคคชาตกำ	๒๖๔
๑๑.	ปุตติมัสชาตกำ	๒๖๖
๑๒.	ททุทราชาตกำ	๒๖๗

๑๐. ทสกนิปาโต

๑.	จตุทวารชาตกำ	๒๗๐
๒.	กณฺหชาตกำ	๒๗๑
๓.	จตุโปสถชาตกำ	๒๗๓
๔.	สงฺขชาตกำ	๒๗๖
๕.	จุลลโพธิชาตกำ	๒๗๘
๖.	กณฺหทีปายนชาตกำ	๒๗๙
๗.	นิโครธชาตกำ	๒๘๒
๘.	ตกุกลชาตกำ	๒๘๔
๙.	มหาธมฺมปาลชาตกำ	๒๘๖
๑๐.	กุกกุฏชาตกำ	๒๘๘
๑๑.	มณฺจจุณฺทลิสชาตกำ	๒๙๐
๑๒.	พิลารโกสิยชาตกำ	๒๙๑

มาติกา

อังก

๑๓.	จกุกวากชาตกำ	๒๙๓
๑๔.	ฏฐิปญหาชาตกำ	๒๙๔
๑๕.	มหามงคฺลชาตกำ	๒๙๖
๑๖.	ฉตปณฺทิตชาตกำ	๒๙๘

๑๑. เอกาทสกนิปาโต

๑.	มาตุโปสกชาตกำ	๓๐๑
๒.	ชฺณฺหชาตกำ	๓๐๒
๓.	ธมฺมเทวปฺตฺตชาตกำ	๓๐๕
๔.	อุทยชาตกำ	๓๐๗
๕.	ปานียชาตกำ	๓๑๑
๖.	ยฺรณฺชยชาตกำ	๓๑๓
๗.	ทสฺรณชาตกำ	๓๑๔
๘.	สํวรชาตกำ	๓๑๖
๙.	สุปฺปารกชาตกำ	๓๑๗

๑๒. ทฺวาทสกนิปาโต

๑.	จุลฺลกุณฺณาลชาตกำ	๓๒๐
๒.	ภทฺททสาลชาตกำ	๓๒๒
๓.	สมฺมทฺทวณฺนิชชาตกำ	๓๒๓
๔.	กามชาตกำ	๓๒๖
๕.	ชนฺสนฺธชาตกำ	๓๒๘
๖.	มหากณฺหชาตกำ	๓๒๙
๗.	โกสิยชาตกำ	๓๓๑

มาติกา

อังก

๘. เมณฑกปญหาชาตกั	๓๓๔
๙. มหาปทุมชาตกั	๓๓๖
๑๐. มิตตตามิตตชาตกั	๓๓๘

๑๓. เทรสกนิปาโต

๑. อมพชาตกั	๓๔๑
๒. ผนทนชาตกั	๓๔๓
๓. ชวนหัสชาตกั	๓๔๕
๔. จุลนารทกสฺสพชาตกั	๓๔๗
๕. พุตชาตกั	๓๔๙
๖. กาลิงคโพธิชาตกั	๓๕๐
๗. อกิตติชาตกั	๓๕๓
๘. ตกการียชาตกั	๓๕๕
๙. รุรมิคชาตกั	๓๕๘
๑๐. สรมาชาตกั	๓๖๑

๑๔. ปกิณณกนิปาโต

๑. สาลิเกทธารชาตกั	๓๖๕
๒. จนุทกีนุรชาตกั	๓๖๗
๓. มหาอุกุสชาตกั	๓๗๐
๔. อุททาลกชาตกั	๓๗๓
๕. ภิสชาตกั	๓๗๖
๖. สุริยชาตกั	๓๘๐

มาติกา

องฺก

๗. ปณฺจโปสถิกชาตกั	๓๘๓
๘. มหาโมรชาตกั	๓๘๗
๙. ตจฺจนฺตกรชาตกั	๓๙๐
๑๐. มหาวาณิชชาตกั	๓๙๓
๑๑. สาธินชาตกั	๓๙๖
๑๒. ทสพฺรหฺมณชาตกั	๓๙๙
๑๓. ภิกฺขุขาปรมฺปรชาตกั	๔๐๕

๑๕. วิสฺตินิปาโต

๑. มาตงฺกชาตกั	๔๐๘
๒. จิตฺตสมฺภุตชาตกั	๔๑๒
๓. สีวิราชชาตกั	๔๑๗
๔. สิริมนุทชาตกั	๔๒๒
๕. โรหนมิกชาตกั	๔๒๗
๖. หังสชาตกั	๔๓๐
๗. สตฺติคฺคฺมฺพชาตกั	๔๓๓
๘. ภลฺลติยชาตกั	๔๓๗
๙. โสมนสฺสชาตกั	๔๔๒
๑๐. จมฺเปยฺยชาตกั	๔๔๗
๑๑. มหาปโลภนชาตกั	๔๕๕
๑๒. ปณฺจปณฺทิตชาตกั	๔๕๙
๑๓. หตฺถิปาลชาตกั	๔๖๓
๑๔. อโยฆรชาตกั	๔๖๗

มัตติกา

องฺก

๑๖. ตีสนิปาโต

๑. กิณฺณุชาตกั	๔๗๓
๒. กุมฺภชาตกั	๔๗๗
๓. ชยทุทิสชาตกั	๔๘๓
๔. จุทฺตชาตกั	๔๙๐
๕. สมฺภวชาตกั	๔๙๘
๖. มหากปิชาตกั	๕๐๒
๗. ทกรกฺขสชาตกั	๕๐๗
๘. ปณฺฑรกชาตกั	๕๑๑
๙. สมฺพุลาชาตกั	๕๑๘
๑๐. ภณฺฑุติณฺฑุสชาตกั	๕๒๔

๑๗. จตุตทาฬีสนิปาโต

๑. เตสฺสกุณฺณชาตกั	๕๒๙
๒. สรณฺจคชาตกั	๕๓๔
๓. อลฺมฺพุสาชาตกั	๕๔๓
๔. สงฺขปาลชาตกั	๕๔๙
๕. จุลฺลสฺสฺตโสมชาตกั	๕๕๙
อุทฺทหานคาถา	๕๖๙
ปทานุกฺกโม	๕๗๐
คาถานั ปจฺมปาทา	๕๙๘

สุตตนต์ปิฎก ขุททกนิกายสุส ชาตกปาติ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เอกกนิปาโต^๑

๑. อปณฺณกวกุโ

๑. อปณฺณกชาตก

[๑] “อปณฺณกํ จานเมเก ทูติยํ อาหุ ตกฺกิกา
เอตทญฺเฒาย เมธาวี ตํ คณฺเห ยทปณฺณกนฺติ.

ปจฺมํ อปณฺณกชาตก.

๒. วณฺณปถชาตก

[๒] “อภิสสาโน วณฺณปเถ ขณฺนตา
อุทฺทคเณ ตตฺถ ปปี อวิฬฺหํ
เอวํ มุนิ วิริยพลฺลปฺพนโน^๒
อภิสสา วิฬฺหเต หทยสฺส สนฺตินฺติ.

ทูติยํ วณฺณปถชาตก.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ สยา. เอกนิปาตชาตก

^๒ ฉ., เท. มุนิ วิริยพลฺลปฺพนโน

๓. เสรีวาณิชชาตกัม

- [๓] “อิธ เจ^๑ นั วิราเชสิ สหุทธมมสส นิยามกัม^๒
จิรํ ตวํ อนุตปะเปสิ^๓ เสรีวายั วาณิโชติ.

ตติยํ เสรีวาณิชชาตกัม.

๔. จุลลกเสฏฐิชาตกัม^๔

- [๔] “อปปเกนปิ เมธาวิ ปาภณฺเณ วิจกฺขโน
สมุญฺจาเปติ อตฺตานํ อณฺเฏ อคฺคิวั สนฺธมฺนฺติ.

จตุตถํ จุลลกเสฏฐิชาตกัม.

๕. ตณฺฑุลนาฬิชาตกัม^๕

- [๕] “กิมคฺขมติ ตณฺฑุลนาฬิกา จ
พารานฺสีนฺตรพาหิราณี
อสุสฺสปฺยจสฺเตตานิ เอกา ตณฺฑุลนาฬิกาติ.

ปญจมํ ตณฺฑุลนาฬิชาตกัม.

^๑ สี.,อิ. เจ หิ น

^๒ ฉ.,เท. นิยามกัม

^๓ สี.,อิ. อนุตปะเปสสิ, อนุตปะเปสสิ

^๔ ฉ.,เท. จุฬเสฏฐิชาตกัม

^๕ สี. อิหํ ชาตกํ น ทิสฺสติ ฉ.,เท. เอวํ ทิสฺสติ.

กิมคฺขมติ ตณฺฑุลนาฬิกาย
พารานฺสีนฺตรพาหิรโต

อสุสฺสาน มุลา ย วเทหิ ราช
อยมคฺขมติ ตณฺฑุลนาฬิกา.

๖. เทวธมฺมชาตกั

- [๖] “หิริโอดตตปฺปสมฺปนฺนา สุกฺกธมฺมสมาหิตา
 สนฺโต สปฺปริสา โลเก เทวธมฺมาติ วุจฺจเรติ.

ฉฏฺฐิ เทวธมฺมชาตกั.

๗. กญฺจหาริชาตกั

- [๗] “ปฺตุโต ตฺยาหิ มหาราช ตฺวํ มํ โปส ชนาธิป
 อญฺเฌปิ เทโว โปเสติ กิณฺจ เทโว สกํ ปชฺนติ.

สत्ตมํ กญฺจหาริชาตกั.

๘. กามนิชาตกั^๑

- [๘] “อปี อตรมานานํ ผลาสาว สมฺมิชฺฌติ
 วิปกฺกพฺรหฺมจริโยสมิ เอวํ ชานาหิ คามนฺีติ.

อฏฺฐมํ กามนิชาตกั.

๙. มฆเทวชาตกั

- [๙] “อุตฺตมงฺครุหา มยฺหิ อิเม ชาตา วโยหฺรา
 ปาตุญฺจตา เทวญฺจตา ปพฺพชฺชาสมโย มมาติ.

นวมํ มฆเทวชาตกั.

๑๐. สุขวิหาริชาตกั

[๑๐] “ยณจ อณเณ น รกขนุติ โย จ อณเณ น รกขติ
 ส เว ราช สุขั เสติ กาเมสุ อนเปกขวาติ.

ทสมั สุขวิหาริชาตกั.

ปจโม อปณฺณกวกคฺโค.

ตสฺสุทฺททานั

วราปณฺณกวกณฺณปถเสริวโร
 สุวิจกฺขณตณฺฑุลนาฬิกสฺสา
 หิริปฺตฺวารุตฺตคามนินา
 โย จ น รกขติ เตन ทสาติ.

๒. สีลวคฺโค

๑. ลกฺขณชาตกํ^๑

- [๑๑] “โหติ สีลวตํ อตฺถโธ ปฏิสนฺถารวฺตฺตินํ
 ลกฺขณํ ปสฺส อายนฺตํ ฌาติสงฺฆปรกฺขิตํ^๒
 อถ ปสฺสสิมํ กาฬํ สุวิหีนว ฌาติภีติ.

ปจฺจํ ลกฺขณชาตกํ.

๒. นิโครธมิกชาตกํ

- [๑๒] “นิโครธเมว เสเวยฺย น สาขํ อุปสํวเส
 นิโครธสฺมี มตํ เสยฺโย ยญฺเจ สาขสฺมี ชีวิตนฺติ.

ทฺถิยํ นิโครธชาตกํ.

๓. กณฺฐินชาตกํ^๓

- [๑๓] “ชิตฺตญฺญ กณฺฐินํ สลฺลํ ปุริสํ คาพฺพหเวชินํ
 ชิตฺตญฺญ ตํ ชนปทํ ยตฺถิตฺตํ ปรินายิกา
 เต วาปี^๔ ชิกฺกิตา สตฺตา ยะ อิตฺถินํ วสํ คตฺตาติ.

ตฺถิยํ กณฺฐินชาตกํ.

^๑ ฉ., เท. ลกฺขณมิกชาตกํ

^๓ ฉ., เท. กณฺฐินชาตกํ

^๒ ฉ., เท. ฌาติสงฺฆปรกฺขิตํ

^๔ ฉ., เท. จาปี

๔. วาตมิกชาตกั

[๑๔]

“น กิรตุธิ รเสหิ ปาปิโย
 อาวาเสหิ วา” สนฺถเวหิ วา
 วาตมิกั คหณนิสฺสิตั
 วสมานะสิ รเสหิ สยฺชโยติ.

จตุตถั วาตมิกชาตกั.

๕. ขราทียชาตกั

[๑๕]

“อฏฺฐกขุรึ ขราทียะ มิคั วรฺกาทิวรฺกนิ
 สตฺตกาเลหติกฺกนฺตึ” น นั โอวทิตฺตฺสเหติ.

ปญฺจมั ขราทียชาตกั.

๖. ติปฺลุตฺตมมิกชาตกั

[๑๖]

“มิกั ติปฺลุตฺตมเนกมายั
 อฏฺฐกขุรึ อทฺตมรตฺตาวปายี”^๑
 เอเกน โสเตน จมาสฺสสนฺโต
 จหิ กลาหติโกติ”^๒ ภาคิเนยฺโยติ.

ฉฏฺฐั ติปฺลุตฺตมมิกชาตกั.

^๑ ฉ.เท. ๑
 พ.ม. ๒/๐๐ 2566

^๓ สี.,อี. อทฺตมรตฺตาวปายี

^๒ สี.,ฉ.,เท. สตฺตหิ กลาติกฺกนฺตึ

^๔ ฉ.,เท. กลาหิติโกติ

๓. มาลุตชาตกั

[๑๗] “กาเพ วา ยทิ วา ชุณฺเห ยทา วายติ มาลฺุโต
วาทชานิ हि सीतานิ อุโกตถมปราชิตาติ.

สตฺตมํ มาลุตชาตกั.

๔. มตกภตฺตชาตกั

[๑๘] “เอวญฺเจ สตฺตา ชาเนยฺยํ ทุกฺขายํ ชาตีสมฺภโว
น ปาโณ ปาณินํ หญฺเญ ปาณฆาตี हि โสจตีติ.

อฏฺฐมํ มตกภตฺตชาตกั.

๕. อายาจิตภตฺตชาตกั

[๑๙] “สเจ มุญฺเจ^๑ เปจฺจ มุญฺเจ^๒ มุจฺจมาโน हि พชฺฌสิ^๓
น เหวํ ธีรา มุจฺจนฺติ มุตฺติ พาลสฺส พนฺธนฺติ.

นวมํ อายาจิตภตฺตชาตกั.

๑๐. นพปानชาตกั

[๒๐] “ทิสฺวา ปทมนฺตฺติณฺณํ ทิสฺวาโนตริตํ ปทํ
นเพน วาริ ปิวิสฺสาม^๓ เนว มํ ตวํ วตฺสสสีติ.

ทสฺมํ นพปानชาตกั.

ทฺติโย สีสลวคโค.

^๑ ๑๒/๐๖/๒๕๖๖

^๑ ฉ., เท. มุจฺเจ, เอวมฺปริปิ.

^๒ ฉ., เท. พชฺฌติ

^๓ ฉ., เท. ปิวิสฺสาม

ตสุตฺตทานํ

อถ ลกฺขณ สาข ธีรตฺถุ
 ปุณฺ นกิริตฺถิ รเสหิ ขราทียา
 อติโกติ รสมาลุต^๑ ปาณ
 มุจฺเจน นพอวฺหยเนน ภาวนติ ทสชาติ.

๓. กุรุทวคโค

๑. กุรุทกมิกชาตกั

[๒๑] “ฌาตเมตํ กุรุทคฺคสฺส ยํ ตวํ เสปณฺณิ เสยฺยสิ^๑
อณฺณํ เสปณฺณิ คจฺฉามิ น เม เต รุจฺเจเต ผลนฺติ.

ปจฺฉํ กุรุทกมิกชาตกั.

๒. กุฏกฺุรชาตกั

[๒๒] “เย กุฏกฺุรา ราชกฺุลสฺสมี วชฺฐมา
โกเลยฺยกา วณฺณพลฺลุปฺปนา
เตเม น วชฺฐมา มยฺมสฺสม วชฺฐมา
นายํ สจฺจจา ทฺวพฺพลจฺฉาติกายนฺติ.

ทฺวติยํ กุฏกฺุรชาตกั.

๓. โภชาขานียชาตกั^๒

[๒๓] “อปี ปสฺสเสน เสมาโน สลฺลเลภี สลฺลล็กิโต
เสยฺยโยว วพฺวา โภชฺโณ^๓ ยฺยช มณฺเฆ ว สารถิตี.

ตติยํ โภชาขานียชาตกั.

๔. อาชณฺณชาตกั

[๒๔] “ยทา ยทา ยตฺถ ยทา ยตฺถ ยตฺถ ยทา ยทา
อาชณฺโณ กุรุเต เวคํ หายนฺติ ตตฺถ วาพฺวาติ.

จตุตฺถํ อาชณฺณชาตกั.

๕. ติตถชาตกัม

[๒๕] “อญญมณเฑหิ ติตถเถหิ อสฺส ปาเยหิ สารถิ
อจฺจาสนสฺส ปุริโส ปายาสสฺสปี ตปฺปตีติ.

ปญฺจมํ ติตถชาตกัม.

๖. มหิพามุขชาตกัม

[๒๖] “ปุราณโจราน วโจ นิสฺมม
มหิพามุโข โปถยมานุจาริ^๑
สุสณฺณตานิ หิ วโจ นิสฺมม
คชุตฺตโม สพฺพคุณฺเสฺส อฏฺฐจาติ.

ฉฏฺฐํ มหิพามุขชาตกัม.

๗. อภินุชชาตกัม

[๒๗] “นาลํ กพลํ ปทาตเว
น^๒ ปิณฺฑํ น กุเส น ฌัสติตุํ
มณฺณามิ อภินุชฺชสฺสนา
นาโค สีเนหมกาสิ^๓ กุกฺกุเรติ.

สตฺถมํ อภินุชชาตกัม.

^๑ หมดอายุ 12/06/2566
ฉ.เท. โปถยมานุจาริ

^๓ ฉ.เท. เสนหมกาสิ

^๒ ฉ.เท. น จ ปิณฺฑํ

๘. นนทวิศาลชาตกัม

[๒๘] “มนุญฺญเมว ภาเสยฺย นามนุญฺญํ กุทาจนํ
 มนุญฺญํ ภาสमानสฺส ครุภาริ อุทฺทริ
 ฐนญจ นํ อลาเภสิ เตน จตฺตมโน อหฺตติ.

อฏฺฐมํ นนทวิศาลชาตกัม.

๙. กณฺหาตกัม

[๒๙] “ยโต ยโต ครุ ชฺฐิ ยโต คมฺภีรวตฺตนิ^๑
 ตทาสฺส กณฺหิ ยฺยชฺชนฺติ สวาสฺส ตํ วหเต ชฺชนฺติ.

นวมํ กณฺหาตกัม.

๑๐. มุณิกชาตกัม

[๓๐] “มา มุณิกสฺส ปิหิ อาตุรฺนฺหานิ ภูฏชติ
 อปโปสฺสกุโก ภูสงฺขาท เอตํ ทิฆายุลกฺขณฺนฺติ.

ทสมํ มุณิกชาตกัม.

ตติโย กุรุํควคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

กุรุํคสฺสกุกุโรโกชาวโร^๒
 ปุณ วาพวสฺสสิริวโน^๓
 มหิพามุขนามนุญฺญวโร
 วหเต ชฺฐมฺณิเกน ทสาติ.

^๑ ฉ.,เท. คมฺภีรวตฺตนิ

^๒ ฉ.,เท. โคชาวโร

^๓ ฉ.,เท. วาพวสฺสสิริวโน

๔. กุลาวกคุโค

๑. กุลาวกชาตกัม

[๓๑]

“กุลาวกา มาตลิ สิมฺพลิสฺมี
อีสามุเขน ปริวชชยสฺสุ
กามํ จชาม อสุเรสุ ปาณํ
มายิเม^๑ ทิชา วิกุลาวา^๒ อเหสนฺติ.

ปจฺมํ กุลาวกชาตกัม.

๒. นจฺจชาตกัม

[๓๒]

“รฺุทํ มนุญฺญํ รุจิรา จ ปิฏฺฐิ
เวพุริยวณฺณุปฺปึกา^๓ จ คีวา
พฺยามมตฺตานิ จ เปกฺขุณฺยานิ
นจฺเจน เต ชีตรํ โน ททามิตี.

ทฺุติยํ นจฺจชาตกัม.

๓. สมฺโมทมานชาตกัม

[๓๓]

“สมฺโมทมานา คจฺจนฺติ ชาลมาทาย ปกฺขิโน
ยทา เต วิวทิสฺสนฺติ ตทา เอหิณฺติ เม วสนฺติ.

ตฺุติยํ สมฺโมทมานชาตกัม.

^๑ หมดอายุ 12/06/2566
ฉ.,เท. มาเม

^๓ ฉ.,เท. เวพุริยวณฺณุปนิกา

^๒ ฉ.,เท. วิกุลาวา

๔. มจฺจนชาตกั

[๓๔] “น มํ สีตํ น มํ อุณ्हํ น มํ ชาลสฺมิ พาทนํ
 ยญจ มํ มณฺณเต มจฺจํ อญญํ โส รติยา คโตติ.

จตุตฺถํ มจฺจนชาตกั.

๕. วฏฺฏกชาตกั

[๓๕] “สนฺติ ปกฺขา อปตนา สนฺติ ปาทา อวญฺจนา
 มาตา ปิตา จ นิกฺขนฺตา ชาตเวท ปฏิกฺกมาติ.

ปญฺจมํ วฏฺฏกชาตกั.

๖. สกฺกณชาตกั

[๓๖] “ยนฺนิสฺสิตา ชคติริหํ (วิหงฺคมา) สฺวายํ อคฺคํ ปมฺุญจติ
 ทิสฺสา ภาชถ วฏฺกงฺคา” ชาตํ สรณฺโต ภายนฺติ.

ฉฏฺฐํ สกฺกณชาตกั.

๗. ติตฺติรชาตกั

[๓๗] “เย วุฑฺฒมปจายนฺติ”^๒ นรา ฅมฺมสฺส โกวิทา
 ทิฏฺฐเจ”^๓ ฅมฺเม จ ปาสํสา สมฺปราโย จ สุกฺคตํ”^๓

สตุตฺตมํ ติตฺติรชาตกั.

๘. พกชาตกั

[๓๘] “นาจจหนตํ นิกติปปณฺโณ นิกตฺยา สุขเมธติ
 อาราเชติ นิกติปปณฺโณ” พโก กกุฏกฏคามิวาติ.

อฏฺฐมํ พกชาตกั.

๙. นนฺทชาตกั

[๓๙] “มณฺเณ โสวณฺณนโย ราสิ โสวณฺณมมาลา จ นนฺทโก
 ยตฺถ ทาโส อามชาโต จิโต ฤๅลลานิ คชฺชตีติ.

นวมํ นนฺทชาตกั.

๑๐. ขทฺธิรํการชาตกั

[๔๐] “กามํ ปตามิ นิริยํ อุทฺธปาโท^๒ อวฺสิโร
 นานริยํ กริสฺสามิ หนฺท ปิณฺฑํ ปฏฺิคฺคหาติ.

ทสฺมํ ขทฺธิรํการชาตกั.

จตุตฺถโถ ฤๅลลวกฺคโค.

ตสฺสทฺททานํ

สิริมาตลลิตฺตปฏฺิขิโร
 รติราคโต^๓ มาตาปิตา จ ปุณ
 ชคตฺธิรํหุทฺธสฺสกุฏกฏโก
 ตถา นนฺทกปิณฺฑทวเรน ทสาติ.

๕. อตฺถกามวคฺโค

๑. โลสกกชาตกํ

[๔๑]

“โย อตฺถกามสฺส หิตานุกมฺปิโน
 โอวชฺชมานโน น กโรติ สาสนํ
 อชียา ปาทโมลฺลพฺภ^๑ มิตฺตโก วีย โสจตีติ.

ปจฺมํ โลสกกชาตกํ.

๒. กโปตกชาตกํ

[๔๒]

“โย อตฺถกามสฺส หิตานุกมฺปิโน
 โอวชฺชมานโน น กโรติ สาสนํ
 กโปตกสฺส วจฺนํ อกตฺวา
 อมิตฺตहतฺถตฺถคโตว เสตีติ.

ทุตฺติยํ กโปตกชาตกํ.

๓. เวพฺพกชาตกํ

[๔๓]

“โย อตฺถกามสฺส หิตานุกมฺปิโน
 โอวชฺชมานโน น กโรติ สาสนํ
 เอวํ โส นิหโต เสติ เวพฺพกสฺส ยถา ปิตาติ.

ตติยํ เวพฺพกชาตกํ.

๔. มกสชาตก^๑

[๔๔] “เสยโย อมิตโต มติยา อุเปโต
 น เตวว มิตโต มติวิปปหิโน
 ‘มกสํ วธิสสนฺติ หิ เอลมฺภูโค
 ปุตุโต ปิตุ อพฺภิทา อุตฺตมมฺกนฺติ.

จตุตฺถํ มกสชาตกํ.

๕. โรหิณีชาตก^๑

[๔๕] “เสยโย อมิตโต เมธาวิ ยญฺเจ พาลานุกมฺปโก
 ปสฺส โรหิณิกํ ชมฺมี มาตรํ หนฺตวาน โสจตีติ.

ปญฺจมํ โรหิณีชาตกํ.

๖. อารามทฺฐกชาตก^๑

[๔๖] “น เว อนตฺถกฺกุสเลน อตฺถจิริยา สุขาวหา
 หาเปติ อตฺถํ ทุมฺเมโธ กปิ อารามิโก ยถาติ.

ฉฎฺฐํ อารามทฺฐกชาตกํ.

๗. วารุณีทฺฐกชาตก^๑

[๔๗] “น เว อนตฺถกฺกุสเลน อตฺถจิริยา สุขาวหา
 หาเปติ อตฺถํ ทุมฺเมโธ โกณฺทณฺโณ วารุณี ยถาติ.

สตุตฺถมํ วารุณีทฺฐกชาตกํ.

๘. เวทพุพชาตกัม

[๔๘] “อนุปาเยน โย อตฺถัม อิจฺฉติ โส วิหณฺณติ
 เจตา หนีสฺสุ เวทพฺพัม^๑ สพฺเพ เต พฺยสนมฺมชฺฌกฺคฺนฺติ^๒
 อฏฺฐมัม เวทพุพชาตกัม.

๙. นกฺขตฺตชาตกัม

[๔๙] “นกฺขตฺตํ ปฏฺฐิมาเนนฺตัม อตฺถโถ พาลํ อุปฺปจฺจคา
 อตฺถโถ อตฺถสฺส นกฺขตฺตํ กิํ กริสฺสนฺติ ตารกาติ.
 นวมัม นกฺขตฺตชาตกัม.

๑๐. ทุมฺเมธชาตกัม

[๕๐] “ทุมฺเมธานํ สหสฺสเสน ยณฺโณ เม อุปฺยาจิโต
 อิทานิ ไชหํ ยชิสฺสามิ พหุ^๓ อธมฺมิโก ชโนติ.
 ทสมัม ทุมฺเมธชาตกัม.

ปณฺจโม อตฺถกามวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

อถ มิตฺตกมาตุ กโปตฺวโร
 ตถา เวพฺพก เอลมฺมุโค โรหิณิ
 กปิ วารุณิ เจตจฺรา จ ปุณ
 ตถา ตารก ยณฺณวเรน ทสาติ.

ปจฺจโม ปณฺณาสโก.

๖. อาสีสวกุโค^๑

๑. มหาสีลวชาตก^๒

[๕๑] “อาสีเสเถว^๓ ปุริโส น นิพพินฺทยเยย ปณฺหิตโต
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตานํ ยถา อิจฺฉี ตถา อหฺมติ.

ปจฺม มหาสีลวชาตก.

๒. จุพชนกชาตก^๔

[๕๒] “วายเมเถว ปุริโส น นิพพินฺทยเยย ปณฺหิตโต
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตานํ อุทกา ถลมุพฺภตฺนติ.

ทุติย จุพชนกชาตก.

๓. ปุณฺณปาติชาตก^๕

[๕๓] “ตเถว ปุณฺณปาติโย^๖ อญฺญายํ วตฺตเต กถา
อาการเกณ^๗ ชานามิ เหนวํ^๘ ภทฺทกา^๘ สุราติ.

ตติย ปุณฺณปาติชาตก.

^๑ ฉ., เท. อาสีสวกุโค

^๓ ฉ., เท. ปุณฺณา ปาติโย

^๕ ฉ., เท. น จายํ ภทฺทิกา

^๒ ฉ., เท. อาสีเสเถว

^๔ ฉ., เท. อาการเณน

๔. ผลชาตกั^๑

[๕๔] “นายั รุกฺโข ทุรารุโห นปี คามโต อารกา
 อาการเกน^๒ ชานามิ นายั สาทุผลโล ทุโมติ.

จตุตถั ผลชาตกั.

๕. ปญฺจาวุธชาตกั

[๕๕] “โย อลีเนน จิตฺเตน อลีนมฺนโส นโร
 ภาเวติ กุสลํ ฆมฺมํ โยคกฺเขมสฺส ปตฺติยา
 ปาปุณฺเณ อนฺุปปุพฺเพน สพฺพสํโยชนกฺขยณฺติ.

ปญฺจมํ ปญฺจาวุธชาตกั.

๖. กณฺณจนกฺขนฺธชาตกั^๓

[๕๖] “โย ปหฺนฺเจน จิตฺเตน ปหฺนฺจมนโส นโร
 ภาเวติ กุสลํ ฆมฺมํ โยคกฺเขมสฺส ปตฺติยา
 ปาปุณฺเณ อนฺุปปุพฺเพน สพฺพสํโยชนกฺขยณฺติ.

กณฺณจํ กณฺณจนกฺขนฺธชาตกั.

๗. วานรินฺทชาตกั

[๕๗] “ยสฺเสเต จตุโร ฆมฺมา วานรินฺท ยถา ตว
 สจฺจํ ฆมฺโม ธิติ^๔ จาโค ทิฏฺฐํ โส อตีวตฺตตีติ.

สตฺตมํ วานรินฺทชาตกั.

๘. ตโยธมมชาตกัม

[๕๘] “ยสเสเต จ ตโย ธมมา วานรินฺท ยถา ตว
ทกฺขิยํ สุริยํ ปญญา ทิฏฺฐจํ โส อติวตฺตตีติ.
อฏฺฐมํ ตโยธมมชาตกัม.

๙. เภริวาทชาตกัม

[๕๙] “ธเม ธเม นาติธเม อติธนฺตํ หิ ปาปกํ
ธมฺนฺเตน^๒ สตํ ลทฺธํ อติธนฺเตน นาสิตนฺติ.
นวมํ เภริวาทชาตกัม.

๑๐. สงฺขมฺนชาตกัม^๓

[๖๐] “ธเม ธเม นาติธเม อติธนฺตํ หิ ปาปกํ
ธนฺเตนาธิตตา โภคา เต ตาโต วิธมํ ธมฺนฺติ.
ทสมํ สงฺขมฺนชาตกัม.

ฉฏฺฐโธ อาสีสวคฺโค.

ตสุตฺตาทานํ

ยถา อิจฺฉิ^๔ ตถาหุ ทกา ถลา
สุร สาทุผโลว^๕ อลีนมโน
สํปหฏฺฐมโน จตุโร จ ตโย
สตาลทฺธกโมคมเนน ทสาติ.

^๑ ฉ., เท. เภริวาทกชาตกัม
หมตอายุ 12/06/2566

^๓ ฉ., เท. สงฺขมมชาตกัม

^๕ ฉ., เท. สาทุผโล จ

^๒ ฉ., เท. ธนฺเตน หิ

^๔ ฉ., เท. อิจฺฉิ

๗. อิตถิวคโค

๑. อสาดมณุตชาตกั

[๖๑] “อาสา^๑ โลกิตถิโย นาม เวลา ตาสั น วิชชติ
 สารตฺตา จ ปคพฺภา จ สีขี สพฺพคฺขโส ยถา
 ตา หิตฺวา ปพฺพชิสฺสามิ วิเวกมณฺุพฺรุหฺยนฺติ.

ปจฺม อสาดมณุตชาตกั.

๒. อณฺุทฏฺฐตชาตกั

[๖๒] “ยํ พฺราหฺมณเณ อวาเทสิ วิณฺ สมนฺุขเวจิโต^๒
 อณฺุทฏฺฐตา ภตา ภริยา ตาสฺ โโก ชาตฺ วิสฺเสติ.

ทุติยํ อณฺุทฏฺฐตชาตกั.

๓. ตกุกชาตกั^๓

[๖๓] “โกธนา อกตณฺุญ จ ปิสฺสุณา^๔ จ วิเมทิกา^๕
 พฺรหฺมจริยํ จร ภิกฺขุ โส สฺขํ น วิหาหิสฺสีติ.^๕

ตติยํ ตกุกชาตกั.

^๑ ฉ., เท. อสา
 หมดอายุ 12/06/2566

^๓ ฉ., เท. ตกุกปณฺุชิตชาตกั

^๕ ฉ., เท. วิหาหิสฺสีติ.

^๒ ฉ., เท. สมนฺุขเวจิโต

^๔ ฉ., เท. ปิสฺสุณา มิตฺตเมทิกา

๔. ทูราขานชาตกั

[๖๔] “มา สุ นนฺทิ อิจฺฉติ มํ มา สุ โสจิ น อิจฺฉติ”
 ถีนํ ภาโว ทูราขานโน มจฺฉสฺเสโวทเก คตฺตติ.

จตุตถํ ทูราขานชาตกั.

๕. อนภิริตฺติชาตกั

[๖๕] “ยถา นที จ ปนฺโถ จ ปานาคารํ สภา ปปา
 เอวํ โลกิตฺถิโย นาม นาสํ กุชฺฌนฺติ ปณฺธิตาทิ.

ปญฺจมํ อนภิริตฺติชาตกั.

๖. มุทฺลกุขณชาตกั

[๖๖] “เอกา อิจฺฉา ปุเร อาสิ อลฺหฺชา มุทฺลกุขณํ
 ยโต ลหฺชา อพารกุขี^๑ อิจฺฉา อิจฺฉํ วิชายถาติ.

ฉฎฺฐํ มุทฺลกุขณชาตกั.

๗. อุจฺจนฺกชาตกั

[๖๗] “อุจฺจนฺเค เทว เม ปุตุโต ปเถ ชาวนฺติยา ปติ
 ตณฺจ เทสํ น ปสฺสามิ ยโต โสทรียมานเยติ.

สตฺตมํ อุจฺจนฺกชาตกั.

๘. สากตชาตก

[๖๘] “ยสฺมี มโน นีวีสติ^๑ จิตฺตญฺจาปิ ปสฺสิตติ
 อภิภูจฺปฺพุพฺเพ โปเส กามํ ตสฺมีปิ วิสฺสเสติ.
 อญฺจมํ สากตชาตก.

๙. วิสวณฺตชาตก

[๖๙] “ธีรตฺถุ ตํ วิสํ วณฺตํ ยมํ ธีวิตการณา
 วณฺตํ ปจฺจาวมิสฺสามิ มตํ เม ธีวิตา วรณฺติ.
 นวํ วิสวณฺตชาตก.

๑๐. กุฑฺทาลชาตก

[๗๐] “น ตํ ชิตํ สาธุ ชิตํ ยํ ชิตํ อวชิยุยติ
 ตํ โข ชิตํ สาธุ ชิตํ ยํ ชิตํ นาวชิยุยตีติ.
 ทสมํ กุฑฺทาลชาตก.

สตฺตโม อิตฺถีวคฺโค.

ตสฺสุทฺทหานํ

สิขี สพฺพคฺขมโสปิจ วีนวโร
 ปิสฺสุณา มิตฺตเกทิกา นนฺที^๒ นที
 มุฑฺลกฺขณ โสทริยา จ มโน
 วิส สาธุชิตฺเตน ภาวนฺติ ทสชาติ.

๘. วรณวกุโ

๑. วรณชาตกัม

[๗๑] “โย ปุพฺเพ กรณียานิ ปจฺฉา โส กาตุมิจฺจติ
 วรณกฏฺฐิ^๑ ภณฺโชน ส ปจฺฉา อนุตฺตปฺปติติ.

ปจฺฉม วรณชาตกัม.

๒. สีลวนากชาตกัม^๒

[๗๒] “อกตณฺณสุส ปสฺสสุ นิจฺจํ วิวรทสฺสีโน
 สพฺพญฺเจ ปจฺวี ทชฺชา เหนว นํ อภิราชเยติ.

ทฺถติยํ สีลวนากชาตกัม.

๓. สจฺจงฺกิริชาตกัม

[๗๓] “สจฺจํ กิเรวมาหํสุ นรา เอกจฺจียา อิท
 กฏฺฐิ^๓ นิปฺพลวิตฺ^๓ เสยฺโย น เตวเวกจฺจียो นโรติ.

ตฺถติยํ สจฺจงฺกิริชาตกัม.

๔. รุกฺขธมฺมชาตกัม

[๗๔] “สาธุ สมฺพหฺลลา ฌาตี อปี รุกฺขา อรณฺณชา
 วาโต วหฺติ เอกกฏฺฐิ^๑ พฺรหฺมตมฺปิ วนปฺปติหนฺติ.

จตุตฺถํ รุกฺขธมฺมชาตกัม.

^๑ ส.อ. วรรณกฏฐิ จ.,เท. วรรณกฏฐิ

^๓ ส.อ. วิปลาวิต จ.,เท. นิปฺพลวิต

^๒ จ.,เท. สีลวนาคชาตกัม

๕. มจฺจนชาตกัม

[๗๕] “อภิตถนย ปชฺชนน นีธี กากสฺส นาสย
 กากํ โสกาย รนฺເເທີ มณฺจ โสกา ปโมจยาติ.

ปญฺจมนํ มจฺจนชาตกัม.

๖. อสงฺกียชาตกัม

[๗๖] “อสงฺกิโยมฺหิ คามมฺหิ อรณฺเณ นตฺถิ เม ภยํ
 อชฺชมคฺคํ สมารูพฺโห เมตฺตตาย กรุณาย จาติ.

นฏฺฐํ อสงฺกียชาตกัม.

๗. มหาสุปินชาตกัม

[๗๗] “อุสฺมา รุกฺขา คาวิโย ควา จ
 อสฺโส กํโส สีคาลี^๒ จ กุมฺภโก
 โปกฺขรณิ จ อปากจฺนฺทํ
 ลาวฺนิ สีทฺนฺติ สีลา ปฺลวณฺติ
 มณฺฑุกิโย กณฺหสฺสเป คิลนฺติ
 กากํ สุวณฺณา^๓ ปริวารยณฺติ
 ตสา วกา เอพกานํ ภายา หิ
 วิปริยาโย^๔ วตฺตติ นยิธมตฺถิ.

สत्ตมํ มหาสุปินชาตกัม.

๘. อิลลิสชาตก^๑

[๗๘] “อุโฆ ขณฺฐา อุโฆ กุณฺธิ อุโฆ วิสมจกฺขุกา^๒
 อุภินฺนํ ปิพฺภา ชาตา นาหํ ปสฺสามิ อิลลิสฺสนฺติ.

อฏฺฐมํ อิลลิสฺชาตกํ.

๙. ขรสุตฺตชาตกํ

[๗๙] “ยโต วิลฺลุตฺตา จ หตา จ คาโว
 ททฺฒาณิ เคหาณิ ชโน จ นีโต
 อถาคมา ปุตฺตหตฺตาย ปุตฺโต
 ขรสุตฺตํ เทณฺฑิมมํ^๓ วาทยนฺโตติ.

นวมํ ขรสุตฺตชาตกํ.

๑๐. ภิมเสนชาตกํ

[๘๐] “ยนฺเต ปวิกตฺติตํ ปุเร
 อถ เต ปฺปติสฺรา สขนฺติ ปจฺฉา
 อุภยํ น สเมติ ภิมเสน
 ยฺยทฺธกถา จ อิทญฺจ เต วิหณฺณนฺติ.

ทสมํ ภิมเสนชาตกํ.

อฏฺฐโม วรฺณวคฺโค.

^๑ จ.,เท. อิลลิสฺชาตกํ

^๒ อ. วิสมจกฺขุลา

^๓ จ.,เท. จิตฺติมมํ

ตสฺสอุทฺทหาน

วรุณา อกตญฺญวเร ตุ สจฺจวรี
 สวณปฺปติณา จ อภิตุณฺนย
 กรุณาย สีลาปลว อิลลิสโต
 ปุณ เทณฺฑิม ปุติสเรน ทสาติ.

๕. อปายิมหาคุโค

๑. สุราปานชาตกัม

[๘๑] “อปายิมห อนจจิมห อคายิมห รุทิมห จ
 วิสณฺณิกรณิ ปิตฺวา ทิฏฺฐา นามุหฺม วานราติ.
 ปฐมํ สุราปานชาตกัม.

๒. มิตฺตวินฺทชาตกัม

[๘๒] “อติกกมฺม รมณกัม สทามตฺตณฺจ ทูภกัม
 สุวาสิ ปาสาณมาสีโน ยสฺมา ชีวํ น โมกฺขสํตี.
 ทุตฺติยํ มิตฺตวินฺทชาตกัม.

๓. กาพกณฺณิชาตกัม

[๘๓] “มิตฺโต หเว สตฺตปฺเพน โหติ
 สหาโย ปน ทฺวาทสเกน โหติ
 มาสทฺตฺตมาเสน จ ญาติ โหติ
 ตตฺตตฺตริ อตฺตสโมปิ โหติ
 โสหํ กถํ อตฺตสุขสฺส เหตุ
 จิรสนฺนํ^๑ กาพกณฺณิ ชฺเหยฺยนฺติ.
 ตติยํ กาพกณฺณิชาตกัม.

๔. อตฺถสฺสทวารชาตกั

[๘๔]

“อาโรคฺยมิจฺเณ ปรมณฺจ ลาภั
สึลณฺจ พุทฺธานุมตํ สุตณฺจ
ธมฺมานุวตฺตึ จ อลีนตา จ
อตฺถสฺส ทวารา ปมฺพา จเพเตติ.

จตุตฺถํ อตฺถสฺสทวารชาตกั.

๕. กิมุปกฺกชาตกั

[๘๕]

“อายตฺตึ โทสํ นาณณาย โย กาเม ปฏฺิเสวติ
วิปากนฺเต หนนฺตึ” นํ กิมุปกฺกมिव ภกฺขิตนฺตึ.

ปญฺจมํ กิมุปกฺกชาตกั.

๖. สึลวีมฺสนชาตกั^๒

[๘๖]

“สึลํ กิเรว กลฺยาณํ สึลํ โลเก อนฺุตตรํ
ปสฺส โฆรวิโส นาโค สึลวาติ น หณฺณตฺติ.

ฉฏฺฐํ สึลวีมฺสนชาตกั.

๗. มงฺกลชาตกั

[๘๗]

“ยสฺส มงฺกลา สมฺมุตตา [๓]
อุปฺปาตา^๔ สฺปิณา จ ลกฺขณา จ
โส มงฺคลโทสวิตฺตวตฺโต
ยฺคโยคาธิตโต น ชาตฺตเมตฺติ.

สप्तมํ มงฺกลชาตกั.

^๑ ฉ.,เท. หนนฺตึ

^๓ ฉ.,เท. เส

^๒ ฉ.,เท. วีมฺสนชาตกั

^๔ อ. อุปฺปาทา

๘. สารมุกขาทกั

[๘๘] “กลุยาณิเมว มุญเจยฺย น หิ มุญเจยฺย ปาปิกั
โมกฺโข กลุยาณินา สาธุ มุตฺวา ตปฺปติ ปาปิกนฺติ.

อฏฺฐมํ สารมุกขาทกั.

๙. กุหกชาตกั

[๘๙] “วาจาว กิร เต อาสิ สนฺหา สขิลภาณินโน
ติณฺมตฺเต อสฺสชิตฺโต โน จ นิกฺขสํ หรณฺติ.

นวมํ กุหกชาตกั.

๑๐. อกตญฺญชาตกั

[๙๐] “โย ปุพฺเพ กตกลุยาโน กตตฺโต นาวพฺพุสฺสตี
ปจฺฉา กิจฺเจ สมฺปฺปนฺเน กตฺตาริ นาธิตฺตจฺฉิตฺติ.

ทสฺมํ อกตญฺญชาตกั.

นวมो อปายิมฺหาคฺโค.

ตสฺสทฺธานํ

อปายิมฺห จ ทฺวาก^๒ สตฺตปทํ
ฉพฺทว^๓ จ อายตินา จ ปุณ
อหิสฺสว มงฺคฺลิสฺส ปาปิกสฺสา
สํนิกฺข กตฺตถวเรณ ทสฺสตี.

^๑ หมายเหตุ 12/06/2566

^๑ ฉ., เท. อกตญฺญชาตกั

^๒ ฉ., เท. ทวาก

^๓ ฉ., เท. ฉพฺทว

๑๐. ลิตุตวคฺโค

๑. ลิตุตชาตกั

[๙๑]

“ลิตฺตํ ปฺรเมน เตชสา
คิลมกฺขํ ปุริโส น พุชฺฌติ
คิล เร คิล ปาปฐตฺตก
ปจฺฉา เต กญฺจํ ภวิสฺสตีติ.

ปจฺมํ ลิตุตชาตกั.

๒. มหาสารชาตกั

[๙๒]

“อุกฺกฏฺเฐ สฺฐมิจฺฉนฺติ มนฺตีสฺสุ อุกฺกุทฺทลํ
ปิยญฺจ อนฺนปानมฺหิ อตฺถเต ชาเต จ ปณฺหิตนฺติ.

ทุตฺติยํ มหาสารชาตกั.

๓. วิสฺฐาสโกชนชาตกั

[๙๓]

“น วิสฺสเส อวิสฺสตฺเถ วิสฺสตฺเถปิ น วิสฺสเส
วิสฺสาสา ภยมเนวติ สีหํ มิคมาตุกาติ.

ตติยํ วิสฺฐาสโกชนชาตกั.

๔. โลมหंसชาตกั

[๙๔]

“โสตฺตโต^๑ โสสีโต คโต^๑ เอโก ภีสนเก วเน
นคฺโค น จคฺคิมาสีโน เอสนาปสฺสุโต มฺนีติ.

จตุตฺถํ โลมหंसชาตกั.

๕. มหาสุทสุสนชาตกัม

[๙๕] “อนิจจา วต สงฺขารธา อุปปาทวยธมฺมิโน
 อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ เตสํ รูปสโม สุโขติ.
 ปญฺจมํ มหาสุทสุสนชาตกัม.”

๖. เกลปตฺตชาตกัม

[๙๖] “สมตฺตติกํ อนวเสกํ
 เกลปตฺตํ ยถา ปรีหเรยฺย
 เอวํ สจฺจิตฺตมฺนุรฺกฺเข สติยา^๑
 ปตฺตยาโน ทิสํ อคตปฺพพฺพนฺติ.
 จญฺจํ เกลปตฺตชาตกัม.

๗. นามสิทฺธิชาตกัม

[๙๗] “ชีวกญฺจ มตํ ทิสฺวา ธนฺปาณิญฺจ ทฺกฺคตํ
 ปนฺถกญฺจ วเน มฺพหํ ปาปโก ปนฺราคโตติ.
 สตฺตมํ นามสิทฺธิชาตกัม.

๘. กุณฺวาณิชาตกัม

[๙๘] “สาธุ โข ปณฺธิโต นาม น เตวฺว อติปณฺธิโต
 อติปณฺธิเตน ปฺตฺเตน มนฺมहि อุปฺกฺกุจฺจิตฺติ.”
 อญฺจมํ กุณฺวาณิชาตกัม.

^๑ ส. โลมหัสชาตกญฺเจว มหาสุทสุสนชาตกญฺจ น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ. ^๓ ส. มนฺมहि อุปฺกฺกุจฺจิตฺติ ฉ.,เท. มนฺมहि อุปฺกฺกุจฺจิตฺติ

๑๑. ปโรสทวคฺโค

๑. ปโรสตชาตกํ

[๑๐๑]

“ปโรสตํ เวปี^๑ สมากตानํ
 ฌาเยยฺยุ^๒ เต วสฺสสํ อปณฺณา
 เอโกว เสยฺโย ปุริโส สปณฺโณ
 โย ภาสิตสฺส วิชานาติ อตฺถนฺติ.
 ปจฺมํ ปโรสตชาตกํ.

๒. ปณฺณิกชาตกํ

[๑๐๒]

“โย ทุกฺขมุจฺจาย ภเวยฺย ตาณํ
 โส เม ปิตา ทฺพฺภี^๓ วเน กโรติ
 สากสฺส กนฺทามิ วนสฺส มชฺฌเ
 โย ตายิตา โส สหสฺส^๔ กโรตฺติ.
 ทฺติยํ ปณฺณิกชาตกํ.

๓. เวริชาตกํ

[๑๐๓] “ยตฺถ เวรี นีวีสติ^๕ น วเส ตตฺถ ปณฺทิตो
 เอกรตฺตํ ทฺวิรตฺตํ วา ทุกฺขํ วสฺติ เวริสฺสุติ.
 ตติยํ เวริชาตกํ.

^๑ ฉ., เท. ปโรสตตฺตเจปี

^๓ ส., อ. ทฺพ. หมายเหตุ 12/06/2566

^๕ ฉ., เท. นีวีสติ

^๒ ฉ., เท. ฌาเยยฺยุ

^๔ ฉ., เท. สหสฺ

๔. มิตฺตวินฺทชาตกั^๑

[๑๐๔] “จตุพฺภิ อฏฺฐชฺฌคมา อฏฺฐาภิปิ จ โสพส
 โสพสาภิ จ พตฺตีส อตฺริจณฺ จกฺกมาสโท
 อิจฺฉาหตสฺส โปสสฺส จกฺกํ ภมฺติ มตฺถเกติ.

จตุตฺถํ มิตฺตวินฺทชาตกั.

๕. ทุพฺพลกฺกฺชาตกั

[๑๐๕] “พหุเมเตํ วเน กฏฺฐํ วาโต ภณฺชติ ทุพฺพลํ
 ตสฺส เจ ภายสี นาค กีโส^๒ ฐุน ภาวิสฺสสีติ.

ปญฺจมํ ทุพฺพลกฺกฺชาตกั.

๖. อุทญฺจนีชาตกั

[๑๐๖] “สุขํ วต มํ ชีวนตํ ปจมานา อุทญฺจนี
 โจรี ชายปฺปวาเทน เตลํ โลณญฺจ ยาจตีติ.

ณฺฐํ อุทญฺจนีชาตกั.

๗. สาลิตุตกชาตกั

[๑๐๗] “สาธุ โข สิปปกนฺนาม อปิ ยาหิสกัทิสํ
 ปสฺส ขณฺชปฺปหาเรน ลทฺธา คามา จตุทฺทิสาติ.

สตุตฺมํ สาลิตุตกชาตกั.

๘. พาหิยชาตก^๑

[๑๐๘] “สิกุเขยฺย สิคุขิตพฺพานิ สนฺติ ตจฺจนฺทีโน^๒ ชนา
พาหิยาปิ^๓ สุหนฺเนน ราชานํ อภิราชยิตฺติ.

อฏฺฐมํ พาหิยชาตกํ.

๙. กุณฑปฺวชาตก^๔

[๑๐๙] “ยถฺโน ปุริโส โหติ ตถฺนา ตสฺส เทวตา
อาหเรตํ กุณฑปฺว^๕ มา เม ภาคํ วินาสยาติ.

นวมํ กุณฑปฺวชาตกํ.

๑๐. สพฺพสํหารกปญฺหาตก^๕

[๑๑๐] “สพฺพสํหารโก นตฺถิ สุทฺธํ กงฺคฺ ปวายติ
อลิกํ ภาสตี^๖ ฐตฺติ สจฺจมาหุ มหฺลลิกาติ.

ทสมํ สพฺพสํหารกปญฺหาตกํ.

เอกาทสโม ปโรสทวคฺโค.

ตสฺสุทฺธานํ

สปโรสตตายิตเวรี ปุณ
ภมจกุกถนาคสิริวฺหยน
สุขกมฺจ วต สิปปกพาหิยา
กุณฑปฺววมหฺลลิกกา จ ทสาติ.

^๑ สักกียพจฺจนฺทีโน

^๒ จ.,เท. พาหิยา หิ

^๓ จ.,เท. กุณฑปฺวชาตกํ

^๔ สยา. สพฺพสํหารกปญฺหา

^๕ ส.,อิ. กุณฺ ปุริ

^๖ จ.,เท. ภาสตี

๑๒. หังวิคโค^๑

๑. คทฺรภปญฺหชาตกั^๒

[๑๑๑]

“หัง^๓ ตุวั เอวั มณฺณสิ เสยฺโย
 ปุตฺเตน ปิตาติ ราช เสฏฺฐ
 หนฺนสฺสตรสฺส เต อัย
 อสฺสตรสฺส หิ คทฺรโก ปิตาติ.

ปจฺม คทฺรภปญฺหชาตกั.

๒. อมราเทวีปญฺหชาตกั

[๑๑๒]

“เยน สตฺตฺวิลงฺคา จ
 ทิคุณฺปลาโส จ ปุปฺผิโต
 เยนาทามิ^๔ เตน วทามิ
 เยน^๕ นาทามิ^๕ น เตน วทามิ
 เอส มคฺโค ยวมชฺฌกสฺส
 เอตํ จนนฺปถํ วิชานาหิตี.

ทุตฺติยํ อมราเทวีปญฺหชาตกั.

^๑ ฉ., เท. หังวิคโค

^๓ ฉ., เท. หัง

^{๕-๕} ฉ., เท. เยน น ททามิ

^๒ สฺยา. คทฺรภปญฺโ

^๔ ฉ., เท. เยน ททามิ

๓. ลีกาลชาตก^๑

[๑๑๓] “สทุทหาสิ ลีกาลสุส^๒ สุราปีตสุส พุราหุมน
 สิปปิกานํ สตํ นตฺถิ กุโต กัสสตา ทูเวติ.
 ตตฺถิ ลีกาลชาตก.

๔. มิตจินฺตฺติชาตก

[๑๑๔] “พหุจินฺตฺติ อปฺปจินฺตฺติ จ^๓ อุโม ชาเล อพชฺฌเร
 มิตจินฺตฺติ อโมเจสิ^๔ อุโม ตตฺถ สมากตาทิ.
 จตฺตุมํ มิตจินฺตฺติชาตก.

๕. อนุสาสิกชาตก

[๑๑๕] “ยายญฺณมนุสฺสาสติ สยํ โลลุปฺปจารินี
 สายํ วิปกฺขิกา เสติ หตา จกฺเคน สาสิกาทิ.^๕
 ปญฺจมํ อนุสาสิกชาตก.

๖. ทุพฺพจชาตก

[๑๑๖] “อติกรรมกราจริย มยฺหมฺเปตํ น รุจฺจติ
 จตฺตเถ ลิงฺขมยิตฺวาน^๖ ปญฺจมายสิ อาวุโตติ.
 นฏฺฐํ ทุพฺพจชาตก.

^๑ น., เท. ลีกาลชาตก

หมตอายุ 12/06/2566

^๓ น., เท. จสทุโท นตฺถิ.

^๕ น., เท. สาสิกาทิ.

^๒ น., เท. ลีกาลสุส

^๔ น., เท. ปโมเจสิ

^๖ น., เท. ลิงฺขมยิตฺวาน

๗. ติตฺติรชาตกํ

[๑๑๗] “อจฺจุคฺคตา อติพลตา^๑ อติเวลํ ปภาสิตา
 วาจา หนฺติ ทุมฺเมธํ ติตฺติรฺวาทิวสฺสิตนฺติ.

สตุตมํ ติตฺติรชาตกํ.

๘. วฏฺฏกชาตกํ

[๑๑๘] “นาจินฺตยนฺโต ปุริโส วิเสสมธิคฺคจฺฉติ
 จินฺติตสฺส ผลํ ปสฺส มุตฺโตสฺมิ วรพนฺธนาติ.

อฏฺฐมํ วฏฺฏกชาตกํ.

๙. อกาลราวิชาตกํ

[๑๑๙] “อมาตาปิตุสฺสวทุโธ^๒ อนาจริยกุลเ^๓ วสํ
 นಾಯํ กาลมกาลํ वा อภิชานาติ กุกฺกุฏเณติ.

นวมํ อกาลราวิชาตกํ.

๑๐. พนฺธนโมกฺขชาตกํ

[๑๒๐] “อพทฺธา ตตฺถ พชฺฌนฺติ ยตฺถ พาลา ปภาสเร
 พทฺธาปิ ตตฺถ มุจฺฉนฺติ ยตฺถ ธีรา ปภาสเรติ.

ทสมํ พนฺธนโมกฺขชาตกํ.

ทฺวาทสโม หังสวกุโค.

ตสุตฺตทานํ

อถ คหุรมา สตฺตวํ กัสสตี
 พหุจินฺตึ สาสิกาयाติกร
 อติเวล วิเสสมนาจริโยว
 ธีรา ปภาสเรเตน ทสาติ.

๑๓. กุสณาพิวคโค

๑. กุสณาพิชาตกั

[๑๒๑]

“กเร สริกฺโข อถวาปี เสฏฺโฐ
นิหีนโก วาปี กเรยฺย เอโก
กเรยฺยเมเต^๑ พุยสเน อุตฺตมตฺถํ
ยถา อหํ กุสณาพิ รุจายนฺติ.

ปจฺมํ กุสณาพิชาตกั.

๒. ทุมฺเมธชาตกั

[๑๒๒] “ยสํ ลทฺธาน ทุมฺเมโธ อนตฺถํ จรติ อตฺตโน
อตฺตโน จ ปเรสญจ หีสาย ปฏิปชฺชตฺติ.

ทุตฺติยํ ทุมฺเมธชาตกั.

๓. นงฺคลีธชาตกั

[๑๒๓] “อสพฺพตฺถคามิ วาจํ พาลो สพฺพตฺถ ภาสติ
นายํ ทธี เวทิ น นงฺคลีธํ
ทธิปฺปยํ^๒ มณฺณติ นงฺคลีธนฺติ.

ตติยํ นงฺคลีธชาตกั.

๔. อมพชาตกั

[๑๒๔] “วายเมเถว ปุริโส น นิพฺพินฺนํ เทยฺย ปณฺทิโต
วายามสฺส ผลํ ปสฺส ภูตฺตา อมฺพา อนิธิหนฺติ.

จตุตฺถํ อมพชาตกั.

๕. กฐาหกชาตกั

[๑๒๕] “พหุมาปี โส วิกตเถยย อญญั ชนปทั คโต
อนวาคนตวาน ทูเสยย ภุญช โภเค กฐาหกาทิ.

ปญจมั กฐาหกชาตกั.

๖. อติลกขณชาตกั

[๑๒๖] “ตเถเวกสส^๑ กลยาณั ตเถเวกสส^๑ ปาปกั
ตสุมมา สพพั น กลยาณั สพพั วาปี น ปาปกนติ.

นฏฐั อติลกขณชาตกั.

๗. กลณทุกชาตกั

[๑๒๗] “เต เทสา ตานิ วตญุณี อหญจ วนโคจโร
อนุวิจจ ไช ตั คณเหยยุ ปิว ขีริ กลณทุกาทิ.

สตตมั กลณทุกชาตกั.

๘. มุสิกชาตกั^๒

[๑๒๘] “โย เว ฐมมทุชช^๓ กตวา นิคฺยุโห^๔ ปาปมาจเร
วิสุสาสยิตวา ภูตานิ พิพารนฺนาม ตั วตนติ.

อฏฐมั มุสิกชาตกั.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท. ตเถเวกสส

^๓ ฉ.,เท. ฐมม ฐช

^๒ ส.,อ. พิพารชาตกั, ฉ.,เท. พิพารวตชาตกั

^๔ ฉ.,เท. นิคฺยุโห

๕. อคฺคิกชาตก^๑

[๑๒๙] “นายิ สีขา ปุณฺณเหตุ ฌาสเหตุ อยิ สีขา
 หนฺกุณฺณจคณน^๒ ยาติ อลนฺเต โหตุ อคฺคิกาติ.

นวมํ อคฺคิกชาตก.

๑๐. โกสิยชาตก

[๑๓๐] “ยถา วาจา จ ภูณฺชสฺสุ ยถา ภูตฺตณฺจ พุยาหร
 อุภยนฺเต น สเมติ วาจา ภูตฺตณฺจ โกสิเยติ.

ทสมํ โกสิยชาตก.

เตรสโม กุสณาฬิวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

กุสณาฬิสิริวฺหยนโน จ ยสํ
 ทธิมมฺพกฺกฺขาหกปณฺจมโก
 อถ ปาปสฺขิร^๓ ฬิฬารวตํ
 สฺขิ โกสิย สวฺหยนเนน ทสาติ.

๑๔. อสมุปทานวคฺโค

๑. อสมุปทานชาตกัม

[๑๓๑]

“อสมุปทาเนนิตริตรสุส
 พาลสุส มิตฺตานิ กลี ภาวนฺติ
 ตสฺมา หรามิ ภุสฺมทฺธมฺมานํ
 มา เม มิตฺติ ภิชฺชิตฺถ” สสุสตายนฺติ.

ปจฺมํ อสมุปทานชาตกัม.

๒. ปญจภีรูกชาตกัม^๑

[๑๓๒]

“กุสฺลุปเทเส ฐิตียา ทพฺพหยา จ
 อวตฺถิตตฺตา” ภายภีรุตาย จ
 น รกฺขสํ วัสฺมาคมิมุหฺ เส
 ส โสตฺถิภาโว มหฺตา ภาเยน เมติ.

ทฺติยํ ปญจภีรูกชาตกัม.

๓. ฆตาสนชาตกัม

[๑๓๓]

“เขมํ ยหี ตตฺถ อรี อุทฺธิรโต
 ทกฺสุส มชฺฌเ ชลเต ฆตาสโน
 น อชฺช วาโส มหิยา มหฺริรุเห
 ทิสฺสา ภาวฺโห สรณชฺช” โน ภายนฺติ.

ตฺติยํ ฆตาสนชาตกัม.

^๑ หมายเหตุ 12/06/2566

^๑ จ.,เท. ขียิตถ

^๓ จ.,เท. อนิวัตฺติตตฺตา

^๒ ส.,อ. ปญจกรูกชาตกัม จ.,เท. ภีรูกชาตกัม

^๔ จ.,เท. สรณชฺช

๔. ฌานโสธนชาติกํ

[๑๓๔]

“เย สณฺณิโน เตปิ ทุคฺคตา
 เยปิ อสณฺณิโน เตปิ ทุคฺคตา
 เอตํ อุกฺกมํ วิวชฺชย
 ตํ สสมาปตฺติสฺสํ อนนฺถคณฺหนฺติ.

จตุตฺถํ ฌานโสธนชาติกํ.

๕. จนฺตาทกชาติกํ

[๑๓๕]

“จนฺตาทกํ สุริยาภณฺจ โยธ ปณฺณาย *คารตฺติ
 อวิตกฺเกน ฌาเนน โหติ อาภสฺสรูปโคติ.

ปณฺจมํ จนฺตาทกชาติกํ.

๖. สุวณฺณหํสชาติกํ

[๑๓๖]

“ยํ ลทฺธิ์ เตน ตุณฺณพฺพํ อติโลโม หิ ปาปโก
 หังสราชํ คเหตฺวาน สุวณฺณา ปริหายตีติ.

ฉฎฺฐํ สุวณฺณหํสชาติกํ.

๗. พพฺพชชาติกํ

[๑๓๗]

“ยตฺถเอโก ลภเต พพฺพํ ทุติโย ตตฺถ ชายตี
 ตติโย จ จตฺตฺโต จ อิทนฺเต พพฺพกา พิลนฺติ.

สप्तมํ พพฺพชชาติกํ.

๘. โคธชาตกัม

[๑๓๘] “กิณเต ชฎาหิ ทุมเมธ กิณเต อชินสาฎิยา
อพฺภนฺตรนฺเต คหณํ พาหิรํ ปริมชฺชสีติ.

อฏฺฐมํ โคธชาตกัม.

๙. อุภโตภฏฐชาตกัม

[๑๓๙] “อกุขี ภินฺนา ปโฏ นฏฺโฐ สขีเคเห จ ภณฺทณํ
อุภโต ปทุฏฺฐจกมฺมนฺตา อุทกมฺหิ ถลมฺหิ จาติ.

นวมํ อุภโตภฏฐชาตกัม.

๑๐. กากชาตกัม

[๑๔๐] “นิจฺจํ อุพฺพิคฺคหทยา สพฺพโลกวิหเสกา
ตสฺมา เนสํ วสา นตฺถิ กากานมฺหาก ฃาตินนฺติ.

ทสมํ กากชาตกัม.

จุฑุทสโม อสมุปทานวคฺโค.

ตสฺสุทฺธานํ

อิตริตฺตรกฺขสิ เขมิโย จ
ปโรสฺตปญฺเฬน อากสฺสโร ปุณ
อถ หิสฺวรุตฺตมพฺพพฺุชฺฐํ
ปฏฺนฏฺฐจกกาเวน ทสาติ.

๑๕. กกณฏฐกาคโค

๑. โคธชาตกั

[๑๔๑] “น ปาปชนสัเสวี อจฺจนตสุขเมธติ
โคธากุลั กกณฏฐา กลี ปาเปติ อตฺตนฺนติ.”^๑

ปจฺม โคธชาตกั.

๒. ลิกาธชาตกั^๒

[๑๔๒] “เอตํ หิ เต ทูราชานํ ยํ เสสิ มตฺตสายิตํ”
ยสฺส เต กทฺตมมานสฺส หตฺถา ทณฺโท น มุจฺจตีติ.

ทุตฺติยํ ลิกาธชาตกั.

๓. วิโรจนชาตกั^๔

[๑๔๓] “ลสี จ เต นิปฺพลิตา มตฺถโก จ ปทาลิโต^๕
สพฺพวา เต ผาสฺกา ภคฺคา อชฺช ชเ ตวํ วิโรจสีติ.

ตตฺติยํ วิโรจนชาตกั.

๔. นงฺคุฏฐชาตกั

[๑๔๔] “พหุเมเปตํ อสพฺภิ ชาตเวท
ยนฺตํ วาลธินาภิปฺชยาม
มัสารหสฺส นตฺถชฺช มัสสิ
นงฺคุฏฐมฺปิ ภาวํ ปฏฺิคฺคหาตฺตติ.

จตฺตถํ นงฺคุฏฐชาตกั.

๕. ราชชาตก^๑

[๑๔๕] “น ตูว ราช วิชานาสิ อทุมรตเต อนาคเต
 อพยายต^๑ วิลปสิ วิตเต^๒ โกสิยายเนติ.

ปญจมน ราชชาตก.

๖. กากชาตก^๓

[๑๔๖] “อปี นุ หนุกา สนฺตา มุขญจ ปริสุสฺสตี
 โอรัมมาน น ปาเรม ปุรเตว มโหทธิตี.

ฉฏฐม ากากชาตก.

๗. ปุพฺผรตฺตชาตก

[๑๔๗] “นยิทํ ทุกฺขํ อทุํ ทุกฺขํ ยํ มํ ตุทฺธิ วายโส
 ยํ สามา ปุพฺผรตฺเตน กตฺตีกํ นานุโฆสฺสตีตี.

สप्तตม ปุพฺผรตฺตชาตก.

๘. ลีกาลชาตก^๔

[๑๔๘] “นาหิ ปุณฺณํ น จ ปุณฺณํ น จาปี อปุณฺณปุณฺณํ
 หตฺถิโพนฺทึ ปเวกฺขามิ^๕ ตถา हि ภยตฺทฺชิตฺตี.

อฏฐม ลีกาลชาตก.

๙. เอกปณฺณชาตก

[๑๔๙] “เอกปณฺโณ อยํ รุกฺโข น ภูมฺยา จตฺตฺรํคฺคโล
 ผเลน วิสกปฺเปน มหายํ ก็ ภวิสฺสตีตี.

นวม อกปณฺณชาตก.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ., เท. อพยายต

^๒ ฉ., เท. วิตตา

^๓ ฉ., เท. สมุทฺทากากชาตก

^๔ ฉ., เท. ลีกาลชาตก

^๕ เท. ปวกฺขามิ

๑๐. สยชีวาตกัม

[๑๕๐] “อสนฺตัม โย ปคฺคณฺหาติ อสนฺตัม จุปฺเสวติ
 ตเมว ฆาสํ กุรุเต พฺยคฺโข สยชีวโก ยถาติ.

ทสมํ สยชีวาตกัม.

ปณฺณรสม กกณฺฏกวจฺโค.

ตตฺตฺตฺตฺตฺ

สุขเมตฺติ ทณฺฑวโร จ ปุณ
 ลสิวาลิ ปณฺจมราชวโร
 สมโหทฺธิกตฺตฺติโกปนฺนํ ปุณ
 จตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ

ตตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ

[๒]

อปณฺณกํ สีลวคฺคกฺกฺก
 กุลาวกํ อตฺตฺกามาเน ปณฺจม
 อาสีโสธิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ลิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปโรสํ หังสิ สริกฺขํ^๓ อสมปทํ
 ปาปเสววิคฺโค^๔ เอกนิปาตมฺหิลงฺกตํ.

เอกกนิปาโต นิฏฺฐิต.

^{๑-๑} ฉ., เท. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๓ ฉ., เท. ปโรสํ หังสิ กุสฺนาหิ

^๒ ฉ., เท. อถ วคฺคกฺกฺก

^๔ ฉ., เท. กกณฺฏกวจฺโค

๒. ทุกนิปาโต

๑. ทพฺพหฺวคฺโค

๑. ราโชวาทชาตกัม (๑๕๑)

- [๑๕๑] “ทพฺพํ ทพฺพสฺส ขิปติ พลฺลิกโก^๑ มุทฺตนา มุทฺตํ
 สาธุมฺปิ สาธฺนา เขตติ อสาธุมฺปิ อสาธฺนา
 เอตาทิสํ อयํ ราชา มคฺคา อญฺญาหิ สารถิ.
- [๑๕๒] อกฺโกเชน ชินฺเน โกธํ อสํญํ สาธฺนา ชินฺเน
 ชินฺเน กทริยํ ทาเนน สจฺเจนาสิกฺวาทินํ
 เอตาทิสํ อयํ ราชา มคฺคา อญฺญาหิ สารถิตฺติ.

ปจฺจํ ราโชวาทชาตกัม.

๒. สิกาลชาตกัม^๒ (๑๕๒)

- [๑๕๓] “อสมฺเมกฺขิตกมฺมมฺนตํ ตฺริตาภินิปาตินํ
 ตานิ^๓ กมฺมานิ ตปฺเปเนตฺติ อญฺหํ วชฺโฆหิตํ มุข.
- [๑๕๔] สีนฺโห จ สีนฺนาเทน ททฺทํ อภินาทยิ
 สุตฺวา สีนฺสส นิคฺโขมฺส สิกาลो^๔ ททฺทเร วสํ
 ภีโต สนฺตาสมาปาติ หทยญฺจสฺส อปฺผลิตฺติ.

ทฺถยํ สิกาลชาตกัม.

^๑ หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท. ผลลิกโก

^๓ สีน.,ฉ.,เท. สานิ

^๒ ฉ.,เท. สิงคาลชาตกัม

^๔ ฉ.,เท. สิงคาล

๓. สฺฐกรชาตกํ (๑๕๓)

- [๑๕๕] “จตุปฺปโท อหํ สมฺม ตวมฺปิ สมฺม จตุปฺปโท
เอหิ สมฺม” นินฺนตฺตสฺส กิณฺณู ภูโต ปลายสิ.
[๑๕๖] อสฺสจฺจิ ปุตฺติโลโมสิ ทฺวคฺคณฺโห วาสิ สฺฐกร
สเจ ยฺยชฺฌิตฺตกาโมสิ ชยฺม สมฺม ททามิ เตติ.

ตติยํ สฺฐกรชาตกํ.

๔. อฺรคชาตกํ (๑๕๔)

- [๑๕๗] “อิฐฺฐรคานํ ปวโร ปวิญฺโจ
เสลสฺส วณฺณเณน ปโมกฺขมิจฺฉํ
พฺรหฺมณฺจ วณฺณํ อปจายมาโน
พฺภุกฺขิโต โน วิสฺหามิ” โภตตุํ.
[๑๕๘] โส พฺรหฺมคฺคฺตโต จิรเมว ชีว
ทิพฺพยา จ เต ปาตฺถวณฺตฺต ภาวฺชา
โส พฺรหฺมวณฺณํ อปจายมาโน
พฺภุกฺขิโต โน วิตราสิ โภตตุณฺติ.

จตุตถํ อฺรคชาตกํ.

๕. ภคฺคชาตกํ (๑๕๕)

- [๑๕๙] “ชีว วสฺสสํ ภคฺค” อปรานิ จ วิสฺติ^๑
มา มํ ปิสาจา ขาทนฺตฺว ชีว ตฺวํ สรโทสํ.

- [๑๖๐] ตวัมปิ วสุสสํ ชีว อปราณี จ วิสดี^๑
 วิสํ ปิสาจา ขาทนตุ ชีว ตวํ สรโหสตนติ.

ปญจมนํ ภคฺคชาตกํ.

๖. อลีนจิตฺตชาตกํ (๑๕๖)

- [๑๖๑] “อลีนจิตฺตํ นิสฺสาย ปหฺนฺวฺจา มหฺตี จมฺ
 โกสลํ เสนาสนฺตฺตฺจํ ชีวคฺคาหํ อคฺคาหิ.
 [๑๖๒] เอวํ นิสฺสยสมฺปนฺโน ภิกฺขุ อารทฺธวิริโย
 ภาวยํ กุสลํ ฌมฺมํ โยคกฺเขมสฺส ปตฺติยา
 ปาปุณฺเณ อณฺุพฺพเพน สพฺพสํโยชนกฺขยณฺติ.

นญฺจํ อลีนจิตฺตชาตกํ.

๗. คุณชาตกํ (๑๕๗)

- [๑๖๓] “เยนกาเม ปณฺาเมติ ฌมฺโม พลวตํ มิติ^๒
 อุนฺนทนต์ตี วิชานาหิ ขาตํ สรณฺโต ภยํ.
 [๑๖๔] อปิ เจปิ ทฺพฺพโล มิตฺโต มิตฺตตฺตมฺเมสฺส ติฏฺฐติ
 โส ฌาตโก จ พนฺธุ จ โส มิตฺโต โส จ เม สขา
 ทาจิณี มาติมณฺณิวิ^๓ สีคาลो^๔ มม ปาณโทติ.

สตฺตมํ คุณชาตกํ.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ., เท. วิสดี

^๓ ฉ., เท. มาติมณฺณิวิ

^๒ ฉ., เท. มิติ

^๔ ฉ., เท. สีคาลอ

เต เม นโม เต จ มํ ปาลยนตุ
 นมตถุ พุทธานํ นมตถุ โพธิยา
 นโม วิมุตตานํ นโม วิมุตติยา
 อิมํ โส ปริตติํ กตฺวา โมโร วาสมกปฺปยิตฺติ.

นวมํ โมรชาตกํ.

๑๐. วินีลชาตก^๑ (๑๖๐)

- [๑๖๙] “เอวเมว ฐุน ราชานํ เวเทหํ มิถิลคฺคหํ
 อสฺสา วหนฺติ อาชณฺญา ยถา หํสา วินีลกํ.
 [๑๗๐] วินีล ทุคฺคํ ภาชติ^๒ อญฺมึ ตาต เสวสิ
 คามนฺตกาณิ เสวสุสฺส เอตํ มาตาลยํ ตฺวนฺติ.”^๓

ทสมํ วินีลชาตกํ.

ปจฺโม ทพฺพหฺวคฺโค.

ตสฺสทุทธานํ

วรพลฺลิกททฺทสรุโก
 อฺรคฺคตฺตมปณฺจมภาควโร
 มหตีจฺมฺยาวสึคาลวโร
 สฺหนฺตฺตมโมรวินีลํ ทสาติ.

^๑ หมายเหตุ 12/06/2566

^๑ จ.,เท. วินีลชาตกํ

^๒ จ.,เท.,อิ. ภาช

^๓ จ.,เท. ตวาติ.

๒. สนุถวาคโค

๑. อินุทสมานโคตตชาตกั (๑๖๑)

[๑๗๑]

“น สนุถวํ กาปุริเสน กยิรา
อริโยนริเยน ปชานมตถํ
จิรานุฏฐโจปี กโรติ ปาป
คโช ยถา อินุทสมานโคตตํ.

[๑๗๒]

ยเทว^๑ ชณฺเฎา ‘สทิสเ มมนฺติ
สีเสน ปณฺเฎาย สุเตน จาปี
เตเนว เมตฺตี กยิราถ สทฺธิ
สุโข หเว^๒ สปปุริเสน สงฺคโมติ.

ปรจํ อินุทสมานโคตตชาตกั.

๒. สนุถวชาตกั (๑๖๒)

[๑๗๓]

“น สนุถวสุมา ปรมตฺถิ ปาปิโย
โย สนุถโว กาปุริเสน โหติ
สนฺตปฺปิโต สปปินา ปายาเสน
กิจฺฉา กตํ ปณฺณกฺขี อทฺทฺมฺหิ.”

[๑๗๔]

น สนุถวสุมา ปรมตฺถิ เสยฺโย
โย สนุถโว สปปุริเสน โหติ
สีหสฺส พยคฺขมสฺส จ ทิปิโน จ
สามา มุขํ เลหติ สนุถเวนาติ.

ทฺติยํ สนุถวชาตกั.

๓. สุตัมชาตกัม (๑๖๓)

[๑๗๕] “กาพา มิกา เสตทนต์ตา ตวีเม^๑
 ปโรสธัม เหมชาลาภิฉนฺนา
 ‘เต เต ททามิตี สุตัม พุรุสิ
 อนุสฺสริ เปตฺติปิตามหานํ.

[๑๗๖] กาพา มิกา เสตทนต์ตา มมี้เม^๒
 ปโรสธัม เหมชาลาภิฉนฺนา
 ‘เต เต ททามิตี วทามิ มาณว
 อนุสฺสริ เปตฺติปิตามหานนฺติ.

ตติยํ สุตัมชาตกัม.

๔. กิษุมชาตกัม (๑๖๔)

[๑๗๗] “ยณฺหุ คิซุโณ โยชนสธัม กุณฺปาณิ อเวกฺขติ
 กสฺมา ชาลญฺจ ปาสญฺจ อาสขฺชาปิ น พุชฺฌสิ.
 [๑๗๘] ยทา ปราภโว โหติ โปโส ชีวิตสงฺขเย
 อถ ชาลญฺจ ปาสญฺจ อาสขฺชาปิ น พุชฺฌตฺติติ.

จตุตฺถํ กิษุมชาตกัม.

๕. นกุลชาตกัม (๑๖๕)

[๑๗๙] “สนฺธิ กตฺวา อมิตฺเตน อณฺทฺทเชน ชลาพุช
 วิวริย ทาจํ สยสิ^๓ กุโต เต ภยมาคตํ.

หมตอัย 12/06/2566

^๑ ส.,อ. ตว อีเม

^๒ ส.,อ. มม อีเม

^๓ น.,ท. เสสิ

- [๑๘๐] สงฺเกถว อมิตฺตสฺมี มิตฺตสฺมีมฺปิ น วิสฺสเส
อภยา ภยมฺปฺปนฺนํ อปี มฺullanิ กนฺตตีติ.

ปญฺจมํ นกฺลชาตกํ.

๖. อุปฺสาพฺพหฺกชาตกํ (๑๖๖)

- [๑๘๑] “อุปฺสาพฺพหฺกนามานํ” สหสฺसानิ จตฺตทฺทส
อสมิ ปเทเส ททฺธมานิ นตฺถิ โลเก อนามตํ.
- [๑๘๒] ยมฺหิ สจฺจญฺจ ฐมฺโม จ อหิสา สญฺญมฺโม ทโม
เอตฺตริยา เสวนฺติ เอตํ โลเก อนามตฺตฺติ.

ฉฏฺฐํ อุปฺสาพฺพหฺกชาตกํ.

๗. สมิทฺธิชาตกํ (๑๘๗)

- [๑๘๓] “อภฺตฺวา ภิกฺขฺสึ ภิกฺขุ น หิ ภฺตฺวาน ภิกฺขฺสึ
ภฺตฺวาน ภิกฺขุ ภิกฺขฺสฺสุ มา ตํ กาโล อุปฺจฺจคา.
- [๑๘๔] กาลํ โวหํ น ชานามิ ฉนฺโน กาโล น ทิสฺสตี
ตสฺมา อภฺตฺวา ภิกฺขฺวามิ มา มํ กาโล อุปฺจฺจคาติ.

สत्ตมํ สมิทฺธิชาตกํ.

๘. สกฺกณคฺมิชาตกํ (๑๖๘)

- [๑๘๕] “เสโน พลฺสา ปตฺมานो ลาปี โคจฺรฏฺฐายินํ
สหฺสา อชฺฌปตฺโตว มรณํ เตนฺอุปาคมิ.
- [๑๘๖] โสหํ นเยน สมฺปนฺโน เปตฺติเก โคจเร รโต
อเปตสฺตฺตฺ โมทามิ สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโนติ.

อฏฺฐมํ สกฺกณคฺมิชาตกํ.

๕. อรกชาตกัม (๑๖๕)

[๑๘๗] “โย เว เมตเตน จิตเตน สพฺพโลกาณุกมฺปติ
อุทฺธํ อโห จ ติริยญจ^๑” อปฺปมาเณน สพฺพโส.

[๑๘๘] อปฺปมาณํ หิตํ จิตตํ ปริปฺปณฺณํ สุภาวิทํ
ยํ ปมาณํ กตฺถ^๒ กมฺมํ น ตํ ตตฺตราวสิสฺสตีติ.

นวมํ อรกชาตกัม.

๑๐. กกณฺฏกชาตกัม (๑๗๐)

[๑๘๙] “นายํ ปุเร อุณฺณมตี^๓” โตรณคฺเค กกณฺฏโก
มโหสฺส วิชานาหิ เกณ ธทฺโธ กกณฺฏโก.

[๑๙๐] อลฺลทฺฐปฺพุพฺพิ ลทฺฐาน อทฺฐมมาสํ กกณฺฏโก
อติมญฺญติ ราชานํ เวเทหิ มิถิลคฺคหนฺติ.

ทสฺมํ กกณฺฏกชาตกัม.

ทฺติโย สนฺถวาคฺโค.

ตสฺสทฺธานํ

อถ อินฺทสฺमानสฺปณฺณกฺกุ
สุสิมฺุตตมคิซฺฆชลาพุชฺโก
อุปฺสาพุทฺทกภิกฺขุสลาปวโร
อถ เมตฺตวโร ทส ปุณฺณมาตี.^๔

^๑ จ., เท. ติริย

^๓ จ., เท. อุณฺณมตี

^๒ จ., เท. ปมาณกต

^๔ จ., เท. ทส ปุณฺณมตีติ.

๓. กल्याณธมฺมวคฺโค^๑

๑. กल्याณธมฺมราชตัก (๑๗๑)

[๑๗๑]

“กल्याณธมฺโมติ ยทา ชนินฺท
โลเก สมณญํ อนุปาปุณาติ
ตสฺมา น หิยฺเยถ นโร สปญฺโย
หิริยาปิ สนฺโต ฐรมาทียนฺติ.

[๑๗๒]

สายํ สมณฺณา อิท มชฺช ปตฺตา
‘กल्याณธมฺโมติ ชนินฺท โลเก
ตาหิ สเมกฺขํ อิท ปพฺพชิสฺส
น หิ มตฺถิ จนฺโท อิท กามโมเคติ.

ปจฺม กल्याณธมฺมราชตัก.

๒. ททฺทธราชตัก (๑๗๒)

[๑๗๓]

“โก นุ สทฺเทน มหตา
ตํ^๒ สีหา นปฺปฏินนฺทติ^๓

อภินาเทติ ททฺทริ
โก นามโส มิคากิฏฺ^๔

[๑๗๔]

อธโม มิคชาตานํ
ชาติมสฺส ชิคฺခုจฺจนฺตา

สิคาโล^๕ ตาต วสฺสติ
ตุณฺหิ สีหา สมจฺจเรติ.

ทุติยํ ททฺทธราชตัก.

^๑ ฉ. กल्याณวคฺโค

^๒ ส.อ. นปฺปฏินนฺทติ

^๕ ฉ.,เท. สิงคาโล

^๒ ส.อ. กิ

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อ. มิคากิฏ.

๓. มกุกกชาตก (๑๗๓)

- [๑๗๕] “ตาท มาณวโก เอส ตาลมุลล์ อปสฺสิตโต
 อการกญฺจิทํ อตฺถิ หนฺท เทมสฺสการกํ.
- [๑๗๖] มา โข ตํ ตาท ปกฺโกสิ ทฺชเยยฺย โน อการกํ
 เนตาสิ มุขํ โหติ พฺรหฺมณฺสฺส สฺสึลฺลิโนติ.

ตติยํ มกุกกชาตก.

๔. ทฺพุทฺธิยมกุกกชาตก (๑๗๔)

- [๑๗๗] “อทฺมฺห เต วาริ พหุตุตฺตฺรูป^๑
 ฌมฺมาภิตตฺตสฺส ปิปาสิตสฺส
 โสทานิ ปิตฺวาน กิกิ^๒ กโรสิ
 น สงฺคโม^๓ ปาปชเนน เสยฺโย.
- [๑๗๘] โก เต สฺสโต วา ทิฏฺฐโจ วา ‘สึลฺวา นาม มกุกโก
 อิทานิ โข ตํ โอหจฺจ^๔ เอสา อสฺมาก ฌมฺมตาติ.

จตุตถํ ทฺพุทฺธิยมกุกกชาตก.

๕. อาทิจฺจุปฺปญฺจานชาตก (๑๗๕)

- [๑๗๙] “สพฺเพสฺส กิริ ญฺเตสฺส สนฺติ สึลฺลสมาหิตา
 ปสฺส สาขมิก^๕ ฌมฺม อาทิจฺจุมฺปติฏฺฐติ.

^๑ ฉ., เท. ปหตฺตฺรูป

^๓ ฉ., เท. อสงฺคโม

^๕ ฉ., เท. สาขามิก

^๒ ฉ., เท. กิริงฺกโรสิ

^๔ ฉ., เท. โอหจฺจ

[๒๐๐] นาสฺส สีลํ วิชาณาถ อนนฺถาย ปสฺสถ
 อคฺคิหุตตญจ อุหนิ^๑ เทว จ ภินฺนา กมณฺทลฺลติ.

ปลฺลจมํ อาทิจจุปฺปฺพานชาตกั.

๖. กพายมฺมุจิชาทกั (๑๗๖)

[๒๐๑] “พาโล วตายํ ทุมสาขโคจโร
 ปญฺญา ชนินฺท นยิมสฺส วิชฺชติ
 กพายมฺมุจึ อวกิริย เกวลํ
 เอกํ กพายํ ปติตํ คเวสติ.

[๒๐๒] เอวเมว มยํ ราช เย จญฺเณ อติโลภิโน
 อปฺเปเน พหุํ เชยฺยาม^๒ กพายเณว วานโรติ.

ฉญฺจํ กพายมฺมุจิชาทกั.

๗. ตินทุทุกชาตกั (๑๗๗)

[๒๐๓] “ธนฺตถกฺกลาเปหิ เนตฺตีสวรชาริภิ
 สมฺนตา ปรีกิณฺณมฺหา กถํ โมกฺโข ภวิสฺสติ.

[๒๐๔] อปฺเปว พหุกิจฺจํ อตฺถิ ชาเยถ โกจิ น
 อตฺถิ รุกฺขสฺส อจฺฉินฺนํ ขชฺช ตญฺเณว^๓ ตินทุกนฺติ.

สตฺตมํ ตินทุทุกชาตกั.

๘. กจฺณปชาตกํ (๑๗๘)

- [๒๐๕] “ชนิตฺ^๑ เม ภวิตํ^๒ เม อิติ ปงฺเก อวสุสยิ
 ตํ มํ ปงฺโก อชฺฌภาวิ ยถา ทุพฺพลกํ ตถา
 ตํ ตํ วทามิ ภคฺคว สุโณหิ วจัน มม.
- [๒๐๖] คาเม วา ยทิวารณฺเย สุขํ ยตฺตราชิตจฺจติ
 ตํ ชนิตํ^๑ ภวิตญจ^๓ ปุริสสุส ปชานโต
 ยหิ^๔ ชีเว ตหิ^๕ คจฺजे น นิเกตฺตโต สียาติ.

อภฺถมํ กจฺณปชาตกํ.

๙. สตธมฺมชาตกํ (๑๗๙)

- [๒๐๗] “ตญฺจ อปฺปญฺจ อจฺฉินฺนํ ตญฺจ กิจฺजेเน โน อทา
 โสหํ พุราหฺมณชาตโก ยํ ภูตตํ ตมฺปิ อคฺคตํ.
- [๒๐๘] เอวํ ธมฺมํ นีรํกตฺวา โย อธมฺเมน ชีวติ
 สตธมฺโมว ลาเภन ลทฺเธนาปิ น นนฺทตฺติ.

นวมํ สตธมฺมชาตกํ.

๑๐. ทุทฺททชาตกํ (๑๘๐)

- [๒๐๙] “ทุทฺททํ ททมานานํ ทุกฺกริ กมฺมกุพฺพตํ
 อสนฺโต นานุกุพฺพนฺติ สตํ ธมฺโม ทฺรณฺวโย.^๖

^๑ ฉ., เท. ชนิตตํ^๓ ฉ., เท. ภวิตตญจ^๕ ฉ., เท. ตมฺหิ^๒ ฉ., เท. ภวิตตํ^๔ ฉ., เท. ยมฺหิ^๖ ฉ., เท. ทฺรณฺวโย

[๒๑๐] ตสฺมา สตมฺจ อสตมฺจ นานา โหติ อิตฺ คติ
 อสนฺโต นิริยํ ยนฺติ สนฺโต สคฺคปฺรายนาติ.

ทสมํ ทุทฺทททชาตกํ.

คตฺติโย กลฺยาณธมฺมวคฺโค.

ตสฺสอุทฺตทานํ

สุสฺมณฺณมิกาธิฏฺฐ มาณวโก
 วาริพฺพุตฺตฐปาทิจฺจุปฺปฏฺฐานา
 สกพฺยายสตีนฺทุกปงฺก ปุณ
 สตธมฺมสุทฺตทททเกณ ทสาติ.

๔. อสทิสวคฺโค

๑. อสทิสชาตกํ (๑๘๑)

- [๒๑๑] “ธนฺคฺคโห อสทิสเ
ทฺเร ปาตี อกฺขณเวรี ราชปฺตฺโต มหพฺพโล
สพฺพามิตฺเต รณํ กตฺวา มหากายปฺปทาลโน.
[๒๑๒] ภาตฺรํ โสตุถิ กตฺวาน น จ กิณฺจิ^๑ วิเหจฺย
สณฺณมม^๒ อชฺฌปาคมีติ.

ปจฺจํ อสทิสชาตกํ.

๒. สงฺคามาวจรชาตกํ (๑๘๒)

- [๒๑๓] “สงฺคามาวจโร สุโร พลฺวา อิติ วิสฺสุโต
กินฺนุ ตฺโรณมาสชฺช ปฏิกฺกมฺสิ กุณฺชร.
[๒๑๔] โอมทฺท ขิปปํ ปลีฬํ เอลิกานิ จ อฺพพฺพ^๓
ตฺโรณานิ จ มทฺทิตฺวา ขิปปํ ปวิส กุณฺชรชาติ.

ทฺติยํ สงฺคามาวจรชาตกํ.

๓. วาโลทกชาตกํ (๑๘๓)

- [๒๑๕] “วาโลทกํ อปฺปรสํ นิหีนํ
ปีตฺวา มโห ชายติ คทฺรภานํ
อิมญจ ปีตฺวาน รสํ ปณฺตีตํ
มโห น สญฺชายติ สินฺทฺวานํ.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท. กณฺจิ

^๒ ฉ.,เท. สัมม

^๓ ฉ.,เท. อพฺพ

[๒๑๖]

อปฺปมปิวิตฺวาน นินฺนชจโ
 โส มชฺชตี เตน ชนินฺท ญฺญโ
 ทรยฺหสึลลิจ กุลมฺหิ ชาโต
 น มชฺชตี อคฺครสํ ปิวิตฺวาติ.

ตติยํ วาโลทกชาตกัม.

๔. กิริทตฺตชาตกัม (๑๘๔)

[๒๑๗] “ทฺฐิสโต กิริทตฺเตน^๒
 ปรานํ ปกตํ หิตฺวา

หโย สามสฺส ปณฺทโว
 ตสฺเสวานุวิริยฺยติ.

[๒๑๘] สเจ จ^๓ ตนุโข โปโส
 อานเน ตํ คเหตุวาน
 ขิปปเมว ปหนฺตฺวาน^๔

สิงฺการากการกปฺปิโต^๕
 มณฺฑเล ปริวตฺตเย
 ตสฺเสวานุวิริยฺยตีติ.

จตุตถํ กิริทตฺตชาตกัม.

๕. อนภิริตชาตกัม (๑๘๕)

[๒๑๙]

“ยโถทเก อาวile อปฺปสนฺเน
 น ปสฺสตี สิปปิกสมฺพุทฺถจ
 สกฺขรํ วาลุกํ มจฺจนฺคฺมพํ
 เอรํ อาวิลมฺหิ จิตฺเต
 น โส^๖ ปสฺสตี อตฺตทตฺถํ ปรตฺถํ.

^๑ ฉ., เท. 12/0 ปุญฺโ

^๓ อี. ว.

^๔ อี. ปหนฺตฺวาน

^๒ อี. กิริทตฺเตน

^๕ สี., ฉ., เท. สิงฺการากการกปฺปิโต

^๖ ฉ., เท. อโย ปาโจะ น ทิสฺสตี.

[๒๒๐]

ยโถทเก อจุเจ วิปฺปสนฺเน
 โส ปสฺสติ สิปปิกสมฺพุทฺถจ
 สกฺขริ วาลุกํ มจฺจคฺคัมพํ
 เอวํ อนาวิลมฺหิ จิตฺเต
 โส ปสฺสติ อตฺตทตฺถํ ปฺรตฺถนฺติ.

ปญฺจมํ อนภิริตฺชาตกํ.

๖. ทธิวาทนชาตกํ (๑๘๖)

[๒๒๑]

“วณฺณคณฺธรสุเปโต อมฺโพยํ อหฺวา ปุเร
 ตเมว ปุชฺชํ ลภมาโน เกณมฺโพ กญฺจปฺพลโล.

[๒๒๒]

ปฺจิมนฺทปรีวาริ อมฺโพ เต ทธิวาทน
 มฺลํ มฺลเณ สํสฺสจฺจํ สาขา^๑ สาข^๒ นิสฺสเวเร
 อสาดสณฺนิวาเสน เตณมฺโพ กญฺจปฺพลโลติ.

จญฺจํ ทธิวาทนชาตกํ.

๗. จตุมญฺจชาตกํ (๑๘๗)

[๒๒๓]

“อุจฺเจ วิญฺญปฺมารุญฺห^๒ มนฺตยวฺโห รโหคตา
 นีเจ โอรุญฺห มนฺตวฺโห มิคฺราชาปิ โสสฺสติ.

[๒๒๔]

ยํ^๓ สุปฺปณฺโณ สุปฺปณฺเณน^๓ เทโว เทเวน มนฺตเย
 กิ ตตฺถ^๔ จตุมญฺจสฺส วิลํ ปวิส ชมฺพุทฺธาติ.

สตุตมํ จตุมญฺจชาตกํ.

๑-๑ หมดอายุ 12/06/2566

๑-๑ จ.,เท. สาขา สาขา

๓-๓ จ.,เท. ยํ สุปฺปณฺโณ สุปฺปณฺเณน

๒ จ.,เท. วิญฺญปฺมารุญฺห

๔ จ.,เท. เตตฺถ

๘. สีนโกตถุทธชาตกัม^๑ (๑๘๘)

[๒๒๕] “สีหังคูลี สีหนโฆ สีหปาทปฺปติฏฺฐจิตโต
โล สีโห สีหสงฺฆมฺหิ เอโก นทติ อญฺญถา.

[๒๒๖] มา ตวํ นทิ ราชปฺปุตฺต อปฺปสทฺโท วเน วส
สเรน โฆ ตํ ชาเนยฺยํ น หิ เต เปตฺติโก สโรติ.

อญฺจมํ สีนโกตถุทธชาตกัม.

๙. สีนจอมฺมชาตกัม (๑๘๙)

[๒๒๗] “เนตํ สีหสฺส นทิตํ น พยคฺขมฺสฺส น ทิปิโน
ปารุโต สีนจอมฺเมน ชมฺโม นทติ คทฺรโก.

[๒๒๘] จิรมฺปิ โฆ ตํ ชาเทยฺย คทฺรโก หริตํ ยวํ
ปารุโต สีนจอมฺเมน รวมาโนว^๒ ทฺฐยฺยติ.

นวมํ สีนจอมฺมชาตกัม.

๑๐. สीलานิสสชาตกัม (๑๙๐)

[๒๒๙] “ปสฺส สทฺธาย สีลสฺส จาคสฺส จ อยํ ผลํ
นาโค นาวาย วณฺเณน สทฺธํ วหตฺตฺปาสกัม.

[๒๓๐] สพฺภิรว สมาสเถ สพฺภิ กุพฺเพถ สนฺถวํ
สตํ หิ สนฺนิวาเสน สเฏถ คจฺจติ นฺหาปิโตติ.

ทสมํ สीलานิสสชาตกัม.

จตุตฺโถ อสทิสวคโค.

ตสสุทฺถานํ

ธนุคฺคหฺกฺขชฺรอปฺปโรโส
 คิริทตฺตมนาวิลจิตฺตวโร
 ทริวาทนชฺมพุกสีหนโฆ
 หริตยวนาควเรน ทสาดิ.

๕. รุหกวคโค

๑. รุหกชาตกั (๑๕๑)

[๒๓๑] “อมโก^๑ รุหก ฉินฺหาปิ ชียา สนฺธิยเต^๒ ปุณ
สนฺธิยสฺสุ ปุราณียา มา โกธสฺส วสํ คมิ.

[๒๓๒] วิชฺชมานสฺสุ (มฺหุ) วาเกสฺส^๓ วิชฺชมานสฺสุ การิสฺสุ
อณฺณํ ชยํ กริสฺสามิ^๔ อลณฺเณว ปุราณียาติ.

ปจฺม รุหกชาตกั.

๒. สิริกาพกณฺณชาตกั (๑๕๒)

[๒๓๓] “อิตุถิ สียา รูปวตี สา จ สีลวตี สียา
ปุริโส ตํ น อิจฺเจยฺย สทฺทหาสิ มโหสฺส.

[๒๓๔] สทฺทหามิ มหาราช ปุริโส ทุพฺผโก สียา
สิริ จ กาพกณฺณี จ น สเมนฺติ กุทาจนฺติ.

ทุตฺติยํ สิริกาพกณฺณชาตกั.

๓. จุลลปทุมชาตกั^๕ (๑๕๓)

[๒๓๕] “อยเมว สา อยมฺปิ^๖ โส อนนฺโณ
อยเมว โส หตฺถจฺฉินฺโน อนนฺโณ
ยมาห โกมารปติโก^๗ มมนฺติ
วชฺฉิตฺติโย นตฺถิ อิตฺถิสฺสุ สจฺจํ.

^๑ ส.ฉ.เท.อ. อปิ

^๓ ส. วิชฺชมานาสฺ มรฺวาสฺ อ. วิชฺชมานาสฺ มรฺทวาสฺ

^๕ ฉ.เท. จุลลปทุมชาตกั

^๖ ฉ.เท.อ. อหฺมปิ

^๒ ฉ.เท. สนฺธิยเต

^๔ อ. กริสฺสามิ

^๗ ฉ.เท.อ. โกมารปติ

[๒๓๖]

อิมญจ ชมมัม มุสเสน หนตฺวา
 ลุทฺทํ จวํ ปรรหารูปเสวี
 อิมิสฺสา จ นํ ปาปปติพฺพตาย
 ชีวนฺติยา จินฺทถ กณฺณนาสนฺติ.

ตติยํ จุลลปทุมชาตกํ.

๔. มณีโจรชาตกํ (๑๕๔)

[๒๓๗]

“น สนฺติ เทวา ปวสฺนติ นฺน
 น หิ นฺน สนฺติ อิทฺ โลกปาลา
 สหสา กโรนฺตานมสญฺญตํ
 น หิ นฺน สนฺติ” ปฏฺิเสธิตาโร.

[๒๓๘] อกาเล วสฺสตี ตสฺส กาลे ตสฺส น วสฺสตี
 สคฺคา จ จวติ จานา นนฺุ โส ตาวตา หโตติ.

จตุตถํ มณีโจรชาตกํ.

๕. ปพฺพตฺตฺถรชาตกํ^๒ (๑๕๕)

[๒๓๙] “ปพฺพตฺตฺถรเ” รมเม ชาตา โปกฺขรณิ สีวา
 ตํ สีคาโล^๔ อปาปาสี^๕ ชานํ สีเหเน รกฺขิตํ.
 [๒๔๐] ปิวนฺติ เจ^๖ มหาราช สาปทานิ มหานที
 น เตน อนทึ โหติ ขมสฺสุ ยทิ เต ปิยาติ.

ปญจมํ ปพฺพตฺตฺถรชาตกํ.

^๑ จ., เท. สนฺติ

^๓ สี., อ. ปพฺพตฺตฺถร

^๕ จ., เท. อปาปายิ

^๒ อ. ปพฺพตฺตฺถรชาตกํ

^๔ จ., เท. สีงคาโล

^๖ อ. ว

๖. วลาหกสุตชาตก (๑๕๖)

[๒๔๑] “เย น กาหนดิ โอวาทํ นรา พุทุเชน เทสิตํ
พยุสนํ เต คมิสฺสนฺติ รกฺขสีหิ วาณิชา.

[๒๔๒] เย จ กาหนดิ โอวาทํ นรา พุทุเชน เทสิตํ
โสตุถิ ปาริ คมิสฺสนฺติ วลาเหเนว^๑ วาณิชาติ.

ฉฏฺฐํ วลาหกสุตชาตก.

๗. มิตฺตคามิตฺตชาตก (๑๕๗)

[๒๔๓] “น นํ อุมฺหยเต ทิสฺวา น จ นํ ปฏฺินนฺทติ
จกฺขุณิ จสฺส น ททาติ ปฏฺิโลมญฺจ วตฺตติ.

[๒๔๔] “เอเต ภวฺนฺติ อากาธา อมิตฺตสฺมี ปติฏฺฐิตา
เยहि อมิตฺตํ ชาเนยฺย ทิสฺวา สุตฺวา จ ปณฺทติโตติ.

สत्ตมํ มิตฺตคามิตฺตชาตก.

๘. ราชชาตก (๑๕๘)

[๒๔๕] “ปวาสา อาคโต ตาต อิทานิ น จิราคโต
กจฺจินฺนุ ตาต เต มาตา น อญฺญมฺปเสวติ.

[๒๔๖] น โข ปเนตํ สุภณํ คิริ สจฺจุปสฺสยฺหิตํ^๒
สเยถ ปุณฺณปาโทว มุมฺมเร^๓ อุปฺกุสิโตติ.^๓

อฏฺฐมํ ราชชาตก.

๕. กหปติชาตกัม (๑๕๕)

[๒๔๗] “อุภยัม เม น ขมติ อุภยัม เม น รุจจติ
 ยา จายัม โกฏจโมติณฺณา ‘น ทสฺส’ อิติ ภาสติ.

[๒๔๘] ตัม ตัม คามปติ พุรุมิ กทเร อปฺปสฺมี ชีวิเต
 เทว มาเส สงฺคริ^๒ กตฺวา มํสํ ชรคฺควํ กิํ
 อปฺปตฺตกาเล โจเทสิ ตมฺปิ มยฺหํ น รุจจตีติ.

นวมํ กหปติชาตกัม.

๑๐. สารุสสีลชาตกัม (๒๐๐)

[๒๔๙] “สรีรทพฺยํ วุฑฺฒพฺยํ โสชจํ สารุสสีลยํ
 พฺราหฺมณฺนเตว ปุจฺฉาม กิณฺณ^๓ เตสํ วณฺนิมฺหเส.”

[๒๕๐] อตฺถิ อตฺถิ สรีรสมิ วุฑฺฒพฺยสฺส นโม กเร
 อตฺถิ อตฺถิ สุชาตสมิ สีลํ อสฺมาก รุจจตีติ.

ทสมํ สารุสสีลชาตกัม.

ปญฺจโม รุหกวคฺโค.

ตสฺสทฺธานํ

อปิรุหกรูปวตีมุสโล
 ปวสนฺติ สปญฺจมโปกฺขรณิ
 อถ มุตฺติมวณฺนิชอุมฺหยเต
 จิรอาคตโกฏฺจสรีร ทสาติ.

หมตอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท. นาทุส

^๓ ฉ.,เท. กณฺ

^๒ สี. การํ อ. การํ กตฺวาน

^๔ สี.,อ. วณฺนิมฺหเส

๖. นตฺตพฺพหฺวคฺโค

๑. พนฺธนาการชาตกํ (๒๐๑)

[๒๕๑] “น ตํ ทพฺหํ พนฺธนมาหุ ธีรา
ยทายสํ ทารุชปพฺพชณฺจ
สารตฺตรตฺตา มณฺิกุณฺฑลฺลสฺ
ปฺตฺเตสฺ ทาเรสฺ จ ยา อเปกฺขา.

[๒๕๒] เอตํ ทพฺหํ พนฺธนมาหุ ธีรา
โอรินํ สีลิตฺตํ ปมฺมุจํ^๑
เอตมฺปิ เจตฺวาน วชฺนติ ธีรา
อนเปกฺขิโน กามสฺขํ ปหายาติ.

ปจฺมํ พนฺธนาการชาตกํ.

๒. เกฬิสฺสชาตกํ (๒๐๒)

[๒๕๓] “หํสา โกญฺจา มยฺยูรา จ หตฺถิโย^๒ ปสทา มิกา
สพฺเพ สีหสฺส ภาวนฺติ นตฺถิ กายสฺมิ ตฺลยตา.

[๒๕๔] เอวเมว มนุสฺสเสสฺ ททโร เจปิ ปญฺญา
โส หิ ตตฺถ มหา โหติ เนว พาโล สรีรวาติ.

ทุติยํ เกฬิสฺสชาตกํ.

ตสฺसानุกรํ สวิญฺจโก
เสวালেหิ^๑ ปลิคุณฺจโต มโตติ.

จตุตฺถํ วีรกฺขาตกํ.

๕. กงฺเคยฺยชาตกํ (๒๐๕)

[๒๕๙] “โสภนฺติ^๒ มจฺฉา กงฺเคยฺยา อโถ โสภนฺติ ยามุนา^๓
จตุปฺปทายํ^๓ ปุริโส นิโครธปริมณฑโล
อีสกายตคีโว จ สพฺเพว อติโรจติ.

[๒๖๐] ยํ ปุจฺฉโต น ตํ อกฺขา^๔ อญฺญํ อกฺขาติ^๔ ปุจฺฉโต
อตฺตปฺปสฺสโก โปโส นಾಯํ อสฺมา กุรุจฺฉิตฺติ.

ปญฺจมํ กงฺเคยฺยชาตกํ.

๖. กุรุํคมิกฺขาตกํ (๒๐๖)

[๒๖๑] “อิงฺฆ วทฺธมยํ^๕ ปาสํ จินฺท ทนฺเตหิ กจฺฉป
อหํ ตถา กริสฺสามิ ยถา เนหิติ ลุทฺทโก.

[๒๖๒] กจฺฉโป ปาวีสี วาริ กุรุํโค ปาวีสี วนํ
สตปฺตโต ทุมคฺคฺมหา ทูเร ปุตฺเต อปานยิตฺติ.

ฉฎฺฐํ กุรุํคมิกฺขาตกํ.

^๑ ฉ., เท., อ. เสวเล
หมดอายุ 12/06/2566

^๓ ฉ., เท. จตุปฺปทโย

^๔ ฉ., เท. วฏฺฐมยํ

^{๒-๒} ฉ., เท. โสภติ มจฺฉกงฺเคยโย อโถ โสภติ ยามุโน

^๔ ฉ., เท. อกฺขาสิ

๓. อสฺสกชาตกํ (๒๐๓)

- [๒๖๓] “อยมสฺสกราเชน เทโส วิจริโต มยา
อนุกามยกาเมน” ปิเยน ปติณา สห.
[๒๖๔] นเวน สุขทุกฺเขน โปราณํ อปิตฺติยติ^๒
ตสฺมา อสฺสกรณฺณาว กิโฏ ปิยตโร มมนฺติ.^๓

สตฺตมํ อสฺสกชาตกํ.

๔. สฺสุมารชาตกํ^๔ (๒๐๔)

- [๒๖๕] “อลเมเตหิ อมฺเพหิ ชมฺพุหิ ปนเสหิ จ
ยานิ ปาริ สมฺมุตฺตสฺส วริ มยฺหิ อุกุมฺพโร.
[๒๖๖] มหตี วต เต โพนฺทิ น จ ปญฺญา ตทฺฐปิกา
สฺสุมาร^๕ วณฺจิตอ เมสิ คจฺจนฺทานิ ยถาสฺสขนฺติ.

อฏฺฐมํ สฺสุมารชาตกํ.

๕. กุกฺกุฏชาตกํ^๖ (๒๐๕)

- [๒๖๗] “ทิจฺฉจา มยา วเน รุกฺขา อสฺสกณฺณา วิภาทกา^๗
น ตานิ เอวํ สกฺกนฺติ ยถา ตวํ รุกฺขํ สกฺกสิ.
[๒๖๘] ปุราณกุกฺกุโฏ^๘ อโย เมตฺวา ปญฺชรมาคโต
กุสโล วาลปาสานํ อปฺกมฺติ ภาสตีติ.

นวมํ กุกฺกุฏชาตกํ.

^๑ สี.,อิ. อนุกามยานุกาเมน

^๓ ฉ.,เท. มมาติ

^๕ ฉ.,เท. 12/06/2566 สฺสุมาร

^๗ ฉ.,เท.,อิ. วิภิกฺกา

^๒ สี.,อิ. อปิตฺติยติ ฉ.,เท. อปิตฺติยติ

^๔ ฉ.,เท. สฺสุมารชาตกํ

^๖ สยา. กุกฺกรชาตกํ

^๘ สยา. ปุราณกุกฺกโร

๑๐. กนฺทกลกชาตกํ (๒๑๐)

[๒๖๙] “อมฺโห โก นามยํ รุกฺโข สิ้นฺนปฺตฺโต” สกณฺณโก
ยตุถ เอกปฺปหาเรน อุตฺตมํคํ วิสาณฺณิตํ.^๖

[๒๗๐] อจาริ วตายํ วิตุทฺถํ วณานิ
กณฺณจฺจกรุกฺโขเชสุ อสารเกสุ
อถาสทา ขทิริ ชาตสาร์
ยตุถพฺปททา ครุโฬ อุตฺตมํคณฺติ.

ทสมํ กนฺทกลกชาตกํ.

ฉณฺโณ นตฺตพฺพหฺวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

ทพฺพหพนฺธนหํสวโร จ ปุณ
วิรูปกฺขสฺวิญฺจกมจฺฉวโร
สกรุงฺคสอฺสสกอมฺพวโร
ปุณ กุกฺกุณฺโณ ครุเพณ ทสาติ.

๓. พีรณตถมภกาวคโค

๑. โสमतตตชาตกัม (๒๑๑)

[๒๗๑]

“อกาสิ โยคคัม ชฺรวมปฺปมตฺโต
 สํวจฺจํ^๑ พีรณตถมภกาสฺมี
 พุยาภาสิ อญฺญ^๒ ปฺริสํ วิคยฺห
 น นิยฺยโม ตายติ อปฺปปญฺญ^๓.

[๒๗๒] ทวยํ ยาจนโก ตาต โสमतตต นิคจฺจติ
 อลาภํ ชนลาภ^๒ วา เอวํธมฺมา หิ ยาจนาติ.

ปจฺมํ โสमतตตชาตกัม.

๒. อุจฺจนฺตตตชาตกัม (๒๑๒)

[๒๗๓] “อญฺโฆ อุปฺริโม วณฺโณ อญฺโฆ วณฺโณ จ เหฏฺฐจฺโฆ
 พุราหฺมณี เตวว ปุจฺจามิ ก็ เหฏฺฐจา กิณฺจ อุปฺปริ.

[๒๗๔] อหํ นโฏสฺสุมิ ภาทฺทนฺเต ภิกฺขโกสฺสุมิ อิธาคโต
 อยํ หิ โกฏฺฐโมติณฺโณ อยํ โส ยํ คเวสสีติ.

ทุตฺติยํ อุจฺจนฺตตตชาตกัม.

๓. ภรฺรราชชาตกัม^๓ (๒๑๓)

[๒๗๕] “อิสฺสินมฺนตฺรํ กตฺวา ภรฺรราชาติ^๔ เม สุตํ
 อุจฺจินฺโน สห รฏฺฐเจหิ^๕ ส ราชา วิภวํ คโต.

^๑ มคอ. ๑๒/๐๖/๒๕๖๖

^๒ ส., ฉ., เท. สญฺญ

^๓ ทย. ภรฺรราชาติ

^๔ ส., อ. ชนลาภญจ

^๕ ส., อ. รฏฺฐเจน

^๖ ทย. ภรฺรราชาติ

[๒๗๖] ตสฺมา หิ จนนฺทาคมนํ นปฺปสํสนฺติ ปณฺทิตา
อทุญฺจจิตฺโต ภาเสยฺย คิริํ สจฺจูปสณฺหิตนฺติ.

ตติยํ ภรฺรราชชาตกัม.

๔. ปุณฺณนทีชาตกัม (๒๑๔)

[๒๗๗] “ปุณฺณํ นที เยน จ เปยฺยมาหุ
ชาตํ ยวํ เยน จ คฺยุหฺมาหุ
ทฺวริ คตํ เยน จ อวฺหยนฺติ
โส ตฺยาคโต^๑ หนฺท จ ภูณฺช พฺรหฺมณ.

[๒๗๘] ยโต มํ สรตี ราชา วายสมฺปิ ปเหตเว
หํสา โกณฺจา มยฺวรา จ อสตีเยว ปาปิยาติ.

จตุตถํ ปุณฺณนทีชาตกัม.

๕. กจฺจปชาตกัม (๒๑๕)

[๒๗๙] “อวรี วัต อตฺตานํ กจฺจโป^๒ ว ปพฺยาหริ^๓
สฺสคฺคหิตสฺมี กญฺจสฺมี วาจา ย สกียา วรี.

[๒๘๐] เอตมฺปิ ทิสฺวา นรวิรเสฏฺจ^๓
วามํ ปมฺญเจ กุสลํ นาตีเวลํ
ปสฺสสิ พหฺภาณเณน กจฺจปํ พยฺสนํ คตนฺติ.

ปญฺจมํ กจฺจปชาตกัม.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ., เท., อ. ตฺยาคโต

^{๒-๓} ส., ฉ., เท. กจฺจโป พฺยาหริ คิริ

^๓ ฉ., เท., อ. นรวิรเสฏฺจ

๖. มจฺจนชาตกํ (๒๑๖)

- [๒๘๑] “น มายมคฺคิ ตปติ น สฺวโล สารุ ตจฺฉิโต
 ยญฺจ มํ มณฺณเต มจฺฉิ อญฺญํ โส รติยา คโต.
 [๒๘๒] โส มํ ทหติ รากคฺคิ จิตฺตญฺจูปตเปติ มํ
 ชาลิโน มุญฺจถยิรา มํ น กามะ หณฺณเต กวจีติ.

นญฺจ มจฺจนชาตกํ.

๗. เสคฺคุชาตกํ (๒๑๗)

- [๒๘๓] “สพฺโพ โลโก อตฺตมโน อโหสิ
 อโกวิทา คามธมฺมสุส เสคฺคุ
 โกมาริโก นาม ตวชฺช ธมฺโม
 ยํ ตวํ คหิตา ปวเน ปโรทสิ.
 [๒๘๔] โย ทุกฺขมุญฺจาย ภเวyy ตาณํ
 โส เม ปิตา ทฺพฺภิกฺขุ วเน กโรติ
 สา กสุส กนฺทามิ วนสุส มชฺฌเ
 โย ตายิตา โส สหสา^๒ กโรตีติ.

สตฺตมํ เสคฺคุชาตกํ.

๘. กุณฺวาณิชาตกํ (๒๑๘)

- [๒๘๕] “สจฺจสุส สาเจyyมิทํ สฺสจฺฉินฺตีตํ
 ปจฺจโจทฺทิตํ ปฏฺฐิณฺณสุส กุณฺ

ผาลั เจ ขาทยะยั^๑ มุสิกา
กสฺมา กุมาริ กุลลา โน^๒ หเรยฺยั.

[๒๘๖]

กุญฺจสฺส หิ สนนฺติ กุญฺจกุญฺจา
ภาวติ^๓ ปโร นิกติโน นิกตยา
เทหิ ปุตุตฺตนญฺจ ผาลนญฺจสฺส ผาลั
มา เต ปุตุตฺตมหาสิ ผาลนญฺจโจติ.

อญฺจมํ กุญฺจวาณิชชาตกั.

๕. กรหิตชาตกั (๒๑๕)

[๒๘๗] “หิริญญํ เม สุวณฺณํ เม เอสา รตฺตินฺทิวา กถา
ทุมฺเมธานํ มนุสฺसानํ อริยธมฺมํ อปสฺสตํ.

[๒๘๘] เทว เทว คหปตโย เคเห เอโก ตตฺถ อมสฺสโก
ลมฺพตฺถโน เวณิกโต อโถ องฺกิตกณฺณโก
กีโต ธเนน พหุณา โส ตํ วิตุทเต ชนฺนติ.

นวมํ กรหิตชาตกั.

๑๐. ฐมมพุทธชาตกั (๒๒๐)

[๒๘๙] “สุขํ ชีวิตรูปาสิ รกฺขา วิวนมาคโต
โส เอกโก (อรณฺณสฺมี)^๔ รุกฺขมฺมูลे กปโณ วีย ฌายสิ.

๑ ส.,อิ. อเทยฺยั.

๓ ฉ.,เท. ภาวติ จาปี

๒ ฉ.,เท. น

๔ ฉ.,เท. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

[๒๙๐] สุปฺ ฐีวิตฺฐโปสฺมิ รฏฺฐจา วีนมาคโต
 โส เอกโก (อรณฺณสฺมี)^๑ รุกฺขมฺมูลे กปโณ วีย ฌายามิ
 สตํ ฐมมํ อนฺนสฺสรนฺติ.

ทสฺม ฐมฺมทฺธชาตกํ.

สตุตโม พีรณตฺถมฺภาวกุโ.

ตสฺสทฺททานํ

อถ พีรณตฺถมฺภาวโร จ นโฆ
 ภรฺรราชวรุตฺตมปฺนฺณนที
 พหุภาณิ อคฺคิปวเน มฺฐิกา
 สห ลมฺพตฺถโน กปณฺเนน ทสาติ.

๘. กาสาววคโค

๑. กาสาวชาตกํ (๒๒๑)

- [๒๙๑] “อนิกุกสาโว กาสาวํ โย วตถํ ปริทหิสฺสติ
อเปโต ทมสจฺเจน น โส กาสาวมรหติ.
- [๒๙๒] โย จ วนฺตกสาวสฺส สีเลสุ สฺสมาหิโต
อูเปโต ทมสจฺเจน ส เว กาสาวมรหตีติ.

ปจฺม กาสาวชาตกํ.

๒. จูพนนุทียชาตกํ^๑ (๒๒๒)

- [๒๙๓] “อิทํ ตทาจริยวโจ ปาราสริโย ยทาพรวี^๒
มา สุ ตวํ อกริ^๓ ปาปํ ยํ ตวํ ปจฺฉา กตฺนฺตเป.
- [๒๙๔] ยานิ กโรติ ปุริโส ตานิ อตฺตนิ ปสฺสติ
กฺลฺยาณการี กฺลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ
ยาทิสํ วปเต พิชํ ตาทิสํ หรเต ผลนฺติ.

ทุติยํ จูพนนุทียชาตกํ.

๓. ปุณฺณตตชาตกํ (๒๒๓)

- [๒๙๕] “นเม นมนตฺสฺส ภาเช ภาชนฺตํ
กิจฺจํ นุกุพฺพสฺส กเรยฺย กิจฺจํ
นํานตฺถกามสฺส กเรยฺย อตฺถํ
อสมฺภาชนฺตมฺปิ น สมฺภาเชยฺย.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท. จุลนนุทียชาตกํ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ยทพรวี

^๓ สี.,อิ. อกรา

[๒๙๖]

จเช จชนตัม วณถัม น กยิรา
 อเปตจิตเตน น สมุทเทยเย
 ทิโช ทุมมัม ปิณณลัม^๑ ฌตวา
 อญญัม สเมกขเยย มหา ทิ โลโกติ.

ตติยัม ปุณณตตชาตกัม.

๔. กุมภิลชาตกัม (๒๒๔)

[๒๙๗]

“ยสเสเต จตุโร ฌมา คุณา ปรมาทุททา^๒
 สจจัม ฌโม ฐิติ จาโค ทิฏฐัม โส อติวตตติ.

[๒๙๘]

ยสส เจเต น วิชชนติ คุณา ปรมาทุททา
 สจจัม ฌโม ฐิติ จาโค ทิฏฐัม โส นาติวตตตติ.

จตุตถัม กุมภิลชาตกัม.

๕. ขนฺตีวณฺณชาตกัม^๓ (๒๒๕)

[๒๙๙]

“อตฺถิ เม ปุริโส เทว สพฺพกิจฺเจสุ พยาเวถ
 ตสฺส เจโกปราชตฺถิ ตตฺถ ตวํ กิณฺติ มณฺณสิ.

[๓๐๐]

อมฺหากัม^๔ อตฺถิ ปุริโส^๕ เอทิสฺส อิท วิชฺชติ
 ทูลลโม องฺคสมฺปนฺโน ขนฺติ อสฺมา^๕ รุจฺจติ.

ปณฺจมัม ขนฺตีวณฺณชาตกัม.

^๑ ฉ., เท. ปิณณลนฺติ

^๓ หมดอายุ 12/06/2566

สุยา. ขนฺตีวณฺณชาตกัม

^๕ ฉ., เท. ขนฺตีสฺมา

^๒ ส., ฉ., เท. วาณรินฺท ยถา ตว

^{๔-๕} ฉ., เท. อมฺหากมฺปตฺถิ ปุริโส อ. อมฺหากัม จตฺถิ ปุริโส

๖. โกถียชาตกัม (๒๒๖)

- [๓๐๑] “กาเล นิกุมมนา สาธุ นากาเล สาธุ นิกุมโม
 อกาเลน หิ นิกุมมม เอกกมุปี พหุชฺชโน
 น กิณฺณจิ อตุถํ ชาเตติ^๑ ธงฺกเสนาว โกถียํ.
- [๓๐๒] ชีโร^๒ วิทฺธิวานณฺณ ปเรสํ วิวรานฺณ
 สพฺพามิตฺเต วสีกตฺวา โกถียเวย สฺสึ ลียาติ.

ณฺณํ โกถียชาตกัม.

๗. กุถปณฺชาตกัม^๓ (๒๒๗)

- [๓๐๓] “สุโร สุเรน สงฺกมฺม วิกฺกนฺเตน ปหารินา
 เอหิ นาค นินฺตตสฺส กิณฺณุ ภีโต ปลายสิ
 ปสฺสนฺตุ อํคมคธา มม ตฺยฺหณฺจ วิกฺกมํ.
- [๓๐๔] น ตํ ปาทา วทิสฺสามิ น ทนฺเตหิ น โสณฺฑิยา
 มีพฺเหเน ตํ วทิสฺสามิ ปฺปติ หณฺณตฺถ ปฺปตินาติ.

สตุตมํ กุถปณฺชาตกัม.

๘. กามนีตชาตกัม (๒๒๘)

- [๓๐๕] “ตโย คิริ อนฺตรํ กามยามิ
 ปณฺจาโล^๔ กุรุโย เกกเก จ
 ตตฺตตฺตริ พฺรหฺมณ กามยามิ
 ติกิจฺฉ มํ พฺรหฺมณ กามนีตํ.

[๓๐๖] กณฺหาหิ ทฏฺฐสฺส กโรนฺติ เหนเก
 อมนุสฺสวฏฺฐสฺส^๑ กโรนฺติ ปณฺทิตา
 น กามนิตสฺส กโรติ โกจิ
 โอกฺกนฺตสฺส กโรติ หิ กา ติกิจฺฉาติ.

อฏฺฐมํ กามนิตชาตกํ.

๕. ปลายิตชาตก^๒ (๒๒๕)

[๓๐๗] “คชคฺคเมฆะภิ หยคฺคมาลิกิ
 รณฺณมิชาเตภิ สรณฺณวิสฺสภิ^๓
 ธนฺคฺคหา^๔ วฏฺฐทพฺพปหาริกิ
 ปริวาริตา ตกฺกสิลา สมฺนตโต.

[๓๐๘] อภิชาวถา^๕ จุปฺปตถา จ^๖
 วิวิธวินทิตา^๖ ว ทนฺติกิ^๖
 วตฺตตชฺช ตุมฺโโล โฆโส^๗
 ยถา วิชฺชุตตา ชลฺลรสฺส คชฺชโตติ.

นวมํ ปลายิตชาตกํ.

๑๐. ทุตติยปลายิตชาตก^๘

[๓๐๙] “ธชฺชปริมิตํ อนนฺตปารํ
 ทุปฺปสํหิ ธงฺเกหิ สาครมิว

^๑ สี.,อี. อมนุสสวทสฺส จ.,เท. อมนุสสปฏิฏฐสฺส

^๓ จ.,เท. สรณณวิสเสภิ

^{๕-๕} ๑๒/๐๖/๒๕๖๖

^{๕-๕} จ.,เท. อภิชาวถ จุปฺปชาวถ จ

^๗ จ.,เท. ๗เปฯ โฆโส ยถา วิชฺชุตตา

^๒ สยา. ปลายิตชาตกํ

^๔ สี.,จ.,เท.,อี. ธนคฺคหา

^{๖-๖} จ.,เท. วิวิธ วินาทิกาทา ทนฺติกิ

^๘ สยา. ทุตติยปลายิตชาตกํ

[๓๑๐]

คิริมิว อนิเลน ทุปฺปสโห^๑
 ทุปฺปสโห อหฺมชฺช ตาทิเสน.

มา พาลิย์ วิปฺปลปิ^๒ น หิสฺส ตาทิสํ
 วิทฺยฺหเส^๓ น หิ ลภเส นิเสธกํ
 อาสชฺชสิ คชมิว เอกจารินํ
 โย ตํ ปทา นพมิว โปถยิสฺสตีติ.

ทสมํ ทุตฺติยปฺลยิตชาตกํ.

อฏฺฐโม กาสาววคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

วรวตฺถวโจ ทุมขีณผลํ
 จตุโรทฺธมฺมวโร ปุริสฺสุตฺตม
 ธงฺกมคฺชา จ ตโยคิริ นาม
 คชคฺควโร ธชวเรน ทสาดิ.

๕. อุปาหนวคฺโค

๑. อุปาหนชาตกํ (๒๓๑)

[๓๑๑]

“ยถาปิ กิตา ปุริสสสุปาหนา
 สุขสส อตถาย ทุขํ อุทพุพเพ
 ฌมมาภิตตฺตา ตลสาว^๑ ปิพิตา^๒
 ตสฺเสว ปาเท ปุริสสส ขาทเร.

[๓๑๒]

เอวเมว โย ทุกฺกุลิโน อนริโย
 ตุมหาก วิชฺชญจ สุตญจ อาทีย
 ตเมว โส ตตฺถ สุตฺเตน ขาทติ
 อนริโย วุจฺจตุปาหนูปโมติ.^๓

ปสมํ อุปาหนชาตกํ.

๒. วิณาคฺณชาตกํ^๓ (๒๓๒)

[๓๑๓]

“เอกจินฺตฺโต อยมตฺโถ พาลो อปริณายโก
 น หิ ขุชฺเชน วาเมน โภติ สงฺคนตฺตมรหสิ.

[๓๑๔]

ปุริสฺสภํ มณฺญมาณา อหํ ขุชฺชฌมกามยิ
 โสยํ สงฺกฺกุฏฺโต เสติ จินฺนตฺนฺติ ยถา วิณาคฺติ.

ทุตฺติยํ วิณาคฺณชาตกํ.

^{๑-๒} หมายเหตุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท. ถลสาว ปิพิตา

^๓ สยา. วิณาคฺณชาตกํ

^๒ ฉ.,เท. วุจฺจติ ทุปาหนูปโมติ.

๓. วิกณฺณชาตํ^๑ (๒๓๓)

[๓๑๕]

“กามํ ยหี อิจฺฉสิ เตน คจฺฉ
วิทุโรสิ มมฺมมฺหิ วิกณฺณเกน
หโตสิ ภาตฺเตน สวาทีเตน^๒
โลโลว^๓ มจฺเจ อนฺุพนฺุชมาโน.

[๓๑๖]

เอวมฺปิ โลกามิสโมปตฺนโต
วิหณฺณตี จิตฺตวसानฺุวตฺติ
โส หณฺณตี ฌาติสฺขาน มชฺเฌ
มจฺฉานฺุโค โสริว สฺุสฺมาโรติ.

ตติยํ วิกณฺณชาตํ.

๔. อติตาญฺชาตํ (๒๓๔)

[๓๑๗]

“ตฺวเมวทานิมกริ^๔
โสยํ อปฺปฏิสนฺธิโก

ยํ กาโม พฺยคฺมา ตยิ
ชราฉินฺนํ ว เรนฺุกํ.^๕

[๓๑๘]

อตุริจฺฉา^๖ อติโลภาน
เอวํ หายติ อตฺถมฺหา

อติโลภมฺเทน จ
อหํว อสิตาญฺยาติ.

จตุตฺถํ อติตาญฺชาตํ.

๕. วจฺจนชชาตํ (๒๓๕)

[๓๑๙]

“สุขา ชฺวรา วจฺจนช
ยตฺถ ภาตฺวา^๗ ปิวิตฺวา จ^๗

สหิรณฺณวา สโกชฺชา
สเยยฺยาสี^๘ อนฺุสฺสุโก.

^๑ สฺยา. วิกณฺณชาตํ

^๓ ฉ. เท. โลโล จ

^๕ ส. อ. เรนฺุกํ

^{๗-๗} อ. ภาตฺวา จ ปิวิตฺวา จ

^๒ ฉ. เท. สฺวาทีเตน

^๔ ฉ. เท. ตฺวเมวทานิมกร

^๖ ฉ. เท. อตุริจฺฉ

^๘ ฉ. เท. สเยยฺยาด

- [๓๒๐] ชวรา นานีหมานสุส ชวรา นากณโต มุสา
 ชวรา นาทินุทญตสุส ปเรส อนิกุพฺพโต
 เอวํ จิฑุทํ ทุรภิสุมภวํ^๑ โก ชวริ ปฏิปชฺชตฺติติ.

ปญฺจมํ วจฺจนชชาติกํ.

๖. พกชาติกํ (๒๓๖)

- [๓๒๑] “ภทฺทโก วตายํ^๒ ปกฺขิ ทิโช กุมฺภสหนฺนิโก
 วุปฺสหนฺเตหิ ปกฺเขหิ มนุทมนุทิว ฌายติ.
 [๓๒๒] นาสฺส สีสํ วิชานาถ อนญฺเฌาย ปสฺสถ
 อมฺเห ทิโช น ปาเลติ เตน ปกฺขิ น ผนฺทตฺติติ.

ฉฏฺฐํ พกชาติกํ.

๗. สากตชาติกํ (๒๓๗)

- [๓๒๓] “โก นุ โข ภควา เหตุ เอกจฺเจ อิทฺ ปุคฺคเล
 อตีว หทยํ นิพฺพาทิ จิตฺตญฺจาปิ ปสฺสิตติ.
 [๓๒๔] ปุพฺพเว สหนฺนิวาเสน ปจฺจุปปนฺนหิเตน วา
 เอวณฺตํ ชายเต เปมํ อุปปลวํ ยเถทเกติ.

สตุตมํ สากตชาติกํ.

๘. เอกปทชาติกํ (๒๓๘)

- [๓๒๕] “อิงฺฆ เอกปทํ ตาต อเนกตฺถปทสฺสิตํ^๓
 กิณฺจิ สงฺคหิตํ^๔ พุรฺุหิ^๕ เยนตฺเถ สาชเยมเส.

^๑ ส.อ. ทุรภิกว

^๓ ส.อ. เอนกตฺถปทนิสฺสิตํ

^๒ ฉ.,เท.,อ. วตยํ

^{๔-๕} ฉ.,เท. สงฺคาหิกํ พุรฺุหิ

[๓๒๖] ทกฺเขยฺเยกปทํ ตาต อเนกตถปทสฺสิตํ
 ตณฺจ สีเลนํ สํยุตํ ขนฺติยา อุปปาทิตํ
 อลํ มิตฺเต สฺขาเปตุํ อมิตฺตานํ ทุขาย วาติ.^๑

อฏฺฐมํ เอกปทชาตกํ.

๙. หริตมณฺฑกชาตก^๒ (๒๓๕)

[๓๒๗] “อาสีวิสมปิ มํ สนฺตํ ปวิฏฺจํ กุมินามุขํ
 รุจฺจเต หริตมาตา ยํ มํ ขาทนต์ มจฺจนกา.
 [๓๒๘] วิลุมฺปเตว ปุริโส ยาวสฺส อุปกปฺปติ
 ยทา จณฺเณ วิลุมฺปนฺติ โส วิลุตฺโต วิลุมฺปตีติ.

นวมํ หริตมณฺฑกชาตกํ.

๑๐. มหาปิงคลชาตก (๒๔๐)

[๓๒๙] “สพฺโพ ชโน หีสิตโต ปิงฺคเลน
 ตสฺมี มเต ปจฺจย^๓ เวทยนฺติ
 ปิโย นุ เต อาสิ อกณฺหเนตฺโต
 กสฺมา นุ ตวํ โรทสิ ทวารปาล.

[๓๓๐] น เม ปิโย อาสิ อกณฺหเนตฺโต
 ภายามิ ปจฺจาคมฺนาย ตสฺส
 อิตฺโต คโต หีเสยฺย มจฺจุราชํ
 โส หีสิตโต อาเนยฺย ปุน อีช.

[๓๓๑] ททโธ วาหสสเสหิ สิตโต ชมฺมสเตหิ โส
 ปริกฺขิตฺตา^๑ จ สา ภูมि มา ภายิ นาคมิสฺสตีติ.^๒

ทสมํ มหาปิงฺกลชาตกํ.

นวโม อุปาहनวकुโค.

ตสฺสทุทานํ

วรฺุปาหนชฺชวิกณฺณโก
 อสิตาภฺยปณฺจมวจฺจนโ
 ทิชเปมวรฺุตฺตมเอกปทํ
 ภูมินามุขปิงฺกลเกณ ทสชาติ.

๑๐. สิกาลวกุโ

๑. สัพพทาจิชาตกั (๒๔๑)

- [๓๓๒] “สิคาโล^๒ มานถทุโช จ ปริวารเณ อตฺถิโก
 ปาปุณิ มหตี ภูมี ราชาสี สัพพทาจิณ.
- [๓๓๓] เอวเมว มนุสฺเสสุ โย โหติ ปริวารวา
 โส หิ ตตฺถ มหา โหติ สิคาโล^๒ วีย ทาจิณนฺติ.

ปจฺม สัพพทาจิชาตกั.

๒. สุนขชาตกั (๒๔๒)

- [๓๓๔] “ฟาโล วตายํ สุนโข โย วรตฺตํ น ขาทติ
 พนฺธนา จ ปโมเจยฺย^๓ อสีโตว^๔ ฌรํ วเช.
- [๓๓๕] อฏฺฐิจิตฺตํ เม มนสฺมี เม อโถ เม หทเย กตํ
 กาลญจ ปฏิกงฺขามิ ยาว ปสฺสฺยตฺถชฺชโนติ.^๕

ทุตฺติยํ สุนขชาตกั.

๓. กุตุติลชาตกั (๒๔๓)

- [๓๓๖] “สตฺตตฺตนฺตํ สุมทฺรํ รามเณยฺยํ อวาจยิ
 โส มํ รงฺกมฺหิ อเวหติ สรณํ เม โหหิ โกสิย.

^๑ ฉ., เท. สิกาลวกุโ

^๓ ฉ., เท. ปมฺญเจยฺย

^๕ ฉ., เท. ปสฺสฺยตฺถ ชโน.

^๒ ฉ., เท. สิคาโล

^๔ ฉ., เท. อสีโต จ

[๓๓๗] อหิ ตํ สรณํ สมุม อหมาจริยปฺชโก
 น ตํ ขยิสฺสติ สิสฺโส สิสฺสมาจริย เชสฺสสีติ.

ตติยํ กุตุติลชาตกํ.

๔. วิคติจฺจนชาตกํ^๑ (๒๔๔)

[๓๓๘] “ยํ ปสฺสติ น ตํ อิจฺจติ ยญฺจ น ปสฺสติ ตํ กิร อิจฺจติ
 มญฺญามิ จิรํ จริสฺสติ น หิ ตํ ลจฺจติ ยํ โส^๒ อิจฺจติ.
 [๓๓๙] ยํ ลภติ น เตन ตฺสฺสติ ยํ [“] ปตฺถเกติ ลหุ^๓ หีเพติ
 อิจฺฉา หิ อนนฺตโคจรา วิคติจฺจนัน^๔ นโม กโรมเสติ.

จตุตถํ วิคติจฺจนชาตกํ.

๕. มุลปริยายชาตกํ (๒๔๕)

[๓๔๐] “กาโล ฆสฺติ ภูตานิ สพฺพาเนว สหตฺตนา
 โย จ กาลฆสฺโส ภูโต ส ภูตปจฺนี ปจิ.
 [๓๔๑] พฺหุณี นรสีสานิ โลมฺसानิ พฺรหฺมานิ จ
 คีวาสุ ปฏิมุกฺกานิ โกจิ เทเวตฺถ กณฺณวาติ.

ปณฺจมํ มุลปริยายชาตกํ.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ อ. วิติจฺจนชาตกํ

^๓ ฉ., เท. จ

^๒ ฉ., เท. ส

^๔ อ. วิติจฺจนัน

๖. พาโลวาทชาตกั^๑ (๒๔๖)

[๓๔๒] “หนตุวา ฌตุวา^๒ วฐิตวา จ เทติ ทานํ อสญฺญโต
อีทิสํ ภตฺตํ ภูณฺชมาโน ส ปาปมฺพปลิมฺปติ.”

[๓๔๓] ปุตุตทการมฺปิ เจ หนตุวา เทติ ทานํ อสญฺญโต
ภูณฺชมาโนปิ สปปญฺโณ น ปาปมฺพปลิมฺปตฺติ.

อฏฺฐํ พาโลวาทชาตกั.

๗. ปาทญชลิชาตกั (๒๔๗)

[๓๔๔] “อทุธา ปาทญชลิ สพฺเพ ปญฺญา ย อติโรจติ
ตถา หิ โอฏฺฐํ ภาณฺชติ อุตฺตริ นฺน ปสฺสติ.

[๓๔๕] นายํ ฐมฺมํ อฐมฺมํ วา อตฺถานตฺถญฺจ พุชฺฌติ
อญฺญตฺร โอฏฺฐจฺฉินฺนุโกคา นายํ ชานาติ กิณฺจณฺนติ.

สตุตฺมํ ปาทญชลิชาตกั.

๘. กิสุโกปมชาตกั (๒๔๘)

[๓๔๖] “สพฺเพหิ กิสุโก ทิฏฺฐโ
น หิ สพฺเพสุ จาเนสุ กิเณหตฺถ วิจิกิञฺจณ
สารถิ^๔ ปริปุจฺฉติโต.

[๓๔๗] เอวํ สพฺเพหิ ฌาเณหิ เยสํ ฐมฺมา อชานิตา
เต เว ฐมฺเมสุ กงฺขณฺติ กิสุกสฺมีว ภาตโรติ.

อฏฺฐมํ กิสุโกปมชาตกั.

๕. สาลกชาตก (๒๔๕)

[๓๔๘] “เอกปุตตโก ภวิสฺสสิ
 ตฺวณฺจ โน เหลสฺสสิ อีสฺสโร กุเล
 โอโรห ทุมสฺมา สาลก
 เอहि ทานิ ฆรกั” วเชมเส.

[๓๔๙] นนุ มํ ‘สุทฺทโยติ’ มณฺณสิ
 ยณฺจ มํ หนฺสิ เวพฺพญฺจียา
 ปกฺกมฺพวเน รมามเส
 คจฺฉ ตฺวํ ฆรกั ยถาสฺขนฺติ.

นวมํ สาลกชาตก.

๑๐. กปิชาตก (๒๕๐)

[๓๕๐] “อัยํ อีสฺสิ อุปสมมณฺณเม รโต
 ส ติฏฺฐติ” สีสฺสิรภเยน อทฺธิโต^๔
 หนฺท อัยํ ปวิสฺตุมํ อการกั
 วิเนตฺตุ สิตํ ทรณฺณจ เกวลั.

[๓๕๑] นายํ อีสฺสิ^๕ อุปสมมณฺณเม รโต
 กปิ อัยํ ทุมฺพรสาขโคจโร^๖
 โส ทฺุสโก โรสโก จาปิ ชมฺโม
 สเจ^๗ วเช อิมมปิ ทฺุสเย ฆรณฺติ.”

ทสมํ กปิชาตก.

^๑ อี. ฆร
 หมายเหตุ 12/06/2566

^๔ ฉ., เท., อี. อฏฺฐิโต

^{๗-๗} ฉ., เท. สเจ วเชมมปิ ทฺุสเยยการนฺติ.

^๒ สี., อี. ททเยติ

^๕ ฉ., เท., อี. อีสฺสิ

^๓ อี. สนฺติฏฺฐติ

^๖ สี., ฉ., เท. ทุมพรสาขโคจโร

ทสโม สีคาลวคฺโค.

ตสฺสทฺทหานํ

อถ ราชา สีคาลวโร สุนโข
ตถา โกสิย อิจฺจติ กาลมโส
อถ ทานวโรฏฐปิสารธินา
ปฺนฺมปวณญจ^๑ สีสิรกปิ ทสาติ.

วคฺคทฺทหานํ^๒

ทพฺพทญจ วคฺคํ อปเรน สนฺถวํ
กลฺยาณวคฺคาสทิสํ จ รุหํ
นตฺตพฺพหํ พีรณตฺถมภกา ปฺน
กาสาวุปาหน สีคาลเกณ^๓ ทสาติ.

ทฺถนินฺปาโต นินฺฎจิทฺโต.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท. ปฺนฺมปวณญจ

^๓ ฉ.,เท. สีคาลเกณ

^๒ ฉ.,เท. อถ วคฺคทฺทหานํ

๑. สงฆ์ปาวคุโธ

[๓๕๒]	“สงกปฺปราคโธเตน เนวาลงกตภทฺเรน”	วิตกกฺกนิสีเตน จ (น) อุตฺถการกเตน จ.
[๓๕๓]	น กณฺณายตมุตฺเตน เตนมฺหิ หทเย วิทฺโธ	นปฺป ^๒ โมรูปเสวินา สพฺพพงฺคปริทาहिना.
[๓๕๔]	อาเวธณฺจ น ปสฺสสามิ ยาว อโยนิโส จิตฺตํ	ยโต รุหิรมสฺสเว สยํ เม ทุกฺขมาภตฺตํ.

[๓๕๕]	“อชฺชาปิ เม ตํ มนสิ พาหายํ มํ คเหตฺวาน	ยํ มํ ตวํ ติลมฺภฺจฺยา ลภฺจฺยา อนฺตาลยิ.
[๓๕๖]	นฺนุ ชีวิเต น รมสิ ยํ มํ พาหา คเหตฺวาน	เยนาสิ พุราหฺมณาคโต ติภฺขตฺตํ อนฺตาลยิ.
[๓๕๗]	อริโย อนริยํ กุพฺพ ^๓ สาสนํ ตํ ^๔ น ตํ เวรํ	โย ทณฺฑเณ นิสฺเสตติ อิติ นํ ปณฺทิตา วิทฺติ.

๔ สี.,อี. สาสนตถ์

๓. มณิกณฺฐชาตกํ (๒๕๓)

[๓๕๘]

“มมฺนุณฺปนํ วิปฺปลํ อุพารํ
อุปฺปชฺชติมฺมสฺส มณิสฺส เหตุ
ตณฺเต น ทสฺสํ อติยาจโกสิ
น จาปิ เต อสฺสมมาคมิสฺสํ.

[๓๕๙]

สฺสฺส ยถา สกฺขรโรตฺตปาณิ
ตาเสสิมํ เสลํ ยาจมาโน
ตณฺเต น ทสฺสํ อติยาจโกสิ
น จาปิ เต อสฺสมมาคมิสฺสํ.

[๓๖๐]

น ตํ ยาเจ ยสฺส ปิยํ ชิธีเส^๑
เทสฺโส โหติ อติยาจนาย
นาโค มณิ ยาจิโต พุราหฺมณฺณ
อทสฺสนํเยว ตทชฺฌคมาติ.

มณิกณฺฐชาตกํ ตติยํ.

๔. กุณฺทกกุจฺฉินฺทวชาตกํ (๒๕๔)

[๓๖๑]

“ภุตฺวา ตินฺปริมาสํ
เอตํ เต โภชนํ อาสิ

ภุตฺวา อาจามกุณฺทกํ
กสฺมาทานิ น ภฺยชฺสี.

[๓๖๒]

ยตุถ โปสํ น ชานนฺติ
ปหฺมุ^๒ ตตุถ มหาพุรฺหฺเม

ชาติยา วินยฺเณ วา
อปี อาจามกุณฺทกํ.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท. ชิธีเส

^๒ ฉ.,เท. พหุ สี.,อิ. พหุ

[๓๖๓] ตวณฺจ โข มํ ปชานาสิ ยาทิสายํ หยฺตฺตโม
 ชานนฺโต ชานมามม น เต ภกฺขามิ กุณฺทกนฺติ.

จตุตถํ กุณฺทกกุณฺธิสินฺธวชาตกํ.

๕. สุกชาตกํ (๒๕๕)

[๓๖๔] “ยาว โส มตฺตมณฺณาสิ โภชนสฺมี วิหงฺคโม
 ตาว อทฺธานมาปาที มาตฺรณฺจ อโปสยิ.
 [๓๖๕] ยโต จ โข โส^๑ พหุตรํ โภชนํ อชฺฌวาทริ^๒
 ตโต ตตฺถเว สํสีทิ อมตฺตณฺณํ หิ โส อหุ.
 [๓๖๖] ตสฺมา มตฺตณฺณตา สาธุ โภชนสฺมี อคิทุชฺชิตา^๓
 อมตฺตณฺณํ หิ สีทนฺติ มตฺตณฺณา^๔ น สีทเรติ.

ปณฺจมํ สุกชาตกํ.

๖. ชรุตฺตปานชาตกํ (๒๕๖)

[๓๖๗] “ชรุตฺตปานํ ขณฺมานา วาณิชา อุกกตฺติกา
 อชฺฌคฺคํ^๕ อโยโลหํ^๖ ติปฺปสีสณฺจ มาณโย^๗
 รชตํ ชาตฺรปณฺจ มุตฺตา เวพฺพริยา พหุ.
 [๓๖๘] เต จ เตน อสนฺตฺตฺตฺตา ภิโยโย ภิโยโย ขณฺนิสฺ^๘ เต^๙
 ตตฺถปาสีวิโส โฆโร^{๑๐} เตชสี^{๑๑} เตชสา หนิ.

^๑ ฉ., เท. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ ฉ., เท. อคิทุชฺชิตา

^{๕-๕} ฉ., เท. อชฺฌคฺคํ อยสํ โลหํ

^{๗-๗} ส. อชาณฺสิ ฉ., เท., อ. อชาณฺสิ

^๙ ฉ., เท. เตชสี

^๒ ส., อ. อชฺฌปาหริ ฉ. อชฺฌวาทริ

^๔ ฉ., เท., อ. มตฺตณฺณ จ

^๖ ฉ., เท., อ. วาณิชา

^{๘-๘} ส., ฉ., เท. เต ตตฺถปาสีวิโส โฆโร

[๓๖๙] ตสฺมา ขณฺเณ นาติกฺขณฺเณ อติกฺขาตมฺหิ ปาปกั
ขณฺเนน^๑ ฐนั ลทฺฐั อติกฺขาเตน นาสิตนฺติ.

ฉฏฺฐั ชฺรุตฺตปฺปานชาตกั.

๗. กามณิจนฺทชาตกั (๒๕๗)

[๓๗๐] “นายั ฌรณั กุสฺโล โลโล อัย วลัสมุโข
กตํ กตํ โข ปทฺทเสยฺย^๒ เอวํธมฺมมัททํ กุลั.
[๓๗๑] นยิทํ จิตฺตวโต โลมํ นายั อสฺสาสิโก มิโค
สตถั^๓ เม ชนฺสนฺเชน นายั กิณฺณจิ วิชานฺติ.
[๓๗๒] น มาตรํ ปิตรํ วา ภาตรํ ภคินี สกั
ภเรยฺย ตาทิสฺโส โปโส สิณฺฑจฺ^๔ ทสฺรเถน เมติ.

สตฺตมํ กามณิจนฺทชาตกั.

๘. มนฺธาทูราชชาตกั^๕ (๒๕๘)

[๓๗๓] “ยาวตา จนฺทิมสฺสุริยา (ปริหรณฺติ) ทิสฺสา ภนฺติ วิโรจนา^๖
สพฺเพว ทาสา มนฺธาทู เย ปาณา ปจฺวิสฺสิตา.”
[๓๗๔] น กหาปณฺวสฺเสน ติตฺติ กาเมสฺสุ วิชฺชติ
อปฺปสฺสาทา ทฺฐา กามา อิติ วิณฺญาย ปณฺหิโต.
[๓๗๕] อปิ ทิพฺเพสฺสุ กาเมสฺสุ รตฺติ โส นาธิจฺจจฺติ
ตณฺหกฺขยฺรโต โหติ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺวาโกติ.

อฏฺฐมํ มนฺธาทูราชชาตกั.

^๑ ฉ. เท. ขาเตน จ

^๒ ฉ., เท., อ. ทุเสยฺย

^๓ ฉ., เท. สิณฺฑจฺ

^๔ ส. สตถั

^๕ ฉ., เท. มนฺธาทูชาตกั

^๖ อ. วิโรจมานา

^๗ อ. ปจฺวินิสฺสิตา

๕. ตีรติวจุจฉาทก^๑ (๒๕๕)

[๓๗๖] “นยิมสสุ วิชฺชามยมตฺถิ กิณฺณจิ
น พนฺธโว โน ปน เต สหาโย
อถ เกน วณฺณเณน ตีรติวจุจฺโณ^๒
เตทณฺทโก ภูณฺชติ อคฺคปิณฺฑํ.

[๓๗๗] อาปาสุ เม ยฺยทุทฺทปราชิตสฺส
เอกสฺส กตฺวา วิวนสฺมิ โฆเร
ปสารถิ กิจฺจคตสฺส ปาณิ
เตนฺทุทฺตาริ ทฺวสมฺปเรโต.

[๓๗๘] เอตสฺส กิจฺจเณ^๓ อิธานุปตฺโต
เวยฺยาสโน^๔ วิสย ชีวโลเก
ลามารโห ตาต ตีรติวจุจฺโณ^๒
เทถสฺส โภคํ ยชิตญจ^๕ ยณฺณนฺติ.

นวมํ ตีรติวจุจฉาทกํ.

๑๐. ทูตชาตก (๒๖๐)

[๓๗๙] “ยสฺสตุถา ทูรมายนฺติ อมิตฺตมปิ ยาจิตุ
ตสฺสทุทฺทสฺสํ ทูโต มา เม กุชฺฌ^๖ รเถสภ.

[๓๘๐] ยสฺส ทิวา จ รตฺโต จ วสมายนฺติ มาณวา
ตสฺสทุทฺทสฺสํ ทูโต มา เม กุชฺฌ^๖ รเถสภ.

^๑ น.,เท.,อ.. ตีรติวจุจฉาทก

หมตอายุ 12/06/2566

^๓ น.,เท. กิจฺจเณ

^๕ ส.,อ. ยชิตญจ น.,เท.,อ. ยชิตญจ

^๒ น.,เท. ตีรติวจุจฺโณ

^๔ ส. เวสยโน น.,เท.,อ. เวสยโน วิสยา

^๖ ส.,อ. กุชฺฌ

[๓๘๑]

ททามิ เต พุราหมณ โรหิณิน
 ควํ สหสฺสํ สห ปุํคเวน
 ทฺวโต หิ ทฺวตฺสส กถํ น ทชฺช
 มยมปิ ตสฺสเสว ภวาม ทฺวตาติ.

ทสมํ ทฺวตฺชาตกํ.

ปจฺจโม สํกปฺปาวคฺโค.

ตสฺสทฺทหานํ

อุสฺสการวโร ติลมฺภุจฺจิ มณิ
 หยราชวิหงฺคมอาสีวิโส
 ชนสนฺธ กหาปณวสฺส ปุณ
 ติริติ^๑ ปุณ ทฺวตาวเรน^๒ ทสาติ.

๒. ปทุมวคฺโค

๑. ปทุมชาตกํ (๒๖๑)

- [๓๘๒] “ยถา เกสา จ มสฺส จ จินฺนํ จินฺนํ วิรุหติ
 เอวํ รุหตุ เต นาสา ปทุมํ เทหิ ยาจิโต.
- [๓๘๓] ยถา สารทิกํ วีรํ เขตฺเต วุตฺตํ วิรุหติ
 เอวํ รุหตุ เต นาสา ปทุมํ เทหิ ยาจิโต.
- [๓๘๔] อุโภปิ วิลปนฺเตเต^๑ อปิ ปทุมานิ ทสฺสติ
 วชฺชํ วา เต น วา วชฺชํ นตฺถิ นาสาย รุหนา
 เทหิ สมฺม ปทุมานิ ปทุมา^๒ เม เทหิ ยาจิโตติ.^๒

ปจฺมํ ปทุมชาตกํ.

๒. มุทุปาณิชาตกํ (๒๖๒)

- [๓๘๕] “ปาณิ เจ มุทุโก จสฺส นาโค จสฺส สุการิโต
 อนฺธกาโร จ วสฺเสยฺย อถ ญฺน ตทา สียา.
- [๓๘๖] อนลา มุทุสมฺภาสา ทุปฺปฺรา ตา นทิสฺมา
 สิทฺติ นํ วิทิตฺวาน อารกา ปริวชฺชเย.
- [๓๘๗] ยํ เอตา อุปฺเสวนฺติ จนฺทสา วา ฐเนน วา
 ชาตเวทฺโธ สณฺจํ ขิปฺปํ อนฺทหนฺติ นนฺติ.

ทฺติยํ มุทุปาณิชาตกํ.

^๑ จ.,เท.,อิ. ปลปนฺเตเต

^{๒-๒} จ.,เท. อหิ ยาจามิ ยาจิโต อิ. อมฺเหหิปี ยาจิโต

๕. ขุรปฺปชาตกํ (๒๖๕)

- [๓๙๔] “ทิสฺวา ขุรปฺเป ฐนฺเวคณฺนเน
 ขคฺเค คหิเต^๑ ติขิเณ เตลโหเต
 ตสฺมี ภยสฺมี มรเณ วิรูปฺเห^๒
 กสฺมา นฺ เต นาหุ ฌมฺภิตตฺตํ.
- [๓๙๕] ทิสฺวา ขุรปฺเป ฐนฺเวคณฺนเน
 ขคฺเค คหิเต^๑ ติขิเณ เตลโหเต
 ตสฺมี ภยสฺมี มรเณ วิรูปฺเห^๒
 เวทํ อลตฺถํ วิปลํ อุพาริ.
- [๓๙๖] โส เวทชาโต อชฺฌภวี อมิตฺเต
 ปุพฺเพว เม ชีวิตมาสิ จตฺตํ
 น หิ ชีวิตเ อาลยํ กุพฺพมาโน
 สุโร กยิรา สฺสรกิจฺจํ กทาจีติ.

ปณฺจมํ ขุรปฺปชาตกํ.

๖. วาตคฺคตฺธินฺทวชาตกํ (๒๖๖)

- [๓๙๗] “เยนาสิ กิสิยา ปณฺฑุ เยน ภตฺตํ น รุจฺจติ
 อยํ โส อาคโต ภตฺโต^๓ กสฺมาทานิ ปลายสิ.
- [๓๙๘] นุโป^๔ ปนาทิกเณว สนฺถโว นาม ชายติ
 ยโส หายติ อิตฺถินํ ตสฺมา ตาต ปลายิหฺม^๕.

^๑ ฉ., เท., อ. คหิเต

^๓ ส., อ. ตาโต ฉ., เท. ภตฺตา

^๕ ฉ., เท., อ. ปลายิ.

^๒ ฉ., เท., อ. วิรูปฺเห

^๔ ส., ฉ., เท., อ. สเจ

[๓๙๙] ยสฺสฺสินิ กุเล ชาตํ
 โสจตี จิรตฺตตาย

อาภตํ^๑ ยา น อิจฺจติ
 วาตคฺคมิว คทฺรภีติ.^๒

นญฺจ วัตคฺคตฺติทฺธวชาติกัม.

๓. สุวณฺณกุกฺกุฏชาติกัม^๓ (๒๖๗)

[๔๐๐]

“สิงฺคี มิโค อายตจฺกฺขุเนตฺโต
 อญฺจิตฺตโจ วาริสโย อโลโม
 เตนาภิกฺขุโต กปณํ รุทามิ
 มา เหว มํ ปาณสมํ ชเหยย.

[๔๐๑]

อยฺย น ตํ ชหิสฺสามิ กุณฺชรํ สญฺจิหายนํ^๔
 ปจฺพยา จาตฺรณฺตตาย สุปฺปิโย โหสิ เม ตฺวํ.

[๔๐๒]

เย กุฬีรา สมฺมทฺทสมิ คจฺกาย ยมฺุนาย^๕ จ
 เตสํ ตฺวํ วาริโช เสฏฺโง มุณฺจ โรทนฺติยา ปตฺตินฺติ.

สตุตมํ สุวณฺณกุกฺกุฏชาติกัม.

๘. อารามทุสกะชาติกัม (๒๖๘)

[๔๐๓]

“โยเมสญฺจ^๖ สเมตานํ^๖ อหฺวา เสฏฺฐสมฺมโต
 ตสฺสายํ เอทิสี ปญฺญา กิเมว อิตฺรา ปชา.

^๑ ส.ฉ.เท.อ. อาคตํ

^๓ ฉ.เท. กุกฺกุฏชาติกัม

^๕ ส.อ. นมฺมทาย จ

^๒ ส.อ. กุณฺทสี ฉ.เท. ภทฺทสี

^๔ ส.อ. กุณฺชรสญฺจิหายนํ

^{๖-๖} ส.ฉ.เท. โย เว สพฺพสเมตานํ

- [๔๐๔] เอวเมว ตูวํ พุรหุเม อนนฺณาย วินินฺทสิ
 กถํ^๑ หิ มฺลํ อทิสฺวา^๒ รุกขํ ชณฺญา ปติฏฺฐจิตํ.
- [๔๐๕] นาหิ ตุมฺहे วินินฺทามิ เย^๓ เจตฺถ^๔ วานรา วเน
 วิสฺสเสโน^๕ จ คารยฺโห ยสฺสตถา รุกฺขโรปกาทิ.

อญฺจมํ อารามทฺสกชาตกํ.

๕. สุชาตชาตกํ^๓ (๒๖๕)

- [๔๐๖] “น หิ วณฺเณน สมฺปนฺนา มณฺชฺรกา ปิยทสฺสนา
 ขรฺวจา ปิยา โหนฺติ อสฺมี โลเก ปรมฺหิ จ.
- [๔๐๗] นนุ ปสฺสสิมํ กาฬิ ทุพฺพณฺณํ ติลกาหตํ
 โกกิลํ สณฺหฺวาเจน^๔ พหฺนํ ปาณินํ ปิยํ.
- [๔๐๘] ตสฺมา สขิลฺวาจสฺส มนฺตภาณิ อนุทฺธโต
 อตฺถํ ฐมฺมณฺจ ทีเปติ มรฺุรณฺตสฺส ภาสิตนฺติ.

นวมํ สุชาตชาตกํ.

๑๐. อุตฺตกชาตกํ (๒๗๐)

- [๔๐๙] “สพฺเพหิ กิร ฅาตีหิ โกสิโย อิสฺสโร กโต
 สเจ ฅาตีหิ อญฺญมาโต^๒ ภณฺเญยฺหาหิ เอกวาจิกํ.
- [๔๑๐] ภณฺ สมฺม อญฺญมาโต อตฺถํ ฐมฺมณฺจ เกวลํ
 สนฺติ หิ ทหฺรา ปกฺขี ปญฺณวนฺโต ชฺชติณฺธรา.

^{๑-๑} ฉ.,เท. กถํ มฺลํ อทิสฺวาน
 ฅ. วิสฺสเสโนว อ. วิสฺสเสโนว
^๔ อ. สณฺหฺวาเจน

^{๒-๒} ส.,ฉ.,เท. เต จญฺเเย
^๔ สฺยา. สุชาตชาตกํ
^๖ ส.,อ. ฅาตีหฺนญฺมาโต

[๔๑๑] น เม รุจฺจติ ภทฺทํ โว อุลฺลกุสฺสาภิสฺสจฺจนํ
 [๔๑๒] อกฺกุทฺทสฺส มุขํ ปสฺส กถํ กุทฺโธ กริสฺสตีติ.

ทสมํ อุลฺลกชาตกํ.

ทุติโย ปทุมวคฺโค.

ตสฺสุทฺตทานํ

ปทุมุตฺตมนาถสิริวฺหยนโน
 สมหณฺณวายุปชฺรปฺปาวโร
 อถ ภทฺทลีสํ กุณฺชรรุกฺข ปุณ
 ขรฺวาจอฺลฺลกวเรน ทสฺสาติ.

๓. อุทปานวคฺโค

๑. อุทปานทูลกชาตก (๒๗๑)

- [๔๑๒] “อารณณกสส^๒ อีสิโน จิรํ รตฺตํ ตปสฺสิโน
กิจจกตํ อุทปานํ กถํ สมฺม อปาหสิ.”
- [๔๑๓] เอส ฐมโม สีกาลานํ^๔ ยํ ปิวิตฺวา โอหทามเส
ปีตุปีตามหํ ฐมโม น ตํ อุชฺฌาตุมรหสิ.
- [๔๑๔] เยสํ โว เอทิสฺส ฐมโม อฐมโม ปน กิทิสฺส
มา โว ฐมมํ อฐมมํ วา อทฺทสาม กุทาจนนฺติ.

ปจฺมํ อุทปานทูลกชาตก.

๒. พุยกุจฉาตก (๒๗๒)

- [๔๑๕] “เยน มิตฺเตน สํสคฺคา โยคกฺเขโม วิหียติ^๕
ปฺพเพวชฺฌาภวณฺตสฺส รกฺเข อกฺขีว^๖ ปณฺทิตो.
- [๔๑๖] เยน มิตฺเตน สํสคฺคา โยคกฺเขโม ปวทฺธมฺติ
กเรยฺยตฺตสมํ วุตฺติ สพฺพกิจฺเจสฺส ปณฺทิตो.
- [๔๑๗] เอถ พุยกุฉา นีวตฺตวโห ปจฺจุเปถ^๗ มหาวนํ
มา โน^๘ วนํ จินฺทิ นิพฺยุคฺชมํ พุยกุฉา มาहेสุ นิพฺพนาติ.

ทฺติยํ พุยกุจฉาตก.

^๑ สฺยา. อุทปานทูลกวคฺโค

^๒ ส.เจ.เท. อวาหสิ

^๔ ฉ.,เท. วิหียติ อ. วิหีสติ

^๗ ส.อ. ปจฺจเมถ

^๒ ฉ.,เท. อารณณิกสส

^๔ ฉ.,เท. สีกาลานํ

^๖ ฉ.,เท.,อ. อกฺขีว

^๘ ฉ.,เท. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

๓. กจฺจนปชาตกัม (๒๗๓)

- [๔๑๘] “โก นุ วทฺธิตภตโตว^๑ ปุรหตฺโตว พุราหฺมโน
 กหฺนฺนุ ภิกฺขุ อจฺริ กัม สทฺธัมมํ อุปสงฺกมิ.
- [๔๑๙] อหํ กปิสมิ ทุมฺเมโธ อนามาสานิ อามสึ
 ตฺวํ มํ โมจย ภทฺทนฺเต มุตฺโต คจฺเจยฺย ปพฺพตฺติ.
- [๔๒๐] กจฺจนปา กสฺสปา โหณฺติ โกณฺทญฺญา โหณฺติ มกฺกฏา
 มุญฺจ กสฺสป โโกณฺทญฺญํ กตํ เมถุนกํ ตยาติ.

ตติยํ กจฺจนปชาตกัม.

๔. โลลชาตกัม (๒๗๔)

- [๔๒๑] “กายํ พลาภา สิชฺชินี โจริ ลงฺขิปปิตามหา^๒
 โอริ พลาเก อากจฺจน จณฺโท เม วายโส สขา.
- [๔๒๒] นาคํ พลาภา สิชฺชินี อหํ โลลสมิ^๓ วายโส
 อกตฺวา วจฺนํ ตฺยหํ ปสฺส ลฺลโนสมิ อากโต.
- [๔๒๓] ปุณฺ ปาปชฺชสี สมฺม สีลํ หิ ตว ตาทิสํ
 นหิ มานุสสิกา^๔ โภคา สุภฺยูชา โหณฺติ ปกฺขินาติ.

จตุตถํ โลลชาตกัม.

๕. รุจิรชาตกัม (๒๗๕)

- [๔๒๔] “กายํ พลาภา รุจิรา กากนิณฺทสมิ^๕ มจฺจติ
 จณฺโท กาโก สขา มยฺหํ ยสฺส^๖ เจตํ กุลาวกํ.

^๑ ฉ., เท., อ. อุทฺธิตภตโตว

^๒ ฉ., เท. โลลสมิ

^๓ สี., ฉ., เท. กากนิณฺทสมิมจฺจติ

^๔ ฉ., เท. ลมฺขิปปิตามหา

^๕ ฉ., เท. มานุสสิกา

^๖ สี., อ. ตสฺส

- [๔๒๕] นนุ มํ สมม ชานาสี ทิช สามกโกชน^๑
 อกตวา วจันํ ตยหํ ปสฺส ลฺลโนสฺมิ อาคโต.
 [๔๒๖] ปุน ปาปชฺชสี สมม สีลํ หิ ตว ตาทิสํ
 นหิ มานุสสิกา^๒ โภคา สุภฺยชา โหนฺติ ปกฺขินาติ.

ปญจมํ รุจิรชาตกํ.

๖. กุรุทมฺมชาตก^๓ (๒๗๖)

- [๔๒๗] ตว สทฺธญฺจ สีลญฺจ วิทิตฺวาน ชนาธิป
 วณฺณํ อญฺชนวณฺณเณน กาลิงคสฺมี วินิมฺหเส.^๔
 [๔๒๘] อนฺนภจฺจา จ ภจฺจา จ โยธ อฺภูทิสฺส คจฺจติ
 สพฺเพเต อปฺปฏิกฺขิปฺปา ปุพฺพาจริยวโจ อิทํ.
 [๔๒๙] ททามิ โว พฺรหฺมณา นาคเมตํ
 ราชารหํ ราชโกค^๕ ยสฺสสินํ
 อลงฺกตํ เหมชาลาภิฉนฺนํ
 สสารถิ^๖ คจฺจถ เยนกามนฺติ.

นญฺจํ กุรุทมฺมชาตกํ.

^๑ ฉ., เท. สามกโกชน

^๓ ฉ., เท. กุรุทมฺมชาตกํ

^๔ ฉ., เท., อ. ราชโกค

^๒ ฉ., เท. มานุสกา

^๕ ฉ., เท. นิมิหเส

^๖ ฉ., เท., อ. สสารถิ

๗. โรมชาตกั^๑ (๒๗๗)

[๔๓๐]

“วสุธานี ปณณาส สมาธิกานิ
 วาสิมहि^๒ เสลสส อุหาย โรมก
 อสงกมานา อภินิพพุตจิตตา^๓
 หตถตถมายนุติ^๔ มมณชชา ปุเร.

[๔๓๑]

เตทานิ วฏกงค^๕ กิมตถมสุสุกกา
 ภาชนติ อญญํ คิริกนุทริ ทิชา
 นนุ น^๖ มณณนุติ มมํ ยถา ปุเร
 จิรมปฏฐจา อถวา น เต อิเม.

[๔๓๒]

ชานาม ตํ น มยํ สมมุพพา^๗
 เสวว^๘ ตวํ เต มยมสม นณเเว^๙
 จิตตญจ เต อสุมิ^{๑๐} ชเน ปฏฐจํ
 อาชีวก^{๑๑} เตน ตํ อุตตสามาติ.

สตตมํ โรมชาตกั.

๘. มหิสาตกั^{๑๒} (๒๗๘)[๔๓๓] “กิมตถมภิสนุชาย^{๑๓}

สพพกามททสเสว^{๑๔}

ลหุจิตตสส ทุพภิโน^{๑๕}

อิมํ ทุกขํ ติติกขสิ.

^๑ ฉ., เท. โรมชาตก

^๔ ฉ., เท., อ. หตถตถมายนุติ

^๗ ฉ., เท. สมมุพพา

^{๑๐} ฉ., เท., อ. อสุมิ

^{๑๓} ส. อ. กมตถมภิสนุชาย

^๒ ฉ., เท., อ. วาสิม

^๕ ฉ., เท., อ. วฏกงค

^๘ ฉ., เท., อ. โสเยว

^{๑๑} ฉ., เท. อาชีวก

^{๑๔} ส. อ. ทูภิโน

^๓ ฉ., เท., อ. อภินิพพุตจิตตา

^๖ ฉ., เท., อ. น นน

^๙ ฉ., เท., อ. นานเเว

^{๑๒} ฉ., เท. มหิสาตก

^{๑๕} ส. ฉ., เท. สพพกามททสเสว

- [๔๓๔] สิงเคน นีหฺราเสตฺ^๑ ปทสา^๒ อธิฏฺฐห
 ภียโย พาลา ปกุฏฺเฆยฺยํ^๓ โน จสฺส ปฏฺฐิเสธโก.
 [๔๓๕] มเมวายํ มณฺณมาโน อณฺณเปว^๔ กริสฺสติ
 เต นํ ตตฺถ วรฺธิสฺสนฺติ सा मे भुत्ति भविसฺสत्ति.

อฏฺฐมํ มหิสชาตกํ.

๕. สตปตฺตชาตกํ (๒๗๕)

- [๔๓๖] “ยถา มาณวโก ปนฺเถ สีคาลี^๕ วนโคจรี
 อตฺถกามํ ปเวเทนฺติ^๖ ‘อนตฺถกามาติ มณฺณติ
 อนตฺถกามํ สตปตฺตํ ‘อตฺถกาโมติ มณฺณติ.
 [๔๓๗] เอวเมว อิธกจฺโจ ปุคฺคโล โหติ ตาทิโส
 หิเตภิ วจันํ วุตฺโต ปฏฺฐิคฺคณฺหติ วามโต.
 [๔๓๘] เย จ โข นํ ปสฺสฺสนฺติ ภยา อุกํสยฺนฺติ วา^๗
 ตณฺหิ โส มณฺณเต มิตฺตํ สตปตฺตํว มาณโวติ.

นวมํ สตปตฺตชาตกํ.

๑๐. ปุฏฺฐกชาตกํ (๒๘๐)

- [๔๓๙] “อทุฐา หิ ฐฺน มิคราชา ปุฏฺฐกมฺมสฺส โกวิโท
 ตถาหิ ปุฏฺฐํ ฐฺเสติ อณฺณํ ฐฺน กริสฺสติ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. นินนาเหตฺ

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อิ. ปกุชฺฌเยยฺยํ

^๕ ฉ.,เท. สิงคาลี

^๗ อิ. จ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ปทสา จ

^๔ ฉ.,เท. อณฺณเปว อิ. อณฺณเปว

^๖ ฉ.,เท.,อิ. ปเวเทนฺติ

[๔๔๐] น^๑ เม ปีตา วา มาตา วา^๒ ปุณฺณกมฺมสฺส โกวิทา^๓
 กตํ กตํ โข ทูเสม เหวํ ฐมฺมมิตฺถํ กุลํ.

[๔๔๑] เยสํ โว เอทิสฺส ฐมฺโม อฐมฺโม ปน กิตฺติสฺส
 มา โว ฐมฺมํ อฐมฺมํ วา อทฺทสาม กุทาจนนฺติ.

ทสมํ ปุณฺณทฺสกะชาตกํ.

ตติโย อุทปานวकुโค.^๓

ตสฺสอุทฺทหานํ

อุทปานวํ วนพฺยคุชฌกปี
 สิริขินิ จ พลากรุจิรวโร
 สุชนาธิปโรหมกทฺทส ปุน
 สตปตฺตวโร ปุณฺณกมฺม ทสาติ.

^{๑-๑} น.เท. น เม มาตา วา ปีตา วา

^{๑-๒} น.เท. น เม มาตา วา ปีตา วา

^๓ ส.อ. อรณฺณวคฺโค

^๒ น.เท. โกวิทอ

๔. อพฺภนฺตรวคฺโค

๑. อพฺภนฺตรชาตกํ (๒๘๑)

- [๔๔๒] “อพฺภนฺตโร” นาม ทุโม ยสฺส ทิพฺพมิตํ ผลํ
ภุตฺวา โทหพิณิ นาริ จกฺกวัตถิ วิชายติ.
- [๔๔๓] ตวมปิ^๒ ภทฺเท มหะสิสิ สา จาปิ^๓ ปติโน ปิยา
อาหริสฺสติ เต ราชา อิทํ อพฺภนฺตรํ ผลํ.
- [๔๔๔] ภตฺตฺรตฺเถ ปรกกนฺโต ยํ จานมตฺถจฺจติ
สฺสโร อตฺตปฺริจฺจาติ ลภมาโน ภวามหนฺติ.

ปจฺมํ อพฺภนฺตรชาตกํ.

๒. เสยฺยชาตกํ (๒๘๒)

- [๔๔๕] “เสยฺยํ โส เสยฺยโส โหติ โย เสยฺยมุปเสวติ
เอเกน สนฺธิ กตฺวาน สตํ วชฺเฌ อโมจยิ.
- [๔๔๖] ตสฺมา สพฺเพน โลเกน สนฺธิ กตฺวาน เอกโก^๔
เปจฺจ สคฺคํ นิคจฺเจยฺย อิทํ สุณฺณถ กาสิยา.
- [๔๔๗] อิทํ วตฺวา มหาราชา กํโส พาราณสิจฺจโ
ธนุํ ตฺถตฺถ^๕ นิกฺขิปป สณฺณมํ อชฺฌปาคมีติ.

ทฺติยํ เสยฺยชาตกํ.

^๑ อิมตฺวา อพฺภนฺตรํ

^๒ ส.อ. จาสิ

^๔ ฉ., เท. กณฺทญฺจ อ. ตฺถตฺถ

^๒ ส.อ. ตวญฺจ

^๔ ฉ., เท. เอกโต

๓. วาฑฒเกีสุกรชาตกั (๒๘๓)

[๔๔๘] “วรํ วรํ ตฺวํ นิหนํ ปุเร จริ
อสมิ ปเทเส อภิภูยฺย สุกเร
โสทานิ เอโก พยคฺช มคฺคม ฌายสิ
พลนฺนํ เต พยคฺช น จชฺช วิชฺชติ.

[๔๔๙] อิมสฺสตา^๑ ยนฺติ ทิสฺสทิสํ ปุเร
ภยทฺธิตา^๒ เลณคเวสิโน ปุณฺ
เตทานิ สงฺกมฺม วสนฺติ เอกโต
ยตฺถภูจिता ทุปฺปสทฺทชฺชิเม มยา.

[๔๕๐] นมตฺถ สงฺฆาน สมาคตานํ
ทิสฺวา สยํ สํชย^๓ วทามิ อพฺภุตํ
พยคฺชํ มิกา ยตฺถ ชินฺนํ ทาจโน
สามคฺคิยา ทาจพลฺลํ มุจฺจเรติ.

ตติยํ วาฑฒเกีสุกรชาตกั.

๔. สิริชาตกั (๒๘๔)

[๔๕๑] “ยํ อุตฺตฺตกา สงฺฆรณฺติ อลกฺขิกา พหุํ ฐนํ
สิปปวนฺโต อสิปปา วา^๔ ลกฺขิกา^๕ ตานิ ภูฏชเร.^๕

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อิม สฺท

^๒ ฉ.,เท. ภยภูจिता

^๓ หมายเหตุ 12/06/2566
ฉ.,เท. สชย

^๔ ฉ.,เท.,อิ. จ

^{๕-๕} ส.,อิ. ลกฺขีว ตานิ ภูฏชติ ฉ.,เท. ลกฺขีว ตานิ ภูฏชติ

- [๔๕๒] สพฺพตฺถ กตปฺญณฺสฺส อติจฺจณฺเวย^๑ ปาณโน
 อปฺปชฺชนฺติ พหุ โภคา อปิ นายตเนสฺสปี.^๒
- [๔๕๓] กุกฺกุฏฺโฆ มณฺโโย^๓ ทณฺโฑ ติโย จ ปฺญณฺลกฺขณา
 อปฺปชฺชนฺติ อปาปสฺส กตปฺญณฺสฺส ชนฺตฺโนติ.

จตุตถํ สิริชาตกํ.

๕. มณิสฺสุกรชาตกํ (๒๘๕)

- [๔๕๔] “ทริยา สตฺต วสฺसानิ ตีสมตฺตา วสามเส
 หณฺณาม^๔ มณฺโน อากํ อิติ โน มนฺติตํ^๕ อหุ.
- [๔๕๕] ยาวตา^๖ มณิ ชํสาม^๖ ภียโย โวทายเต มณิ
 อิทฺถจิทฺธานิ ปุจฺฉาม กิ กิจจํ อิทฺ มณฺณสิ.
- [๔๕๖] อยํ มณิ เวพฺพริโย อกาโจ วิมโล สุโก
 นาสฺส สกฺกา สิริ หนฺตํ อปฺกมฺมถ สฺสุกราติ.

ปณฺจมํ มณิสฺสุกรชาตกํ.

๖. สาธุกชาตกํ^๗ (๒๘๖)

- [๔๕๗] “มา สาธุกสฺส ปิหฺยิ อาตุรณฺหานิ ภาณฺชติ
 อปฺโปสฺสกุโก ภูสํ ขาท เอตํ ทีฆายุลกฺขณํ.

^๑ อ. อติวณฺเวย

^๓ อ. กุกฺกุฏมณฺโโย

^๔ ฌ., เท. มนฺตนิ

^๕ ฌ., เท. สาธุกชาตกํ

^๒ ฌ., เท., อ. อปฺปนายตเนสฺสปี

^๔ อ. หณฺณเม

^{๖-๖} ส., อ. ยาว ยาว นีชํสาม

- [๔๕๘] อิทานิ โส อิธาคนฺตฺวา อติถิ^๑ ยุตฺตเสวโก
 อถ ทกฺขสิ สาธุกํ สยนฺตํ มุสฺสตุตฺตรํ.
- [๔๕๙] วิกนฺตํ สุกฺริ ทิสฺวา สยนฺตํ มุสฺสตุตฺตรํ
 ชรคฺควา อจิณฺเตสฺสุ^๒ วรมฺหากํ ภูสามิวาติ.

ฉณฺฐํ สาธุกชาตกํ.

๓. ลาภกรหิกชาตกํ^๓ (๒๘๓)

- [๔๖๐] “นानุมนตฺโต นาปิสุโณ นานโฏ นากุตฺตฺหโล
 มุพฺพะเสสุ ลภเต ลาภํ เอสา เต อนุสาสนี.
- [๔๖๑] ธีรตฺถุ ตํ ยสฺสลาภํ ธนลาภญฺจ พุราหุมน
 ยา วุตฺติ วินิปาเตน อธมฺมจริยา^๔ วา.
- [๔๖๒] อปี เจ ปตฺตมาทาย อนาคาโร ปริพฺพเช
 เอสาว ชีวิกา เสยโย^๕ ยา จาธมฺเมน เอสนาติ.

สตุตฺมํ ลาภกรหิกชาตกํ.

๘. มจฺจนทานชาตกํ^๖ (๒๘๘)

- [๔๖๓] “อคฺขมนฺติ มจฺจนา อธิกํ สหสฺสํ
 น โส อตฺถิ โย อิมํ สทฺทเหยฺย
 มยฺหญฺจ อสฺสุ อิธ สตฺต มาสา
 อหฺมปี ตํ มจฺจนทานํ^๗ กิณฺเอยยํ.

^๑ ฉ., เท. อติถิ

^๓ ส., ฉ., เท., อ. ลาภกรหชาตกํ

^๔ ส., อ. เสยฺยา

^๗ ฉ., เท., อ. มจฺจนทานํ

^๒ ฉ., เท. วิจิณฺเตสฺสุ อ. สา จิณฺเตสฺสุ

^๔ ฉ., เท., อ. อธมฺมจรเณน

^๖ ฉ., เท., อ. มจฺจนทานชาตกํ

[๔๖๔] มจฺจนํ โภชนํ ทตฺวา มม ทกฺขิณฺมาทิสิ
 ตํ ทกฺขิณํ สรณฺติยา กตํ อปจิตํ ตยา.

[๔๖๕] ปทฺฐจฺจิตฺตสฺส น ผาติ โหติ
 น จาปี นํ เทวตา ปุชฺชนฺติ
 โย ภาตรํ เปตฺติกํ สาปเตยฺย
 อวณฺจยํ ทุกฺกฏกมฺมการิติ.

อฏฺฐมํ มจฺจนทานชาตกํ.

๕. นานาณนุทชาตกํ (๒๘๕)

[๔๖๖] “นานาณนุทา มหาราช เอกาคาเร วสามเส
 อหํ คามวรี อิจฺเจะ พุราหฺมณํ จ ควํ สตํ.

[๔๖๗] ปุตุโต^๑ อาชณฺณกํ รถิ^๒ กณฺณวา จ มณิกฺกณฺทลํ
 ยา เจสา ปุณฺณกา^๓ ชมฺมี อุกฺกขลํ อภิกงฺขติ.”

[๔๖๘] พุราหฺมณสฺส คามวรี พุราหฺมณฺยา ควํ สตํ
 ปุตุตฺตสฺส^๔ อาชณฺณรถิ กณฺณาย มณิกฺกณฺทลํ
 ยณฺเจตํ ปุณฺณกํ^๕ ชมฺมี ปฏฺธิปาเทถุกฺกขลนฺติ.

นวมํ นานาณนุทชาตกํ.

^{๑-๒} จ.,เท. ปุตุโต จ อาชณฺณรถิ อ. จตุโต จ อาชณฺณรถิ ^๓ จ.,เท.,อ. ปุณฺณิกา

^๓ จ.,เท. อุกฺกขลํภิกงฺขติ ^๔ อ. จตุตฺตส

^๕ จ.,เท.,อ. ปุณฺณิกํ

๑๐. สีสวิมฺมชาตก^๑ (๒๕๐)

- [๔๖๙] “สีลํ กิเรว กลฺยาณํ สีลํ โลเก อนุตฺตรํ
 ปสฺส โฆรวิโส นาโค สีลวาติ น หญฺญติ.
- [๔๗๐] โสหํ สีลํ สมากิสุสํ โลเก อนุมตํ สีวํ
 อริยวุตฺติสมาจาโร เยน วุจฺจติ สีลวา.
- [๔๗๑] ฌาตীনญจ ปิโย โหติ มิตุเตสฺสุ จ วิโรจติ
 กายสฺส เกทา สุคตํ อุปปชฺชติ สีลวาติ.

ทสมํ สีสวิมฺมชาตกํ.

จตุตฺโถ อพฺภนฺตรวคฺโค.

ตสฺสุทฺทหานํ

ทุมกํสวรุตฺตมพฺยคฺขมิกา
 มณฺโโย มณิสาลุกมวฺหยนโน
 อนุสาสนิโยปิจ มจฺจนวโร
 มณิกุณฺฑลเกณ กิเรน ทสาติ.

๕. กุมภาคโค

๑. ภัทรมญฺเฏทกชาตกัม^๑ (๒๕๑)

- [๔๗๒] “สพฺพกามททำ กุมภัม ภูมฺมิ ลทฺธาน ฐุตฺตโก
ยาว นํ อนุปาเลติ ตาว โส สุขเมตฺติ.
- [๔๗๓] ยทา มตฺโต จ ทิตฺโต จ ปมาทา กุมภมพฺพิทา
ตโต^๒ นคฺโค จ ปโตโย จ ปจฺฉา พาลो วิหณฺณติ.
- [๔๗๔] เอวเมว [^๓] ฐนํ ลทฺธา ปมตฺโต^๔ ปริภุญฺชติ
ปจฺฉา ตปฺติ ทุมฺเมโธ ภูมฺมิ ภาตฺวาว^๕ ฐุตฺตโกติ.

ปจฺมํ ภัทรมญฺเฏทกชาตกัม.

๒. สุปตฺตชาตกัม (๒๕๒)

- [๔๗๕] “พาราณสฺยัม^๖ มหาราช กากราชา นิवासโก^๗
อสีติยา สหสฺเสหิ สุปตฺโต ปริวาริโต.
- [๔๗๖] ตสฺส โทหพิณิ ภริยา สุปสฺสา^๘ ภกฺขิตุมิจฺฉติ^๙
รณฺโณ มหานเส ปกุกัม ปจฺจคฺฉํ ราชโกชนํ.
- [๔๗๗] เตสํ ปหิโต ทูโต รณฺโณ จมฺหิ อิธาคโต
ภตฺตุ อปจิติ กุมฺมิ นาสายมกริ^{๑๐} วณฺณติ.

ทุตฺติยํ สุปตฺตชาตกัม.

^๑ ฉ., เท. สุราหมฺมชาตกัม

^๒ ฉ., เท., อี. ตทา

^๓ ฉ., เท., อี. โย

^๔ สี. อมตฺตา อี. อมตฺโต

^๕ สี., อี. ภินโน ว

^๖ สี., อี. พาราณสํ

^๗ สี., อี. นวาสโก

^๘ ฉ., เท., อี. สฺพสฺสา

^๙ สี. สฺพสฺสา มจฺฉมิจฺฉติ

^{๑๐} สี., อี. นาสายมกริ

๓. กายนิพฺพิณฑชาตกั^๑ (๒๕๓)

[๔๗๘] “ผุฏฺฐสฺส เม อณฺณตเรน พฺยาธินา
โรเคน พาทุหิ ทุชิตสฺส รุปฺปโต
ปริสฺสสฺสตี ขิปฺปมิตํ กเพวริ
ปฺปผํ ยถา ปัสฺสนิ อาตเป กตํ.

[๔๗๙] อชณฺณํ ชณฺณสงฺขาตํ อสฺสจี สฺสจิสฺสมมตํ
นานากุณฺณปปริปฺปรี ชณฺณรูปํ อปสฺสโต.

[๔๘๐] ชิตฺตถมฺ^๒ อาตุริ ปฺปติกาโย
ชิตฺตจฺฉินฺนํ อสฺสจี พฺยาธิตมฺมํ
ยตฺถปฺปมตฺตา อธิมฺมจฺฉิตฺตา ปชา
หาเปเนติ มคฺคํ สฺสคตฺตูปตฺตติยาติ.

ตติยํ กายนิพฺพิณฑชาตกั.

๔. ชมฺพฺพาทกชาตกั^๓ (๒๕๔)

[๔๘๑] “โกโย พินฺทุสฺสโร วคฺคฺ สรวณฺตานมฺมุตโตโม^๔
อจฺจุโต ชมฺพฺพสาขาย โมรรจฺจาโปว กุชฺชติ.^๕

[๔๘๒] กุลปฺตฺโต^๖ ปชานาติ^๗ กุลปฺตฺตํ^๘ ปสฺสิตํ
พฺยคฺชจฺฉาปสทิสวณฺณ^๙ ญฺช สมฺม ททามิ เต.

^๑ อ. กายวิจฺฉินฺทชาตกั

^๓ ฉ., เท. ชมฺพฺพาทกชาตกั

^๕ ฉ., เท., อ. กุชฺชติ

^๗ อ. กุลปฺตฺโต

^๒ อ. ชิตฺตถฺ ตํ

^๔ อ. ปวณฺตานมฺมุตโตโม

^๖ ฉ., เท., อ. กุลปฺตฺโตว ชานาติ, เอวฺมุปริปิ.

^๘ ฉ., เท., อ. พฺยคฺชจฺฉาปสทิสวณฺณ

- [๔๘๓] จิรสสิ วต ปสฺสามิ มุสาวาทิ สมาคเต
 วนฺตาทํ กุณฺปาทญจ อญฺญมญฺญํ ปสฺสเกติ.
 จตุตถํ ชมฺพุบาทกชาตกํ.

๕. อนุตชาตกํ (๒๕๕)

- [๔๘๔] “อุสภสฺสเว เต ชนฺโธ สีหสฺสเว วิชมฺภิตํ
 มิคฺราช นโม ตยตฺถุ อปิ กิณฺจิ ลภามเส.
 [๔๘๕] กุลปฺตโต ปชานาติ กุลปฺตตํ^๑ ปสฺสิตํ
 มยฺยควิสฺสกาส อิตฺโต ปริยาหิ วายส.
 [๔๘๖] มิคานํ โกณฺณโก^๒ อนฺโต ปกฺขินํ ปน วายโส
 เอरणฺโท อนฺโต รุกฺขานํ ตโย อนฺตา สมาคตาติ.
 ปญฺจมํ อนุตชาตกํ.

๖. สมุทฺทชาตกํ (๒๕๖)

- [๔๘๗] “โก หนฺวายํ^๓ โลณฺโตยสฺมิ สมฺนฺตา ปริชาวติ
 มจฺเจ มกฺเร จ วาเรติ อุมิสุ จ วิหญฺญติ.
 [๔๘๘] อนนฺตปายี สกฺุณฺ อตฺติตฺโตติ ทิสสา สุโต
 สมฺมทํ ปาตุมิจฺจามิ สาคฺร์ สริตปฺปตี.
 [๔๘๙] โสยํ^๔ หายตี เจว ปฺรเตว^๕ มโหทฺธิ
 นาสุส นายติ ปิตนฺโต อเปยฺโย กิร สาคโรติ.
 ฉฏฺฐํ สมุทฺทชาตกํ.

^๑ อ. หมดกุลปุตเต 566

^๓ ฉ., เท., อ. นาย

^๕ ฉ., เท., อ. ปฺรเต จ

^๒ ฉ., เท. สิงคาโล

^๔ ฉ., เท., อ. โส อย

๓. กามวิลาปชาตกั (๒๕๓)

- [๔๙๐] “อุจฺเจ สกฺขน เทมาน^๑ ปตฺตยาน วิหงฺกม
 วชฺชาสิ โข ตวํ วามฺมู^๒ จิรํ โข สา กริสฺสติ.
- [๔๙๑] อิหํ โข สา น ชานาติ อสึ สตฺติณฺจ โอตฺถิตํ
 สา จณฺที กาหตี โกธํ ตํ เม ตปฺปติ โน อิธ.^๒
- [๔๙๒] เอส อุปฺปลสฺสนาโห นิภฺขณฺจฺจุสฺสีสเก^๓ กตํ^๓
 กาสิกณฺจ มฺหํ วตฺถํ ตปฺเปตฺถ ธนคามิยาติ.^๔

สตฺตมํ กามวิลาปชาตกั.

๘. อุทุมพรชาตกั (๒๕๔)

- [๔๙๓] “อุทุมฺพรา จิเม ปกฺกา นิโครธา จ กปิตฺถนา
 เอहि นิภฺขมฺม ภูณฺชสฺสุ กี ชิมฺจฺฉาย มียฺยสิ.
- [๔๙๔] เอวํ โส สฺหิโต โหติ โย วุฑฺฒมฺปจายติ
 ยถาหฺมชฺช สฺหิโต ทุมฺปกฺกานิ มาสีโต.
- [๔๙๕] ยํ วเนโช วเนชฺชส วณฺเจยฺย กปิโน กปิ
 ทหโรปิ^๕ น สทฺเธยฺย^๕ น हि ชินฺโน ชรากปิติ.

อฏฺฐมํ อุทุมพรชาตกั.

^๑ อ. โมมาน^{๖๖}

^{๓-๓} จ., เท. นิภฺขณฺจฺจุสฺสีสโกทํ อ. นิภฺขมฺสฺสีสเก กตํ

^{๕-๕} จ., เท. ทหโร กปิ สทฺเธยฺย อ. ทหโรปิ ตํ น สทฺเธยฺย

^๒ จ., เท. อิหํ

^๔ จ., เท. ธนิกา ปิยาติ.

๕. โกมาริยปุตตชาตก^๑ (๒๕๕)

- [๔๙๖] “ปุเร ตูว สีสวตัม สกาเส
โอกุกนทิก^๒ กิฬสิ อสฺสมมฺหิ
กโรหเร มกุกฺกียานิ มกุกฺก
น ตัม มยํ สีสวตัม รามาม.
[๔๙๗] สุตตา หิ มยํหํ ปรมมา วิสฺสุทฺธิ
โกมาริยปุตตสฺส^๓ พหุสฺสุตสฺส
มาทานิ มํ มณฺณิ ตูว ยถา ปุเร
ฉานาณียุตฺตา^๔ วิหราม^๕ อาวุโส.
[๔๙๘] สเจปิ เสลลฺลมิ วเปยฺย พิชํ
เทโว จ วสฺเส น หิ ตัม วิรุพฺพเห
สุตตา หิ เต สทา ปรมมา วิสฺสุทฺธิ
อารา ตูว มกุกฺก ฌานญฺมยาติ.^๕

นวมํ โกมาริยปุตตชาตก.

๑๐. พกชาตก^๖ (๓๐๐)

- [๔๙๙] “ปรปาณมาเต^๗ ชีวนโต มํสโลหิตโกชโน
พโก^๘ วตํ สમાทาย^๙ อุปปชฺชิ อุโปสถิ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. โกมารปุตตชาตก

^๒ ฉ.,เท. โอกุกนทิก

^๓ ฉ.,เท. โกมารปุตตสฺส อิ. โกมายปุตตสฺส

^{๔-๕} ฉ.,เท. ฌานาณียุตโต วิหรามิ อิ. ฌานาณียุตโต วิหรามิ ^๕ ฉ.,เท.,อิ. ฌานญฺมยาติ.

^๖ ฉ.,เท.,อิ. วกชาตก

^๗ ฉ.,เท.,อิ. ปรปาณโรธา

^๘ ฉ.,เท.,อิ. วโก

^๙ อิ. สมาทิยิ

[๕๐๐] ตสฺส สกฺโก วตณฺณาย อชฺฐเปณฺูปาคมิ
 วิตตโป อชฺฌปตฺโต ภาณฺชิ โลหิตโป ตป.

[๕๐๑] เอวเมว อิธกฺจโจ^๑ สมาทานสฺมิ ทุพฺพโล^๒
 ลหุํ กโรติ^๓ อตฺตทานํ พโกว อชการณฺาติ.

ทสมํ พกชาตกํ.

ปญฺจโม กุมฺภวคฺโค.

ตสฺสุทฺทหานํ

วรกุมฺภาสฺปตฺตสิริวฺหยนโน
 สฺจุสสมฺมตพินฺทุสฺสโร จุสโภ
 สริตฺปติ จณฺที ชรากปิณา
 อถ มกฺกกุณฺฑิยา วกเกณ ทสาติ.

วคฺคฺอุทฺทหานํ

สงฺกปโป ปทฺโธ เจว อุทปาเนน ตติยํ
 อพฺภนฺตรํ ฌญฺเภาทํ ติกนิปาตมฺหิสงฺกตฺนฺติ.

ติกนิปาโต นิฏฺฐิโต.

๔. จตุกกนิปาโต

๑. กาลิงควคโค^๑

๑. จุลลกาลิงกชาตก^๒ (๓๐๑)

[๕๐๒] “วิวรถ อิมาสํ ทวารํ นครนํ ตํ ปวีสิตุง^๓
 อรุณราชสฺส สีเหเน สฺสสิญฺเญน^๔ สฺสกุขิตํ นนฺทิสเเนเน.

[๕๐๓] ชโย กลิงกานํ อสยฺหสาหิณํ
 ปราชโย อรโย^๕ อสฺสกาณํ
 อิจฺเจว^๖ เต ภาสิตํ พุรหฺมจาริ
 น อชฺชฎตา วิตถํ ภาณนฺติ.

[๕๐๔] เทวา มุสาวาทมฺปาติวตฺตา
 สจฺจํ ตถิ^๗ ปรมํ กรํ นุ สกฺก^๘
 ตนฺเต มุสา ภาสิตํ เทวราช
 กี วา ปฏิจฺจ มฆวา มหิณฺท.^๙

[๕๐๕] นนฺ เต สุตํ พุราหฺมณ ภาณฺณมานเ
 เทวา น อิสฺสนฺติ ปุริสปรกฺกมสฺส

^๑ สี.,อิ. วิวรคโค

^{๓-๓} สี.,อิ. ๔ปย นครํ ปวิสฺนฺตุ ฉ.,เท. วิวรติมาสํ ทวารํ นครํ ปวิสฺนฺตุ อรุณราชสฺส

^๔ สี.,อิ. ๒/๐๖ สฺสสฺสเกเน

^๖ ฉ.,เท.,อิ. อิจฺเจว

^๘ สี. ชนินฺท

^๒ ฉ.,เท. จุฬกาลิงกชาตกํ

^๕ สี.,ฉ.,เท.,อิ. อนโย

^{๗-๗} สี.,ฉ.,เท.,อิ. ๓นํ ปรมํ เตสุ สกฺก

ทโม สมาริ มนโส อเมชโช^๑
 อพุดตตา^๒ นิกกมนนญจ^๓ กาเล
 ทพุหญจ วิริยัม ปุริสปรกุกโม จ
 เตเนว อาสิ วิชโย อสุสกาณนติ.

ปสมัม จุลลกาลิงกชาตกัม.

๒. มหาอสุสาโรหชาตกัม (๓๐๒)

- [๕๐๖] “อเทยเยสุ ททำ ทานัม เทยเยสุ นปเปเวจจติ
 อาปาสุ พุยสนัม ปตโต สหายัม นาทิคจจติ.
- [๕๐๗] อเทยเยสุ อททำ^๔ ทานัม เทยเยสุ โย ปเวจจติ
 อาปาสุ พุยสนัม ปตโต สหายัม อธิคจจติ.
- [๕๐๘] สมณเณคสมโมภาควิเสสทสสนัม
 อนริยธมเมสุ สเจสุ นสสติ
 กตญจ อริเยสุ จ อญชเสสุ^๕
 มหปผลัม โหติ อญมปิ ตาทิสุ.
- [๕๐๙] โย ปุพเพ กตกลยาโน อกา โลเก สุทุกุกรัม
 ปจจา กยิรา น วา กยิรา อจจันตัม ปุชณารโหติ.

ทุตติยัม มหาอสุสาโรหชาตกัม.

^๑ ส.อ. ๑๒/อเทชโ

^๓ ส. นิกกมนนญจ

^๕ ส.น.เท. อชชเวสุ อ. อญชเสสุ

^๒ ส. อพุดตตา น.เท. อพุดคตา

^๔ น.เท.อ. นาทเยเยสุ ททำ

๓. เอกราชชาตกัม (๓๐๓)

- [๕๑๐] “อนุตฺตเร กามคุณे สมิทุเร
 ภูตฺวาน ปุพฺเพ วสี^๑ เอกราช
 โสทานิ ทฺวเค นรกมฺหิ ขิตฺโต
 นปฺปชฺชเห วณฺณพลล์ ปุราณ.
- [๕๑๑] ปุพฺเพว ขนฺตี จ ตโป จ มยฺหิ
 สมฺปตฺติตา ทฺวภูมฺิเสน^๒ อโหสิ
 ตนฺทานิ ลทฺธาน กถนฺนุ ราช
 ชเห อหิ วณฺณพลล์ ปุราณ.
- [๕๑๒] สพฺพา กิเรว^๓ ปรีนิฏฺฐิตานิ
 ยสฺสสินิ ปณฺณวณฺตํ วิสยฺห
 ยโส จ ลทฺธา ปุริมํ อุพาริ
 นปฺปชฺชเห วณฺณพลล์ ปุราณ.
- [๕๑๓] ปนฺชฺช ทฺวเขน สุขํ ชนินฺท
 สุขเขน วา ทฺวขมสยฺหสาหิ
 อุภยตฺถ สนฺโต^๔ อภินิพฺพุตฺตตา
 สุขเข จ ทฺวเข จ ภวณฺติ ตฺลยาติ.
- ตติยํ เอกราชชาตกัม.

๔. ททฺทธชาตกัม (๓๐๔)

- [๕๑๔] “อิมานิ มํ ททฺทธ ตาปยนฺติ
 วาจาหฺรุตฺตานิ มนุสฺสโลเก

^๑ ฉ., เท. วสี^๓ ฉ., เท., อ. กิเรว^๒ ส., อ. ทพฺพเสนา^๔ อ. สุตฺตา

มณฺฑุกภกฺขา อุทกนฺตเสวี

อสีวิส^๑ มํ อวิสา สปนฺติ.

- [๕๑๕] สกา รฏฺฐา ปพฺพาชิตอ อญฺญํ ชนปทํ คโต
มหนฺตํ โกฏฺฐจํ กยิราถ ทฺรุตฺตานํ นิเชตเว.
- [๕๑๖] ยตฺถ ไปสํ น ชานนฺติ ชาติยา วินเยน วา
น ตตฺถ มานํ กยิราถ วสํ อญฺญาตเก ชเน.
- [๕๑๗] วิเทสวาสํ วสโต ชาตเวทสเมนปี
ขมิตพฺพํ สปญฺเณน อปี ทาสสฺส ตชฺชิตนฺติ.

จตุตฺถํ ททฺทฺรชาตกัม.

๕. สीलวีมัสชาตกัม^๒ (๓๐๕)

- [๕๑๘] “นตฺถิ โลเก รโห นาม ปาปกมฺมํ ปกฺกพฺพโต
ปสฺสสนฺติ วณฺฏตานิ ตํ พาโล มญฺญเต”^๓ รโห.
- [๕๑๙] อหํ รโห น ปสฺสามิ สฺสญฺญํ วาปี น วิชฺชติ
ยตฺถ สฺสญฺญํ^๔ น ปสฺสามิ อสฺสญฺญํ โหติ ตํ มยา.
- [๕๒๐] ทฺวชฺชจฺโจ จ สฺวชฺชจฺโจ^๕ จ นนฺโท จ สฺววจฺฉโน^๖
วชฺโฌ^๗ อทฺฐวสีโล จ เต ฐมฺมํ ชหฺมตฺติกา.^๘

^๑ ฉ., เท., อ. อาสีวิส

^๓ ฉ., เท., อ. มญฺญติ

^๕ อ. อชฺชโจ

^๗ ฉ., เท. เวชฺโซ

^๒ ฉ., เท. สीलวีมัสชาตกัม

^๔ ฉ., เท. อญฺญ

^๖ ฉ., เท. สฺววจฺฉนโต

^๘ ฉ., เท. ชหฺมตฺติกา

[๕๒๑] พุราหุมน โฉ จ กถั ชเห สพุพพมมาน ปารคฺ
โย ฐมมံ อนุปาเลติ ฐิติมา สจฺจนิกกโมติ.

ปญฺจมํ สีลวีรมสชาติกํ.

๖. สุชาตาสาตกํ (๓๐๖)

[๕๒๒] “กิ อณฺทกา อิเม เทว นิคุชิตฺตา กัสมลลเก
อุปโลहितกา วคฺชฺชํ ตํ^๑ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต.

[๕๒๓] ยานิ ปุเร ตุวํ เทว ภาณฺฑุ นนฺตกวาสินี
อุจฺจนฺคหตฺถา ปจฺฉินาสี ตสฺสา เต โกลิยํ ผลํ.

[๕๒๔] อุทฺยฺยเต^๒ น รมติ โภคา วิปฺปชฺชนฺติ ตํ
ตตฺถเวมิํ ปฏฺฐิเนถ ยตฺถ โกลํ ปจฺฉิสฺสติ.

[๕๒๕] โหนฺติ เทเต มหาราช อิทฺธิปฺปตฺตาย นาริยา
ขม เทว สุชาตาย มาสฺสา กุชฺฌ^๓ รเถสฺสภาติ.

ฉนฺนํ สุชาตาสาตกํ.

๗. ปลาตาสาตกํ (๓๐๗)

[๕๒๖] “อเจตณํ พุราหุมน อสฺสฺสนนฺตํ
ชาโน อชานนฺตมิมํ ปลาสํ
อารทฺธวีริโย ฐวณฺณปมตฺโต
สฺขเสยฺยํ ปุจฺฉสิ กิสฺส เหตุ.

[๕๒๗] ฐุเร สฺสฺสโต เจว พุรฺหา จ ฐฺกฺโข
เทเส จิตฺโต ฐุตฺตนิวาสรูป

ตสฺมา นมสฺสามิ อิมํ ปลาสํ
เย เจตฺถ ภูตา เต^๑ ฐนสฺส เหตุ.

[๕๒๘] โส เต กริสฺสามิ ยถาณฺฏาวํ
กตณฺฏตํ พฺราหฺมณ เปกฺขมาโน
กถํ หิ อากมฺม สตํ สกาเส
โมฆา^๒ เต อสฺสุ ปริพนฺทิตานิ.

[๕๒๙] โย ตินฺหุรฺกฺขสฺส^๓ ปโร ปิลกฺโข^๔
ปริวาริโต ปุพฺพยณฺโวย อุพาโร
ตสฺเสว มฺลสฺมี นิธิ นิชาโต
อทายาโท คจฺฉ นํ อุทฺธราหิตี.

สตฺตมํ ปลาสชาติกัม.

๘. ชาวสกุณชาติกัม^๕ (๓๐๘)

[๕๓๐] “อกรรมฺหา^๖ เต กิจฺจํ ยํ พลํ อหฺวมฺหเส
มิกฺราช นโม ตยตฺถุ อปี กิณฺจิ ลภามเส.

[๕๓๑] มม โลหิตภกฺขสฺส นิจฺจํ ลุทฺธานิ กุพฺพโต
ทนฺตนฺตรคโต สนฺโต ตํ พหุํ ยมฺปิ ชีวสิ.

[๕๓๒] อกตณฺฏมกตฺตาริ กตสฺส อปฺปฏิการกัม
ยสฺมี กตณฺฏตา นตฺถิ นิริตฺถา ตสฺส เสวนา.

^๑ ส.,อ. เต

^๓ ฉ.,เท. ตินฺหุรฺกฺขสฺส

^๕ ฉ.,เท. สกุณชาติกัม

^๒ ฉ.,เท. โมฆานิ

^๔ ส.,อ. ปิลกฺโข

^๖ ฉ.,เท. อกรรมฺหสํ

[๕๓๓] ยตถ^๑ สมมุขจิณฺเณน มิตฺตธมฺโม น ลพฺภติ
 อนุสฺสยมนนฺโกส^๒ สนิกํ ตมฺหา อปฺกุกเมติ.

อฏฺฐมํ ชาตกฺขาตกํ.

๕. ฉวชาตก^๓ (๓๐๕)

[๕๓๔] “สพฺพํ อิทญจ มริกตํ^๔ อุโภ ฐมฺมํ น ปสฺสเร
 อุโภ ปกตียา จุตฺตา โย จายํ มนฺเต ฌาเปติ
 โย จ มนฺตํ^๕ อธิยติ.

[๕๓๕] สาลีนํ โอทนํ ภูฏเช สฺจิจิ มํสฺสฺสฺสจฺจนํ
 ตสฺมา เอตํ น เสวามิ ฐมฺมํ อีสึภิ เสวิตํ.

[๕๓๖] ปรีพฺพช มหา โลโก ปจฺนตญฺเยปิ ปาณินโน
 มา ตวํ^๖ อธมฺโม อัจริโต ตสฺมา กุมฺภามิวาภิทา.

[๕๓๗] ธีรตฺถุ ตํ ยสฺสลาภํ ชนฺลาภญจ พฺรหฺมณ
 ยา วุตฺติ วินิปาเตน อธมฺมจเรณฺน วาติ.

นวมํ ฉวชาตกํ.

๑๐. สยฺหชาตก^๗ (๓๑๐)

[๕๓๘] “สสมฺพุทฺทปริยายํ มหิี สาคฺรกฺกุณฺทลํ
 น อิจฺเจ สห นินฺทาย เอวํ สยฺห^๘ วิชานหิ.

^๑ จ.,เท.,อิ. ยสฺส

^๓ จ.,เท.,อิ. ฉวชาตกํ

^๕ อิ. ฐมฺมํ

^๗ จ.,เท. เสยฺหชาตกํ

^๒ ส.,อิ. อนุสฺสยมนนฺโกส จ.,เท. อนุสฺสยมนนฺโกส

^๔ ส.,อิ. สพฺพมิมํ จริมวต จ.,เท. สพฺพมิมํ จริมํ กตํ

^๖ จ.,เท. ตํ

^๘ จ.,เท.,อิ. เสยฺย

- [๕๓๙] ชีรตถุ ตํ ยสลาภํ ธนลาภญจ พุราหมณ
ยา วุตติ วินิปาเตน อธมฺมจรเณน วา.
- [๕๔๐] อปี เจ ปตฺตมาทาย อนคาโร ปริพฺพเช
สาเยว ชีวิกา เสยฺโย ยา จาธมฺเมเน เอสนา.
- [๕๔๑] อปี เจ ปตฺตมาทาย อนคาโร ปริพฺพเช
อญฺญํ อหีสยํ โลเก อปี รชฺเชน ตํ วรณฺติ.

ทสมํ สยฺหชาตกํ.

ปจฺโม กาลิงฺควคฺโค.*

ตสฺสอุทฺตทานํ

วัวร์ จ อเทยฺย สมิทฺทวํ
อถ ททฺทราปมฺหาติรโห
อถ โกลิปลาสวณฺจกร
จริมํ สสมฺมุทฺทวเรน ทสาติ.

๒. ปุจฉิมนุทวคฺโค

๑. ปุจฉิมนุทชาตกํ (๓๑๑)

- [๕๔๒] “อุฏฺฐเจहि โจโร กิ เสสิ โก อตฺถโส สุปฺเนน” เต
 มา ตํ คเหสฺส^๒ ราชาโน คาเม กิพฺพิสการกํ.
- [๕๔๓] นนุ^๓ โจโร คเหสฺสนฺติ คาเม กิพฺพิสการกํ
 กิ ตตฺถ ปุจฉิมนุทสุส วเน ชาตสุส ติฏฺฐโต.
- [๕๔๔] น ตวํ อสฺสตุถ ชานาสิ มม โจรสฺส จนฺตรํ
 โจโร คเหตุวา ราชาโน คาเม กิพฺพิสการกํ
 อจฺเจนฺติ^๔ นิมฺพสุลลสฺมิ ตสฺมิ เม สงฺกเต มโน.
- [๕๔๕] สงฺเกยฺย สงฺกิตพฺพานิ รกฺขะยฺยานาคตํ ภายํ
 อนาคตภยา ชีโร อุโฆ โลเก อเวกฺขตฺติติ.

ปจฺม ปุจฉิมนุทชาตกํ.

๒. กสฺสปมฺนุทียชาตกํ (๓๑๒)

- [๕๔๖] “อปี กสฺสป มนุทียา ยฺวา สปติ หนฺติ วา
 สพฺพหนฺตํ ขมเต ชีโร ปณฺทิตโต ตํ ติตฺติกฺขติ.
- [๕๔๗] สเจปี สนฺโต วิวหนฺติ ขิปปํ สนฺธิยเร^๕ ปุณ
 พาลา ปตฺตาว ภิขฺชนฺติ น เต สมถมชฺฌนุ.
- [๕๔๘] เอเต ภียโย สมายนฺติ สนฺธิ เตสํ น ชีรติ
 โย จาชิปนฺนํ ชานาติ โย จ ชานาติ เทสนํ.

หมตอายุ 12/06/2566

^๑ ส. สุปฺเตน อ. สุปฺเนน

^๔ ฉ., เท., อ. อปฺเปนฺติ

^๒ ฉ., เท., อ. คเหสฺส

^๕ ฉ., เท. สนฺธิยเร

^๓ ฉ., เท., อ. ยํ นุ

- [๕๔๙] เอโส หิ อุตฺตริตโร ภาราวโห ชฺรทฺธโร^๑
โย ปเรสชาติปนฺนํ สยํ สนฺธาตุมรหตีติ.

ทุติยํ กสฺสพมณฺธิยชาตกัม.

๓. ขนฺตีวาทิชาทกัม^๒ (๓๑๓)

- [๕๕๐] “โย เต หตฺถे จ ปาเท จ กณฺณนาสญฺจ เจทยิ
ตสฺส กุชฺฌม มหาวิร มา รณฺเฑ จินฺตสฺส^๓ อิทํ.
[๕๕๑] โย เม หตฺถे จ ปาเท จ กณฺณนาสญฺจ เจทยิ
จิรํ ชีวตุ โส ราชานํ หิ กุชฺฌนฺติ มาทิสสา.
[๕๕๒] อหุ อตีตมทฺธานเ^๔ สมณฺเ ขนฺตีทึปโน
ตํ ขนฺติยาเยว จิตํ กาสีราชา อเจทยิ.
[๕๕๓] ตสฺส กมฺมผรุสสฺส^๕ วิปาโก กณฺโฏโก อหุ
ยํ กาสีราชา เวทสิ นิริยมฺหิ สมปฺปิโตติ.

ตติยํ ขนฺตีวาทิชาทกัม.

๔. โลหกุมภิชาทกัม (๓๑๔)

- [๕๕๔] “ทุชฺชชีวิตมชีวิมฺห เยสนฺโน^๖ น ททามเส^๗
วิชฺชมาเนสุ โภเคสุ ทึเป นากมฺห อตฺตโน.
[๕๕๕] สญฺจี^๘ วสฺสสหสฺसानิ ปริปฺปณฺณานิ สพฺพโส
นิริเย ปจฺจมานานํ กทา อนฺโต ภวิสฺสตี.

^๑ ฉ., เท. ภาราวโห ชฺรทฺธโร

^๓ ฉ., เท., อ. วินตาส

^๕ ส. อ. กมฺมผรุสสฺส ผรุสสฺส

^๒ ฉ., เท. ขนฺตีวาทิชาทกัม

^๔ ฉ., เท. อหุ อตีตมทฺธาน

^{๖-๖} ฉ., เท., อ. เย สนฺเต น ททามเส

^๗ ฉ., เท., อ. สญฺจี

- [๕๕๖] นตฺถิ อนฺโต กุโต อนฺโต น อนฺโต ปฏิทิสฺสตี
 ตทา หิ ปกตํ ปาปํ มม ตฺยฺหญฺจ มาริส.^๑
- [๕๕๗] โสหํ ฐฺนํ อิตฺถํ คนฺตฺวา โยนี ลทฺธาน มานุสฺสี
 วทญฺญํ สีสสมฺปนฺโน กาหามิ กุสลํ พหุณฺตี.

จตุตถํ โลหกุมภิชาทกํ.

๕. มัสชาตกํ^๒ (๓๑๕)

- [๕๕๘] “พรุสา วต เต วาจา มัสสํ^๓ ยาจฺนโก อสิ”
 กิโถมสทิสฺสี วาจา กิโถมํ สมฺม ทมฺมิ เต.
- [๕๕๙] องฺคเมตํ มนุสฺसानํ ภาตา โลเก ปวฺจจตี
 องฺคสุส สทิสฺสี วาจา องฺคํ สมฺม ททามิ เต.
- [๕๖๐] ตาตาตี ปุตฺโต วทมาโน กมฺเปตี หทยํ ปิตุ
 หทยสุส สทิสฺสี วาจา หทยํ สมฺม ทมฺมิ เต.
- [๕๖๑] ยสุส คามะ สขา นตฺถิ ยถารณฺณํ ตเถว ตํ
 สพุพสุส สทิสฺสี วาจา สพุพํ สมฺม ททามิ เตตี.

ปญฺจมํ มัสชาตกํ.

๖. สสปลนฺทิตชาตกํ (๓๑๖)

- [๕๖๒] “สตฺต เม โรหิตา มจฺฉา อุกกา ถลมุพฺภตา
 อิทํ พุราหฺมณ เม อตฺถิ เอตํ ภูตฺวา วเน วส.

- [๕๖๓] หุสฺส เม เขตตปาลสฺส รตฺตี ภาตฺตํ อปาภาตํ
 มัสฺสูลา จ เทว โคธา เอกญฺจ ทธีวาร์กั
 อิทํ พุราหุมน เม อตฺถิ เอตํ ภูตฺวา วเน วส.
 [๕๖๔] อมฺพปุกกั^๑ ทกั สิตํ สิตจฺฉายั^๒ มโนรมั^๓
 อิทํ พุราหุมน เม อตฺถิ เอตํ ภูตฺวา วเน วส.
 [๕๖๕] น สสสฺส ตีลา อตฺถิ น มุคฺคา นปี ตณฺฑูลา
 อิมินา อคฺคินา ปุกกั มมํ ภูตฺวา วเน วสาติ.

ฉนฺนํ สสฺสปณฺทิตชาตกั.

๗. มตโรทนชาตกั (๓๑๗)

- [๕๖๖] “มตมตเมว” โรทถ น หิ ตํ โรทถ โย มริสฺสติ
 สพฺเพว^๔ สรีรธาริโน อนฺุปฺพุเพน ชหนฺติ ชีวิทํ.
 [๕๖๗] เทวา มนุสฺสา จตฺตปฺปทา ปกฺขิณฺนา อูรฺคา จ โภคิโน
 ยมฺหิ^๕ สรีเร อนิสฺสรา รมมานาว ชหนฺติ ชีวิทํ.
 [๕๖๘] เอวํ จลิตํ อสณฺจิตํ สุขทฺทุกฺขํ มนุเชสฺสุ อเปกฺขิยั^๖
 กนฺทิตํ รุณฺตํ^๗ นีรตฺถกั กิ โว โสภคณฺนาภิกีรเร.
 [๕๖๙] ฐุตฺตา โสณฺทา จ อกฺตา พาลา สฺฐา [๘] อโยคิโน
 ธีรํ มณฺณนฺติ พาโลติ เป ฐมฺมสฺส อโกวิทาทิ.

สตุตฺตมํ มตโรทนชาตกั.

^๑ สี.อิ. อมฺพปุกโกทกั

^๒ ฉ.เท. มตํ มตํ เอว

^๔ ฉ.เท. สมฺหิ อิ. อสฺมี

^๗ ฉ.เท. กนฺทิตฺรทิตํ

^{๒-๒} ฉ.เท. สิตจฺฉายา มโนรมา

^๔ ฉ.เท. สพฺเพปี

^๖ ฉ.เท. มนุเชสฺสุเปกฺขิย อิ. อเปกฺขิย

^๘ อิ. วีรา

๘. กณเวรชาตกัม (๓๑๘)

- [๕๗๐] “ยนฺตํ วสนฺตสมเย กณเวเรสุ ภาณฺสุ
 สามํ พาหาย ปิเพสิ สา ตํ อารุคฺยมพฺรวิ.”^๑
- [๕๗๑] อมฺโภ น กิร สทฺธะยํ ยํ วาโต ปพฺพตํ วเห
 ปพฺพตญฺเจ วเห วาโต สพฺพมฺปิ ปจฺวี วเห
 ยตฺถ สามา กาลกตา สามํ อารุคฺยมพฺรวิ.
- [๕๗๒] น เจว สา กาลกตา น จ สา อญฺญมิจฺจติ
 เอกภตฺตา^๒ กิร สามา ตเมว อภิกงฺขติ.
- [๕๗๓] อสนฺนํ มํ จิรสนฺนํ เต
 นิมิ^๓ สามา อรฺวํ ฐเว
 มยาปิ สามา นิมิเนยฺย อญฺญํ
 อิตฺโต อหํ ทฺวเร คมิสฺสนฺติ.

อญฺญมํ กณเวรชาตกัม.

๙. ติตฺติรชาตกัม (๓๑๙)

- [๕๗๔] “สุสฺสํ วต ชีวามิ ลภามิ เจว ญฺชิตุํ
 ปรีปนฺนํ ติฏฺฐามิ กา ญฺ ภนฺเต คตฺตี มม.
- [๕๗๕] มโน เจ เต นปฺปนฺมติ ปกฺขิ ปาปสฺส กมฺมโน
 อวฺยวฺวสฺส^๔ ภทฺรสฺส น ปาปมฺปลิมฺปติ.
- [๕๗๖] ฌาตโก โน นิสินฺโนติ พหุ อาคจฺจเต ชโน
 ปฏฺฐิจจ กมฺมํ ผุสฺติ ตสฺมี เม สงฺกเต มโน.

พมทอญ 12/06/2566

^๑ อ. อารุคฺยมพฺรวิติ.

^๓ ฉ., เท. นิมิ

^๒ ฉ., เท., อ. เอกภตฺติกิณิ

^๔ ฉ., เท. อพฺยวฺวสฺส

[๕๗๗] น ปฏิจฺจ กมฺมํ ผุสฺสตี มโน เจ นปฺปทฺสฺสตี
 อปฺโปสฺสกุกฺกสฺส ภทฺทสฺส น ปาปมฺพฺลิมฺปตีติ.

นวมํ ติตฺติรชาตกํ.

๑๐. สฺวจฺจชาตกํ (๓๒๐)

[๕๗๘] “สฺวจฺจํ วต นจฺจชฺชิตฺติ วาจา ย อททํ คีรี
 กิณฺณจฺจิ^๑ ตสฺส^๒ จชฺนตสฺส วาจา ย อททํ^๓ ปพฺพตฺติ.

[๕๗๙] ยณฺหิ กยิรา ตณฺหิ วเท ยํ น กยิรา น ตํ วเท
 อกโรนฺตํ ภาสมานํ ปริชานนฺติ ปณฺหิตา.

[๕๘๐] ราชปฺตฺต นโม ตยตฺถุ สจฺเจ ฐมฺเม จิโตวสี^๔
 ยสฺส เต พยสนํ ปตฺโต สจฺจสฺมี รมเต มโน.

[๕๘๑] ยา ทลิตฺททํ ทลิตฺททสฺส อทฺธมา อทฺธมฺสฺส กิตฺติมา^๕
 सा हिसस प्रमा गरिया सहिरण्यसस^๕ อิตฺถิโยติ.

ทสฺมํ สฺวจฺจชาตกํ.

ทฺฐติโย ปุจิมนฺทวคฺโค.

ตสฺสทฺฐทานํ

อถ โจรสกสฺสขณฺติวโร
 ทฺฐชฺชิตฺตา จ วรา ผรุสา
 อถ สสมตํ จ วสนฺตสฺสข
 สฺวจฺจวตฺตนจฺจชฺชิตฺตา จ ทสาตี.

๓. กุฎิพุทธกวกุโค

๑. กุฎิพุทธกชาตก (๓๒๑)

- [๕๘๒] “มนุสฺสสฺสเสว เต สีสํ หตฺถปาทา จ วานร
อถ เกน นุ วณฺณเณน อคารนฺเต น วิชฺชติ.
- [๕๘๓] มนุสฺสสฺสเสว เม สีสํ หตฺถปาทา จ สิงฺกิล
ยาหุ เสฏฺฐจา มนุสฺสเสสุ सा मे ปญฺญา น วิชฺชติ.
- [๕๘๔] อนนฺวจิตฺตจิตฺตสฺส ลหุจิตฺตสฺส ทุพฺภิกโน^๑
นิจฺจํ อทฺฐวสีลสฺส สุขภาโว^๒ น วิชฺชติ.
- [๕๘๕] โส กรสฺส อานุกาवं วิตฺตตฺตสฺส สีลียํ
สีตวาตปริตฺตตาณํ กรสฺส กุฎิกัม^๓ กปีติ.

ปรหมํ กุฎิพุทธกชาตก.

๒. ทุทฺทกุทายชาตก^๔ (๓๒๒)

- [๕๘๖] “ทุทฺทกุทายติ^๕ ภทฺทนฺเต ยสฺมี เทเส วสามหํ
อหฺมเปตํ น ชานามิ กิเมตํ ทุทฺทกุทายติ.
- [๕๘๗] เวลฺลว^๖ ปติตฺต^๖ สุตฺวา ทุทฺทกุทฺทติ^๗ สโส ชวิ
สสฺสสฺส วจฺนํ สุตฺวา สนฺตตฺตา มิควาหิณี.

^๑ อ. ทุภิกโน

^๓ ส. กุฏวํ ๕/256๐. น., เท., อ. กุฏวํ

^๕ ส., อ. ทุทฺทกุทายติ

^๗ อ. ทุทฺทกุทฺทติ

^๒ ส. สุวิภาโว

^๔ น., เท. ทุทฺทกุทายชาตก

^{๖-๖} อ. เฟลล์ นิปติต

- [๕๘๘] อปฺปตฺวา^๑ ปทวิญญานํ ปรมโฆसानุสาริโน
 ปมาทปรม^๒ พาลา เต โหนติ ปรมตฺติยา.
- [๕๘๙] เย จ สีเลน สมฺปนฺนา ปญญาปฺสเม รตา
 อารกา^๓ วิรตา ธีรา น โหนติ ปรมตฺติยาติ.

ทุตติยํ ทุตฺตภายชาตัก.

๓. พุทธมุตตชาตัก (๓๒๓)

- [๕๙๐] “ทวยํ ยาจนโก ราช พุทธมุตต นิคจฺจติ
 อลามํ ชนลามํ วา เอวํชฺมา หิ ยาจนา.
- [๕๙๑] ยาจนํ โรทนํ อาหุ ปญฺจาลานํ รเถสภ
 โย^๔ ยาจนํ^๕ ปจฺจกฺขาติ ตมาหุ ปฏฺวิโรทนํ.
- [๕๙๒] มํ มาททสฺส^๕ โรทนํ ปญฺจาลา สฺสมาคตา
 ตฺวํ วา ปฏฺวิโรทนํ ตสฺมา อิจฺฉามหํ รโห.
- [๕๙๓] ททามิ เต พุราหุมน โรหิณีนํ
 ควํ สหสฺสํ สห ปุํคเวณ
 อริโย หิ อริยสฺส กถํ น ทชฺชา
 สุตฺวาน คากา ตว ชมฺมยฺตฺตาติ.

ตติยํ พุทธมุตตชาตัก.

^๑ อ. อปฺปตฺตา

^๒ อ. อารตา

^๓ น., เท., อ. มา มททสฺส

^๔ น., เท. ปนาทปรม

^๕ อ. โย จ น

๔. จมฺมสาฎกชาตกํ (๓๒๔)

[๕๙๔] “กลฺยาณรูปโป วตายํ จตุปปโท
 สุกททโก เจว สุปฺเปสโล จ
 โย พุราหฺมณํ ชาติมนฺตฺตูปปนฺนํ
 อปจายติ เมณฺทวโร ยสฺสสี.

[๕๙๕] มา พุราหฺมณ อิตฺตตรทสฺสเนน
 วิสฺสาสมายชฺชิจฺจ จตุปปทสฺส
 ทพฺพปฺปหารํ อภิกตฺตูกาโม^๑
 อวสกฺกติ^๒ ทสฺสติ สุปฺปหารํ.

[๕๙๖] อรุณฺณิ^๓ ภคฺคา ปติโต^๓ ขาริภาโร
 สพฺพ^๔ ภาณํ พุราหฺมณสฺสเสว^๔ ภินฺนํ
 อุโปปิ^๕ พาหา ปคฺคยฺเหว^๖ กนฺทติ
 อภิธาวตํ^๗ หญฺญติ พุรหฺมจารี.^๗

[๕๙๗] เอวํ โส นิหโต เสติ โย อปฺปชฺชํ ปสฺสติ^๘
 ยถาหฺมชฺช ปหโต หโต เมณฺฑเณน ทุมฺมตีติ.

จตุคฺคํ จมฺมสาฎกชาตกํ.

^๑ ส.ฉ.,เท.,อิ. อภิกงฺขมาโน

^๒ ฉ.,เท.,อิ. อวสกฺกติ

^{๓-๓} ฉ.,เท. อรุณฺณิ ภคฺคํ ปวณฺณิโต อ. สฺวณฺณิ ภคฺคา ปวณฺณิโต

^{๔-๔} ฉ.,เท. สพฺพพญฺจ ภาณํ พุราหฺมณสฺส อ. ๕เปย พุราหฺมณสฺส

^๕ อ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๖ ฉ.,เท. ปคฺคยฺห

^{๗-๗} ส.ฉ.,เท.,อิ. อภิธาวต หญฺญเต พุรหฺมจารี

^๘ ส.อิ. นมฺมสฺสติ

๕. โคธชาตกั (๓๒๕)

- [๕๙๘] “สมณนตัม มณฺณมาโน อุปคณฺณี อสณฺณตัม
โส มํ ทณฺเฑน ปาหาสิ ยถา อสฺสมณเณ ตถา.
- [๕๙๙] กิณฺเต ชฎาหิ ทุมฺเมธ กิณฺเต อชินฺสาฎฺฐิยา
อพฺภนฺตรนฺเต คหณํ พาหิรํ ปริมชฺชสิ.
- [๖๐๐] เอหิ โคธ นินฺตตสฺส ภูณฺช สาสินฺโมทนํ
เตลํ โลณณฺจ เม อตฺถิ ปหุตฺตํ^๒ มยฺหํ ปิप्ผลิ.
- [๖๐๑] เอส ภิกฺขุโย ปเวกฺขามิ วมฺมิกํ สตปฺปริสํ
เตลํ โลณณฺจ กิณฺเตสิ^๓ อหิตํ มยฺหํ ปิप्ผลีติ.

ปญฺจมํ โคธชาตกั.

๖. กกุการุชาตกั (๓๒๖)

- [๖๐๒] “กาเยน โย นาวหเร วาจาเย น มุสา ภณเ
ยโส ลทฺธา น มชฺเชยฺย สเว กกุการุมรหติ.
- [๖๐๓] ชมฺเมเน วิตฺตเมเสยฺย น นิกตฺยา ฐนํ หเร
โกเค ลทฺธา น มชฺเชยฺย สเว กกุการุมรหติ.
- [๖๐๔] ยสฺส จิตฺตํ อหาลิทุํ สทฺธา จ อวิราคินิ
เอโก สาทุํ น ภูณฺชเยยฺย สเว กกุการุมรหติ.
- [๖๐๕] สมมุขา วา ติโรกฺขา^๔ วา โย สนฺเต น ปริภาสติ
ยถาวาที ตถาการิ สเว กกุการุมรหตีติ.

ฉฏฺฐํ กกุการุชาตกั.

^๑ ฉ., เท. โคธราชชาตกั

^๒ ฉ., เท., อ. ปหุตฺตํ

^๓ ฉ., เท. กิตฺเตสิ

^๔ อ. ปโรกฺขา

๓. กากาติชาตก^๑ (๓๒๓)

- [๖๐๖] “วาติ จายิ ตโต คนฺโห ยตถ เม วสตี ปิยา
 ทุเร อิตฺโต หิ กากาติ^๒ ยตถ เม นิรโต มโน.
- [๖๐๗] กถิ สมฺมุตฺตมตฺริ กถิ อตฺริ เกปุกิ^๓
 กถิ สตฺต สมฺมุตฺตทานิ กถิ สิมฺพลิมารุหิ.
- [๖๐๘] ตยา สมฺมุตฺตมตฺริ ตยา อตฺริ เกปุกิ^๓
 ตยา สตฺต สมฺมุตฺตทานิ ตยา สิมฺพลิมารุหิ.
- [๖๐๙] ฐิตฺตถุ มํ มหากายํ ฐิตฺตถุ มํ อเจตฺนํ
 ยตถ ชายายหิ ชาริ อาวหามิ วหามิ จาติ.

สตุตฺตมํ กากาติชาตก.

๔. อนนุโสจียชาตก (๓๒๔)

- [๖๑๐] “พฺพุนํ วิชฺชตี โภตี เตหิ เม กี ภวิสฺสตี
 ตสฺมา เอตํ น โสจามิ ปิยํ สมฺมิลฺลหาสินี.^๔
- [๖๑๑] ตํ ตณฺเฑ อนฺุโสเจยฺย ยํ ยํ ตสฺส น วิชฺชตี
 อตฺตทานมฺนุโสเจยฺย สทา มจฺจุวสํ ปตฺตํ.^๕
- [๖๑๒] น เหว ติฏฺฐจํ นาสินํ น สยานํ น ปตฺตคฺุ^๖
 ยาวุปฺปตฺติ^๗ นิมิสฺสตี^๘ ตตฺตราปิ สรตี^๙ วโย.

^๑ จ.,เท. กากาติชาตก

^๓ ส.,อ. เกปุกิ

^๕ จ.,เท. ปติ อ. กติ

^{๗-๘} ส.,อ. ยาว ปาติ นิมิสตี จ.,เท. ยาว พุยาติ นิมิสตี

^๒ จ.,เท. กากาติ

^๔ อ. สมฺมิลฺลภาสินี

^๖ ส.,จ.,เท. ปทคฺุ

^๙ จ.,เท. รสตี

[๖๑๓] ตตฺถตฺตนิ วตปฺปนฺณ^๑ วินาภาเว อสํสเย
ภูตํ เสสํ ทยิตพฺพํ จวิต^๒ อนนฺโสจียนฺติ.

อภฺรุมํ อนนฺโสจียชาตกั.

๕. ภาพพาหุชาตกั (๓๒๕)

[๖๑๔] “ยํ อนนฺปานสฺส ปุเร ลภาม
ตณฺหานิ สาขมิกเมว คจฺจติ
คจฺฉามทานิ วณเมว ราช
อสกฺกตาวมฺห^๓ ธนญฺชยาย.

[๖๑๕] ลาโม อลาโม ยโส อยโส จ
นินฺทา ปสฺสา จ สุขํ จ ทุกฺขํ
เอเต อนิจฺจา มนุเชสฺสุ ธมฺมา
มา โสจิ กิ โสจสิ โปฏฺฐปาท.

[๖๑๖] อทฺธา ตฺวํ ปณฺทิตโกสิ ราช
ชานาสิ อตฺถานิ อนาคตานิ
กตํ^๔ นุ โข สาขมิกํ ทกฺขาม^๕
นินฺทราปิตํ^๖ ราชกุลโต ว ชมฺมํ.

[๖๑๗] จาเลติ กณฺณํ ภกฺกฺวิ กโรติ
มฺหํ มฺหํ ภายเต^๗ กุมาร

^๑ ฉ., เท. วตปฺปทฺเต

^๓ ฉ., เท. อสกฺกตา จสฺม อิ. อสกฺกตาวมฺหา

^๕ ฉ., เท., อิ. ทกฺขิสาม

^๗ ส. ภาสยเต ฉ., เท., อิ. ภายยเต

^๒ ส., ฉ., เท., อิ. วิต

^๔ ฉ., เท., อิ. กณฺณ

^๖ ส., อิ. นินฺทราปิตํ ฉ., เท. นินฺทราวิต

สยเมว ตํ กาหติ กาพพาหุ
เยนารกา จสฺสติ อนฺนปนาติ.

นวมํ กาพพาหุชาตกํ.

๑๐. สีสวีมัสชาตกํ (๓๓๐)

- [๖๑๘] “สีลํ กิเรว กลฺยาณํ สีลํ โลเก อนุตฺตรํ
ปสฺส โฆรวิโส นาโค สีลวาติ น หญฺญติ.
- [๖๑๙] ยาวเทวสฺสหุ กิณฺจิ ตาวเทว อชาทิสฺสุ
สงฺคมฺม กุลลา โลเก น หีสนฺติ อภิณฺจนํ.
- [๖๒๐] สุขํ นิราสา สุปฺติ อาสา ผลวดี สุขา
อาสํ นิราสํ กตฺวาน สุขํ สุปฺติ ปิงฺคลา.
- [๖๒๑] น สมาชิปโร อตฺถิ อสฺมี โลเก ปรมฺหิ จ
น ปรี นาปี อตฺตานํ วิหีสติ สมาหิโตติ.

ทสมํ สีสวีมัสชาตกํ.

ตติโย กุฎฺฐิสทกฺโก.

ตสฺสทฺธานํ

สมนุสฺสสทฺทฺทฺทฺ สยาจนโก
อถ เมณฺฑวอรุตฺตมโคธโร
อถ กายสเกปฺกโมตีวโร
อถ ราชสฺสึลวเรน ทสาติ.

๔. โกกิลวกุโค

๑. โกกาลิกชาตัก^๑ (๓๓๑)

- [๖๒๒] “โย เว กाले อสมปตเต อติเวลล์ ปภาสติ
 เอวํ โส นิหโต เสติ โกกิลายะ^๒ อตฺรชฺ.
- [๖๒๓] น หิ สตุถํ สุนิสิตํ วิสํ หลาหลุมิมิ^๓
 เอวํ นิกกุณเ^๔ ปาเตติ วาจา ทุพฺภาสิตา ยถา.
- [๖๒๔] ตสฺมา กाले อกาลे จ^๕ วาจํ รกฺขะยฺย ปณฺทิตโต
 นาติเวลล์ ปภาเสยฺย อปิ อตฺตสมมุหิ วา.^๖
- [๖๒๕] โย จ กาลे มิตํ ภาเส มติปฺพุโพ วิจกฺขณเ
 สพฺเพ อมิตฺเต อาเทติ สฺปนฺนเณ อฺรคฺคมิวาทิ.^๗

ปจฺม โกกาลิกชาตัก.

๒. รตลภูจิชาตัก (๓๓๒)

- [๖๒๖] “อปิ หนตฺวา หโต พฺรุติ เชตฺวา ชฺโชติ^๘ ภาสติ
 ปุพฺพมกฺขายิโน^๙ ราช เอตทตฺถุ^{๑๐} น สทฺทเห.
- [๖๒๗] ตสฺมา ปณฺทิตชาตโย สฺสเนยฺย อิตฺรสฺสปี
 อฺภินันฺ วจันํ สุตฺวา ยถา ฅมฺโม ตถา กเร.

^๑ ฉ., เท. โกกิลชาตัก^๓ ฉ., เท. หลาหลามิมิ^๕ ฉ., เท. วา

พิมพ์ที่ 12/06/2566

^๗ ฉ., เท. อฺรคฺคมิวาทิ. อ. อฺรคฺคมิวาทิ.^๙ ฉ., เท. ปุพฺพมกฺขายิโน^๒ ฉ., เท. โกกิลายิ^๔ ฉ., เท., อ. นิกกุณเ^๖ อ. จ^๘ อ. ชฺโชติ^{๑๐} ส., อ. เอกทตฺถุ ฉ., เท. อณฺณทตฺถุ

[๖๒๘] อลโส คิหิ กามโมคิ น สาธุ
 อสมฺมโต ปพฺพชิตो น สาธุ
 ราชา น สาธุ อนิสम्मการี
 โย ปณฺหิตโต โกรโณ ตํ น สาธุ.

[๖๒๙] นิสมฺม ขตฺติโย กยิรา นานิสมฺม ทิสฺมปติ
 นิสมฺมการิโน รณโณ^๑ ยโส กิตฺติ จ วฑฺฒตฺติ.

ทุติยํ รตฺตภูจิชาทกํ.

๓. โกรชชาตก^๒ (๓๓๓)

[๖๓๐] “ตทฺเว เม ตวํ วิทิตอ วณฺมชฺเฌ รเถสโม”
 ยสฺส เต ขคฺคพทฺธสฺส^๔ สนฺนทฺธสฺส ติริฏฺโณ
 อสฺสตุตฺถมฺสาขาย ปกฺกา โคธา ปลายถ.

[๖๓๑] นเม นมนฺตสฺส ภาเช ภาชนฺตํ
 กิจฺจานุภฺพสฺส กเรยฺย กิจฺจํ
 นानตฺถกามสฺส กเรยฺย อตฺถํ
 อสมฺภาชนฺตมฺปิ น สมฺภาเชยฺย.

[๖๓๒] จเช จชนฺตํ วณฺถํ น กยิรา
 อเปตจิตฺเตน น สมฺภาเชยฺย
 ทิวํ ทุมํ ขีณผลว^๕ ญตฺวา
 อญฺญํ สเมกฺขเยยฺย มหา หิ โลโก.

^๑ ส.เจ.เท. 06/2 รธ

^๒ ฉ., เท. รเถสภ

^๔ ฉ., เท., อ. ขีณผลนฺติ

^๓ ฉ., เท. ปกฺกโคชชาตกํ

^๕ ฉ., เท. ขคฺคพทฺธสฺส

[๖๓๓]

โส เต กริสฺสามิ ยถาอนุภาวํ
 กตญญุตํ ขตฺติโย^๑ เปกฺขมาโน
 สพฺพญจ เต อิสฺสรียํ ททามิ
 ยสฺสิจฺฉนฺสี ตสฺส ตูวํ ททามิตฺติ.^๒

ตติยํ โครชชาตกัม.

๔. ราโชวาทชาตกัม (๓๓๔)

[๖๓๔]

“ควญฺเจ ตรมานานํ ชิมฺหํ คจฺฉนฺติ ปุํคโว
 สพฺพา^๓ คาวี ชิมฺหํ ยนฺติ^๓ เนตฺเตเต ชิมฺหํ คเต สติ.

[๖๓๕]

เอวเมว มนุสฺสเสสุ โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต
 โส เจ อธมฺมํ จรติ ปเคว อิตรา ปชา
 สพฺพํ รฏฺฐจํ ทุกฺขํ เสติ ราชา เจ โหติ อธมฺมิโก.

[๖๓๖]

ควญฺเจ ตรมานานํ อุทฺธํ คจฺฉนฺติ ปุํคโว
 สพฺพา^๔ คาวี อุทฺธํ ยนฺติ^๔ เนตฺเตเต อุทฺธํ คเต สติ.

[๖๓๗]

เอวเมว มนุสฺสเสสุ โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต
 โส เจปิ^๕ ธมฺมํ จรติ ปเคว อิตรา ปชา
 สพฺพํ รฏฺฐจํ สุขํ เสติ ราชา เจ โหติ ธมฺมิโกติ.

จตุตฺถํ ราโชวาทชาตกัม.

^๑ ฌ., เท., อ. ขตฺติเย

^{๓-๓} ฌ., เท. สพฺพา ตา ชิมฺหํ คจฺฉนฺติ

^๕ ฌ., เท. สเจ

^๒ อ. ททามิตฺติ

^{๔-๔} อ. สพฺพา ตา อุทฺธํ คจฺฉนฺติ

๕. ชมพูกชาตก (๓๓๕)

- [๖๓๘] “พฺรหา ปวทุฏฐกาโย โส ทีฆทาโจว^๑ ชมพูก
น ตวั ตมहि^๒ กุเล ชาโต ยตถ คณฺหนฺติ กุญฺชริ.
[๖๓๙] อสีโห สีหมานเนน โย อตฺตानํ วิกุพฺพติ
กุตฺตฤว^๓ คชมาสชช เสติ ญฺมฺยา อนฺตฺตุนํ.
[๖๔๐] ยสฺสสินโน อุตฺตมปฺกฺคฺลสฺส
สญฺชาตชนฺธสฺส มหพฺพลสฺส
อสเมกฺขิย ฅามพฺลฺลปตฺติ
ส เสติ นาเคน หโตย^๔ ชมพูโก.
[๖๔๑] โย จิธ กมฺมํ กุรุเต ปมาย
ฅามพฺลํ อตฺตนิ สํวิตฺวา
ชปฺเปน มนฺเตน สุภาสิเตน
ปริกฺขวา โส วิปฺลํ ชินาตีติ.

ปญฺจมนํ ชมพูกชาตก.

๖. พฺรหาจตฺตชาตก (๓๓๖)

- [๖๔๒] “ติณฺณํ ติณฺหนฺติ ลปฺสิ โโก หนุ เต ติณฺมาหริ
กิณฺหนุ เต ติณฺนิกิจฺจตฺถิ ติณฺเมว ปภาสติ.^๕
[๖๔๓] อิธาคมา พฺรหฺมจารี พฺรหาจตฺโต พหุสฺสโต
โส เม สพฺพํ สમાทาย ติณฺนํ นิกฺขิปป คจฺจติ.

^๑ จ.เท. 12/0 ทีฆทาโจ จ

^๒ จ.เท. ตตถ

^๓ ส. โกฏฐว จ.เท. โกตฺถว อ. กุตฺตว

^๔ อ. หโตย

^๕ จ.เท. ปภาสสิ.

[๖๔๔] เอเวตํ โหติ กตตพพํ อปฺเปน พหุมิจฺจตา
 สพพํ สกสฺส อาทานํ อนาทานํ ติณฺสฺส จ
 ติณฺสฺส^๑ จาภฺนิสฺสุ คโต ตตฺถ กา ปรีเทวนา.^๒

๘. อุตชาติก (๓๓๘)

- [๖๕๐] “วิทิตํ อุตฺตํ อุนฺทฺรํ วิทิตํ ปน ตณฺฑลํ
 อุตฺตํ^๑ อุตฺตํ^๒ วิวชฺชิตฺวา^๓ ตณฺฑลํ ปน ชาทเร.
- [๖๕๑] ยถา มนฺตนา อรณฺณสมิํ ยถา จ คามะ นิกณฺณิกา
 ยณฺเจตํ อิตฺติ จินฺตํ จ^๔ เอตมปิ วิทิตํ มया.
- [๖๕๒] ฐมฺเมเน กิร ชาตสฺส ปิตา ปุตฺตสฺส มกฺกโฆ
 ทหฺรสฺเสว สนฺตสฺส ทนฺเตหิ ผลมจฺจิทา.
- [๖๕๓] ยเมตํ ปริสฺสฺสํ อชกาโณว สาสเป
 โยปายํ เหฏฺฐโต เสติ^๕ เอตมปิ วิทิตํ มยาติ.

อภฺจํ อุตชาติก.

๙. พาเวรชาติก (๓๓๙)

- [๖๕๔] “อทสฺสเนน โมรสฺส สิทฺธิโน มณฺฑุภาณิโน
 กากํ ตตฺถ อปฺปเชตฺตํ มํเสน จ ผลเนน จ.
- [๖๕๕] ยทา จ สรสมฺปนฺโน โมโร พาเวรฺมาคมา
 อถ ลาโภ จ สกฺกาโร วายสสฺส อหายน.
- [๖๕๖] ยาว นุปฺปชฺชตี พุทฺโธ ฐมฺมราชา ปภงฺกโร
 ตาว อณฺเณ อปฺปเชตฺตํ ปุณฺณ สมณพฺรหฺมणे.
- [๖๕๗] ยทา จ สรสมฺปนฺโน พุทฺโธ ฐมฺมํ อเทสยิ
 อถ ลาโภ จ สกฺกาโร ติตฺถิยานํ อหายน.

นวมํ พาเวรชาติก.

๑๐. วิสยหชาตกํ (๓๔๐)

[๖๕๘]

“อทาสี ทานานิ ปุเร วิสยห
ททโต จ เต ขยธมโม อโหสิ
อิโต ปรมุจเ น ทเทยฺย ทานํ
ติฏฺฐเจยฺยํ เต สัมมตสฺส โภคา.

[๖๕๙]

อนริยมริเยน สหสฺสเนตฺต
สุทฺถุคเตนาปี อกิจฺจมาหุ
มา โว ธนํ ตํ อหุ^๑ วา ชนินท^๒
ยํ โภคเหตุ วิชเหม สุทฺธ.

[๖๖๐]

เยน เอโก รโถ ยาทิ ยาทิ เตน ปโร^๒ รโถ
โปราณํ นิหิตํ วตฺต^๓ วตฺตตณฺเณว^๓ วาสว.

[๖๖๑]

ยทิ เหสฺสติ ทสฺสาม อสนฺเต กี ททามฺหเส
เอวํภูตาปี ทสฺสาม มา ทานํ ปมทามฺหเสติ.

ทสมํ วิสยหชาตกํ.

จตุตฺถโถ โกกิลวคฺโค.

ตสฺสุทฺทหานํ

อติเวล^๔ ปภาสติ^๔ ชินวโร^๕
วนมชฺเฌ รเถสภ ชิมฺหคโม
อถ ชมฺพุ ติณฺนาสนปิจวโร
อถ ตณฺฑุลโมรวิสยห ทสาติ.

๑-๑ หมดอายุ 12/06/2566

๑-๑ ฉ.,เท. อหุ เทวราช

๓-๓ ส.,อิ. วทณฺ วทณฺตณฺเณว

๕ ฉ.,เท. ชิตวโร

๒ ฉ.,เท.,อิ. เตนาปโร

๔-๔ ฉ.,เท. อติเวลาปภาสติ

๕. จุลลกุณณาลวคฺโค

๑. กุณฺฑลิกชาตกํ (๓๔๑)^๑

[๖๖๒]

“นรณมารามกราสฺ นาริสฺ
 อเนกจิตฺตาสฺ อนิคุคหาสฺ จ
 สพฺพตฺตนา^๒ ปิตฺติกรปิ เจ สियฺ^๓
 น วิสฺสเส ติตฺถสฺมา หิ นาริโย.

[๖๖๓]

ยญจ^๔ ทิสฺวา กิณฺนรกิณฺนรินฺ^๕
 สพฺพิตฺติโย น รมนฺติ อคาเร
 ตํ ตาทิสํ สามิกิ^๖ จชิตฺวา ภริยา
 อญญํ ทิสฺวา ปุริสํ ปิจฺสปปิ.

[๖๖๔]

พกสฺส จ พาวริกสฺส^๗ รณฺโณ
 อจฺจนฺตกามานุคตสฺส ภริยา
 อจฺจาจรี^๘ พทฺธวसानุคสฺส^๙
 กิ^{๑๐} วา^{๑๑} อิตฺถิ นาดิจเร ตทญฺญ.

[๖๖๕]

ปิยงฺคานิ^{๑๒} สพฺพลโลกิสฺสรสฺส
 รณฺโณ ปิยา พุรหฺมทตฺตสฺส ภริยา
 อจฺจาจรี พทฺธวसानุคสฺส^{๑๓}
 ตํ วาปิ सा नाชฺฌคา กามกามินีติ.

ปฐมํ กุณฺฑลิกชาตกํ.

^๑ ส. กิณฺนริชาตกํ ฉ., เท. กณฺฑลชีชาตกํ

^๒ ฉ., เท. ยํ เว

^๓ ส., ฉ., เท. มจฺจํ

^๔ ฉ., เท. อวาจรี ปฏฺฐวसानุคสฺส

^{๕-๖} ฉ., เท. สพฺพตฺถ นานิตฺติกรปิ เจ สียา.

^๗ ฉ., เท. กณฺฑลชีกิณฺนรานิ

^๘ ส. ปาวาริกสฺส

^{๙-๑๐} ฉ., เท. กํ วาปิ ^{๑๑} ฉ., เท. ปิงฺคิยานิ

๒. วานรชาตก^๑ (๓๔๒)

[๖๖๖]	“อสุกขี วัต อตฺตานํ
นทานาหํ ปฺน ตฺยหํ	อุมฺมาจํ ^๑ อุทกา ถลํ
วสํ คจฺฉามิ วาริช.
[๖๖๗]	อลเมเตหิ อมฺเพหิ
ยานิ ปาริ สมุทฺทสฺส	ชมฺพุหิ ปนฺเสหิ จ
วรํ มยฺหํ อุทุมฺพโร.
[๖๖๘]	โย จ อฺปฺปติตํ อตฺถํ
อมิตฺตวสมฺเนวติ	น ชิปปมฺนุพฺพชฺฌติ
ปจฺฉา จ อนฺตปฺปติ.
[๖๖๙]	โย จ อฺปฺปติตํ อตฺถํ
มฺจุจเต สตฺตฺสุมฺพาธา	ชิปปเมว นิโพธติ
น จ ปจฺฉานฺตปฺปติติ.

ทุติย วานรชาตกัม.

๓. กุณฺติณีชาตก^{๑๒} (๓๔๓)

[๒๗๐]	“อวสิมฺห ตวาคาเร
ตฺวเมวทานิมกริ	นิจจํ สกฺกตปฺปชิตา
หนฺนท ราช วชามหิ.
[๒๗๑]	โย เว กเต ปฏฺิกเต
เอวนฺตํ สมฺมตํ ^๓ เวรํ	กิพฺพิเส ปฏฺิกิพฺพิเส
วส กุณฺตินิ มา คมา.
[๒๗๒]	น กตสฺส จ กตฺตา จ
หทยํ นานฺชานาติ	มิตฺติ ^๔ สนฺธิยเต ^๕ ปฺน
คจฺจณฺเวยว รเถสภ.
[๒๗๓]	กตสฺส เจว กตฺตา จ
ธีรानํ โน จ พาลานํ	มิตฺติ สนฺธิยเต ^๕ ปฺน
วส กุณฺตินิ มา คมาติ.

๓๓๓

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท. อุทฺธาคํ

๔ จ.,เท. เมตติ อ. เมตติ

๒ อ. กุณฑนนิชาตกำ

๕ จ.,เท.,อ. สนธิยเต, เอวมุปริปิ.

๓ จ.,ท. สมมติ

๔. อมฺพชาตกํ^๑ (๓๔๔)

- [๖๗๔] “โย นิลิย^๒ มณฺฑยติ สณฺหาเสน วิหณฺณติ
 ตสฺส सा वस्मन्वेतु ยา ते อมฺเพ อวาทริ.
- [๖๗๕] วีสํ वा पणฺจวีसं^๓ वा อุนฺตีสํ ชาติยา
 ताทิสสา ปติ มา ल तथा ยา ते อมฺเพ อวาทริ.
- [๖๗๖] ทิฆํ คจฺจตุ อทฺธานํ เอกิกกา อภิสาริยา^๔
 สงฺเกเต ปติ มาทฺทส^๕ ยา ते อมฺเพ อวาทริ.
- [๖๗๗] อลงฺกตา สุวสนา มालินี จนฺทนุสฺสทา
 เอกิกกา สยเน เสตฺ^๖ ยา ते อมฺเพ อวาทริติ.

จตุตถํ อมฺพชาตกํ.

๕. กชกฺกมฺพชาตกํ (๓๔๕)

- [๖๗๘] “วณฺํ ยทคฺติ ทหติ ปาวโก กณฺหวตฺตนี
 กถํ กโรสิ ปจลล เอวํ ทนฺธปรกฺกโม.
- [๖๗๙] พหฺนุ นิ รุกฺขฉิทฺถานิ ปจพฺยา^๗ วิวรานิ จ
 ตานิ เจ นามิสฺสมโหม โหติ โน กาลปริยาโย.
- [๖๘๐] โย ทนฺธกาเล ตรติ ตรณฺเีย จ ทนฺธติ
 สุกฺขปณฺณว อกฺกมฺม อตฺถํ ภณฺชติ อตฺตโน.

^๑ อ. อมฺพโจรชาตกํ อิติปิ.^๓ ส., อ. ปณฺณวีสํ^๕ ส., อ. มา อทฺทส จ., เท. มา อทฺท^๗ จ., เท. ปถพฺยา^๒ จ., เท. นิลิยํ อิติปิ^๔ จ., เท. อภิสาริกา^๖ อ. สยตุ

[๖๘๑] โย ทนฺธกาเล ทนฺธเชติ^๑ ตรณียะ จ ตารยิ
สสีว รตฺตี วิภาชํ ตสฺสตฺถเฏ ปริปุรตีติ.

ปญฺจมนํ กชกฺกุณฺณชาตกัม.

๖. เกสวชาตกัม (๓๔๖)

[๖๘๒] “มนุสฺสสินฺหํ ชหิตฺวาน สพฺพกามสมิทฺธินํ
กถํ ญํ ภควา เกสิ กปฺปสฺส รมติ อสฺสเม.
[๖๘๓] สาธุนิ^๒ รมณียานิ สนฺติ วกฺขา^๓ มโนรมา
สุภาสิตานิ กปฺปสฺส นารท รมยนฺติ มํ.
[๖๘๔] สาลีนํ โอทนํ ภูณฺเช สจฺจิมํสฺสฺสฺส
กถํ สามากนินวาร์^๔ อโลณํ ฉาทยนฺติ ตํ.
[๖๘๕] สาธุ^๕ วา ยทิวาสาธุ^๕ อปฺปํ วา ยทิวา พหุ
วิสสตฺถเฏ ยตฺถ ภูณฺเชยฺย วิสฺสาสปรมา รสาติ.

ฉนฺนํ เกสวชาตกัม.

๗. อยญภูชาตกัม (๓๔๗)

[๖๘๖] “สพฺพายสํ กุณฺหมติปฺปมาณํ
ปคฺคยฺห โย^๖ ติฏฺฐสิ^๖ อนฺตลิกฺเข
รทฺทาย มํ^๗ ตวํ วิหิตฺตฺนุสฺสช
อุทาทุ เม วายมเส^๘ วชาย.

^๑ อ. ทนฺตติ

^๓ ส. รทฺทา อ. รทฺทา

^{๕-๕} ฉ., เท. สาธุ วา ยทิวาสาธุ

^๗ ฉ., เท., อ. เม

^๒ ส., ฉ., เท. สาธุ

^๔ ฉ., เท., อ. สามากนินวาร์

^{๖-๖} อ. โส ติฏฺฐติ

^๘ ส., ฉ., เท., อ. เจตยเส

[๖๘๗] ทูโต อหิ ราชิต รกฺขสํ
 วธาย ตฺยหิ ปหิโตหฺมสมิ
 อินฺโท จ ตํ รกฺขติ เทวราชา
 เตนฺตฺตมํคํ น เต^๑ ฆาลยามิ.

[๖๘๘] สเจ จ มํ รกฺขติ เทวราชา
 เทวานมินฺโท มฆวา สุขุมฺปติ
 กามํ ปิสาจา วินทนต์ฺ สพฺเพ
 น สนฺตเส รกฺขสียา ปชาย.

[๖๘๙] กามํ กณฺทนต์ฺ^๒ กุมฺภณฺทา สพฺเพ ปิสุปฺปิจกา
 นาลํ ปิสาจา ยฺยุชฺชาย มหตี สา วิฆเณสิกาติ.^๓
 สตฺตมํ อยฺยภูชาตกํ.

๘. อรณฺยชาตกํ (๓๔๘)

[๖๙๐] “อรณฺเฆ คามมาคฺคม กิสิลํ กิวดํ อหิ
 ปุริสํ ตาต เสเวยฺยํ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต.

[๖๙๑] โย ตํ วิสฺสาสเย ตาต วิสฺสาสมฺจ ขเมยฺย เต
 สฺสฺสฺสฺสํ จ ติตฺติกฺขี จ ตํ ภเชหิ อิตฺโต คโต.

[๖๙๒] ยสฺส กาเยน วาจาย มนฺสา นตฺถิ ทฺวักฺกํ
 อฺรสีว ปติฏฺฐาย ตํ ภเชหิ อิตฺโต คโต.

[๖๙๓] หลิทฺทราคํ^๔ กปิจิตฺตํ ปุริสํ ราชวิราคินํ
 ตาทิสํ ตาต มา เสวิ นิมนฺนฺสสมฺปิ เจ สียาติ.

อฏฺฐมํ อรณฺยชาตกํ.

๕. สนฺธิเภทชาตกํ (๓๔๕)

- [๖๙๔] “เนา อิตฺถีสฺส สามณฺณํ นาปิ ภกฺขេสฺส สารถิ
 อถสฺส สนฺธิเภทสฺส ปสฺส ยาว สฺจินฺติตํ.
- [๖๙๕] อสิ ติกฺโขว มํสมฺหิ เปสฺสณฺณํ ปริวตฺตติ
 ยตฺถสฺสภณฺจ สึหณฺจ ภกฺขยณฺติ มิคาธมา.
- [๖๙๖] อิมํ โส สยนํ เสติ ยมิมฺ^๑ ปสฺสสิ สารถิ
 โย วาจํ สนฺธิเภทสฺส ปิสุณฺสส นิโพธติ.
- [๖๙๗] เต ชนา สฺขเมธนฺติ นรา สกฺคคตาริว
 เย วาจํ สนฺธิเภทสฺส นาวโพธนฺติ สารถิตฺติ.

นวมํ สนฺธิเภทชาตกํ.

๑๐. เทวตาปญฺหชาตกํ (๓๕๐)

- [๖๙๘] “หนฺติ หตฺถेหิ ปาเทหิ มุขณฺจ ปริสฺมุภติ
 สเว ราช ปิโย โหติ กนฺเตน ตฺวากิปสฺสสิ.^๒
- [๖๙๙] อกฺโกสติ ยถากามํ อาคมณฺจสฺส เนจฺจติ^๓
 สเว ราช ปิโย โหติ กนฺเตน ตฺวากิปสฺสสิ.^๒
- [๗๐๐] อพฺภกฺขาติ อภฺเตน อลิเกนาภิสารเย
 สเว ราช ปิโย โหติ กนฺเตน ตฺวากิปสฺสสิ.

[๗๐๑] หรี อนนญจ ปานญจ วตฺถเสนาสนานิ จ
 (อญฺญทตฺถุ^๑ หรา สนฺตา)
 เต เว ราช ปิยา โหนฺติ กนฺเตน ตฺวามิปฺสฺสสีติ.
 ทสมํ เทวตาปญฺหชาตํ.

ปญฺจโม จุลฺลกุณฺดาลวคฺโค.

ตตฺตทฺททานํ

นรานํ อสฺกฺชิ วสิมฺหฺวโร
 นิลิยมคฺคิวรณฺจ ปุณ
 ปุณ รสายสฺสกุณฺวโร
 ตถารณฺยสารถิ หนฺติ ทสาติ.

ตตฺร วคฺคทฺททานํ^๒ ภวติ.

วิวริ^๓ ปุจิมนฺทญจ กุณฺธิทฺฐสํ พหุภาณกั^๔
 จุลฺลกุณฺดาลวคฺโค โส ปญฺจโม สุปฺปกาสิโตติ.

จตุกฺกนิปาโต นิฏฺฐิโต.

^๑ จ.,เท. อญฺญทตฺถุ

^๓ จ.,เท. กาลิจุคํ

^๒ จ.,เท. อถ วคฺคทฺททานํ

^๔ จ.,เท. กุณฺธิทฺฐสโกกิลลา

๕. ปณฺจกนิปาโต

๑. มณิกุณฑลวคฺโค

๑. มณิกุณฑลชาตกํ (๓๕๑)

[๗๐๒]

“ชินฺโน^๑ รฏฺฐสฺส มณิกุณฑลเ จ^๒
ปฺปุตฺเต จ ทาเร จ ตเถว ชินฺโน^๒
สพฺเพสุ โภเคสุ อเสสเกสุ^๓
กสฺมา น สนฺตปฺปสิ โสกกาเล.

[๗๐๓]

ปฺพเพว มจฺจํ วิชฺชนฺติ โภคา
มจฺโจ วา เต^๔ ปฺพพตฺริ ชหาติ
อสฺสสตา โภคิโน กามกามิ
ตสฺมา น โสจามหํ โสกกาเล.

[๗๐๔]

อุเทติ ปฺปรติ^๕ ขียติ^๕ จนฺโท
อตุถฺยคเมตฺวาน^๖ ปเลติ สุริโย^๗
วิชิตา^๘ มยา สตฺตูก โลกธมฺมา
ตสฺมา น โสจามหํ โสกกาเล.

[๗๐๕]

อลโส คิหิ กามโภคิ น สาธุ
อสมฺมโต ปพฺพชิตो น สาธุ
ราชา น สาธุ อนิสฺมมการี
โย ปณฺหิตโต โกธโน ตํ น สาธุ.

^{๑-๑} สี.,ฉ.,เท. ชินฺโน รฏฺฐสฺส มณิกุณฑลเ จ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ชินฺโน

^๔ อ. จ 12/06/2566

^๖ สี.,ฉ.,เท.,อิ. อตฺถํ ตเปตฺวาน

^๘ สี.,ฉ.,เท.,อิ. วิชิตา

อิ. ชินฺโน รฏฺฐสฺส มณิกุณฑลา จ

^๓ สี.,อิ. อเสสฺสเดสุ

^{๕-๕} สี.,ฉ.,เท. อาปฺรติ เวติ

^๗ อ. สุริโย

- [๗๐๖] นิสम्मม ขตติโย กยิรา นานิสम्मม ทิสมฺปติ
 นิสम्मการิโน รณโณ^๑ ยโส กิตติ^๒ จ วฑฺฒตฺติ.

ปจม มณิกุณฑลชาตก.

๒. สุชาตชาตก (๓๕๒)

- [๗๐๗] “กิณฺณุ สนฺตรมาโนว ลายิตฺวา หริตํ ติณฺ
 ขาท ขาทาติ ลปสิ คตสนฺตํ^๓ ชรคฺควํ
 [๗๐๘] น หิ อนฺเนน ปาเนน มโต โคโณ สมฺภูจฺเห
 ตฺวณฺจ ตฺจจํ วิลปสิ ยถา ตํ ทุมฺมตี ตถา.
 [๗๐๙] ตเถว ติฏฺฐติ สีลํ หตฺถปาทา จ วาลิ
 โสตา ตเถว ติฏฺฐนฺติ มณฺเฆ โคโณ สมฺภูจฺเห.
 [๗๑๐] เนวฺยฺยกสฺส สีลํ วา^๔ หตฺถปาทา^๕ ทิสฺสเร
 รุทํ มตฺติกญฺปสฺมี นนฺ ตฺวณฺเฆว ทุมฺมตี.
 [๗๑๑] อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ ชฺตสิตฺตํ ปาวกํ
 วารินา วีย โอสิณฺจํ สพฺพํ นิพฺพาปเย ทริ
 [๗๑๒] อพฺพุพฺพหิ^๖ วต เม สลฺลํ โสกํ^๗ หทยนิสฺสิตํ^๗
 โย เม โสกปเรตสฺส ปิตุโสกํ อปานุทฺติ.
 [๗๑๓] โสทํ อพฺพุพฺพหสฺสโลสฺมิมิ วิตโสโก อนาวิโล
 น โสจามิ น โรทามิ ตว สุตฺวาน มาณว.

^๑ ฉ., เท., อ. ราช

^๒ ฉ., เท., อ. กิตติ

^๓ ฉ., เท., อ. คตสนฺตํ

^๔ ฉ., เท. สีลณฺจ

^๕ ฉ., เท., อ. จ

^๖ ฉ., เท., อ. อพฺพุทฺ

^{๗-๗} สี., ฉ., เท. ยมาสิ หทยนิสฺสิตํ อ. ยมาสิ หทยนิสฺสิตํ

[๗๑๔] เอวํ กโรนฺติ สปรปณฺณา เย โหนฺติ อนุกมฺปกา
 วินิวตฺเตนฺติ โสภมฺหา สุชาโต ปีตรํ ยถาติ.

 ทุติยํ สุชาตชาตกั.

๓. เวณสาขชาตกั^๑ (๓๕๓)

[๗๑๕] “นยิทํ นิจฺจํ ภวิตพฺพํ พฺรหฺมทตฺต
 เขมํ สุภิกุขํ สุขตา^๒ จ กาเย
 อตุถจฺจเย มา อหุ สมปมฺพหุ
 ภินฺนปฺลโว สาครสฺเสว มชฺเช.

[๗๑๖] ยานิ กโรติ ปุริโส ตานิ อตุตฺตานิ ปสฺสติ
 กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกั
 ยาทิสํ วปเต พีชํ ตาทิสํ รुหเต^๓ ผลํ.

[๗๑๗] อิทํ ตทาจริยวโจ ปาราจริโย^๔ ยทพฺรวิ
 มาสฺสุ^๕ ตวํ อกริ^๖ ปาปํ ยนฺตํ^๗ ปจฺจนา กตํ ตเป.

[๗๑๘] อยเมว โส ปิงฺคิโย^๘ เวณสาโข^๙
 ยมฺหิ ฆาตยิ ขตฺติยานํ สทฺสสํ
 อลงฺกเต จหนฺทนสารลิตฺเต^{๑๐}
 ตเมว ทุกุขํ ปจฺจาคตํ มม.

[๗๑๙] สามาปิ^{๑๑} โข จหนฺทนลิตฺตคตฺติ^{๑๒}
 สิงฺควา^{๑๓} โสภณฺชนกสฺส อุคฺคตา

^๑ ส.,อิ. โชนสาขชาตกั

^๒ ส. สุขตา อิ. สุหตาว

^๓ ส.,ฉ.,เท. หรเต

^๔ ส.,ฉ.,เท. ปาราสริโย

^๕ ฉ.,เท. มาส.

^๖ อ. อกรา

^๗ ฉ.,เท. ยํ ตวํ

^๘ ฉ.,เท.,อิ. ปิงคิย

^๙ ส.,อิ. โชนสาโข

^{๑๐} ฉ.,เท. จหนฺทนสารานุลตฺเต

^{๑๑-๑๒} ฉ.,เท. สามา จ โข จหนฺทนลิตฺตคตฺตา

^{๑๓} ส.,ฉ.,เท.,อิ. ลมฺฐิ

อทิสฺวา กาลํ กริสฺสามิ อุพฺพรี
 ตํ เม อิตฺโต ทุกฺขตรํ ภวิสฺสตีติ.

ตติยํ เวณสาขชาตกํ.

๔. อรุคชาตกํ (๓๕๔)

- [๗๒๐] “อฺรุโคว ตจฺจํ ชินฺณํ หิตฺวา คจฺจนฺติ สนฺตญํ
 เอวํ สรีเร นิพฺพโกเค เปเต กาลกเต สติ
- [๗๒๑] ทยฺหมาโน น ชานาติ ฌาตึนํ ปริเทวิทํ
 ตสฺมา เอตํ น โสจามิ คโต โส ตสฺส ยา คติ.
- [๗๒๒] อนพฺภิตโต^๑ ตโต อากา นานุญฺญาโต^๒ อิตฺโต คโต
 ยถาคโต ตถา คโต ตตฺถ กา ปริเทวนา.
- [๗๒๓] ทยฺหมาโน น ชานาติ ฌาตึนํ ปริเทวิทํ
 ตสฺมา เอตํ น โสจามิ คโต โส ตสฺส ยา คติ.
- [๗๒๔] สเจ โรเท กิสา^๓ อสฺสํ ตสฺสา เม กิํ ผลํ สียา
 ฌาติมิตฺตสฺสฺหขฺชานํ ภิยฺโย โน อรตี สียา.
- [๗๒๕] ทยฺหมาโน น ชานาติ ฌาตึนํ ปริเทวิทํ
 ตสฺมา เอตํ น โสจามิ คโต โส ตสฺส ยา คติ.
- [๗๒๖] ยถาปี ทารโก จนฺทํ คจฺจนฺตํ อนฺุโรทติ
 เอวํ สมฺปทเมเวตํ โย เปตมฺนุโสจติ.

^๑ สี.,อิ. อนฺวหาโต ฉ.,เท. อนฺวหิตโต

^๒ ฉ.,เท.,อิ. อนฺนุญฺญาโต

^๓ ฉ.,เท. กิสา อี. กิสิ

- [๗๒๗] ทยหมานโน น ชานาติ ฌาตีโน ปริเทวิทํ
ตสฺมา เอตํ น โสจามิ คโต โส ตสฺส ยา คติ.
- [๗๒๘] ยถาปิ อุทกกุมฺโภ ภินฺโน อปฺปฏิสนฺธิโย
เอวํ สมฺปทเมเวตํ โย เปตมฺนุโสจติ.
- [๗๒๙] ทยหมานโน น ชานาติ ฌาตีโน ปริเทวิทํ
ตสฺมา เอตํ น โสจามิ คโต โส ตสฺส ยา คติติ.

จตุตฺถํ อฺรคชาตกัม.

๕. ธงกชาตกัม^๑ (๓๕๕)

- [๗๓๐] “อญฺเฌ โสจนฺติ โรทนฺติ อญฺเฌ^๒ อสฺสุมฺพา ชนา^๓
ปสฺนฺนมุขวณฺโณสิ กสฺมา ฃฏฺฐ น โสจสิ.
- [๗๓๑] นาพฺภตีสฺสโร โสโก นานาคตสฺสขาวโ
ตสฺมา ธงก^๓ น โสจามิ นตฺถิ โสเก ทฺตียตา.
- [๗๓๒] โสจํ ปณฺทุกิโส โหติ ภตฺตณฺจสฺส น รุจฺจติ
อมิตฺตา สุมฺนา โหณฺติ สลฺลวิทฺตสฺส รุปฺปโต.
- [๗๓๓] คาเม วา ยทิวารณฺเฌ นินฺเน วา ยทิวา ธเล
จิตฺ^๔ มํ นาคมิสฺสติ^๕ เอวํ ทิฏฺฐปโท อหํ.
- [๗๓๔] ยสฺสตฺตา นาลเมโกว สพฺพกามรสาหโร
สพฺพปาปิ ปจฺวี ตสฺส น สฺขํ อาวหิสฺสตีติ.

ปญฺจมํ ธงกชาตกัม.

^๑ ส.,ฉ.,เท. ฃฏฺฐชาตกัม

^๓ อ. วฏก

^{๒-๒} อ. อญฺเฌ อสฺสุมฺพา ชโน

^{๔-๔} ส.,อ. น มํ ตํ อาคมิสฺสติ

๖. การนุทียชาตก^๑ (๓๕๖)

[๗๓๕]

“เอโก อรณเณ คิริกนุทราย^๒
 ปคฺคยห^๒ มหฺนตเสล^๒ ปเวชฺฌสิ^๒
 ปุณฺณปุณฺณ สนฺตรมานรฺุโป
 การนุทีย^๓ โกนุ ตวยิธตฺเถ.

[๗๓๖]

อหณฺหิม^๔ สาครเสวิตนฺต^๔
 สมํ กริสฺสามิ ยถาปิ ปาณิ^๕
 วิกีริย สานฺนุ นิ จ ปพฺพตานิ [๕]
 ตสฺมา เสล^๖ กนุทราย^๖ ปกฺขิปามิ.

[๗๓๗]

นยิม^๗ มหิ อรหติ ปาณิกปฺป^๗
 สมํ มนุสฺสโส กรณายเมโก
 มณฺณามิ มณฺเฆว ทรี ชิคฺชี^๘
 การนุทีย^๘ หายสิ^๘ ชีวโลก^๘.

[๗๓๘]

สเจ อยฺ^๙ ฏตฺธร^๙ น สกฺโก^๙
 สมํ มนุสฺสโส กรณายเมโก
 เอวเมว ตวํ พุรฺหฺเม อิเม มนุสฺสเส
 นานาทิฏฺฐิจเก นานยิสฺสสิ เต.

[๗๓๙]

สงฺขิตฺตฺรฺุเปณ ภาวํ มมตฺถ^{๑๐}
 อกฺขาสิ การนุย^{๑๐} เอวเมตํ

^๑ ฉ., เท. ไกรณุทียชาตก^๓ ฉ., เท. ไกรณุทีย^{๖-๖} ส., ฉ., เท., อ. สีสํ ทริยา^{๙-๙} ฉ., เท. อนํ ฏตฺธรํ น สกฺกา^{๒-๒} ฉ., เท., อ. ปคฺคยห ปคฺคยห สีสํ ปเวจฺฉสิ^๕ ฉ., เท. ปาณิ ^๘ ฉ., เท., อ. จ^๗ ฉ., เท. ชิคฺชี ^{๘-๘} ฉ., เท. ไกรณุทีย หายสิ^{๑๐} ฉ., เท. ไกรณุทีย

ยถา น สกกา ปจวี สมาย
กาตุ^๑ มนุสเสน ตถา มนุสสาติ.

นฏจ การนุทียชาตก.

๗. ลมุกิกษาคัม (๓๕๗)

[๗๔๐] “วนุทามิ ตัม กุณชร^๒ สฏฺจิกหายน
อารณฺณกัม ยุตปตี ยสสสี
ปกฺเขหิ ตัม ปณฺชลิกัม กโรมิ
มา เม วธี ปุตฺตเก ทพฺพลาเย.

[๗๔๑] วณุทามิ ตัม กุณชร เอกจารี
อารณฺณกัม ปพฺพตสานุโคจร
ปกฺเขหิ ตัม ปณฺชลิกัม กโรมิ
มา เม วธี ปุตฺตเก ทพฺพลาเย.

[๗๔๒] วธิสฺสามิ เต ลมุกิกเก ปุตฺตกานิ
กี เม ตวํ กาสสิ ทพฺพลาส
สตสทฺสสณฺนิปิ ตาทิสิน
วามเน ปาเทเน ปโปถเยเยย^๓.

[๗๔๓] นหเว สพฺพตฺถ พเลเน กิจจ
พลํ หิ พาลสฺส วชาย โหติ
กิริสฺสามิ เต นาคราช^๔ อนตฺถ
โย เม วธี ปุตฺตเก ทพฺพลาเย.

^๑ ฉ., เท. กตตุ

^๓ ฉ., เท. ปโปถเยเยย

^๒ ฉ., เท. กุณชร, เอวมุปริปิ.

^๔ ฉ., เท. นาคราชา

[๗๔๔] กากณจ ปสฺส ลมฺภิกิํ มณฺฑุกิํ นิลมกฺขิกิํ
 เอเต นาคิ อฆาเตสฺสึ ปสฺส เวรสุส เวรินํ
 ตสฺมา หิ เวรี น กยิราถ อปฺปิเยนปิ เกณจีติ.

สตฺตมํ ลมฺภิกกชาตกํ.

๘. จุตุลธมฺมปาลชาตกํ^๑ (๓๕๘)

[๗๔๕] “อหเมว ทูสิยา ภูนฺหตา รณฺโณ มหาปตาปสฺส
 เอตํ มุญฺจตุ^๒ ฐมฺมปาลํ หตฺถे เม เทว เจตฺติ.”^๓
 [๗๔๖] อหเมว ทูสิยา ภูนฺหตา รณฺโณ มหาปตาปสฺส
 เอตํ มุญฺจตุ^๒ ฐมฺมปาลํ ปาเท เม เทว เจตฺติ.”^๓
 [๗๔๗] อหเมว ทูสิยา ภูนฺหตา รณฺโณ มหาปตาปสฺส
 เอตํ มุญฺจตุ ฐมฺมปาลํ สีลํ เม เทว เจตฺติ.
 [๗๔๘] นห^๔ ญฺนิมฺสฺส รณฺโณ มิตฺตามจฺจา จ วิชฺชเร
 สุหฺทา เย น วทฺนติ ราชานํ มา ฆาตยิ โอรสํ ปฺตตํ.
 [๗๔๙] นห^๔ ญฺนิมฺสฺส รณฺโณ มิตฺตา ฅาตี จ วิชฺชเร
 สุหฺทา เย น วทฺนติ ราชานํ มา ฆาตยิ อตฺตํ ปฺตตํ.
 [๗๕๐] จนฺทนฺสارانฺลิตฺตา พาหา จิขฺชนฺติ ฐมฺมปาลสุส
 ทายาทสุส ปจฺพยา ปาณา เม เทว รุชฺฌนฺตีติ.

อฏฺฐมํ จุตุลธมฺมปาลชาตกํ.

^๑ หมดอายุ 12/06/2566

ฉ.,เท. จุฬธมฺมปาลชาตกํ

^๓ ฉ.,เท.,อิ. เจตฺติ, เอวฺมุปริปิ.

^๒ อิ. ปมฺพจฺนตุ, เอวฺมุปริปิ.

^๔ ฉ.,เท. นหิ, เอวฺมุปริปิ.

๕. สุวณณมิกชาตัก (๓๕๕)

- [๗๕๑] “วิกุกม เร มหามิค^๑ วิกุกม เร หรีปท^๒
 จินุท วรตติก^๓ ปาส นาคเ อเกา วเน รเม.
- [๗๕๒] วิกุกมามี น ปาเรมิ ภูมี สุมภามี^๔ เวคสา
 ทพุโห วรตติโก^๕ ปาโส ปาทำ เม ปริกนุตติ.
- [๗๕๓] อตถรสสุ ปลาसानิ อสี นิพพาห ลุททุก
 ปจมี มั วธิตวาน หน ปจจา มหามิค.
- [๗๕๔] น เม สุตัม วา ทิฏฐัง วา ภาสนุตี มานุสี มิคี
 ตวณจ ภทเท สุปิ โหหิ เอโส จาปี มหามิค.
- [๗๕๕] เอว ลุททุก นนทสสุ สห สพเพหิ ฌาติภิ
 ยถาหมชช นนทามิ มุตตัม ทิสวา มหามิคนุตติ.

นวม สุวณณมิกชาตัก.

๑๐. สุนนัธชาตัก^๖ (๓๖๐)

- [๗๕๖] “วาติ คนุโธ ติมิรานัน กุสมุทโทว^๗ โฆสวา
 ทูเร อิตโต หิ^๘ สุนนัธ^๙ ตมพ กามา ตุทนต์ติ ม.
- [๗๕๗] กถัม สมุททมตริ กถัม อททกุชิ เสธัม^{๑๐}
 กถัม ตสสา จ ตุยฺหณจ อหุ อคค^{๑๑} สมาคโม.

^๑ ฉ.,เท. หรีปาท อ. หรีปท

^๒ ฉ.,เท. มหามิค

^๓ ฉ.,เท.,อ. วารตติก

^๔ อ. สุมภามี

^๕ ฉ.,เท.,อ. วารตติโก

หมต 12/06/2566

^๖ ฉ.,เท. สุนนัธชาตัก อ. สุนนัธชาตัก

^๗ ฉ.,เท. จ

^๘ อ. ปี

^๙ ฉ.,เท. สุนนัธ อ. สุนนัธ

^{๑๐} ฉ.,เท. เสธัม

^{๑๑} ฉ.,เท. สกค

- [๗๕๘] ภรูกจฉา^๑ ปยาตานัน วาณิชา^๒ ฐเนสินัน
มงฺกเรหิ^๓ ภิทา^๔ นาวา ผลเกณ^๕ มหณฺณว^๖.^๗
- [๗๕๙] สา มํ สณฺเฬน มุทุนา นิจุจํ จนฺทนคฺคณฺธิ^๘
องฺเคน^๙ อุทฺธริ ภทฺทา มาตา ปุตฺตํ โอรัสส.
- [๗๖๐] สา มํ อนฺเฬน ปาเนน วตฺเตน สยเนน จ
อตฺตนาปี จ มนฺทกฺขี เหวํ ตมฺพ วิชานหิตี.

ทสมํ สุตฺตนิชาตกํ.

ปจฺจิม มณฺนิกุณฺฑทลวคฺโค.

ตสฺสทฺททานํ

อถ ชินวโร หริตํ ตินโก.
อถ ภินฺนลโว^๑ อฺรโคว ชมฺภู
ทริยา ปุณ คุญชรภูณฺหตา
มิกปุตฺตมสคฺควเรน^๒ ทสาตี.

^๑ ฉ., เท. ภรูกจฉา

^{๒-๒} ส. มกเรหิภิทา ฉ., เท. มกเรหิ อภิทา อ. มกเรหิ ภินฺนา

^{๓-๓} ฉ., เท. ผลเกณามปฺลว

^๔ ส., อ. องฺเคน

^๕ ฉ., เท. ภินฺนปฺลว

^๖ ฉ., เท. มิกมุตฺตมสคฺควเรน

๒. วรรณารโหหคโค

๑. วรรณารโหชาตกั (๓๖๑)

- [๗๖๑] “วรรณารโหเนน ชาตียา พลนิกุกมเนน จ
 สุพาหุ น มยา เสยโย สุทาโจ^๑ อิติ ภาสสิ.
- [๗๖๒] วรรณารโหเนน ชาตียา พลนิกุกมเนน จ
 สุทาโจ น มยา เสยโย สุพาหุ อิติ ภาสสิ.
- [๗๖๓] เอวญเจ มัม วิหรนตัม สุพาหุ สมม ทุพฺภสิ
 นทานาหัม ตยา สทฺธิ สํวสมภโรจเย.
- [๗๖๔] โย ปเรสํ วจนานิ สทฺทเหตุ^๒ ยถาตถํ
 ขิปเป ภิชฺเชถ มิตฺตสฺมี เวญจ ปสเว พหุ.
- [๗๖๕] น โส มิตฺโต โย สทา อปฺปมตฺโต
 เกทาสงฺกิ รนฺธเมวานุปฺปสิ
 ยสฺมิญจ เสติ อฺรสีว ปฺตฺโต
 สเว มิตฺโต โย อเกชฺโช ปเรวํติ.

ปจฺม วรรณารโหชาตกั.

๒. สิลวิมสชาตกั (๓๖๒)

- [๗๖๖] “สิลํ เสยโย สุตํ เสยโย อิติ เม สํสโย อหุ
 สิลเมว สุตตา เสยโย อิติ เม นตฺถิ สํสโย.
- [๗๖๗] โมฆา ชาติ จ วณฺเณ จ สิลเมว กิรุตฺตมัม
 สีเลน อนฺนเปตฺตสฺส สุตฺเตนตฺถิ น วิชฺชติ.

- [๗๖๘] ขตติโย จ อธมมฏโจ เวสโส จาธมมนิสสิโต
เต ปริจจชชโก โลเก อุปปชชนติ ทุกคตตี.
- [๗๖๙] ขตติยา พราหมณา เวสสา สุททา จณฑาลปุกกุสา
อิธ ธมมํ จริตวาน ภวนติ ตีทิเว สมา.
- [๗๗๐] น เวทา สมุปรายาย น ชาติ นปี^๑ พนฺธวา
สกนฺจ สีสํสุทฺธํ สมุปรายสุขาวหนฺติ.^๒

ทุติยํ สีสวีสชาตกํ.

๓. หิริชาตกํ (๓๖๓)

- [๗๗๑] “หิรินฺตรนฺตํ วิชิตฺจจฺฉมานํ
ตวามสฺมิ อิติ ภาสมานํ
เสยฺยานิ กมฺมานิ อนาทียนฺตํ
เนโส มมนฺติ อิติ นํ วิชณฺณา.
- [๗๗๒] ยญฺหิ กยิรา ตญฺหิ วเท ยํ น กยิรา น ตํ วเท
อกโรนฺตํ ภาสมานํ ปริชานนฺติ ปณฺทิตา.
- [๗๗๓] น โส มิตฺโต โย สทา อปฺปมตฺโต
ภทาสงฺกิ รนฺธเมวานุปสฺสี
ยสฺมิญฺจ เสติ อຸรสีว ปຸตฺโต
สเว มิตฺโต โย อภะชฺชเ ปเรภิ.
- [๗๗๔] ปาโมชฺชกรณํ จานํ ปลํสาวหนํ สุขํ
ผลานิสีโส ภาเวติ วหนฺโต โปริสํ ชຸຣິ.

[๗๗๕] ปวิเวกรสํ ปิตวา รสํ อุปสมสฺส จ
 นิทฺทโร โหติ นิปฺปาโป ฌมฺมปีติรสํ ปิวนฺติ.

ตติยํ หิริชาตกํ.

๔. ขชฺโซปนกชาตกํ (๓๖๔)

[๗๗๖] “โกนฺหฺ สนฺตมฺหิ ปชฺโชเต อคฺคิปริเยสนํ จรํ
 อทฺทกฺขิ รตฺตี^๑ ขชฺโชตํ ชาตเวทํ อมณฺณณ.

[๗๗๗] สุวาสฺส^๒ โคมยจฺจุณฺณานิ อภิมตฺถํ ตินฺหานิ จ
 วิปริตาย สณฺณาย นาสกฺขิ ปชฺชเลตเว.

[๗๗๘] เอวมฺปิ อนฺุปาเยน อตฺถํ น ลภเต มฺหิโค^๓
 วิสาณโต ควํ โทหํ ยตฺถ ขีรํ น วินฺทติ.

[๗๗๙] วิวิचेหิ อุปาเยหิ อตฺถํ ปปฺโปนฺติ มาณวา
 นิคฺคเหเน อมิตฺตานํ มิตฺตานํ ปคฺคเหเน จ.

[๗๘๐] เสนีโมกฺขปฺลาเภ^๔ วลฺลภานํ นเยน จ
 ชคฺตี ชคฺตีปาลา^๕ อาวสฺนฺติ วสฺนฺตฺรณฺติ.

จตุตฺถํ ขชฺโซปนกชาตกํ.

๕. อหิตุณฺทิกชาตกํ^๖ (๓๖๕)

[๗๘๑] “ธฺตุโตมฺหิ^๗ สมฺม สุมฺม ชฺชเต อกฺขปฺราชิโต
 หเรหิ^๘ อมฺพปฏฺกานิ วีริยนฺเต ภกฺขยามเส.

^๑ ฉ., เท. รตฺติ

^๓ ฉ., เท. มฺหิโค 2566

^๕ ฉ., เท. ชคฺตีปาลา

^๗ ส., อ. ธฺตุโตมฺหิ

^๒ ฉ., เท. สุวาสฺส

^๔ ฉ., เท. เสนาโมกฺขปฺลาเภ

^๖ อ. อหิตุณฺทิลชาตกํ

^๘ ส., อ. เสเวหิ

- [๗๘๒] อลิกัม วต มัม สมนม อฏฺเฐน ปลัสสสิ
 โก เต สุตโต วา ทิฏฺฐโจะ วา สมุโข นาม มกฺกโฏ.
- [๗๘๓] อชฺชาปิ เม ตัม มนสิ ยัม มัม ตวัม อหิตฺตุนฺทิก
 ชฌณฺยาปณํ ปวิสิตฺวา มตฺโต ฉาตัม หนาสิ มัม.
- [๗๘๔] ตาหิ สรํ ทุกฺขเสยฺยัม อปี รชฺชมฺปิ การเย
 เนวาทิ^๑ ยาจิโต ทชฺช ตถาหิ ภายตชฺชิตฺโต.
- [๗๘๕] ยญจ ชณฺณา กุเล ชาตัม คพฺเภ ติตฺตัม อมจฺจรี
 เตน สขิณฺจ มิตฺตญจ ธีโร สนฺธาตุมรหตีติ.

ปญจมัม อหิตฺตุนฺทิกชาตกัม.

๖. กุมฺพิยชาตกัม (๓๖๖)

- [๗๘๖] “มฐฺวณฺณมฺ มฐฺรสํ มฐฺคนฺธัม วิสํ อหุ
 คุมฺพิโย ชาสเมสาโน อรณฺเณ โอทหิ วิสํ.
- [๗๘๗] มฐฺ อิติ มณฺณมานา เย ตัม วิสมสายิสฺสุ^๒
 เตสนฺตัม กฏฺฏกัม อาสิ มรณํ เตนฺอุปาคมฺ.
- [๗๘๘] เย จ โข ปฏฺิสงฺขาย วิสนฺติ^๓ ปริวชฺชยัม
 เต อาตุเรสุ สฺขิตา ทยฺหมาเนสุ นิพฺพุตา.
- [๗๘๙] เอวเมว มนุสฺเสสุ วิสกามา^๔ สโมหิตา
 อามิสํ พนฺธณญเจตัม มจฺจุวโส^๕ กุหาสโย.

^๑ อ. เนว ตัม
พมดอญ 12/06/2566

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. วิสํ ตัม

^๓ ฉ.,เท.,อ. มจฺจุวโส

^๔ ฉ.,เท. วิสมสาทิสฺสุ

^๕ ฉ.,เท.,อ. วิสํ กามา

[๗๙๐] เอวเมว อิเม กาเม อาตุรา ปริจาริกะ
 เย สทา ปริวชชนติ สงคัม โลเก อุปัจจกุนติ.

นฏฐัม กุมภิยชาตกัม.

๓. สาลิยชาตกัม* (๓๖๗)

[๗๙๑] “ยวายัม สาลิยจฉาโปติ กณฺหสปป อคาหยิ
 เตน สปปเนยัม ทฏฺโฐ หโต ปาปานุสาสโก.

[๗๙๒] อหฺนฺตรมฺหฺนฺตาริ^๒ โย นโร หนฺตุมิจฺจติ
 เอวํ โส นิหโต เสติ ยถายัม ปุริโส หโต.

[๗๙๓] อหฺนฺตมฺมาเตนฺตัม^๓ โย นโร หนฺตุมิจฺจติ
 เอวํ โส นิหโต เสติ ยถายัม ปุริโส หโต.

[๗๙๔] ยถา ปัสฺสุมิฏฺฐิ^๔ ปุริโส ปฏฺวิวาทัม ปฏฺวิกฺขิเป
 ตเมว โส รชฺโห หนฺติ ยถายัม^๕ ปุริโส หโต.

[๗๙๕] โย อปฺปทฏฺฐจฺจสฺส นรฺสฺส ทฺสฺสติ
 สฺสทฺธสฺส โปสฺสสฺส อนนฺถคณฺสฺส
 ตเมว พาลัม ปจฺเจติ ปาปัม
 สฺสุมโห รชฺโห ปฏฺวิวาทวํ ขิตฺโตติ.

สत्ตมัม สาลิยชาตกัม.

^๑ น.เท. สาลิยชาตกัม

^๓ น.เท. อหฺนฺตารมฺมาเตนฺตัม

^๕ น.เท. ตถายัม

^๒ น.เท. อหฺนฺตารมฺหฺนฺตาริ

^๔ น.เท.,อิ. ปัสฺสุมิฏฺฐิ

๘. ตจสารชาตกัม (๓๖๘)

- [๗๙๖] “อมิตตหตฺถตฺถคตา ตจสารสมปปีตา
ปสฺนฺนมุขวณฺณาทฺถ กสฺมา ตุมฺเห น โสจถ.
- [๗๙๗] น โสจนาย ปรีเทวนาย
อตฺโถ^๑ จ ลพฺภา^๑ อปี อปฺปโกปี
โสจนตเมณฺ ทฺขิตฺตํ วิทิตฺวา
ปจฺจตฺติกา อตฺตมฺนา ภวนฺติ.
- [๗๙๘] ยโต จ โข ปณฺหิโต อาปทาสุ
น เวชฺติ อตฺถวินิจฺฉยณฺณ
ปจฺจตฺติกาสุส ทฺขิตา ภวนฺติ
ทิสฺวา มุขํ อวิการํ ปฺราณํ.
- [๗๙๙] ชปฺเปน มนฺเตน สุภาสิเตน
อนฺุปฺปทาเนน ปเวณฺิยา วา
ยถา ยถา ยตฺถ ลเภถ อตฺถํ
ตถา ตถา ตตฺถ ปฺรกุกเมยฺย.
- [๘๐๐] ยโต จ ชาเนยฺย อลพฺภเนยฺโย
มยา วา อณฺเณน วา เอส อตฺโถ
อโสจมาโน อธิวาสเยยฺย
กมฺมํ ทพฺพํ กิณฺติ กโรมิทานิตี.

อภฺจมํ ตจสารชาตกัม.

[๘๐๘] ยํ ตวํ องฺกสฺมี วทฺธเมสิ ขีรฺรฺกฺขํ ภายานกํ
 อามนฺต โข ตํ คจฺฉาม วุทฺธิมสฺส น รุจฺจติ.

[๘๐๙] อิทานิ โข มํ ภาเยติ^๑ มหาเนรฺุณิทสฺสนํ
 หัสสฺส อนภิญฺเวย มหา เม ภายามาคติ.

[๘๑๐] น ตสฺส วุทฺธิ กุสลปฺปสฺสตา
 โย วทฺธมาโน ฅสฺเต ปติฏฺฐจํ
 ตสฺสฺสปโรธํ ปริสํกมาโน
 ปตารยิ มฺลวชาย ธีโรติ.

ทสมํ ปลาสชาตกํ.

ทฺติโย วณฺณาโรหวกุโ.

๓. อฑฒวคโค

๑. ทีมิตโกสลชาตกั (๓๗๑)

- [๘๑๑] “เอวภูตสฺส เต ราช อาคตสฺส วเส^๑ มม
 อตฺถิ นุ โกจิ ปริยาโย โย ตํ ทุกฺขา ปโมจเย.
- [๘๑๒] เอวมภูตสฺส เม ตาต อาคตสฺส วเส^๑ ตว
 นตฺถิ โน โกจิ ปริยาโย โย มํ ทุกฺขา ปโมจเย.
- [๘๑๓] นาณญํ สุจริตํ ราช นาณญํ ราช สุภาสิตํ
 ตายเต มรณกาเล เอวเมวิตโร ชน.
- [๘๑๔] อุกโกจฺจิ มํ อวชิ มํ อชิณี มํ อหาสิ เม
 เย จ^๒ ตํ อุปนยหนฺติ เวรํ เตสํ น สมฺมตติ
- [๘๑๕] อุกโกจฺจิ มํ อวชิ มํ อชิณี มํ อหาสิ เม
 เย จ^๒ ตํ นูปนยหนฺติ^๓ เวรํ เตสุปสมฺมตติ.
- [๘๑๖] น หิ เวเรน เวรานิ สมฺมมฺมตฺติท กุกฺกาจํ
 อเวเรน จ สมฺมมฺมตฺติ เอส ฐมฺโม สนนฺตโนติ.

ปจฺมํ ทีมิตโกสลชาตกั.

๒. มิคโปตกชาตกั (๓๗๒)

- [๘๑๗] “อคารา ปจฺจุเปตสฺส อนาคารสฺส^๔ เต สโต
 สมณสฺส น ตํ สาธุ ยํ เปตมฺนุโสจสิ.

^๑ อ. วโส

^๓ ฉ., เท. นูปนยหนฺติ

^๒ อ. จสทโท น ทิสฺสติ.

^๔ ฉ., เท. อนาคารสฺส

- [๘๑๘] สัมวาเสน หเว สกุก มนุสฺสสุส มิคสุส วา
 หทเย ชายเต เปมฺ น ตํ สกุกา อสฺสิจิตฺ.
 [๘๑๙] มตํ มริสฺสํ โรทฺหติ เย รุทฺหติ ลปนฺติ จ
 ตสฺมา ตวํ อิสฺสิ มา โรทฺหิ โรทิตํ โมฆมาหุ สนฺโต.
 [๘๒๐] โรทฺหิตน หเว พุรฺหเม มโต เปโต สมุญฺจเห
 สพฺเพ สงฺคมฺม โรทาม อญฺญมญฺญสุส ฌาตเก.
 [๘๒๑] อาทิตตํ วต มํ สนฺตํ ฆตฺสิตฺตํ ปาวกํ
 วารินา วีย อสฺสิจํ สพฺพํ นิพฺพปาเปเย ทรํ
 [๘๒๒] อพฺพุพฺพ^๑ วต เม สลลํ ยมาสิ หทยสฺสิตํ
 โย เม โสภปเรตฺสฺส ปุตฺตโสภํ อปานุทฺติ
 [๘๒๓] โสหํ อพฺพุพฺพหฺสฺสโลสฺมิ วีตโสโก อนาวิโล
 น โสจามิ น โรทามิ ตว สุตฺวาน วาสวาติ.

ทฺธิยํ มิคโปตฺกชาตกํ.

๓. มุสิกชาตกํ (๓๗๓)

- [๘๒๔] “กุหิ คตา กตฺถ คตา อิตฺติ ลาลปฺปตี ชโน
 อหเมเวโก ชานามิ อุกฺพาเน มุสิกกา หตา.
 [๘๒๕] ยญฺเจตํ^๒ อิตฺติ จินฺตี จ^๒ คทฺรโฆว นีวตฺตสิ
 อุกฺพาเน มุสิกํ หนฺตฺวา ยวํ ภกฺขิตฺตุมิจฺจสิ.”^๓

หมตอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อพฺพุพฺพ

^{๒-๒} ส. ยเจตํ อิตฺติจติ จ ฉ.,เท.,อิ. ยญฺเจตํ อิตฺติ จิตฺติ จ

^๓ ฉ.,เท.,อิ. ภกฺขิตฺตุมิจฺจสิ

- [๘๒๖] ททโร จาสิ ทุมเมธ ปจฺมปฺปตฺติโก^๑ สฺส^๒
 ทิมฺมเจตฺ^๓ समापञ्च^๔ น เต ทสฺสามิ ชีวิตံ.
 [๘๒๗] นานตฺติกฺขภาวเนน นางคปฺตตฺติเรน^๕ วา
 ปฺตฺเตน हि ปตฺถยิตो สิลเกहि ปโมจิตो.
 [๘๒๘] สพฺพํ สุตมธีเยถ หีนมุกฺกฏจฺมชฺฌิมํ
 สพฺพสฺส อตฺถํ ชาเนยฺย น จ สพฺพํ ปโยชเย
 โหติ ตาทิสโก กาโล ยตฺถ อตฺถาวหํ สุตฺนฺติ.

ตติยํ มุสิกชาตกั.

๔. จุลลธนุคคหชาตกั^๖ (๓๗๔)

- [๘๒๙] “สพฺพํ ภณฺทํ สมาทาย ปาริ ตินฺนเณสิ พฺราหฺมณ
 ปจฺจาจฺจ ลหุํ ขิปฺเป มมปิ ตาเรหิทานิ โก.”
 [๘๓๐] อสนฺนุตฺตํ มํ จิรสนฺนุเตน
 นิมินิ^๗ โภที อธฺว^๘ ธฺวเนน
 มยาปิ โภที นิมิเนยฺย อญฺญํ
 อิตो อหํ ทูรตฺรํ คมิสฺสํ.
 [๘๓๑] กายํ เอพคณฺนิคฺคฺมเพ^{๑๐} กโรติ อหฺุหาสิยํ
 นยิธ นจฺจํ วา คีตํ วา^{๑๑} ตาลํ^{๑๒} วา สฺสมาหิตํ
 อนมฺหิกาเล^{๑๓} สฺสฺสเณนิ กิณฺहु ชคฺขสิ โสภเน.

^๑ ส.อ. ปจฺมปฺปตฺติโต

^๒ ฉ.,เท.,อ. สฺส

^๓ อ. ทิมเมต

^๔ ฉ.,เท.,อ. समाสञ्च

^๕ ฉ.,เท. นางคปฺตตฺติปิเนน วา

^๖ ฉ.,เท. จุลลธนุคคหชาตกั

^๗ ส.ฉ.,เท.,อ. ทานโต

^๘ ฉ.,เท. นิมินิ อ. นิมินฺนิ

^๙ ฉ.,เท. อทฺธว

^{๑๐} ส. เอลลลาคุมเพ ฉ.,เท.,อ. เอพคณฺนิคฺคฺมเพ

^{๑๑} ฉ.,เท. นจฺจคีตํ วา

^{๑๒} ฉ.,เท. ตาฬ

^{๑๓} อ. อนมฺหิตาเล

- [๘๓๒] สิกาล^๑ พาล ทุมเมธ อปปปณโณสิ ชมพุก
 ชินโน^๒ มจจนจ เปสิณจ กปโณ วีย ฌายสิ.
- [๘๓๓] สุทสุสั วชชมณเณสั อดุตโน ปน ทุททสั
 ชินนา^๓ ปติณจ ชารณจ มมปิ^๔ ตวณเณว ฌายสิ.
- [๘๓๔] เอวเมตัม มิคราช ยถา ภาสสิ ชมพุก
 สา ฐนาหัม อิตโต คนตวา ภตตุ เหสสั วसानุคา.
- [๘๓๕] โย หเร มตติกัม ถาลัม กัมถาลมปิ โส หเร
 กตัมเยว^๕ ตยา ปาป ปุนเปวัม กริสสสีติ.

จตุตถัม จุลลธนุคกชาตกัม.

๕. กโปตกชาตกัม^๖ (๓๗๕)

- [๘๓๖] “อิทานิ ไชมฺหิ สุขิโต อโรโค
 นิกกณฺณโก นิปปติโต กโปโต
 กาหามิทานิ หทยสฺส ตฺถุจฺจิ
 ตถาหิ มัมมัสสากัม พลลลิตี.
- [๘๓๗] กายัม พลาภา สิทินิ โจริ ลงฺขีปิตามหา
 โอริ พลาเก อาคจฺจ จณฺเฑ เม วายโส สขา.
- [๘๓๘] อลณฺหิ เต ชคฺขิตายะ มมัม ทิสฺวาน เอทิสัม
 วิณฺณํ สฺฐทปฺปเตน ปิณฺณมณฺเณ^๗ มกฺขิตัม.

^๑ จ.,เท. สิงกาล

^๓ จ.,เท. ชินา

^๕ จ.,เท. กตัม เจว

^๗ ส.,อิ. ปิณฺณมกฺกเทน จ.,เท. ปิณฺณมณฺเณ

^๒ จ.,เท.,อิ. ชินโน

^๔ จ.,เท. มณเณ อ. ตวณฺปิ มณเณ

^๖ จ.,เท. กโปตชาตกัม

- [๘๓๙] สุนฺหาโต สุวิลิตฺโตสิ อนนฺปาเนน ตปฺปิโต
 กณฺเฏ จ เต เวพฺฐิโย อคมาสี^๑ กชงฺคลํ.
- [๘๔๐] มา เต มิตฺโต อมิตฺโต วา อคมาสี กชงฺคลํ
 ปิณฺชาณิ^๒ ตตฺถ ลายิตฺวา กณฺเฏ พนฺธนฺติ วฏฺฏนํ.^๓
- [๘๔๑] ปุณฺ ปาปชฺชสี สมฺม สีลํ หิ ตว ตาทิสี
 น หิ มานุสกา โภคา สุภฺยูชา โหณฺติ ปกฺขิโนติ.^๔

กโปตกชาตํ นิฏฺฐิตํ.

ตติโย อฏฺฐมวคฺโค.

ปลฺยจกนิปาโต นิฏฺฐิตो.

ตตฺถอุทฺทหานํ

อถ วณฺณสสีลหิริ ลภเต
 สุขฺขาสิสสาณิยมิตฺตวโร^๕
 อถ จกฺกปฺลาสสราชสโต
 ยวพาลกโปตกปณฺณรสาติ^๖

ตตฺถ วคฺคอุทฺทหานํ ภวติ.^๗

ชินฺณจ วณฺณํ อสมํ วคฺคปฺปริ
 สุเทสิตา ชาตกนฺติ สนฺติ วิสติ
 มเหสีโน พุรหฺมจริตฺตมุตฺต-
 มโวจ คาถา อตฺถวตี สุพฺยุชฺชนาติ.

^๑ ส.เจ.เท.06/2 อคมา นุ

^๒ ฉ.,เท. ปิณฺณานิ.

^๓ อ. วฏฺฏนํ

^๔ ฉ.,เท.,อ. ปกฺขิโนติ.

^๕ ฉ.,เท. สุขฺขา วิสสาพีย

^๖ อิทํ ทุตติยตติยวตฺตทวเย สโมธานุทฺทหานํ

^๗ ฉ.,เท. อถ วคฺคอุทฺทหานํ

๖. ฉกุกนิปาโต

๑. อาวารียวคฺโค^๑

๑. อาวารียชาตกัม^๒ (๓๗๖)

- [๘๔๒] “มาสุ กุชฌ^๒ ภูมิปติ มาสุ กุชฌ^๒ รเถสภ
กุทฐิ อปฺปฏิกุชฌนโต ราชา รฆุสสุ ปุชฺชิตโต
- [๘๔๓] คาเม วา ยทิวารณฺเย นิมนฺเน วา ยทิวา เถเล
สพฺพตฺถมฺนุสาสามิ^๓ มาสุ กุชฌ^๒ รเถสภ.
- [๘๔๔] อาวารียปีตา นาม อหุ คงฺคาย นาวิกโก
ปุพฺเพ ชนํ ตารยิตฺวา^๔ ปจฺจา ยาจติ เวตนํ
เตนสฺส ภณฺฑนํ โหติ น จ โภเคหิ วทฺธติ.
- [๘๔๕] อติณฺณณฺเวย ยาจสฺสุ อปาริ ตาต นาวิก
อณฺเวย हि ติณฺณสฺส มโน อณฺเวย โหติ ติเรสิโน.^๕
- [๘๔๖] คาเม วา ยทิวารณฺเย นิมนฺเน วา ยทิวา เถเล
สพฺพตฺถมฺนุสาสามิ^๓ มาสุ กุชฌิตฺถ นาวิก.
- [๘๔๗] ยายเว อนุสาสนิยา ราชา คามวริ อทา
ตาเยว อนุสาสนิยา นาวิกโก ปหริ มุขํ.
- [๘๔๘] ภตฺตํ ภินฺนํ หตา ภริยา คพฺโภ จ^๖ ปติโต จมา
มิโคว ชาตฺตฺรเปน น เตนตฺถํ อวทฺธิตฺตฺนฺติ.^๗

ปธมํ อาวารียชาตกัม.

^๑ ฉ.,เท. สพฺพตฺถอวาริย

^๔ ฉ.,เท.,อิ. ตาเรตฺวาน

^๖ อิ. ว

^๒ สี.,อิ. มาสุ กุชฌิ

^๕ สี.,อิ. เทรสิโน ฉ.,เท. ปาเรสิโน

^๗ ฉ.,เท. อพฺนฺธิสฺสูติ.

^๓ ฉ.,เท. สพฺพตฺถ อนุสาสามิ

๒. เสตเกตุชาตกัม (๓๗๗)

[๘๔๙] “มา ตาต กุชฌิ น หิ สาธุ โกโธ
พหุम्ปิ เต อภิภูจํ อสฺสุตมฺจ
มาตาปิตา ทิสา^๑ ตาต เสตเกตุ
อาจริยมาหุ ทิสตํ ปสตุถา.

[๘๕๐] อคาริโน อนนฺตปानวตฺถทา^๒
อวฺหายิกา ตมฺปิ ทิสํ วทนฺติ
เอสา ทิสา ปรมา เสตเกตุ
ยํ ปตฺวา ทุกฺขี สุขิโน ภวนฺติ.

[๘๕๑] ขราชีนา ชฎิลา ปงฺกทนฺตา
ทุมฺภุขรฺฐปา^๓ เยเม ชปฺนฺติ^๔ มนฺเต
กจฺจิ นฺ เต มานุสฺสเก ปโยเค
อิทํ วิทฺฐ ปริมุตฺตา อปายา.

[๘๕๒] ปาปานิ กมฺมานิ กริตฺวา^๕ ราช
พหุสฺสโต เหนว^๖ จเรยฺย ฐมฺมํ
สหสฺสเวโทปิ น ตํ ปฏิจฺจ
ทุกฺขา ปมฺฤเจ จรณํ อปตฺวา.

[๘๕๓] สหสฺสเวโทปิ น ตํ ปฏิจฺจ
ทุกฺขา ปมฺฤเจ จรณํ อปตฺวา

^๑ ฉ.,เท. ทิสตา อี. ทิสตา ตา

^๓ ฉ.,เท. ทุมภุขรฺฐปา อี. ทุมภุขรฺฐปา

^๕ ฉ.,เท. กตฺวาน อี. กริตฺวาน

^๒ ฉ.,เท. อนนฺตปานวตฺถทา

^๔ ฉ.,เท. ชปฺนฺติ

^๖ ฉ.,เท. เจ น

มณฺณามิ เวทา อผลา ภวนฺติ
สสํยมํ จรณณฺเวยว^๑ สจฺจํ.

[๘๕๔]

น เหว เวทา อผลา ภวนฺติ
สสํยมํ จรณณฺเวยว^๑ สจฺจํ
กิตฺติณฺจ^๒ ปปโปติ อธิจฺจ เวเท
สนฺตี ปุณฺณติ^๓ จรณฺน ทนฺโตติ.
ทฺธิยํ เสตเกตุชาตกํ.

๓. ทรีมุขชาตกํ (๓๗๘)

[๘๕๕]

“ปงฺโก จ กามา ปลิโป จ กามา
ภยณฺจ เมตํ ติมฺมํ ปวฺตตํ
รโช จ ฐโม จ มยา ปกาสิตา
หิตฺวา ตฺวํ ปพฺพช พฺรหฺมทตฺต.

[๘๕๖]

คฺธิโต^๔ จ รตฺโต จ อธิมฺจุฉิโต จ
กาเมสฺวาหํ^๕ พฺราหฺมณ ภิสรูปํ
ตํ นุสฺสเห ชีวิกตฺโต ปหาตุํ
กาหามิ ปุณฺณานิ อนปฺปกาณิ.

[๘๕๗]

โย อตฺถกามสุส หิตานุกมฺปิโน
โอวชฺชมาโน น กโรติ สาสนํ
อิทเมว เสยฺโย อิติ มณฺณมาโน
ปฺนปฺปนํ คพฺภมฺเปติ มนฺโท.

^๑ จ., เท., อ. จรณเมว
หมตอายุ 12/06/2566

^๓ ส., อ. สนฺตี ปุณฺณติ

^๕ จ., เท. กาเมสฺวาหํ

^๒ จ., เท. กิตฺตี หิ

^๔ ส. คฺธิโต

[๘๕๘]

โส โฆรรูป นิริยํ อุเปติ
 สุภาสุภํ มุตตกรีสปุริ
 สตุตา สกาเย น ชนฺติ คิฑุชา
 เย โหณฺติ กาเมสุ อวิตราคา.

[๘๕๙]

มิพฺพเหณ^๑ ลิตฺตา รุหิเรน มกฺขิตา
 เสมฺพเหณ ลิตฺตา อุปนิกฺขมนฺติ
 ยํ ยํ หิ กาเยน ผุสฺสนฺติ ตาวเท
 สพฺพํ อสาดํ ทุกฺขเมว เกวลํ.

[๘๖๐]

ทิสฺวา วทามิ น หิ อญฺญโต สวํ
 ปุพฺพเพนิวาสํ พหุํ สรามิ
 จิตฺราหิ คากาหิ สุภาสิตาหิ
 ทริมฺบุโข นิชฺฌมาปยิ สฺสเมชนฺติ.

ตติยํ ทริมฺบุชาตกั.

๔. เนรุชาตกั (๓๗๕)

[๘๖๑]

“กาโกลา กากสงฺฆา จ มยฺยจ ปตตํ วรา
 สพฺพเพว สทิสฺสา โหม อิมํ อาคมฺม ปพฺพตํ.

[๘๖๒]

อิธ สีหา จ พฺยคฺฆา จ สกฺุณา^๒ จ มิคาคมา
 สพฺพเพว สทิสฺสา โหณฺติ อयํ โก นาม ปพฺพโต.

[๘๖๓]

อิมํ เนรฺนฺติ^๓ ชานนฺติ มนุสฺสา ปพฺพตฺตตมํ
 อิธ วณฺณเณน สมฺปนฺนา วสนฺติ สพฺพปาณิโน.

^๑ ฉ., เท., อ. มีพฺพเหณ

^๒ ฉ., เท., อ. สิงคาลา

^๓ ฉ., เท. เนรุติ.

[๘๗๒] ยัม หิ กยิรา ตัม หิ วเท ยัม น กยิรา น ตัม วเท
อกโรหนตัม ภาสमानัม ปริชานนติ ปณฺหิตา.

[๘๗๓] พลญจ วต เม ขีณํ ปาเถยญจ น วิชฺชติ
สงฺเก ปาณฺุปโรธาย หนฺททานิ วชามหํ.

[๘๗๔] เอตเทว หิ เม นามํ ยัม นามสฺมี รเถสภ
อาคเมหิ มหาราช ปิตริ อามนฺตยามหนฺติ.

ปญฺจมํ อาสงฺกชาตกัม.

๖. มิคาลอปชาตกัม (๓๘๑)

[๘๗๕] “น เม รุจิจิ^๑ มิคาลอป ยสฺส เต ตาทิสี คติ
อตุจฺจํ ตาต คจฺจนฺตี^๒ อภฺมึ ตาต เสวสิ.

[๘๗๖] จตุกฺกณฺณว เกทาริ ยถา^๓ เต ปจวี สียา
ตโต ตาต นินฺตตสฺสุ มาสฺ^๔ เอตโต ปริ คมิ.

[๘๗๗] สนฺติ อญฺเฌปี สกฺุณา ปตฺตยานา วิหงฺคมา
อุกฺขิตฺตา^๕ วาตเวเคน นญฺจา เต สสฺสตีสมา.

[๘๗๘] อกตฺวา อปรนฺณสฺส^๖ ปีตุ วุทฺทสฺส^๗ สาสนํ
กาลวาเต อติกฺกมฺม เวรมฺภานํ วสํ อคา.

[๘๗๙] ตสฺส ปฺตฺตา จ ทารา จ เย จญฺเฌ อนฺุชชีวินอ
สพฺเพ พฺยสนฺมาปาหุ อโนวาทกเร ทิเช.

^๑ ฉ.,เท. รุจิจิ อ. รุจจํ

^๓ ฉ.,เท. ๑ ยทา 566

^๕ ส.,ฉ.,เท. อุกฺขิตฺตา

^๗ ฉ.,เท. วุทฺทสฺส, เอวมฺปริปี.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. ปตฺติ

^๔ ฉ.,เท. มาสฺสุ

^๖ ฉ.,เท. อปนฺนทสฺส

[๘๘๐] เอวมปิ อิธ วุฑฺฒานํ โย วากุญฺญํ นาวพุชฺฌติ
 อติสีมํ จโร^๑ ทิตฺโต คิञฺชโณ วาตีตสาสนโน
 สพฺเพ พุยสนํ ปปโปนฺติ อกตฺวา พุทฺธสาสนนฺติ.^๒

ฉฐํ มิกาโลปชาตกํ.

๑. สิริกาพกณฺณิชาตกํ (๓๘๒)

[๘๘๑] “กา ญฺ กาเพน วณฺณเณ น จาปี” ปิยทสฺสนา
 กา วา ตุวํ กสฺส วา ธีตา กถํ ชาเนมฺมํ ตํ มยฺ.
 [๘๘๒] มหาราชสฺสหํ ธีตา วิรูปกฺขสฺส จณฺทียา
 อหํ กาพี อลกฺขิกา กาพกณฺณิณี มํ วิทฺฐา
 โอภาสํ ยาจิโต เทหิ วเสมฺมํ ตว สนฺติเก.
 [๘๘๓] กิสีเล กิสมาจारे ปุริเส นิวิเส^๔ ตุวํ
 ปุณฺณา เม กาพี อกฺขาหิ กถํ^๕ ชาเนมฺมํ ตํ มยฺ.
 [๘๘๔] มกฺขี ปลาสี สารมฺภี อิสฺสุกิ มจฺฉริ สโถ
 โส มยฺหํ ปุริโส กนฺโต ลทฺธํ ยสฺส วินสฺสติ.
 [๘๘๕] โกธโน อุปนาหิ จ ปิสุโณ จ^๖ วิเภทโก
 กณฺฐกฺวาโจ^๗ ผรุโส โส เม กนฺตตโร ตโต.
 [๘๘๖] อชฺช สุเวติ ปุริโส สทตฺถํ นาวพุชฺฌติ
 โอวชฺชมาโน กุปฺปติ เสยฺยโส^๘ อติมณฺณติ.

^๑ ฉ.,เท. อติสีมจโร

^๓ ส. น จาสี

^๔ ส.,อิ. ยถา

^๗ ส.,อิ. อณฺฐกฺวาโจ ฉ.,เท. กณฺฐกฺวาโจ

^๒ ฉ.,เท. พุทฺธสาสนนฺติ

^๔ ฉ.,เท. นิวิสเส

^๕ อิ. หิ

^๘ ฉ.,เท. เสยฺย โส

- [๘๘๗] ทวปฺปลฺหุโ^๑ ปุริโส สพฺพมิตฺเตหิ ชฺชติ
 โส มยฺหํ ปุริโส กนฺโต ตสฺมี โหมิ อนามยา.
- [๘๘๘] อเปหิ เอตฺโต ตวํ กาฬิ เนตํ อมฺเหสุ วิชฺชติ
 อญฺญํ ชนฺปทํ คจฺฉ นิคเม ราชธานีโย.
- [๘๘๙] อหฺมปิ โข ตํ^๒ ชานามิ เนตํ ตุมฺเหสุ วิชฺชติ
 สนฺติ โลเก อลกฺขิกา สงฺฆรณฺติ พทฺธํ ชนํ
 อหํ เทโว จ เม ภาตา อุโก นํ วิธมามเส.^๓
- [๘๙๐] กา ญฺหํ ทิพฺเพน วณฺณเณน ปจฺพยา สุปฺติฏฺฐิตา
 กา วา ตวํ กสฺส วา ธีตา กถํ ชาเนมฺหํ ตํ มยฺ.
- [๘๙๑] มหาราชสฺสทํ ธีตา ฐตฺตฏฺฐสิริมโต^๔
 อหํ สิริ จ ลกฺขี จ ฏฺฐิปญฺญาติ มํ วิทฺ
 โอภาสํ ยาจิโต เทหิ วเสมฺหํ ตว สนฺติเก.
- [๘๙๒] กิสีเล กิสมาจारे ปุริเส นิวิเส^๕ ตวํ
 ปุณฺณจา เม ลกฺขิ อกฺขาหิ ยถา^๖ ชาเนมฺหํ ตํ มยฺ.
- [๘๙๓] โย จาปิ^๗ สีเต อถวาปิ อุณฺเห
 วาตาตเป ทํสสิริสเป จ
 ชุทฺทํ^๘ ปิปาสํ อภิกฺขุยฺย สพฺพํ
 รตฺตินฺทิวํ โย สตตํ นิยุตฺโต

^๑ อ. ทวปฺปลฺหุโ^๒ อ. วิธมามเส.^๔ ฉ., เท. นิวิเส^๗ อ. วาปิ^๒ ส. เจตํ^๔ ฉ., เท. ฐตฺตฏฺฐสฺส สิริมโต^๖ ฉ., เท. กถํ^๘ ฉ., เท. ชุทฺธํ อ. ชุทฺ

กาลาคตญจ น หาเปติ อตถั
โส เม มนาโป นิวิเส วตมฺหิ.^๑

[๘๙๔] อกโกธโน มิตฺตวา จาควา จ
สีลุปฺปนโน อสโธชฺชฎโต^๒
สงฺคาหโก สขิโล สณฺหวาโจ
มหตฺตปตฺโตปิ นีวาตวฺตติ
ตสฺมีห^๓ ไปเส วิปฺปลา ภวามิ
อุมมี^๔ สมฺมุตฺตสฺส ยถาปิ วณฺณํ.

[๘๙๕] โย จาปิ มิตฺเต อถวา อมิตฺเต
เสฏฺฐเจ สริกฺขเ อถวาปิ หิเน
อตถั จรณฺตํ อถวา อนตถั
อาวี รโห สงฺคหเมว วตฺโต^๕
วาจํ น วชฺชา ผรุสํ กทาจิ
มตฺตสฺส ชีวสฺส จ ตสฺส โหมิ.

[๘๙๖] เอเตส โย อญฺญตรํ ลภิตฺวา
กนฺตํ สีรี^๖ มชฺชติ อปฺปปณฺโณ
ตํ ทิตฺตรูปํ วิสมํ จรณฺตํ
กรีสชาตํ^๗ วิวชฺชยามิ.

[๘๙๗] อตฺตนา กุรฺเต ลกฺขี อลฺกฺขี กุรฺตตฺตนา
น หิ ลกฺขี อลฺกฺขี วา อญฺเญ อญฺญสฺส การโกติ.

สตฺตมํ สิริกาพกณฺณิชาตกํ.

หมตอายุ 12/06/2566

^๑ จ.,เท. จ ตมฺหิ

^๒ อ. อสโธ อชฺชฎโต

^๓ จ.,เท. ตสฺมีห อ. ตสฺมาห

^๔ จ.,เท.,อ. อุมิ

^๕ จ.,อ. จตฺเต

^๖ จ.,เท. กนฺตา สีรี

^๗ จ.,เท. กรีสจานํว อ. กรีสวาจํ

๘. กุกกุฏชาตกั (๓๘๓)

- [๘๙๘] “สุจิตตปตฺตฉาทน^๑ ตมพจฺพ วิหงฺคม
โอรุห ทุมสาขาย มุฐา ภริยา ภวามิ เต.
- [๘๙๙] จตฺตปฺปที ตวํ กลฺยาณิ ทวิปทาหํ มโนรม
มิตี ปกฺขี อสฺสยฺตฺตา^๒ อณฺณํ ปริเยส สามิกํ.
- [๙๐๐] โกมาริกา เต เหลสฺสามิ มณฺชฺรกา ปิยภาณินิ
วิหฺท มํ อริเยน เวเทน กลฺยาณิ^๓ พุรหฺมจารินี.”
- [๙๐๑] กุณฺปาที^๔ โลหิตเป โจริ กุกกุฏโปถินิ
น ตวํ อริเยน เวเทน มมํ ภาตฺตารมิจฺฉสิ.
- [๙๐๒] เอวมฺปิ จาตุรา^๕ นารี ทิสฺวาน ปวริ^๖ นรี
เนนฺติ สณฺหาหิ วาจาหิ วิพาริ วีย กุกกุฏํ.
- [๙๐๓] โย จ^๗ อุปฺปตฺติตํ อตฺถํ น ชิปฺปมฺนุพฺพชฺฉตฺติ
อมิตฺตวสมเนวติ ปจฺฉา จ อนฺตปฺปติ.
- [๙๐๔] โย จ^๗ อุปฺปตฺติตํ อตฺถํ ชิปฺปเมว นิโพธิ
มจฺจเต สตฺตฺสุมพาธา กุกกุฏเว วิพาริยาติ.

อภฺรหมํ กุกกุฏชาตกั.

^๑ ฉ., เท., อ. สุจิตตปตฺตฉาทน

^๒ ส., ฉ., เท. สวาย มํ ยทิจฺฉสิ อ. สวายา มํ ยทิจฺฉสิ

^๔ ส., อ. สกฺกนฺทาทินิ ฉ., เท. กุณฺปาทีนิ

^๖ ส., ฉ., เท. สณฺ

^๒ ฉ., เท. อสฺสยฺตฺตา

^๕ ฉ., เท., อ. เอวมฺปิ จตุรา

^๗ อ. โย เว

๕. ธรรมทุทธชาตก^๑ (๓๘๔)

- [๙๐๕] “ธมม^๑ จรต ฌาตโย ธมม^๑ จรต ภาท^๒ โว^๒
 ธมมจารี สข^๑ เสดิ อสุมิ โลเก ปรม^๑หิ จ.
- [๙๐๖] ภาท^๑โก วตาย^๑ ปก^๑ชี ทิโช ปรม^๑ธม^๑มิโก
 เอกปาเทน ติฏ^๑จน^๑โต ธม^๑เมวาน^๑ุสา^๑ส^๑ติ.
- [๙๐๗] นาส^๑ส สิล^๑ วิชาน^๑ถ อน^๑ณ^๑ณ^๑าย ป^๑ส^๑ส^๑ถ
 ภูต^๑วา อ^๑ณ^๑ท^๑ณ^๑จ ฌา^๑เป^๑ จ^๑ ธม^๑โม ธม^๑โม^๑ติ ภา^๑ส^๑ติ.
- [๙๐๘] อ^๑ณ^๑ณ^๑ ภา^๑ณ^๑ติ วา^๑จาย อ^๑ณ^๑ณ^๑ กา^๑เยน กุ^๑พ^๑พ^๑ติ
 วา^๑จาย โน จ กา^๑เยน น ต^๑ ธม^๑ม^๑ อ^๑ธิ^๑ฏ^๑จิ^๑โต.
- [๙๐๙] วา^๑จาย^๔ ส^๑ข^๑โล โห^๑ติ ม^๑โน^๑ป^๑วิ^๑ท^๑ค^๑โค ส^๑ียา
 ป^๑ฏ^๑ิจ^๑ณ^๑โน กุ^๑ป^๑ส^๑ส^๑โย ก^๑ณ^๑ห^๑ส^๑ป^๑โป^๑ว ธม^๑ม^๑ท^๑ุ^๑ช^๑โ
 คา^๑ม^๑นิ^๑ค^๑มา^๑สุ สา^๑ธ^๑ ส^๑ม^๑ม^๑โต ท^๑ุ^๑ช^๑ชา^๑โน อ^๑ย^๑.^๔
- [๙๑๐] อ^๑ิม^๑ ต^๑ุ^๑ณ^๑เท^๑หิ ป^๑ก^๑เข^๑หิ ปา^๑ทา จ^๑ิม^๑ วิ^๑เห^๑จ^๑ธ^๑^๕
 ฌ^๑ว^๑ หิ^๑ม^๑ วิ^๑นา^๑เส^๑ถ น^๑าย^๑ ส^๑วา^๑ส^๑นา^๑ร^๑โห^๑ติ.

น^๑ว^๑ม^๑ ธม^๑ม^๑ท^๑ุ^๑ช^๑ชา^๑ต^๑ก^๑.

^๑ จ.,เท. ธรรมทุทธชาตก ^๒ จ.,เท.,อิ. ภาท^๑โว

^๓ จ.,เท.,อิ. ปโตณ^๑จ.

^{๔-๕} ส.,จ.,เท. วา^๑จาย อ^๑ธิ^๑โล ม^๑โน^๑วิ^๑ท^๑ค^๑โค
 ฌ^๑น^๑โน กุ^๑ป^๑ส^๑ส^๑ว ก^๑ณ^๑ห^๑ส^๑ป^๑โป
 ธม^๑ม^๑ท^๑ุ^๑ช^๑ คา^๑ม^๑นิ^๑ค^๑มา^๑สุ สา^๑ธ^๑
 ท^๑ุ^๑ช^๑ชา^๑โน ป^๑ริ^๑เส^๑น พา^๑ลิ^๑เส^๑น.

^๕ อ. วิโปถ

๑๐. นนฺทียมิกราชชาตกํ (๓๘๕)

- [๙๑๑] “สเจ พุราหมณ คจฺจนสิ^๑ สาเกตํ อญฺชน^๒ วณํ
 วชฺชาสิ นนฺทียํ นาม ปุตุตํ อสฺมากโมรํ
 มาตาปิตา จ เต วุฑฺฒา เต ตํ อิจฺจนฺติ ปสฺสิตุ.
- [๙๑๒] ภุตฺตา มยา นีวาปานิ ราชินो ปานโกชนํ
 ตํ ราชปิณฺฑํ อวโฆตฺตุ นาหํ พุราหมณมุสฺสเห.
- [๙๑๓] โอทหิสฺสามหํ ปสฺสํ ขุรปฺปานิสฺส^๓ ราชินอ
 ตทาหํ สุขิตโต มุตฺโต อปิ ปสฺเสยฺย มาตริ.
- [๙๑๔] มิกราชา^๔ ปุเร อาสี โกสลสฺส นิเกตเว^๕
 นนฺทียอ นาม นามเนน อภีรुโป จตฺตปฺปโท.
- [๙๑๕] ตํ มํ วตฺติมาคจฺฉิ ทายสฺมี อญฺชนาวเน^๖
 ธนุํ อารชฺชํ กตฺวาน อุตฺตํ สนฺธาย^๗ โกสโล.
- [๙๑๖] ตสฺสาหํ โอทหี ปสฺสํ ขุรปฺปานิสฺส ราชินอ
 ตทาหํ สุขิตโต มุตฺโต มาตริ ทฏฺฐจฺจมาคโตติ.

ทสมํ นนฺทียมิกราชชาตกํ.

ปจฺจโม อาวาริยวคฺโค.

^๑ ฉ., เท. คจฺจนสิ^๒ ฉ., เท. สาเกตเต อญฺชน^๓ ส. ขุรปฺปานิสฺส 'อิ. ขุรปฺปานิสฺส^๔ อ.

ทานํ สีสํ ปริจฺจาคํ

อาชฺชวํ มทฺทวํ ตยํ

อภฺโกธํ อวิหีสา จ

ขนฺตี จ อวิโรชน

อิจฺเจเต กุสเล ธมฺเม

จิตฺเต ปสฺสามิ อตฺตนิ

ตโต เม ชายเต

ปีติโสมนสฺสณฺณจฺนปฺปตฺตนิ.

^๕ ฉ., เท. นิเกตเน^๖ ฉ., เท. อญฺชน^๗ ฉ., เท. สนฺนยฺห

ตสุตฺตาทานํ

อถ กุชฺฌรเถสภเกตฺวโร

ทรีมุขสเนรุตตา^๑ จ ปุณ^๑

อปนฺนทสิรี จ สฺจิตฺตวโร

อถ ฐมฺมิกนฺนทิมิเคน ทสาติ.

๒. ขุรปุตตวคฺโค^๑

๑. ขุรปุตตชาตกํ (๓๘๖)

- [๙๑๗] “สจฺจํ^๑ กิเรวมาหํสุ กลกั^๒ พาโลติ ปณฺทิตา
 ปสฺส พาโล รโหคมมํ อาวิกุพฺพํ น พุชฺฌติ.
- [๙๑๘] ตวํ^๓ นุ ไช^๓ สมฺม พาโลสิ ขุรปุตฺต วิชานหิ
 รชฺชยา หิ^๔ ปริกฺขิตโต วงฺโกฏฺฐโจ โอหิตมฺโข.
- [๙๑๙] อปรํปี สมฺม เต พาลยํ โย มุตฺโต น ปลายสิ
 โส จ พาลตโร สมฺม ยํ ตวํ วหสิ เสนกํ.
- [๙๒๐] ยนฺนุ สมฺม อหํ พาโล อชราช วิชานหิ
 อถ เกน เสนโก พาโล ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตโต.
- [๙๒๑] อุตฺตมตฺถํ ลภิตฺวาน ภரியาย^๕ โย ปทสฺสติ
 เตน ชหิสฺสตตฺตานํ सा ज्ञेयस्य न हेतुसति.
- [๙๒๒] น^๖ ปิยมเมติ^๖ ชนินฺท ตาทิโส
 อตฺตํ นิรํगतฺว ปิยานิ เสวติ
 อตฺตาว เสยฺโย ปรมาว^๗ เสยฺโย
 ลพฺภา ปิยา โอจิตตฺเตน^๘ ปจฺฉาติ.

ปณฺม ขุรปุตตชาตกํ.

^๑ ฉ., เท. ขุรปุตตวคฺโค

^{๓-๓} ฉ., เท. ตวํ ไชปิ อ. ตวณฺจไช

^๕ อ. ภரிய

^๗ ฉ., เท. ปรม

^๒ ส., อ. ภสฺสํ ฉ., เท. วสฺสํ

^๔ อ. รชฺชยา

^{๖-๖} ฉ., เท., อ. น เว ปิยมเมติ

^๘ ฉ., เท., อ. โอจิตตฺเตน

๒. สุธิชาตกัม (๓๘๓)

- [๙๒๓] อกกุกสั อพรุสั ขรโธตัม สุปาสิยัม
 สุขุมัม ติขิณคคณจ โก สุธิ เกตุมิจจติ.
- [๙๒๔] สุขุมชชณจ สุปาสณจ อนุปปพสุวตติตัม^๑
 ฆนฆาติมัม ปฏิตถทุรัม โก สุธิ เกตุมิจจติ.
- [๙๒๕] อิตทานิ ปตายนนติ สุธิโย พลิสานิ จ
 โกยัม กมมารคามสุมิ สุธิ วิกเกตุมิจจติ.
- [๙๒๖] อิต สตถานิ คจจนนติ กมมนนตกา วิวิธา ปุณ
 โกยัม กมมารคามสุมิ สุธิ วิกเกตุมรหติ.^๒
- [๙๒๗] สุธิ^๓ กมมารคามสุมิ วิกเกตพพา ปชานตา
 อจริยา^๔ ปชานนติ^๕ กมมัม สุกตทุกกัม.
- [๙๒๘] อิมณจ^๖ เต ปิตา ภทเท สุธิ ชณณมา มยา กตัม
 ตยา จ มัม นิมนเตยเย ยณจตถณณัม ฆเร ธนนติ.

ทุตियัม สุธิชาตกัม.

๓. ตุณทิลชาตกัม (๓๘๔)

- [๙๒๙] “นวจจททเก” ทานิ ทิยยติ
 ปุณณายัม โทณิ สุวามินิ จิตา
 พหุโก^๗ ชโน ปาสปาณิกो^๘
 โน จ โข เม ปฏิภาติ ภูณชิตุ.

^๑ จ., เท., อ. อนุปปพพ สุวตติตัม

^{๔-๕} จ., เท. อจริยา ว ชานนติ

^{๗-๘} ส., จ., เท., อ. พหุเก ชเน ปาสปาณิก

^๒ จ., เท. วิกเกตุปิจจติ

^๕ จ., เท., อ. อิมณเจ

^๓ จ., เท., อ. สุธิ

^๖ จ., เท. นวณนเก

[๙๓๐]

ตสฺสि ภามฺสึ เลณฺมิจฺจสฺสิ
 อตาโนสฺสิ กุหิ คมฺิสฺสสฺสิ
 อปฺโปสฺสโก ภาวฺช ตุณฺทิล
 มํสฺตถาย [๑] โปสฺสิยามเส.^๒

[๙๓๑]

โอคฺห รหํ อกฺทฺทมํ
 สพฺพํ เสทมลํ ปวาหย
 คณฺหาหิ นวํ วิเลปนํ
 ยสฺส คณฺโธ น กทาจิ จิขฺชติ.

[๙๓๒]

กตฺโม นุ^๓ รหํ โท อกฺทฺทโม
 กิสุ เสทมลนฺติ วุจฺจติ
 กตมญฺจ นวํ วิเลปนํ
 กสฺส^๔ คณฺโธ น กทาจิ จิขฺชติ.

[๙๓๓]

ธมฺโม รหํ โท อกฺทฺทโม
 ปาปํ เสทมลนฺติ วุจฺจติ
 สีลญฺจ นวํ วิเลปนํ
 ตสฺส คณฺโธ น กทาจิ จิขฺชติ.

[๙๓๔]

นนฺทนฺติ สรริธมาตีโน
 น จ นนฺทนฺติ สรริธาริโน
 ปุณฺณาย [๕] ปุณฺณมาสิยา
 รมมานาว ชนฺติ ชีวิตนฺติ.

คตฺติยํ ตุณฺทิลชาตกํ.

^๑ ฉ., เท. หิ^๔ ฉ., เท., อี. ยสฺส^๒ ฉ., เท. โปสฺสิตามฺหเส^๕ ฉ., เท. จ^๓ ฉ., เท., อี. นุสฺสํ โท น ทิสฺสติ.

๔. สุวณฺณกกุฏกชาตกํ (๓๘๕)

[๙๓๕]

“สิงฺคมิโค อายตจฺกฺขุเนตฺโต
อฏฺฐิตฺตฺใจ วาริสโย อโลโม
เตนาภิภูโต กปณํ รุทามิ
หเร สขา กิสุส นฺ มํ ชหาสิ.

[๙๓๖]

โส อสฺสสนฺโต^๑ มหตา ผณฺน
ภฺชงฺคโม กกุฏกชฺฌปตฺโต^๒
สขา สขารํ ปริตายมาโน
ภฺชงฺคมํ กกุฏกโก อคฺคเหสิ.^๓

[๙๓๗]

น วายสํ โน ปน สปฺปราชฺ^๔
ฆาสตฺถิโก กกุฏกโก อเทยฺย
ปฺจุฉามิ ตํ อายตจฺกฺขุเนตฺต
อถ กิสุส เหตุมฺห อฺโก คหิตา.

[๙๓๘]

อยํ ปุริโส มม อตฺถกาโม
โย มํ คเหตุวา อุกฺกาย^๕ เนติ
ตสฺมี มเต ทุกฺขมนปฺปํ เม
อหฺมจฺ เอโส จ อฺโก น โหเม.

[๙๓๙]

มมญฺจ ทิสฺวาน ปวทุตฺตกาโย
สพฺโพ ชโน หีสิตฺตฺเมวมิจฺเจ
สาทุญฺจ ญฺลญฺจ มฺพุญฺจ มํสํ
กากาปิ มํ ทิสฺวาน^๖ วิเหจเยยฺย.

^๑ น., เท., อ. ปสฺสสนฺโต^๓ น., เท. คเหสิ^๕ น., เท., อ. คเหตุวาน ทกาย^๒ น., เท. กกุฏกชฺฌปตฺโต^๔ น., เท. กณฺหสปฺป^๖ ส., อ. ทิสฺวา

[๙๔๐] สเจ ตสฺส เหตุมฺห อุโก คหิตา
อฺภูจาทุ โปโส วิสฺมาวมามิ^๑
มมญฺจ กากญฺจ ปมฺมุญฺจ ขิปฺป
ปุเร วิสํ คากฺขมฺมุเปติ มจฺจํ.

[๙๔๑] สปปํ ปโมกฺขามิ น ตาว กากํ
ปฏฺวิพทุทโก^๒ โหติ^๓ หิ ตาว กากโก
ปฺริสญฺจ ทิสฺวาน สฺขี อโรคํ
กากํ ปโมกฺขามิ ยถา สปปํ.

[๙๔๒] กากโก^๔ ตทา เทวทตฺโต อโหสิ
วารโณ^๕ ปน กณฺหสปปโ อโหสิ
อานนฺทภทฺโร กกุกฺกุโก อโหสิ
อหํ ตทา พุราหฺมโณ โหมิ ^๖สตฺถาติ.^๔
จตุตฺถํ สุวณฺณกกุกฺกุชาตกํ.

๕. มยฺหกสกุณชาตกํ^๗ (๓๕๐)

[๙๔๓] “สกุโณ มยฺหโก นาม คิริसानุทริจโร
ปกุกํ ปิปปฺผลิมารุห มยฺหํ มยฺहनฺติ กนฺทติ.

[๙๔๔] ตสฺสเสว วิลปนฺตสฺส ทิชฺสงฺฆา สมากตา
ภุตฺวาน ปิปปฺผลี ยนฺติ วิลปเตว^๘ โส ทิโช.

[๙๔๕] เอวเมว อิเชกฺโขจ สงฺฆริตฺวา พหุํ ฐนํ
เนวตฺตโน น ญาตีนํ ยโถธี ปฏฺวิปชฺชติ.

^๑ ส.,อ. วิสฺมาจฺมานิ

^๒ ฉ.,เท. ปฏฺวิพทุทโก

^๓ ฉ.,เท.,อ. โหหิติ

^{๔-๕} ส. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๕ ฉ.,เท.,อ. มารุ

^๖ ส.,อ. ตตฺถาติ

^๗ ฉ.,เท.,อ. มยฺหกชาตกํ

^๘ ฉ.,เท. วิลปเตว อ. วิลปิเตว

- [๙๔๖] น โส อจฺฉาทนํ ภาตํ น มาลํ น วิเลปนํ
 นานุโภติ^๑ สกึ กิณฺณิ น สงฺคณฺหาติ ฌาตเก.
- [๙๔๗] ตสฺเสวํ วิลปนตสฺส มยฺหํ มยฺहनฺติ รกฺขโต
 ราชานอ อถ วา โจรา ทายาทา เย จ^๒ อปฺปิยา
 ธนมาทาย คจฺจนฺติ วิลปเตว^๓ โส นโร.
- [๙๔๘] ธีโร โภเค อธิคมฺม สงฺคณฺหาติ จ ฌาตเก
 เตน โส กิตฺติ ปปโปติ เปจฺจ สกฺเค^๔ ปโมทิตฺติ.^๕

ปญฺจมํ มยฺหกสฺสกุณฺชาตกํ.

๖. ปพฺพชิตวิเหจกชาตกํ^๕ (๓๕๑)

- [๙๔๙] “ทุพฺพพณฺณรูปํ ตวมริยวณฺณํ
 ปฺรกฺขิตฺวา^๖ ปญฺชลิโก นมสฺสสิ
 เสยฺโย นุ เต โส อุทาทุ^๗ สริกฺโข
 นามํ ปรสฺสตุตโน จาปิ พุรุหิ.
- [๙๕๐] น นามโคตตํ คณฺหนฺติ ราช
 สมคฺคตานุชฺชคฺคตานุ^๘ เทวา
 อหฺมจ เต นามเชยฺยํ วทามิ
 สกฺโกหฺมสฺมิ ติทฺธานมิโนโต.

^๑ ฉ., เท., อ. อนุโภติ

^๒ ฉ., เท. วิลปเตว

^๔ ส. อ. ฐวิเหจกชาตกํ ฉ., เท. วิชฺชาธรรชาตกํ

^๗ ฉ., เท., อ. อุทวา

^๒ ฉ., เท., อ. เยว

^{๔-๕} ส. อ. สกฺเค จ โมทิตฺติ.

^๖ ฉ., เท., อ. ปฺรกฺขิตฺวา

^๘ ฉ., เท., อ. สมมคฺคตานุชฺชคฺคตานุ

[๙๕๑]

โย ทิสฺวา ภิกฺขุ จรณฺูปปนฺนํ
 ปุรฺกฺขิตฺวา^๑ ปณฺชลิโก นมสฺสตี
 ปุจฺฉามิ ตํ เทวราเชตมตฺถํ
 อิตฺโต จูโต ก็ ลมเต สฺขํ โส.

[๙๕๒]

โย ทิสฺวา ภิกฺขุ จรณฺูปปนฺนํ
 ปุรฺกฺขิตฺวา ปณฺชลิโก นมสฺสตี
 ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม ลมเต ปสฺสํ
 สคฺคณฺจ โส ยาคี สรรเภาทา.

[๙๕๓]

ลกฺขี วัต เม อุทปาที อชฺช
 ยํ วาสวํ ภูติปติทฺทสาม^๒
 ภิกฺขุณฺจ ทิสฺวาน ตฺวณฺจ สกฺก
 กาหามิ ปุณฺณานิ อนปฺปกานิ.

[๙๕๔]

อทุชา หเว เสวิตพฺพา สปณฺญา
 พหุสฺสตา เย พหฺจฺฉานจินฺตฺติโน
 ภิกฺขุณฺจ ทิสฺวาน มมณฺจ ราช
 กโรหิ ปุณฺณานิ อนปฺปกานิ.

[๙๕๕]

อกฺโกธโน นิจฺจปสฺนฺนจิตฺโต
 สพฺพาติถียาจโยโค ภวิตฺวา
 นิหณฺณ^๓ มานํ อภิวาทยิสฺสํ
 สุตฺวาน เทวินฺท สุภาสิตานีตี.

ฉฏฺฐํ ปพพชิตวิเหจกชาตกั.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ปุรฺกฺขิตฺวา

^๒ ฉ.,เท. ภูติปติทฺทสาม

^๓ ฉ.,เท.,อิ. นิหจฺจ

๓. อุปสังฆปุพฺพชาตก^๑ (๓๕๒)

- [๙๕๖] “ยเมตํ^๒ วาริขํ ปุพฺผํ อทินนํ อุปสังฆสิ
 เอกงฺคเมตํ เถยฺยานํ คนฺธเถโนสิ มาริส.
- [๙๕๗] น หรามิ น ภยฺชามิ อารา สิงฺขามิ วาริขํ
 อถ เกน น วณฺณเณน คนฺธเถโนติ วุจฺจติ.
- [๙๕๘] โยยํ ภิสานิ ขณฺติ ปุณฺทริกานิ ภยฺชติ
 เอวํ อากิณฺณกมฺมฺนโต กสฺมา เอโส น วุจฺจติ
- [๙๕๙] อากิณฺณลฺหุโร^๓ ปุริโส ชาติโจลํว^๔ มกฺขิโต
 ตสฺมี เม วจัน นตฺถิ ตถฺยจารหามิ วตฺตเว.^๕
- [๙๖๐] อนนฺถคณฺสฺส ปสฺสสฺส นิจฺจํ สุจฺจิกเวสิโน
 วาลคฺคฺมตฺตปาปสฺส^๖ อพฺภามตฺตํว ขายติ.
- [๙๖๑] อทฺธา มํ ยกฺข ชานาสิ อโถ มํ อนุกมฺปสิ
 ปุณฺปิ ยกฺข วชฺชาสิ ยทา ปสฺสสิ เอทิสํ.
- [๙๖๒] เหนว ตํ อุปชีวามิ นปิ เต ภาติกมฺหเส^๗
 ตวเมว ภิกฺขุ ชาเนยฺย เยน คจฺเจยฺย สุกฺคตินฺติ.

สตฺตมํ อุปสังฆปุพฺพชาตก.

^๑ สี.,อิ. ภิสปุพฺพชาตก จ.,เท. สิงฺฆปุพฺพชาตก^๓ จ.,เท.,อิ. ๒/๐๖/๕ อากิณฺณลฺหุโร^๕ สี. วณฺณเว^๗ สี.,อิ. ภาติกมฺหเส จ.,เท. ภาตคามฺหเส^๒ อี. ยเมกํ^๔ จ.,เท. ชาติโจลํ ว^๖ จ.,เท.,อิ. วาลคฺคฺมตฺตํ ปาปสฺส

๘. วิมาสาทชาตกั (๓๕๓)

- [๙๖๓] “สุสุบิ วต ชีวนติ เย ชนา วิมาสาทิโน
ทิกฺขเจว ฌมเม ปาสสา สมุปราเย จ สุกคติ.”^๒
- [๙๖๔] สุกสส^๓ ภาสमानสฺส น นิสาเมถ ปณฺทิตา
อิทํ สุณาท โสทริยา อมฺเหวายํ ปสฺสติ.
- [๙๖๕] นาทํ ตุมฺहे ปสฺสามิ กุณปาทา สุณาท เม
อุจฺฉิฏฺฐโกชิตฺโน ตุมฺहे น ตุมฺहे วิมาสาทิโน.
- [๙๖๖] สตฺตวสฺสา ปพฺพชิตา^๔ มชฺฌมรณเณ^๕ สิขณฺทิตฺโน
วิมาเสเนว ยาเปนฺตา มยฺ เจ โภโต คารยฺหา

เก นุ โภโต ปสฺสียา.

- [๙๖๗] ตุมฺहे สีหानํ พุยคฺฆานํ วาพานญฺจาวสิฏฺฐกั
อุจฺฉิฏฺฐเจเนว ยาเปนฺตา มณฺณิวุโห วิมาสาทิโน.
- [๙๖๘] เย พุราหฺมณสฺส สมณสฺส อณฺณสฺส^๖ จ วณฺพิโน^๗
ทตฺตวาวเสสฺส^๘ ภูฏชนฺติ เต ชนา วิมาสาทิโนติ.

อฏฺฐมํ วิมาสาทชาตกั.

๙. วรรณกชาตกั (๓๕๔)

- [๙๖๙] “ปณฺตีตํ ภูฏชเส ภตฺตํ สปิเตลณฺจ มาตุล
อถ เกน นุ วณฺณเนน กิโส^๙ ตวฺมสิ วายส.

^๑ ส.อ. วิมาสาทชาตก

^๓ ส.อ. สุสฺส

^๕ ฉ.,เท.,อ. เมชฺฌมรณเณ

^๗ อ. ทตฺตวาว เสส

^๒ ฉ.,เท. สุกคติ

^๔ อ. ปพฺพชิตวา

^{๖-๖} ฉ.,เท. อณฺณสฺส วา วณฺพิโน

^๘ ฉ.,เท.,อ. กิโส

- [๔๗๐] อมิตตมชฺฌเ วสโต เตสุ อามิสเมสโต
 นิจุจํ อุพฺพิคฺคหทยสฺส กุโต กากสฺส ทพฺพิยํ.
- [๔๗๑] นิจุจํ อุพฺพิคฺคิโน^๑ กากา ชงฺกา^๒ ปาเปน กมฺมฺนา
 ลทฺโธ ปิณฺโฑ น ปิณฺเตติ กิโส เตนสฺมิ วฏฺฏก.
- [๔๗๒] ลุขานิ ตินฺวีชานิ อปฺปเสนหานิ ภูฏชฺชิ
 อถ เกน นุ วณฺณเณน ญฺโล ตวมฺสิ วฏฺฏก.
- [๔๗๓] อปฺปิจฺฉา อปฺปิจฺฉินฺตาย อวิทฺฐรคเมน^๓ จ
 ลทฺธาลทฺธเณ ยาเปนฺโต ญฺโล เตนสฺมิ วายส.
- [๔๗๔] อปฺปิจฺฉสฺส หิ โปสสฺส อปฺปิจฺฉินฺติสฺส^๔ จ
 สฺสจฺฉหิตปฺปมาณสฺส^๕ วุตฺติ สฺสมุทฺธานิยาติ.^๖

นวมํ วฏฺฏกชาตกํ.

๑๐. มณิชาตกํ^๗ (๓๕๕)

- [๔๗๕] “จิรฺสํ วต ปสฺสามิ สหายํ มณิชารินํ
 สุกตา^๘ มสฺสกุตฺติยา โสภเต วต เม สขา.
- [๔๗๖] ปฺรพฺพุทฺทจฺฉนฺนขโลโม อหํ กมฺเม สฺพยาวโฏ
 จิรฺสํ นหาปิตํ ลทฺธา โลมฺนตฺมชฺชหารยิ.^๙
- [๔๗๗] ยํ นุ โลมํ อหาเรสิ ทูลลภํ ลทฺธกปฺปกํ
 อถ^{๑๐} กิณฺจหิ หิ เต สมฺม กณฺเจะ กิณฺจกิลายติ.^{๑๐}

^๑ สี. อุพฺพิคฺคิโน ฉ., เท., อี. อุพฺพิคฺคิโน ^๒ อี. ชงฺกา

^๔ สี., ฉ., เท. อปฺปิจฺฉินฺติสฺส จ ^๕ ฉ., เท. สฺสจฺฉหิตมานสฺส

^๗ สี., อี. กากชาตกํ ฉ., เท. ปาราวตชาตกํ

^๘ ฉ., เท. โลมํ ตํ อชฺช หารยิ อี. โลมฺนตฺมปหารยินฺติ.

^{๑๐-๑๐} สี., ฉ., เท. อถ กิณฺจหิ เต สมฺม กณฺเจะ กิณฺจกิลายติ.

^๓ ฉ., เท. อวิทฺฐรคเมน จ

^๖ ฉ., เท. สฺสมุทฺธานิยาติ.

^๙ สี., อี. สุกตายน

- [๙๗๘] มนุสฺสสุขุมาลานํ มณิ กณฺเฐสุ ลมฺพติ
เตสํ อนุสิทฺทามิ มา ตวํ มณฺเฑ ทวา กตํ.
- [๙๗๙] สเจปิมี ปิทยสิ มสฺสกุตฺตี สุการิตํ
การยิสฺสามิ เต สมฺม มณี จาปิ ททามิ เต.
- [๙๘๐] ตวณฺเณว มณินา^๑ จนฺโน สุกตาย จ มสฺสยา
อามนฺต โข ตํ คจฺฉามิ ปิยํ เม ตว ทสฺสนนฺติ.

ทสมํ มณิชาตกํ.

ทุติโย ขุรปฺตตวคฺโค.^๒

ฉกฺกนิปาโต นิฏฺฐิตो.

ตสฺสอุทฺทหานํ

อถ ปสฺส สฺสจฺจิ จ ตฺถนฺทิลโก
มิตฺตมยฺหกปณฺจมปฏฺฐิโร
อถ ปณฺชลิ วาริช มชฺฌ ปุณ
อถ วฏฺฐก กโปฏฺฐวเรน ทสาติ.

ตตฺร^๓ วคฺคอุทฺทหานํ ภวติ.^๓

อถ วคฺคํ ปกิตฺติสฺสํ จนิปาโต วรุตฺตเม
อวาริยา^๔ จ สฺสจฺจิ^๕ จ เทว จ วุตฺตา สุพฺพณฺชนาติ.

^๑ หมายเหตุ 12406/2566
อ. มณิน

^{๓-๓} จ., เท. อถ วคฺคอุทฺทหานํ ภวติ.

^๕ จ., เท. ขโร

^๒ ส. เสนกวกฺโค จ., เท. ขรปฺตตวคฺโค

^๔ จ., เท. อวาริยา

๓. สุตกนิปาโต

๑. กุกกุวคโค

๑. กุกกุชาตกัม (๓๕๖)

[๔๘๑] “ทียทฺธมกุกกุ อุตเยน กณฺณิกา
วิทฺตติโย อฏฺฐ ปริกฺขิปปนฺติ น
สา สีสปา^๑ สารมยา อเพคฺคฺกา
กุกฺเก จิตา อุปริโต^๒ น ธีสฺติ.

[๔๘๒] ยา ธีสฺติ สารมยา อเพคฺคฺกา^๓
ปริกิริย โคปาณสิโย สมภูจिता^๔
ตาหิ สฺสงฺคหิตา^๕ พลสา จ^๖ ปิฬิตา^๗
สมภูจिता อุปริโต น ธีสฺติ.

[๔๘๓] เอวมฺปิ มิตฺเตหิ ทพฺเพหิ ปณฺทิตो
อภะชฺชรูปฺเพหิ สฺจิจฺหิ มนฺติริ
สฺสงฺคหิตโต สิริยา น ธีสฺติ
โคปานสิการวหาว กณฺณิกา.

[๔๘๔] ขรตฺตจํ เพลลํ ยถาปี สตุถวา
อนามสนฺโตปี กโรติ ติตฺตกัม

^๑ สี.,อิ. สีสปา จ.,เท. สีสปา

^๓ หมดอายุ 12/06/2566
จ.,เท.,อิ. อนุชชฺกา

^๕ สี. ตา สงฺคหิตา

^๗ อิ. ปิฬิตา

^๒ จ.,เท. อุปริโต, เอวมฺปริปิ.

^๔ จ.,เท.,อิ. สมํ จิตา, เอวมฺปริปิ.

^๖ จ.,เท.,อิ. จสฺสทโท น ทิสฺสติ.

สมาหรั สาธุกโรติ^๑ ปตฺถวา^๒
อสาธุกยิรา^๓ ตนุพนฺธมฺพุทฺธ^๔.

[๙๘๕] เอวมปิ คามนิกเมสุ ปณฺธิโต
อสาหสํ ราช ฌนาณิ สงฺฆมํ
ธมฺมานุวตฺตี ปฏฺฐิพชฺชมาโน
ผาตี^๕ กยิรา อวิเหจยํ ปริ

[๙๘๖] โอทาตมฺลํ สุจิวาริสมฺภวํ
ชาตํ ยถา โปกฺขรณีสฺส อมฺพุชฺชํ
ปทุมํ ยถา อคฺคินิภาสิผาลิมํ^๕
น กทฺทโม น รโฆ น วาริ ลิมฺปติ.

[๙๘๗] เอวมปิ โวหารสุจํ อสาหสํ
วิสุทฺธกมฺมมฺนตฺมเปตฺตปาปกํ
น ลิมฺปติ กมฺมกิลเลส ตาทีโส
ชาตํ ยถา โปกฺขรณีสฺส อมฺพุชฺชนฺติ.

ปจฺม กุกกุชชาตัก.

๒. มโนชชาตัก (๓๕๗)

[๙๘๘] “ยถา จาโป นินฺนมติ ชียา จาปี นิกฺขชติ^๖
หณฺณเต ญฺห มโนโช มิคราชา สขา มม.

[๙๘๙] หนฺททานิ วนฺนทานิ ปกฺกมามิ ยถาสฺสํ
เนตาทิสา สขา โหณฺติ ลพฺภา เม ชีวโต สขา.

^{๑-๑} จ.,เท. สาธุ กโรติ ปตฺถิว อ. ปตฺถิวา

^๓ ส.,อ. ตนุพนฺธมฺพุทฺธ

^๕ จ.,เท.,อ. อคฺคินิภาสิผาลิมํ

^๒ จ.,เท. อสาธุ กยิรา

^๔ จ.,เท. ผาตี อ. สผาตี

^๖ จ.,เท.,อ. นิกฺขชติ

- [๙๙๐] น ปาปชนสเสวี อจจนตัม สุขเมตติ
มโนชํ ปสฺส เสมานํ คิริยสุสานุสาสนี.^๑
- [๙๙๑] น ปาปสมุปวฺงเคน มาตา ปุตุเตน นนฺทติ
มโนชํ ปสฺส เสมานํ อจจนนํ สมฺหิ โลหิตะ.
- [๙๙๒] เอวมาปชฺชเต โปโส ปาปิโย จ นิคจฺจติ
โย เว หิตาน วจัน น กโรติ อตฺถทสฺสิน.
- [๙๙๓] เอวญจ โส โหติ ตโตว^๒ ปาปิโย
โย อุตฺตโม อธมชฺฌุปเสวี
ปสฺสุตฺตมํ อธมชฺฌุปเสวี^๓
มิกาธิปํ สรรวเวคินิรุฑฺฒ.
- [๙๙๔] นิหียติ^๔ ปุริโส นิหีนเสวี
น จ หาเยถ กทาจิ ตุลฺยเสวี
เสฏฺฐมฺพคฺคมญฺจ อุตฺเทติ ขิปปํ
ตสฺมา^๕ อตฺตโน อุตฺตร^๖ ภาเชถาติ.

ทฺธิยํ มโนชชาตก.

๓. สุตตชาตก^๖ (๓๕๘)

- [๙๙๕] "ราชา เต ภตฺตํ ปาหะสิ สฺวจี มํสฺสฺสฺสจัน
มฆเทวสฺมี อธิวตฺถะ เอหิ นิภฺขมฺม ภาวฺชสฺส.
- [๙๙๖] เอหิ มาณว โอรุหิ^๗ ภิกฺขมาทาย สฺสฺปิตํ
ตฺวญฺจ มาณว ภาภุสฺสิ^๘ อุกฺโก ภาภฺชา ภาวิสฺสธ.

^๑ ส.อ. อริยสุสานุสาสนี ^๒ ฉ.,เท. ตโต จ ^๓ ฉ.,เท. อธมชฺฌุปเสวิตํ ^๔ อ. นินฺหิต
^{๕-๕} ฉ.,เท. ตสฺมาตฺตนา อุตฺตริตฺร ^๖ ฉ.,เท. สุตตชาตกํ อ. สุตโนชาตกํ
^๗ ส.ฉ.,เท. โอเรน ^๘ ฉ.,เท.,อ. ภิกฺขา จ

[๙๙๗] อปฺปเกน ตุวํ ยกฺข ถูลมตฺถํ ชหิสฺสสิ
 ภิกฺขนฺเต นาหริสฺสนฺติ ชนา มรณสงฺกิโน.^๑

[๙๙๘] ลทฺธายิ^๒ ยกฺข^๒ ตว นิจฺจภิกฺขุ
 สฺสจี ปณฺตีตํ รสสาธฺวเปตํ^๓
 ภิกฺขมฺจ เต อาหริโย นโร อิช
 สุทฺถุลโล โหหิติ^๔ ชาติเต^๔ มยิ.

[๙๙๙] มเมว^๕ สฺตนฺ^๖ อตุโธ ยถา ภาสสิ माणว
 มยา ตุวํ สมนฺญญาโต โสตฺถิ ปสฺสาหิ มาตริ.

[๑๐๐๐] ขคฺคํ ฉตฺตมฺจ ปาติมฺจ คจฺเจวาทาย^๗ माणว
 โสตฺถิ ปสฺสตุ เต มาตา ตวมฺจ ปสฺสาหิ มาตริ.

[๑๐๐๑] เอวํ ยกฺข สฺสจี โหหิ สห สพฺเพหิ ฌาติภิ
 ชนมฺจ เม อริคตํ รณฺโณ จ วจนํ กตนฺติ.

ตติยํ สฺตวนชาตกํ.

๔. มาตุโปสกกิจฺจมาตัก^๘ (๓๕๕)

[๑๐๐๒] “เต กถนฺนุ กิริสฺสนฺติ วฺชฺชมา^๙ คิริทริสยา
 อหํ พนฺโหสฺมิ^{๑๐} ปาเสน นิลียสฺส วสํ คโต.

[๑๐๐๓] กี คิซฺจ ปริเทเวสิ กา นุ เต ปริเวทนา
 น เม สุโต วา ทิกฺขุโจ วา ภาสนฺโต มานุสฺสี ทิว.

^๑ สี., ฉ., เท., อี. มรณสมณินโน

^๒ ฉ., เท., อี. รสสาธฺวเปตํ

^๓ สี., อี. อามเมส 2566

^๔ ฉ., เท. คจฺจมาทาย

^๕ ฉ., เท. วทฺธา อี. วทฺธมา

^{๖-๗} ฉ., เท. ลทฺธาย ยกฺขา

^{๘-๙} ฉ., เท. เหหิติ ภกฺขิตเต

^{๑๐} ฉ., เท. สฺตโน

^{๑๑} อี. คิซฺจมาตัก

^{๑๒} ฉ., เท., อี. พนฺโหสฺมิ

- [๑๐๐๔] ภรามิ มาตาปิตโร วุฑฺฒเณ^๑ คิริทริสเย
เต กณฺณุ กริสฺสนฺติ อหํ วสํ คโต ตว.
- [๑๐๐๕] ยนฺณุ คิขฺโณ โยชนสํ กุณฺพานิ อเวกฺขติ
กสฺมา ชาลณฺจปาสณฺจ อาสขฺชาปิ น พุชฺฌสิ.
- [๑๐๐๖] ยทา ปราภโว โหติ โปโส ชีวิตสงฺขเย
อถ ชาลณฺจ ปาสณฺจ อาสขฺชาปิ น พุชฺฌติ.
- [๑๐๐๗] ภรฺสฺสุ มาตาปิตโร วุฑฺฒเณ^๑ คิริทริสเย
มยา ตวํ สมณฺญเภาโต โสตุถิ ปสฺสาหิ ฌาตเก.
- [๑๐๐๘] เอวํ ลุฑฺตก นนฺทสฺสุ สห สพฺเพหิ ฌาตภิ
ภริสฺสํ มาตาปิตโร วุฑฺฒเณ^๑ คิริทริสเยติ.

จตุตถํ มาตุโปสกกิษฺมชาตกํ.

๕. ทพฺพปฺปฉาตกํ^๒ (๔๐๐)

- [๑๐๐๙] “อนฺุตีรจาริ ภทฺทนฺเต สหายมนุชฺชาว มํ
มหา เม คหิโต มจฺझे โส มํ หรติ เวคฺสา.
- [๑๐๑๐] คมฺภีรจาริ ภทฺทนฺเต ทพฺพํ คณฺหาหิ ฌามฺสา
อหํ ตํ อุทฺธริสฺสามิ สุปฺณฺโณ อฺรคฺคมิว.”^๓
- [๑๐๑๑] วิวาโท โน สมฺปฺปนฺโน ทพฺพปฺปฉ สฺสฺสฺสฺสฺส เม
สเมหิ เมตคฺค^๔ สมฺม วิวาโท วุปสมฺมตฺต.^๕

^๑ น., เท. วุฑฺฒเ

^๓ น., เท. อฺรคฺคมิว

^๕ น., เท., อ. วุปสมฺมตฺต, เอมฺมปริปิ.

^๒ น., เท. ทพฺพปฺปฉาตกํ

^๔ อ. เมตคฺค, เอมฺมปริปิ.

- [๑๐๑๒] ฌมมฏฺโฆหิ ปุเร อาสี พหุอฏฺฐว^๑ ตีริตัม^๑
 สเมมิ เมธคัม สมนม^๒ วิวาโท วุปสมมตฺตุ.
- [๑๐๑๓] อนนฺตฺติรจาริ^๓ นนฺถคฺคฺคฺจํ สีสํ คมภีรจาริโน
 อจฺจายํ^๔ มชฺฌิมโ ขณฺโฑ ฌมมฏฺจสฺส ภวิสฺสติ.
- [๑๐๑๔] จิรฺปิ ภกฺโข อภวิสฺส สเจ น วิวเทมเส
 อสีสกัม อนนฺถคฺคฺจํ สีคาลเ^๕ หรติ โรหิตํ.
- [๑๐๑๕] ยถาปิ ราชา นนฺเทยฺย รชฺชํ ลทฺธาน ขตฺติโย
 เอวามชฺช นนฺทามิ ทิสฺวา ปุณฺณมฺขํ ปตี.
- [๑๐๑๖] กถนฺนุ ถลฺโข สนฺโต อุกเก มจฺจํ ปรามสิ
 ปุณฺโณเจ เม สมนม อกฺขาหิ กถํ อธิคตํ ตยา.
- [๑๐๑๗] วิวาเทน กิสฺสา โหณฺติ วิวาเทน ฌนกฺขยา
 ชินา อุกฺทา วิวาเทน ภุญฺช มายาวิ โรหิตํ.
- [๑๐๑๘] เอวเมว^๖ มนฺสฺเสสฺสุ วิวาโท ยตฺถ ชายติ
 ฌมมฏฺจํ ปฏฺฐิตาวนฺติ โส หิ เนสํ วินายโก
 ฌนาปิ ตตฺถ ชียนฺติ ราชโกโส^๗ ปวทฺตมฺมตีติ.

ปญฺจมํ ทพพปุปผชาตกัม.

^{๑-๑} ฉ., เท. พหุ อุกฺทา เม ตีริตา อ. พหุ อฏฺฐว เม ตีริตัม

^๒ อ. สมนมา 12/06/2566

^๔ ส. อจฺจายํ อ. อจฺจายํ

^๖ อ. เอวเมว

^๓ อ. อนนฺตฺติรจาริ

^๕ ฉ., เท. สีคาลเ

^๗ อ. ราชโกโส จ

๖. ทสณฺณกชาตก^๑ (๔๐๑)

- [๑๐๑๙] “ทสณฺณก^๒” ติฆิณธาริ อสึ สมฺปนฺนปายินิ
 ปริสายํ ปุริโส คิลติ ก็ ทุกฺกรตรํ ตโต
 ยทณฺณํ ทุกฺกรํ จานํ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต.
- [๑๐๒๐] คิเลยฺย ปุริโส โลภา อสึ สมฺปนฺนปายินิ
 โย จ วชฺชา ททามิติ ตํ ทุกฺกรตรํ ตโต
 สพฺพณฺณํ สุกฺกรํ จานํ เอวํ ชานาหิ มาคธ.^๓
- [๑๐๒๑] พุยาภาสิ อายุโร ปณฺหิ อตฺถํ ฆมฺมสฺส โกวิโท
 ปุกฺกุสฺสทานิ ปุจฺฉามิ ก็ ทุกฺกรตรํ ตโต
 ยทณฺณํ ทุกฺกรํ จานํ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต.
- [๑๐๒๒] น วาจมฺปชฺชีวนติ อผลํ คิรมุทฺธิริตํ
 โย [๔] ทตฺวา อวากยิรา ตํ ทุกฺกรตรํ ตโต
 สพฺพณฺณํ สุกฺกรํ จานํ เอวํ ชานาหิ มาคธ.^๓
- [๑๐๒๓] พุยาภาสิ ปุกฺกุโส ปณฺหิ อตฺถํ ฆมฺมสฺส โกวิโท
 เสนกฺกทานิ ปุจฺฉามิ ก็ ทุกฺกรตรํ ตโต
 ยทณฺณํ ทุกฺกรํ จานํ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต.
- [๑๐๒๔] ทเทยฺย ปุริโส ทานํ อปฺปํ วา ยทิตฺวา พหุ
 โย จ ทตฺวา นานุตปเป^๔ ตํ ทุกฺกรตรํ ตโต
 สพฺพณฺณํ สุกฺกรํ จานํ เอวํ ชานาหิ มาคธ.^๓

^๑ ฉ., เท. 12/1 ปณฺณกชาตก, เอวมฺปิริ.^๓ ฉ., เท. มทฺทว^๔ อ. นานุตเป^๒ ฉ., เท. ปณฺณก^๔ ฉ., เท., อ. จ

[๑๐๒๕] พุยาภาสิ อายุโร ปญหิ อโธ^๑ ปุกกุสโปริโส
สพเพ ปญเห อภิโภติ^๒ ยถา ภาสติ เสนโกติ.

นฏจัม ทสณฺณกชาตกัม.

๗. เสนกชาตกัม^๓ (๔๐๒)

[๑๐๒๖] “วิพฺภนฺตจิตฺโต กุปิตินฺทริโยสิ
เนตฺเตหิ เต วาริณฺหา สวณฺติ
กิณฺเต นฏจัม กิ ปน ปตฺถยาโน
อิธาคมา พุราหุมนฺ^๔ อิงฺฆ^๕ พุรุหิ.

[๑๐๒๗] มียเยถ ภริยา วชโต มมชฺช
อคจฺจโต มรณมาห ยกุโข
เอเตน ทุกฺเขน ปเวธิตสฺมิ
อกฺขาหิ เม เสนก เอตมตฺถัม.

[๑๐๒๘] พหุณี จานานิ วิจินฺตยิตฺวา
ยเมตฺถ วกฺขามิ ตทฺเหว สจฺจัม
มณฺเฑวามิ เต พุราหุมนฺ สตฺตฺกาสฺตัม
อชานโต กณฺหสปโป ปวิฏฺโจะ.

[๑๐๒๙] อาทาย ทณฺห์ ปริสฺสุมฺภา ภสฺสํ
ปสฺสเสลฺมฺมคัม อูรคัม ทุชฺชวหัม
จินฺทชฺช กงฺขัม วิจิกิञฺจิตานิ
ภุชฺงคัม ปสฺส ปมฺมุจ ภสฺสํ.

^๑ อี. อถ

^๒ ฉ., เท. อติโภติ อี. อติโหติ

^๓ สี., ฉ., เท., อี. สตฺตฺกาสฺตชาตกัม

^{๔-๕} ฉ., เท., อี. พุราหุเม ตทิงค

- [๑๐๓๐] สํวิคฺครุโป ปริสาย มชฺเฌ
 โส พุราหฺมณเณ สตฺตฺมาสฺสํ ปมฺญจิ
 อถ นิกฺขมิ อฺรโค อุกฺคเตโช
 อาสีวิโส สปโป ผณํ กริตฺวา.
- [๑๐๓๑] สุลทฺธลามา ชนกสุส รณฺโณ
 โย ปสฺสติ เสนกํ สาธูปณฺณํ
 วิวฺฏฺฏจฺจโท^๑ นฺหิ สพฺพทสฺสี
 ฌาณํ นุ เต พุราหฺมณ ภิสรูป
- [๑๐๓๒] อิมานิ เม สตฺตสฺตานิ อตฺถิ
 คณฺหาหิ สพฺพานิ ททามิ ตฺยหํ
 ตยา หิ เม ชีวิตมชฺช ลทฺธํ
 อโถปิ ภริยายมกาสิ โสตฺถิ.
- [๑๐๓๓] น ปณฺธิตา เวตฺตณมาทียนฺติ
 จิตฺราหิ คาถาหิ สุภาสิตาหิ
 อโถปิ เต พุราหฺมณ^๒ ททนฺตุ วิตฺตํ
 อาทาย ตฺวํ คจฺฉ สกํ นิเกตฺนฺติ.

สตุตมํ เสนกชาตกํ.

๘. อฏฺฐิเสนชาตกํ^๓ (๔๐๓)

- [๑๐๓๔] “เยเม อหํ น ชานามิ อฏฺฐิเสน วณิพฺพเก
 เต มํ สงฺคมฺม ยาจนฺติ กสฺมา มํ ตฺวํ น ยาจสิ.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ส. วิวตฺตจฺจโท ฉ., เท. วิวฏฺฏจฺจโท อ. วิวตฺตจฺจททา

^๒ ฉ., เท. พุราหฺเม

^๓ ฉ., เท. อฏฺฐิเสนกชาตกํ

- [๑๐๓๕] ยาจโก อปปิโย โหติ ยาจํ อททมปิปิโย
ตสฺมาหนฺตํ น ยาจามิ มา เม วิทฺเตสฺสนา^๑ อหุ.
- [๑๐๓๖] โย จ^๒ ยาจนชีวานโ ปญฺจ ปุณฺณ^๓ ธีเสติ กाले ยาจํ น ยาจติ
อตฺตนาปิ น ชีวติ.
- [๑๐๓๗] โย จ ยาจนชีวานโ ปญฺจ ปุณฺณ ลพฺเภติ กाले ยาจํปิ^๔ ยาจติ
อตฺตนาปิ จ ชีวติ.
- [๑๐๓๘] น เว ทุสฺสนฺติ^๕ สปปญฺญา ทิสฺวา ยาจกมาคเต
พฺรหฺมจารี ปิโย เมสิ วร^๖ ภาณณิตมิจฺฉสิ.^๖
- [๑๐๓๙] น เว ยาจนฺติ สปปญฺญา ธีโร จ วิทิตุมรหติ
อุทฺทิสฺส อริยา ติฏฺฐนฺติ เอสา อริยาน ยาจนา.
- [๑๐๔๐] ททามิ เต พฺรหฺมณ โรหิณฺณํ
ควํ สหสฺสํ สห ปุํคเวณ
อริโย หิ อริยสฺส กถํ น ทชฺชา
สุตฺวาน คาถา ตว ฐมฺมยฺตุตาติ.

อฏฺฐมํ อฏฺฐิเสนชาตกัม.

๙. กปีชาตกัม (๔๐๔)

- [๑๐๔๑] “ยตฺถ เวรี นีวีสติ” น วเส ตตฺถ ปณฺทิตो
เอกรตฺตํ ทฺวิรตฺตํ वा ทุกฺโข วสติ เวริสฺสุ.

^๑ อ. วิทฺเตสฺสนา

^๒ ฉ., เท. เว

^๓ ฉ., เท., อ. ปุณฺณ

^๔ ฉ., เท. ยาจํ หิ อ. ยาจานิ

^๕ ส. อ. ทิสฺสนฺติ ฉ., เท. เทสฺสนฺติ

^{๖-๖} ส. อ. วร ทฺวํ ภาณณิสฺส ฉ., เท. วท ทฺวํ ภาณณิมิจฺฉสิ

^๗ ฉ., เท., อ. นีวีสติ

- [๑๐๔๒] ทีโส เว ลหุจิตตสุส ไปสสุสานุวิริยโต^๑
 เอกสุส กปิโน เหตุ ยุธสุส อนโย กโต.
- [๑๐๔๓] พาโล จ^๒ ปณฺหิตมานิ ยุธสุส ปรีหารโก
 สจิตตสุส วสํ คนฺตวา สเยถายํ ยถา กปิ.
- [๑๐๔๔] น สาธุ พลวา พาโล ยุธสุส ปรีหารโก
 อหิโต ภวติ ฌาตีนํ สกฺุณานํว เจตโก.
- [๑๐๔๕] ธีโร จ^๓ พลวา สาธุ ยุธสุส ปรีหารโก
 หิโต ภวติ ฌาตีนํ ติทธานํว วาสโว.
- [๑๐๔๖] โย จ สีลญฺจ ปญฺญญจ สุตญฺจตฺตนิ ปสฺสติ
 อุกิณฺนมตฺถํ จรติ อตฺตโน จ ปรสุส จ.
- [๑๐๔๗] ตสฺมา ตุเลยมตฺตานํ สีลํ ปญฺญํ สุตํปิ^๔
 คณํ วา ปรีหเร ธีโร เอโก วาปิ ปรีพฺพเชติ.

นวมํ กปิชาตกํ.

๑๐. พกพฺรหฺมชาตกํ^๕ (๔๐๕)

- [๑๐๔๘] “ทฺวาสุตฺตติ โคตม ปุณฺณกมฺมา
 วสวตฺตติโน ชาติชรี อตีตา
 อยมนฺติมา เวทฺถ พฺรหฺมปฺปตฺติ^๖
 อสฺมาภิชปฺปนฺติ ชนา อเนกา.

^๑ น.,เท. ไปสสุสานุวิริยโต

^๓ น.,เท. ธีโร ว

^๕ น.,เท. พกชาตก

^๒ น.,เท. พาโลว

^๔ น.,เท.,อิ. สีลปญฺญาสุตฺตานิ

^๖ น.,เท.,อิ. พฺรหฺมปตฺติ

[๑๐๔๙]

อปฺปญจ เหน็^๑ น หิ ที่มมายุ
 ยํ ตวํ พก มณฺณสิ ที่มมายุ^๒
 สติ สหสฺसान^๓ นีรพฺพุทานํ
 อายํ ปชานามิ ตวาท พฺรหฺเม.

[๑๐๕๐]

อนนฺตทสฺสี ภควาหฺมสมิ
 ชาติชฺชริ โสกมฺปาติวตฺโต
 กิ เม ปุราณํ วตฺสีลวตฺตํ^๔
 อากิข เมตํ ยมํ วิชณฺณํ.

[๑๐๕๑]

ยํ ตวํ อปาเยสิ พหุ มนุสฺสเส
 ปิปาสิเต ชมฺมนิ สมฺปเรเต
 ตนฺเต ปุราณํ วตฺสีลวตฺตํ^๔
 สุตฺตปฺปพฺพุทฺโธว อนุสฺสรามิ.

[๑๐๕๒]

ยํ เอณิฏฺฐสฺมี ชนตํ^๕ คหิตํ
 อโมจยิ คยฺหก นียมานํ
 ตนฺเต ปุราณํ วตฺสีลวตฺตํ
 สุตฺตปฺปพฺพุทฺโธว อนุสฺสรามิ.

[๑๐๕๓]

คงฺคาย โสตสฺมี คหิตนาวํ
 ลุทฺเทน นาเคน มนุสฺสกปฺปา
 อโมจยิ ตวํ พลสา ปสยฺห
 ตนฺเต ปุราณํ วตฺสีลวตฺตํ
 สุตฺตปฺปพฺพุทฺโธว อนุสฺสรามิ.

^๑ ฉ., เท., อ. อปฺป หิ เหน็^๒ อ. ที่มมายุ^๓ ส. อ. สหสฺसान ฉ., เท. สหสฺซานิ^๔ อ. วตฺสีลวตฺตํ^๕ ฉ., เท. ชน

[๑๐๕๔]

กปโป จ เต ปตฺถจโร^๑ อโหสิ^๒
 สมพุทฺธิวนุตฺ^๓ วติตฺ^๓ อมณฺณ
 ตนฺเต ปุราณํ วตสีลวตฺตํ
 สุตตปฺปพุทฺโธ อนุสฺสรามิ.

[๑๐๕๕]

อทฺธา ปชานาสิ มเมตมายุ
 อณฺณปิ ชานาสิ ตถาหิ พุทฺโธ
 ตถาหิ ตายํ ชลิตานุกาโว
 โอภาสยํ ติฏฺฐติ พุรหฺมโลกนฺติ.

ทสมํ พกพุรหฺมชาตกํ.

ปจฺโม กุกฺกุกุโค.

ตสฺสทฺทานํ

วรกณฺณิกจาปวโร สุตโน
 อถ คิซฺฆสโรหิตมจฺฉวโร
 ปุณ ทสณฺณกเสนกยาจนโก^๓
 อถ เวรี สพุรหฺมพเคน ทสาติ.

๒. คณธรรวคโค

๑. คณธรรชาตกั (๔๐๖)

- [๑๐๕๖] “หิตฺวา คามสทฺสฺสาณิ ปริปฺปณฺณานิ โสพส
โกฏฺฐจาการานิ ผิตฺตานิ สมนฺนิธินฺทฺทานิ กุพฺพสฺสิ.
- [๑๐๕๗] หิตฺวา คณธรรวิสยํ ปหุตฺตชนปานิยฺ^๑
ปสาสนิโต^๒ นิกฺขนฺโต อิทฺทานิ ปสาสสิ.
- [๑๐๕๘] ฐมมํ ภณฺนามิ เวเทห อฐมโม เม น รุจฺจติ
ฐมมํ เม ภณฺมานสฺส น ปาปมฺพฺลิมฺปติ.^๓
- [๑๐๕๙] เยน เกณจิ วณฺณเณน ปโร ลภติ รุปํ
มहतฺถิยมฺปิ เจ วาจํ น ตํ ภาเสยฺย ปณฺธุติโต.
- [๑๐๖๐] กามํ รุปํปตฺตฺวา มา วา ภูสํ^๔ วา วิกิริยตฺตฺ^๕
ฐมมํ เม ภณฺมานสฺส น ปาปมฺพฺลิมฺปติ.
- [๑๐๖๑] โน เจ อสฺส สกา พุทฺธิ วินโย วา สฺสิกฺขิโต
วเน อนฺธมฺหิโสว^๖ จเรยฺย พหุโก ชโน.
- [๑๐๖๒] ยสฺมา จ ปนิเชกฺจเจ อาเจรมฺหิ^๗ สฺสิกฺขิตา
ตสฺมา วินิตฺวินยา ธีรา^๘ จรฺนฺติ สฺสมาหิตาติ.

ปธมํ คณธรรชาตกั.

^๑ สี.,อี. ปหุตฺตชนนินยํ ฉ.,เท. ปหุตฺตชนนาริยํ

^๓ สี.,อี. ปาปมฺพฺลิมฺปติ

^๕ ฉ.,เท.,อี. วิกิริยตฺ

^๗ สี.,อี. อาเจรมฺหิ

^๒ ฉ.,เท. ปสาสนโต อี. ปสาสนาโต

^๔ ฉ.,เท. ภูสํ ว

^๖ สี.,อี. อนฺธมฺหิโส

^๘ ฉ.,เท.,อี. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

๒. มหากปิชาตกัม (๔๐๗)

- [๑๐๖๓] “อตุตตานํ สงฺกมํ กตฺวา โย โสตุถิ สมตารยิ
 กิ ตฺวํ เตสํ กิ เม^๑ ตฺยํ ्हินฺตติ เหเต^๒ มหากปิ.
- [๑๐๖๔] ราชานํ อิสฺสโร เตสํ ยฺยสฺส ปริหารโก
 เตสํ โสกปเรตานํ ภูตํ นนฺเต อรินฺทม.
- [๑๐๖๕] อุลลํชยิตฺวา^๓ อตุตตานํ วิสฺสํวฺจจฺจโน สตํ
 ตโต อปรปาเทสุ ทพฺพํ พนฺธํ ลตาคฺคฺล^๔.
- [๑๐๖๖] จินฺนพฺภมिव วาเตน นฺณโน รุกฺขมฺปาคมิ
 โสํ อปฺปภาวํ ตตฺถ สาขํ หตฺถเกหิ อคฺคหิ^๕.
- [๑๐๖๗] ตํ มํ วิณายตํ^๖ สนฺตํ สาขาย จ ลตาย จ
 สมฺนุกฺกมนฺตา ปาเทหิ โสตุถิ สาขมิกา คตา.
- [๑๐๖๘] ตํ มํ น ตปฺปตี^๗ พนฺโธ วโร^๘ เม น ตเปสฺสติ
 สุขมาหริตํ เตสํ เยสํ รชฺชมการยิ.
- [๑๐๖๙] เอสา เต อุปมา ราช ตํ^๙ สฺสฺนาหิ อรินฺทม^{๑๐}
 รมฺมา รฏฺฐสฺส โยคฺคสฺส พลสฺส นิคมสฺส จ
 สพฺเพสํ สุขเมตพฺพ^{๑๐} ขตฺติเยน ปชานตาทิ.

ทุติยํ มหากปิชาตกัม.

^๑ ส.,อิ. กิโม ฉ.,เท. กิเม

^๓ อ. ส. ลจฺชยิตฺวา

^๕ อ.อิ. ๑๒ อคฺคหิ

^๗ ฉ.,เท.,อิ. ตปเต

^{๙-๑๐} ส.,อิ. อคฺคสฺสฺนทสฺสนิ คตา

^๒ ฉ.,เท.,อิ. เอเต

^๔ ฉ.,เท. ลตาคฺคฺล อ. พทฺธลตาคฺคฺล

^๖ ฉ.,เท.,อิ. วิยายตํ

^๘ ฉ.,เท. มโต

^{๑๐} ฉ.,เท.,อิ. สุขเมฏฺฐพฺพ

๓. กุมภการชาตกัม (๔๐๘)

[๑๐๗๐]

“อมฺพาหฺมทฺทํ วนมนฺตรสฺมี
 นีโลภาสํ ผลิตํ^๑ สํวิรูปุหํ
 ตมทฺทสํ ผลเหตุ วิภคํ
 ตํ ทิสฺวา ภิกฺขฺวาจริยํ จรามิ.

[๑๐๗๑]

เสลํ สุมณฺจํ นรวิเรนฺฺฉิตํ
 นาริ ยุกํ ธารยิ อปฺปสทฺทํ
 ทฺติยณฺจ อากมฺม อโหสิ สทฺโท
 ตํ ทิสฺวา ภิกฺขฺวาจริยํ จรามิ.

[๑๐๗๒]

ทิจา ทิชฺชํ กุณฺปมาหรนฺตํ
 เอกํ สมานํ พหุกา สเมจฺจ
 อาหารเหตุ ปรีปาทยิสฺสุ
 ตํ ทิสฺวา ภิกฺขฺวาจริยํ จรามิ.

[๑๐๗๓]

อุสฺภาหฺมทฺทํ ยฺยสฺส มชฺฌเ
 วลกุกกํ^๒ วณฺณพลฺลุปฺปนํ
 ตมทฺทสํ กามเหตุ วิตฺตุนํ
 ตํ ทิสฺวา ภิกฺขฺวาจริยํ จรามิ.

[๑๐๗๔]

กรณฺทโก ^๓ กลิงฺคานํ	คนฺธารานณฺจ นคฺคชิ
นิมิราชา วิเทหานํ	ปญฺจาลานณฺจ ทุมฺมุโข
เอเต รณฺจานิ หิตฺวาน	ปพฺพชิสฺสุ อภิณฺจนา.

[๑๐๗๕]

สพเพปิเม เทวสมา สมาคตา
 อคฺคิ ยถา ปชฺชลิโต ตเถวิเม
 อหํปิ เอโก จริสฺสามิ ภคฺควิ
 หิตฺวาน กามานิ ยโถธิกานิ.

[๑๐๗๖]

อยเมว กาโล น หิ อญฺเญ อตฺถิ
 อนุสาสิตो^๑ เม^๒ น ภเวยฺย ปจฺจา
 อหฺมปิ เอกา จริสฺสามิ ภคฺคว
 สกฺุณฺนิว มุตฺตา ปุริสสฺส หตฺถา.

[๑๐๗๗]

อามํ ปกฺกญฺจ ชานนฺติ อโธ โลณํ อโลณกํ^๓
 ตมหํ ทิสฺวาน ปพฺพชฺชึ จเรว ตวํ จรามหฺนติ.

ตติยํ กุมฺภการชาตกํ.

๔. ทพฺพหฺมมชาตกํ (๔๐๕)

[๑๐๗๘]

“อหฺมจ”^๑ ทพฺพหฺมมสฺส^๒ วหฺนตี นากิราธยึ
 นุทนฺตี^๓ อฺุรสี^๔ สลฺลํ ยุกฺเช วิกฺกนฺตจารินี.

[๑๐๗๙]

นฺน^๕ ราชาน น ชานาติ มม วิกฺกมโปริสํ
 สงฺคาเม สุกตฺนฺตานิ ทฺตวิปฺปหิตานิ จ.

[๑๐๘๐]

สา นฺนาหํ มริสฺสามิ อพฺนฺธฺ อปฺรายินี
 ตทา^๖ หิ^๗ กุมฺภการสฺส ทินฺนา จกณฺหาริกา.

๑-ค ส. อนุสาสิตา เย

ฉ., เท., อ. อนุสาสิตา เม

๒ อ. อโลณิกํ

๓ ฉ., เท., อ. อหํ เจ

๔ อ. ทพฺพหฺมมาย.

๕ ฉ., เท. ธรนฺตี

๖ อ. อฺุรสี

๗ ส., อ. น ห นฺน

๘-๘ อ. ตถาหิ

- [๑๐๘๑] ยาวตาสีสดี ไปโส ดาวเทว ปวีณติ
 อตฺถาปาเย ชนฺหติ นั โอฏฺฐิพฺยาธิว ชตฺติโย.
- [๑๐๘๒] โย ปุพฺเพ กตกลฺยาณเ กตตฺถเ นาวพฺุชฺฌติ
 อตฺถา ตสฺส ปลฺุชฺชนฺติ เย โหณฺติ อภิปตฺติตา.
- [๑๐๘๓] โย ปุพฺเพ กตกลฺยาณเ กตตฺถเ มนุพฺุชฺฌติ
 อตฺถา ตสฺส ปวชฺฌณฺติ เย โหณฺติ อภิปตฺติตา.
- [๑๐๘๔] ตํ โว วทามิ ภทฺทํ โว^๑ ยาวนฺเตตฺถ สมากตา
 สพฺเพ กตญฺญโน โหถ จิรํ สคฺคมฺหิ จสฺสเถติ.

จตุตฺถํ ทพฺุทฺธมฺมชาตกั.

๕. โสมทตฺตชาตกั (๔๑๐)

- [๑๐๘๕] “โย มํ ปุเร ปจฺจุเทติ^๒ อรณฺเเย ทูรมายโต^๓
 โส น ทิสฺสติ มาตงฺโก โสมทตฺโต กุหิ คโต.
- [๑๐๘๖] อยํ วา โส มโต เสติ อลฺลปิถว^๔ วิจฺฉิโต^๕
 ญมฺยา นิปติโต เสติ อมรา วต กุญฺชโร.
- [๑๐๘๗] อนคาริยุเปตสฺส วิปฺปมุตฺตสฺส เต สโต^๕
 สมณสฺส น ตํ สาธุ ยํ เปตมฺนุโสจสิ.^๖
- [๑๐๘๘] สํวาเสน หเว สกฺก มนุสฺสสฺส มิคสฺส วา
 หทเย ชายตี เปมํ น ตํ สกฺกา อโสจิตุ.

^๑ ฉ.,เท. ภาทฺทณฺเต

^๓ ส. ทูรมาคโต

^๔ อ. เจตโส

^๒ ฉ.,เท. ปจฺจุทฺเตติ

^{๔-๕} ส.,อ. อลฺลปิถวํ วิจฺฉิโต ฉ.,เท. อลฺลสิงคํ วา วิจฺฉิโต

^๖ ฉ.,เท.,อ. เปตมฺนุโสจสิ

- [๑๐๘๙] มตัม มริสฺสํ โรทนต์ติ เย รุทนต์ติ ลปนฺติ จ
ตสฺมา ตวํ อีสึ มา โรทึ โรทิตํ โมชมมาหุ สนฺโต.
- [๑๐๙๐] กนฺทีเตน หเว พุรหฺเม มโต เปโต สมฺภูจฺเห
สพฺเพ สงฺคมม โรทาม อญฺญมญฺญสฺส ฌาตเก.
- [๑๐๙๑] อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ ชตลิตฺตํ ปาวกํ
วารินา วีย อีสึญฺจํ สพฺพํ นิพฺพาปเย ทรํ.
- [๑๐๙๒] อพฺพุพฺพํ^๒ วต เม สลฺลํ ยมาสิ หทยสฺสิตํ
โย เม โสภปเรตสฺส ปุตฺตโสภํ อปานุทึ.
- [๑๐๙๓] โสหํ อพฺพุพฺพหฺสฺสโลสฺมิ วิตโสโก อนาวิโล
น โสจามิ น โรทามิ ตว สุตฺวาน วาสวาทิ.

ปญฺจมํ โสमतตฺตชาตกํ.

๖. สุตฺติมชาตกํ (๔๑๑)

- [๑๐๙๔] “กาพานิ เกสานิ ปุเร อเหสฺสุ
ชาตานิ สีสฺมุหิ ยถาปเทเส
ตานิซฺช^๓ เสตานิ สุตฺติม ทิสฺวา
ธมฺมํ จร^๔ พุรหฺมจริยสฺส กาโล.
- [๑๐๙๕] มเมว เทว ปลิตํ น ตฺยหํ
มเมว สีสํ มม อุตฺตมจํ

^๑ มคฺฉาย 12/06/2566

^๑ จ.,เท.,อิ. อีสึญจํ

^๓ จ.,เท.,อิ. ตานซฺช

^๒ จ.,เท. อพฺพุทฺธี อิ. อพฺพุทฺธี

^๔ อิ. จรา

อตถัม กริสฺสนนฺติ มุสา อภาณิ
เอกาปราชั ฆมถ^๑ ราชเสฏฺฐจ.

[๑๐๙๖]

ททโร ตุวั ทสฺสนีโยสิ ราช
ปจฺมุคฺคโต โหสิ ยถา กสิโร
รชฺชณฺจ กาเรหิ มมณฺจ ปสฺส
มา กาลิกัม อนุชาวี ชนินฺท.

[๑๐๙๗]

ปสฺสสามิ โวหํ ททรี กุมาริ
สามญฺจปสฺสํ สุตนุํ สุขฺขณฺ
กาลปฺปลลวาว^๒ ปเวุลฺลมานา
ปโลภยนฺตีว^๓ นเรสุ คจฺจติ.

[๑๐๙๘]

ตเมน ปสฺสสามิ ปเรน นาริ
อาสีติกัม นาฏติกณฺจ^๔ ชจฺจา
ทณฺฑํ คเหตุวาน^๕ ปเวธมานํ
โคปายณฺสีภคฺคสมํ^๖ จรณฺตี.^๖

[๑๐๙๙]

โสหํ ตเมวานุจิณฺตยนฺโต
เอโก สยามิ สยนสฺส มชฺฌเณ
อหฺมปิ เอวํ อิติ เปกฺขมานเณ
เคเห^๗ น รเม^๗ พุรหฺมจริยสฺส กาโล.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ฆม

^๒ ส. กาลาปวาลา ว ฉ.,เท. กาลปฺปวาวา ว อ. กาลาปวาวา ว

^๓ อ. ส. โลภยนฺตีว

^๔ ฉ.,เท.,อิ. นาฏติกั ว

^๕ อ. คเหตุวาน

^{๖-๖} ฉ.,เท.,อิ. โคปายณฺสีภคฺคสมํ จรณฺตี

^{๗-๗} ฉ.,เท. น คเห รเม

- [๑๑๐๐] รชฺช วาลมฺพนี เจสา ยา เคเห วสโต รติ
 เอตํปี^๑ เจตฺวาน วชนฺติ ธีรา
 อนเปกฺขิโน กามสฺขํ ปหายาติ.
 ฉณฺจํ สุตฺติมชาตกํ.

๗. โกฏฺฐิมฺพลิตาตกํ^๒ (๔๑๒)

- [๑๑๐๑] “อหํ ทสสฺตพฺยามิ^๓ อูรคมาทาย อาคโต
 ตณฺจ มณฺจ มหากายํ ธารยํ นปฺปเวหฺสิ.
 [๑๑๐๒] อถิมํ ขุทฺทกํ ปกฺขี อปฺปมํสตรํ มยา
 ธารยํ พฺยถสิ^๔ ภิตฺเต^๕ กิमतถํ^๖ โกฏฺฐิมฺพลิตํ.^๗
 [๑๑๐๓] มํสภกฺโข ตฺวํ ราช ผลภกฺโข อยํ ทิโข
 อยํ นิโครธวិชาเน มิลกฺขทุมฺพราณี^๘ จ
 อสฺสตฺถาเน จ ภกฺเขตฺวา^๙ ขนฺธเม โอทหิสฺสตี.^{๑๐}
 [๑๑๐๔] เต รุกฺขา สํวิรุหนฺติ มม ปสฺเส นิวาตชา
 เต มํ ปรีโยนนฺทิสฺสนฺตี^{๑๑} อรูกฺขํ มํ กริสฺสเร.
 [๑๑๐๕] สนฺติ อณฺเณปิ รุกฺขาเส มฺลิวโน ขนฺธิโน ทฺมา
 อิมินา สกฺกนฺชาเตน วิชมาหริตฺวา หตา.
 [๑๑๐๖] อชฺฌารุหา หิ วทฺธมนฺตี^{๑๒} พฺรหฺนตํปี วนปฺปตี
 ตสฺมา ราช ปเวชามิ สมฺปสฺสํ นาคตํ ภยํ.

^๑ เท. เอวํปี^๒ อ. โกฏฐิมพลิตาตกํ^๓ ฉ., เท., อ. ทสสํ พยามิ^๔ อ. วยธเส^๕ ฉ., เท. ภิตา^๖ ฉ., เท. กมตถํ^๗ ส., อ. 12/โกฏฐิมพลิ^๘ ฉ., เท. ปิลกขทุมพราณี^๙ อ. ปิลกขทุมพราณี^{๑๐} ฉ., เท. ภกฺเขตฺวา^{๑๑} ฉ., เท. โอทหิสฺสตี.^{๑๒} ฉ., เท., อ. ปรีโยนนฺทิสฺสนฺตี^{๑๓} ส., อ. อชฺฌารุพฺพา ขเปย ฉ., เท. อชฺฌารุหาภิวทฺธมนฺตี

[๑๑๐๗] สงฺเกยฺย สงฺกิตพฺพานิ รกฺขะยฺยานาคตํ ภยํ
อนาคตภยา ธีโร อุภो โลเก อเวกฺขตํติ.

สตฺตมํ โภฏสิมฺพลิชาตกั.

๘. ฐุมการิชาตกั (๔๑๓)

[๑๑๐๘] “ราชา อปฺจุฉิ วิธูรํ ฐุมกาโม ยฺยฺฆิจฺฉโล
[^๑] อปิ พฺราหฺมณ ชานาสิ โก เอโก พหุ โสจติ.

[๑๑๐๙] พฺราหฺมโณ อชฺยุถฺน พหุเตนฺโท^๒ วเน วสํ
ฐุมํ อกาสิ วาเสฏฺโฐ รตฺตินทิวมตฺนทิตโต.

[๑๑๑๐] ตสฺส ตํฐุมคณฺเชน สรภา มกสทฺทิตา^๓
วสฺสวาสํ อุปคจฺจุ^๔ ฐุมการิสฺส สนฺติเก.

[๑๑๑๑] สรภสฺส มนํ กตฺวา อชา โส นาวพฺพุณฺณ
อาคจฺจนฺติ วชนฺติ วา ตสฺส ตา วินสฺสุ^๕ อชา.

[๑๑๑๒] สรภา สรเท กาเล ปหีนมกเส วเน
ปาวีสฺสุ^๖ คิริทฺคฺคานิ นทินํ ปภวานิ จ.

[๑๑๑๓] สรภ จ คเต ทิสฺวา อชา จ วิภวํ คตา
กิสฺโส จ วิวณฺโณ อาสิ^๗ ปณฺฑุโรคิ จ พฺราหฺมโณ.

[๑๑๑๔] เอวํ โย สนฺนิรํภกตฺวา^๘ อาคณฺตุํ กุรุเต ปิยํ
โส เอโก พหุ โสจติ ฐุมการีว พฺราหฺมโณติ.

อฏฺฐมํ ฐุมการิชาตกั.

^๑ อ. เตตถ ฐุมกาโมติ สุจริตธมฺมปฺปิโย

^๓ ฉ., เท. ๑๒/๐๖/๒๕๕๖ มกสทฺทิตา อ. มกสฏฺฐิตา

^๕ ส. วณฺสสุ

^๗ ฉ., เท. จาสิ

^๒ ส., อ. พหุเตโช ฉ., เท. พหุเตโช

^๔ ฉ., เท. อุปคจฺจุ อ. อุปคณฺจุ

^๖ ฉ., เท., อ. ปาวีสฺสุ

^๘ ฉ., เท., อ. สนิรํ กตฺวา

๕. ชาครชาตก (๔๑๔)

- [๑๑๑๕] “โกธ ชาครตัม สุตโต โกธ สุตเตสฺส ชาคโร
โก^๑ เมตัม นุ^๒ วิชานาติ โก ตัม ปฏิภานาติ เม.
- [๑๑๑๖] อหัม ชาครตัม สุตโต อหัม สุตเตสฺส ชาคโร
อหเมตัม วิชานามิ อหัม ปฏิภานามิ เต.
- [๑๑๑๗] กถัม ชาครตัม สุตโต กถัม สุตเตสฺส ชาคโร
กถัม เอตัม วิชานาสิ กถัม ปฏิภานาสิ เม.
- [๑๑๑๘] เย ฐมมัม นปฺปชานนฺติ สญฺญมฺโหติ ทมฺโหติ จ
เตสฺส สุตตปฺปมาเทสฺส^๓ อหัม ชคฺคามิ เทวเต.
- [๑๑๑๙] เยสํ ราโค จ โทโส จ อวิชฺชา จ วิราชิตา
เตสฺส ชาครมาเนสฺส อหัม สุตโตสฺมิ เทวเต.
- [๑๑๒๐] เอวัม ชาครตัม สุตโต เอวัม สุตเตสฺส ชาคโร
เอวเมตัม วิชานามิ เอวัม ปฏิภานามิ เต.
- [๑๑๒๑] สาธุ ชาครตัม สุตโต สาธุ สุตเตสฺส ชาคโร
สาธุ เมตัม วิชานาสิ สาธุ ปฏิภานาสิ เมติ.

นวมัม ชาครชาตก.

๑๐. กุมฺมาสปิณฑชาตก^๓ (๔๑๕)

- [๑๑๒๒] “น กิรตฺถิ อโนมทสฺสีสุ
ปาริจรียา พุทฺเธสฺส อปฺปกา^๔

หมดอายุ 12/06/2566

^{๑-๑} ฉ.,เท.,อิ. โก มเมตัม

^๒ ฉ.,เท.,อิ. สุปฺปมาเนสฺส

^๓ ฉ.,เท. กุมฺมาสปิณฑชาตก

^๔ ฉ.,เท.,อิ. อปฺปิกา

สุกฺขาย อโลณิกาย จ
ปสฺส ผลํ กุมฺมาสปีณฺทียา.

[๑๑๒๓]

หตฺถิ คฺวาสุสา จิเม พหุ
ชนธณฺญา^๑ ปจฺวี จ เกวลา
นาริโย จิมา อจฺจรูปมา
ปสฺส ผลํ กุมฺมาสปีณฺทียา.

[๑๑๒๔]

อภิกฺขณํ ราชกฺุณฺชร
คาถา ภาสสิ โกสลาธิป
ปฺจุณฺามิ ตํ รณฺจวทุตฺตม
พาพหํ ปิติมโน ปภาสสิ.

[๑๑๒๕]

อิมสฺมีเยว นคเร กุเล อณฺเฏตเร อหํ
ปรกมฺมกโร อาสี ภาตโก สีสํวฺโต.

[๑๑๒๖]

กมฺมาย นิกฺขมฺนฺตาหํ^๒ จตุโร สมณทฺทสฺ^๓
อาจารสีลสมฺปนฺเน สีติญฺเต อนาสเว.

[๑๑๒๗]

เตสุ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา นิสีเทตฺวา ปณฺณสนฺถเต
อหํ พุทฺธาน กุมฺมาสํ ปสนฺโน เสหิ ปาณิกิ.

[๑๑๒๘]

ตสฺส กมฺมสฺส กุสลสฺส อิทํ เม เอทิสํ ผลํ
อณฺโภมิ อิทํ รชฺชํ ผีตํ ทรณิมุตฺตม.

[๑๑๒๙]

ททํ^๔ ภูณฺช จ มา จ ปมาโท
จกฺกํ วตฺตย โกสลาธิป

^๑ ฉ., เท. ชนธณฺญ^๓ ฉ., เท. สมณทฺทส^๒ ฉ., เท. นิกฺขมฺนฺโตหํ^๔ อ. ทท

มา ราช อธมมิโก อหุ^๑
ธมมํ ปาลย โสลาธิป.

[๑๑๓๐]

โสหิ ตเทว ปุณฺณปุณฺ
วณฺณํ อจาริสฺสามิ โสภเน
อริยาจริตํ สุโกสเล
อรหนฺโต เม มนาปาว ปสฺสิตุ.

[๑๑๓๑]

เทวี วีย อจฺจรูปมา
มชฺฌเม นาริคนฺสุส โสภสิ
กี กมฺมมกาสิ ภาทุกํ
เกนาสิ วณฺณวดี สุโกสเล.

[๑๑๓๒]

อมฺพฏฺจกุลสุส ขตฺติย
ทาสฺยาหิ ปฺรเปสิยา อหุ
สญฺเจตา จ ธมฺมชีวินิ
สีลวดี จ อปาปทสฺสนา.

[๑๑๓๓]

อุทฺทฏฺฐภตฺตํ อหิ ตทา
จรมานสุส อทาสี^๒ ภิกฺขุโน
จิตฺตา^๓ สุมนา สยํ อหิ
ตสฺส กมฺมสุส ผลํ มเมทิสฺนติ.

ทสมํ กุมฺมาตปิณฺฑชาตกํ.

๑๑. ปรนตปชาตกั (๔๑๖)

- [๑๑๓๔] “อาคมิสฺสติ เม ปาปํ อาคมิสฺสติ เม ภยํ
ตทา หิ จลิตา สาขา มนุสฺสเสน มิเคน วา.
- [๑๑๓๕] ภีรฺยา นฺน เม กาโม อวิทฺฐเร วสนฺติยา
กริสฺสติ กิํ ปณฺหุํ สาว สาขา ปรนตป.
- [๑๑๓๖] โสจยิสฺสติ มํ กนฺตา คาเม วสํ อนินฺทิตา
กริสฺสติ กิํ ปณฺหุํ สาว สาขา ปรนตป.
- [๑๑๓๗] ตยา มํ หสิตาปจฺจ^๑ मिहितानि^๒ ภาณิตानि จ
กิํ ปณฺหุํ กริสฺสติ^๓ สาว สาขา ปรนตป.
- [๑๑๓๘] อคมา นฺน โส สทฺโท อสฺสิ นฺน โส ตว
อกฺขาตํ นฺน ตํ เตन โย ตํ สาขมกมฺปยิ.
- [๑๑๓๙] อิทํ โข ตํ สมากมฺม มม พาลสฺส จินฺติตํ
ตทา หิ จลิตา สาขา มนุสฺสเสน มิเคน วา.
- [๑๑๔๐] ตเถว ตวํ อเวทสิ^๔ อวญฺจิ ปิตรํ มม
หนฺตฺวา สาขahi ฉาเทฺนโต อาคมิสฺสติ เต^๕ ภายนฺติ.

เอกาทสมี ปรนตปชาตกั.

ทุติโย คณธรรวคโค.

สตุตกนิปาโต นิฏฺฐิตो.

^๑ ฉ., เท., อ. ๑๖/๒ หสิตาปจฺจ

^๓ ฉ., เท., อ. กริสฺสติ

^๕ ฉ., เท., อ. เม

^๒ ฉ., เท. สิตานิ

^๔ ฉ., เท. อเวทสิ

ตสุสุทุทาน

วรคามมหากปิภคคว จ
ทพฺพหฺมมสกุญฺชเรสวโร
อฺรโค วิฐฺโร ปุณฺ ชาครตํ
อถ โกสลาธิปปรนฺตป จาติ.

ตตฺร^๑ วคฺคทุทานํ ภวติ.

อถ สตฺตนิปาตมฺหิ วคฺคํ เม ภณฺโต สุณ
กุกฺกุ จ ปุณฺ คนฺชาโร เทว จ^๒ วุตฺตา มเหสินา.

๘. อฏฺฐกนิปาโต

๑. กจฺจานิวกุโ

๑. กจฺจานิชาตกัม (๔๑๗)

[๑๑๔๑]

“โอทาตวตฺถา สฺจ อลฺลเกสา
กจฺจานิ กิ กุมฺภิมชิสฺสยิตฺวา^๑
ปิฎฺฐา ตีลา โธวสิ ตณฺฑุลานิ
ติโลทโน เหหิติ^๒ กิสฺส เหตุ.

[๑๑๔๒]

น โข อยํ พุราหฺมณ โภชนตฺถัม^๓
ติโลทโน เหหิติ^๒ สาธุปกุโก
ธมฺโม มโต ตสฺส ปหฺนมชฺช^๔
อหํ กริสฺสามิ สฺसानมชฺชเม.

[๑๑๔๓]

อนฺวิจฺจ กจฺจานิ กโรหิ กิจจํ
ธมฺโม มโต โก นฺ ตเวตสฺส^๕
สหสฺสเนตฺโต อตฺตลानฺภาโว
น มียยตี ธมฺมวโร กทาจิ.

[๑๑๔๔]

ทพฺพปฺปมาณํ มม เอตฺถ พุรหฺเม
ธมฺโม มโต นตฺถิ มเมตฺถ กงฺขา
เย เยวทานิ ปาปา ภาวนฺติ
เต เตวทานิ สุขิตา ภาวนฺติ.

^๑ อ. กุมฺภิมปสฺสยิตฺวา

^๒ อ. โหหิติ, เอมฺปรีปิ.

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อ. โภชนตฺถา

^๔ ส. ปหฺนตมชฺช ฉ.,เท. ปหฺนตมชฺช อ. พหฺนตมชฺช

^๕ ฉ.,เท.,อ. เหวสฺส

[๑๑๔๕]

สุณิสสา หิ มยฺหํ วชฺฐมา^๑ อโหสิ
 สสา มํ วชิตฺวาน วิชายิ ปุตุตฺ
 สาทานิ สพฺพสฺส กุลสฺส อิสฺสรา
 อหํ วสามิ^๒ อปวิฏฺฐา เอกิกกา.

[๑๑๔๖]

ชีวามิ โวหํ น มโตหฺมสมฺมิ^๓
 ตเวว อตฺถาย อิธาคโตสมฺมิ
 ยา ตํ วชิตฺวาน วิชายิ ปุตุตฺ
 สหาว ปุตุเตน กโรมิ ภสมํ.

[๑๑๔๗]

เอวณฺจ^๔ เต รุจฺจติ เทวราช
 มเมว อตฺถาย อิธาคโตสิ
 อหณฺจ ปุตุโต สุณิสสา จ นตฺตา
 สมฺโมทมานา ฃรมาวเสม.

[๑๑๔๘]

เอวณฺจ เต รุจฺจติ กาดิยานิ
 หตฺตาปี สนฺตา น ชหาสิ ฃมํ
 ตฺวณฺจ ปุตุโต สุณิสสา จ นตฺตา
 สมฺโมทมานา ฃรมาวเสถ.^๕

[๑๑๔๙]

สสา กาดิยานิ สุณิสาย สทฺธิ
 สมฺโมทมานา ฃรมาวสิตฺถ
 ปุตุโต จ นตฺตา จ อฺปฏฺฐหิสุ.
 เทวานมินฺนฺเทน อธิคฺคหิตาติ.

ปจฺมํ กจฺจานิชาตกํ.

^๑ หมายเหตุ 12/06/2566

^๑ ฉ., เท. วณฺฐมา อี. วชฺฐา

^๓ สี., อี. นาหํ มโตหฺมสมฺมิ

^๕ อี. ฃรมาวสาถ

^๒ สี., ฉ., เท., อี. ปนฺมฺหิ

^๔ อี. เอวตณฺจ, เอวมฺปฺริย.

๒. อฏฺฐสทฺทชาตกัม (๔๑๘)

- [๑๑๕๐] “อิทํ ปุเร นินฺนมาหุ พหุมาจันํ มโหทกัม
 อาวาโส พกฺราชสฺส เปตฺติกัม ภวนํ มม
 ตฺยชฺช ภิงฺเคน^๑ ยาเปม โเอกํ น วิชฺชหามเส.^๒
- [๑๑๕๑] โก ทฺติยํ อสึลฺลสฺส^๓ พนฺธุรฺสสฺสภิ^๔ เกชฺชติ^๕
 โก เม ปฺตเต กุลาวกัม^๖ มณฺจ โสตฺถิ กริสฺสติ.
- [๑๑๕๒] สพฺพา ปริกฺชตา^๗ เผคฺคุ ยาว ตสฺสา คตฺติ อหุ
 ขีณภกฺโข มหาราช สาเร น รมตี จฺญเณ.
- [๑๑๕๓] สา ญฺนาหํ อิตฺโต คนฺตฺวา รมฺโฆ มุตฺตา นิเวสนา
 อตฺตานํ รมยิสฺสามิ ทุมสาขานิเกตินี.^๘
- [๑๑๕๔] โส ญฺนาหํ อิตฺโต คนฺตฺวา รมฺโฆ มุตฺโต นิเวสนา
 อคฺโคทกานิ ปิวิสฺสามิ ยฺยสฺส ปฺรโต วชฺ.
- [๑๑๕๕] ตํ มํ กาเมหิ สมฺมตฺตัม^๙ รตฺตํ กาเมสุ มจฺจนิตํ
 อานยิ ภารโต ลฺลทฺโร^{๑๐} พาหิโก^{๑๑} ภทฺทมตฺถุ เต.
- [๑๑๕๖] อนฺธการติมิสಾಯ^{๑๒} ตฺยเค อฺปฺริ ปพฺพเต
 สา มํ สณฺहेเน มุทฺนา มา ปาทํ ขณฺิยสฺสมิ.^{๑๓}

^๑ สึ.,ณ.,เท.,อิ. เกเคน

^๓ อิ. อสึลลส

^๕ อิ. กุลาวณ

^๘ ณ.,เท. ๑๒/๑๖๐ ทุมสาขานิเกตินี.

^๙ ณ.,เท.,อิ. ลฺลทฺโร, เอวมฺปฺริ.

^{๑๑} อิ. อนฺธการติมิสสาย

^๒ ณ.,เท. วชหามเส อิ. วิชหามเส

^{๔-๕} ณ.,เท. พนฺธุรฺสสฺสภิ เกชฺชติ

^๖ ณ.,เท. ปริกฺชยา

^๘ อิ. สมฺปนฺน

^{๑๐} อิ. พาหิโย

^{๑๒} ณ.,เท. ขลิ ยสฺมิ

[๑๑๕๗]

อัสสยํ ชาตฺธิขยฺนตทสฺสี

น คพฺภเสยฺยํ ปุณฺรราวฏฺฐิสฺส^๑อยมฺนตฺติมา^๒ ปจฺจิมคพฺภเสยฺยา^๓

ชีโณ เม สํสาโร ปุณฺนพฺภาวายาติ.

ทฺวติยํ อฏฺฐสทฺทชาตกํ.

๓. สุตสาชาตกํ (๔๑๕)

[๑๑๕๘]

“อิทํ สุวณฺณกาญฺจํ

สพฺพํ หรฺสสฺส ภาทฺทนฺเต

มุตฺตา เวพฺพริยา พหุ

มญฺจ ทาสีติ สาวย.

[๑๑๕๙]

โอโรปยสฺส กลฺยาณิ^๔

น จาหํ อภิชานามิ

มา พหุ^๕ ปริเทวสิอาคณฺตวา^๖ ธนมาภตํ.

[๑๑๖๐]

ยโต สรามิ อตฺตานํ

เนวาทิ^๗ อภิชานามิ

ยโต ปตฺตาสมิ วิญญุตํ

อญฺญํ ปิยตรํ ตยา.

[๑๑๖๑]

เอहि ตํ อูปคฺคหิสฺส

น หิทานิ ปุณฺ อตฺถิ

กริสฺสํ จ ปทกฺขิณํ

มม ตฺยฺหญฺจ สงฺคโม.

[๑๑๖๒]

น หิ สพฺเพสฺส จาเนสฺส

อิตฺถิปี ปณฺหิตา โหติ

ปุริโส โหติ ปณฺหิตโต

ตตฺถ ตตฺถ วิจกฺขณา.

[๑๑๖๓]

น หิ สพฺเพสฺส จาเนสฺส

อิตฺถิปี ปณฺหิตา โหติ

ปุริโส โหติ ปณฺหิตโต

ลหฺมตฺถิ^๘ วิจินฺติกา.^๑ ฉ., เท. ปุณฺราวชิสฺส^{๒-๓} ฉ., อ. อัยฺ หิ เม อนฺติมา คพฺภเสยฺยา ฉ., เท. ปจฺจิมมา คพฺภเสยฺยา^๔ ฉ., เท., อ. กลฺยาณิ^๕ ฉ., เท. มา พหุ^๖ ฉ., เท., อ. อหฺนฺตวา^๗ ฉ., เท., อ. น จาหํ^๘ ฉ., เท. ลหฺม อตฺถิ อ. ลหฺมตฺถ

- [๑๑๖๔] लहुणज वत चिप्पणज निग्गजे समजेतयि
 मिकं पुण्णायतनेव^๑ सुलसा सत्तुगं वरि.
 [๑๑๖๕] โยธ อุปฺปติตํ อตฺถํ น ชิปปมณฺพชฺชติ
 โส หนฺนเต มนฺทมตี โจโรว คิริคพฺภเร.
 [๑๑๖๖] โยธ^๒ อุปฺปติตํ อตฺถํ ชิปปเมว นิโพธติ
 มุจฺจเต สत्तुสสมฺพารา सुลसा สत्तुकามิวาติ.

ตติยํ สุลสาชาตกั.

๔. สุมงฺกลชาตกั (๔๒๐)

- [๑๑๖๗] “ภุสฺมहि กุทฺโธติ อเปกฺขิยาน^๓
 น ตาว ทณฺฑํ ปนเยยฺย อิสฺสโร
 อฏฺฐาณโส อปฺปฏฺฐุปมตฺตโน
 ปรสฺส ทุกฺขานิ ภุสํ อุทฺธิรเย.
 [๑๑๖๘] ยโต จ ชาเนยฺย ปสาทมตฺตโน
 อตฺถํ นิยุญฺเชยฺย ปรสฺส ทุกฺกมฺ
 ตทายมตฺถเกติ สยํ อเวกฺขิย
 อถสฺส ทณฺฑํ สทิสํ นิเวสเย.
 [๑๑๖๙] น จาปิ ฌาเปติ ปรี น อตฺตนํ
 อมุจฺฉิโต โย นยเต นยานยํ
 โย ทณฺฑทฺธาโร ภาวตีธ อิสฺสโร
 ส วณฺณคฺคฺตโต สิริยา น ธีสตี.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ปุณฺณายเตเนว

^๒ เท.,อิ. โย จ

^๓ ฉ.,เท.,อิ. อเวกฺขิยาน

[๑๑๗๐] เย ขตฺติยาเส อนิสมฺมการิโน
 ปเนนฺติ ทณฺห์ สหสา ปมฺจุจिता
 อวณฺณสํยุตฺตา^๑ ชนฺติ ชีวิตํ
 อิตฺโต วิมุตฺตาปิจ ยนฺติ ทุกฺคตํ.

[๑๑๗๑] ฐมฺเม จ เย อริยปฺปเวทิตฺเต รตา
 อนุตฺतरา เต วจสา มนสา กมฺมฺนา จ
 เต ขนฺติโสรัจฺจสมาธิสณฺจिता^๒
 วชนฺติ โลกํ ทุกฺกํ ตถาวีธา.

[๑๑๗๒] ราชามสฺมิ นรปมฺุทานมิสฺสโร
 สเจปิ กุชฺฌามิ จเปมิ อตฺตนํ
 นิเสธยนฺโต ชนฺตํ ตถาวีรํ
 ปเนมิ ทณฺห์ อนุกมฺป โยนิโส.

[๑๑๗๓] สิริ จ ลกฺขี จ ตเวว ขตฺติย
 ชนาธิป มา วิชฺหิ กุทาจนํ
 อกฺโกธโน นิจฺจปสฺนฺนจิตฺโต
 อนีโฆ ตุวํ วสฺสสตานิ ปาลย.

[๑๑๗๔] คฺุณฺเหหิ เอเตหิ อุเปหิ^๓ ขตฺติย
 จิตมรียวตฺติ^๔ สุวโจ อโกธโน
 สุขี อนุปปีฬ ปสาส เมทนี^๕
 อิตฺโต วิมุตฺโตปิ วชาหิ^๖ สุขฺคตํ.

^๑ ฉ., เท. 12/0. อวณฺณสํยุตฺตา

^๓ ฉ., เท., อ. อุเปต

^๕ ฉ., เท., อ. เมทินี, เอวมฺปรีป.

^๒ ฉ., เท., อ. สนฺติ-

^๔ ฉ., เท., อ. จิตมรียวตฺติ

^๖ ฉ., เท., อ. ยahi

[๑๑๗๕]

เอวํ สุวีนีเตน^๑ สุภาสีเตน
 ฐมฺเมเน ฌายเณ อุปายโส นยํ
 นิพฺพปาเปยํ สงฺขุภิตํ มหาชนํ
 มหาว เมโฆ สลิลเณ เมทนิหฺนติ.

จตุตฺถํ สุมงฺกัลลชาตกั.

๕. กงฺกมมัลลชาตกั (๔๒๑)

[๑๑๗๖]

“องฺคารชาตา ปจวี ภูฏฺฏูลานุกตา มหี
 อถ คายสี วตฺตานิ น ตํ ตปติ อาตโป.

[๑๑๗๗]

อุทฺธํ ตปติ อาทิจฺโจ อโร ตปติ วาลูกา
 อถ คายสี วตฺตานิ น ตํ ตปติ อาตโป.

[๑๑๗๘]

น มํ ตปติ อาตโป อาตปฺปา ตปยฺนฺติ มํ
 อตฺถา หิ วิวิชา ราช เต ตปยฺนฺติ น อาตโป.

[๑๑๗๙]

อุทฺทสํ กาม เต มฺลํ สงฺกปฺปา กาม ชายสี
 น ตํ สงฺกปฺปยิสฺสามิ เอวํ กาม น เหหิสิ.^๒

[๑๑๘๐]

อปฺปาปิ กามา น อลํ พหุหิปี น ตปฺปติ
 อโห^๓ พาลานลปนา^๓ ปฏฺวิชฺเชถ^๔ ชคฺคโต.

[๑๑๘๑]

อปฺปสฺส กมฺมสฺส ผลํ มเมทํ
 อุทโย อชฺฌคมา มหตฺตปตฺตํ
 สุลทฺธลาโก^๕ วต มาณวสฺส
 โย ปพฺพชฺชํ กามราคํ ปหาย.

^๑ อ. สุวีนีเตน

^{๓-๓} ส.,ฉ.,เท.,อ. อหหา พาลลปนา

^๕ อ. สุลทฺธลาภา

^๒ อ. โหหิสิ

^๔ ส.,อ. ปฏฺวิชฺเชถ ฉ.,เท. ปริวชฺเชถ

- [๑๑๘๒] ตปสา ปชหนฺติ ปาปกมมํ
 ตปสา นฺหาปิตกฺขุณฺณการภาวํ^๑
 ตปสา อภิภูยฺย คงฺคมาล
 นามะนาลปสฺสช^๒ พุรหฺมทตฺตํ.^๓
- [๑๑๘๓] สนฺทิกฺกิกเมว อมม ปสฺสถ
 ขนฺตีโสจฺจสฺส^๔ โย^๕ วิปาโก
 โส^๖ สพฺพชนสฺส วนฺทิตอ^๗ อหุ^๘
 ตํ วนฺทาม สราชิกา สมจฺจา.
- [๑๑๘๔] มา กิณฺจิ อวจฺจุตถ คงฺคมาลํ
 มุณินํ โมนปเถสุ สิกฺขมานํ
 เอโส หิ อตริ อณฺณวํ
 ยํ ตริตฺวา วิจรณฺตี^๙ วีตโสกาติ.

ปญฺจมํ คงฺคมาลชาตกํ.

๖. เจตติยราชชาตกํ^{๑๐} (๔๒๒)

- [๑๑๘๕] “ธมฺโม หเว หโต หนฺติ นาทโต หนฺติ กิณฺจินํ^{๑๑}
 ตสฺมา หิ ธมฺมํ น หเน มา ตํ^{๑๒} ธมฺโม หโต หนิ.
- [๑๑๘๖] อลิกํ ภาสมานสฺส อปฺกมฺหนฺติ เทวตา
 ปุตฺติกณฺจ มุขํ วาติ สกฺกฺจนา จ ธีสฺติ
 โย ชานํ ปุจฺจิโต ปญฺหํ อณฺณเถ นํ วิทยาเกร.

^๑ ฉ., เท. นฺหาปิตกฺขุณฺณการภาวํ

^๒ อ. ขนฺตีโสจฺจสฺส

^{๓-๗} ฉ., เท. วนฺทิตอ อ. วนฺทิตา อหุ

^{๑๐} ฉ., เท. กิณฺจนํ

^{๑๑} ฉ., เท. นามะนาลปสฺสช

^{๑๒} ฉ., เท. อยํ

^{๑๓} ฉ., เท. จรณฺตี

^{๑๔} ฉ., เท. ตวํ

^{๑๕} อ. พุรหฺมทตฺต

^{๑๖} ฉ., เท., อ. โย

^{๑๗} ฉ., เท. เจตติยชาตกํ

- [๑๑๘๗] สเจ หิ สจฺจํ ภณฺสี โหหิ ราช ยถา ปุเร
มฺสา เจ ภาสเส ราช ภูมียํ ติฏฺฐ เจตฺติย.
- [๑๑๘๘] อกาเล วสฺสตี ตสฺส กาเล ตสฺส น วสฺสตี
โย ชานํ ปุจฺฉิตฺโต ปณฺหํ อณฺณถา นํ วิทยากร.
- [๑๑๘๙] สเจ หิ สจฺจํ ภณฺสี โหหิ ราช ยถา ปุเร
มฺสา เจ ภาสเส ราช ภูมึ ปวิส เจตฺติย.
- [๑๑๙๐] ชิวหา ตสฺส ทฺวิธา โหติ อฺรคฺสฺสเว ทิสฺมปฺติ
โย ชานํ ปุจฺฉิตฺโต ปณฺหํ อณฺณถา นํ วิทยากร
- [๑๑๙๑] สเจ หิ สจฺจํ ภณฺสี โหหิ ราช ยถา ปุเร
มฺสา เจ ภาสเส ราช ภียโย ปวิส เจตฺติย.
- [๑๑๙๒] ชิวหา ตสฺส น ภวติ มจฺฉสฺสเว ทิสฺมปฺติ
โย ชานํ ปุจฺฉิตฺโต ปณฺหํ อณฺณถา นํ วิทยากร.
- [๑๑๙๓] สเจ หิ สจฺจํ ภณฺสี โหหิ ราช ยถา ปุเร
มฺสา เจ ภาสเส ราช ภียโย ปวิส เจตฺติย.
- [๑๑๙๔] ติโยว ตสฺส ชายนฺติ^๑ น ปุมา ชายเร กุเล
โย ชานํ ปุจฺฉิตฺโต ปณฺหํ อณฺณถา นํ วิทยากร
- [๑๑๙๕] สเจ หิ สจฺจํ ภณฺสี โหหิ ราช ยถา ปุเร
มฺสา เจ ภาสเส ราช ภียโย ปวิส เจตฺติย.
- [๑๑๙๖] ปตุตา ตสฺส น ภวณฺติ ปกฺกมณฺติ ทิสฺสทิสฺ
โย ชานํ ปุจฺฉิตฺโต ปณฺหํ อณฺณถา นํ วิทยากร.

- [๑๑๙๗] สเจ หิ สจจํ ภณสิ โหหิ ราช ยถา ปุเร
มฺสา เจ ภาสเส ราช ภียโย ปวิส เจตिय.
- [๑๑๙๘] ส ราชา อิมินา^๑ ปตฺโต^๒ อนฺตลิกฺขโร^๓ ปุเร
ปาเวกฺขิ ปจวี เปจฺโจ^๔ หีนตฺโต อตฺตปริยาย^๕
- [๑๑๙๙] ตสฺมา หิ จนนฺทาคมนํ นปฺปสฺสนนฺติ ปณฺหิตา
อฏฺฐจจิตฺโต ภาเสยฺย คิรํ สจฺจูปสณฺหิตนฺติ.

นฏฺฐํ เจตियราชชาตกํ.

๗. อินฺทริยชาตกํ (๔๒๓)

- [๑๒๐๐] “โย อินฺทริยานํ กาเมน วสํ นารท คจฺจติ
โส ปริจฺจชฺชโม โลกเ ชีวนฺโตปิ^๕ วิสฺสุสฺสติ.
- [๑๒๐๑] สุขสฺसानนฺตรํ ทุกฺขํ ทุกฺขสฺसानนฺตรํ สุขํ
โสปิ ปตฺโต สุขทุกฺข^๖ ปาฏิกงฺข วรํ สุขํ.
- [๑๒๐๒] กิจฺจกาเล กิจฺจสโห โย กิจฺจํ นาติวตฺตติ
ส กิจฺจนฺตํ สุขํ ธีโร โยคํ สมธฺมคจฺจติ.
- [๑๒๐๓] น เหว กามานํ กามา นานตฺถา นตฺถการณ^๗
น กตญฺจ นีรํกตฺวา^๘ ฐมา จวิตฺตมรหฺสิ.
- [๑๒๐๔] ทกฺข^๙ คหปตํ^{๑๐} สาธุ สํวิภชฺชญฺจ โภชนํ
อหาโส อตฺถลาภสฺสุ อตฺถพฺยาปตฺติ อพฺยโย.

^{๑-๑} ส.,ฉ.,เท.,อ. อิมินา สจฺจโต

^๓ ฉ.,เท. เจจฺโจ อ. เจโส

^๕ ฉ.,เท. ชีวนฺโตว อ. ชีวเรว

^๗ ฉ.,เท. นาทฺถการณ

^๙ อ. ทุกฺข

^๒ อ. อนฺตลิกฺขโร

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อ. ปตฺตปริยาย

^๖ ฉ.,เท. โสสิ ปตฺโต สุขา ทุกฺข อ. สุขา ทุกฺข

^๘ อ. นิกตฺวาน

^{๑๐} ฉ.,เท. คหปตี

- [๑๒๐๕] เอตตาวเตตตี^๑ ปณฺทิจจํ อสีโต^๒ เทวโล^๓ พุริ
 นยิตो กิณฺณิ^๔ ปาปิโย [^๕] อินฺทฺริยานํ วสํ วเช.
- [๑๒๐๖] อมิตตตานํว หตฺถตฺถํ สีวิ^๖ ปปโปติ มามิว
 กมฺมํ วิชฺชณฺจ ทกฺเขยฺยํ วิวาทํ สีลมทฺทวํ
 เอเต จ ยเส หาเปตฺวา นิพฺพตฺโต เสหิ กมฺเมหิ.
- [๑๒๐๗] โสหํ สหสฺสชีโนว อพนฺธฺ อปรายโน
 อริยธมฺมา อปฺกนฺโต ยถา เปโต ตเถวหํ.
- [๑๒๐๘] สุขกาเม ทุกฺขาเปตฺวา อาปนฺโนสฺมิ ปทํ อิมํ
 โส สุขํ นาธิคจฺฉามิ จิตฺโต^๗ ภาณุมหิมิวาติ.^๘

สตฺตมํ อินฺทฺริยชาตกั.

๘. อาทิตตชาตกั (๔๒๔)

- [๑๒๐๙] “อาทิตตสฺมี อการสฺมี ยํ นีหฺรติ ภาชนํ
 ตํ ตสฺส โหติ อตฺถาย โน จ ยํ ตตฺถ ทฺยหฺติ.
- [๑๒๑๐] เอวมาทิปิโต โลโก ชราย มรณฺเนน จ
 นีหเรถว ทาเนน ทินฺนํ โหติ สฺนึภตํ.”
- [๑๒๑๑] โย ฐมฺมลทฺธสฺส ททาติ ทานํ
 อฺภูจฺฉานวิริยาธิคตสฺส ชนฺตํ

^๑ อี. เอตตาวตาเต

^๒ ฉ., เท. อปี โส ทวิโล

^๓ อี. เทวโล

^๔ อี. กิณฺณ

^๕ ฉ., เท., อี. ๐๖/โย

^๖ อี. สีว

^๗ สี., อี. จิตฺโต

^๘ “ภาณุมกาสิวาติปิ ปาโจ. สี., ฉ., เท., อี. ภาณุมตามิว

^๙ ฉ., เท. สฺนึหตํ อี. ทินฺนํ ทิ โหติ นีภตํ.

อติกกมฺม โส เวตรณิ ยมฺมสุ
ทิพฺพานิ จานานิ อุเปติ มจฺโจ.

[๑๒๑๒] ทานญจ ยุกฺกญจ สมานมาหุ
อปฺปาปิ สนฺตา พหุเก ชินฺนติ
อปฺปมฺปิ เจ สทฺทหาโน ททาติ
เตเนว โส โหติ สุขี ปรตฺถ.

[๑๒๑๓] วิเจยฺย ทานํ สุคตปฺปสฺตถํ
เย ทกฺขิณฺเอยฺยา อิธ ชีวโลเก
เอเตสุ ทินฺนานิ มหปฺพลานิ
พีชานิ วุตฺตานิ ยถา สุขฺเขตฺเต.

[๑๒๑๔] โย ปาณญฺฏานิ อหฺเรยํ จรํ
ปรูปฺวาทา น กโรติ ปาปํ
ภีรํ ปสฺสณฺติ น^๑ ตตฺถ สุรํ
ภยา हि สนฺโต น กโรนฺติ ปาปํ.

[๑๒๑๕] หีนฺน พฺรหฺมจริเยน ขตฺติเย อุปฺปชฺชติ
มชฺฌิเมน จ เทวตฺตํ อุตฺตเมน วิสุชฺฌติ.

[๑๒๑๖] อทฺธา हि ทานํ พหุทา ปสฺตถํ
ทานา จ โข ฌมฺมปทํ เสยฺโย
ปฺพเพว हि ปฺพพฺตเรว สนฺโต
นิพฺพานเมวชฺฌคมฺมํ สปญฺญาติ.

อฏฺฐมํ อาทิตฺตชาตกํ.

๙. อฏฺฐจานชาตกัม (๔๒๕)

- [๑๒๑๗] “คงคา กุมฺภินี สนฺดา สงฺขวณฺณา จ โกกิลา
 ชมฺพุ ตาลผลํ ทชฺชา อถ นฺน ตทา สียา.
- [๑๒๑๘] ยทา กจฺฉปโลมานํ ปาวาโร^๑ ติวโร สียา
 เหมนฺตํ ปาปุณฺณ^๒ อถ นฺน ตทา สียา.
- [๑๒๑๙] ยทา มกสฺปาทานํ^๓ อฏฺฐาโล สุกโต สียา
 ทพฺโห จ อวิกมฺปิ^๔ จ อถ นฺน ตทา สียา.
- [๑๒๒๐] ยทา สสฺวิสาณานํ นิสฺเสณิ สุกตา สียา
 สคฺคสฺสาโรหณตฺถาย อถ นฺน ตทา สียา.
- [๑๒๒๑] ยทา นิสฺเสนิมารุยฺห จนฺทํ ขาเทยฺยุ^๕ มฺมุสิกา
 ราหุญฺจ ปรีพาเหยฺยุ^๖ อถ นฺน ตทา สียา.
- [๑๒๒๒] ยทา สุราชมฺภี ปิตฺวา มกฺขิกา คณจารินี
 องฺคาเร วาสํ กปฺเปยฺยุ อถ นฺน ตทา สียา.
- [๑๒๒๓] ยทา พิมฺโฬฏฺฐสมฺปนฺโน คทฺธโร สุมฺโข สียา
 กุสโล นจฺจคิตฺตสฺส อถ นฺน ตทา สียา.
- [๑๒๒๔] ยทา กากา อุลฺลกา จ มนฺตเยยฺยุ รโหิตตา
 อญฺญมณฺณํ ปิหเยยฺยุ อถ นฺน ตทา สียา.
- [๑๒๒๕] ยทา มฺมุลาสฺปตฺตานํ^๗ จตฺตํ ถิตฺตํ สียา
 วสฺสสฺส ปฏฺฐิมาทาย อถ นฺน ตทา สียา.

^๑ อ. ปวาโร

^๓ ส.อ. มกสฺทาจัน

^๔ ส.อ. ขาเทยฺยุ

^๗ ส.อ. ปุสสฺปตฺตานํ ฉ.,เท. มุพาลปตฺตานํ

^๒ ฉ.,เท. ปาวุณฺ

^๔ ส.อ. อกมฺปิ

^๖ ส. ปรีพาเทยฺยุ ฉ.,เท.,อ. ปรีพาเตยฺยุ

- [๑๒๒๖] ยทา กุลโก^๑ สกุณ ปพพตฺ คณฺฐมาทณฺ
 ตุณฺเตนาทาย คจฺเจยฺย อถ ญฺน ตทา สียา.
 [๑๒๒๗] ยทา สามุทฺธิกํ นาวํ สยนตํ สวฏฺฐากรํ
 เจโต อาทาย คจฺเจยฺย อถ ญฺน ตทา สียาติ.

นวมํ อฏฺฐานชาตกํ.

๑๐. ทีปชาตกํ (๔๒๖)

- [๑๒๒๘] “ขมนิยํ ยาปนียํ กจฺจิ มาตุล เต สุขํ
 สุขํ เต อมฺมา อวจ สุขกามา ธิ^๒ เต มยฺ.
 [๑๒๒๙] นงฺคุฏฺฐจํ เม อปกฺกมฺม^๓ เหจยิตฺวาน เอพฺภิ^๔
 สาชฺช มาตุลวาเทน มุญฺจิตพฺพา ญฺ มณฺณสิ.
 [๑๒๓๐] ปฺรตฺถาภิมุโข^๕ นิสินฺโนสิ อหฺนฺเต มุขมาคตา
 ปจฺจโต ตฺยหํ นงฺคุฏฺฐจํ กถํ โขหํ^๖ อวกฺกมิ.^๖
 [๑๒๓๑] ยาวตา จตุโร ทิปา สสมุทฺทา สปปพฺพตา
 ตาวตา มยฺหํ นงฺคุฏฺฐจํ กถํ โข ตวํ วิวชฺชสิ.^๗
 [๑๒๓๒] ปุพฺพเพว เมตํ อกฺขีสุ มาตา ปิตา จ ภาตโร
 ทิณฺฑํ ทุฏฺฐสฺส นงฺคุฏฺฐจํ สามฺหิ เวหายสาคตา.
 [๑๒๓๓] ตณฺจ ทิสฺวาน อายนฺตี อนฺตลิกฺขสมฺมิ เอพฺภิ^๔
 มิคสงฺໄໝ ปลายิตฺถ ภาโก โข เม นาสิโต ตยา.

^๑ ส.อิ. กุลโก จ.เท. กุลโก

^๓ จ.เท.อิ. อวกฺกมฺม

^๕ จ.เท.อิ. ปฺรตฺถาภิมุโข

^๗ จ.เท.อิ. วิวชฺชยิ

^๒ จ.เท. ว

^๔ จ.เท. เอพฺภิเก อิ. เอพฺภิ

^{๖-๖} จ.เท. ขวาทํ อวกฺกมิ

^๘ จ.เท. เอพฺภิเก อิ. เอพฺภิ

- [๑๒๓๔] อิจฺเจว^๑ วิลปนฺติยา เอภิกยา^๒ รุหคฺชโส
 คลกัំ อนฺวามทฺทิ^๓ นตฺถิ ทฺวฺจ สฺภาสิตํ.
 [๑๒๓๕] เนว ทฺวฺจ นโย อตฺถิ น ฐมฺโม น สฺภาสิตํ
 นิกกมฺ ทฺวฺจ ยฺยเชต โส จ สพฺภี^๔ น รชชตฺติติ.^๔

ทสมํ ทิปิชาตกํ.

ปจฺโม กจฺจานิวคฺโค.

อฏฺฐกนิปาโต นิฏฺฐิตो.

ตสฺสอุทฺตทานํ

ปรีสุทฺธามนาวิลลา วตฺถธรา
 พกฺราชสฺส กายูรี ทณฺทวโร
 อถ องฺคารเจตฺติยเทวลิลา
 อถ อาทิตฺตคฺงคา ทเสพกิณาติ.

๕. นวนิปาโต^๑

๑. กิษณชาติกัม (๔๒๗)

[๑๒๓๖]	“ปริสํกุปโถ นาม ตตฺตราสิ มาตาปิตโร เตสํ อชครํ เมทํ	กิษณปโถ ^๒ สนนฺตโน คิขโณ โปเสสิ ชินฺณเก. อจฺจุหาสิ พหุตฺโส.”
[๑๒๓๗]	ปิตา จ ปุตฺตํ อว สุปุตฺตํ ปกฺขสมฺปนฺนํ ^๔	ชานํ อจฺจุํ ปปาตินํ เตชสิ ทูรคามินํ
[๑๒๓๘]	ปริปลวณฺตํ ปจฺวี สาครนฺ ปริกฺขิตฺตํ ตโต ตาต นีวตฺตสฺสุ	ยทา ตาต วิชานหิ จกฺกาว ปริมณฺทลํ มาสฺสุ เอตฺโต ปรี คมิ.
[๑๒๓๙]	อุทฺปตฺโตสิ ^๕ เวเคน โอโลกยณฺโต วงฺกโค	พลี ปกฺขี ทิขฺตฺตโม ปพฺพตานิ วณานิ จ
[๑๒๔๐]	อทุทสฺ ^๖ ปจฺวี คิขโณ สาครนฺ ปริกฺขิตฺตํ	ยถาสฺสาสิ ปิตฺตฺตํ จกฺกาว ปริมณฺทลํ.
[๑๒๔๑]	ตณฺจ โส สมตฺติกมฺม ตณฺจ วาตฺติขา ติกฺขา	ปรเมว ปวตฺตถ ^๗ อจฺจุหาสิ พลี ทิขฺ.
[๑๒๔๒]	นาสกาธาติคฺโต โปโส ทิวฺช พฺยสนฺมาปาติ	ปุนฺเทว นีวตฺติตฺตํ เวรพฺพานํ ^๘ วสํ คโต.

^๑ อี. นวนิปาต

^๓ ส. ปุทฺตโต น.,เท. พุทฺตโต อี. ปุทฺตโต

^๕ ส. อุทฺธ ปตฺโตสิ

^๗ น.,เท.,อี. ปรเมวจฺจวตฺตถ

^๒ น.,เท.,อี. กิษณปโถ

^๔ น.,เท. ถาสมฺปนฺน

^๖ น.,เท. อทุทส

^๘ ส.,อี. เวรมฺพานํ น.,เท. เวรมฺพานํ

- [๑๒๔๓] ตสฺส ปุตฺตา จ ทารฺชา จ เย จณฺเณ อนฺุชิวโน
สพฺเพ พฺยสนฺมาปาหุ อโนวาทกเร ทิเช.
- [๑๒๔๔] เอวมปิ อิท วุฑฺฒานํ โย วากุญฺ นาวพฺุฑฺติ
อติสฺมจโร ทิตฺโต คิซฺโฆ วาตีตสฺสโน
สพฺเพ^๑ พฺยสนํ ปปฺโปนฺติ^๒ อกตฺวา วุฑฺฒสฺสสนฺนฺติ.

ปฐมํ กิซฺมชาตกัม.

๒. โกสมุพิยชาตกัม (๔๒๘)

- [๑๒๔๕] “ปฺฤสฺสทโท สมชโน น พาลो โกจิ มณฺเณถ
สงฺขมฺสฺมี ภิชฺชมานสฺมี นานฺณํ ภิชฺชโย อมณฺเณรฺ.
- [๑๒๔๖] ปริมุฏฺฐา ปณฺทิตาภาสา วาจาโคจรภาณินโน
ยาวิจฺจนฺติ มุขายามํ เยน นีตา น ตํ วิทฺ.
- [๑๒๔๗] อกฺโกจฺฉิ มํ อวธิ มํ อชินิ มํ อหาสิ เม
เย จ ตํ อุปนฺยหนฺติ เวรํ เตสํ น สมฺมตฺติ.
- [๑๒๔๘] อกฺโกจฺฉิ มํ อวธิ มํ อชินิ มํ อหาสิ เม
เย^๒ จ ตํ นฺุปนฺยหนฺติ^๒ เวรํ เตสฺสปสมฺมตฺติ.
- [๑๒๔๙] น หิ เวเรน เวรานิ สมฺมนฺตีธ กุทาจนํ
อเวเรน จ สมฺมนฺติ เอส ธมฺโม สนนฺตโน.
- [๑๒๕๐] ปเร จ น วิชานฺติ มยเมตฺถ ยมามเส
เย จ ตตฺถ วิชานฺติ ตโต สมฺมนฺติ เมธคา.

[๑๒๕๑] อฏฺฐิจฺฉินฺหา^๑ ปาณหฺรา คฺวาสุส ธนฺหาริโน^๒
 รฏฺฐจํ วิลุมฺปมานานํ เตสฺมปิ โหติ สงฺคติ
 กสฺมา ตุมฺหากํ โน สียา.

[๑๒๕๒] สเจ ลเภถ นิปกํ สหายํ
 สหุทธิญฺจริ สาธุวิหาริธีริ
 อภิภุยุย สพฺพานิ ปริสฺสยานิ
 จเรยฺย เตนตฺตมโน สติมา.

[๑๒๕๓] โน เจ ลเภถ นิปกํ สหายํ
 สหุทธิญฺจริ สาธุวิหาริธีริ
 ราชาว รฏฺฐจํ วิชิตํ ปหาย
 เอโก จเร มาตงฺครณฺเฆว นาโค.

[๑๒๕๔] เอกสุส จริตํ เสยฺโย นตฺถิ พาเล สหายตา
 เอโก จเร น จ^๓ ปาปานิ กยฺรา
 อปฺโปสฺสุโก มาตงฺครณฺเฆว นาโคติ.

ทฺตุยํ โกสฺมพิยชาติกํ.

๓. มหาสุวราชชาติกํ^๔ (๔๒๕)

[๑๒๕๕] “ทุมฺ ยทา โหติ^๕ ผลฺลูปฺปนฺโน
 ภุณฺขนฺติ นํ วิหงฺกมา^๖ สมฺปตฺนฺตา
 ขีณฺนฺติ ฅตฺวาน ทุมํ ผลจฺจเย
 ทิโสทิสํ ยนฺติ ตโต วิหงฺกมา.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ อ. อฏฺฐิจฉินฺหา

^๓ ฉ., เท. จสฺสทโท น ทิสฺสติ.

^๕ ฉ. โหติ

^๒ ฉ., เท. ควสุสธนฺหาริโน.

^๔ ฉ., เท. มหาสุวราชชาติกํ อ. มหาสุกชาติกํ

^๖ อ. วิหกา, เอวฺมุปริปี.

[๑๒๕๖]

จร จาริก^๑ โลहितตุนทุท มา มริ^๒
 กิ ตวั สุว สุขุขทุมมहि ฌายสิ
 ตทิงฆม [๒] พุรุหิ วสฺสนุตสนุนิภา
 กสฺมา สุว สุขุขทุมํ น วิญจสิ.

[๑๒๕๗]

เย เว สขีนํ สขาโร ภวนติ
 ปาณาจฺเจเย สุขทุกุเขสุ หังส
 ขีนํ อปฺปีณนฺติ น ตํ ชนฺนติ
 สนฺโต สตํ ฌมฺมมนุสฺสสรนฺตา.

[๑๒๕๘]

โสหิ สตํ อญฺญตโรสฺมิ หังส
 ฌาตี จ เม โหติ สขา จ รุกุโข
 ตํ นุสฺสเห ชีวิกตฺโต ปหาตุ
 ขีณนฺติ ฌตฺวาน น เอส^๓ ฌมฺโม.

[๑๒๕๙]

สาธุ ปกฺขิ^๔ กตํ โหติ เมตฺติ สํสฺติ สนฺถโว
 สเจตํ ฌมฺมํ โรเจสิ ปาสํโสสิ วิชานตํ.

[๑๒๖๐]

โส เต สุว วริ ทมฺมิ ปตฺตยาน วิหงฺกม
 วริ วรสฺสุ วรฺกงฺค^๕ ยงฺกิณฺจิ มนสิจฺจสิ.

[๑๒๖๑]

วรณฺจ เม หังส ตวั^๖ ทเทยฺย
 อยณฺจ รุกุโข ปุณฺรายุํ ลเภถ
 โส สาขวา ผลิมา สํวิรุฬฺโห
 มรฺตฺติโก^๗ ติณฺณจตุ โสภมาโน.

^๑ อี. มา จริ^๒ ฉ.,เท.,อี. ๐๖/เหส^๔ ฉ.,เท.,อี. วรฺกงฺค^๗ อี. มรฺตฺติโก, เอวมุปริปิ.^๒ ฉ.,เท.,อี. มํ^๔ สี.,ฉ.,เท. สกฺขิ^๖ ฉ.,เท. ภวํ

- [๑๒๖๒] ตัม ปสฺส สมฺม ผลิมํ อุพาริ
 สหา^๑ เต โหตุ อุทุมพเรน
 โส สาขวา ผลิมา สัมวิรูปุโห
 มรุตติโก ติฏฺฐตุ โสภมาโน.
- [๑๒๖๓] เอวํ สกฺก สฺขี โหติ สห สพฺเพหิ ฌาติภิ
 ยถาหมชฺช สฺขีโต ทิสฺวาน สผลิ^๒ ทุม.
- [๑๒๖๔] สุวสฺส^๓ วจันํ สุตฺวา^๔ กตฺวาน สผลิ^๒ ทุม
 ปฏิกามิ सह ภริยาย เทวานํ นนฺทนํ วนฺนติ.
- ตติยํ มหาสุวราชชาตกं.

๔. จุลลสุวราชชาตก^๕ (๔๓๐)

- [๑๒๖๕] “สนฺติ รุกฺขา หริตฺตตฺตา^๕ ทุมานเณผลา พหุ
 กสฺมา นุ สุกฺเข โกพาเป สุวสฺส^๖ นิริโต มโน.
- [๑๒๖๖] ผลสฺส อุปฺภุณฺณิมฺหา เนกาสฺสคเณ พหุ
 อผลมฺปิ วิทิตฺวาน สาว มิตฺติ^๗ ยถา ปุเร.
- [๑๒๖๗] สุกฺขณฺจ รุกฺขโกพาเป โอปตฺตมผลํ ทุม
 โอหาย สกฺกนา ยนฺติ กี โทสํ มณฺณเส^๘ ทิช.
- [๑๒๖๘] เย ผลตฺถา สมฺภาชนฺติ อผลโลติ ชนฺติ น
 อตฺตตฺถปณฺณา ทุมเมธา เต โหณฺติ ปกฺขปาติโน.

^๑ อ. สภาว

^{๓-๓๓๖} ๑๒/๐๖/๒๕๖๖ ส.,ฉ.,เท.,อ. สุวสฺส จ วรํ ทตฺวา, เอวมฺปริปิ.

^๕ ฉ.,เท. หริตฺตตฺตา

^๗ ฉ.,เท.,อ. เมตฺติ

^๒ อ. ผลิตํ

^๔ ฉ.,เท. จุฬสุวราชตํ อ. จุลลสุกฺกชาตกํ

^๖ อ. สุกฺส

^๘ ฉ.,เท.,อ. ปสฺสเส

- [๑๒๖๙] สาธุ ปกขี^๑ กตัม โหติ มิตฺติ^๒ สัมมตติ สนฺถโว
สเจตัม ฐมฺม โรเจสิ ปาส์โสสิ วิชานตัม.
- [๑๒๗๐] โส เต สุว วรํ ทุมฺมิ ปตฺตยาน วิหงฺกม
วรํ วรสุสุ วงฺกนฺค ยงฺกิณฺณจิ มนฺสิจฺจนฺติ.
- [๑๒๗๑] อปี^๓ นาม นํ ปุณฺ ปสฺเส^๔ สปตฺตัม สผลํ ทุมํ
ทลิตฺทโทว นิธิ^๕ ลทฺธา นนฺเตยฺยาหํ ปุณฺปฺปนํ.
- [๑๒๗๒] ตโต อมตมาทาย อภิสินฺณจิ มหีรฺุหํ
ตสฺส สาขา วิรฺุหีสฺสุ สิตฺตจฺจนฺยา มโนรมา.
- [๑๒๗๓] เอวํ สกฺก สฺปิ^๕ โหติ สห สพฺเพหิ ฅาตฺติภิ
ยถาหฺมชฺช สฺปิโต ทิสฺวาน สผลํ ทุมํ.
- [๑๒๗๔] สุวสุส วจันํ สุตฺวา กตฺวาน สผลํ ทุมํ
ปกฺกามิ สห ภริยาย เทวานํ นนฺทนํ วนฺนตฺติ.

จตุตฺถํ จุลลสุวกราชชาตกัม.

๕. หริตจชาตกัม (๔๓๑)

- [๑๒๗๕] “สุตฺเมตฺติ มหาพฺรหฺเม กาเม ภฺยชฺติ ทาริโต
กจฺเจตัม วจันํ ตฺวจันํ กจฺจิ สฺพุทฺธ อิริยสิ.”
- [๑๒๗๖] เอวเมตฺติ มหาราช ยถา เต วจันํ สุตฺตัม
กุมฺมคฺคํ ปฏฺวิปนฺโนสฺมิ โมหเนยฺเยสุ มุจฺฉิตฺโต.

^๑ จ.,เท. สกขี

^{๓-๓} จ.,เท. อปี นาม นํ ปสฺเสยฺยํ อิ. ๗เปฯ ปสฺเสม

^๕ อิ. สปิ

^๒ จ.,เท. เมตฺติ

^๔ เท. นิธิ

^๖ จ.,เท. อิริยสิ

- [๑๒๗๗] อทุ^๑ ปณฺญา กิมตฺติกา^๒ นิปฺญา สารุจฺจินฺตินี^๓
 ยาย^๔ อุปฺปติตํ ราคํ ก็ มโน น วิโนทเย.
- [๑๒๗๘] จตฺตาโรเม มหาราช โลเก อติพลา ภูสา
 ราโค โทโส มโท โมโห ยตฺถ ปณฺญา น คารติ.
- [๑๒๗๙] อรหา^๕ สีสสมฺปนฺโน สุทฺโธ จรติ หาริตो
 เมธาวิ ปณฺหิโต เจว อิติ โน สมฺมโต ภวํ.
- [๑๒๘๐] เมธาวิณฺมปิ หีสนฺติ อีสิธมฺมคฺเณ^๖ รตํ
 วิตกฺกา ปาปกา ราช สุภา ราชูปสญฺหิตา.
- [๑๒๘๑] อุปฺปนฺโนยํ^๗ สรีรโธ ราโค วณฺณวิทฺฐโน [๘]
 ตว^๘ ตํ ปชห นมตฺถุ^๙ พหฺนาสิ เมธาวิ สมฺมโต.
- [๑๒๘๒] เต อนฺธกรเณ^{๑๐} กาเม พหฺนุกฺเข มหาวิเส
 เตสํ มฺลํ คเวสิสฺสํ เจชชํ^{๑๑} ราคํ สพนฺธนํ.
- [๑๒๘๓] อิทํ วตฺวาน หาริตอ อีสิ สจฺจปรกฺกโม
 กามราคํ วิราเชตฺวา พุรหฺมโลกฺอุปโค อหฺตติ.

ปญฺจมํ หริตจชาตกํ.

๖. ปทกฺสสฺสมาณวชาตกํ (๔๓๒)

- [๑๒๘๔] “พหุสฺสฺสฺสํ จิตฺตกถิ^{๑๒} คงฺคา วหฺติ ปาฏลึ^{๑๓}
 วุญฺหมานก ภาทฺทนฺเต เอกํ เม เทหิ^{๑๔} คาทกํ.

^๑ สี.,อิ. อาทุ

^๔ อี. ยาว

^๗ จ.,เท.,อิ. อุปฺปนฺนํ

^{๘-๙} จ.,เท.,อิ. ตํ ปชห ภาทฺทมตฺถุ เต

^{๑๒} จ.,เท. จิตฺตกถิ

^๒ จ.,เท. กิมตฺติยา

^๕ อี. อรห

^๘ จ.,เท.,อิ. ตว

^{๑๓} อี. ปาฏล

^๓ อี. สารุจฺจินฺตินี

^๖ จ.,เท. อีสี ธมฺมคฺเณ

^{๑๑} จ.,เท.,อิ. เจชจ

^{๑๔} อี. คาทิ

- [๑๒๘๕] เยน สิญจนฺติ ทุกฺขิตํ เยน สิญจนฺติ อาตุรํ
ตสฺส มชฺเฌ มริสฺสามิ ชาตํ สรณโต ภยํ.
- [๑๒๘๖] ยตถ วิชาณี รุหนฺติ สตฺตา ยตถ ปตฺติฏฺจिता
สา เม สีสํ นิปีเพติ ชาตํ สรณโต ภยํ.
- [๑๒๘๗] เยน ภตฺตานิ ปจฺจนฺติ สิตํ เยน วิหณฺณติ
โส มํ ทฺหติ คตฺตานิ ชาตํ สรณโต ภยํ.
- [๑๒๘๘] เยน ภตฺเตน^๑ ยาเปเนติ ปุณฺณ พุราหฺมณชตฺติยา
โส มํ ภูตโต พยาปาที^๒ ชาตํ สรณโต ภยํ.
- [๑๒๘๙] คิมฺหานํ ปจฺฉิเม มาเส วาตมิจฺจนฺติ ปณฺทิตา
โส มํ^๓ ภณฺชติ คตฺตานิ ชาตํ สรณโต ภยํ.
- [๑๒๙๐] ยํ นิสฺสิตา ชคตฺริหํ (วิหงฺกมา) สุวายํ อคฺคิ ปมฺมุจฺติ
ทิสสา ภชถ วงฺกงฺกา ชาตํ สรณโต ภยํ.
- [๑๒๙๑] ยมานยิ โสมนสฺส มालินี จนฺทนุสฺสทํ
สา มํ ฃรา นีหริตี^๔ ชาตํ สรณโต ภยํ.
- [๑๒๙๒] เยน ชาเตน นนฺทิสฺส ยสฺส จ ภวมิจฺฉิสํ
โส มํ ฃรา นีหริติ ชาตํ สรณโต ภยํ.
- [๑๒๙๓] สุณฺนตุ เม ชานปทา เนคมา จ สมากตา
ยโตทกํ ตทาหิตตํ ยโต เขมํ ตโต ภยํ.
- [๑๒๙๔] ราชา วิลุมฺปเต รฏฺฐจํ พุราหฺมเณ จ ปุโรหิตโต
อตฺตคฺคฺตฺตา วิหรถ ชาตํ สรณโต ภยณฺติ.

ฉฏฺฐํ ปทกุสลมาณวชาตกัม.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ภูตเตน

^๓ อิ. เม

^๒ ฉ.,เท. พยาปาเทติ อิ. วยาปาที

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อิ. นิจฺจุภติ, เอมฺปฺริปี.

๓. โลมสกสฺสปชาตกั (๔๓๓)

- [๑๒๙๕] “อสุส อินฺทสโม ราช อจฺจนฺตํ อชรามโร
สเจ ตวํ ยญฺญํ ยเชยฺย อีสึ โลมสกสฺสป.
- [๑๒๙๖] สสมุทฺทปฺปิยาโย มหึ สาครกฺกุณฺโหล
น อิจฺเฌ สห นินฺทาย เหวํ เสยฺห^๑ วิชานหิ.
- [๑๒๙๗] ธีรตฺถุ ตํ ยสฺลามํ ชนลาภญจ พุราหฺมณ
ยา วุตฺติ วินิปาเตน อธมฺมจรเณน วา.
- [๑๒๙๘] อปิ เจ ปตฺตมาทาย อนาคาโร ปรีพฺพเช
สาเยว ชีวิกา เสยฺโย ยา จาธมฺเมเน เอสนา.
- [๑๒๙๙] อปิ เจ ปตฺตมาทาย อนาคาโร ปรีพฺพเช
อญฺญํ อหึสํ โลเก อปิ รชฺเชน ตํ วรี.
- [๑๓๐๐] พลํ จนฺโท พลํ สุริโย พลํ สมณพุราหฺมณา
พลํ เวลา สมุทฺทสฺส พลาติพลมิตฺติโย.
- [๑๓๐๑] ยถา อุกฺคตปํ สนฺตํ อีสึ โลมสกสฺสป
ปีตุ อตฺถาย^๒ จนฺทวตี วาชเปยฺยํ อयाชยิ.
- [๑๓๐๒] ตํ โลภปฺกตํ^๓ กมฺมํ กฏฺกํ^๔ กามเหตุกํ
ตสฺส มฺลํ คเวสิสฺส เชนฺช^๕ ราคํ สพนฺธนํ.
- [๑๓๐๓] ธีรตฺถุ กาเม สุพฺหุปี โลเก
ตโปว เสยฺโย กามคฺุณฺเหหิ ราช

^๑ ฉ., เท. ๑๒/เสยฺย อ. สยฺห^๒ ฉ., เท. อตฺถา^๓ อ. โลภปฺกตํ^๔ ฉ., เท. เชนฺจ^๕ สยา. กฏฺกํ

ตโป กริสฺสามิ ปหาย กาเม
ตเวว รณฺเฑ จนฺทวตี จ โหตุติ.

สตฺตมํ โลมสฺสสฺสชาติกัม.

๘. จกุกวากชาตกัม (๔๓๔)

[๑๓๐๔]

“กาสาวยตฺเถ สกฺุณเ วทามิ
ทฺุเว ทฺุเว นนฺทมเน^๑ จรณฺเต
กัม อณฺทชฺช อณฺทชฺชมานุสฺส^๒
ชาติ ปสฺสณฺติ ตทิงฆ พุรฺรุธ.

[๑๓๐๕]

อมฺเห มนุสฺสสฺส มนุสฺสสฺส
อนุพฺพเต จกุกวาเก วทนฺติ
กลฺยาณภาวมฺเห^๓ ทิเชสฺส สมฺมตา
อภิตฺฐปา^๔ วิจราม อนฺณเว
น ฆาสเหตุปิ กโรม ปาป.^๕

[๑๓๐๖]

กัม อนฺณเว กานิ ผลานิ ญฺญชเ
มํสํ กุโต ขาทถ จกุกวา
กัม โภชนํ ญฺญชถ โว อนฺโนมา
พลญจ วณฺโณ จ อนปฺปรุโป.^๖

[๑๓๐๗]

น อนฺณเว สนฺติ ผลานิ ชงฺก
มํสํ กุโต ขาทิตฺถํ จกุกวาเก

^๑ ส.อ. นนฺทิมเน

^๓ อ. กลฺยาณภาวมฺเห

^๕ จ., เท. อิม ปาจา น ทิสฺสณฺติ.

^๒ จ., เท., อ. อณฺทชฺช มานุสฺส

^๔ จ., เท. อภิตฺฐปา

^๖ จ., เท. อนปฺปรุปา

เสวาลภกขมฺห อปาณโกชนา
น ฆาสเหตุปี กโรม ปาป
อภิตฐปา วิจราม อณฺณเว.^๑

[๑๓๐๘]

น เม อิหํ รุจฺจติ จกฺกวาเก^๒
อสมิ ภาเว โกชนสนฺนิกาโส
อโหสิ ปุพฺเพ^๓ ตโต เม อญฺญถา
อิจฺเจว เม วิมติ เอตฺถ ชาทา.

[๑๓๐๙]

อหฺมปิ มํسانی ผลานิ ภูณฺเช
อนฺนานิ จ โลณิกเตลิกานิ^๔
รสมํ มนุสฺเสสุ ลภามิ โภตตุํ
สุโรว สงฺคามมฺขํ วิเชตฺวา
น จ เม ตาทีโส วณฺโณ จกฺกวาก ยถา ตว.

[๑๓๑๐]

อสุทฺธภกฺโขสิ ขณฺณุปาตี
กิจฺเจน เต^๕ ลพฺภติ อนฺนปानํ
น ตุสฺสสิ รุกฺขผลเอหิ ชงฺก
มํسانی วา ยานิ สุสานมฺชฺเณ.

[๑๓๑๑]

โย สาหเสน อธิคฺคฺม โภเค
ปริภุญฺชติ ชงฺก ขณฺณุปาตี
ตโต อุปฺปกโกสติ นํ สภาโว
อุปฺกกุญฺโโจ วณฺณพลํ ชหาติ.

^๑ จ., เท., อ. เม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.^๓ อ. เม ปุพฺเพ^๕ เท. ตํ^๒ จ., เท. จกฺกวาก อ. จกฺกวากา^๔ จ., เท., อ. โลณียเตลียานิ

[๑๓๑๒] อปฺปมฺปิ เจ นิพฺพุตึ ญฺชติ ยถิ
 อสาหเสน อปรูปมาตี
 พลญจ วณฺเณ จ ตทสฺส โหติ
 น หิ สพฺโพ อาหารมเยน วณฺเณติ.

อฏฺฐมํ จกฺกวกชาตกั.

๙. หลัทธิพรากชาตกั^๑ (๔๓๕)

[๑๓๑๓]	“สุตฺติกฺขํ อรณฺณมฺหิ เย จ คาเม ติตฺติกฺขนฺติ	ปนฺตมฺหิ สยนาสนเ เต อุพารตรา ตยา.
[๑๓๑๔]	อรณฺเณว คามมํคมฺม ปฺริสํ ตาต เสเวยฺยํ	กีสํลํ กิวดํ อหํ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺ.
[๑๓๑๕]	โย ตํ ^๒ วิสฺสาสเย ตาต สฺสฺสฺสึ จ ติตฺติกฺขี จ	วิสฺสาสญจ ขเมยฺย เต ตํ ภเชหิ อิตฺโต คโต.
[๑๓๑๖]	ยสฺส กาเยน วาจา อฺรสีว ปตฺติญฺจา	มนสา นตฺถิ ทุกฺกํ ตํ ภเชหิ อิตฺโต คโต.
[๑๓๑๗]	โย จ ฌมฺเมน จรติ วิสฺสุทฺถการี สปปญฺญํ	จรนฺโตปิ น มณฺณติ ตํ ภเชหิ อิตฺโต คโต.
[๑๓๑๘]	หลัทธิพรากํ กปิจิตฺตํ ตาทิสํ ตาต มา เสวิ	ปฺริสํ รากวิราคินํ นิมฺมนุสฺสมฺปิ เจ สียา.
[๑๓๑๙]	อาสีวิสํว กุปฺปีตํ อารกา ปริวชเชหิ	มิพฺพลิตฺตํ มหาปถํ ยานีว วิสมํ ปถํ.

- [๑๓๒๐] อนตฺถา ตาต วฑฺฒนฺติ พาลํ อจฺจุปเสวโต
 มาสฺสุ พาลเณ สงฺคจฺฉิ^๑ อมิตฺเตเนว สพฺพทา.
 [๑๓๒๑] ตํ ตาหิ ตาต ยาจามิ กรสฺสุ วจัน มม
 มาสฺสุ พาลเณ สงฺคจฺฉิ^๑ ทุกฺโข พาลเหิ สงฺคโมติ.

นวมํ หลิทฺทราคชาตกํ.

๑๐. สมุคฺคชาตกํ (๔๓๖)

- [๑๓๒๒] “กุโต หนุ อากจฺฉณ โภ ตโย ชนา
 สุวาคตา^๒ เอถ^๒ นิสิตฺถาสเน
 กจฺจิตฺถ โภนฺโต กุสลํ อนามยํ
 จิรสมฺพภาคมํ หิ โว อิทฺ.
 [๑๓๒๓] อหเมว เอโก อิทฺมชฺช ปตฺโต
 น จาปิ เม พุติโย โกจิ วิชฺชติ
 กิเมว สนฺธาย เต ภาสิตํ อีเส
 กุโต หนุ อากจฺฉณ โภ ตโย ชนา.
 [๑๓๒๔] ตวญฺจ เอโก ภริยา จ เต ปิยา
 สมุคฺคปฏฺชิตฺตนิกฺคณฺณมนฺตเร
 สา รกฺขิตา กุจฺฉิตาว เต สทา
 วายุสฺส ปตฺเตน สทา ตหิ รตา.
 [๑๓๒๕] สํวิคฺครูโป อีสินา พฺยาโกโต^๓
 โส ทานโว ตตฺถ สมุคฺคมุคฺคิสิ^๔

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ สี.,อิ. สงฺคณฺฉิ. เอวมฺปริปี.

^๓ ฉ.,เท. วิยาโกโต อี. วฺยาโกโต

^{๒-๒} สี.,อิ. สุวาคตํ เอตฺถ

^๔ “โส ทานโว จมฺภิ สมุคฺคิสิตฺวาติปี ปาโร.

อหุททกฺขิ ภริยํ สุจิมาลชารินี
วายุสฺส ปุตุเตน สหา ตหิ รตํ.

[๑๓๒๖]

สุทฺธิจฺฐรูปุคฺคตปานุวตฺตินา^๑
หีนํ นรา เย ปมฺพทาวสงฺคตา^๒
ยถา หเว ปาณริเวตฺถ รกฺขิตา
ทฺฐจา มยิ อญฺญมภิปฺปโมทติ.^๓

[๑๓๒๗]

ทิวา จ รตฺโต จ มยา อุปฺภุจिता
ตปสฺสิโน ไชติริวา วเน วสํ
สา ฌมฺมโมกฺกมฺม^๔ อฌมฺมาจริ
อกิริยรูปโป ปมฺพทาหิ^๕ สนฺถโว.

[๑๓๒๘]

สรีรมชฺฌมฺหิ จิตาติ มณฺณิหํ
มยฺหํ อยฺนติ อสตี อสณฺณตํ
สา ฌมฺมโมกฺกมฺม^๔ อฌมฺมาจริ
อกิริยรูปโป^๕ ปมฺพทาหิ^๕ สนฺถโว.

[๑๓๒๙]

สุรฺกฺขิตมฺเมติ กถนฺนุ วิสฺสเส
อเนกจิตฺตาสฺส น^๖ เหตุถ^๖ รกฺขนา
เอตา หิ ปาตาลปฺปาตสนฺนิภา
ตตฺถ ปมตฺโต^๗ พฺยสนฺนํ นิคฺจจฺติ.

^๑ ฉ., เท. สุทฺธิจฺฐรูปุคฺคตปานุวตฺตินา

^๓ ฉ., เท. อญฺญมภิปฺปโมทติ.

^{๕-๕} ฉ., เท. อกิริยรูปโป ปมพทาหิ

^๗ ฉ., เท., อ. เอตฺถปมตฺโต

^๒ ฉ., เท. ปมพทาสํ คตา

^๔ ฉ., เท. ฌมฺมมุกฺกมฺม

^{๖-๖} ฉ., เท., อ. น หตฺถิ

[๑๓๓๐]

ตสฺมา หิ เต สุขิโน วิตโสกา
 เย มาตุคามเหิ จรฺนติ นิสฺสฏฺา
 เอตํ สีวํ อุตฺตมมาภิปตฺถยํ
 น มาตุคามเหิ กเรยฺย สนฺถวานฺติ.

ทสฺมํ สมุคฺคชาตกํ.

๑๑. ปุติมฺสชาตกํ (๔๓๗)

[๑๓๓๑]

“น โข รุจฺจติ เม อาพิ ปุติมฺสสุส เปกฺขนา
 เอตาทิสา สขารสฺมา อารกา ปริวชฺชเย.

[๑๓๓๒]

อุมฺมตฺติกา อยํ เวณิ วณฺเณติ ปติโน สขี
 ปชฺฌายี^๑ ปฏฺิคจฺจนฺตี อาคตํ เมณฺฑมาตฺรํ.^๒

[๑๓๓๓]

ตวํ โขสิ สมฺม อุมฺมตฺโต ทุมฺเมโห อวิจกฺขโน
 โส^๓ ตวํ มตาลยํ กตฺวา อกาเลน วิเปกฺขสิ.

[๑๓๓๔]

น อกาเล วิเปกฺขเยยฺย กาเล เปกฺขเยยฺย ปณฺทิตो
 ปุติมฺโสว ปชฺฌายิ โย อกาเล วิเปกฺขติ.

[๑๓๓๕]

ปิยํ โข อาพิ เม โหตุ ปุณฺณปตฺตํ ททาหิ เม
 ปติ สณฺชีวิโต มยฺหํ เอยฺยาสิ ปิยปฺจุจฺจिता.^๔

[๑๓๓๖]

ปิยํ โข อาพิ เต โหตุ ปุณฺณปตฺตํ ททามิ เต
 มหตา^๕ ปริวารเณ เอสฺสํ กยิราหิ^๖ โภชนํ.

^๑ อ. ปชฺฌายิตฺติ, เอวฺมปริปิ.

^๓ ฉ., เท. โย

^๕ อ. มหา จ

^๒ อ. เมพมาตฺร

^๔ ฉ., เท., อ. ปิยปฺจุจฺจิกา

^๖ อ. เอสํ กยิราหิ

- [๑๓๓๗] กิทธิโส ตุยหิ ปริวารโ เยสั กาทามิ โภชน
 กีนามกา จ เต สพุเพ เต^๑ เม อกฺขาหิ ปุจฺจิตา.
- [๑๓๓๘] มालิโย จตุรฺกฺโข จ ปิงฺคิโย อถ ชมฺพุโก
 เอทธิโส มยฺหิ ปริวารโ เตสั กยิราหิ โภชน.
- [๑๓๓๙] นิกฺขนฺตาย อคารสฺมา ภณฺฑกมฺปิ วินสฺสติ
 อโรคฺ^๒ อาพินฺโน วชฺช อีเชว วสฺมาคฺมาติ.

เอกาทสมี ปุติมฺสชาตกั.

๑๒. ททุทธชาตกั^๓ (๔๓๘)

- [๑๓๔๐] “โย เต ปุตุตฺเท อกฺขาหิ ทินฺนภตฺโต อทฺสเก
 ตสฺมี ทาจา^๔ นิปาเตหิ มา เต มุญฺจิตฺถ^๕ ชีวโก.”
- [๑๓๔๑] อากิณฺณลฺลทฺโท ปุริโส ชาติโจลํว มกฺขิโต
 ปเทสั ตํ น ปสฺสามิ ยตฺถ ทาจา^๔ นิปาตเย.
- [๑๓๔๒] อกตณฺณสฺส ปสฺสส นิจฺจํ วิวรทสฺสินฺ
 สพุพฺพเจ ปจฺวี ทชฺชา เนว นํ อภิราชเย.
- [๑๓๔๓] กิณฺहु สฺพาทุ ตฺรมาณฺฐโป
 ปจฺจาคโตสิ สห มาณเวน
 กิ กิจฺจมตฺถํ อิตฺมตฺถิ ตุยฺหิ
 อกฺขาหิ เม ปุจฺจิตฺโต เอตมตฺถิ.

^๑ น.,เท. ตั ๑๒/๐๔/๒๕๖๖

^๓ อ. ติตฺติรชาตกั

^{๕-๕} น.,เท.,อ. มุจฺจิตฺถ ชีวโต.

^๒ น.,เท.,อ. อาโรคฺย

^๔ น.,เท.,อ. ทาจ, เอวฺมุปริปิ.

[๑๓๔๔] โย เต สขา ทททโร สารฐโป
 ตสฺส วธฺ ปฺริสํกามิ อชฺช
 ปุริสสฺส กมฺมายตนาณิ สุตฺวา
 นาหํ สุขี ทททโร อชฺช มณฺเณ.

[๑๓๔๕] กานิสฺส กมฺมายตนาณิ อสฺสุ
 ปุริสสฺส วุตฺติสโมธานตาย
 กํ วา ปญฺญณํ ปุริสสฺส สุตฺวา
 ปฺริสํกสิ ทททโร มาณเวน.

[๑๓๔๖] จินฺณา กลิงฺกา จริตา วณฺชิชา
 เวตฺตาจาโร^๑ สงฺกุปโยปิ จินฺโน
 นญฺเฬหิ จินฺณํ สห วากุเรหิ^๒
 ทณฺฑน^๓ ยุกฺกมฺปิ สมชฺชมชฺเณ.

[๑๓๔๗] พนฺธา^๔ กุลิกา^๕ มิตมาพฺพหเกน
 อกฺขา ชิตา^๖ สณฺณโม อพฺภตฺติโต
 อปฺปหิตฺ^๗ ปุพฺผกํ^๘ อทฺตมฺรตฺตํ
 หตฺถา อทฺตมา ปิณฺทปฏฺฐิคฺคเห.

[๑๓๔๘] ตานิสฺส กมฺมายตนาณิ อสฺสุ^๙
 ปุริสสฺส วุตฺติสโมธานตาย

^๑ ฉ.,เท. เวตฺตาจาโร

^๒ อ. ทณฺฑน

^๓ ส.อ. กลิงฺกา

^๔ ส.อ. อพฺพหตฺตํ ฉ.,เท. อพฺพหตฺตํ

^๕ อ. อสฺสุ

^๖ อ. วากุเรหิ

^๗ ฉ.,เท.,อ. พทฺธา

^๘ จิตาติปิ

^๙ ฉ.,เท. ปุพฺผกํ

ยถา อัยํ ทิสฺสติ โลมปิณฺโฑ
คาโว หตา กิ ปน ททฺทฺรสุสาติ.

ทฺวาทสมํ ททฺทฺรชาตกํ.

นวกนิปาโต นิฏฺฐิต.

ตสฺสอุทฺทหานํ

วรคิขฺฌสมชฺชชนหํสวโร
นิธิสฺสวหฺยหาริตปาตลิกโก
อชฺรามรชฺงกตติฏฺกขุโต
อถ ทฺวาทส เปกฺขน ททฺทฺริภีติ.

๑๐. ทศกนิปาโต

๑. จตุทวารชาตกัม (๔๓๕)

[๑๓๔๙]	“จตุทวารมัททำ นคร
โอรุทุชปฏิรุทุชสุมิ	อายสั ทพหไตรณั
ก็ ปาป ปกตัมยา.
[๑๓๕๐]	สพเพ อปีหิตา ทวารา
กิมัทธิกรณั ยกข	โอรุทุชสุมิ ยถา ทิโช
จกุกาณินิหโต อห.
[๑๓๕๑]	ลทฐา สตสหสฺसानิ
อนุกมฺปกานั ฌาตึนั	อติเรกานิ วิสติ
วจนั สมมฺนากริ.
[๑๓๕๒]	ลงฺฆี สมุทฺทํ ปกฺขนฺทิ
จตุพฺภิ อฏฺฐชฺฌคมา	สาครํ อปฺปสฺสิทฺธิยั
อฏฺฐจาภิปิ จ โสฬส.
[๑๓๕๓]	โสฬสภิ จ พตฺตีส
อิจฺฉาหตฺสส โปสฺสส	อตฺริจฺฉั จกุกมาสโท
จกุกั ฆมฺติ มตฺถเก.
[๑๓๕๔]	อุปริ วิสาลั ทุปฺปฺริ
เย จ ตํ อนุกฺขณฺนติ	อิจฺฉาวิสตคามินั
เต โหนฺติ จกุกธาริโน.
[๑๓๕๕]	พหุภณฺทํ อวหาเย
เยสํ เจตํ อสงฺขาตํ	มคฺคํ อปฺปฏฺวิเวกฺขิย
เต โหนฺติ จกุกธาริโน.
[๑๓๕๖]	กมฺมํ สเมกฺเข วิปฺลนฺจ โภคํ
อิจฺฉํ น เสเวเยย อนตฺถสณฺหิตํ	

๑ จ.เท.อ. ทพหปากร

๒ จ.,เท. อปปสิทธิกัม

^๓ อ. อิศรางกูร

^{๔-๕} จ.,เท. อุปวิริสาลา ทุப்புรา ^๕จ.,เท. "อิจฺฉา วิปตฺติคามินีปี "อิจฺฉาวิสฏกามินีตีปิ ปาโฐ.
 อ. อิจฉาวิสฎกามินี ^๖ *อ.* ว

กเรยฺย วากุยฺมิ อณุกมฺปกานํ
 ตํ ตาทิสํ นาทิวเตยฺย^๑ จกุกั.

[๑๓๕๗] กิวัจिरนฺนุ เม ยกฺข จกุกั สิริสิ จสฺสติ
 กติ วสฺสสทฺสฺสาณิ ตมฺเม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโต.

[๑๓๕๘] อติสโร อจฺจสโร^๒ มิตฺตวินฺท สุโณหิ เม
 จกุกนฺเต สิริสฺสมิมาวิทุธฺ^๓ น ตํ ชีวํ ปโมกฺขสํติ.

ปจฺม จตุทฺวารชาตกั.

๒. กณฺหาตกั (๔๔๐)

[๑๓๕๙] “กณฺโห วตายํ ปุริโส กณฺหํ ภูณฺชติ โภชนํ
 กณฺहे ภูมิปปเทสสฺมี น มยฺหํ มนฺโส ปิโย.

[๑๓๖๐] น กณฺโห ตจฺสา โหติ อนฺโตสํโร หิ พุราหฺมณ
 ยสฺมี ปาปานิ กมฺมานิ สเว กณฺโห สุขมฺปติ.

[๑๓๖๑] เอตสฺมี เต สุลปิเต ปฏฺฐิเป สุภาสิต
 วรํ พุราหฺมณ เต ทมฺมิ ยงฺกิญฺจิ มนฺสิจฺฉสิ.

[๑๓๖๒] วรณฺจ^๔ เม อโท สกฺก สพฺพภูตานิ สฺส
 สฺนิกโกธํ สฺนิกุโทสํ นิลโลภํ วุตฺติมตฺตโน
 นิเสนฺทมฺภิกงฺขามิ เอเต เม จตุโร วเร.

[๑๓๖๓] กิณฺนุ โกเช วา โทเส^๕วา โลภ เสนฺเหว^๖ พุราหฺมณ
 อาทินวํ [๗] สมฺมสฺสิ^๗ ตมฺเม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโต.

^๑ ฉ.,เท.,อ. นาทิวเตยฺย

^๒ ฉ.,เท. ปจฺจสโร

^๓ ฉ.,เท.,อ. สิริสฺมาวิทุธฺ

^๔ ฉ.,เท. วรณฺจ

^๕ อ. โทเชว

^๖ ฉ.,เท. เสนฺเห จ

^๗ ฉ.,เท. ตวํ

^๘ ฉ.,เท. ปสฺสสิ อ. สมฺปสฺสสิ

- [๑๓๖๔] อปโป หุตวา พหุ โหติ วฑฺฒเต โส อชนฺติโซ
 อาสงฺคี พหุปายาโส ตสฺมา โกธํ น โรจเย.
- [๑๓๖๕] ทุฏฺฐสฺส ฆรฺสา^๑ วาจา ปรามาโส อนนฺตฺรา
 ตโต ปาณิ ตโต ทณฺโฑ สตฺถสฺส ปฺรมา คติ
 โทโส โกธสมฺภูจฺจาโน ตสฺมา โทสํ น โรจเย.
- [๑๓๖๖] อาโลปสาหสาการา นิกตี วญฺจนานิ จ
 ทิสฺสนฺติ โลภธมฺเมสุ ตสฺมา โลภํ น โรจเย.
- [๑๓๖๗] เสนฺทสฺสคนฺธิตา^๒ คนฺธา เสนฺติ มโนมยา ปุณฺ
 เต ภูสํ อุปฺตาเปนฺติ ตสฺมา เสนฺทํ น โรจเย.
- [๑๓๖๘] เอตสฺมี เต สุลปิเต ปฏฺฐิรฺเป สุภาสิเต
 วรี พฺรหฺมณ เต ทมฺมิ ยงฺกิญฺจิ มนฺสิจฺฉนฺติ.
- [๑๓๖๙] วรณฺเจ เม อโท สกฺก สพฺพภูตानมิสฺสร
 อรณฺเณ เม วิหฺรโต นิจฺจํ เอกวิหฺริโน
 อาพาธา น^๓ อุปฺปชฺเชยฺย อนฺตรายกรา ภูสา.
- [๑๓๗๐] เอตสฺมี เต สุลปิเต ปฏฺฐิรฺเป สุภาสิเต
 วรี พฺรหฺมณ เต ทมฺมิ ยงฺกิญฺจิ มนฺสิจฺฉนฺติ.
- [๑๓๗๑] วรณฺเจ เม อโท สกฺก สพฺพภูตानมิสฺสร
 น มโน วา สรีริ วา มงฺกุเต^๔ สกฺก กสฺสจฺจิ
 กทาจิ อุปฺหฺนฺเยถ เอตํ สกฺก วรี วเรติ.

ทุติยํ กณฺหาตกํ.

^๑ ส.,อิ. ปฺรมา

^๓ ฉ.,เท. มา

^๒ ฉ.,เท.,อิ. เสนฺทสฺสคนฺธิตา

^๔ ฉ.,เท. มํ กตํ

๓. จตุโปสถชาตกัม^๑ (๔๔๑)

[๑๓๗๒] “โย โกปเนยเย น กโรติ โกป
 น กุชฌติ สปุริโส กทาจิ
 กุทุโรปิ โส นาวิกโรติ โกป
 ตัม เว นรํ สมณมาหุ โลเก.

[๑๓๗๓] โอโนทโร^๒ โย สหเต ชิมจัน
 ทนโต ตปสสี มิตปานโกชโน
 อาหารเหตุ น กโรติ ปาป
 ตัม เว นรํ สมณมาหุ โลเก.

[๑๓๗๔] ชิตุทำ รติ วิปชหิตวาน สพุพ
 น จาลิกัม ภาสตี^๓ กิญจิ โลเก
 วิญญูจนา วิรโต เมถุนสุมา
 ตัม เว นรํ สมณมาหุ โลเก.

[๑๓๗๕] ปริคคหํ โลภมมญจ สพุพ
 โย เว ปริณายาย ปริจฺเจติ
 ทนตัม จิตตตัม อมมํ นิราสํ
 ตัม เว นรํ สมณมาหุ โลเก.

[๑๓๗๖] ปุจฺฉาม กตฺตารมโนมปณฺณ^๔
 กถาสฺส โน วิคฺคโห อตฺถิ ชาโต
 จินฺทชฺช กงฺขํ วิจิกิจฺจิตานิ
 ตทชฺช กงฺขํ วิตเรมฺสุ สพุเพ.

พิมพ์ที่ 12/06/2566

^๑ ฉ., เท. อุโปสถียชาตกัม

^๓ ฉ., เท. ภาสสิ

^๒ ฉ., เท. อุณฺทโร

^๔ ฉ., เท. กตฺตารมโนมปณฺณ

[๑๓๗๗] เย ปณฺธิตา อตฺถทสา ภวนฺติ
 ภาสนฺติ เต โยนิสํ ตตฺถ กาเล
 กถนฺนุ กถานํ อภาสิตานํ
 อตฺถํ นเยยฺยํ กุสลา ชนินฺทา.

[๑๓๗๘] กถํ หเว ภาสติ นาคราชา
 ครุโฬ ปน เวณเตยฺโย กิมาห
 คณฺฐพฺพราชา ปน กิ วเทสิ
 กถํ ปน กุรฺณํ ราชเสฏฺโฐ.

[๑๓๗๙] ชนฺตี หเว ภาสติ นาคราชา
 อปฺปาหารํ ครุโฬ เวณเตยฺโย
 คณฺฐพฺพราชา รติวิปฺปหานํ
 อภิญฺจนํ กุรฺณํ ราชเสฏฺโฐ.

[๑๓๘๐] สพฺพพานิ เอตานิ สุภาสิตานิ
 น เหตุถ ทพฺพภาสิตมตฺถิ กิณฺจ
 ยสฺมิณฺจ เอตานิ ปตฺติฏฺฐิตานิ
 อรวานพฺภา^๑ สุสโมหิตานิ
 จตุพฺภิ ฐมฺเมหิ สมงฺคิฏฺฐตํ
 ตํ เว นรํ สมณมาหุ โลเก.

[๑๓๘๑] ตฺวํ หิ^๒ เสฏฺโฐ ตวมนฺตฺตโรสิ
 ตฺวํ ฐมฺมคฺค ฐมฺมวิฑู สุเมโธ
 ปญฺญาย ปญฺหํ สมวิคฺคเหตฺวา^๓
 อจฺเจชฺช^๔ ธีโร วิจิกิञฺจิตานิ

๑ หมายเหตุ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท. อรวานภายา

^๓ ฉ.,เท. สมวิคฺคเหตฺวา

^๒ ส.,อ. นุ

^๔ ฉ.,เท. อจฺเจจฺฉิ, เอวมุปริปิ.

อจุเฉชชิ กงขัม วิจิกิจจิตานิ
 จินฺนเท ยถา นาคทนต์ ชเรน.

[๑๓๘๒]

นีลุปฺปลามัม วิมลํ อนคฺขัม
 วตฺถํ อิทํ ฐมฺมสมานวณฺณํ
 ปญฺหสฺส เวยฺยากรณฺนํ ตุญฺโฆ
 ททามิ เต ฐมฺมปฺปชาย ชีร.

[๑๓๘๓]

สุวณฺณมालํ สตปตฺตผลฺลิตํ
 สเกสรํ รตนสทฺสสมณฺฑิตํ
 ปญฺหสฺส เวยฺยากรณฺนํ ตุญฺโฆ
 ททามิ เต ฐมฺมปฺปชาย ชีร.

[๑๓๘๔]

มณี อนคฺขัม รุจิริ ปภสฺสรํ
 กณฺจาวสตํ มณีญฺสิตมฺเม
 ปญฺหสฺส เวยฺยากรณฺนํ ตุญฺโฆ
 ททามิ เต ฐมฺมปฺปชาย ชีร.

[๑๓๘๕]

ควํ สทฺสํ อสฺสภญฺจ นาคํ
 อาชณฺณยตฺเต จ รเถ ทส อิเม
 ปญฺหสฺส เวยฺยากรณฺนํ ตุญฺโฆ
 ททามิ เต คามวราณี โสฬส.

[๑๓๘๖]

สารีปฺตโต ตทา นาคो สฺปณฺโณ ปน โกลิโต
 คนฺธพฺพราชา อนฺรุทฺโธ ราชานนฺทปณฺฑิตโต
 วิฐโร โพธิสฺสโตว^๑ เอวํ ชาเรถ ชาตกนฺติ.

ตติยํ จตุโปสถชาตกัม.

๔. สงฺขชาตกํ (๔๔๒)

- [๑๓๘๗] “พหุสฺสโต สุตตมโมสิ สงฺข
 ทิฏฺฐา ตยา สมณพฺรหฺมณา จ
 อถกฺขณํ ทสฺสยเส วิลาปํ
 อณฺโณ นุ โก เต ปฏฺิมนฺตโก มยา.
- [๑๓๘๘] สฺพภา^๑ สฺภา สฺปปฏฺิหมุกกมฺพ^๒
 ปคฺคยฺห โสวณฺณมยาย ปาฏฺิยา^๓
 ภูณฺชสฺส ภาตฺตํ อิติ มํ วเทติ
 สทฺธา วิตฺตา^๔ ตมํ โนติ พฺรุมิ.
- [๑๓๘๙] เอตาทิสํ พฺรหฺมณํ ทิสฺวาน^๕ ยกฺขํ
 ปุจฺเจยฺย โปโส สุขมาสฺสาโน^๖
 อญฺเฐหิ นํ ปณฺชลิกาภิปุจฺจ
 เทวี นฺสิ ตวํ อุกฺ มานุสฺสินุ.
- [๑๓๙๐] ยํ ตวํ สุขเขนาภิสเมกฺขเส มํ
 ภูณฺชสฺส ภาตฺตํ อิติ มํ วเทสิ
 ปุจฺจามิ ตํ นารี มหानุภาเว
 เทวี นฺสิ ตวํ อุกฺ มานุสฺสินุ.
- [๑๓๙๑] เทวี อหํ สงฺข มหानุภาวา
 อิธาคตา สาครวาริมชฺเณ

^๑ จ.,เท. สฺพภา อ. สฺพภา สฺภา^๓ จ.,เท. ปาติยา^๕ อ. ทิสฺวา^๒ จ.,เท.,อ. สฺปปฏฺิหมุกกมฺพ^๔ ส.,อ. จิตฺตา^๖ จ.,เท. สุขมาสิสาโน

อนุกมปิภา โน จ ปทุฏฐจิตฺตา
ตเวว อตฺถาย อิธาคตาสมิ.

[๑๓๙๒] อิธนฺพานํ สยนาสนนฺจ
ยานานิ นานาวิธานิ สงฺข
สพฺพสฺส ตฺยาหํ ปฏิปาทยามิ
ยงฺกิญฺจิ ตฺยหํ มนสาภิปรตฺถิตํ.

[๑๓๙๓] ยงฺกิญฺจิ ยิฏฺฐณฺจ^๑ หุตฺถณฺจ^๒ มยฺหํ
สพฺพสฺส โน อีสฺสรา ตฺวํ สุกตฺเต
สุสฺโสณิ สุพฺภา^๓ สุวิลากรมชฺฌเ^๔
กิสฺส เม กมฺมสฺส อโย วิปาโก.

[๑๓๙๔] ชมฺเม ปเถ พุราหุมนฺ เอกภิกฺขุ
อุสฺสณฺจปาหํ^๑ ตสฺสิตํ กิลนฺตํ
ปฏิปาทยิ สงฺข อุปาหนานิ^๔
สา ทกฺขิณา กามทฺหา ตวชฺช.

[๑๓๙๕] สา โหตุ นาวา ผลกฺวปฺปนฺนา
อนวสฺสตา เอรกวาตยฺตฺตา
อณฺณสฺส ยานสฺส น เหตุถ^๕ ภูมิ
อชฺเชว มํ โมลินี ปาปยสฺส.

[๑๓๙๖] สา ตฺถุจฺจิตฺตา^๖ สุมฺนา ปตฺตีตา
นาวิ สฺจิจฺตํ อภินิมฺมินิตฺวา

^{๑-๑} อ. ยิฏฺฐณฺจ หุตํ ว

^{๒-๒} ฉ., เท. สุพฺภมฺ สุวิลากรมชฺฌเ อ. สุพฺภมฺ วิลากรมชฺฌเ

^๓ ส., ฉ., เท., อ. อุกกณฺจปาหํ

^๔ อ. อุปาหนานิ

^๕ อ. น หตฺถิ

^๖ ฉ., เท., อ. ตตฺถ วิตฺตา

อาทาย สงขัม ปุริเสน สทุธิ
อุปานยิ นคริ สาธุรมมนติ.

จตุตถิ สงฺขชาตกั.

๕. จุลลโพธิชาตกั^๑ (๔๔๓)

- [๑๓๙๗] “โย เต อิมิ วิสาละกขี ปิยิ สมมิลลหาสินี^๒
อาทาย พลา คจฺเจยฺย กิ นุ กยิราสี พุราหฺมณ.
- [๑๓๙๘] อุปปชเช^๓ เม น มุญฺเจยฺย^๔ น เม มุญฺเจยฺย ชีวโต
รชัว วิปฺลา วุฏฺฐิ ชิปฺปเมว นินวารเย.
- [๑๓๙๙] ยนฺนุ ปุพฺเพ วิกตฺติโต^๕ พลมฺหิว อปฺสฺสโต
สวาชฺช ตฺถนฺนิโกโตทานิ^๖ สงฺฆาฏี สิพฺพมจฺจสิ.
- [๑๔๐๐] อุปปชฺชิ เม น มุญฺจิตฺถ^๗ น เม มุญฺจิตฺถ^๗ ชีวโต
รชัว วิปฺลา วุฏฺฐิ ชิปฺปเมว นินวารยิ.
- [๑๔๐๑] กิณฺเต อุปปชฺชิ โน มุญฺจิ^๘ กิณฺเต น มุญฺจิ ชีวโต
รชัว วิปฺลา วุฏฺฐิ กตมํ ตวํ นินวารยิ.
- [๑๔๐๒] ยมฺหิ ชาเต น ปสฺสตี อชาเต สาธุ ปสฺสตี
โส เม อุปปชฺชิ โน มุญฺจิ โโกโร ทุมฺเมธโคจโร.

^๑ ฉ.,เท. จุฬโพธิชาตกั

^๒ ส.,อิ. สมมิลลภาสินี ฉ. สัมมิตภาสินี เท. สมุทิตภาสินี, “สัสสิลหาสินินติปิ ปาโจ.

^๓ ส.,อิ. อุปปชช

^๔ หมายเหตุ 12/06/2566

^๕ ฉ.,เท.,อิ. วิกตฺติตฺโต

^๖ ฉ.,เท.,อิ. มุจฺจิตฺถ

^๗ ฉ.,เท. มุจฺเจยฺย

^๘ อิ. ตฺถนฺนิโกททานิ

^๙ ฉ.,เท.,อิ. มุจฺจิ, เอวฺมุปริปี.

- [๑๔๐๓] เยน ชาเตน นนฺทนต์ อมิตฺตา ทุกฺขเมสฺสิโน
 โส เม อุปฺปชฺชติ โน มุญฺจิ โกโร ทุมฺเมธโคจโร.
- [๑๔๐๔] ยสฺมิณฺจ ชายมานสฺมี สทตฺถํ นาวพฺพชฺชติ
 โส เม อุปฺปชฺชติ โน มุญฺจิ โกโร ทุมฺเมธโคจโร.
- [๑๔๐๕] เยนาภิกฺขโต กุสลํ ชหาติ
 ปรกฺกเร วิปฺลวฺจาปิ อตฺถํ
 ส ภีมเสโน พลฺวา ปมทฺธิ
 โกโร มหาราช น เม อมฺจุจถ.
- [๑๔๐๖] กฏฺฐสฺมี มตฺถมานสฺมี^๑ ปาวโก นาม ชายติ
 ตเมว กฏฺฐํ ทฺหติ ยสฺมา โส ชายเต คินิ.
- [๑๔๐๗] เอวํ มนฺทสฺส โปสสฺส พาลสฺส อวิชานโต
 สารมฺภา ชายเต โกโร โสปี เตเนว ทฺยฺหติ.
- [๑๔๐๘] อคฺคิวั ตินฺนกฏฺฐสฺมี โกโร ยสฺส ปวทฺธติ
 นิหิยติ ตสฺส ยโส กาพปฺกฺเขว จนฺทิมมา.
- [๑๔๐๙] อนินฺโท^๒ ฐมฺเกตฺวา โกโร ยสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อาปฺปฺรติ ตสฺส ยโส สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส จนฺทิมมาติ.

ปญฺจมํ จุสฺสโลพธิชาตกํ.

๖. กณฺหทีปายนชาตกํ^๓ (๔๔๔)

- [๑๔๑๐] “สตฺตาหเมวาทํ ปสนฺนจิตฺโต
 ปฺปญฺจตฺติโก อาจรี^๔ พฺรหฺมจิริย

^๑ หมายเหตุ 12/06/2566

^๑ อ. มนุสฺสมานสฺมี

^๓ สฺยา. มนุสฺสพฺยชาตกํ

^๒ ฉ., เท., อ. อนฺโ

^๔ ฉ., เท. อาจรี อ. อจรี

อถาปรี ยํ จริตํ มมยิทํ^๑
 วสุสานิ ปญญาส สมาริกานิ
 อกามโก วาปี อหํ จรามิ
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺติ โหตุ
 หตํ วิสํ ชีวตุ ยญฺญทตฺโต.

[๑๔๑๑]

ยสุมา ทานํ นาภินนฺที กทาจิ
 ทิสฺวานหํ อติถิ วาสกาเล
 น จาปี เม อปฺปิยตํ อเวทํ
 พหุสฺสุตา สมณพฺรหฺมณา จ
 อกามโก วาปี อหํ ททามิ
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺติ โหตุ
 หตํ วิสํ ชีวตุ ยญฺญทตฺโต.

[๑๔๑๒]

อาสีวิโส ตาต ปหฺนุตเตโช
 โย ตํ อทํสี^๒ พิฬารา อุทฺธจฺจ^๓
 ตสฺมิญจ เม อปฺปิยตาย อชฺช
 ปิตริ จ เต นตฺติ โกจิ วิเสโส
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺติ โหตุ
 หตํ วิสํ ชีวตุ ยญฺญทตฺโต.

[๑๔๑๓]

สนฺตา ทนฺตา เย จ^๔ ปริพฺพชนฺติ
 อญฺญตร กณฺหา อนกามรฺูปา^๕

^๑ จ.,เท. มเมทํ อ. มมายิทํ

^{๒-๓} จ.,เท. อทํสี สจฺจรา อุทฺธจฺจ อ. อทตฺติ ปตฺรา อุทฺธจฺจ

^๔ จ.,เท. ทนฺตาเยว ^๕ จ. นตฺถากามรฺูปา

ที่ปายน กิสฺส ชิกฺขจฺจมาโน
อคามโก จรสิ พุรหมฺจริยํ.

[๑๔๑๔]

สทฺธาย นิภฺขมฺม ปุณฺ^๑ นินฺวตฺโต
โส เอพฺมุโค^๒ จปโล^๒ วตายํ
เอตสฺส วาทสฺส ชิกฺขจฺจมาโน
อคามโก จรามิ พุรหมฺจริยํ
วิญญฺปสฺสตฺถญฺจ สตฺถญฺจ จานํ
เอวมฺปหํ ปุณฺณกโร ภวามิ.

[๑๔๑๕]

สมณฺเ ตูวํ พุรหมฺณ อทฺธิเก จ
สนฺตปฺปยาสิ อนฺนปาเนน ภิกฺขํ
โอปานญฺตํ ฆรํ ตวยิทํ
อนฺเนน ปาเนน อุเปตฺรุปํ
อถ กิสฺส วาทสฺส ชิกฺขจฺจมาโน
อคามโก ทานมิมํ ททาสิ.

[๑๔๑๖]

ปีตโร จ เม อาสุ^๓ ปีตามหา จ
สทฺธา อหุ^๔ ทานปตี วทญฺญ
ตํ กุลลวตฺตํ^๕ อนฺวตฺตมาโน
มาหํ กุเล อนฺติมคฺคฺชิโน^๖ อหุ
เอตสฺส วาทสฺส ชิกฺขจฺจมาโน
อคามโก ทานมิมํ ททามิ.

^๑ ฉ., เท. 12/๑๑ 566 ปุณฺ

^๓ ฉ., เท. อาสุ

^๕ ฉ., เท., อ. กุลลวตฺตํ, เอวมฺปปริปี.

^{๒-๒} ฉ., เท., อ. เอพฺมุโคว พาโล

^๔ ฉ., เท. อหุ อ. อหุ

^๖ ส. คณฺธิโน ฉ., เท. อนฺติมคฺคฺชิโน

[๑๔๑๗] ทหรี กุมาริ อสมตฺถปณฺณ
 ยนฺตานิ ยี ฌาติกุลา สุกตฺเต
 น จาปิ เม อปฺปิยตํ อเวท
 อณฺณตฺร กามา ปริจารยฺนตา^๑
 อถ เกน วณฺณเนน มยา หิ^๒ โภติ
 สํวาสทมฺโม อหุ เอวฺรโป.

[๑๔๑๘] อารา ทูเร นยิธ กทาจิ อตฺถิ
 ปรมฺปฺรา นาม กุเล อิมสฺมี
 ตํ กุลวตฺตํ^๓ อนฺวตฺตมานา
 มาหิ กุเล อนฺติมคฺคณฺธิ อหุ
 เอตสฺส วาทสฺส ชิคฺคจฺจมานา
 อกามิกา ปฏฺจจฺจรามิ^๔ ตฺยหิ.

[๑๔๑๙] มณฺทพฺย^๕ ภาสีสฺส อภาสเนยฺย^๕
 ตํ ขมฺยตํ ปุตฺตเหตุ^๖ มมชฺช^๖
 ปุตฺตเปมา นยิธ ปฺรตฺถิ กิณฺจ
 โส โน อยิ ชีวติ ยณฺณทตฺโตติ.

ฉฏฺฐํ กณฺหทีปายนชาตกํ.

๗. นิโครธชาตกํ (๔๔๕)

[๑๔๒๐] “น วาหเมตํ^๗ ชานามิ โกวายํ กสฺส จาริ^๘ วา^๘
 ยถา สาโข วทิ^๙ เอวํ นิโครธ กิณฺติ มณฺณสิ.

^๑ ส.อ. ปริจารยฺนตี

^๔ ส. พุทฺธจฺจรามิ ฉ., เท. ปุทฺธจฺจรามิ

^{๖-๖} ฉ., เท. ปุตฺตกเหตุ มชฺช

^{๘-๘} ฉ., เท., อ. วาติ วา

^๒ ฉ., เท., อ. เต ^๓ ฉ., เท., อ. กุลวตฺตํ

^{๕-๕} ฉ., เท. มณฺทพฺย ภาสี ยมภาสเนยฺย

^๗ ส. จาหเมตํ

^๙ ฉ., เท. จริ อ. วทิ

- [๑๔๒๑] ตโต คลวินีเตน ปุริสา นีหรีสุ มํ
ทตฺวา มุขปฺปหารานิ สาขสฺส วจันํ กรา.
- [๑๔๒๒] เอตาทิสํ ทุมมตินา อกตญฺเณน^๑ ทุพฺภินา
กตํ อนริยํ สาเชน สชินา เต ชนาธิป.
- [๑๔๒๓] น วาหเมตํ ชานามิ นปิ เม โกจิ สํสติ
ยํ เม ตวํ สมฺม อกฺขาสิ สาเชน กทฺธมนํ^๒ กตํ.
- [๑๔๒๔] สชินํ สาชวฺงฺกโร มม สาขสฺส จูภยํ
ตวํ โนสิสฺสริยํ ทาตา มนุสฺเสสฺส มหคฺคตํ^๓
ตฺยุมฺหา^๔ ลพฺภิตา อิทฺธิ เอตถ เม นตฺถิ สํสโย.
- [๑๔๒๕] ยถาปิ วิชํ อคฺคิสมิ ทยฺหติ น วิรุหติ
เอวํ กตํ อสปฺปริเส นสฺสติ น วิรุหติ.
- [๑๔๒๖] กตญฺญุมฺหิ จ โปสมฺหิ สีลวณฺเต อริยวฺตฺติเน
สฺสเชตฺเต วิย พิชานิ กตํ ตมฺหิ น นสฺสติ.
- [๑๔๒๗] อิมญจ^๕ ชมมํ เนกติกํ อสปฺปริสจินฺตกํ
หนนฺตุ สาขํ สตฺตีหิ นาสฺส อิจฺฉามิ ชีวิทํ.
- [๑๔๒๘] ขมตสฺส มหาราช ปาณา ทฺวปฺปฏฺิอานยา^๖
ขม เทว อสปฺปริสสฺส นาสฺส อิจฺฉามหํ วธํ.
- [๑๔๒๙] นิโครธเมว เสเวยฺย น สาขมฺปสํวเส
นิโครธสมิ มตํ เสยโย ยญฺเจ สาขสมิ ชีวิตนฺติ.

สตฺถมํ นิโครธชาตกั.

^๑ น.,เท.,อ. อกตญฺเณน

^๓ น.,เท.,อ. มหคฺคตํ

^๕ น.,เท. จสทฺโท น ทิสฺสติ.

^๒ น.,เท. การณ์

^๔ น.,เท. ตฺยามา อ. ตยุมฺหา

^๖ น.,เท. น ปฏฺิอานยา

๘. ตกทุกชาตก (๔๔๖)

- [๑๔๓๐] “น ตกทุกลา สนฺติ น อาลูปา^๑
 น วิลาลิโย^๒ น กลมฺพานิ ตาต
 เอโก อรณฺณมฺหิ สุสานมชฺฌ
 กิमतฺถิโก ตาต ขณาสิ กาสฺสุ.
- [๑๔๓๑] ปิตามโห ตาต สุทฺทพฺพล เเต
 อเนกพฺยาธิ^๓ ทฺวเข^๓ ฌญฺโจ
 ตมชฺชหํ นิกฺขณิสฺสามิ โสพฺเภ
 น หิสฺส ตํ ชีวิตํ โรจยามิ.
- [๑๔๓๒] สงฺกปฺปเมตํ ปฏฺฐิตทฺธปาปํ
 อจฺจาหิตํ กมฺมํ กโรสิ ลุทฺทํ
 มยาปิ ตาต ปฏฺฐิตจฺจเส ตฺวํ
 เอตาทิสํ กมฺม ชฺรูปนฺีโต
 ตํ กุลวตฺต^๔ อณฺวตฺตมาโน
 อหฺมปิ ตํ นิกฺขณิสฺสามิ โสพฺเภ.
- [๑๔๓๓] ผรุสฺสาหิ วาจาหิ ปกฺกพฺพมาโน
 อาสชฺช มํ ตฺวํ วทเส กุมาร
 ปฺตฺโตโต มมํ โอรสโก สฺมาโน
 อหิตานุกมฺปิ เม ตฺวํสิ ปฺตฺต.
- [๑๔๓๔] น ตฺยาหิ^๕ ตาต อหิตานุกมฺปิ
 หิตานุกมฺปิ เเต อหฺณหิ^๖ ตาต

^๑ ฉ., เท., อ. อาลูปานิ^๓ ฉ., เท., อ. ทฺวเข^๕ ฉ., เท., อ. น ตาหํ^๒ ฉ., เท., อ. พิลาลิโย^๔ ฉ., เท. กุลวตฺตํ^๖ ฉ., เท., อ. อหฺมปิ

- ปาปญจ ตัม กมฺม ปกฺกพฺพมานัน
 อรหามิ โน วารยิตุํ ตโต หิ.^๑
- [๑๔๓๕] โย^๒ มาตรํ วา ปิตรํ สวิฏฺฐ^๒
 อทฺฐสเก หีสติ ปาปธมฺโม
 กายสฺส เกทา อภิสมฺปรายํ
 อสฺสยํ โส นิริยํ อุเปติ.^๓
- [๑๔๓๖] โย มาตรํ วา ปิตรํ สวิฏฺฐ
 อนฺเนน ปาเนน อุปฏฺฐหาติ
 กายสฺส เกทา อภิสมฺปรายํ
 อสฺสยํ โส สุกตํ อุเปติ.^๓
- [๑๔๓๗] น เม ตวํ ปุตฺต อหิตานุกมฺปิ
 หิตานุกมฺปิ เม ตวํสิ ปุตฺต
 อหญฺจ เต^๔ มาตรา วุจฺจมาโน
 เอตาทิสํ กมฺม กโรมิ ลุทฺทํ.
- [๑๔๓๘] ยา เต सा ภริยา अनरियरूपा
 माता ममेसा सगिया चनेदुति
 निทุठापये दग्ग सगा अकारा
 अण्णमपि ते सा तुขमावहेय.
- [๑๔๓๙] ยา เต सा ภริยา अनरियरूपा
 माता ममेसा सगिया चनेदुติ

๑. น. เท. หิสทโท น ทิสฺสติ.

๒. จ. เท. หิสทโท น ทิสฺสติ.

๓. ส. อ. ปเรติ, เอวมุปริปี.

๒-๒. ส. อ. มาตรํ ปิตรํ วา สวิฏฺฐ

๔. จ. เท. ตัม

ทนต์ตา กเรณฺว วสุปนีตา
สา ปาปชมา ปุณฺราราชาตฺตติ.

อฏฺฐมํ ตกฺกกลชาตกํ.

๕. มหาชมฺมปาลชาตกํ (๔๔๗)

[๑๔๔๐] “กิณฺเต วตํ กี ปน พุรฺหมจริยํ
กิสฺส สุจิณฺณสฺส อयํ วิปาโก
อกุขาหิ เม พุราหฺมณ เอตมตฺถํ
กสฺมา น^๑ ตุมฺหิ ทหรา น มียฺยเร.^๒

[๑๔๔๑] ชมฺมํ จราม น มุสา ภณฺนาม
ปาปานิ กมฺมานิ วิวชฺชยาม^๓
อนริยํ ปริวชฺเชม^๔ สพฺพํ
ตสฺมา หิ อมฺหิ ทหรา น มียฺยเร.

[๑๔๔๒] สุโณม ชมฺมํ อสํ สตณฺจ
น จาปิ ชมฺมํ อสํ โรจยาม
หิตฺวา อสนฺเต น ชหาม สนฺเต
ตสฺมา หิ อมฺหิ ทหรา น มียฺยเร.

[๑๔๔๓] ปุพฺเพว ทานา สุมฺนา ภวาม
ททํปี เว อตฺตมฺนา ภวาม
ทตฺวาปี เว นานฺตปาม ปจฺฉา
ตสฺมา หิ อมฺหิ ทหรา น มียฺยเร.

[๑๔๔๔] สมณ มยํ พุราหฺมณ อทฺธิเก จ
วณฺเฬพฺเพ ยาจนเก ทลิตฺเท
อนฺเนน ปาเนน อภิตปฺปยาม
ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหฺรา น มียฺยเร.

[๑๔๔๕] มยญจ ภริยํ นาตีกุกมาม
ภริยาปิ^๑ อมฺเห^๒ นาตีกุกมนฺติ
อญฺญตฺร ตาหิ พุรหฺมจฺริยํ จราม
ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหฺรา น มียฺยเร.

[๑๔๔๖] ปาณาติปาตา วิรमาม สพฺเพ
โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยาม
อมชฺชปา โนปิ มุสา ภณาม
ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหฺรา น มียฺยเร.

[๑๔๔๗] เอตาสฺсу เว ชายเร สุตฺตมาสุ
เมชาวิโน โหณฺติ พหฺุตปญฺญา
พหุสฺสุตา เวทคฺคฺนา^๓ จ โหณฺติ
ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหฺรา น มียฺยเร.

[๑๔๔๘] มาตาปิตโร [^๓] ภคินีภาทโร จ
ปฺตฺตา จ ทารา จ มยญจ สพฺเพ
ธมฺมํ จราม ปฺรโลกเหตุ
ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหฺรา น มียฺยเร.

^{๑-๓} หมายเหตุ 12/06/2566

^๑ ฉ., เท., อ. อมฺเห จ ภริยา

^๓ ฉ., เท., อ. มาตา ปิตา จ

^๒ ฉ., เท., อ. เวทคฺคฺโน

[๑๔๔๙] ทาสา จ ทาสี^๑ อนุชีวิโน จ
 ปรีจรรกา กมฺมกรา จ สพฺเพ
 ฐมฺมํ จรณฺติ ปฺรโลกเหตุ
 ตสฺมา^๒ หิ อมฺหํ ทหฺรา น มียฺยเร.

[๑๔๕๐] ฐมฺโม หเว รกฺขติ ฐมฺมจารี
 ฐมฺโม สฺสจฺฉนฺโน สฺขมาวหาติ
 เอसानิสฺโส ฐมฺเม สฺสจฺฉนฺ
 น ทฺถคฺคตฺถิ คจฺฉติ ฐมฺมจารี.

[๑๔๕๑] ฐมฺโม หเว รกฺขติ ฐมฺมจารี
 จตฺตํ มหฺนตฺถิ วีย วสฺสกาเล
 ฐมฺเมเน คฺคตฺโต มม ฐมฺมปาโล
 อญฺญสฺส อญฺญจฺฉินิ สฺสปี กุมารฺโรติ.

นวมํ มหาฐมฺมปาตชาตกํ.

๑๐. กุกฺกุฏชาตกํ (๔๔๘)

[๑๔๕๒] “นาสฺมเส กตปาปมฺหิ นาสฺมเส อลิกวาทีเน
 นาสฺมเส อตฺตตฺถปญฺญมฺหิ อติสนฺเตปิ นาสฺมเส.

[๑๔๕๓] ภาวนฺติ เหเก ปุริสา โคปิปาสิกชาติกา^๓
 ฃสนฺติ มญฺเญ มิตฺตานิ วาจา ย น จ กมฺมฺนา.

[๑๔๕๔] สุกฺขญฺชลิปคฺคหิตา วาจา ย ปลิคุณฺจิตา
 มนุสฺสเผคฺคฺช นาสิเท ยสฺมี นตฺถิ กตญฺญตา.

- [๑๔๕๕] น หิ อญโณณจิตตาน^๑ อิตถินัน ปุริสาน วา
 นานาวิกตวา^๒ สัสคตัม ตาทิสัมปิ น วิสฺสเส.^๓
- [๑๔๕๖] อนริยกมมอฏฺกนฺต^๔ อตฺเถต^๕ สพฺพฆาตินัน
 นิสิตัว ปฏิจฺจนฺนํ ตาทิสัมปิ น วิสฺสเส.
- [๑๔๕๗] มิตฺตวเสนิเชกจฺเจ^๖ สาขลฺเยน อเจตสา
 วิวิเชหิ อูปายนฺติ ตาทิสัมปิ น วิสฺสเส.^๗
- [๑๔๕๘] อามิสฺ วา ฐนํ วาปิ ยตฺถ ปสฺสติ ตาทิโส
 ทฺพญี กโรติ ทฺมเมโธ ตณฺจ หนตฺวาน คจฺจติ.
- [๑๔๕๙] มิตฺตรูปเณ พหโว จนนฺนา เสวนฺติ สตฺตโว
 ชเห กาปฺริเส เหเต กุกกุฏโฆ วีย เสนกํ.
- [๑๔๖๐] โย จ อุปฺปติตํ อตฺถํ ขิปฺปเมว น พุชฺฌติ^๘
 อมิตฺตวสมนฺเวติ ปจฺฉา ว^๙ อนฺตปฺปติ.
- [๑๔๖๑] โย จ อุปฺปติตํ อตฺถํ ขิปฺปเมว นิโพธิ
 มุจฺจเต สตฺตสมฺพารา กุกกุฏโฆ วีย เสนกา.
- [๑๔๖๒] ตํ ตาทิสํ กุฏฺฐมิวาทฺตํ วเน
 อธมฺมิกํ นิจฺจวิธฺสการินํ
 อารา วิวชฺเชยฺย นโร วิจกฺขโณ
 เสนํ ยถา กุกกุฏโฆ วีสกานฺเนติ.

ทสมํ กุกกุฏชาตก.

^๑ ฉ., เท. อญฺญณจิตตานํ อ. อญฺญสจิตตานํ

^๒ อ. นานา ว กตฺวา

^๓ ฉ., เท., อ. จ นาสฺมเส

^๔ ฉ., เท., อ. อนริยกมมโมฏฺกนฺต

^๕ ฉ., เท. ๐๖/๑๐ อเถต

^๖ ฉ., เท., อ. มิตฺตรูป เนิเชกจฺเจ, "มิตฺตรูป อิชฺเชกจฺเจติปิ ปาโจ.

^๗ ฉ., เท., อ. จ นาสฺมเส. เอวมุปริปิ.

^๘ ฉ., เท., อ. น ขปฺปมฺนุพุชฺฌติ

^๙ ฉ., เท., อ. จ

๑๑. มฏฺฐกฺกฺขณฺทลิตาตกํ (๔๔๕)

[๑๔๖๓] “อลงฺกโต มฏฺฐกฺกฺขณฺทลิตี
 มาลธารี^๑ หริจนฺทนุสฺสโต
 พาหา ปคฺคยฺห กนฺทสิ
 วณฺมชฺเฌ กิ ทุกฺขิโต ตฺวํ.

[๑๔๖๔] โสวณฺณมโย ปภสฺสโร
 อุปฺปนฺโน รตฺตปณฺชโร มม
 ตสฺส จกฺกยฺคํ น วินฺทามิ
 เตน ทุกฺเขน ชหามิ ชีวิทํ.

[๑๔๖๕] โสวณฺณมยํ มณฺนิมยํ
 โลหมยํ อถ รุปียมยํ^๒
 ปาวท รถํ กริสฺสามิ เต
 จกฺกยฺคํ ปฏฺฐิลายามิ^๓ ตํ.

[๑๔๖๖] อถ^๔ มาณโว ตสฺส ปาวท
 จนฺทิมสฺสุริยา^๕ อุกฺกยฺตถ^๖ ภาตโร
 โสวณฺณมโย รโถ มม
 เตน จกฺกยฺเคน โสภติ.

[๑๔๖๗] พาโล โข ตฺวํสิ มาณว
 โย ตฺวํ ปตฺตยฺสึ^๗ อปตฺตยํ^๗

^๑ ส.อ. มาลธารี

^๓ จ.ท. ปฏิปาทยามิ

^๕ จ.ท. จนฺทิมสฺสุริยา

^{๗-๗} จ.ท. ปตฺตยฺสึ อปตฺตยํ

^๒ จ.ท. รุปียามยํ

^๔ จ.ท. โส

^๖ จ.ท. อุกฺกยฺตถ

มณฺณามิ ตฺวํ มริสฺสสฺส
น หิ ตฺวํ ลจฺจนฺสสิ จนฺทสฺสุริเย.

[๑๔๖๘] คมนาคมนมปิ ทิสฺสสฺส
วณฺณชาตฺถ อุกฺกเยตฺถ วิถิโย
เปโต ปน เหนว ทิสฺสสฺส
โก ญฺ โข กนฺทํ พาลยฺตโร.

[๑๔๖๙] สจฺจํ โข วเทสิ มาณว
อหเมว กนฺทํ พาลยฺตโร
จนฺทํ วิย ทารโก รุทํ
เปตํ กาลกตํปิ ตฺถเย.^๑

[๑๔๗๐] อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ ฆตฺติตฺตํ ปาวกํ
วารินา วิย โอสฺสิญฺจ^๒ สพฺพํ นิพฺพปาเป ทรํ.

[๑๔๗๑] อพฺพุทฺธิ^๓ วต เม สลฺลํ ยมาสิ หทยสฺสิตํ
โย เม โสภปเรตสฺส ปุตฺตโสภํ อปานุทฺติ.

[๑๔๗๒] โสฬํ อพฺพุทฺทสฺส โลสฺสมิ วิตโสโก อนาวิโล
น โสจามิ น โรทามิ ตว สุตฺวาน มาณวาติ.

เอกาทสฺมํ มณฺณจฺจนฺทลฺลิตฺตํ.

๑๒. พิลารโกสียชาตกัม (๔๕๐)

[๑๔๗๓] “อปจฺนฺตาปิ อิจฺจนฺติ^๔ สนฺโต ลทฺธาน โภชนํ
กิเมว ตฺวํ ปจฺมาโน ยํ น ททฺชา น ตํ สมํ.

๑ มตฺตอาณ 12/06/2566

^๑ ฉ., เท. กาลกตํปิ ตฺถเย

^๓ ฉ., เท. อพฺพุทฺธิ อ. อพฺพุทฺธิ

^๒ ฉ., เท. โอสฺสิญฺจ, เอวมุปริปี.

^๔ ฉ., เท., อ. ทิจฺจนฺติ

- [๑๔๗๔] มจฺเจรา จ ปมาทา จ เอวํ ทานํ น ทิยฺยติ
 ปุณฺณํ อากงฺขมาเนน เทยฺยํ โหติ วิชานตา.
- [๑๔๗๕] ยสฺเสว ภิโต น ททาติ มจฺจรี ตทฺเวาททโต ภยํ
 ชิฆจฺฉา จ ปิปาสา จ ยสฺส ภายติ มจฺจรี
 ตเมว พาลํ ผุสฺติ อสฺมี โลเก ปรมฺหิ จ.
- [๑๔๗๖] ตสฺมา วิเนยฺย มจฺเจรํ ทชฺชา ทานํ มลาภิภฺ
 ปุณฺณํ^๑ หิ ปรโลกสฺมี ปติภฺจฺจา โหติ ปาณินํ.
- [๑๔๗๗] ทุทฺททำ ททมานานํ ทุกฺกรํ กมฺมกฺุพฺพตํ
 อสนฺโต นานุกฺุพฺพนฺติ สตํ ฆมฺโม ทูรณฺนโย.
- [๑๔๗๘] ตสฺมา สตณฺจ อสตณฺจ^๒ นานา โหติ อิตฺโต คติ
 อสนฺโต นิริยํ ยนฺติ สนฺโต สคฺคปฺรายนา.
- [๑๔๗๙] อปฺปมฺเปเก^๓ ปเวจฺฉนฺติ พหฺนาเก^๔ น ทิจฺฉเร
 อปฺปสฺมา ทกฺขิณา ทินฺนา สหสฺเสน สมํ มิตา.
- [๑๔๘๐] ฆมฺมณฺจเร โยปิ สมฺมจฺจกํ^๕ จเร
 ทารณฺจ โปสํ ททมปฺปกสฺมี^๖
 สตสฺสหาณํ สหสฺสยาคินํ
 กลมฺปิ นาคฺฆนฺติ ตถาวิธสฺส เต.
- [๑๔๘๑] เกเนส ยณฺโณ วิปฺโล มหคฺฆโต
 สเมน ทินฺนสฺส อนคฺฆเมติ

^๑ ฉ. เท. อ. ปุณฺณานิ^๓ ฉ. เท. อ. อปฺปสเมเก^๕ ฉ. เท. อ. สมฺมจจกํ^๒ ฉ. เท. จสฺสโท น ทิสฺสติ.^๔ ฉ. เท. พหฺเมเก^๖ อ. ๕เปฯ อปฺปกสฺมิ

กถิ [๑] สหสฺसानํ สหสฺสยาคินํ
กลมปิ นาคุฉนฺติ ตถาวิชฺส เต.

[๑๔๘๒] ททนฺติ เหเก วิสเม นิวิฏฺจา
ฉตฺวา^๒ วริตฺวา อถ โสจยิตฺวา
สา ทกฺขิณา อสฺสุมฺบา สทณฺทา
สเมน ทินฺนสฺส น อคฺชเมติ
เอวํ [๑] สหสฺसानํ สหสฺสยาคินํ
กลมปิ นาคุฉนฺติ ตถาวิชฺส เตติ.

ทฺวาทสมํ พิลารโกตฺติยชาตัก.

๑๓. จกุกวากชาตัก (๔๕๑)

[๑๔๘๓]	“วณฺณวา อภฺรุโปสิ จกุกวาก สฺรุโปสิ	ฉนฺ สยฺชาตโรหิตโต วิปฺปสฺนฺนมุขินฺทริโย.
[๑๔๘๔]	ปาฏฺเณ ^๓ ปาวุสํ มจฺจํ คฺงคาคีเร ^๔ นิสินฺโนสิ ^๕	พลชฺช ^๔ มุณฺชโรหิตํ เอวํ ภูณฺชสิ โภชนํ.
[๑๔๘๕]	น วาหเมตํ ภูณฺชามิ อณฺณตฺร เสวาลปณฺกา	ชฺงคฺลานฺนทกานิ วา อณฺณ ^๖ เม สมฺม โภชนํ.
[๑๔๘๖]	น วาหเมตํ สทฺทหามิ อหฺมปิ สมฺม ภูณฺชามิ	จกุกวากสฺส โภชนํ คาเม โลณฺนิกเตลิกํ

^๑ ฉ., เท. สติ
หมตอายุ 12/06/2566

^๓ ฉ., เท., อ. ปาริณ

^{๔-๕} ฉ., เท. คฺงคาย ตีเร นิสินฺโนสิ อ. คฺงคาคีเรสุ นิสินฺโน ^๖ ส., ฉ., เท. เอตํ

^๒ ส., อ. ฉตฺวา ฉ., เท. ฉตฺวา

^๔ ฉ., เท. พลชฺช อ. วาลชฺช

- [๑๔๘๗] มนุสเสสุ กตัม ภาตตัม สุจิมํสฺสฺสฺสฺส
น จ เม ตาทิสฺส วนฺธฺนํ จกฺกฺวาก ยถา ตฺวํ.
- [๑๔๘๘] สมฺปสฺสํ อตฺตนิ เวรํ หีสาย^๑ มาณฺสี ปชํ
อุตฺตรโสฺต ฆสฺสี ภิโต เตน วนฺธฺนํ ตเวทิสฺส.
- [๑๔๘๙] สพฺพโลกวิรุทฺโธสิ ธงก ปาเปน กมฺมฺนา^๒
ลทฺโธ ปิณฺโท น ปิณฺเตติ เตน วนฺธฺนํ ตเวทิสฺส.
- [๑๔๙๐] อหฺมปิ สมฺม ภูณฺชามิ อหีสํ สพฺพปาณินํ
อปฺโปสฺสฺสโก นิราสงฺโก^๓ อโสโก อุกฺกโตภโย.
- [๑๔๙๑] โส กรสฺสฺ อานุกาโร วิตฺตวตฺตสฺสฺ สึลฺยํ
อหีสาย จรํ^๔ โลเก ปิโย โหหฺสิ มมฺมิว.
- [๑๔๙๒] โย น หนฺติ น ฆาเตติ น ชินาติ น ชาปเย
เมตฺตํ โส สพฺพภูเตสฺส เวรํ ตสฺส น เกณจฺจิติ.

เตรสมํ จกฺกฺวากชาตกํ.

๑๔. ฐิริปญฺหาชาตกํ^๕ (๔๕๒)

- [๑๔๙๓] “สจฺจํ กิร ตฺวมฺปิ^๖ ฐิริปญฺญ
ยา ตาทิสฺส สึริ ฐิติ มติ จ
น ตายเต ภาวสฺสฺสฺสํ
โย ยวํ ภูณฺชสิ อปฺปสฺสฺส.

^๑ น., เท. หีสย

^๓ น., เท. นิราสงฺก

^๕ น., เท. ฐิริปญฺหาชาตก

^๒ อ. กมฺมฺนา

^๔ น., เท., อ. จร

^๖ น., เท. ตฺวํ อปิ

[๑๔๙๔]

สุขิ ทุกฺเขน ปรีปายนฺโต
กาลากาลํ วิจันํ ฌนฺทณฺโณ
อตฺตสฺส ทวารานิ อปาปฺรณฺโต^๑
เตนาหิ ตุสฺสามิ ยโวทเนน.

[๑๔๙๕]

กาลมฺจ ฌตฺวา อภิชิหนาย
มนฺเตหิ อตฺถํ ปรีปายิตฺวา
วิชมฺภิสํ สีหวิชมฺภิตานิ
ตายิทฺฐิยา ทกฺขสิ มํ ปุณฺหาปี.

[๑๔๙๖]

สุขิปี เหนเก น กโรนฺติ ปาปํ
อวณฺณสํสคฺคภยา ปุเนเก
ปหฺมุสฺมาโน วิปฺลตฺถจินฺตึ
กึการณา เม น กโรสิ ทุกฺขํ.

[๑๔๙๗]

น ปณฺทิตา อตฺตสุขฺขสฺส เหตุ
ปาปานิ กมฺมานิ สฺมาจรณฺติ
ทุกฺเขน ผุฏฺฐา ขลิตาปี สนฺตา
ฌนฺทา จ โทสา น ชนฺตึ ฌมฺมํ.

[๑๔๙๘]

เยน เกนจิ วณฺเณน มุกฺคุนา ทารุเณน वा
อุทฺทเร ทินมตฺตานํ ปจฺจา ฌมฺมํ สฺมาจเร.

[๑๔๙๙]

ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย นิสิเทยฺย สเยยฺย वा
น ตสฺส สาขํ ภณฺเชยฺย มิตฺตทฺพุโก หิ ปาปโก.

[๑๕๐๐]

ยสฺสาปี^๒ ฌมฺมํ ปุริโส^๓ วิชณฺณา
เย จสฺส กงฺขํ วินยนฺติ สนฺโต

หมดอายุ 12/06/2566

ตํ หิสฺส ทิปญฺจ ปฺรายนญฺจ
น เตน เมตฺตี ชฺรเยถ^๑ ปญฺเอย.

[๑๕๐๑]

อลฺลสฺส คิหิ กามโมคฺชี น สาธุ
อสนฺนโต ปพฺพชิตฺโต น สาธุ
ราชา น สาธุ อนิสฺมมการิ
โย ปณฺหิตฺโต โกธโน ตํ น สาธุ.

[๑๕๐๒]

นิสฺมม ขตฺติโย กยิรา นานิสฺมม ทิสฺมปติ
นิสฺมมการิโน ราช ยสฺส กิตฺติ^๒ จ วฑฺฒตฺติ.

จตุทฺสํ ฐริปญฺหาชาตกํ.

๑๕. มหามงฺกลชาตกํ (๔๕๓)

[๑๕๐๓]

“กิสฺส นโร ชปฺปมจฺจุจ กาลे
กํ วา วิชฺชํ กตมํ วา สุตานํ
สฺส มจฺจุจ อสฺมี จ ปรมฺหิ โลเก
กถํโร สฺสตุถาเนน คฺคฺคฺโต.

[๑๕๐๔]

ยสฺส เทวา ปิตโร จ สพฺเพ
สิริสฺปา^๓ สพฺพภูตานิ จาปิ
เมตฺตตาย นิจฺจํ อปจิตานิ โหนฺติ
ภูเตสฺส เว สฺสตุถานํ ตทาหุ.

[๑๕๐๕]

โย สพฺพโลกสฺส นีวาตวฺตฺติ
อิตฺถิปฺมานํ สหการกานํ

^๑ ฉ., เท. ชรเยถ

^๒ ฉ., เท. กิตติ

^๓ ฉ., เท. สิริสปา

ขนฺตา ทุรุตฺตานํ อปฺปฏิกุลวาที
อริวาสํ โสตุถาณํ ตทาหุ.

[๑๕๐๖]

โย นาวชานาติ สหายมิตฺเต^๑
สิปฺเปน กุลฺยาภิ ธเนน ชจุจา
รุจิปณฺโณ อตฺถกาเล^๒ มตีตา^๓
สหายेषุ เว โสตุถาณํ ตทาหุ.

[๑๕๐๗]

มิตฺตานิ เว ยสฺส ภวนฺติ สนฺโต
สํวิสฺสตุถา อวิสฺวาทกสฺส
น มิตฺตทฺพุภิ สํวิภาติ ธเนน
มิตฺเตสุ เว โสตุถาณํ ตทาหุ.

[๑๕๐๘]

ยสฺส ภริยา ตุลฺยวยา สมคฺคา
อนฺุพฺพตา ฐมฺมกามา ปชาตา
โกลินิยา สีลวดี ปติพฺพตา
ทาเรสุ เว โสตุถาณํ ตทาหุ.

[๑๕๐๙]

ยสฺส ราชา ภูตปติ ยสฺสสี
ชานาติ โสเจยฺย^๔ ปรกฺกมณฺจ
อเทวชฺฌตา สุหทัย มมนฺติ
ราชฺสุ เว โสตุถาณํ ตทาหุ.

[๑๕๑๐]

อนนฺณจ ปานณฺจ ททาติ สทฺโธ
มालณฺจ คนฺธณฺจ วิเลปนณฺจ

ปสนนจิตโต อนุโมทมาโน
สคฺเคสุ เว โสตุถานํ ตทาหุ.

[๑๕๑๑]

ยมริยธมฺเมน ปุณฺณติ วทฺธา^๑
อาราธิตา สมจริยาย สนฺโต
พหุสฺสุตา อิสโย สิลวนฺโต
อรหนฺตมชฺเฌ โสตุถานํ ตทาหุ.

[๑๕๑๒]

เอตานิ โข โสตุถานานิ โลเก
วิญญูปสตุถานิ สุขุทฺรยานิ^๒
ตานีธ เสเวถ นโร สปญฺโฌ
น หิ มงฺคเล กิณฺจิมตฺติ^๓ สจฺจนฺติ.

ปณฺณรสมํ มหามงฺคลชาตกํ.

๑๖. มตฺตปณฺทิตชาตกํ (๔๕๔)

[๑๕๑๓]

“อุฏฺฐเจहि กณฺห กิ เสสิ โก อตฺถโก สุปเนน เต
โยปิ ตฺยหิ^๔ สโก ภาตา หทฺยํ จกฺขุทกฺขิณฺ^๕
ตสฺส วาตา พลียยนฺติ ชฺวโต ชปฺปติ เกสว.

[๑๕๑๔]

ตสฺส ตํ วจันํ สุตฺวา โรหิณฺณยฺยสฺส เกสโว
ตรมานรฺฐโป วุฏฺฐจาสิ ภาตฺตฺสเกน อฏฺฐิโต.

[๑๕๑๕]

กินฺนุ อุมฺมตฺตฺรโปว เกวลํ ทฺวารกํ อิมํ
สโส สโสติ ลปสิ โก นฺ เต สสมฺมาหริ.

^๑ จ. เท. ๑๒/๑๓๓

^๒ จ. เท. อ. กิณฺจิมตฺติ

^๔ จ. เท. จกฺขุ จ ทกฺขิณฺ อ. จกฺขุ ว ทกฺขิณฺ

^๓ อ. สุขินฺทฺรียานิ

^๕ อ. ตาย

- [๑๕๑๖] โสวณฺณมยํ มณฺณมยํ (โลหมยํ) อถ^๑ วา รูปิยามยํ^๑
 สงฺขสึลาปวาพมยํ การยิสฺสามิ เต สสํ.
- [๑๕๑๗] สนฺติ อญฺเฏปิ สสกา อรณฺเฆ วนโคจรา
 เตปิ เต อานยิสฺสามิ กิํทิสํ สสมิจฺฉสิ.
- [๑๕๑๘] น วาหเมเต^๒ อิจฺฉามิ เป สสา ปจฺวีสิตา
 จนฺทโต สสมิจฺฉามิ ตมเม โอหฺร เกสว.
- [๑๕๑๙] โส ญฺน มธฺรํ ฅาติ ชีวิทํ วิชหิสฺสสิ
 อปฺตถยํ^๓ โย ปฺตถยสิ จนฺทโต สสมิจฺฉสิ.
- [๑๕๒๐] เอวณฺเฏ กณฺห ฅานาสิ ยทณฺณมณฺุสาสสิ
 กสฺมา ปุเร มตํ ปุตฺตํ อชฺชาปิ อนุโสจสิ.
- [๑๕๒๑] ยํ น ลพฺภา มนฺุสเสน อมนฺุสเสน วา ปุณ
 ฅาโต เม มา มรี ปุตฺโต กุโต ลพฺภา อลพฺภิยํ.
- [๑๕๒๒] น มนฺุตา มฺูลเภสชฺชา โอสเชหิ ฅเนน วา
 สกฺกา อานยิตุํ กณฺห ยํ เปตมณฺุโสจสิ.
- [๑๕๒๓] ยสฺส เอตาทิสา อสฺสุ อมจฺจา ปุริสปณฺุทิตา
 ยถา นิชฺฅาปเย อชฺช ฅโต ปุริสปณฺุทิตอ.
- [๑๕๒๔] อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ ฅตสิตฺตํ ปาวกํ
 วารินา วิย โอสิณฺจ^๔ สพฺพํ นิพฺพาปเย ทริ.
- [๑๕๒๕] อพฺพุหิ^๕ วต เม สลฺลํ ยมาสิ หทยสฺสิตํ
 โย เม โสกปเรตสฺส ปุตฺตโสํกํ อปานฺุทิ.

^๑ ฅ., เท. โลหมยํ อถ รูปิยามยํ

^๓ ฅ., เท., อ. อปฺตถยํ

^๕ ฅ., เท. อพฺพุหิ อ. อพฺพุหิ

^๒ ส., อ. วาหเมตํ ฅ., เท. น จาหเมเต

^๔ ฅ., เท. โอสิณฺจ

[๑๕๒๖] โสหิ อพพุพหสฺสโลสมิ วิตโสโก อนาวิโล
น โสจามิ น โรทามิ ตว สุตฺวาน มาณว.

[๑๕๒๗] เอวํ กโรนฺติ สปปญฺญา เย โหณฺติ อนุกมฺปกา
นินฺตฺตยณฺต^๑ โสกมฺหา ฆโต เชฏฺฐจํ ภาตฺรณฺติ.

โสพสมํ มตฺตปณฺทิตชาตํ.

ทสกนิปาโต นิฏฺฐิตो.

ตสฺสทุทฺธานํ

ทพฺพทกณฺหชนญฺชยสงฺขวโร
ราชสตุตฺตาหสสาข^๒ ตกฺกलिฺนา
ธมฺมํ กุกฺกฏฺฏกฺกณฺทลฺลิ โภชนทา
จกฺกวากสฺสุริสสไตฺถิ ฆโตติ.

๑๑. เอกาทสกนิปาโต^๑

๑. มาตุโปสกชาตกัม (๔๕๕)

[๑๕๒๘] “ตสฺส นาคสฺส วิปฺปวาเสน
วิฐฺพฺหา สลฺลกีโย^๒ จ กุฏฺฐา^๓
กูรฺวฺนฺทกรวรา^๓ ภิสสามา จ^๓
นิวาเต ปุปฺพิตา จ กณฺณิการา.^๔

[๑๕๒๙] โกจิเทว สุวณฺณกายุรา
นาคราชํ ภรณฺติ ปิณฺฑเตน
ยตฺถ ราชา ราชกุมารโ ว
กวจมภิสฺสตี อสมฺภีโต.^๕

[๑๕๓๐] คณฺหาหิ นาค กพลํ มา นาค ภิสโก ภว
พฺหุณี ราชกิจฺจานิ ตานิ^๖ นาค ภริสฺสตี.

[๑๕๓๑] สา ญฺน สา กปณฺิกา^๗ อนฺธา อปริณายิกา^๘
ขานฺถุ ปาเทน ฌฏฺเฏติ คีรี จณฺโฑรณํ ปติ.

[๑๕๓๒] กานฺหฺ เต สา มหานาค อนฺธา อปริณายิกา
ขานฺถุ ปาเทน ฌฏฺเฏติ คีรี จณฺโฑรณํ ปติ.

[๑๕๓๓] มาตา เม สา มหาราช อนฺธา อปริณายิกา
ขานฺถุ ปาเทน ฌฏฺเฏติ คีรี จณฺโฑรณํ ปติ.

^๑ สฺยา. เอกาทสนิปาตชาตกัม

^{๒-๓} น.,เท. กูรฺวฺนฺทกรวรีรา ติสสามา จ อ. กูรฺวฺนฺทกรวรีรา ขเปย ^๔ น.,เท.,อ. กณฺณิการา

^๕ น.,เท. อสมฺภีโต อ. อสมฺภีโต ^๖ ส.,อ. ยานิ

^๗ อ. กปณฺิยา

^๘ น.,เท.,อ. อปริณายิกา, เอมฺปริปิ.

- [๑๕๓๔] มุญจเถตัม^๑ มหานาคัม^๒ โยยัม^๓ ภรติ^๔ มาตริ^๕
 สเมตุ^๖ มาตรา^๗ นาโค^๘ สห^๙ สพเพหิ^{๑๐} ฌาติภิ^{๑๑}.
- [๑๕๓๕] มุตโตว^๑ พนฺธนา^๒ นาโค^๓ กาสีราเชน^๔ เปสิตो^๕
 มุหุตตัม^๖ อสฺสสิตฺวาน^๗ อคมา^๘ เยน^๙ ปพฺพโต^{๑๐}.
- [๑๕๓๖] ตโต^๑ โส^๒ นิลินฺ^๓ คนฺตฺวา^๔ สีสํ^๕ กุณฺชรเสวิตํ^๖
 โสณฺทาย^๗ อุทกมาหิตฺวา^๘ มาตริ^๙ อภิสฺสณฺจถ^{๑๐}.
- [๑๕๓๗] โกยัม^๑ อนริโย^๒ เทโว^๓ อกาเลน^๔ ปวสฺสตี^๕
 คโต^๖ เม^๗ อตฺตรชฺช^๘ ปุตฺโต^๙ โย^{๑๐} มยฺหํ^{๑๑} ปริจารโก^{๑๒}.
- [๑๕๓๘] อุฏฺฐเจหิ^๑ อมฺม^๒ กิ^๓ เสสิ^๔ อากโต^๕ ตฺยาหมตฺตรชฺช^๖
 มุตฺโตมฺหิ^๗ กาสีราเชน^๘ เวเทเหณ^๙ ยสฺสสฺสึนา^{๑๐}.
- [๑๕๓๙] จิรํ^๑ ชีวตุ^๒ โส^๓ ราชา^๔ กาสินํ^๕ รฏฺฐจวฑฺฒโน^๖
 โย^๗ เม^๘ ปุตฺตํ^๙ ปโมเจสิ^{๑๐} สทา^{๑๑} วุฑฺฒาปจายิกนฺติ^{๑๒}.

ปจมํ มาตุโปสกชาดกํ.

๒. ชุณฺหชาดกํ (๔๕๖)

- [๑๕๔๐] “สุโณหิ^๑ มยฺหํ^๒ วจันํ^๓ ชนินฺท^๔
 อตฺเถน^๕ ชุณฺหมฺหิ^๖ อิธานุปุตฺโต^๗
 น^๘ พฺร่าหฺมเณ^๙ อทฺธิเก^{๑๐} ติฏฺฐจมาเน^{๑๑}
 คนฺตพฺพมาหุ^{๑๒} ทฺวิปทานเสฏฺฐจ.”^{๑๓}

^๑ ฉ., เท., อ. มุตโต จ ^{๒-๒} ฉ., เท. มุตตมาทาย กุณฺชรโร อ. มุตโตมาทาโต กุณฺชรโร

^๓ ส. วิสฺสมิตฺวาน ฉ., เท. อสฺสสยิตฺวา ^๔ ส. นลินี ฉ., เท., อ. นพินี

^๕ ฉ., เท., อ. อุทกมาหิตฺวา ^{๖-๖} ฉ., เท., อ. อกาเลนปิ วสฺสตี อ. กาเลนติวสฺสตี

^๗ ฉ., เท. ทฺวิปทินฺทเสฏฺฐจ อ. ทิปทานเสฏฺฐจ

[๑๕๔๑] สุโณมิ ติฏฐามิ วเทหิ พุรุหุเม
 เยนาปี^๑ อตฺเถน อิธานุปตฺโต
 กัม วา ตวมตฺถัม มยิ ปตฺถยาโน
 อิธาคมา^๒ พุรุหุเม ตทิงฆม พุรุหิ.

[๑๕๔๒] ททาทิ เม คามวารานิ ปญจ
 ทาสีสํ สตฺต ควํสทานิ
 ปโรสหัสสญจ สุวณฺณนิกฺเข
 ภริยา จ เม สาทิสี เทว ททาทิ.

[๑๕๔๓] ตโป นฺ เต พุราหุมน ภิสรูป
 มนฺตา นฺ เต พุราหุมน จิตฺตฺรูปา
 ยกฺขา นฺ^๓ เต อสฺสวา สนฺติ เกจิ
 อตฺถัม วา เม อภิชานาสิ กตฺถัม.

[๑๕๔๔] น เม ตโป อตฺถิ น จาปี มนฺตา
 ยกฺขาปี^๔ เม อสฺสวา นตฺถิ เกจิ
 อตฺถัมปี เต นาภิชานามิ กตฺถัม
 ปุพฺเพว^๕ ไช^๕ สงฺคติมตฺตมาสิ.

[๑๕๔๕] ปจฺมํ อิทํ^๖ ทสฺสนํ ชานโต เม
 น ตาภิชานามิ อิโต ปุรตฺถา
 อกฺขาหิ เม ปุจฺฉิโต เอตมตฺถัม
 กทา กุหิ วา อหุ สงฺคโม โน.

^๑ ฉ., เท., อิ. เยนาสิ

^๓ สี., อิ. ยกฺขา

^{๕-๕} ฉ., เท., อิ. ปุพฺเพ จ ไช

^๒ อิ. อิธาคโม

^๔ อิ. ยกฺขา จ

^๖ อิ. อิมํ

- [๑๕๔๖] คณธรรราชสุส ปุรมุหิ รมุเม
 อวสิมุหเส ตกุกสิลาย เทว
 ตตถนุชการมุหิ ติมิสสกาย^๑
 อัสเสน อัสสิ สมมฏฏยิมหา.
- [๑๕๔๗] เต ตตถ จตวาน อุโก ชนินท
 สาราณียิ วิตีสาริมห^๒ ตตถ
 สาเยว โน สงคติมตตมาสิ
 ตโต น ปจจนา น ปุเร กทาจิ.^๓
- [๑๕๔๘] ยทา กทาจิ มนุเชสุ พุรหุเม
 สมาคโม สปปุริเสน โหติ
 น ปณฺทิตา สงคตีสนฺถวานิ
 ปุพฺเพ กตํ วาปี วินาสยนฺติ.
- [๑๕๔๙] พาลา จ^๔ โข สงคตีสนฺถวานิ
 ปุพฺเพ กตํ วาปี วินาสยนฺติ
 พหุปี พาลेषุ กตํ วินสฺสติ
 ตถาหิ พาลา อกตญฺญรฺฐปา.
- [๑๕๕๐] ธีรา จ โข สงคตีสนฺถวานิ
 ปุพฺเพ กตํ วาปี น นาสนยนฺติ
 อปฺปปี ธีเรสุ กตํ น นสฺสติ
 ตถาหิ ธีรา สุกตญฺญรฺฐปา.

พิมพ์ที่ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ติมิสสกาย

^๓ ฉ.,เท. อโหสิ

^๒ ฉ.,เท. วิตีสาริมห

^๔ ฉ.,เท. พาลา ว

[๑๕๕๑] ททามิ เต คามวารานิ ปญจ
ทาสีสตัดัง สตุต คังสทานิ
ปโรสหัสสญจ สุวณฺณนิกุเข
ภริยา จ เต สาทิสี เทว ททามิ.

[๑๕๕๒] เอวํ สตัดัง โหติ สเมจฺจ ราช
นกุขตฺตราชาริว ตารกานํ
อาปุรตี กาสิปตี ยถา อหิ^๑
ตยา หิ^๒ เม สงฺคโม อชฺช ลทฺโหติ.

ทุติยํ ชุณฺหชาตกัม.

๓. ธรรมทวารปุตตชาตกัม^๓ (๔๕๗)

[๑๕๕๓] “ยโสภโร ปุณฺณกโรหฺมสมิ
สทตฺตฺโต^๔ สมณพฺรหฺมณานํ
มคฺการโห เทวมนุสฺสปุชฺชิตो
ธมฺโม อหิ เทหิ อธมฺม มคฺคํ.

[๑๕๕๔] อธมฺมยานํ ทพฺพหฺมารุหิตฺวา
อสนฺตสนฺโต พลวาทมฺสมิ
ส กิสุส เหตุมฺหิ ตวชฺช ทชฺชํ
มคฺคํ อหิ ธมฺม อทินฺนปฺพุพฺพิ.

[๑๕๕๕] ธมฺโม หเว ปาตุรโหสิ ปุพฺเพ
ปจฺฉา อธมฺโม อุทปาติ โลเก

^๑ ฉ., เท. ตถาหิ

^๓ สี., อิ. ธรรมชาตกัม

^๒ ฉ., เท. ตยาปิ

^๔ ฉ., เท. สทตฺตฺโต

เชฏฺโง จ เสฏฺโง จ สนนฺตโน จ
อุยฺยาหิ เชฏฺจสฺส กนิฏฺจ มคฺคา.

[๑๕๕๖]

น ยาจนาย นปี ปาฏิรูปา
น อรหตฺตา^๑ เตหิ ทเทยฺย^๒ มคฺคิ
ยุทฺธญฺจ โน โหตุ อภินฺนมชฺช
ยุทฺธสฺมิ โย ชิสฺสติ^๓ ตสฺส มคฺโค.

[๑๕๕๗]

สพฺพา ทิสฺสา อนฺวิสฺสโณหฺมสฺมิ
มหพฺพลโ อมิตยโส อตุลโย^๔
คุณฺเหหิ สพฺเพหิ อุเปตฺฐโป
ธมฺโม อธมฺมํ ตฺวํ กถํ วิเชสฺสสิ.

[๑๕๕๘]

โลहेเน เว หญฺญติ ชาตฺรูป
น ชาตฺรูปเณ นนฺติ โลหํ
สเจ ธมฺโม หญฺญติ^๕ ธมฺมมชฺช
อโย สุวณฺณํ วีย ทสฺสเนยฺย.

[๑๕๕๙]

สเจ ตฺวํ ยุทฺธพลโ ธมฺม^๖
น ตฺยฺห วุทฺธมา จ คุฏฺฐ จ อตฺถิ
มคฺคญฺจ เต ทมฺมิ ปิยาปปิเยน
วาทุรุตฺตานิปี เต ขมามิ.

[๑๕๖๐]

อิทญฺจ สุตฺวา วจัน อธมฺโม
อวิโร ปติโต อุทฺธปาโท

^๑ ส.อ. อรหติ โว ฉ., เท. อรหตา

^๓ ฉ., เท., อ. เชสฺสติ

^๕ ฉ., เท., อ. หญฺญติ

^๒ ฉ. ทเทยฺย

^๔ อ. อตุลโล

^๖ ส. ยุทฺธพลลิสฺสมํ อ. ยุทฺธพลลิสฺสม

ยฺหุทธติโกเว^๑ น ลภามิ ยฺหุ^๒
เอตตาวตา โหติ หโต อธมโม.

[๑๕๖๑] ขนฺตีพลโล ยฺหุทพลลํ วิเชตฺวา
หฺนตฺวา อธมมํ นิหฺนิตฺวา ญฺมฺยา
ปายาสิ จิตฺโต^๒ อภิรุยฺห สนฺทหนํ
มคฺเคเนว อติพลโล สจฺจนิกฺกโม.

[๑๕๖๒] มาตา ปิตา สมณพฺรหฺมณา จ
อสมฺมานิตา ยสฺส สเก อคาเร
อิเชว นิกฺขิปป สรรเทหํ
กายสฺส เกทา นิริยํ วชฺนติ เต^๓
ยถา อธมโม ปติโต อวสิโร.

[๑๕๖๓] มาตา ปิตา สมณพฺรหฺมณา จ
สฺสสมฺมานิตา ยสฺส สเก อคาเร
อิเชว นิกฺขิปป สรรเทหํ
กายสฺส เกทา สุกฺตํ วชฺนติ เต^๓
ยถาปิ ธมฺโม อภิรุยฺห สนฺทหนนฺติ.

ตติยํ ธมฺมเทวปฺปุตตชาตกัม.

๔. อุทยชาตกัม (๔๕๘)

[๑๕๖๔] “เอกา นิสินฺหา สุจิ สญฺญตฺตฺร^๔
ปาสาทมารุยฺห อนินฺทิตงฺคิ

^๑ ฉ., เท., อิ. ยฺหุทธติโก เจ

^๓ อิ. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ, เอวฺมุปริปิ.

^๒ ฉ., เท., อิ. วิตฺโต

^๔ ฉ., เท., อิ. สญฺญตฺตฺร

ยาจามิ ตํ กิณฺหรเนตฺตจกฺขุ
อิเมกรตฺตี อุกฺโข วเสม.

- [๑๕๖๕] โอภิณฺณนฺตรปริกฺขํ ทพฺพหมฺมฏฺฐาลโกฏฺฐจกํ
รกฺขิตํ ขคฺคหตฺถเกหิ ทุปฺปเวสมิทํ ปุริ.
- [๑๕๖๖] ทหฺรสุส ยฺวโน จาปิ อากโม จ น วิชฺชติ
อถ เกน น วณฺเณน สงฺคมํ อิจฺฉเส มยา.
- [๑๕๖๗] ยกฺโขหฺมสมิ กลฺยาณิ อากโตสมิ ตวณฺติเก^๑
ตุวํ มํ นนฺทสฺสุ^๒ ภทฺทนฺเต ปุณฺณกํสํ ททามิ เต.
- [๑๕๖๘] เทวํ เว^๓ ยกฺขํ อถวา มนุสฺสํ
น ปตฺถเย อุกฺกมฺมตฺติจฺจ อญฺญํ
คจฺฉเว ตวํ ยกฺข มหานุภาว
มา จสฺสุ คนฺตฺวา ปุณฺราวชิตฺถ.
- [๑๕๖๙] ยา สา รติ อุตฺตมา กามโมคิณํ
ยํเหตุ สตฺตา วิสมํ จรณฺติ
มา ตํ รติ ชียิ ตวํ สุจิมฺหิ เต
ททามิ เต รูปิยกํสปุริ.
- [๑๕๗๐] นาริ นโร นิชฺฌปยํ ธเนน
อูกํสตี ยตฺถ กโรติ จนฺนํ^๔
วิปจฺจนีโก ตว เทวธมฺโม
ปจฺจกฺขโต โลกตเรน เอสิ.

- [๑๕๗๑] อายุ^๑ จ วณฺโณ จ^๑ มนุสฺสโลเก
 นิหิยติ^๒ มนุชานํ สุกตเต
 เตเนว วณฺเณน ฐนํปี ตฺยหํ
 นิหิยติ^๒ ชินฺนตฺราสิ อชฺช.
- [๑๕๗๒] เอวํ เม เปกฺขมานสฺส ราชปฺตติ ยสฺสสินิ
 หายเต^๓ วต เต วณฺโณ^๓ อโหฺรตฺตานมจฺเจ.
- [๑๕๗๓] อิมินาว ตํวํ วยสา ราชปฺตติ สฺเมตฺเส
 พฺรหฺมจฺริยํ จเรยฺยาสิ ภิกฺขโย วณฺณวดี สียา.
- [๑๕๗๔] เทวา น ชีรฺนติ ยถา มนุสฺสา
 คตฺเตสฺส เตสํ วลิโย น โหฺนติ
 ปฺจุฉามิ ตํ ยกฺข มหानุภาว^๔
 กถนฺน^๕ เทวาน^๕ สรีรเทโห.
- [๑๕๗๕] เทวา น ชีรฺนติ ยถา มนุสฺสา
 คตฺเตสฺส เตสํ วลิโย น โหฺนติ
 สุเว สุเว ภิกฺขยตโรว เตสํ
 ทิพฺโพ จ วณฺโณ วิปฺลา จ โภคา.
- [๑๕๗๖] กีสฺสฺส ภิตฺตา ชนฺตา อนเภา
 มคฺโค จ เนกายตฺนปฺปวฺตฺโต
 ปฺจุฉามิ ตํ ยกฺข มหานุภาว
 กตฺถ^๖ จิตฺโต ปฺรโลกํ น ภาเย.

^{๑-๑} ส.อิ. อายุ จ วณฺณ จ

^๒ จ.,เท. นิหิยติ

^{๓-๓} จ.,เท. หายเตว ตววณฺโณ อิ. หายเตว ตโตวณฺโณ

^๔ จ.,เท.,อิ. มหานุภาว

^{๕-๕} อิ. กถํ น เทวาน

^๖ จ.,เท.,อิ. กตฺถจฺจิตฺโต

[๑๕๗๗] วาจํ มนญฺจ ปณิธาย สมฺมา
กาเยน ปาปานิ อกุพฺพมานิ
พหุหนฺนปานิ ฆรมาวสนฺโต
สทฺโธ มุทฺธ สํวิภาติ วทญฺญ
สงฺคาหโก สขิโละ สนฺหวาโจ
เอตถ^๑ จิโต ปรโลกํ น ภาเย.

[๑๕๗๘] อนุสาสสิ มํ ยกฺข ยถา มาตา ยถา ปิตา
อุพารวณฺณ ปุจฺฉามิ โก หนฺ ตวมสิ สุพฺรหา.

[๑๕๗๙] อุทโยหฺมสฺมิ กลฺยาณิ สงฺกรตฺถายิธาคโต^๒
อามนฺต โข ตํ คจฺฉามิ มุตฺโตสฺมิ ตว สงฺกรา.

[๑๕๘๐] สเจ โข ตวํ อุทโยสิ สงฺกรตฺถายิธาคโต
อนุสาส มํ ราชปฺตฺต ยถาสฺส ปุณฺ สงฺคโม.

[๑๕๘๑] อติปตฺติ^๓ วโย ขโณ ตเถว
จानํ นตฺถิ ฐวํ จวนฺติ สตฺตา
ปริชฺชยติ^๔ อฐวํ^๕ สรีรํ
อุทเย มา ปมาท จรสฺสุ ฐมํ.

[๑๕๘๒] กสิณฺหา ปจวี ฐนฺสฺส ปุรา
เอกสฺเสว สียา อนนฺณฺนเชยฺยา

^๑ ฉ., เท., อ. เอตถจฺจิโต

^๒ ส. อ. สงฺกรตฺตา อิธาคโต ฉ., เท. สงฺกรตฺตา อิธาคโต, เอวฺมุปริป.

^๓ ส., อ. อติปตฺติ ^๔ ฉ., เท., อ. ปริชฺชยติ

^๕ ฉ., เท. อทฺฐวํ

ตัม วาปี ชหาติ^๑ อวีตราโค
อุทเย มา ปมาท จรสสุ ฐมัม.

[๑๕๘๓]

มาตา^๒ ปีตา จ ภาตโร จ ภคินี
ภริยา สามิโก สชนเนน โหติ^๓
เต วาปี^๓ ชหนติ อญญมญญ
อุทเย มา ปมาท จรสสุ ฐมัม.

[๑๕๘๔]

กาโย ปรโฆชนนติ วิทิตวา^๔
สัสาเร สุคติ^๕ จ ทุกุคติ^๕ จ^๕
อิตตรวาโสติ ชานิตวา^๖
อุทเย มา ปมาท จรสสุ ฐมัม.

[๑๕๘๕] สาธุ ภาสติยัม^๗ ยกฺโข อปเป มจฺจาน ชีวิทํ
กสิรญฺจ ปริตตญฺจ ตญฺจ ทุกฺเขน สํยุตํ
สาหํ เอกา ปพฺพชิสฺสามิ หิตฺวา กาสี สฺรุณฺชนนติ.

จตุตถํ อุทยชาตกัม.

๕. ปาณียชาตกัม (๔๕๕)

[๑๕๘๖] “มิตฺโต มิตฺตสฺส ปาณียํ อทินฺนํ ปริภุญฺชิสฺส
เตน ปจฺฉา วิชิตฺตญฺญิ ตํ ปาปํ ปกตํ มया
มา ปุณฺ อกริ ปาปํ ตสฺมา ปพฺพชิตฺโต อหิ.

^๑ ฉ., เท. ตัม จาปี ชหติ อ. ตญฺจาปี

^{๒-๓} ฉ., เท., อ. มาตา จ ปีตา จ ภาตโร, ภริยา ยาปี ฐเนน โหติ กิตา

^๓ ฉ., เท., อ. เต จาปี ^๔ ฉ., เท., อ. ญตฺวา ^{๕-๕} ฉ., เท., อ. สุคติญฺจ ทุกุคติญฺจ

^๖ ฉ., เท. ชานียาน อ. ชานียา ^๗ ส., อ. ภาสติยัม

- [๑๕๘๗] ปรหารณจ ทิสฺวาน ฉนฺโท เม อุปปชฺชถ^๑
 เตน ปจฺฉา วิชิตฺตจฺฉิ ตํ ปาปํ ปกตํ มยา
 มา ปฺน อกริ ปาปํ ตสฺมา ปพฺพชิตฺโต อหิ.
- [๑๕๘๘] ปีตริ เม มหาราช โจรา อคฺคณฺหุ^๒ กานเน
 เตสํ ปุจฺฉิตฺโต ชานํ อณฺณถา นํ วิทยากริ.
- [๑๕๘๙] เตน ปจฺฉา วิชิตฺตจฺฉิ ตํ ปาปํ ปกตํ มยา
 มา ปฺน อกริ ปาปํ ตสฺมา ปพฺพชิตฺโต อหิ.
- [๑๕๙๐] ปาณาติปาตมกริ โสเมยาเค อุปฺภุจิตะ
 เตสํ สมนฺนุญฺจาสิ เตน ปจฺฉา วิชิตฺตจฺฉิ.
- [๑๕๙๑] ตํ ปาปํ ปกตํ มยา มา ปฺน อกริ ปาปํ
 ตสฺมา ปพฺพชิตฺโต อหิ.
- [๑๕๙๒] สุราเมรยมชฺฐกา^๓ เย ชนา ปจฺมาสุ โน
 พหุณฺน^๔ เต อนตฺถาย มชฺชปानมกปฺปยุ.
- [๑๕๙๓] เตสํ สมนฺนุญฺจาสิ เตน ปจฺฉา วิชิตฺตจฺฉิ
 ตํ ปาปํ ปกตํ มยา มา ปฺน อกริ ปาปํ
 ตสฺมา ปพฺพชิตฺโต อหิ.
- [๑๕๙๔] ชิตฺตถุสฺส พหุกาเม^๕ ทฺถคฺคณฺเท พหุกณฺณเก
 เย อหิ ปฏฺฐิเสวนฺโต นาลภิ ตาทิสํ สฺขํ.
- [๑๕๙๕] มฺหสฺสาทา สฺชา กามา นตฺถิ กามา^๖ ปริ สฺขํ
 เย กาเม ปฏฺฐิเสวนฺติ สคฺคณฺเต อุปปชฺชเร.

^๑ ฉ. เท. อ. อุปปชฺชถ^๓ ฉ. เท. สุราเมรยมชฺฐกา^๕ ฉ. เท. ชิตฺตถุ สฺพหุ กาเม^๒ ฉ. เท. อคฺคณฺหุ อ. อคฺคณฺหุ^๔ ฉ. เท. พหุณฺน^๖ อ. กามปรี, เอวมฺปรี.

- [๑๕๙๖] อปฺปสฺสาทา ทฺวาทา กามา นตฺถิ กามา ปรี ทฺวาทํ
เย กาเม ปฏฺฐิเสวนตฺติ นิริยนฺเต อปฺปชฺชเร.
- [๑๕๙๗] อสิ ยถา สุนฺธิโต เนตฺติโสว^๑ สฺปาโยโก
สตุตฺตว อฺรสี ฆิตฺตว กามา ทฺวาทรา ตโต.
- [๑๕๙๘] องฺคารานํว ฆลิตํ กาสํ สาทิกปฺริสํ
ผาลํว ทิวสนฺตตฺตํ กามา ทฺวาทรา ตโต.
- [๑๕๙๙] วิสํ ยถา หลาหลํ เตลํ ปกฺกฏฺจิตํ^๒ ยถา
ตมฺพโลหํ วิสํว กามา ทฺวาทรา ตโตติ.

ปญจมํ ปาณียชาตกัม.

๖. ยุทธยชาตกัม^๓ (๔๖๐)

- [๑๖๐๐] “มิตฺตามจฺจปฺริพฺยุพฺหํ อหํ วนฺเต รเถสฺมา
ปพฺพชิสฺสามหํ^๔ ราช^๕ ตํ เทโว อนฺมณฺณตฺต.
- [๑๖๐๑] สเจ เต อุณฺโณ กาเมหิ อหํ ปรีปฺรยามิ เต
โย ตํ หีสติ วาเรมิ มา ปพฺพชฺช^๕ ยุทธย.^๕
- [๑๖๐๒] น มตฺถิ อุณฺโณ กาเมหิ หีสนฺโต^๖ เม น วิชฺชติ
ทีปญฺจ กตฺตุมิจฺฉามิ ยํ ชรา นาภิกีรติ.
- [๑๖๐๓] ปุตฺโต วา ปิตริ ยาเจ ปิตา วา ปุตฺตโมรฺสํ
เนคโม^๗ ยาเจเต^๗ ตาต มา^๘ ปพฺพชฺช ยุทธย.^๘

^๑ ฉ.,เท.,อิ. เนตฺติโสว

^๒ ส.,อิ. อุกฺกฏฺจิตํ

^๓ ฉ. ยุทธยชาตกัม เท. ยุทธยชาตกัม อิ. ยุทธยชาตกัม

^{๔-๕} ส.,อิ. ปพฺพชิสฺสํ มหาราช ^{๕-๕} ฉ.,เท. ปพฺพช ยุทธย อิ. ปพฺพช ยุทธย, เอวมุปฺริ

^๖ ฉ.,เท.,อิ. หีสิตา

^{๗-๗} ฉ.,เท. เนคโม ตํ ยาเจ

^{๘-๘} ฉ.,เท. มา ปพฺพช ยุทธย

- [๑๖๐๔] มา มํ ตาต^๑ นินาเรสิ ปพพชนตํ รเถสภ
 มาหิ กาเมหิ สมมตโต ชราย วสมนฺวคฺค.
- [๑๖๐๕] อหิ ตํ ตาต ยาจามิ อหิ ปุตฺต นินารเย
 จิริ ตํ ทฏฺฐมิจฺจามิ มา ปพพชช ยฺชยชย.
- [๑๖๐๖] อุตฺสาโวว ตินคฺคมฺหิ สุริยสฺสคฺคมนํ^๒ ปติ
 เอวมายุ มนฺสฺसानํ มา มํ อมฺม นินารเย.
- [๑๖๐๗] ตรมาโน^๓ อิมํ ยานํ อาโรเปตฺว^๔ รเถสภ
 มา เม มาตา ตรนฺตสฺส อนฺตรายกรา อหุ.
- [๑๖๐๘] อภิชาวถ ภาทฺทนฺเต สฺสยฺมํ เหลสฺสติ รมฺมกํ
 ยฺชยชโย^๕ อนฺนญฺญาโต สพฺพทตฺเตน ราชีนา.
- [๑๖๐๙] โยหุ^๖ เสฏฺโฐ มนฺสฺसानํ^๗ ยฺมา กณฺจนสนฺนิโก
 โสยํ กุมารो ปพพชิตอ กาสายวสโน พลี.
- [๑๖๑๐] อุกฺโก กุมารา ปพพชิตา ยฺชยชโย ยฺชยจฺจิโล
 ปหาย มาตาปิตโร สงฺคํ เจตฺวาน มจฺจุโนติ.

จฏฺฐํ ยฺชยชยชาตกํ.

๗. ทสฺรธชาตกํ (๔๖๑)

- [๑๖๑๑] “เอถ ลกฺขณสีตา จ อุกฺโก โอตฺรโถทกํ
 เอวายํ ภรโต อาห ราชา ทสฺรโถ มโต.

^๑ จ., เท. เทว

^๒ ส., อ. ตรมาโน

^๕ อ. ยฺชยชโย

^๗ จ., เท., อ. สหสฺสสฺส

^๒ จ., เท. สุริยคฺคมนํ

^๔ ส., อ. อาโรเปตฺว

^๖ อ. ยานุ

- [๑๖๑๒] เกณ ราม ปภาเวน โสจิตพุพม์ น โสจสิ
ปิตริ กาลกตัม สุตวา น ตัม ปสหเต ทุขัม.
- [๑๖๑๓] ยัม น สกุกา นัม ปาเลตุม^๑ ไปเสน ลปตัม พหุ
ส กิสฺส วิญญู เมธาวิ อตฺตตานมฺปตาปเย.
- [๑๖๑๔] ทหฺรา จ หิ เย วุฑฺฒา^๒ เย พาลา เย จ ปณฺธิตา
อหฺรา เจว ทลิตฺทา จ สพุเพ มจฺจุปรายนา.
- [๑๖๑๕] ผลานมिव ปกุกานัน นิจฺจํ ปตฺนโต ภยัม
เอวํ ชาตาน มจฺจานัน นิจฺจํ มรณโต ภยัม.
- [๑๖๑๖] สายเมเก น ทิสฺสนฺติ ปาโต ทิฏฺฐา พหุ ชนา
ปาโต เอเก น ทิสฺสนฺติ สายํ ทิฏฺฐา พหุ ชนา.
- [๑๖๑๗] ปรีเทวยมาโน เจ กิณฺจิทฺตํ อุตพุพฺเพ
สมฺมุพฺโพ หีสฺมตฺตานัน กยิรา ตัม วิจกฺขณเ.
- [๑๖๑๘] กิโส วิวณฺโณ ภวติ หีสฺมตฺตานมตฺตโน
น เตน เปตา ปาเลนฺติ นีรตฺถา ปรีเทวนา.
- [๑๖๑๙] ยถา สรณฺมาทิตตัม วารินาว^๓ นิพุพาปเย^๓
เอวมฺปิ ชีโร สุตวา เมธาวิ ปณฺธิโต นโร
ชิปฺปมฺปตฺติตัม โสกัม วาโต ตูลลํ ธีสเย.
- [๑๖๒๐] เอโกว มจฺโจ อจฺเจติ เอโกว ชายเต กุเล
สํโยคปรมาเตวว สมฺโภคา สพุพฺปาณินัน.

- [๑๖๒๑] “ตสฺมา หิ ธีรสฺส พหุสฺสฺสฺส
สมปฺสฺสโต โลกมิมํ ปฺรยจ
อญฺญาย ฌมํ หทยํ มนญจ
โสกา มหนฺตปิ น ตาปยนฺติ.
- [๑๖๒๒] โสหํ^๑ ยสญจ โภคญจ ภริยาปิ^๒ จ ฌาตเก
เสสฺ^๓ สมฺปาลยิสฺสามิ^๔ กิจจเมตํ^๕ วิชานโต.
- [๑๖๒๓] ทสวสฺสสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
กมฺพุคฺคิโว มหาพาหุ สญฺจิวิสฺสสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ราโม รชฺชมการยิตฺติ.

สตฺตมํ ทสฺสธชาตกํ.

๘. สํวราชตกํ (๔๖๒)

- [๑๖๒๔] “ชานนฺโต โน มหาราช ตว สีสํ ชนาธิโป
อิเม กุมारे ปุเชนฺโต น ตํ เกนจิ มญฺญถ.
- [๑๖๒๕] ติฏฺฐจฺนฺเต โน มหาราช อาทุ^๔ เทเว ทิวํคเต
ฌาตี ตํ สมฺนุญญิสฺ^๕ สมปฺสฺสํ อตฺถมตฺตโน.
- [๑๖๒๖] เกน สํวราชเตน สญฺชาเต อภิติฏฺฐสิ
เกน ตํ นาตีวตฺตุนฺติ ฌาติสงฺฆมา สมากตา.
- [๑๖๒๗] น ราชปฺตฺต อุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
สกุจฺจจฺนฺเต นมสฺสามิ สมณานํ มहेสินํ
ปาเท วนฺทามิ ตาทินํ.

๑-๒ น., เท., อ. โสหํ ทสฺสญจ โภกฺขญจ ภริยาสฺสามิ

๓ อ. กิจจเมว

๔ น., เท. สมฺนุญญิสฺ

๕-๖ น., เท. เสสญจ ปาลยิสฺสามิ

๗ น., เท. อทุ อ. อาทุ

๘ น., เท., อ. อุตฺตมามิ

- [๑๖๒๘] เต มัมมมกุณเณ ยุตตัม สุตตสมนุสสุยยกัม^๑
สมณนา สมนุสฺสาสนนฺติ^๒ อีสิธมมกุณเณ^๓ รตา.
- [๑๖๒๙] เตสาคัม วจัน สุตวา สมณานัม มहेสินัน
น กิณฺณจิ อติมณฺณวามิ ธมฺเม เม นโรโต มโน.
- [๑๖๓๐] หตฺถาโรหา อณฺเณกญฺจา รติกา ปตฺติการกา
เตสํ^๔ นปฺปฏฺิพนฺธามิ นิวิญฺจํ^๕ ภตฺตเวตฺตณัม.
- [๑๖๓๑] มหามตฺตา จ เม อตฺถิ มนฺติโน ปริจาริกา
พาราณสี โวหรนฺติ พหุํสํ สุโรทกัม.
- [๑๖๓๒] อโถปิ วาณิชา ผีตา นานารณฺเฑหิ^๖ อาคตา
เตสุ เม วิหิตา รกฺขา เอวํ ชานาหุโปสถ.
- [๑๖๓๓] ธมฺเมน กิร ฅาตีณัม รชฺชํ กาเรหิ สํวร
เมธาวิ ปณฺทิตโต จาสิ^๗ อโถปิ ฅาตีณัม หิโต.
- [๑๖๓๔] ตํตํ ฅาติปริพฺยุพฺหํ นานารตนโมจิตํ
อมิตฺตา นปฺปสหนฺติ อินฺทวํ อสุราธิปติ.

อญฺจมํ สํวรชาตกัม.

๙. สุปปารกชาตกัม (๔๖๓)

- [๑๖๓๕] “อุมฺมุชฺชนฺติ นิมุชฺชนฺติ มนุสฺสา ชุรนาสิกา
สุปฺปารกนฺตํ ปุจฺฉาม สมฺพุทฺโธ กตโม อโย.

^๑ น.,เท. สุตตสมนุสสุยยกัม

^๓ น.,เท.,อ. อีสิ ธมมกุณเณ

^๕ ส.,อ. นิพทฐัม

^๗ ส.,อ. จาปิ

^๒ น.,เท. มนุสสาสนนฺติ อ. อนุสสาสนนฺติ

^๔ อ. เตสุ

^๖ อ. นานารณฺเฑาโต

- [๑๖๓๖] ภรูกจฉา^๑ ปยาตานัน วาณิชาเน รุเนสินัน
 นาวาย วิปฺปนญฺจาย ขุรมาลิตี วุจฺจติ.
- [๑๖๓๗] ยถา^๒ อคฺคิ สุริโย จ^๓ สมฺมทฺโท ปฏฺฐิติสฺสติ
 สุปฺปารกนฺตํ ปุจฺฉาม สมฺมทฺโท กตโม อโย.
- [๑๖๓๘] ภรูกจฉา ปยาตานัน วาณิชาเน รุเนสินัน
 นาวาย วิปฺปนญฺจาย อคฺคิมาลิตี วุจฺจติ.
- [๑๖๓๙] ยถา ทริ^๓ จ ขีรณฺจ^๓ สมฺมทฺโท ปฏฺฐิติสฺสติ
 สุปฺปารกนฺตํ ปุจฺฉาม สมฺมทฺโท กตโม อโย.
- [๑๖๔๐] ภรูกจฉา ปยาตานัน วาณิชาเน รุเนสินัน
 นาวาย วิปฺปนญฺจาย ทริมาลิตี วุจฺจติ.
- [๑๖๔๑] ยถา กุโส^๔ จ สสฺโส จ^๔ สมฺมทฺโท ปฏฺฐิติสฺสติ
 สุปฺปารกนฺตํ ปุจฺฉาม สมฺมทฺโท กตโม อโย.
- [๑๖๔๒] ภรูกจฉา ปยาตานัน วาณิชาเน รุเนสินัน
 นาวาย วิปฺปนญฺจาย กุสมาลิตี วุจฺจติ.
- [๑๖๔๓] ยถา นโฬ^๕ จ เวฬุ จ^๕ สมฺมทฺโท ปฏฺฐิติสฺสติ
 สุปฺปารกนฺตํ ปุจฺฉาม สมฺมทฺโท กตโม อโย.
- [๑๖๔๔] ภรูกจฉา ปยาตานัน วาณิชาเน รุเนสินัน
 นาวาย วิปฺปนญฺจาย นพฺพมालิตี วุจฺจติ.

^๑ จ., เท. ภรูกจฉา, เอมุปริปิ.

^{๓-๓} จ., เท. ยถา ทริว ขีรว อ. ทริว ขีรว

^{๕-๕} จ., เท. นโฬว เวฬุว อ. นโฬว เวฬุว

^{๒-๒} จ., เท. มยา อคฺคิวิ สุริโยว

^{๔-๔} จ., เท., อ. กุโสว สสฺโสว

- [๑๖๔๕] มหพฺภโย ภีสนโก สทฺโท สุขฺยติ มาณฺโส
 ยถา โสพฺโภ ปปาโตว สมฺทฺโท ปฏฺทิสฺสติ
 สุปฺปารกนฺตํ ปุจฺฉาม สมฺทฺโท กตโม อโย.
- [๑๖๔๖] ภรฺกจฺฉา ปยาตานํ วาณิชาณํ ฐเนสินํ
 นาวาย วิปฺปนญฺจาย พลวามุขีติ^๑ วุจฺจติ.
- [๑๖๔๗] ยโต สรามิ อตฺตตานํ ยโต ปตฺโตสฺมิ วิญฺญุตํ
 นาภิชานามิ สญฺจิจฺจ เอกปาณมฺปิ หีสิตํ
 เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ นาวา นีวตฺตตฺตติ.

นวมํ สุปฺปารกชาตกํ.

เอกาทสกนิปาโต นิฏฺฐิโต.

ตสฺสอุทฺทหานํ

สิริมาตุสฺสโปสกนาควโร
 ปุณฺ ชุณฺหกรรมมฺมทวยโร
 อถ ปาณียุทธยโก^๒ จ
 ทสฺสธสฺสวปารคเตน นวาติ.

๑. จุลลกุณฺณาลชาตก^{๑๒} (๔๖๔)

[๑๖๕๒] ยทา ตา ปสฺสนุตติ สเมกฺขมานา
 อาเทยฺยรูปํ ปุริสสฺส วิตฺตํ
 สณฺหาหิ วาจาหิ นยฺนุตติเมณํ
 กมฺโพชกา ชลเชเนว อสฺสํ.

๔ จ.,เท. ภาตตุ

[๑๖๕๓] ยทา น ปสฺสนนฺติ สเมกฺขมานา
 อาเทยฺยรูปํ ปุริสสฺส วิตตํ
 สมฺมตโต นํ ปริวชชยฺนฺติ
 ตินฺนโณ นทึปารคโตว กุลลํ.

[๑๖๕๔] สีเลสุปฺมา สีขีริว สพฺพภกฺขา
 ติกฺขมายา นทึริว สีฆโสตา
 เสวณฺติ เหตา ปิยมปฺปิยญฺจ
 นาวา ยถา โอรกุลํ ปรณฺจ.

[๑๖๕๕] น ตา เอกสฺส น ทฺวินฺนํ อาปโณว ปสฺสริโต
 โย ตา มยฺหนฺติ มณฺเฑยฺย วาตํ ชาเลน พนฺธเย.^๑

[๑๖๕๖] ยถา นทึ จ ปนฺโถ จ ปานาคารํ สภา ปปา
 เอวํ โลกิตฺติโย นาม เวลา ตาสํ น วิชฺชติ.

[๑๖๕๗] ชฺมตาสนฺสมา เอตา กณฺหสฺสปฺปสิรูปฺมา
 คาโว พหิ ตินฺนสฺเสว โอมสนฺติ วรํ วรํ.

[๑๖๕๘] ชฺมตาสนํ กุญฺชรํ กณฺหสฺสปฺป
 มุทฺธาภิสิตฺตํ ปมฺทา^๒ จ สพฺพพา
 เอเต นโร นิจฺจยโต^๓ ภาเชถ
 เตสํ หเว ทุพฺพิทฺ สจฺจภาโว.^๔

[๑๖๕๙] นจฺจนฺตวณฺณา น พหฺน กนฺตา
 น ทกฺขิณา ปมฺทา เสวิตพฺพา

^๑ น. เท. พาทเย

^๒ น. อ. นิจฺจยคฺโต

^๓ น. เท. ปมฺทา, เอวมฺปรีปิ.

^๔ น. เท. สพฺพภาโว

น. ประสพ ภริยา น. ชนสุส เหตุ
เอตติถิโย ปณจ น. เสวิตพพาติ.

ปฐมนิ จุลลุตถุณนาลชาตคัม.

๒. ภาทศาสตราตก (๔๖๕)

[๑๖๖๐]	“กา ตูว์ สุทฺเธหิ วตฺเถหิ
เกน ตฺยสฺสนิ ^๒ วตฺตนฺติ	อเม เวหายสณฺจิตา ^๑
กฺโต ตํ ภยมาคตํ.
[๑๖๖๑]	ตเวว เทว วิชิตะ
สญฺญิจิวสฺสสหสฺसानิ ^๓	ภทฺทสาโลติ มํ วิทฺ
ติญฺจโต ปุชิตสฺส เม.
[๑๖๖๒]	การยนฺตา นครานิ
วิวิเช จาปิ ปาสาเท
ยเถว มนฺเต ปุเชสฺสุ	อคาเร จ ทิสฺมปติ
น มนฺเต อจฺจมณฺณิสฺสุ
ตเถว ตูว์ปิ ปุชย.
[๑๖๖๓]	ตณฺจ อหํ ^๔ น ปสฺสามิ
อาโรหปรีณาเห	ณฺลํ กาเยน เต ทุมํ
อภีรุโปสิ ชาตียา.
[๑๖๖๔]	ปาสาทำ การยิสฺสามิ
ตตฺถ ตํ อุปเนสฺสามิ	เอกถมฺภํ มโนรมํ
จิรนฺเต ยกฺข ชีวิตํ.
[๑๖๖๕]	เอวํ จิตฺตํ อุทปาติ
ปฺฤโส มํ วิกนฺเตตฺวา ^๕	สรีเรน วินาภาโว
ขณฺโศ อวกนฺตถ.
[๑๖๖๖]	อคุเค จ เจตฺวา มชฺฌเณ จ
เอวํ เม จิตฺตฺมานสฺส	ปจฺฉา มฺลมฺหิ ^๖ จินฺทถ ^๖
น ทุกฺขํ มรณํ สียา.

๑ ส.อ. เวหาสย์

๓ อ. สกฺขี วสุสสทสฺสานิ

๔๕ จ.,เท. วิกนจิตตวา

๒ ฉ.,เท. ตุยาสุตฺตนิ

๔ จ.,เท. ตํ อิวาหํ

๖-๖ สี. มุลญจ ฉินฺทต อี. มุล วิฉินฺทต

- [๑๖๖๗] หตฺถปาทำ ยถา จินฺนเท กณฺณนาสญฺจ ชีวโต
ตโต ปจฺจนา สีโร จินฺนเท ตํ ทุกฺขํ มรณํ สียา.
- [๑๖๖๘] สฺขํ หนุ ขณฺฑโส จินฺนํ^๑ ภทฺทสาล วณฺปปติ
กึ เหตุ กึ อุปาทาย ขณฺฑโส จินฺนํมิจฺจสิ.^๒
- [๑๖๖๙] ยญฺจ เหตุํ อุปาทาย เหตุขมฺมุปสญฺหิตํ^๓
ขณฺฑโส จินฺนํมิจฺจามิ^๔ มหาราช สุโณหิ เม.
- [๑๖๗๐] ฌาตี เม สุขสํวทฺธมา มม ปสฺเส นีวาทชา
เตปิหิ อุปหึเสยฺย ปเรสํ อสุโขจิตฺ.^๕
- [๑๖๗๑] เจเตยฺยรูป^๖ เจเตสิ^๗ ภทฺทสาล วณฺปปติ
หิตกาโมสิ ฌาตีนํ อภยํ สมฺม ทมฺมิ^๘ เตติ.

ทฺติยํ ภทฺทสาลชาตกัม.

๓. สมุททวาณิชชาตกัม (๔๖๖)

- [๑๖๗๒] “กสฺนฺติ วปนฺติ เต ชนา
มนุชา กมฺมผลฺลุปฺชีวินโน
นยิมสฺส ทีปกสฺส ภาคินโน
ชมฺพุทฺธิปา อิทเมว โน วรํ.
- [๑๖๗๓] ติปญฺจจรตฺตูปคตมฺหิ จนฺเท^๑
เวโค มหา เหหิติ สาครสฺส

^๑ จ.,เท.,อิ. จินฺน

^๒ จ.,เท.,อิ. จินฺนํมิจฺจสิ

^๓ จ.,เท. เหตุํ ขมฺมุปสญฺหิตํ อิ. เหตุํ ขมฺมุปสฺหิตํ

^๔ จ.,เท.,อิ. จินฺนํมิจฺจามิ

^๕ อิ. อสฺส ทฺโมจิตํ

^๖ ส.,อิ. เจตพฺพรูป

^๗ อิ. เจตสิ

^๘ ส.,อิ. ททามิ

^๙ อิ. จนฺโท

สเจ อัย ทกฺขิโน สจฺจมาห
โมหํ ปฏิกโกสติ อุตฺตโรยฺ^๑

[๑๖๗๙]

สา เจว โน โหหิติ^๒ อาปทตฺถา
อิมญจ ทิปํ น ปริจฺจเขม
สเจ จ^๓ โข อุตฺตโร สจฺจมาห
โมหํ ปฏิกโกสติ ทกฺขิโนยฺ^๔

[๑๖๘๐]

ตเมว นาวํ อภिरุญฺห สพฺเพ
เอวํ มยํ โสตุถิ ตเรมุ ปาริ
น เว สุกณฺหํ ปจฺเมน เสฏฺฐํ
กนิฏฺฐมาปาถคตํ คเหตฺวา
โย จิธ มชฺฌมฺ^๕ ปวิเจยฺย คณฺหติ
สเว นโร เสฏฺฐมฺเปติ จานํ.

[๑๖๘๑]

ยถาปิ เต สาครวาริมชฺเฌ
สกมฺมุนา^๖ โสตุถิ วหีสฺสุ วาณิชา
อนาคตตฺถํ ปฏฺวิวิชฺฌิยาน
อปฺปมฺปิ นาจฺเจติ จ^๗ ภูริปณฺโณ.

[๑๖๘๒]

พาลา จ โมเหเน รसानุคิทุธา
อนาคตํ อปฺปฏฺวิวิชฺฌิยตฺถํ
ปจฺจุปฺปนฺเน สีนฺหติ อตฺถชาเต
สมุทฺทมชฺเฌ ยถา เต มนุสฺสสา.

^๑ อ. อุตตราย
หมตอาณ 12/06/2566

^๓ ส.อ. ส.เจว

^๕ จ.ท. ตฺจณฺ

^๗ จ.ท.อ.อ. ส

^๒ จ.ท. เหหิติ

^๔ อ. ทกฺขิณาย

^๖ อ. สกมฺมุนา

[๑๖๘๓] อนาคตํ ปฏิกยิราถ กิจจํ
 มา มํ กิจจํ กิจจกาเล พุยเชสิ
 ตํ ตาทิสํ ปฏิกตกิจจการี
 น ตํ กิจจํ กิจจกาเล พุยเชสีติ.^๑

ตติยํ สมุททวณิชาตกํ.

๔. กามชาตกํ (๔๖๗)

[๑๖๘๔] “กามํ กามยमानสฺส ตสฺส เจ ตํ สมิชฺฌติ
 อทุธา ปีติมนฺ โหติ ลทุธา มจฺโจ ยทิจฺจติ.

[๑๖๘๕] กามํ กามยमानสฺส ตสฺส เจ ตํ สมิชฺฌติ
 ตโต นํ อปรํ กามเม ชมฺเม ตณฺหํ วินฺหติ.

[๑๖๘๖] ควํ สิงฺคิโน สิงฺคํ วทฺธมฺมานสฺส วทฺธติ
 เอวํ มนฺทสฺส โปสสฺส พาลสฺส อวิชานโต
 ภียโย ตณฺหา ปีปาสา จ วทฺธมฺมานสฺส วทฺธติ.

[๑๖๘๗] ปจฺพยา สาลิยวํ ควาสฺส^๒ ทาสโปริสํ
 ทตฺวาปี^๓ นาลเมกสฺส อิติ วิทฺธา^๔ สมํ จเร.

[๑๖๘๘] ราชา ปสยฺห ปจฺวี วิชิตฺวา^๕
 สสาครนฺตํ มหิมาวสนฺโต
 โอริ สมุทฺทสฺส อติตฺตรูโป
 ปาริ สมุทฺทสฺสปี ปตฺถเยว.^๖

^๑ อ. ภูยเชติ

^๓ ฉ., เท. ทตฺวา จ อ. ทตฺวา วา

^๕ อ. วิเชตฺวา

^๒ ฉ., เท. ควาสฺส

^๔ ฉ., เท. วิทฺธา

^๖ ฉ., เท., อ. ปตฺถเยว

- [๑๖๘๙] ยาว อนุสฺสริ^๑ กามะ มนสา ติตฺติ นาชฺฌคา
 ตโต นีวตฺตา ปฏิกุภมฺม ทิสฺวา
 เต เว ติตฺตา^๑ เย ปญฺญา ย ติตฺตา.
- [๑๖๙๐] ปญฺญา ติตฺตึ^๑ เสฏฺฐิ^๑ น โส กามะหิ ตปฺปติ
 ปญฺญา ติตฺตํ ปุริสํ ตณฺหา น กุรฺเต วสฺ.
- [๑๖๙๑] อปฺปิเนถว กามานิ^๒ อปฺปิจฺจสฺส อโลลฺลโป
 สมฺมทฺทมตฺโต ปุริโส น โส กามะหิ ตปฺปติ.
- [๑๖๙๒] รกกาโรว จมฺมสฺส ปริกนฺตํ อุปาหํ
 ยํ ยํ ชหติ^๓ กามานํ ตํ ตํ สมฺปชฺชเต สฺขํ
 สพฺพญฺเจ สฺขมิจฺเจยฺย สพฺเพ กามะ ปริจฺจเช.
- [๑๖๙๓] อฏฺฐ เต ภาสิตา คากา สพฺพา โหนฺติ สหสฺสียะ
 ปฏิกุคฺคณฺห มหาพฺรหฺเม สาเชตํ ตว ภาสิตํ.
- [๑๖๙๔] น เม อตฺถิ สหสฺเสหิ สเตหิ นหฺเตหิ วา
 ปจฺจิมํ ภาสโต คากํ กามะ เม นีโรโต^๔ มโน.
- [๑๖๙๕] ภทฺรโก^๕ วตายํ มาณวโก สพฺพโลกวิฑู มฺนิ
 โย [๖] ตณฺหํ ทุกฺกชฺชนํ ปริชานาติ ปณฺธุติโตติ.

จตุตฺถํ กามชาตกัม.

^๑ ฉ., เท. สุตติตฺตา

^๓ ฉ. จชติ เท. วชติ

^๔ อ. ภทฺรโก

^๒ ฉ., เท. กามานํ

^๔ ฉ., เท., อ. น วโต

^๕ ฉ., เท., อ. อิมํ

๕. ชนสนุชชาตกั (๔๖๘)

- [๑๖๙๖] “ทส ขลุมานี^๑ จานานิ ยานิ ปุพฺเพ อกริตฺวา
ส ปจฺจนา อนฺตปฺปติ อิจฺจาห^๒ ราชชา ชนสนุช^๒”
- [๑๖๙๗] อลทฺธา วิตตํ^๓ ตปติ ปุพฺเพ อสมฺมทานิถํ
น ปุพฺเพ ฐนเมสิสฺส อิติ ปจฺจนาอนฺตปฺปติ.
- [๑๖๙๘] สกฺยรूपํ ปุเร สนฺตํ มยา สิปปํ น สิฏฺขิถํ
กิจฺจนา วุตฺติ อสิปปสฺส อิติ ปจฺจนาอนฺตปฺปติ.
- [๑๖๙๙] กุณฺณเวที ปุเร อาสี ปิสฺสฺสเน ปิณฺณจิมฺสิโก
จณฺโท จ^๔ ผรุโส จาสี^๕ อิติ ปจฺจนาอนฺตปฺปติ.
- [๑๗๐๐] ปาณาทิปาตี ปุเร อาสี ลุทฺโท จาปี^๖ อนาริโย
ภูตานํ นาปจายิสฺส อิติ ปจฺจนาอนฺตปฺปติ.
- [๑๗๐๑] พหุสฺส วต สนฺตีสฺส อนาปทาสฺ^๗ อิตฺถิสฺส
ปรทาริ อาเสวิสฺส อิติ ปจฺจนาอนฺตปฺปติ.
- [๑๗๐๒] พหุมุหิ วต สนฺตมุหิ อนนฺปาเน อุปฺภจฺจิตะ
น ปุพฺเพ อททํ ทานํ อิติ ปจฺจนาอนฺตปฺปติ.
- [๑๗๐๓] มาตริ ปิตริ จาปี ชินฺณเก^๘ คตโยพฺพเน^๘
ปหฺสนฺโต น โปสิสฺส อิติ ปจฺจนาอนฺตปฺปติ.

^๑ ฉ., เท., อ. ขลุมานี^๓ “จิตตุนตปิ ปาโจ.

หมตอายุ 12/06/2566

^๕ ฉ., เท. จาปี^๗ ฉ., เท., อ. อนาปทาส^{๒-๒} ฉ., เท. อิจฺเจวหา ชนสนุช^๔ อ. จสทฺโท น ทิสฺสติ.^๖ อ. จาปี^{๘-๘} ฉ., เท. ชินฺณกํ คตโยพฺพนํ, เอมฺมปริปี.

- [๑๗๐๔] อัจฉริยมนุสตุถาริ สพพกามรสาหร
 ปีตริ อติมณฺณิสฺส อิติ ปจฺจนาตฺตปฺปติ.
- [๑๗๐๕] สมณฺเ พฺราหฺมณฺเ จาปิ สีลวณฺเต พหุสฺสฺเต
 น ปุพฺเพ ปยิริปาสิสฺส อิติ ปจฺจนาตฺตปฺปติ.
- [๑๗๐๖] สาธุ โหติ ตโป จิณฺโณ สนฺโต จ ปยิริปาสิโต
 น จ ปุพฺเพ ตโป จิณฺโณ อิติ ปจฺจนาตฺตปฺปติ.
- [๑๗๐๗] โย จ เอตานิ จานานิ โยนิโส ปฏฺิปปชฺชติ
 กริ ปุริสกิจฺจานิ ส ปจฺจนา นานตฺตปฺปติ.

ปญฺจมํ ชนสนฺธชาตกัม.

๖. มหาภคชาตกัม (๔๖๕)

- [๑๗๐๘] “กณฺโห กณฺโห จ โฆโร จ สุกฺกทาโจ ปตาปวา”
 พนฺธโร^๑ ปญฺจहि รชฺชฺหิ กิ ีวโร^๒ สฺนฺโข ตว.
- [๑๗๐๙] นಾಯิ มิคานมตฺถาย อฺสินฺนโร^๓ ภวิสฺสติ
 มนุสฺसानิ อนโย หุตฺวา ตทา กณฺโห ปโมกฺขติ.
- [๑๗๑๐] ปตฺตหตฺถา สมณกา มุณฺทา สงฺฆาภฺิปารุตา
 นงฺคเลหิ กสิสฺสนฺติ ตทา กณฺโห ปโมกฺขติ.
- [๑๗๑๑] ตปสฺสินิโย ปพฺพชิตา มุณฺทา สงฺฆาภฺิปารุตา
 ยทา โลเก คมิสฺสนฺติ ตทา กณฺโห ปโมกฺขติ.

- [๑๗๑๒] ที่มุตตโรฏฐา ชฎิลา ปงกทนฺตา รชสสิรา
อิณํ โจทย^๑ คจฺจนฺติ ตทา กณฺโห ปโมกฺขติ.
- [๑๗๑๓] อธิจฺจ เวเท สาวิตฺตี ยณฺณํ ตตฺตรณฺจ^๒ พุราหุมนฺนา
ภติกาย ยชิสฺสนฺติ ตทา กณฺโห ปโมกฺขติ.
- [๑๗๑๔] มาตรํ ปิตฺรํ จาปิ ชินฺณเก คตโยพฺพเน
ปหุสฺสนฺโต น ภรณฺติ ตทา กณฺโห ปโมกฺขติ.
- [๑๗๑๕] มาตรํ ปิตฺรํ จาปิ ชินฺณเก คตโยพฺพเน
พาลา ตุมฺहेติ วกฺขนฺติ ตทา กณฺโห ปโมกฺขติ.
- [๑๗๑๖] อาจริยภาริยํ สขี^๓ มาตุลानी^๔ ปิตุจฺจนฺที^๕
ยทา โลเก คมิสฺสนฺติ ตทา กณฺโห ปโมกฺขติ.
- [๑๗๑๗] อสิจมมํ คเหตุวาน ขคฺคํ ปคฺคยฺห พุราหุมนฺนา
ปนฺนธฆาตํ กริสฺสนฺติ ตทา กณฺโห ปโมกฺขติ.
- [๑๗๑๘] สุกฺกจฺจนฺวี เวธเวรา ญฺลพาหุ อปาตุภา
มิตฺตเกทํ กริสฺสนฺติ ตทา กณฺโห ปโมกฺขติ.
- [๑๗๑๙] มายาวินฺโน เนกตिका อสปฺปฺริสจินฺติกา^๕
ยทา โลเก ภวิสฺสนฺติ ตทา กณฺโห ปโมกฺขตีติ.

นญฺจ มหากณฺหชาตกํ.

^๑ สี.,อี. โวทาย ฉ.,เท. โจทาย

^{๒-๒} ฉ.,เท. ยณฺณตฺตณฺจ อี. ยณฺณ ตนฺตรณฺจ

^๓ สี.,อี. สขภาริย ^{๔-๔} สี. มาตุลानी ปิตุจฺจนํ อี. มาตุลानी ปิตุจฺจนส์

^๕ ฉ.,อี. อสปฺปฺริสจินฺตกา

๗. โกสิยชาตก (๔๗๐)

- [๑๗๒๐] “เนา กิณามิ น^๑ วิกกิณามิ
 น จาปี เม สนฺนิจโย อิตฺถิ^๒
 สุกิจฺจรูป วติทํ ปริตตํ
 ปตฺถโถทโน นาลมยํ ทฺวินฺนํ.
- [๑๗๒๑] อปฺปมฺหา อปฺปกํ ทชฺชา อนฺมชฺฌโต มชฺฌกํ
 พหฺมฺหา พหฺกํ ทชฺชา อทานํ ญฺปปชฺชติ.
- [๑๗๒๒] ตํ ตํ วทามิ โกสิย เทหิ ทานานิ ญฺญช จ
 อริยมคฺคํ สมารูห เนกาสี ลภเต สุขํ.
- [๑๗๒๓] โมฆญฺจสฺส หุตํ โหติ โมฆญฺจาปี สมีหิตํ
 อติถิสฺมี โย นิสินฺนสฺมี เอโก ญฺญชติ โภชนํ.
- [๑๗๒๔] ตํ ตํ วทามิ โกสิย เทหิ ทานานิ ญฺญช จ
 อริยมคฺคํ สมารูห เนกาสี ลภเต สุขํ.
- [๑๗๒๕] สจฺจญฺจสฺส หุตํ โหติ สจฺจญฺจาปี สมีหิตํ
 อติถิสฺมี โย นิสินฺนสฺมี เนโก ญฺญชติ โภชนํ.
- [๑๗๒๖] ตํ ตํ วทามิ โกสิย เทหิ ทานานิ ญฺญช จ
 อริยมคฺคํ สมารูห เนกาสี ลภเต สุขํ.
- [๑๗๒๗] สรญฺจ ชฺหติ โปโส พหุกาย คยาย จ
 โทณํ ติมฺพรตฺติตฺถสฺมี สีมฺโสเต มหาวเห.

- [๑๗๒๘] อตฺร จสุส หุตํ โหติ อตฺร จสุส สมฺมิตํ
 อติถิสฺมึ โย นิสินฺนสมฺมึ เนโก ญฺชติ โภชนํ.
- [๑๗๒๙] ตํ ตํ วทามิ โกสิย เทหิ ทานานิ ญฺช จ
 อริยมคฺคํ สมารูห เนกาสิ ลภเต สุขํ.
- [๑๗๓๐] พลิสํ หิ โส นิคิลติ^๑ ที่ฉสูตรํ สพนฺธนํ
 อติถิสฺมึ โย นิสินฺนสมฺมึ เอโก ญฺชติ โภชนํ.
- [๑๗๓๑] ตํ ตํ วทามิ โกสิย เทหิ ทานานิ ญฺช จ
 อริยมคฺคํ สมารูห เนกาสิ ลภเต สุขํ.
- [๑๗๓๒] อุพารวณฺณา วต พุราหฺมณา อิเม
 อยฺยจ วอ สุนฺโข กิสุส เหตุ
 อุจฺจาวจํ วณฺณนิภํ วิกุพฺพติ
 อกฺขาถ โน พุราหฺมณา เก นฺ ตุมฺहे.
- [๑๗๓๓] จนฺโท จ สุริโย จ อุโภ อิจาตตา
 อโย ปน มาตลิ เทวสารถิ
 สกุโกหฺมสมฺมิ ติทฺธานมินฺโท
 เอโส จ โข ปญฺจสิโขติ วุจฺจติ.
- [๑๗๓๔] ปาณิสฺสรา มุทิงฺกา^๒ จ มฺรชาลมฺพรานิ จ
 สฺตฺตเมณํ ปโปเชนฺติ ปฏฺวิพุทฺโธ จ นนฺทติ.
- [๑๗๓๕] เย เกจิเม มจฺฉริโน กทริยา
 ปริภาสกา สมณพุราหฺมณานํ

อิเชว นิคุชิปป สรীরเทหํ
กายสฺส เกทา นิริยํ วชนฺติ.

[๑๗๓๖]

เย เกจิเม สุกฺคติมาสมานา^๑
ธมฺเม จิตา สํยเม สํวิภาเค
อิเชว นิคุชิปป สรীরเทหํ
กายสฺส เกทา สุกฺคิ วชนฺติ.

[๑๗๓๗]

ตุวํ โน^๒ ฌาติ ปุริมาสุ ชาติสฺสุ
โส มจฺจนฺรี โกสิโย^๓ ปาปธมฺโม
ตเวว อตฺถาย อิธาคตมฺหา
มา ปาปธมฺโม นิริยํ อปตฺถ.^๔

[๑๗๓๘]

อทุธา หิ เม^๕ เต^๕ หิตกามา ยํ มํ สมฺนุสาสถ
โสหํ ตถา กริสฺสามิ สพฺพํ วุตฺตํ หิเตสิภิ.

[๑๗๓๙]

เอโสหฺมชฺเชว^๖ อุปฺรามามี^๖
น จาปีหํ กิณฺจิ กเรยฺย ปาปํ
น จาปี เม กิณฺจิ อเทยฺยมตฺถิ
น จาปีทตฺวา อุกกํ ปิวามิ.^๗

[๑๗๔๐]

เอวณฺจ เม ททโต สพฺพกาลํ
โมคา อิธ^๘ วาสว ขียิสฺสนฺติ

^๑ สี.,อี. สุกฺคติมาสมานา

^๓ ฉ.,เท. โรสโก

^{๕-๕} ฉ.,เท. มํ โว

^๗ สี. อุกมฺปหํ ปิเพ

^๒ ฉ.,เท. โนสิ

^๔ ฉ.,เท. คมิตถ

^{๖-๖} ฉ.,เท. เอสาหฺมชฺเชว อุปฺรามามี

^๘ ฉ.,เท. อิเม

ตโต อหิ ปพฺพชิสฺสามิ สกุก
หิตฺวาน กามานิ ยโธธิกานีติ.

สตุตฺมํ โกลิยชาตกํ.

๘. เมณฑกปญหาชาตก^๑ (๔๗๑)

[๑๗๔๑] “เยสํ น กทาจิ ฐุตฺตปฺพํ
สขี^๒ สตุตฺตปทฺมปิ อิมสฺมี โลเก
ชาตา อมิตฺตา เทว สหยา
ปฏิสนฺถาย^๓ จรฺนฺติ กิสฺส เหตุ.

[๑๗๔๒] ยถิ เม อชฺช ปาตฺราสกาเล
ปญฺหํ น สกุกฺกณณ^๔ วตฺตฺเมตํ
รฏฺฐา ปพฺพชยิสฺสามิ โว สพฺเพ
น หิ มมตฺโต^๕ ทฺวปฺปญฺญชาตฺติเกหิ.

[๑๗๔๓] มหาชนสมาคมฺมุหิ โฆเร
ชนโกลาหลสงฺคมฺมุหิ ชาเต
วิกฺขิตฺตมฺนา อเนกจิตฺตา
ปญฺหํ น สกุกฺกณณ วตฺตฺเมตํ.

[๑๗๔๔] เอกคฺคจิตฺตา ว เอกเมกา
รหฺสิ คตา อตฺถาณิ^๖ จินฺตยิตฺวา^๖

^๑ จ., เท. เมณฑกปญหาชาตก

^๓ จ., เท. ปฏิสนฺถาย

^๔ จ., เท. มตฺโต

^๒ ส., อ. สกขี จ., เท. สขย

^๔ จ., เท. สกุกฺกณณ

^{๖-๖} จ., เท. อตฺถํ จินฺตยิตฺวา

ปวิเวเก สมมุติตวาน ธีรา
 อถ วกฺขนฺติ ชนินฺท เอตมตฺถัม.

[๑๗๔๕]

อุคฺคปฺตฺตราชปฺตฺติยานัม
 อฺรพฺภมํสํ^๑ ปิยํ มนาป
 น เต สฺนขสฺส อเทนฺติ มํสํ
 อถ เมณฑทสฺส สฺสณฺน สขยมสฺส.

[๑๗๔๖]

จมมํ วิหนฺติ เอพกสฺส
 อสฺสปีฎฺจตฺถรณํ สฺขสฺส^๒ เหตุ
 น จ เต สฺนขสฺส อตฺถรณฺติ
 อถ เมณฑทสฺส สฺสณฺน สขยมสฺส.

[๑๗๔๗]

อาเวลฺลิตฺตสิงฺกิโก หิ เมณฑโท
 น จ สฺนขสฺส วิสาณกานิ อตฺถิ
 ตินฺนภาโข มํสโกชโน จ
 อถ เมณฑทสฺส สฺสณฺน สขยมสฺส.

[๑๗๔๘]

ตินฺนมาสิ ปลาสมาสิ เมณฑโท
 น จ สฺสโน^๓ ตินฺนมาสิ โน ปลาสมํ
 คณฺเหยฺย สฺนโข^๔ สสํ พิฬาริ
 อถ เมณฑทสฺส สฺสณฺน สขยมสฺส.

[๑๗๔๙]

อฏฺฐจฺจฺจปาโท จตฺตปฺปทสฺส
 เมณฑโท อฏฺฐจฺจฺจ โห อทิสฺสมานो

ฉาทิยํ อหารตี อัย อิมสฺส
มัสํ อหารตี อัย อมุสฺส.

[๑๗๕๐]

ปาสาทวรคโต วิเทหเสฏฺโฐ
วีติหาริ อญฺโฆมญฺโฆชานนํ^๑
อทุทส^๒ กิร สกฺขิตํ^๓ ชนินฺโท
พุกุกฺกสฺส ปุณฺณมุขสฺส^๔ เจตํ.

[๑๗๕๑]

ลามภา วต เม อนปฺปฺรปา
ยสฺส เม อีทิสา^๕ ปณฺทิตา กุลมฺหิ
ปณฺหสฺส คมฺภีรคตํ นิปฺพนมตฺถํ
ปฏฺวิชฺฌนฺติ สุภาสิเตน ธีรา.

[๑๗๕๒]

อสุสตริรณฺจ เอกเมกํ
ผิตํ คามวณฺจ เอกเมกํ
สพฺพะสํ โว ทมฺมิ ปณฺทิตานํ
ปรมปฺปตีตมโน สุภาสิเตนาติ.
อฏฺฐมํ เมณฺทกปณฺหาชาตกํ.

๕. มหาปทุมชาตกํ (๔๗๒)

[๑๗๕๓] “นาทิกฺขจา” ปรโต โทสํ อณฺฑุลานิ สพฺพโส
อิสฺสโร ปณฺเย ทณฺห์ สามํ อปฺปฏฺวิเวกฺขิย.

[๑๗๕๔] โย จ อปฺปฏฺวิเวกฺขิตฺวา ทณฺห์ กุพฺพติ ขตฺติโย
สกณฺฏกํ โส คิลติ ขจฺจนฺโฆว สมกฺขิกํ.^๗

^๑ จ., เท. ๑๒/๑๐ อญฺญมญฺญโฆชานนํ

^๒ จ., เท. อทุทกฺขิ

^๓ จ., เท. สกฺขิกํ

^๔ จ., เท. ปุณฺณ มุขสฺส

^๕ จ., เท. เมทิสา

^๖ จ., เท., อ. นาทิกฺขจา

^๗ เท. สมกฺขิตํ

- [๑๗๕๕] อทณฺฑิยํ ทณฺฑิยติ^๑ ทณฺฑิยญจ อทณฺฑิยํ
 อนฺโฆว วิสมํ มคฺคํ น ชานาติ สมาสมํ.
- [๑๗๕๖] โย จ เอตานิ จानานิ อณฺฏูลานิ สพฺพโส
 สุทิจฺจมนุสาเสยฺย สเว โวหริตุมรหติ.^๒
- [๑๗๕๗] เนกนฺตมฺพุทฺธา สกุภา เอกนฺตติขิเณน วา
 อตฺตํ มहतฺเต^๓ จาเปตฺตํ^๓ ตสฺมา อุภยมาจเร.
- [๑๗๕๘] ปริฏฺโธ มฺพุ โหติ อติตฺติโก จ เวรวา
 เอตญฺจ อุภยํ ณตฺวา อนุมฺขณฺมํ สมาจเร.
- [๑๗๕๙] พหุํปิ รตฺโต ภาเสยฺย ทฺฐุจฺปิ พหุ ภาสติ
 น อิตฺถิการณา ราช ปฺตฺตํ ฉาเตตฺตุมรหสิ.
- [๑๗๖๐] สพฺโพ^๔ โลโก เอกโต^๕ อิตฺถิ จ อยเมกิกา
 เตนาหํ ปฏฺวิปฺชชิสฺส คจฺฉ^๖ ปฏฺวิปฺเถว น.
- [๑๗๖๑] อเนกตาเล นรเก คมฺภีเร จ ทฺฐตฺตเร^๗
 ปาติโต คิริทฺคฺคสฺมี เกน ตวํ ตตฺถ นามริ.
- [๑๗๖๒] นาโค ชาตพโล^๘ ตตฺถ ถามวา คิริसानุโช
 ปจฺจุคฺคหิ^๙ มํ โกเคหิ เตนาหํ ตตฺถ นามริ.
- [๑๗๖๓] เอहि ตํ ปฏฺวิเนสฺสามิ ราชปฺตฺต สกํ ฌริ
 รชฺชํ กาเรหิ ภทฺทนฺเต กิ อรณฺเณ กิริสฺสสิ.

^๑ ฉ., เท. ทณฺฑยติ^{๓-๓} ฉ., เท. มหนฺเต จเปตฺตํ อิ. มหนฺเต จาเปตฺตํ^๔ ส., อิ. เอกนฺโต^๗ ฉ., เท. สฺทตฺตเร อิ. สฺทตฺตเร^๙ ฉ., เท., อิ. ปจฺจุคฺคหิ^๒ อิ. โวหาตุมรหติ^๔ ส., อิ. สพฺโพ จ^๖ ฉ., เท. คจฺฉ^๘ ฉ., เท. ชาตผโล

- [๑๗๖๔] ยถา คิลิตฺวา พลิสํ อุทฺทเรยฺย สโลหิตํ
 อุทฺทริตฺวา สุปฺปี อสฺส เอวํ ปสฺสามิ อตฺตนา.^๑
- [๑๗๖๕] กิํ นุ ตวํ พลิสํ พุรุสํ กิํ ตวํ พุรุสํ สโลหิตํ
 กิํ นุ ตวํ อุพฺภตํ พุรุสํ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโต.
- [๑๗๖๖] กามาหํ พลิสํ พุรุมิ หตฺถิอสฺสํ สโลหิตํ
 จตฺတာหํ อุพฺภตํ พุรุมิ เอวํ ชานาหิ ขตฺติย.
- [๑๗๖๗] จินฺจมาณวิกา^๒ มาตา เทวทตฺโต จ เม ปิตา
 อาณนฺโท ปณฺธุติโต นาโค สาริปฺตฺโต จ เทวตา
 อหํ^๓ ตทา ราชปฺตฺโต^๔ เอวํ ธารเถ ชาตกนฺติ.

นวมํ มหาปทุมชาตกํ.

๑๐. มิตฺตามิตฺตชาตกํ (๔๗๓)

- [๑๗๖๘] “กานิ กมฺมานิ กุพฺพานํ กถํ วิญญู ปรกกเม
 อมิตฺตํ ชาเนยฺย เมชาวี ทิสฺวา สุตฺวา จ^๑ ปณฺธุติโต.
- [๑๗๖๙] น นํ อุมฺหยเต ทิสฺวา น จ นํ ปฏฺินนฺทติ
 จกฺขุณิสฺส^๒ น ททาติ ปฏฺิโณมณฺจ วตฺตติ.
- [๑๗๗๐] อมิตฺเต ตสฺส ภาชติ มิตฺเต ตสฺส น เสวติ
 วณฺณกาเม นิวาเรติ อกฺโกสณฺเต ปสฺสติ.
- [๑๗๗๑] คุยฺหณฺจ ตสฺส นกฺขาติ ตสฺส คุยฺหํ น กุหติ
 กมฺมํ ตสฺส น วณฺณเณติ ปณฺณสฺส นปฺปสฺสติ.

^๑ ฉ., เท. ๑๒/๐๖/๐๕๐

^{๓-๔} ฉ., เท. ราชปฺตฺโต อหํ อาสี

^๕ ฉ., เท., อ. จกฺขุณิ จสฺส

^๒ ฉ., เท. จินฺจมาณวิกา

^๔ อ. ว, เอมฺปรีปี.

[๑๗๗๒]	อภเว นนุทติ ตสฺส อจุฉริย ^๑ โภชนํ ลทฺฐา ตโต นํ นานุกมฺปติ	ภเว ตสฺส น นนุทติ ตสฺส นุปฺปชฺชเต สติ อหาโสปิ ^๒ ลภยฺยิตฺโต.
[๑๗๗๓]	อิจฺเจเต โสฬสาการา เยหิ อมิตฺตํ ชาเนยฺย	อมิตฺตสฺมี ปติฏฺฐิตา ทิสฺวา สุตฺวา จ ปณฺหิโต.
[๑๗๗๔]	กานิ กมฺมานิ กุพฺพานํ มิตฺตํ ชาเนยฺย เมธาวิ	กถํ วิญญู ปรกกเม ทิสฺวา สุตฺวา จ ปณฺหิโต.
[๑๗๗๕]	ปฺวตฺถณฺจสฺส ^๓ สรติ ตโต เกลายิโก ^๔ โหติ	อาคตํ อภินนุทติ วาจาย ปฏินนุทติ.
[๑๗๗๖]	มิตฺเต ตสฺเสว ภชติ อกุโกสฺสนฺเต นิวาเรติ	อมิตฺเต ตสฺส น เสวติ วณฺณกาเม ปสฺสติ.
[๑๗๗๗]	คฺยุหฺมฺจ ตสฺส อกฺขาติ กมฺมมฺจ ตสฺส วณฺเณติ	ตสฺส คฺยุหฺมฺจ กฺุหติ ปญฺญมฺสฺส ^๕ ปสฺสติ.
[๑๗๗๘]	ภเว จ นนุทติ ตสฺส อจุฉริย ^๖ โภชนํ ลทฺฐา ตโต นํ อนุกมฺปติ	อภเว ตสฺส น นนุทติ ตสฺส อฺปฺปชฺชเต สติ ปหาโสปิ ^๗ ลภยฺยิตฺโต.
[๑๗๗๙]	อิจฺเจเต โสฬสาการา เยหิ มิตฺตณฺจ ^๘ ชาเนยฺย ^๘	มิตฺตสฺมี สฺปติฏฺฐิตา ทิสฺวา สุตฺวา จ ปณฺหิโตติ.

ทสมํ มิตตามิตตชาตกัม.

ทฺวาทสกนิปาโต นิฏฺฐิตฺโต.

^๑ ฉ., เท. อจุฉริ

^๓ ฉ., เท. ปวตฺถํ ตสฺส อ. ปวตฺถํ ตํ

^๕ ฉ., เท., อ. ปญฺณํ ตสฺส

^๗ ฉ., เท., อ. อโห โสปิ

^๒ ฉ., เท., อ. อโห โสปิ

^๔ ฉ., เท., อ. เกลายิโต

^๖ ฉ., เท. อจุฉริ

^{๘-๘} อ. มิตฺตํ สฺชาเนยฺย

ตสุสุททานํ

ลหุจิตตสสาลกสนฺติ ปุณ
 อถ กามทสขลฺลฺลฺจฺจนวโร
 อถ กณฺหสุโกสิยเมณฺทวโร
 ปทุโม ปุณ มิตฺตวเรน ทสชาติ.

๑๓. เตรสกนิปาโต^๑

๑. อมพชาตก (๔๗๔)

[๑๗๘๐] “อหาสิ เม อมพผลานิ ปุพฺเพ
อณฺเณ ญฺลานิ จ พุรหฺมจารี
เตเหว มนุเตหิ นทานิ ตฺยหํ
ทุมปฺผลา ปาตุภวานฺติ พุรหฺเม.

[๑๗๘๑] นกฺขตฺตโยคํ ปฏฺิमानยามิ
ขณฺิ^๒ มุหุตฺตยจ มนุเตน ปสฺสิ^๓
นกฺขตฺตโยคยจ ขณฺยจ ลทฺธา
อทฺธา หริสฺสมพฺผลํ พหุํ.^๔

[๑๗๘๒] นกฺขตฺตโยคํ น ปุเร อภาณิ
ขณฺิ มุหุตฺตํ น ปุเร อสฺสิ
อถาหริ^๕ อมพผลํ ปหุตฺ^๖
วณฺเณน คนฺเชน รเสนุเปตฺติ.

[๑๗๘๓] มนุตาภิขปฺเปน ปุเรปิ^๗ ตฺยหํ
ทุมปฺผลา ปาตุภวานฺติ พุรหฺเม
สฺวาชฺช น วาเทสิ^๘ ชปฺปมฺปิ มนฺติ^๙
อยํ โส โก นาม ตวชฺช ฐมฺโม.

^๑ สฺยา. เตรสกนิปาตํ

^๓ สฺ.อิ. อถาหริสฺสมพฺผลํ จ.,เท. ปหุตฺ

^๕ สฺ.อิ. ปุรฺสฺส จ.,เท. ปุเร หิ

^๗ สฺ.อิ. ชปฺมปิ มนุเต

^{๒-๒} สฺ.อิ. ขณฺิ มุหุตฺตํ น มํ โตสยฺนฺติ

^{๔-๔} จ.,เท. สยํ หริ อมพผลํ ปหุตฺ

^๖ สฺ.,จ.,เท. ปาเรสิ

[๑๗๘๔]

จณฺหาลปฺตฺโต มม สมฺปทาสิ
 ฐมฺเมน มนฺเต ปกฺติญจ สํสิ
 มา จสฺสุ เม ปฺจฺฉิโต นามโคตฺตํ
 คฺยุหิตฺโต มา ตํ วิชฺเหยฺย มนฺตา.^๑

[๑๗๘๕]

โสหิ ชนินฺเทน ชนมฺหิ ปุณฺโณ
 มกฺขากิฏฺโต อลิกํ อภาณิ
 มนฺตา อิมะ พุราหฺมณสฺสาติ มิจฺฉา
 ปหีนมนฺโต กปฺโณ รุทามิ.

[๑๗๘๖]

เอรณฺหา ปุจิมฺหา วา อถ วา ปาลิภทฺทกา
 มธฺมํ มรุตฺติโก วินฺเท โส หิ ตสฺส ทุมฺมุตฺตโม.

[๑๗๘๗]

ขตฺติยา พุราหฺมณา เวสฺสา สุกฺทา จณฺหาลปฺกฺกุสา
 ยมฺหา ฐมฺมํ วิชาเนยฺย โส หิ ตสฺส นรุตฺตโม.

[๑๗๘๘]

อิมสฺส ทณฺฑญฺจ วรณฺจ ทตฺวา
 คเล คเหตุวา พลยาถ^๒ ฐมฺมํ
 โย อุตฺตมตฺถํ กสิเรน ลทฺธํ
 มานาติมาเนน วินาสยิตฺถ.

[๑๗๘๙]

ยถา สมฺมํ มณฺณมาโน ปเตยฺย
 โสพุทฺธํ คฺกุหํ นรํ ปุติปาทํ
 ราชฺฐติ วา อกฺกเม กณฺหสปฺป
 อนฺโธ ยถา โชติมธิฏฺฐเหยฺย

เอวมปิ ตวั มํ ขลิตํ สปญญ^๑
 ปหีนมนตสฺส ปุณฺ สมปทาหิ.^๒

[๑๗๙๐] ฐมฺเมเน มนฺเต^๓ ตว สมปทาสี
 ตวมปิ ฐมฺเมเน ปริกฺคเหสิ
 ปกติมปิ เต อตฺตมโน อสฺสี^๔
 ฐมฺเม จิตํ ตํ น ชเหยย มนฺโต.

[๑๗๙๑] โส^๕ พาล มนฺตํ กสิเรน ลทฺธํ
 ยํ ทูลลภํ อชฺช มนุสฺสโลก
 กิจฺฉา^๖ ลทฺธํ ชีวิทํ อปฺปปญฺโณ^๖
 วินาสยิ อลิกํ ภาสมาโน.

[๑๗๙๒] พาลสฺส มุพฺพหสฺส อกตญฺญโน จ
 มุสา ภณฺณตสฺส อสญฺญตสฺส
 มนฺเต มยํ ตาทิสเก น เทม
 กุโต มนฺตา คจฺฉ น มยํ ํ รุจฺจสีติ.

ปจฺมํ อมฺพชาตกั.

๒. ผนทนชาตกั (๔๗๕)

[๑๗๙๓] “กุจฺฉาริตฺโต ปุริโส วนโมคฺคยฺห ติฏฺฐจฺสิ
 ปุณฺณโจ เม สมฺม อกฺขาหิ กิ ทารุํ เจตุมิจฺฉสิ.

^๑ อ. สปญญา
 หมดอายุ 12/06/2566

^๓ ฉ., เท. มนฺตํ

^{๖-๖} ส. กิจฺฉา ลทฺธํ ชีวิทํ อปฺปปญฺญ ฉ., เท. กิจฺฉาปิ ลทฺธา ชีวิทํ อ. กจฺฉาปิ ลทฺธาชีวิทํ อปฺปปญฺญ

^๒ ส. อ. ปุณฺปสฺสิท ฉ., เท. ปุณฺปปทาหิ

^๔ ฉ., เท. อสฺสี

^๕ ฉ., เท. อ. โย

- [๑๗๙๔] อีโส^๑ วณานิ จรสิ สมานิ วิสมานิ จ
 ปุฏฺโฆ เม สมม อกฺขาหิ ก็ ทารุ เนมียา ทพฺหิ.
- [๑๗๙๕] เหว สาโล น ขทฺโร นาสสกณฺโณ กุโต ฐโว
 รุกฺโข จ^๒ ผนฺทโน นาม ตํ ทารุ เนมียา ทพฺหิ.
- [๑๗๙๖] กิทิสานิสฺส ปตฺตานิ ขนฺโธ วา ปน กิทิส
 ปุฏฺโฆ เม สมม อกฺขาหิ ยถา ชาเนมฺ ผนฺทนํ.
- [๑๗๙๗] ยสฺส สาขา ปลมพฺพตฺติ นมฺมตฺติ น จ ภณฺชเร
 โส รุกฺโข ผนฺทโน นาม ยสฺส มฺเเล อหํ จิโต.
- [๑๗๙๘] อรณํ จกฺกนาภินํ อีสานेमิริถสฺส จ
 สพฺพสฺส เต กมฺมณิโย อยํ เหลสฺสติ ผนฺทโน.
- [๑๗๙๙] อิตฺติ ผนฺทนรูกฺโขปิ เทวตา^๓ อชฺฌภาสถ
 มยฺหมปิ วจัน อตฺถิ ภารทฺวาช สฺสโนหิ เม.
- [๑๘๐๐] อิมสฺส^๔ อุปกฺขนฺธมฺหา อุกฺกจฺจ จตฺตฺรํคฺคํ
 เตน เนมี ปฺริหเรสิ^๕ เอวํ ทพฺพตฺรํ สียา.
- [๑๘๐๑] อิตฺติ ผนฺทนรูกฺโขปิ เวรํ กปฺเปสิ^๖ เทวตา^๖
 ชาตานญฺจ อชาตานํ อีสานํ^๗ ทุกฺขมาวหิ.
- [๑๘๐๒] อิจฺเจว^๘ ผนฺทโน อีสํ^๘ อีสโ จ ปน ผนฺทนํ
 อญฺญมญฺญํ วิวาเทน อญฺญมญฺญมฺมาตยํ.

^๑ ส. อีส^๓ จ.,เท.,อ. ดาวเท^๔ จ.,เท. ปสาเรสิ^๕ จ.,เท. อีสาน^๖ จ.,เท. อีส^๒ ส.,อ. รุกฺโข^๔ จ.,เท. อีสสส^๖ จ.,เท. อปฺเปสิ ดาวเท^๘ ส.,อ. อิจฺเจว

- [๑๘๐๓] เอวเมว มนุสเสสุ^๑ วิวาโท ยตถ ชายติ
 มยุรณจจํ นจจันติ ยถา เต อีสณฺทนา.^๒
- [๑๘๐๔] ตํ โว วทามิ ภทฺทํ โว ยาวนฺเตตถ สมากตา
 สมโมทถ มา วิวทิตถ^๓ มา โหถ อีสณฺทนา.^๒
- [๑๘๐๕] สามคฺยเมว^๔ สิฏฺเฆถ พุกฺเขเหตํ ปสฺสิตํ
 สามคฺยรโต^๕ ฐมมฺภูโจ โยคกฺเขมา น ธีสตีติ.

ทุติยํ ผนฺทนชาตกั.

๓. ชวนหंसชาตกั (๔๗๖)

- [๑๘๐๖] “อิเชว หंस นิปต ปิยํ เม ตว ทสฺสนํ
 อิสฺสโรสิ อนฺนปฺปตฺโต ยํ อิธตฺถิ ปเวทย.
- [๑๘๐๗] สวเนน เอกสฺส ปิยา ภวนฺติ
 ทิสฺวา ปเนกสฺส วิเนติ^๖ จนฺโท
 ทิสฺวา จ สุตฺวา จ ปิยา ภวนฺติ
 กจฺจิ นุ โข^๗ เม ปิยสิ ทสฺสเนน.
- [๑๘๐๘] สวเนน ปิโย เมสิ ภิยฺโย จาคุมฺม ทสฺสนํ
 เอวํ ปิยทสฺสโน สมานะ^๘ วส หंस มม สนฺติเก.^๙
- [๑๘๐๙] วเสยฺยาม ตวาคาเร นิจฺจํ สกุกตปฺฐิตา
 มตฺโต จ^{๑๐} เอกทา มชฺช^{๑๑} หंसราชํ ปจฺนตฺตฺ เม.

^๑ ฉ.,เท. มนุสฺसानํ

^๒ ฉ.,เท. อีสฺสณฺทนา

^๓ ฉ.,เท. วิวทถ

^๔ ฉ.,เท. สามคฺยเมว

^๕ ฉ.,เท. สามคฺยรโต

^๖ ฉ.,เท. วิเนติ อ. วิเหติ

^๗ ฉ.,เท. โขสทฺโท น ทิสฺสตี. ^๘ ฉ.,เท. เม

^๙ ฉ.,เท. มมนฺติเก

^{๑๐} อ. มตฺโตว

^{๑๑} ส.อ. วชฺชา ฉ.,เท. วชฺเช

- [๑๘๑๐] ธีรตุถุ ตัม มชฺชปาน ยัม เม ปิยตรัม ตยา
น จาปิ มชฺชัม ปิวิสสามิ^๑ ยาว เม วจุจสี ฆเร.
- [๑๘๑๑] สุวิชานัม ลิกาลานัม^๒ สกฺกณานญจ^๓ วสุสิตัม.
มนุสฺสวสุสิตัม ราช ทพฺพพิชานตรัม ตโต.
- [๑๘๑๒] อปิ เจ มณฺณตี โปโส ฌาติ มิตฺโต สขาติ วา
โย ปุพฺพเพ สุมโน หุตฺวา ปจฺจนา สมปชฺชเต ทิโส.
- [๑๘๑๓] ยสฺมี มโน นินฺนิต อวิทฺฐเร สหาปิ โส
สนฺติเกปิ ทิ โส ทฺฐเร ยสฺมา^๔ วิวสเต^๕ มโน.
- [๑๘๑๔] อนฺโตปิ เจ^๖ โหติ ปสนฺนจิตฺโต
ปาริ สมฺมุตฺตสฺส ปสนฺนจิตฺโต
อนฺโตปิ โส^๖ โหติ ปทฺฐจฺจิตฺโต
ปาริ สมฺมุตฺตสฺส ปทฺฐจฺจิตฺโต.
- [๑๘๑๕] สํวสนฺตา วิวสนฺติ เย ทิสสา เต รเถสฺสา
อารา สนฺโต สํวสนฺติ มนฺสา รฏฺฐจวฑฺฒน.
- [๑๘๑๖] อติจิริ นินฺวาเสน ปิโย ภวติ อปฺปิโย
อามนฺต โข ตัม กจฺจามิ^๗ ปุรา เต โหมิ อปฺปิโย.^๘
- [๑๘๑๗] เอวํ เจ ยาจมานานํ อญฺชลี นาวพฺพชฺฌสิ
ปริจารกานํ สนฺตานัม^๙ วจัน น กโรสิ โน
เอวณฺตัม อภียาจาม ปุณ กยิราสิ ปริยายัม.

^๑ สี่.อิ. ปายามิ ฉ.,เท. ปิสสามิ^{๔-๕} ฉ.,เท. ยสฺมี นาวินเต^๗ ฉ.,เท.,อิ. กจฺจาม^๒ ฉ.,เท. ลิงกาลานัม^๕ ฉ.,เท. โส อ. โย^๘ ฉ.,เท.,อิ. อปฺปิยา^๓ สี่.,อิ. สกฺกณานญจ^๖ อ. โย^๙ ฉ.,เท. สตัม อ. สุตตานัม

- [๑๘๑๘] เอวํ เจ โน วิหฺรตํ อนฺตรายो น เหฺสฺสติ
 ตฺยหิ วาปี^๑ มหาราช มยหิ วา^๒ รฏฺฐจวตฺตณ
 อปเปวนาม ปสฺสเม^๓ อโหฺรตฺตานมจฺเจติ.

ตติยํ ขวนหฺสชาตกั.

๔. จุลนารทกสฺสปชาตกั^๔ (๔๗๗)

- [๑๘๑๙] “น เต กฏฺฐจาณิ ภินฺณานิ น เต อุกฺกมาภตํ
 อคฺคิปี เต น หาสิตो^๕ ภินฺนุ มนฺโทว ฌายสิ.
 [๑๘๒๐] น อุตฺตเห วเน วตฺถุ กสฺสปามนฺตยา มิ ตํ
 ทฺกฺโข วาโส อรณฺณสฺมี รฏฺฐํ อิจฺฉามิ คนฺตเว.
 [๑๘๒๑] ยถา อหิ อิตฺโต คนฺตวา ยสฺมี ชนปเท วสํ
 อาจารย์ พุรฺหฺเม สิฏฺเฆยฺยํ ตํ ฌมฺมํ อนฺุสาส มํ.
 [๑๘๒๒] สเจ อรณฺณํ หิตฺวาน วนมฺูลผลานิ จ
 รฏฺฐเจ โรจยเส วาสํ ตํ ฌมฺมํ นิสาเมหิ เม.
 [๑๘๒๓] วิสํ มา ปฏฺฐิเสวิตฺถ^๖ ปปาตํ ปรีวชฺชย
 ปงฺเก จ มา วิสํทิตฺโต ยตฺโต อาสีวิเส^๗ จเร.
 [๑๘๒๔] ภินฺนุ วิสํ ปปาโต วา ปงฺโก วา พุรฺหมจารินํ
 กํ ตวํ อาสีวิสํ พฺรหฺมิ^๘ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต.

^๑ ฉ.,เท. จาปี

^๓ ฉ.,เท. ปสฺสเม

^๕ ฉ.,เท. หาปีโต

^๗ ฉ.,เท.,อิ. จาสีวิเส

^๒ ฉ.,เท. จ

^๔ ฉ.,เท. จุลนารทชาตกั อิ. จุลนารทชาตกั

^๖ ฉ.,เท. ปฏฺฐิเสวิตฺโต

^๘ ฉ.,เท. พฺรหฺมิ

- [๑๘๒๕] อาสโว ตาต โลกสมิ สุรา นาม ปวฺจุจติ
 มนุญญา^๑ สุรภี วคฺคฺ มชฺชชฺททสรูปมา^๒
 วิสํ ตทาหุ อริยา [^๓] พุรหฺมจริยสุส นารท.
- [๑๘๒๖] อิตฺติโย ตาต โลกสมิ ปมตฺตํ ปมเถนฺติ ตา
 ฆรณฺติ มุณีโน^๔ จิตฺตํ ตูลํ ภวฺจิว มาลฺลโต
 ปปาโต เอส อกฺขาโต พุรหฺมจริยสุส นารท.
- [๑๘๒๗] ลาโภ สีโลโก สกฺกาโร ปุชา ปรฺกฺเลสุ จ
 ปงฺโก เอโสว^๕ อกฺขาโต พุรหฺมจริยสุส นารท.
- [๑๘๒๘] มหนฺตา^๖ ตาต ราชาโน อาวสนฺติ มหิ อิมํ
 เต ตาทิเส มนุสฺสสินฺเห มหนฺเต ตาต นารท.
- [๑๘๒๙] อิสฺสรานํ อธิปฺตีนํ น เตสํ ปาทโต จเร
 อาสีวิโสติ^๗ อกฺขาโต พุรหฺมจริยสุส นารท.
- [๑๘๓๐] ภาตฺตตฺโต ภาตฺตกาเล จ^๘ ยํ เคหํ อุปสงฺกเม
 ยเทตฺถ กุสลํ ชญฺญา ตตฺถ ฆาเสสนํ จเร.
- [๑๘๓๑] ปวิสิตฺวา ปรฺกฺลํ ปานตฺโต^๙ โภชนาย วา
 มิตํ ขาเท มิตํ ภาณฺเช น จ รูเป มนํ กเร.
- [๑๘๓๒] คฺกุจฺจํ^{๑๐} มชฺชํ กิราสณฺจ^{๑๑} สภาณิกิรณานิ^{๑๒} จ
 อารกา ปริวชฺเชหิ ยานีว วิสมํ ปถนฺติ.

จตุตถํ จุลลนารทกตฺตปชาตกํ.

^๑ ฉ., เท., อ. มนุญโย

^๒ ฉ., เท. สาทฺชชฺททสรูปโม อ. สาทฺชชฺททสรูปามา

^๓ ฉ., เท. เส

^๔ ฉ., เท., อ. ฆรณฺติ ยฺวิโน ^๕ ฉ., เท. เอโส จ

^๖ หมดอายุ 12/06/2566

^๗ ฉ., เท., อ. สสฺตฺถา

^๘ ส., อ. อาสีวิโส โส

^๙ อ. ยํ ^{๑๐} ฉ., เท. ปานตฺถํ

^{๑๑-๑๒} ฉ., เท., อ. โคจฺจํ มชฺชํ กิราสณฺจ ^{๑๓} ฉ., เท., อ. สภา นิกิรณานิ, "สภาณิกิรณานิตีปิ ปาโจ.

๕. พุทธชาตกัม (๔๗๘)

- [๑๘๓๓] “ทุเต เต พุรุหมะ ปาหะสิ คังคาตีสสมิ ฌายโต
เตสํ ปุณฺณโจ น พุยาภาสิ ทุกฺขํ ตฺยหิ^๑ มตํ นุ เต.
- [๑๘๓๔] สเจ เต ทุกฺขมุปฺปชฺเช กาสินํ รฏฺฐจวทฺธน
มา โข นํ ตสฺส อกฺขาหิ โย ตํ ทุกฺขา น โมจเย.
- [๑๘๓๕] โย^๒ ตสฺส^๒ ทุกฺขชาตสฺส เอกงฺคมปิ^๓ ภาคโส^๓
วิปฺปโมเจยฺย ฌมฺเมน กามํ ตสฺส ปเวทย.^๔
- [๑๘๓๖] สุวิชานํ สีคาลานํ สกฺขนฺตานญฺจ^๕ วสฺสิตํ.
มนุสฺสวสฺสิตํ ราช ทฺวพฺพิชานตรํ ตโต.
- [๑๘๓๗] อปิ เจ มณฺณตํ โปโส ฌาติ มิตฺโต สขาติ วา
โย ปุพฺเพ สุมโน หุตฺวา ปจฺฉา สมฺปชฺชเต ทิโส.
- [๑๘๓๘] โย อตฺตโน ทุกฺขมณฺณปุณฺณโจ
ปเวทยे ชนฺตุ อกาลรูป
อนนฺทินो^๖ ตสฺส ภาวนฺติ มิตฺตา^๗
หิตะสิโน ตสฺส ทุกฺขี ภาวนฺติ.
- [๑๘๓๙] กาลญฺจ ฌตฺวาน ตถาวิชสฺส
เมธาวิเน เอกมณํ วิทิตฺวา
อกฺเขยฺย ติปฺปานิ^๘ ปรสฺส ธีโร
สณฺหํ คิริ อตฺถวดี ปมฺญฺเจ.

^๑ ส. คุยหิ มตํ จ., เท. คุยหมตํ^{๓-๓} ส. อ. เอกนฺตมปิ ภาสโต^๕ จ., เท. สกฺขนานญฺจ^๗ ส., อ. ภาวนตฺมิตฺตา^{๒-๒} อ. โย จ ตถา^๔ ส. ปเวทย^๖ จ., เท. อานนฺทินโน^๘ จ., เท. ติปฺพานิ, เอมฺมปริปิ.

- [๑๘๔๐] สเจ จ ชณฺเณ อวิสยหฺมตฺตโน
 น^๑ เตหิ มยฺหิ สุขาคมาย^๑
 เอโกว ติปฺปานิ สหะยฺย ธีโร
 สจฺจํ หิโรตฺตปฺปมเปกฺขมาโน.
- [๑๘๔๑] อหิ รกฺขจฺฉานิ วิจฺจรฺนโต นิคเม ราชธานีโย
 ภิกฺขมาโน มหาราช อัจฉริยสุส ธนตฺถิโก.
- [๑๘๔๒] คหปตี ราชปฺริเส มหาสาลเ จ พฺรหฺมณเ
 อลตฺถํ สตฺต นิกฺขานิ สุวณฺณสุส ชนาธิป
 เต เม นกฺขจฺฉา มหาราช ตสฺมา โสจามหิ ภูสํ.
- [๑๘๔๓] ปฺริสา เต มหาราช มนฺसानุวิจฺจิตฺตา
 นาลํ ทุกฺขา ปโมเจตฺถํ ตสฺมา เตสํ น พยาหรี.
- [๑๘๔๔] ตวณฺจ โข เม มหาราช มนฺसानุวิจฺจิตฺโต
 อลํ ทุกฺขา ปโมเจตฺถํ ตสฺมา ตฺยหิ ปเวทียิ.
- [๑๘๔๕] ตสฺสาทาสิ ปสฺนฺนจิตฺโต^๒ กาสินํ รกฺขจฺฉทฺธโน
 ชาตฺรปฺมเย นิกฺเข สุวณฺณสุส จตฺตทฺทสาติ.

ปญฺจมํ ทฺวตฺชาตํ.

๖. กาลิงคโพธิชาตํ (๔๗๕)

- [๑๘๔๖] “ราชา กาลิงฺโค จกฺกวตฺติ ฐมฺเมเน ปจฺวิมฺบุสาสิ^๓
 อคมาสิ^๔ โพธิสมีป นาเคน มหานุกฺกาเวเน.

๑-๑ หมายเหตุ 12/06/2566

๑-๑ ส.อ. นาย นิตติ มยฺห สุขาคมา

๓ จ.ท. ปจวิมบุสาส

๒ จ.ท.อ. ปสนนจิตโต

๔ จ.ท. อคมา

- [๑๘๔๗] กาลิงโค ภารทวาชโ จ ราชานํ กาลิงคํ สมณโกลณณํ
จกุกวตตตยโต ปริคคเหตฺวา^๑ ปณฺชลీ อิทมโวจ
- [๑๘๔๘] ปจฺโจโรห มหาราช ภูมิภาโค ยถา สมณฺคฺติโต^๒
อิธ อนธิวรา พุทฺธา อภิสมฺพุทฺธา วิโรจนฺติ.
- [๑๘๔๙] ปทกฺขิณโต อาวณฺณฺญา ตินฺนลตา อสฺมี ภูมิกาสฺมี
ปจฺวิยา อยํ^๓ มณฺโฑ อิติ โน สุตํ [^๔] มหาราช.
- [๑๘๕๐] สาครปริยนฺตาย (เมทนียา) สพฺพภูตตฺรณียา
ปจฺวิยา อยํ มณฺโฑ โอโรหิตฺวา นโม กโรหิ.
- [๑๘๕๑] เย เต ภวนฺติ นาคา จ อภิชตา จ กุณฺชรา^๕
เอตฺตาวตา ปเทสํ เต นาคา เวมุปยนฺติ.^๖
- [๑๘๕๒] อภิชโต [^๗] นาโค กามํ เปเสหิ กุณฺชรํ ทนฺตี
เอตฺตาวตา ปเทโส จ^๘ น สกฺกา นาคเณ อูปคนฺตุ^๙
- [๑๘๕๓] ตํ สุตฺวา ราชา กาลิงโค เวยฺยณฺชนิกวโจ นิสาเมตฺวา
สมฺเปเสสิ นาคํ อญฺยาม^{๑๐} มยํ ยถา^{๑๑} อิทํ วจนํ.
- [๑๘๕๔] สมฺเปสฺสโต จ รณฺณา นาโค โกณฺโจว อภินทิตฺวาน
ปฏฺิสกฺกิตฺวา นิสฺสีทิ ครุภาร^{๑๒} อสฺหมาโน.
- [๑๘๕๕] กาลิงโค ภารทวาชโ นาคํ ขีณายุกํ
วิทิตฺวาน^{๑๓} ราชานํ กาลิงคํ ตรมาโน

^๑ อ. ปรีณฺตฺวา^๒ ฉ., เท. สมณฺคฺคโต^๓ ฉ., เท. นากิยํ^๔ ฉ., เท. มนฺเต^๕ "อภิชตา มาติโต จ ปิตโต จาติปิ ปาโจ.^๖ "เนวมุสฺสหนฺตฺติปิ ปาโจ.^๗ ส., อ. เต^๘ ฉ., เท., อ. จสฺสทโท น ทิสฺสติ.^๙ ฉ., เท., อ. มุปกนฺตุ^{๑๐} ส., ฉ., เท. อุตฺตม^{๑๑} ฉ., เท. ยถิมสฺสิทํ^{๑๒} ฉ., เท. ครุว ภาร^{๑๓} อ. วิทิตฺวา

อชฺฌภาสิตุถ อณฺณํ สงฺกม นาคํ
นาโค ขีณายุกโก มหาราช.

[๑๘๕๖] ตํ สุตฺวา กาลิงฺโก ตรมาโน
 สงฺกมิ นาคํ สงฺกนฺเตว รณเณ
 นาโค ตตฺถเณ ปติ ญมฺยา
 เวยฺยณฺชนิกวโจ ยถา ตถา อหุ นาคो.

[๑๘๕๗] กาลิงคภาารทฺวาชํ กาลิงฺโก^๑ พฺรหฺมณฺโณ อิทมวโจ^๒
 ตฺวเมวาสิ สมฺพทุโธ สพฺพญฺญู | สพฺพทสฺสาวิ.

[๑๘๕๘] ตํ อนทฺทวาเสนฺโต กาลิงฺโก^๓ พฺรหฺมณฺโณ อิทมวโจ
 เวยฺยณฺชนิกา หิ มยํ พฺพุทฺธา สพฺพญฺญูโน^๔ มหาราช.

[๑๘๕๙] สพฺพญฺญู สพฺพวิฑฺฐ จ พฺพุทฺธา [^๕] ลกฺขเณน ชานนฺติ
 อาคมพลสา^๖ หิ มยํ พฺพุทฺธา สพฺพํ ปชานนฺติ.

[๑๘๖๐] ปหฺสิตฺวาน^๗ สมฺโพธิ นानาตุริเยหิ วิชฺขมาเนหิ
 มาลาวิเลปนํ^๘ อภิริทฺวา^๙ ปาการปริกฺขเป^{๑๐} กาเรสิ.^{๑๑}

 อถ ราชฯ ปายาสิ.

[๑๘๖๑] สญฺจิवाหสฺสสฺสานิ ปฺปฺปฺมานิ^{๑๒} สนฺนิปาตยิ
 ปฺุเชสิ ราชฯ กาลิงฺโก โพธิมณฺฑมณฺตุตฺตรนฺติ.

 นญฺจํ กาลิงฺคโพธิชาตกํ.

^๑ จ.,เท. ราชฯ กาลิงค์

^๒ จ.,เท. เอตทวโจ

^๓ จ.,เท. กาลิงค์

^๔ อ. สพฺพญฺญูโน ว

^๕ จ.,เท. น

^๖ อ. อาคมปริสา

^๗ ส.อ. มหายิตฺวาน จ.,เท. มหายิตฺวาน

^{๘-๘} ส.อ. มาลาคนฺธวิเลปนํ อหริทฺวา

^{๙-๙} จ.,เท.,อ. อถ ราชฯ มนฺปายาสิ

^{๑๐} จ.,เท. สญฺจิवाหสฺสสฺสานิ ปฺปฺปฺมานิ อ. สญฺจิवाหสฺสสฺสานิ ปฺปฺปฺมานิ

๗. อภิตุติชาตกัม (๔๘๐)

- [๑๘๖๒] “อภิตุตี ทิสฺวาน สมฺมตัม” สกฺโก ภูตปตี พุริ
 กิ ปตฺถยํ มหาพฺรหฺเม เอโก สมฺมสิ จมฺมนิ.
- [๑๘๖๓] ทุกฺโข ปุณฺณวโ สกฺก สรรสฺส จ เกทํ
 สมฺโมหฺมรณํ ทุกฺขํ ตสฺมา สมฺมามิ วาสว.
- [๑๘๖๔] เอตสฺมี เต สฺลปฺเต ปฏฺฐเป^๒ สุภาสิเต
 วรํ กสฺสป เต ทมฺมิ ยงฺกิญฺจิ มนสิจฺฉสิ.
- [๑๘๖๕] วรณฺเจ เม อโท สกฺก สพฺพภูตานิสร
 เยน ปฺตฺเต จ ทาเร จ ฐนณฺณํ ปิยานิ จ
 ลทฺธา นรา น ตปฺปนฺติ โส โลโก น มยิ วเส.
- [๑๘๖๖] เอตสฺมี เต สฺลปฺเต ปฏฺฐเป^๒ สุภาสิเต
 วรํ กสฺสป เต ทมฺมิ ยงฺกิญฺจิ มนสิจฺฉสิ.
- [๑๘๖๗] วรณฺเจ เม อโท สกฺก สพฺพภูตานิสร
 เขตฺตํ วตฺถุํ หิรณฺณญจ ควาสฺส^๓ ทาสโปริสํ
 เยน ชาเตน ชียนฺติ โส โทโส น มยิ วเส.
- [๑๘๖๘] เอตสฺมี เต สฺลปฺเต ปฏฺฐเป สุภาสิเต
 วรํ กสฺสป เต ทมฺมิ ยงฺกิญฺจิ มนสิจฺฉสิ.
- [๑๘๖๙] วรณฺเจ เม อโท สกฺก สพฺพภูตานิสร
 พาลํ น ปสฺเส น สฺสเน น จ พาเลน สํวเส
 พาเลนลฺลาปสฺลลาปํ น กรเ น จ โรจเย.

- [๑๘๗๘] ททโต [^๑] เม น ขีเยถ ทตฺวา นานุตเปยฺยหํ
ททำ จิตฺตํ ปสาเทยฺยํ เอตํ สกฺก วรํ วเร.
- [๑๘๗๙] เอตสฺมี เต สฺลปิเต ปฏฺฐิเป สฺภาสิตเต
วรํ กสฺสป เต ทมฺมิ ยงฺกิญฺจิ มนสิจฺจนฺติ.
- [๑๘๘๐] วรณฺเจ เม อโท สกฺก สพฺพภูตานมิสฺสร
น มํ ปุณฺ อูเปยฺยาสี เอตํ สกฺก วรํ วเร.
- [๑๘๘๑] พหฺุหิ วตฺตจฺริยาหิ^๒ นรา จ อถ นาริโย
ทสฺสนํ อภิกงฺขนฺติ กิณฺุ เม ทสฺสเน ภายํ.
- [๑๘๘๒] ตํ ตาทิสํ เทวณฺณ^๓ สพฺพกามสมิทฺธินํ
ทิสฺวา ตโป ปมชฺเชยฺย^๔ เอตํ เต ทสฺสเน ภายนฺติ.

สตฺตมํ อภิกฺคฺติชาตกั.

๘. ตกการิยชาตกั (๔๘๑)

- [๑๘๘๓] “อหเมว ทฺพฺภาสิตํ ภาสิ พาโล
ภะโกวรณฺเณ อหิมวฺหายมาโน^๕
ตกการิเย โสพฺภมิมํ ปตามิ
น กิเรว สาธุ อติเวลภาณิ.
- [๑๘๘๔] ปปโปติ มจฺโจ อติเวลภาณิ
พนฺธํ วรํ โสภปฺริทฺทวณฺจ

^๑ อิมตฺตํ ๑๒/๐๖/๒๕๖๖

^๒ อ. เทวณฺณ

^๔ อ. อหิมวฺหาโน

^๒ ฉ., เท. วตฺตจฺริยาหิ

^๔ ฉ., เท. ปมชฺเชยฺย

อตฺตานเมว ครหาสิ เอตถ^๑
 อัจริย^๒ ตํ นิภฺชนนฺติ^๓ โสพฺพะ.

[๑๘๘๕]

กิเมวาทิ^๔ ตฺถุณฺทิลํ อนุปฺจุจฺจิ
 กเรยฺยาสํ^๕ ภาตริ กาลิกาย^๖
 นคฺโควหิ วตฺถยฺกณฺจ ชิน
 อยมฺปิ อดฺโถ พหุตาทีโสว.

[๑๘๘๖]

โย ยฺชฺชมา นานํ อยฺชฺชมาโน
 เมณฺทนฺตรํ อจฺจุปฺตี กุลิงโค
 โส ปีสิตโต เมณฺทสิเรหิ ตตฺถ
 อยมฺปิ อดฺโถ พหุตาทีโสว.

[๑๘๘๗]

จตุโร ชนา โปตฺถกมคฺคเหสุ
 เอกณฺจ โปสิ อนุรกฺขมานา
 สพฺเพว เต ฆินฺนสิรา สยีสุ
 อยมฺปิ อดฺโถ พหุตาทีโสว.

[๑๘๘๘]

อชา ยถา เวพฺพคฺคฺคพฺสมี พนฺธา^๗
 อเวกฺขิปนฺตี^๘ อสิมชฺชคจฺจิ
 เตเนว ตสฺสา คลกํ วิกนฺตา^๙
 อยมฺปิ อดฺโถ พหุตาทีโสว.

[๑๘๘๙]

นยิเม^{๑๐} เทวา นาปิ^{๑๑} คณฺฐพฺพปฺตฺตา
 มิกา อิเม อดฺธวสาภตา^{๑๒} อิเม^{๑๓}

^๑ ส. เอตโต^๒ จ., เท., อ. กิเมวาทิ^๓ จ., เท., อ. พหุตา^{๔-๕} จ., เท. อิเม น เทวา น^{๖-๗} จ., เท., อ. อาเจร ยํ ตํ นิภฺชนนฺติ^๘ จ., เท., อ. กเรยฺย สํ^๙ จ., เท. อวฺกฺขิปนฺตี^{๑๐-๑๑} จ., เท. อดฺธวสํ คตา เม^{๑๒} จ., เท., อ. กาลิกาย^{๑๓} จ., เท., อ. คลกจากนฺตี

เอกญจ นํ สายมาเส ปจนตุ
เอก^๑ ปุณปฺปาตฺราเส^๒ ปจนตุ.

[๑๘๙๐]

สํ สหสฺसान^๓ ทุพฺภาสิตาน^๔
กลมฺปิ นาคุฉติ^๕ สุภาสิตสฺส
ทุพฺภาสิตํ สงฺกมาโน กิเลโส
ตสฺมา ตุนฺหิ กิปริโส^๖ น พาลุยา.

[๑๘๙๑]

ยา เมสา พุยาภาสิ^๗ ปมฺญจเถตํ
คิริญจ นํ หิมวนฺตํ นยนตุ
อิมญจ โข เทนตุ มหानสาย
ปาโตว นํ ปาตฺราเส ปจนตุ.

[๑๘๙๒]

ปชฺชุนฺนาถา ปสโว ปสุนาถา อยํ ปชา
ตุวฺนาโถสฺมิ^๘ มหาราช อมฺหนาถา^๙ มม ภริยา^{๑๐}
ทฺวินฺนมณฺญตริ ญตฺวา มุตฺโต คจฺเจยฺย ปพฺพตฺ.

[๑๘๙๓]

น เว นินฺทา สุปริวชฺชยาถ^{๑๑}
นानาชนา เสวิตพุพา ชนินฺท
เยเนว เอโก ลภเต ปสํสํ
เตเนว อญฺเอย ลภเต นินฺทิตาริ.

[๑๘๙๔]

สพฺโพ โลโก ปฺรจิตฺเตน^{๑๒} อติจิตฺโต^{๑๓}
สพฺโพ โลโก จิตฺตฺวา สมฺหิ^{๑๔} จิตฺเต^{๑๕}

^{๑-๑} สี่,อี. เอกญจ นํ ปาตฺราเส

^๒ ฉ.,เท. นาคุฉนฺติ

^๓ ฉ.,เท. พุยาภาสิ

^{๔-๗} ฉ.,เท. นาโถหํ ภริยาย เม

^๘ ฉ.,เท. ปฺรจิตฺโต อี. ปฺรจิตฺโต

^{๒-๒} ฉ.,เท. สหสฺसानิ ทุภฺภาสิตานิ

^๔ ฉ.,เท.,อี. กิปริสา

^๖ ฉ.,เท. ตฺวํ นาโถสิ

^๙ ฉ.,เท. สุปริวชฺชเยถ

^{๑๐} อี. อจิตฺโต

^{๑๑-๑๑} อี. จิตฺตฺวาสมฺหิ

ปจเจกจิตฺตา ปุณฺณํ สพฺพสฺสตา
กสฺสึช จิตฺตสฺส วเส น วตฺเต.

[๑๘๙๕]

ตุณฺหิ อหุ^๑ กิปรุโส สกริโย
โยทานิ พุยาภาสิ^๒ ภยสฺส ภิตโต
โสทานิ มุตฺโต สุขิโต อโรโค
วาจา กิเรวตฺถวตี^๓ นรานนฺติ.

อภฺจมนํ ตกฺกการิยชาตกํ.

๕. รุรัมภิชาตกํ^๔ (๔๘๒)

[๑๘๙๖]

“ตสฺส^๕ คามวรี ทมฺมิ นาริโย จ อลงฺกตา
โก^๖ เม ตํ มิคมกฺขาสิ มิคานํ มิคมุตฺตมํ.

[๑๘๙๗]

มยฺหิ คามวรี เทหิ นาริโย จ อลงฺกตา
อหิ เต มิคมกฺขิสฺส มิคานํ มิคมุตฺตมํ.

[๑๘๙๘]

เอตสฺมี วนสณฺทสฺมี อมฺพา สาลา จ ปุปฺพิตา
อินฺทโคปกสณฺจนฺหา เอตฺถโส ติฏฺฐติ^๗ มิโค.

[๑๘๙๙]

ธนฺโ อเทวฺธมฺ^๘ กตฺวาน อุตฺตํ สนนฺยหฺพาคมิ^๙
มิโค จ ทิสฺวา ราชา นํ ทูรโต อชฺฌภาสถ

[๑๙๐๐]

อาคเมหิ มหาราช มา มํ^{๑๐} วิชฺฌิ รเถสภ
โก นุ เต อิทมกฺขาสิ เอตฺถโส ติฏฺฐติ มิโค.

^๑ ฉ., เท. อหุ^๒ ฉ., เท. พุยาหาสิ^๓ เท. วาจากิเรวตฺถวตี^๔ ฉ., เท. รุรัมภิชาตกํ อ. รุฐชาตกํ^๕ ส., อ. กสฺส^๖ ฉ., เท. โย^๗ ฉ., เท. ติฏฺฐเต, เอวฺมุปริปี.^๘ อ. อเทวฺธมฺ^๙ ส., อ. สนนฺยหฺพาคมิ^{๑๐} อ. เม

- [๑๙๐๑] เอส ปาปจโร ไปโส สมม ติฏฐติ อารกา
โส หิ^๑ เม อิทมกฺขาสิ เอตเถโส ติฏฐติ มิโค.
- [๑๙๐๒] สจจํ กิเรวมาหํสุ นรา เอกจฺจียา อิท
กญฺจํ นิปาวตํ^๒ เสยโย น เตวเวกจฺจียो นโร.
- [๑๙๐๓] กิณฺณุ รุรุ ครหสิ มิคานํ
กี ปกฺขินํ กี ปน มานุสํ
ภยํ หิ มํ วินฺทติ นปฺปรูป
สุตฺวาน ตํ มานุสํ^๓ ภาสमानํ.
- [๑๙๐๔] ยมฺพุทฺธี วาหเน วุญฺหมานํ
มโหเทเก สลิลเ สีมฺโสเต
ตโตนิทานํ ภายมาคตํ มม
ทุกฺโข หเว ราช อสพฺภิ สงฺคโม.
- [๑๙๐๕] โสหํ จตฺตปฺตตมิมํ วิหงฺคมํ
ตณฺฺจจิทํ หทเย โอสขฺขามิ
หนามิ ตํ มิตฺตทฺพุทฺธิ^๔ อกิจฺจการี
โย ตาทิสํ กมฺมกตํ น ชาเน.
- [๑๙๐๖] ธีรสฺส พาลสฺส หเว ชนินฺท
สนฺโต วธํ นปฺปสฺสนฺติ ชาตุ
กามํ ฌรํ คจฺจตุ ปาปชฺชโม

^๑ หมดอายุ 12/06/2566
๑. น.,เท. โสย

^๓ น.,เท.,อิ. มานุสี

^๒ ส.,อิ. วิปลาวิทํ น.,เท. นิปลวิทํ

^๔ อ. มิตฺตทฺพุทฺหมกิจฺจการี

ยญจสฺส ภาตตํ^๑ ตเทตสฺส เทหิ
อหญจ เต กามกโร ภวามิ.

[๑๙๐๗] อทฺฐา รุรุ^๒ อญฺญตโร สํ โส
โย ทุพฺภิกฺโข^๓ มานุสสฺส น ทุพฺภิก
กามํ ฆริ คจฺจตุ ปาปชฺชโม
ยญจสฺส ภาตตํ^๑ ตเทตสฺส ทมฺมิ
อหญจ เต คามวริ^๔ ททามิ.

[๑๙๐๘] สุวิชานํ ลิกาลานํ สกฺขนฺตานญจ วสฺสิตํ
มนุสฺสวสฺสิตํ ราช ทุพฺพิชานตรํ ตโต.

[๑๙๐๙] อปิ เจ มญฺญตี โปโส ฌาติ มิตฺโต สขาติ วา
โย ปุพฺเพ สุมฺโน หุตฺวา ปจฺฉา สมฺปชฺชเต ทิโส.

[๑๙๑๐] สมากตา ชานปทา เนคมา จ สมากตา
มิกา ฌญฺมานิ^๕ ชาทนต์ิ ตํ เทโว ปฏฺิเสชตุ.

[๑๙๑๑] กามํ ชนปโท มาสิ รฏฺฏญฺจาปิ วินสฺสตุ
น เตววาทิ รุรุ^๒ ทุพฺภเก ทตฺวา อภย ปกฺขินิ.^๖

[๑๙๑๒] มา เม ชนปโท อาสิ มา^๗ มํ ชนปโท อหุ^๗
น เตววาทิ มิคราชสฺส วริ ทตฺวา มุสา ภณฺเตติ.

นวมํ รุรุมิกชาตกํ.

^๑ ฉ., เท. ภฏฺจํ, เอมฺปริปิ.

^๓ ฉ., เท. ทุพฺภโต อี. ทุภโต

^๕ ฉ., เท. สสฺซานิ

^{๗-๗} ฉ., เท. รฏฺฏญฺจาปิ วินสฺสตุ

^๒ ฉ., เท., อี. รุรุ

^๔ ฉ., เท., อี. กามจาร์

^๖ ฉ., เท. ทกฺขินิ

๑๐. สรรพชาติกัม^๑ (๔๘๓)

- [๑๙๑๓] “อาสีเสเถว” ปุริโส น นิพพินุเทยฺย ปณฺธิโต
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตตานํ ยถา อิจฺฉี ตถา อหุ.
- [๑๙๑๔] อาสีเสเถว” ปุริโส น นิพพินุเทยฺย ปณฺธิโต
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตตานํ อุกกา ถลมุพฺภตฺ.
- [๑๙๑๕] วายเมเถว ปุริโส น นิพพินุเทยฺย ปณฺธิโต
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตตานํ ยถา อิจฺฉี ตถา อหุ.
- [๑๙๑๖] วายเมเถว ปุริโส น นิพพินุเทยฺย ปณฺธิโต
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตตานํ อุกกา ถลมุพฺภตฺ.
- [๑๙๑๗] ทุกฺขุปนฺนิโตปิ นโร สปญฺโณ
อาสี น จินฺนุเทยฺย สุขาคฺมาย
พหุ หิ ผสฺสา อหิตา หิตา จ
อวิตกฺกิตาโร^๓ มจฺจุมฺปปฺพชฺชนฺติ.^๓
- [๑๙๑๘] อจินฺติตมฺปิ ภาวติ จินฺติตมฺปิ วินสฺสติ
น หิ จินฺตตามฺยา โภคา อิตฺถิยา ปุริสฺสฺส วา.
- [๑๙๑๙] สรรภํ คิริทฺถคฺคสฺมี ยํ ตวํ อนุสฺสรี ปุเร
อลีนจิตฺตสฺส ตวํ วิกฺกนฺตมฺนุชฺชีวสิ.
- [๑๙๒๐] โย ตํ วิทฺถคฺคา นรกา สมฺพุทฺธิ
สีลาย โยคฺคํ สรโภ กริตฺวา

ทุกขุปนี^๑ มจจุมุขา ปโมจยิ
อลีนจิตต^๒ ตเมว^๓ วเทสิ.

[๑๙๒๑]

กี ตวั นุ ตตเถว ตทา อโหสิ
อุทากุ เต โกจิ ตํ เอตทกขา
วิฏฐจ^๔โท^๕ นุสิ สพพทสสิ
ณานํ นุ เต พุราหุมน ภิสรูป.

[๑๙๒๒]

น เจวาคี ตตถ ตทา อโหสิ
น จาปี เม โกจิ นํ เอตทกขา
คาถาปทานญจ สุภาสิตานํ
อตถํ ตทาเนนติ ชนินท ธีรา.

[๑๙๒๓]

อาทาย ปตต^๖ ปรวิริยชาติ
จาเป สรํ กี วิจิกิจจเส ตวั
นุณโณ^๗ สโร สรภํ หนตุ ขิปเป
อนนํ หิ เอตํ วรปณณ รมโย.

[๑๙๒๔]

อทฐา ปชานามิ อหंपิ เอตํ
อนนํ มิโค พุราหุมน ขตติยสุล
ปพเพ กตญจ อปจายมาโน
ตสฺมา มิคํ สรภํ โน หนามิ.

[๑๙๒๕]

เนโส มิโค มหาราช อสุเรโส ทิสมปติ
เอตํ หนตฺวา มนุสฺสินท ภาสสุ อมราชิป.

[๑๙๒๖] สเจ จ ราช^๑ วิจิกิจฺจนเส ตูว
 หนตุ^๒ มิคํ สรภํ สหายกํ [๒]
 สปุตฺตทาโร นรวิรเสฏฺฐ^๓
 คนฺตวา^๔ ตูว เวตรณิ ยมสฺส.

[๑๙๒๗] กามิ อหิ ชานปทา จ สพฺเพ
 ปุตฺตา จ ทารา จ สหายสงฺฆา
 คจฺเฉมฺมุ ตํ เวตรณิ ยมสฺส
 น เตวว หนฺนเย^๕ มม ปาณทสฺส.^๕

[๑๙๒๘] อยิ มิโค กิจฺจนคตสฺส มยหิ
 เอกสฺส กตฺตา วิวนสฺมิ โฆเร
 ตํ ตาทิสํ ปุพฺพกิจจํ สรณฺโต
 ชานํ มหาพฺรหฺเม กถิ หนฺนเยยิ.

[๑๙๒๙] มิตฺตาทิราธิ จิรเมว ชิว
 รชฺชํ อิมิ ฐมฺมคฺเณ ปสาส
 นาริคเณหิ ปริจารยนฺโต^๖
 โมทสฺสุ รฏฺเฐ ติทิเวว วาสโว.

[๑๙๓๐] อกฺโกธโน นิจฺจปสฺนฺนจิตฺโต
 สพฺพาติถิ ปาหฺนเก^๗ กริตฺวา^๗

^๑ ฉ., เท. ราช

^๓ ส., อ. นรวิริยเสฏฺฐ

^{๕-๕} ฉ., เท. หนฺนโย มม ปาณโท โย อ. หนฺนโย มม ปาณทสฺส

^๖ ฉ., เท. ปริจารยนฺโต

^๒ ส., อ. เม

^๔ อ. คนฺตา

^{๗-๗} ฉ., เท. ยาจโยโค ภวิตฺวา

ทตฺวา จ ภูตฺวา จ ยถาภูทวํ
อนินฺทิตฺโต สคฺคมฺเปหิ จานนฺติ.

ทสมํ สรรพชาตกํ.

เตรสกนิปาโต นิฏฺฐิตฺโต.

ตสฺสทุทธานํ

วรมมฺพกุจาริ^๑ สหฺสวโร
อถรรณณสฺมี พุตฺตกปณฺจมโก
อถ โพธิ อกิตฺติ สุตกฺกรินา
อถ รุรัมมิเคน ปโร สรโภติ.

๑๔. ปกิณณกนิปาโต

๑. สาลิกะทวารชาตกัม (๔๘๔)

- [๑๙๓๑] “สมฺปนฺนํ สาลิกะทวารํ สุวา ภุญฺชนฺติ โกสิย
ปฏฺวิเวเทมิ เต พุรุหเม น เต วาเรตุมฺสุสเห
- [๑๙๓๒] เอโก จ ตตฺถ สกุณเ โย เนสํ สพฺพสฺสุนฺทโร
ภุตฺวา สาลี ยถากามํ ตฺวณฺเฑนาทาย คจฺจติ.
- [๑๙๓๓] อุชฺฌนฺตฺ๑ วาลปาसानิ ยถา พชฺฌเมถ โส ทิโข
ชีวญฺจ นํ คเหตุวาน อานเยहि๒ มมนฺติเก.
- [๑๙๓๔] เอเต ภุตฺวา ปิวิตฺวา๓ จ ปกฺกมฺนฺติ วิหงฺคมา
เอโก พทฺโธสฺมิ ปาเสน กี ปาปํ ปกตํ มยา.
- [๑๙๓๕] อุทฺธํ ญฺนํ อญฺเฆสํ สุว อจฺโจทฺธํ ตว
ภุตฺวา สาลี ยถากามํ ตฺวณฺเฑนาทาย คจฺจสิ.
- [๑๙๓๖] โกฏฺฐนฺนํ ตตฺถ ปฺุเรสิ สุว เวรฺนฺนํ เต มยา
ปฺุฏฺโง เม สมฺม อกฺขาหิ กฺุหิ สาลี นิเชยฺยสิ.๔
- [๑๙๓๗] น เม เวรํ ตยา สทฺธิ โกฏฺฐโง มยฺหํ น วิชฺชติ
อิณํ มุญฺจามิณํ ทมฺมิ สมฺปตฺโต โกฏฺฐิสมฺพลี๕
นิธีปิ ตตฺถ นิตฺทามิ เอวํ ชานาหิ โกสิย.
- [๑๙๓๘] กิ์ทิสํ เต อิณทานํ อิณโมกฺโข จ กิ์ทิสเ
นิธินิธานมฺกฺขาหิ อถ ปาสา ปโมกฺขสิ.

- [๑๙๓๙] อชาตปุกา ตรุณา ปุตตกา มยหิ โกสิย
เต มิ ภตา ภริสสนติ ตสฺมา เตสํ อิณํ ทเท.
- [๑๙๔๐] มาตา ปิตา จ เม วุฑฺฒา^๑ ชินฺณกา คตโยพพนา
เตสํ ตฺถุณฺเฑน หาทฺถุน มุญฺเจ ปุพฺพกตํ อิณํ.
- [๑๙๔๑] อญฺเฌปิ ตตฺถ สกฺกนา ชีณปุกา สุกฺกพฺพลา
เตสํ ปุณฺณตฺถิโก ทมฺมิ ตํ นิธิ อากฺข ปณฺทิตา.
- [๑๙๔๒] อีทิสฺ^๒ เม อิณทานํ อิณโมกฺโข จ อีทิสฺ^๓
นิธินิธานมกฺขามิ^๔ เอวํ ชานาหิ โกสิย.
- [๑๙๔๓] ภทฺทโก วตายํ ปกฺขี ทิโช ปรมชฺชมิโก
เอกจฺเจสฺส มนุสฺเสสฺส อयํ ชมฺโม น วิชฺชติ.
- [๑๙๔๔] ภุญฺช สาลิ ยถากามํ สห สพฺเพหิ ฌาติภิ
ปฺนปิ สฺว ปสฺสเสม ปิยํ เม ตว ทสฺสนํ.
- [๑๙๔๕] ภุตฺตญฺจ ปิตญฺจ ตวสฺสมมฺหิ
รตฺตติญฺจ^๕ โน โกสิย เต สกาเส
นิกฺขิตตฺตทณฺเฑสฺส ททาหิ ทานํ
ชินฺณเณ จ มาตาปิตโร ภรฺสฺส.
- [๑๙๔๖] ลกฺขี วต เม อุทฺปาติ อชฺช
โยหิ^๖ อทฺสฺสํ ปรมํ^๖ ทิชนํ
สฺวสฺส สุตฺวาน สฺกาสิตานิ
กาหามิ ปุณฺณานิ อนปฺปกาณิ.

^๑ จ.เท. ๑๒/วุฑฺฒา^๓ ส.อ. อีทิส^๕ อ. รติ จ^๒ ส.อ. อีทิส^๔ อ. นิธิ นิทาน อุกฺขาตํ^{๖-๖} จ.เท. โย อุทฺทาสสิ ปวริ

- [๑๙๕๔] อิมํ มยฺหํ หทยโสภํ ปฏิมุญฺจตุ ราชปุตฺต ตว ชายา
โย มยฺหํ หทยโสโก ก็ปริสํ อเวกฺขมานาย.
- [๑๙๕๕] มา จ ปุตฺตํ^๑ มา จ ปตี อทฺทกฺขิ ราชปุตฺต ตว มาตา
โย ก็ ปริสํ^๒ อวชิ อทฺทกํ มยฺหํ กามาหิ.
- [๑๙๕๖] มา จ ปุตฺตํ มา จ ปตี อทฺทกฺขิ ราชปุตฺต ตว ชายา
โย ก็ปริสํ อวชิ อทฺทกํ มยฺหํ กามาหิ.
- [๑๙๕๗] มา ตวํ จนฺตเว โรทิ มา โสจิ วนติมิรมตฺตกฺขิ
มม ตวํ เหฬิสิ^๓ ภริยา ราชกุเล ปุชิตา นาริภิ.^๔
- [๑๙๕๘] อปิ ญฺุณหาหํ มริสฺสํ นาคํ^๕ ราชปุตฺต ตว เฬสฺส
โย ก็ปริสํ อวชิ อทฺทกํ มยฺหํ กามาหิ.
- [๑๙๕๙] อปิ ภีรูกะ อปิ ชีวิตุกามิเก ก็ปริสํ^๕ คจฺฉ หิมวณฺตํ
तालิสตคฺครโกचना^๖ อณฺเณ ตํ มिका รมิสฺสนนฺติ.
- [๑๙๖๐] เต ปพฺพตา ता จ กนฺทรา ता จ คิริคฺหาโย [^๗]
ตตฺถ^๘ ตํ อปสฺสนนฺติ ก็ปริส กถํ อหํ กาสํ.^๙
เยสุ ปพฺพเตสุ มยฺ ตอโต อภิมิมฺหา
ตตฺถ ตํ อปสฺสนนฺติ ก็ปริส กถํ อหํ กาสํ.^{๑๐}
- [๑๙๖๑] เต ปณฺณสนฺนตา รณณียา วาพมิเคหิ อนุจिณฺณา
ตตฺถ ตํ อปสฺสนนฺติ ก็ปริส กถํ อหํ กาสํ.

^๑ ส.อ. ปุตเต, เอมุปริปี.^๒ อ. โหฬิสิ^๓ อ. นาริ^๔ อ. น จ ปนาหํ^๕ จ.เท. กิมปริสิ^๖ จ.เท. ตาฬิสตคฺครโกचना^๗ จ.เท. ตเถว ติจฺฉนฺติ^๘ จ.เท. ตตฺถ, เอมุปริปี.^๙ จ.เท. กสฺส, เอมุปริปี.^{๑๐} อ.ย. คาทา สพฺพโปตฺตเกสุ น ทิสฺสติ, อฏฺฐกถายํ ปน ทิสฺสติ.

- [๑๙๖๒] เต ปุพฺผสนฺตนา รณณียา วาพมิเคหิ อนุจิณฺณา
ตตฺถ ตํ อปสฺสนฺตี กิปริส กถํ อหํ กาสํ.^๑
- [๑๙๖๓] อจฺฉา สวณฺตี คิริวนนทียो^๒ กุสุมาภิกิณฺณโสตาโย
ตตฺถ ตํ อปสฺสนฺตี กิปริส กถํ อหํ กาสํ.
- [๑๙๖๔] นีลานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส กุฏฺฐานิ ทสฺสนียานิ^๓
ตตฺถ ตํ อปสฺสนฺตี กิปริส กถํ อหํ กาสํ.
- [๑๙๖๕] ปิตานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส กุฏฺฐานิ ทสฺสนียานิ
ตตฺถ ตํ อปสฺสนฺตี กิปริส กถํ อหํ กาสํ.
- [๑๙๖๖] ตมฺพานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส กุฏฺฐานิ ทสฺสนียานิ
ตตฺถ ตํ อปสฺสนฺตี กิปริส กถํ อหํ กาสํ.
- [๑๙๖๗] ตฺวงฺคานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส กุฏฺฐานิ ทสฺสนียานิ
ตตฺถ ตํ อปสฺสนฺตี กิปริส กถํ อหํ กาสํ.
- [๑๙๖๘] เสตานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส กุฏฺฐานิ ทสฺสนียานิ
ตตฺถ ตํ อปสฺสนฺตี กิปริส กถํ อหํ กาสํ.
- [๑๙๖๙] จิตฺรานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส กุฏฺฐานิ ทสฺสนียานิ
ตตฺถ ตํ อปสฺสนฺตี กิปริส กถํ อหํ กาสํ.
- [๑๙๗๐] ยกฺขคณฺเสฺวิตะ คณฺฐมาทเน โอสเชหิ สณฺณนฺเน
ตตฺถ ตํ อปสฺสนฺตี กิปริส กถํ อหํ กาสํ.
- [๑๙๗๑] กิปริสเสฺวิตะ คณฺฐมาทเน โอสเชหิ สณฺณนฺเน
ตตฺถ ตํ อปสฺสนฺตี กิปริส กถํ อหํ กาสํ.

^๑ ฉ., เท. อยู่ คาถา สัพพไปตฺถเกสฺส ทิสฺสตี, อฏฺฐกถายมฺปน น ทิสฺสตี.^๒ อ. คิริจวนทีย^๓ ส., อ. ทสฺสนียานิ, เอวมฺปฺริป.

- [๑๙๗๒] วนฺเท เต (ปาเท) อัยรพฺรหฺเม โย เม อิจฺฉิตํ ปตี วรากิยา
อมเตน อภิสินฺนจิ สมาคตสฺมี^๑ ปิยตเมน.
- [๑๙๗๓] วิจรามทานิ คิริวนนทียो กุสุมภิกิณฺณโสตาโย
นानาทุมวสนาโย^๒ ปิยวทา อณฺณมณฺณสฺสาติ.

ทุตฺติยํ จนฺตกัณฺณรชาตกํ.

๓. มหาอุกุกุสชาตกํ (๔๘๖)

- [๑๙๗๔] “อุกุกา มิลาจา” พนฺธนฺติ ทีเป
ปชา มม ขาทิตฺตํ ปตฺถยณฺติ
มิตฺตํ สหายญฺจ วเทหิ เสนก
อาจิกฺข ฌาติพฺยสนฺนํ ทิชานํ.
- [๑๙๗๕] ทิโช ทิชานํ ปวโรสิ ปกฺขิ จ^๔
อุกุกุสราช สรณํ ตํ อุเปมิ^๕
ปชา มม ขาทิตฺตํ ปตฺถยณฺติ
ลฺลทฺทา มิลาจา ภว เม สุขาย.
- [๑๙๗๖] มิตฺตํ สหายญฺจ กโรณฺติ ปณฺทิตา
กาเล อกาเล สุขเมสมานา^๖
กโรมิ เต เสนก เอตมตฺถํ
อริโย หิ อริยสฺส กโรติ กิจฺจํ.

^๑ น., เท. สมาคตาสฺมิ

^๓ น., เท. จิลาจา, เอวมุปรีป.

^๔ น., เท. อุเปม

^๒ อ. นานาทุมวสนาโย

^๕ ส., อ. จสทโท น ทิสฺสติ. น., เท. ปกฺขิม อ. ปกฺขิ

^๖ อ. สุขมาสยานา

[๑๙๗๗] ยัม โหติ กิจจัม อนุกมฺปเกน
 อริยสฺส อริเยน กตัม ตยิทํ
 อตฺตานุรกฺขี ภาว มา อทฺยहि
 ลจฺฉาม ปุตุเต ตยิ ชีวมาเน.

[๑๙๗๘] ตเมว^๑ รกฺขาวรณํ กโรนฺโต
 สิริรเกทาปิ น สนฺตสสามิ
 กโรนฺติ เหตุ^๒ สขีนํ สขาโร
 ปาณํ จชฺนตา^๓ สตเมส ฐมฺโม.

[๑๙๗๙] สุกฺกกริ กมฺมกาสิ อนฺทชโย^๔ วิหงฺคโม
 อตฺถาย กุรฺโร^๕ ปุตุเต อทฺมรตฺเต อนาคเต.

[๑๙๘๐] จุตานิ เหเก^๖ ขลิตา สกมฺมุนา^๖
 มิตฺตานุกมฺปาย ปติฏฺฐหนฺติ
 ปุตุตา มมฺภฺญา คติมากโตสฺมิ
 อตฺถิ จเรถ มม วาริจร.^๗

[๑๙๘๑] ฐเนน ฐณฺเณน จ อตฺตนา จ
 มิตฺตํ สहाยญจ กโรนฺติ ปณฺธิตา
 กโรมิ เต เสนก เอตมตฺถํ
 อริโย हि อริยสฺส กโรติ กิจจัม.

^๑ ฉ.,เท. เตว

^๓ ส.,อิ. จชฺนติ

^๕ ฉ.,เท. กุโร

^๗ ส.,อิ. วารินฺน

^๒ ฉ.,เท. เหเก

^๔ ฉ.,เท. อนฺทชาย

^{๖-๖} ส.,อิ. เอเก ขลิตสฺสกมฺมุนา

- ตติยัม มหาอุกกุสชาตกัม.

- หมดอายุ 12/06/2566

๒ จ.,ท. อสมิต

๔-๔ สี.,อ. ทูมมขรปา เย เม

[๑๔๙๓] ปาปานิ กมฺมานิ กเรยฺย^๑ ราช
พหุสฺสุโต เจ น จเรยฺย ฌมฺมํ
สหสฺสเวโทปิ น ตํ ปฏิจฺจ
ทุกฺขา ปมฺมุญฺเจ จรณํ อปตฺวา.

[๑๔๙๔] สหสฺสเวโทปิ น ตํ ปฏิจฺจ
ทุกฺขา ปมฺมุญฺเจ^๒ จรณํ อปตฺวา
มณฺณามิ เวทา อผลา ภวนฺติ
สํยมํ จรณญฺเวยว สจฺจํ.

[๑๔๙๕] น เหว เวทา อผลา ภวนฺติ
สํยมํ จรณญฺเวยว สจฺจํ
กิตฺติญฺจ^๓ ปปโปติ อธิจฺจ เวเท
สนฺตี ปุณฺณติ^๔ จรณฺน ทนฺโต.

[๑๔๙๖] ภจฺจา มาตา ปิตา พนฺธุ^๕ เยน ชาโต สฺวเยว^๖ โส
อุทฺทาลโก อหํ โภโต โสตุถียกุลวฺสโต.^๗

[๑๔๙๗] กถํ โภ พฺราหฺมโณ โหติ กถํ ภวติ เกวลี
กถญฺจ ปรีนิพฺพานํ ฌมฺมญฺโจ กิณฺติ วุจฺจติ.

[๑๔๙๘] นีรํ กตฺวา อคฺคิมาทาย พฺราหฺมโณ
อาโปสิญฺจํ ยชํ อฺสุเสติ ยฺยปี
เอวํกโร พฺราหฺมโณ โหติ เขมิ
ฌมฺเม จิตฺเต เตน อมาปยีสฺสุ.

^๑ ฉ., เท. กเรถ อี. กโรถ

^๓ ฉ., เท. กิตฺตี หิ

๕ หมายเหตุ 12/06/2566

๕ ฉ., เท., อี. พนฺธุ

^๗ ฉ., เท. โสตุถียกุลวฺสโก อี. โสตุถียกุลวฺสโก

^๒ ฉ., เท. ปมฺมุญฺเจ

^๔ ฉ., เท. ปุณฺณติ

^๖ ฉ., เท. สเยว

[๑๙๙๙] น สุทฺธิ เสงฺเนน อตฺถิ นปิ เกวลี พฺราหฺมณเ
 น เจว ขนฺติ โสจจํ^๑ นปิ โส ปฺริณิพฺพุโต.

[๒๐๐๐] กถํ โภ^๒ พฺราหฺมณเ ไหติ กถํ ภวติ เกวลี
 กถญจ ปฺริณิพฺพานํ ฐมมฺมฺโจ กิณฺติ วุจฺจติ.

[๒๐๐๑] อเขตฺตพฺนฺธฺ อมโม นิราโส
 นิลโลภปาโป ภวโลภซีโน
 เอวํกโร พฺราหฺมณเ ไหติ เขมี
 ฐมฺเม จิตฺเต เตน อมาปยีสฺสุ.

[๒๐๐๒] ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา สุทฺธา จณฺทาลปฺกุกฺสา
 สพฺเพว โสรตา ทนฺตา สพฺเพว ปฺริณิพฺพุตา
 สพฺเพสํ สีตฺธิฏฺฏานํ อตฺถิ เสยฺโยถ^๓ ปาปิโย.

[๒๐๐๓] ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา สุทฺธา จณฺทาลปฺกุกฺสา
 สพฺเพว โสรตา ทนฺตา สพฺเพว ปฺริณิพฺพุตา
 สพฺเพสํ สีตฺธิฏฺฏานํ นตฺถิ เสยฺโยถ ปาปิโย.

[๒๐๐๔] ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา สุทฺธา จณฺทาลปฺกุกฺสา
 สพฺเพว โสรตา ทนฺตา สพฺเพว ปฺริณิพฺพุตา
 สพฺเพสํ สีตฺธิฏฺฏานํ นตฺถิ เสยฺโยถ ปาปิโย
 ปสฺตถํ^๔ จรฺสี พฺรหฺมณฺณํ โสตฺถิยาภูลวํสํ.^๕

[๒๐๐๕] นานารตฺเตหิ วตฺเตหิ วิมานํ ภวติ จาতিตํ
 น เตสํ ฉายา วตฺถานํ โส ราโค อณฺุปชฺชถ.

^๑ ฉ.,เท. น ขนฺติ นปิ โสจจํ

^๓ ส.,อ. เสยฺโยว, เอวํปฺริย.

^๕ ฉ.,เท. โสตฺติยาภูลวํสํ อ. โสตฺติยาภูลวํสํ.

^๒ ฉ.,เท.,อ. โส

^๔ ฉ.,เท.,อ. ปนตฺถํ

[๒๐๐๖] เอวเมว^๑ มนุสเสสุ ยथा^๒ สุชฌนติ มาณวา
 น^๓ เตสํ ชาตี ปุจฺจนติ^๓ ฐมมมณฺยาเย สุพฺพตาติ.

จตุตถํ อุทฺทาลกชาตกํ.

๕. ภิสชาตกํ (๔๘๘)

[๒๐๐๗] “อสุสํ ควํ ราชตํ ชาตฺรูปํ
 ภริยญฺจ โส อิทฺถ ลภตํ มนาปํ
 ปุตฺเตหิ ทาเรหิ สมงฺคิ โหตุ
 ภิสานิ เต พุราหุมนฺ โย อหาสิ.

[๒๐๐๘] มาลญฺจ โส กาสิกจฺนฺทญฺจ^๔
 ฐาเรตุ ปุตฺตสฺส พหุ ภาวนตุ^๕
 กาเมสุ ติพฺพํ กุรุตํ อเปกขํ
 ภิสานิ เต พุราหุมนฺ โย อหาสิ.

[๒๐๐๙] ปหุตฺตญฺโฆ กสิมา ยสฺสสี
 ปุตฺเต คิหิ ฐนิมา สพฺพกาเม
 วยํ อปสุสํ ฆรมาวสาตุ
 ภิสานิ เต พุราหุมนฺ โย อหาสิ.

[๒๐๑๐] โส ขตฺติโย โหตุ ปสยฺหการี
 ราชาทิราชา^๖ พลวา ยสฺสสี

^๑ อ. เอวเมว

^{๓-๓} จ., เท. เต สชาตี ปมุจฺจนติ

^๔ อ. ภาวนติ

^๒ อ. สทา

^๔ อ. กาสียํ จนฺทญฺจ

^๖ จ., เท., อ. ราชากิราชา

ส จาตุรนต์ มหิมาวสาตุ
ภิสานิ เต พุราหมณ โย อหาสี.

[๒๐๑๑] โส พุราหมณเ โหตุ อวีตราโค
มฺหุตฺตณฺภตฺตปฺเภสุ ยุตฺโต
ปฺุเชตุ นํ รฏฺฐปตี ยสฺสสี
ภิสานิ เต พุราหมณ โย อหาสี.

[๒๐๑๒] อชฺฌายกั สพฺพสมนฺตเวท^๑
ตปฺสฺสินํ มณฺณตฺ สพฺพโลโก
ปฺุเชนฺตุ นํ ชานปทา สเมจฺจ
ภิสานิ เต พุราหมณ โย อหาสี.

[๒๐๑๓] จตุสฺสทํ คามวรี สมิทฺธิ
ทินฺนณฺหิ โส ภูณฺชตุ วาสเวน
อวีตราโค มรณํ อุเปตุ
ภิสานิ เต พุราหมณ โย อหาสี.

[๒๐๑๔] โส คามณี โหตุ สหายมฺชฺฌเม
นจฺเจหิ คีเตหิ ปโมทมาโน
มา^๒ ราชโต พฺยสนมฺลตฺถ^๒ กิณฺจ
ภิสานิ เต พุราหมณ โย อหาสี.

[๒๐๑๕] ยํ เอกราชา ปจวี วิชิตฺวา^๓
อิตฺถีสหสฺसान^๔ จเปตุ อคฺคํ

๑ หมดอายุ 12/06/2566

๑ ส. สพฺพสมตฺตเวทํ อ. สพฺพสมตฺตเวทณํ

๓ ฉ.,เท.,อ. วิชิตฺวา

๒-๒ ฉ.,เท. โส ราชโต พฺยสนมฺลตฺถํ

๔ ส.,อ. อิตฺถีสหสฺสสฺส

สีมนุติ^๑นิน ปวรา ภาวตุ
ภิสานิ เต พุราหมณ โย^๒ อหาสิ.

[๒๐๑๖] ทาสี^๓นิน หิ สา สพุพสมาคทานัน
ภุญชเยย สาหุ อวิกมปมานา
จราตุ ลาเภณ วิกตถมานา
ภิสานิ เต พุราหมณ โย อหาสิ.

[๒๐๑๗] อาวาสโก โหตุ มหาวิหาเร
นวกมมิโก โหตุ กชงฺคาลัย^๔
อาโลกสนธิ ทิวสา^๕ กโรตุ
ภิสานิ เต พุราหมณ โย อหาสิ.

[๒๐๑๘] โส พชฌตุ ปาสสเตหิ จพภิ^๖
รุมมา วนา นิยฺยตุ ราชธานี
คฺตุเตหิ^๗ โส หญฺยตุ ปาจเนหิ
ภิสานิ เต พุราหมณ โย อหาสิ.

[๒๐๑๙] อลกุกมาลี ติปุกณฺณวิทฺโธ
ลญฺจิทโต สปฺปมุขํ อุเปตุ
สกญฺจ พทฺธโร^๘ วิสิขํ จราตุ
ภิสานิ เต พุราหมณ โย อหาสิ.

[๒๐๒๐] โย เว อนญฺจ^๙ นญฺจนฺติ อาห^{๑๐}
กาเมว โส ลภตุ^{๑๑} ภุญชตุ จ^{๑๒}

^๑ จ.,เท. ยา, เอวมุปริปิ.

^๒ จ.,เท. อีสัน

^๓ จ.,เท. กชงฺคาลัย

^๔ จ.,เท. ทิวสั

^๕ ส.,อิ. จมภิ

^๖ จ.,เท.,อิ. คฺตุเตหิ

^๗ ส.,อิ. สกุกจพทฺธโร จ.,เท. สกุกจพทฺธโร

^๘ จ.,เท. อนญฺจ

^๙ จ.,เท.,อิ. จาห

^{๑๐-๑๑} จ.,เท. ลภตํ ภุญชตํ จ

อการมชฺฌेम มรณํ อุเปตุ
โย วา โภณโต สงฺกติ กณฺณจิเทว.

[๒๐๒๑] ยเทสมานา วิจรณฺติ โลเก
อิฏฺฐญฺจ กนฺตญฺจ พหฺนเมตํ
ปิยํ มนุญฺญํ อิธ^๑ ชีวโลเก
กสฺมา อิสโย นปฺปสฺสณฺติ กาเม.

[๒๐๒๒] กาเมสุ เว หณฺณเร พชฺฌเร จ
กาเมสุ ทุกฺขญฺจ ภยญฺจ ชาตํ
กาเมสุ ญฺฐาติปฺตี ปมตฺตา
ปาปานิ กมฺมานิ กโรณฺติ โมหา.

[๒๐๒๓] เต ปาปชฺฌมา ปสเวตฺว ปาปํ
กายสฺส เกทา นिरยํ วชฺณติ
อาทีนํว กามคฺุณฺณสุ ทิสฺวา
ตสฺมา อิสโย นปฺปสฺสณฺติ กาเม.

[๒๐๒๔] วีมฺสมานโ อสิโน ภิสานิ
ตีเร คเหตุวาน ถเล นิเชสี
สุทฺธา อปาปา อิสโย วสณฺติ
เอตานิ เต พุรหฺมจารี ภิสานิ.

[๒๐๒๕] น เต นฺญา โน ปน กิพฺเพนฺยยา
น พนฺธวา โน ปน เต สหaya
กิสฺมี ปรวมภํ^๒ สหสฺสเนตฺต
อิสฺสีหิ ตฺวํ กิพฺสิ เทวราช.

[๒๐๒๖] อัจริโย เมสิ ปิตา จ มยหิ
 เอสา ปติฏฺฐา ขลิตสฺส พุรหฺเม
 เอกาปรารั ขม ภูริปญฺณ
 น ปณฺธิตา โกธพลา ภวนฺติ.

[๒๐๒๗] สุวาสิตํ อีสินํ เอกเรตฺตํ
 ยํ วาสวํ ภูตปติทฺทสาม
 สพฺเพว โภณฺโต สุมฺนา ภวนฺตุ
 ยํ พุราหฺมเณ ปจฺจุปาที ภิสานิ.

[๒๐๒๘] อหฺมจฺ สารีปฺตฺโต จ โมคฺคละลาโน จ กสฺสโป
 อนฺรุทฺโท ปุณฺณนํโท^๑ ตทาสํ สตฺต ภาตโร.

[๒๐๒๙] ภคินี อุปฺพลวณฺณา [^๒] ทาสี ขุชฺชุตฺตรา ตทา
 จิตฺโต คหปติ ทาสเ ยกฺโข สาทาคิโร ตทา.

[๒๐๓๐] ปาฬิเลโย^๓ ตทา นาโค มรฺุโท^๔ เสฏฺฐจวานโร
 กาฬุทายี ตทา สกฺโก เอวํ ธาเรถ ชาตกนฺติ.

 ปญฺจมํ ภิสชาตกํ.

๖. สุรฺุจิชาทกํ (๔๘๕)

[๒๐๓๑] “มเหสี รุจิโน^๕ ภริยา อาনীตา ปจฺมํ อหํ
 ทส วสฺสสทฺสสานิ ยํ มํ สุรฺุจิ อานยิ.^๖

^๑ จ., เท., อ. ปุณฺโณ อานนฺโท

^๓ ส., อ. ปาริเลโย

^๕ จ., เท. สุรฺุจิโน

^๒ จ., เท. จ

^๔ ส. มรฺุโว อ. มรฺุวาเสฏฺฐจวานโร

^๖ จ., เท. สุรฺุจิมานยิ

- [๒๐๓๒] สาทิ พุราหุมน ราชานิ เวเทหิ มิถิลคคหิ
 นาภิชานามิ กาเยน วาจา ย อุท เจตสา
 สรุจี้ อติมณฺญิตถ^๑ อาวิ วา ยทิวา รโห.
- [๒๐๓๓] เอเตน สจฺจวชฺเชน ปุตุโต อุปฺปชฺชติ อเส
 มุสา เม ภณฺมานาย มุทฺธา ผลตุ สตฺตธา.
- [๒๐๓๔] ภตฺต^๒ มนาปา สสฺสุ ปิยา มาตา ปิตา จ สสฺสุโร^๓
 เต มํ พุรหุเม วิเนตาโร ยาว อฏฺฐํสุ ชีวติ.^๔
- [๒๐๓๕] สาทิ อหิสารตินิ กามสา ฆมฺมจารินิ
 สกฺกจํ เต อุปฺภุจาสี รตฺติณฺทิวมตฺตนิทฺตา.
- [๒๐๓๖] เอเตน สจฺจวชฺเชน ปุตุโต อุปฺปชฺชติ อเส
 มุสา เม ภณฺมานาย มุทฺธา ผลตุ สตฺตธา.
- [๒๐๓๗] โสฬสิตถิสหสฺसानิ สหกริยานิ พุราหุมน
 ตาสฺсу อิสฺสา วา โกโธ วา นาหุ มยฺหิ กุทาจนํ.
- [๒๐๓๘] หิเตน ตาสํ นนฺทามิ น จ เม กาจิ อปฺปิยา
 อตฺตตานํวานุกมฺปามิ สทา สพฺพา สปตฺติโย.
- [๒๐๓๙] เอเตน สจฺจวชฺเชน ปุตุโต อุปฺปชฺชติ อเส
 มุสา เม ภณฺมานาย มุทฺธา ผลตุ สตฺตธา.
- [๒๐๔๐] ทาสเ กมฺมกเร โปเส^๕ เย จญฺเเย อนฺนชีวิโน
 โปเสมิ^๕ สหฆมฺเมน สทา ปมฺพิตินฺทริยา.

^๑ ส. อติมณฺญิตถ

^{๒-๓} ฉ., เท. ภตฺต มม สสฺสุ มาตา ปิตา จาปิ จ สสฺสุโร.

อ. ภตฺต มนาปสฺส ปิตา มาตา จาปิ สุวามิโน.

^๓ อ. ชีวติ

^๔ ฉ., เท., อ. เปสฺเส

^๕ ฉ., เท. เปเสมิ

- [๒๐๔๑] เอเตน สจจวชฺเชน ปุตุโต อุปฺปชฺชตํ อีเส
มฺสา เม ภณมานาย มฺทฐา ผลตุ สตฺตธา.
- [๒๐๔๒] สมณ พุราหฺมณ จาปี อญฺเญ จาปี วณิพฺพเก
ตปฺเปมิ อนฺนปาเนน สทา ปยตปาณินิ.
- [๒๐๔๓] เอเตน สจจวชฺเชน ปุตุโต อุปฺปชฺชตํ อีเส
มฺสา เม ภณมานาย มฺทฐา ผลตุ สตฺตธา.
- [๒๐๔๔] จาตุทฺทสี ปญฺจทฺสี ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี^๑
ปาฏิหาริยปฺกฺขญจ อฏฺฐจํกฺขสฺสมาหิตํ^๒
อุโปสถํ อุปวสामी สทา สีเลสุ สํวตา.
- [๒๐๔๕] เอเตน สจจวชฺเชน ปุตุโต อุปฺปชฺชตํ อีเส
มฺสา เม ภณมานาย มฺทฐา ผลตุ สตฺตธา.
- [๒๐๔๖] สพฺเพว เต ฐมฺมคฺคณา ราชปุตุติ ยสฺสสินิ
สํวิชฺชนฺติ ตยิ ภทฺเท เย ตวํ กิตฺเตสิ อตฺตนิ.
- [๒๐๔๗] ขตฺติโย ชาติสมฺปนฺโน อภิชาโต ยสฺสสิมา
ฐมฺมราชา เวเทหานํ^๓ ปุตุโต อุปฺปชฺชเต ตว.^๔
- [๒๐๔๘] ทุมฺมิ^๕ รโฆชฺฉลฺลโร อเม เวหายสฺสณฺจิโต
มฺนุญฺญํ ภาสเส วาจํ ยํ มยฺหิ หทยงฺคมํ.
- [๒๐๔๙] เทวตา นฺนํ สกฺคมฺหา อีสิ วาปี^๖ มหิตฺธิโก
โก วาสิ ตวํ อนฺนุปฺตโต อตฺตานํ เม ปเวทย.

^๑ สี., อ. อฏฺฐมี

หมตอายุ 12/06/2566

^๓ ฉ., เท., อ. วิเทหานํ^๕ สี., อ. รุมฺมิ ฉ., เท. ทุมฺมิ. "รุมฺหิตฺติปิ ปาโจ.^๒ ฉ., เท. อฏฺฐจํกฺขสฺสมาคตํ^๔ อ. ตวํ^๖ ฉ., เท., อ. วาสิ

၁၀၅။

๓. ปณฺจอุปสถิกชาตกํ (๔๕๐)

๑ อ. อิตฺติยา

^๓ ส.อ. กโปโต

^๒ จ.,เท.,อ. โหติ

๔-๔ จ.ท. อสมิ ปเทศสมิโก

อถคฺคหิ สาकुณิโก กโปตี
อกามโก ตาย วินา อโหสี.

[๒๐๕๘] นานาภาวา^๑ วิปฺปโยเคน ตสฺสา
มโนมยํ เวทน^๒ เวทยามิ^๒
ตสฺมา อหํโปสถ^๓ ปาลยามิ
ราโค มมํ มา ปุณฺราคมาสิ.

[๒๐๕๙] อนุชฺชคามิ อุรค ทุชฺชวห
ทาจฺจุโร โฆรวิสฺสสิ สปป
ขุทฺทํ ปิปาสํ อธิวาสยนฺโต
กสฺมา ภวํโปสถิโก นุ ทิฆ.^๔

[๒๐๖๐] อุสโก อหุ พลวา คามิกสฺส
จลกุญฺญ วนฺณพลฺลุปฺปนโน
โส มํ อกฺกมิ ตํ กุปีโต อหํสี
ทุกฺขาทิตฺตุนโน มรณํ อุปาคา.^๕

[๒๐๖๑] ตโต ชนา นิกฺขมิตฺวาน คามา
กนฺทิตฺวา โรทิตฺวา อปกฺกมียสุ
ตสฺมา อหํโปสถ ปาลยามิ
โกโร มมํ มา ปุณฺราคมาสิ.

[๒๐๖๒] มตาน นํสานิ พหุ สฺสาเน
มณฺญญรูปํ ตว โภชเนตํ

^๑ ฉ., เท., อ. นานาภาวา

^๓ ฉ., เท., อ. อหํโปสถ, เอมุปริปิ.

^๕ ส., อ. อุปาคมิ

^{๒-๒} ส., อ. เวทน เวทยามิ

^๔ ส., อ. ทิฆ

ขุทฺทํ ปิปาสํ อธิवासยนฺโต
กสฺมา ภวโปสธิโก สีคาล.^๑

[๒๐๖๓]

ปวิสฺส^๒ กุจฺฉิ มหโต คชสฺส
กฺุณเป รโต หตฺถิมํเสสฺสุ^๓ คิทฺโธ^๔
อฺุณโห จ วาโต ติชิณา จ รสฺมิโย
เต โสสยฺํ ตสฺส กรีสมคฺคํ.

[๒๐๖๔]

กีโส จ ปณฺฑู จ อหํ ภาทนฺเต
น เม อหฺม นิกฺขมนาย มคฺโค
มหา จ เมโฆ สหสา ปวสฺสิ
โส เตมยิ ตสฺส กรีสมคฺคํ.

[๒๐๖๕]

ตโต อหํ นิกฺขมสิํ ภาทนฺเต
จฺนฺโท ยถา ราชุมฺขา ปมฺุตโต
ตสฺมา อหํโปสถ ปาลยามิ
โลโก มมฺ มา ปฺนราคมาสิ.

[๒๐๖๖]

วมฺมีกถฺวปสฺมี กิปลฺลิกานิ
นิปโปถยนฺโต ตฺวํ ปฺเร จราสิ
ขุทฺทํ ปิปาสํ อธิवासยนฺโต
กสฺมา ภวโปสธิโก นฺ อจฺจ.^๕

[๒๐๖๗]

สกํ นิเกตํ อติเหพฺยาโน^๕
อตุริจฺจตาย^๖ มลตํ^๖ อคฺจฺฉิ

^๑ สี.,อิ. สีคาลो ฉ.,เท. สิงคาล

^{๓-๓} สี.,อิ. หตฺถิมํเส ปคิทฺโธ

^๕ ฉ.,เท.,อิ. อติเหพฺยาโน

^๒ ฉ.,เท. ปวิสฺส อิ. ปวิสฺส

^๔ สี.,อิ. อจฺจ

^{๖-๖} ฉ.,เท. อตุริจฺจตา มลลคามํ

ตโต ชนา นิกฺขมิตฺวาน คามา
โกทณฺฑเกน ปริโปถยีสฺส มํ.

[๒๐๖๘] โส ภินฺนสฺสโส รุหิรมกฺขิตฺงโค
ปจฺจาคมาสี สสํ^๑ นิเกตํ
ตสฺมา อหํโปสถ ปาลยามิ
อตุริจฺจตา มา ปุณฺราคมาสี.

[๒๐๖๙] ยํ โน อปฺปจฺฉิตฺถ ตฺวํ ภาทฺนเต
สพฺเพว พฺยากริมฺหา ยถาปฺชานํ
มยฺมปิ ปุจฺฉาม ตฺวํ ภาทฺนเต
กสฺมา ภาวโปสถิโก นุ พฺรหฺเม.

[๒๐๗๐] อหฺมฺปฺลิตโต มม อสฺสมมฺหิ
ปจฺเจกพฺพุโธ มุหฺตตํ นิสฺสีทิ
โส มํ อเวทึ คติมาคตฺติยจ
นามญจ โคตตํ จรณญจ สพฺพํ.

[๒๐๗๑] เอวฺมฺปิหํ^๒ วนฺทึ น ตสฺส ปาเท
น จาปิหํ^๓ มานคเตน ปุจฺฉี
ตสฺมา อหํโปสถ ปาลยามิ
มาโน มม มา ปุณฺราคมาสีติ.

สตฺตมํ ปญฺจุโปสถิกชาตกํ.

^๑ จ.,เท.,อิ. สกํ

^๓ จ.,เท.,อิ. น จาปิ น

^๒ จ.,เท. เอวฺมฺปหํ อิ. เอวฺมฺปหํ นคฺคเต

๘. มหาโมรชาตก (๔๕๑)

[๒๐๗๒] “สเจ^๑ हि दयार्हं ऋणहेतुं कथितौ^๑
 मा मं अर्थी चैवार्हं कहेतुवा
 रण्ये^๒ ज^๒ मं सम्म उपनृति^๓ नेहि
 मण्ये^๒ ऋणं लज्जनसिन्धुप्रभृति^๒.

[๒๐๗๓] न मे अर्थी दयार्हं वच्यते अथ
 समाहितो जाปวโร^๔ ชุรูปโป
 ปาสณฺจ ดยาร์หํ อธิปาทยิสฺส
 ยถาสฺสํ คจฺจนฺตุ โมรราชา.

[๒๐๗๔] ยํ สत्तต วสฺसानิ มमानุพนฺธิ
 รตฺตนิทํวํ ชุรูปปาสํ สหนฺโต
 อถ กิณฺส มํ ปาสวสฺสฺสนิถํ
 ปมฺมุตฺตเว อิจฺจนฺสิ พนฺธนฺสมา.

[๒๐๗๕] ปาณาติปาทา วิรโต นุสฺซช
 อภยนฺนํ เต สพฺพญฺเตสฺส ทินฺนํ
 ยํ มํ ตํวํ ปาสวสฺสฺสนิถํ
 ปมฺมุตฺตเว อิจฺจนฺสิ พนฺธนฺสมา.

[๒๐๗๖] ปาณาติปาทา วิรตสฺส พุรฺรหิ
 อภยญฺจ โย สพฺพญฺเตสฺส เทติ
 ปุจฺฉามิ ตํ โมรราชาเตมตฺถํ
 อิติ^๕ จูโต^๕ ก็ ลภเต^๕ สฺสํ โส.

^๑ น., เท. คาคิโต

^๒ ส., อ. ว

^๓ น., เท. อุปนุติ

^๔ “ตามธนฺธิปิ ปาโร. ส., อ. จาปวเร น., เท. จาปวเร

^๕ น., เท., อ. อิต

- [๒๐๗๗] ปาณาติปาตา วิรตสฺส พุรุมิ
อภยญจ โย สพฺพญฺเตสฺส เทติ
ทิจฺจเจว ฐมฺเม ลภเต ปสฺสํ
สคฺคญจ โส ยาติ สรรเภาทา.
- [๒๐๗๘] น สนฺติ เทวา อิตฺติ อาหุ^๑ เอเก
อิเชว ชีโว วิภวํ อูเปติ
ตถา ผลํ สุกตทฺทุกฺกฏานํ
ทตฺตูปญฺญตฺตญจ วทฺนฺติ ทานํ
เตสํ วโจ อรหํ สทฺทหาโน
ตสฺมา อหํ สกฺกเณ พารชยามิ.
- [๒๐๗๙] จนฺโท จ สุริโย จ อุมฺโห สฺทสฺสนา
คจฺฉนฺติ โอมาสยมนตฺติกฺขเ
อิมสฺส โลกสฺส ปฺรสฺส วา เต
กถนฺนุ เต อาหุ มนุสฺสโลเก.
- [๒๐๘๐] จนฺโท จ สุริโย จ อุมฺโห สฺทสฺสนา
คจฺฉนฺติ โอมาสยมนตฺติกฺขเ
ปฺรสฺส โลกสฺส น เต อิมสฺส
เทวาติ เต อาหุ มนุสฺสโลเก.
- [๒๐๘๑] เอตฺถเว เต นีหตา หีนวาทา
อเหตุกา เป น วทฺนฺติ กมฺมํ
ตถา ผลํ สุกตทฺทุกฺกฏานํ
ทตฺตูปญฺญตฺตํ เป จ วทฺนฺติ ทานํ.

[๒๐๘๒] อทฐา^๑ หิ สจฺจํ วจันํ ตเวตฺตํ^๑
 กถญฺหิ ทานํ อผลํ ภาเวยฺย.^๒
 ตถา ผลํ สุกตทุกฺกฏานํ
 ทตฺตูปญฺญตตฺตญฺจ กถํ ภาเวยฺย.

[๒๐๘๓] กถงฺกโร กิณฺติกโร กิมาจโร
 กิ สเวมาโน เกน ตโปคุณฺเณ
 อกฺขาหิ เม โมรรฯเซตมตฺถํ
 ยถา อหํ โน นิรยํ ปเตยฺย.

[๒๐๘๔] เย เกจิ อตฺถิ สมณฯ ปจฺพยา
 กาสายวตฺถา^๓ อนคาริยํ^๔ จรณฺติ^๔
 ปาโตว ปิณฺฑาทาย จรณฺติ กาเล
 วิกาลจริยา วิรตา หิ สนฺโต.

[๒๐๘๕] เต ตตฺถ กาเลนุปสงฺกมิตฺวา
 ปุจฺฉาหิ^๕ ยํ เต^๕ มนฺโส ปิยํ สียา
 เต ตํ^๖ ปวกฺขนฺติ ยถาปชานํ
 อิมสฺส โลกสฺส ปรสฺส จตฺถํ.

[๒๐๘๖] ตจฺจํ ชินฺณํ อูรโค ปุราณํ
 ปณฺฑูปลาสํ หริโต ทูโมว
 เอสปฺปหิโน มม ลุฑฺดภาโว
 ชหามหิ ลุฑฺดกภาวมชฺช.

^๑ ฉ., เท., ตเวทํ
 หมายเหตุ 12/06/2566

^๓ อ. กาสาวตถา

^{๕-๕} อ. ปุจฺฉเนหิ สนฺเต

^๒ ส., อ. วเทยฺย

^{๔-๔} ฉ., เท., อ. อนคาริยา เต

^๖ ฉ., เท., อ. เต

[๒๐๘๗] เย จาปี เม สกฺกนา อตฺถิ พนฺธา^๑
 สตานิเนกานิ นิเวสนสฺมี
 เตสํ อหํ^๒ ชีวิตมชฺช ทมฺมิ
 โมกฺขญจ เต อจฺจนฺ^๓ สกํ นิเกตํ.

[๒๐๘๘] ลฺหุโทจรี ปาสหตฺถเ อรณฺญเ
 พาเชตฺ^๔ โมราชิปตี ยสฺสสึ
 พนฺธิตฺวา โมราชิปตี ยสฺสสึ
 ทุกฺขา ปมฺฤจฺ^๕ ยถาหํ ปมฺฤตฺโตติ.

อภฺจมนํ มหาโมรชาตกํ.

ธ. ตจฺจนฺตฺตฺตฺตฺต (๔๕๒)

[๒๐๘๙]	“ยเทสมานา วิจริมฺหา อเนวสํ วิปฺลเ ^๖ ฌาตี	ปพฺพตานิ วนานิ จ เตเม อธิคตา มยา.
[๒๐๙๐]	พหุํ จิหํ มฺลผลํ รมฺมา จิมา คิรินฺชฺไช ^๗	ภกฺโข จายํ อนปฺปโก ผาสฺวาโส ภวิสฺสติ.
[๒๐๙๑]	อิเชวามํ วสิสฺสามิ อปฺโปสฺสกุโก นิราสงฺกิ	สห สพฺเพหิ ฌาติภิ อโสโก อุกฺโตภโย.
[๒๐๙๒]	อณฺณณฺหิ ^๘ เลณํ ปริเยส โส ตจฺจนฺตฺตฺตฺตฺต หนฺติ	สตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อิชาคนฺตฺวา วรํ วรํ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. พนฺธา

^๓ ส. ปตฺโต ฉ.,เท.,อิ. ปตฺตา

^๔ สฺยา. ปมฺฤจฺ ฉ.,เท. ทุกฺขา

^๗ ส.,อิ. คิรินฺทโย

^๒ ฉ.,เท.,อิ. เตสมปฺหํ

^๔ อิ. พาเชตฺ

^๖ ฉ.,เท. วิจรี

^๘ ฉ.,เท. อณฺณมฺปิ

- [๒๑๐๐] ปรีณายกสมฺปนฺนา สหิตา เอกวาทีโน
เต มํ สมคฺคา หีเสยฺยํ ตสฺมา เนสํ น ปตฺถเย.^๑
- [๒๑๐๑] เอโกว อินฺโท อสุเร ชินาติ
เอโกว เสโน หนฺติ ทิเช ปสยฺห
เอโกว พฺยคฺโข มิคสงฺฆปตฺโต
วรี วรี หนฺติ พลญฺหิ ตาทิสฺ.
- [๒๑๐๒] นหเว อินฺโท น เสโน นปิ พฺยคฺโข มิคาธิโป
สมคฺเค สหิตเ ฅาติ พฺยคฺโข^๒ น^๒ กุรุเต วเส.
- [๒๑๐๓] กุมฺภีลกา สกฺกณิกา^๓ สงฺฆิโน คณจาริโน
สมฺไมทมานา เอกชฺฌํ อุปฺปตฺนติ อุยฺยนฺติ^๔ จ.
- [๒๑๐๔] เตสญฺจ ทิยมานานํ^๕ เอเกตฺถ อปสกกฺติ^๖
ตญฺจ เสโน นิตาเลติ เวยฺยคฺขิเยว सा คติ.
- [๒๑๐๕] อฺสฺสาหิโต ชฺฌิเลน ลฺลทฺเทนามิสจกฺขฺนา
ทาจิ ทาจิสฺส ปกฺขนฺทิ มญฺญมาโน ยถา ปุเร.
- [๒๑๐๖] สาธุ สมฺพหฺลลา ฅาติ อปี รุกฺขา อรญฺญชา
สฺสฺสเรหิ สมคฺเคหิ พฺยคฺโข เอกายเน หโต.
- [๒๑๐๗] พุราหฺมณญฺเจว พฺยคฺขญฺจ อฺโฆ หนฺตฺวาน สฺสฺสรา
อาณนฺทิโน ปโมทิตา^๗ มหานาทมนาทิสฺ.^๘

^๑ อ. อปตฺถเว^๓ จ. เท. อ. สกฺกณิกา^๕ “พฺนุริยมานานนฺติปิ ปาโจ. ส. ทายฺหมานานํ จ. เท. อ. ทายฺมานานํ ^๖ ส. อ. อปวตฺตติ^๗ จ. เท. อ. ปโมทิตา^{๒-๒} ส. อ. พฺยคฺโข จ จ. เท. น พฺยคฺโข^๔ จ. เท. อ. ทายฺนติ^๘ จ. เท. มหานาทํ ปนาทิสฺ

[๒๑๐๘] เต สุกุมพรมูลสมิ^๑ สุกรา สุกุมาคตา
 ตจจกัม อภิสินญจีสุ ตวั โน ราชาสิ อิสฺสโรติ.

นวมํ ตจจสุกรชาตกัม.

๑๐. มหาวาณิชชาตกัม (๔๕๓)

[๒๑๐๙] “วาณิชชา สมิตี^๒ กตฺวา นานารฏฺฐโต อาคตา
 ฌนหารา^๓ ปกุกมัสสุ เอกัม กตฺวาน คามณี.

[๒๑๑๐] เต ตัม กนฺตารมาคมม อปฺปภกฺขํ อโนทกัม^๔
 มหานิโครธมทฺทกฺขัม สีตจฺฉายํ มโนรมม.

[๒๑๑๑] เต จ ตตฺถ นิสิติตฺวา ตสฺส รุกฺขสฺส ฉาทิยา^๕
 วาณิชชา สมจินฺเตสุ^๖ พาลา โมहेเน ปารุตา

[๒๑๑๒] อลฺลายนเต^๗ อยํ รุกฺโข อปิ วาริ^๘ สนฺหติ
 อิงฺขสฺส ปุริมํ สาขํ มยํ จินฺทาม วาณิชชา.

[๒๑๑๓] सा ज चिन्नाव पकुमरि अजं वारि^๙ अनावलिं
 ते तत्तु न्हत्तวา^{๑๐} पिवित्वा ยาวติจฺฉีสฺส วาณิชชา.

[๒๑๑๔] ทฺตฺติยํ สมจินฺเตสุ^{๑๑} พาลา โมहेเน ปารุตา
 อิงฺขสฺส ทกฺขิณํ สาขํ มยํ จินฺทาม วาณิชชา.

[๒๑๑๕] सा ज चिन्नाव पकुमरि सालिमฺโสทนํ พหุ
 อปฺโปทวณฺเณ กุมฺมาเส สิงฺคิวิทลฺลสฺสปิโย^{๑๒}

^๑ จ.,เท. เต สุกุมพรมูลสมิ

^๔ จ.,เท. ฉายยา

^๗ จ.,เท.,อิ. วาริ

^๒ จ.,เท. ฌนหารา

^๕ สี.,อิ. อทฺทายนเต

^{๑๐} จ.,เท. น्हตฺวา

^๓ จ.,เท.,อิ. อโนทกัม

^๖ สี.,อิ. วาริ จ

^{๑๒} จ.,เท.,อิ. สิงฺคิ วิทลฺลสฺสปิโย

- [๒๑๑๖] เต^๑ ตตฺถ ภุตฺวา ขาทิตฺวา^๒ ยาวติจฺฉิสฺสุ วาณิชา.
 ตติยํ สมจินฺเตสุ^๓ พาลา โมเหเน ปารุตฺตา
 อิงฺฆสฺส ปจฺฉิมํ สาขํ มยํ จินฺทาม วาณิชา.
- [๒๑๑๗] सा ज चिन्नाव पकुम्भरि नारियो समलङ्कता
 विजित्तवत्तुत्ता^๔ आमृततमणिगुणत्ता.
- [๒๑๑๘] อปีสุ วาณิชา เอกา นารियो ปณฺจวิสตี^๕
 สมนฺตา ปริกฺริสฺสุ^๖ ตสฺส รุกฺขสฺส ฉาทิยา
- [๒๑๑๙] เต ตาहि ปริวเรตฺวา ยาวติจฺฉิสฺสุ วาณิชา.
 จตฺตถํ สมจินฺเตสุ^๓ พาลา โมเหเน ปารุตฺตา
 อิงฺฆสฺส อุตฺตรํ สาขํ มยํ จินฺทาม วาณิชา.
- [๒๑๒๐] सा ज चिन्नाव पकुम्भरि मुत्ता वेपुरिया प्हु
 रत्तं चात्तुरुपज गुत्तिโย ปฏियानि ज
- [๒๑๒๑] กาสิกานิ จ วตฺถานิ^๕ อุกฺขิยานิ จ กมฺพลา^๖
 เต ตตฺถ ภาเร พนฺธิตฺวา ยาวติจฺฉิสฺสุ วาณิชา.
- [๒๑๒๒] ปณฺจมํ สมจินฺเตสุ^๓ พาลา โมเหเน ปารุตฺตา
 อิงฺฆสฺส มฺล^๗ จินฺทาม อปี ภียโย ลภามเส.
- [๒๑๒๓] อถฺฐจฺหิ สตฺถวาโห ยาจมาโน กตญฺชลี
 นิโครฺโธ ก็ อปรชฺฌติ^๘ วาณิชา ภทฺทมตฺถ เต.

^{๑-๑} อ. ทตฺวา จ ปิวิตฺวา จ^๓ จ.,เท.,อ. ปณฺณวิสตี^๕ ส.อ. อุทฺธิยานเน จ.,เท. อุทฺธิยานิ^๖ ส.อ. มฺล^๒ จ.,เท.,อ. วิจิตฺรเวตฺตภากรณา^๔ จ.,เท. ปริวารีสุ^๖ อ. กมฺมพเล^๘ ส. อปรชฺฌถ จ.,เท.,อ. ปรรชฌติ

- [๒๑๒๔] วาริทา ปุริมา สาขา อนนฺนปानญจ ทกฺขิณา
 นาริทา ปจฺจิมมา สาขา สพฺพกาเม จ อุตฺตรา
 นิโครฺธ กิ อปรชฺฌติ วาณิชา ภทฺทมตฺถ เต.
- [๒๑๒๕] ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย นิสีเทยฺย สเยยฺย วา
 น ตสฺส สาขํ ภาณฺเชยฺย มิตฺตทฺพโก^๑ หิ ปาปโก.
- [๒๑๒๖] เต จ ตสฺส อนาทีติวาท^๒ เอกสฺส วจันํ พหุ
 นิสิตาหิ กุจาริหิ มฺลโต นํ อุปกุกมฺ.
- [๒๑๒๗] ตโต นาคา นิรุกฺขมีสุ สนนทฺธา ปญฺจวิสฺติ
 ฐนฺคฺคหํ ทิสฺตา จสฺสสา จ จมฺมิโน.^๓
- [๒๑๒๘] เอเต หนถ พนฺธถ มา โว มุญฺจิตฺถ^๔ ชีวิตํ
 จเปตฺวา สตฺถวาทว สพฺเพ ภสฺมํ กโรถ เน.
- [๒๑๒๙] ตสฺมา หิ ปณฺธิโต โปโส สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโน
 โลภสฺส น วสํ คจฺजे หเนยฺย^๕ ทิสกํ มนฺ.^๕
- [๒๑๓๐] เอวมาทีนว^๖ ฅตฺวา ตณฺหา ทุกฺขสฺส สมฺภวํ
 วิตตณฺโห อนาทาโน สโต ภิกฺขุ ปรีพฺพเชติ.

ทสมํ มหาวาณิชชาตกัม.

^๑ อ. มิตฺตทฺพโก

^๓ จ.,เท. วมฺมิโน

^{๕-๕} จ.,เท.,อิ. หเนยฺยาริสกํ มนํ

^๒ จ.,เท. ตสฺसानาทีติวาท

^๔ อ. มุญฺจิตฺถ

^๖ ส.,อิ. เอตมาทีนว

๑๑. สาธินราชชาตก^๑ (๔๕๔)

- [๒๑๓๑] “อพฺภูโต วต โลกสฺมี อุปฺปชฺชิ โลมหํสโน
 ทิพฺโพ รโถ ปาตุรหุ เวเทหฺสฺส ยสฺสสิโน.
- [๒๑๓๒] เทวปฺตโต มหิทธิโก มาตลฺลิ เทวสารถิ
 นิมนฺตยิตฺถ ราชานํ เวเทหํ มิถิลคฺคหํ
- [๒๑๓๓] เอหิมํ รถมารุห ราช เสฏฺฐ ทิสฺมปติ
 เทวา ทสฺสนกามา เต ตาวตีสฺสา สนิทฺทกา
 สรฺมานา หิ เต เทวา สุทฺธมฺมายํ สมจฺจนเร.
- [๒๑๓๔] ตโต จ ราชา สาธิโน เวเทโห มิถิลคฺคโห^๒
 สหสฺสยฺุตํ อภिरุห^๓ อคา เทวาน สนฺติเก
 สหสฺสยฺุตํ^๔ หยวาทิ ทิพฺพยานมธิฏฺฐิตอ
 ยายมาโน มหาราชา อทฺทส เทวสภํ อิทํ^๕
 ตํ เทวา ปฏฺินนํทิสฺสุ ทิสฺวา ราชานมาคตํ
- [๒๑๓๕] สุวาคตฺนเต มหาราช อโถ เต อทฺุราคตํ
 นิสิตฺททานิ ราชสิ เทวราชสฺส สนฺติเก.
- [๒๑๓๖] สกฺโกปิ ปฏฺินนํทิตฺถ เวเทหํ มิถิลคฺคหํ
 นิมนฺตยิตฺถ^๕ กาเมหิ อาสเนน จ วาสโว
- [๒๑๓๗] สาธุ ไชสิ อนฺุปฺตโต อาวาสํ วสวตฺตินํ
 วส เทเวสุ ราชสิ สพฺพกามสมิทฺทิสฺสุ
 ตาวตีสฺเสสุ เทเวสุ ภูณฺช กาเม อมานุเส.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ จ.,เท. สาธินชาตก. ^๒ ส.,อ. ปมฺุช รถมารุหิ ^๓ จ.,เท.,อ. สหสฺสยฺุตมมารุห
^{๔-๕} อัย คาทา สพฺพปฺตฺถเกสฺ น ทิสฺสติ. ^๕ ส.,อ. นิมนฺตยิ จ

[๒๑๓๘] อหิ ปุเร สคคโต รามามิ
 นจเจहि คีเตहि จ วาทีเตहि
 โสทานิ อชฺช น รามามิ สคฺเค
 อายุณฺณ ขีณ^๑ มรณณฺณ^๒ สนฺติเก
 อุทาทุ มุพฺโหสมิ ชนินฺทเสฏฺฐ.

[๒๑๓๙] น^๓ ตายุ ขีณ มรณญจ^๓ ทูเร
 น จาปี มุพฺโห นรวิร เสฏฺฐ^๔
 ตฺยฺหญจ ปุณฺณานิ ปรีตฺตกานิ
 เยส วิปากํ อิธ เวทยิตฺโธ.^๕

[๒๑๔๐] วส เทวานุภาเวน ราช เสฏฺฐ ทิสมฺปติ
 ดาวตีเสสุ เทเวสุ ภุญฺช กาเม อมานุเส.

[๒๑๔๑] ยถา ยาจิตกํ ยานํ ยถา ยาจิตกํ ฐนํ
 เอวํ สมฺปทเมเวตํ ยํ ปรีโต ทานปจฺจยา.

[๒๑๔๒] น จาหเมตมิจฺจามิ ยํ ปรีโต ทานปจฺจยา
 สยํ กตานิ ปุณฺณานิ ตํ เม อาเวณีย^๖ ฐนํ.

[๒๑๔๓] โสหิ คนฺตฺวา มนุสฺเสสุ กาหามิ กุสลํ พหุ
 ทาเนน สมจริยาย สํยเมน ทเมน จ
 ยํ กตฺวา สุขีโต โหติ น จ ปจฺจนาตฺตปฺปติ.

^๑ จ. เท. อี. ขีโน

^{๓-๓} ส. อี. น. จายุ ขีณ มรณ เต

^๕ อี. เวทยโต

^๒ “มรณสุสาตีปี ปาโจ.

^๔ อี. นรวิริยเสฏฺฐ

^๖ จ. เท. อาเวณิกํ

- [๒๑๔๔] อิมานิ ตานิ เขตฺตานิ อิมํ นิภฺขํ สกฺกนฺทลํ
อิมា ตา หริตานุปา อิมา นชฺชโ ช สวณฺติโย.
- [๒๑๔๕] อิมา ตา โปกฺขรณฺโิ^๑ รมฺมา จกฺกวากฺกุปฺกฺชิตา^๒
มณฺฑาลเกหิ สญฺจนฺนา ปทฺมุปฺปลเกหิ จ
ยสฺสิมานิ มมายีสุ กิ ญฺ เต ทิสตํ คตา.
- [๒๑๔๖] ตานิ^๓ จ^๔ เขตฺตานิ โส ภูมิกาคโ
เตเยว^๕ อารามวณฺฺปจารา^๕
ตเมว มยฺหิ ชนตํ อปฺสสโต
สญฺญณฺจ^๕ เม นารท ขายเต ทิสา.
- [๒๑๔๗] ทิฏฺฐา มยา วิมานานิ โอภาสนฺตา จตฺตทิสา
สมฺมุขา เทวราชสฺส ติทฺธานณฺจ สมฺมุขา.
- [๒๑๔๘] วุตฺตํ เม ภวนํ ทิพฺยํ ภูตฺตา กามา อมานุสา
ดาวตฺติเสสุ เทเวสุ สพฺพกามสมิทฺติสุ.
- [๒๑๔๙] โสหํ เอตาทิสํ หิตฺวา^๖ ปุณฺณายมฺหิ อิทาคโต
ธมฺมเมว จริสฺสามิ นาหิ รชฺเชน อตฺถิโก.
- [๒๑๕๐] อทฺนฺทาวจริ มคฺคํ สมฺมาสมฺพุทฺธเทสิตํ
ตํ มคฺคํ ปฏฺิปปชฺชิสฺส^๗ เยน คจฺจนฺติ สฺพพฺพตาติ.

เอกาทสมี สาทินราชชาตก.

^๑ ฉ.,เท. โปกฺขรณฺ
๓-๓^๑ ฉ.,เท.,อิ. ตานิ
^๕ ฉ.,เท.,อิ. สญฺญว

^๒ ส.,อิ. จกฺกวากฺกุปฺกฺชิตา ฉ.,เท. จกฺกวากฺกุปฺกฺชิตา
^{๔-๕} ส.,อิ. เต อารามา เต วณฺเมปจารา
^๖ อ. ทิสวา

๑๒. ทศพราหมณชาติกัม (๔๕๕)

- [๒๑๕๑] “ราชา อโวจ วิฐุร^๑ ฌมมกาโม ยุติภูจิลो
‘พราหมเณ วิฐุร ปริเยส สีลวันเต พหุสสุเต.
- [๒๑๕๒] วิรเต เมถุณา ฌมมา เย เม ภุณฺเชยฺยุ โภชนํ
 ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺพลํ.
- [๒๑๕๓] ทูลลภา พราหมณา เทว สีลวันโต พหุสสุตา
 วิรตา เมถุณา ฌมมา เย เต ภุณฺเชยฺยุ โภชนํ.
- [๒๑๕๔] ทส ขลฺล มหาราช ยา ตา พราหมณชาติโย
 เตสํ วิภงฺคฺวิจยํ^๒ วิตถาเรน สุโณหิ เม.
- [๒๑๕๕] ปสิพฺพเก คเหตุวาน ปฺนฺเณ มฺลสฺส สํวเต
 โอสธิกาเย^๓ คณฺเณนฺติ นฺหาปยนฺติ^๔ ชปนฺติ จ.
- [๒๑๕๖] ติกิจฺจนฺตมา ราช เตปิ วุจฺจนฺติ พราหมณา
 อกฺขาตา เต มหาราช ตาทิสฺเส นิปตามเส.
- [๒๑๕๗] อเปตา เต จ พราหมณฺณา อิตฺติ ราชา จ^๕ โกรพฺโย

น เต วุจฺจนฺติ พราหมณา

อณฺเณ วิฐุร ปริเยส สีลวันเต พหุสสุเต.

- [๒๑๕๘] วิรเต เมถุณา ฌมมา เย เม ภุณฺเชยฺยุ โภชนํ
 ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺพลํ.

^๑ ฉ., เท. วิฐุร, เอมุปริปิ.

^๓ ฉ., เท., อ. โอสธิกาโย

^๕ ฉ., เท. จสทโท น ทิสฺสติ, เอมุปริปิ.

^๒ ฉ., เท. วิภงฺคํ วิจยํ

^๔ ส., อ. นฺหายนฺติ

- [๒๑๕๙] กิงกัณโณ^๑ คเหตุวาน^๑ โฆเสนติ ปุโรโตปิ เต
เปสนานิปี คจันนติ รตจริยาสุ ลิกขเร.
- [๒๑๖๐] ปริจาริกสมา ราช เตปิ วุจันนติ พุราหุมน
อกุขาตา เต มหาราช ตาทิเส นิปตามเส.
- [๒๑๖๑] อเปตา เต จ พุราหุมนุณา อิติ ราชชา จ โกรพโย
น เต วุจันนติ พุราหุมน
อญเเย วิฐูร ปริเยส สีลวันเต พหุสสุเต.
- [๒๑๖๒] วิรเต เมถุณา ฐมา เย เม ภูยเชยยุ โภชน
ทกขิณ สมน ทสสาม ยตถ ทินน มหปผล.
- [๒๑๖๓] กมนทลล คเหตุวาน วงกทณทญจ^๒ พุราหุมน
ปจจุเปสสนติ ราชานอ คามesu นิคเมสุ จ
นาทินเน วุจันนติ ทสสาม คามมहि^๓ นิคมมहि วา.^๓
- [๒๑๖๔] นิคคาหกสมา ราช เตปิ วุจันนติ พุราหุมน
อกุขาตา เต มหาราช ตาทิเส นิปตามเส.
- [๒๑๖๕] อเปตา เต จ พุราหุมนุณา อิติ ราชชา จ โกรพโย
น เต วุจันนติ พุราหุมน
อญเเย วิฐูร ปริเยส สีลวันเต พหุสสุเต.
- [๒๑๖๖] วิรเต เมถุณา ฐมา เย เม ภูยเชยยุ โภชน
ทกขิณ สมน ทสสาม ยตถ ทินน มหปผล.

หมตอายุ 12/06/2566

^{๑-๑} ฉ.,เท. กิงกัณโณ คเหตุวา อ. กิงกัณโณ

^๒ “ ปงกทณทญจาทิปี ปาโจ.

^{๓-๓} ส.,อ. คามมहि จ วณมहि จ ฉ.,เท. คามมहि วา วณมहि วา

[๒๑๖๗]	ปฐพุกจจนขโลมา
โอภิณณา รชเรณูหิ	ปงกทนดา รชสสิรา
ยาจกา วิจรนุติ เต.
[๒๑๖๘]	ขานุฆาตสมา ราช
อกุขาตา เต มหาราช	เตปิ วุจจนุติ พุราหุมน
ดาทิสเ นิปตามเส.
[๒๑๖๙]	อเปตา เต จ พุราหุมน
น เต วุจจนุติ พุราหุมน	อิตติ ราชชา จ โกรพโย
อณเ เว ฐูร ปรีเยส สิลวนเต พหุสสุเต.
[๒๑๗๐]	วืรเต เมณูนา ฐมา
ทกขินิ สมม ทสสาม	เย เม ฎุชเชยยุ โภชน
ยตถ ทินน มหปผล.
[๒๑๗๑]	หรีตกํ อามลกํ
ลพุชํ ทนตโปณานิ	อมพํ ชมพํ วิภาทกํ ^๑
เวลุวา พทราณี จ.
[๒๑๗๒]	ราชายตนํ อุจจุปฏํ
อุจจาจจาณี ปณียาณี	ฐมเนตตํ มฐุชชนิ
วิกิณนุติ ^๒ ชนาธิป.
[๒๑๗๓]	วณิขกสมา ราช
อกุขาตา เต มหาราช	เตปิ วุจจนุติ พุราหุมน
ดาทิสเ นิปตามเส.
[๒๑๗๔]	อเปตา เต จ พุราหุมน
น เต วุจจนุติ พุราหุมน	อิตติ ราชชา จ โกรพโย
อณเ เว ฐูร ปรีเยส สิลวนเต พหุสสุเต.

- [๒๑๗๕] วิรเต เมธุนา ฐมา ยะ เม ภุชเชยฺยุ โภชนํ
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺพลํ.
- [๒๑๗๖] กสิวนิขฺช^๑ กาเรนฺติ โปสยฺนฺติ อเชพฺเพ
กุมาริโย ปเวจฺจนฺติ วิวาหนฺตาวหนฺติ จ.
- [๒๑๗๗] สฺมา อมฺพญฺจเวเสหิ เตปฺปี วุจฺจนฺติ พุราหฺมณฺนา
อภฺชาเต^๒ เต มหาราช ตาทิเส นิปตามเส.
- [๒๑๗๘] อเปตา เต จ พุราหฺมณฺณา อิติ ราชฺชา จ โกรพฺโย
น เต วุจฺจนฺติ พุราหฺมณฺนา
อณฺเวย วิธฺร ปฺริเยส สีลวฺนฺเต พหุสฺสุเต.
- [๒๑๗๙] วิรเต เมธุนา ฐมา ยะ เม ภุชเชยฺยุ โภชนํ
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺพลํ.
- [๒๑๘๐] นิกฺขิตฺตภิกฺข^๓ ภุชฺชนฺติ คามเสวเก ปุโรหิตา
พหฺนุ เน ปฺริปฺจฺจนฺติ^๔ อณฺทจฺเจทา นิลญฺจกา.^๕
- [๒๑๘๑] ปสฺสุปิ ตตฺถ หณฺณนฺติ มหิสา สฺกุรา อชา
โคฆาตกสฺมา ราชฺ เตปฺปี วุจฺจนฺติ พุราหฺมณฺนา
อภฺชาตา เต มหาราช ตาทิเส นิปตามเส.
- [๒๑๘๒] อเปตา เต จ^๖ พุราหฺมณฺณา อิติ ราชฺชา จ โกรพฺโย
น เต วุจฺจนฺติ พุราหฺมณฺนา
อณฺเวย วิธฺร ปฺริเยส สีลวฺนฺเต พหุสฺสุเต.

^๑ สี., อ. กาสี วณฺชชฺ ฉ., เท. กสิวานิขฺช^๓ อ. นิกฺขนฺตภิกฺข^๕ ฉ., เท. นิลญฺจกา อ. ติลญฺจกา^๒ ฉ., เท., อ. อภฺชาตา^๔ อ. ปฺริปฺจฺจนฺติ^๖ ฉ., เท., อ. จสทฺโท น ทิสฺสติ. เอวฺมฺปฺริปิ.

[๒๑๘๓] วิจารณ์ เมธุนา ธมฺมา เย เม ภุญฺชฺชยุ โภชนํ
 ทกฺขิณํ สมม ทสฺสาม ยตถ ทินนํ มหปฺพลํ.

[๒๑๘๔] อธิจมนํ คเหตฺวาน ขคฺค์ ปกฺคยห พุราหมณา
 เวสฺสปเถสุ ติฏฺฐนฺติ สดฺถํ อพฺพาหยนฺติปิ.

[๒๑๘๕] สมาส โศปนิสาเทหิ เตปิ วุจจนติ พุราหุมน
 อกขาตา เต มหาราช ตาหิเส นิปตามเส.

[๒๑๘๖] อเปตา เต จ พราหมณณา อิติ ราชา จ โกรพโย

น เต วุจฺจนฺติ พุราหมณา

อณฺเณ วิฐฺร ปฺริเยส สีลวณฺเต พหุสฺสฺเต.

[๒๑๘๗] วิตเต เมธุนา ธมฺมา เย เม ภุญฺเชยฺยุ โภชนํ
 ทกขิณํ สมม ทสสาม ยตถ ทินนํ มหปฺพลํ.

[๒๑๘๘] อรณฺเณ กุณฺณิกํ กตฺวา กุณฺณานิ การยฺนฺติ เต
สสฺวิพารเ พาเรนฺติ อาโคธา มจฺจนกจฺจป.

[๒๑๘๙] เต๋ ลุททกสมา ราช^๑ เตปี วุจจนติ พุราหุมน
 อกขาตา เต มหาราช ตาทิเส นิปตามเส.

[๒๑๙๐] อเปตา เต จ พุราหมณฺยา อิติ ราชา จ โกรพโย

น เต วุจฺจนฺติ พุราหมณา

อณฺเฏ วิฐฺร ปฺริเยส สีนฺวเนเต พหุสฺสฺเต.

[๒๑๙๑] วิตเต เมธุนา ธมฺมา เย เม ภูฏเชยฺยุ โภชนํ
 ทกฺขิณํ สมนม ทสสาม ยตถ ทินนํ มหปฺพลํ.

- [๒๑๙๒] อญเญ ชนสฺส กามาหิ เหฏฺฐา มญฺเญ ปสฺสชิตา^๑
 ราชานเ อุปริ นุหายนฺติ โสเมยาเค อุปญฺจิตะ.
- [๒๑๙๓] มลฺลชฺชสฺมา ราช เตปิ วุจฺจนฺติ พุราหุมนฺนา
 อกฺขาตา เต มหาราช ตาทิเส นิปตามเส.
- [๒๑๙๔] อเปตา เต จ พุราหุมนฺนา อิติ ราช จ โกรพฺโย
 น เต วุจฺจนฺติ พุราหุมนฺนา
 อญเญ วิฐุร ปริเยส สีลวนฺเต พหุสฺสุเต.
- [๒๑๙๕] วิรเต เมธฺนา ฐมฺมา เย เม ญฺญชฺชเย ฏฺโฆชนํ
 ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺพลํ.
- [๒๑๙๖] อตฺถิ โข พุราหุมนฺนา เทว สีลวนฺโต พหุสฺสุตา
 วิรตา เมธฺนา ฐมฺมา เย เต ญฺญชฺชเย ฏฺโฆชนํ.
- [๒๑๙๗] เอกญฺจ ภตฺตํ ญฺญชฺชนฺติ น จ มชฺชํ ปิวนฺติ เต
 อกฺขาตา เต มหาราช ตาทิเส นิปตามเส.
- [๒๑๙๘] เอเต โข พุราหุมนฺนา วิฐุร สีลวนฺโต พหุสฺสุตา
 เอเต วิฐุร ปริเยส ชิปฺปญฺจ เน นิมนฺตยาติ.
ทฺวาทสมํ ทสฺพุราหุมนฺชาตกํ.

๑๓. ภิคุขาปรมฺปรชาตกั (๔๕๖)

- [๒๑๙๙] “สุขุมาลรูปํ ทิสฺวา รฏฺฐา วิวนมาคตํ
 ภูฏาคารวรูปेतํ มหาสยนมุโปจิตํ^๑
- [๒๒๐๐] ตสฺส เต เปมเกนาหํ อทาสี วฑฺฒโมทนํ^๒
 สาลีนํ วิจิตตํ ภาตตํ สุขิมํสุปเสจฺนํ.^๓
- [๒๒๐๑] ตํ ตวํ ภาตตํ ปฏฺิคฺคยฺห พุราหฺมณสฺส อทาปยิ^๔
 อตฺตานํ^๕ อนสิตวาน โกยํ ฅมฺโม นมตฺถ เต.
- [๒๒๐๒] อจฺริโย พุราหฺมณเณ มยฺหํ กิจฺจากิจฺเจสุ วฺยาวโฏ
 ครุ จ อามนฺตนีโย จ ทาตุมรหามิ โภชนํ.
- [๒๒๐๓] พุราหฺมณฺทานิ ปุจฺฉามิ โคตมํ ราชปฺพุตฺตํ
 ราชา เต ภาตตํ ปาทาสิ สุขิมํสุปเสจฺนํ.
- [๒๒๐๔] ตํ ตวํ ภาตตํ ปฏฺิคฺคยฺห อสิสฺส โภชนํ อทา
 อเชตตณฺณฺสฺ ทานสฺส โกยํ ฅมฺโม นมตฺถ เต.
- [๒๒๐๕] ภรามี ปุตฺตทาเร จ^๖ ฅเรสุ คติโต^๗ อหํ
 ภูฏช^๘ มานุสสเก กาเม อนุสาสามิ ราชินเ.
- [๒๒๐๖] อารณฺณิกสฺส อสิโน จิรฺรตตํ ตปสฺสโน
 วฑฺฒสฺส^๙ ภาวิตตตสฺส ทาตุมรหามิ โภชนํ.
- [๒๒๐๗] อสิณฺจทานิ ปุจฺฉามิ กีสํ ฅมนิสฺนถตํ
 ปฺรพฺพหกจฺจนฺชโลมํ ปงฺกทนต์ รัชสฺสิริ.

^๑ “มหาสยนมุโปจิตนฺติปิ ปาโร. ^๒ ส.อ. พุทฺธโมทน ^๓ ฉ.,เท.,อ. สุขิ มํสุปเสจฺนํ, เอมุปฺริปิ.
^๔ ฉ.,เท. อทาสย ^๕ อ. อตฺตานา ^๖ อ. ปุตฺเต ทาเร จ
^๗ ส.อ. คติโต ^๘ ฉ.,เท. ภูฏช ^๙ อ. วฑฺฒสฺส

- [๒๒๐๘] เอโก อรณฺเณ วิหริสสิ นาวกฺขสิ ชีวิตํ
 ภิกฺขุ เกณ ตยา เสยฺโย ยสฺส ตวํ โภชนํ อทา.
- [๒๒๐๙] ขณฺมาลุกุลมฺพานิ^๑ พิลาลิตกฺกุลานิ^๒ จ
 ฐนํ สามากนีวารี สํหาริยฺ^๓ ปหาริยฺ.^๓
- [๒๒๑๐] สากํ ภิสํ มํหํ มํสํ พทฺรามลกาณิ จ
 ตานิ อาหตฺว^๔ ภฺยฺชามิ อตฺถิ เม โส ปรีคฺคโห.
- [๒๒๑๑] ปจฺนโต อปจฺนตสฺส อมมสฺส สกฺิณฺจโน
 อนาทานสฺส สาทาโน ทาตุมฺรหามิ โภชนํ.
- [๒๒๑๒] ภิกฺขุญฺจทานิ ปุจฺจามิ ตฺถุหิมาสีน สฺพฺพตํ
 อิตฺติ^๕ เต ภตฺตํ ปาทาสิ สฺจิมํสฺสฺสฺสฺสฺสฺส.
- [๒๒๑๓] ตํ ตวํ ภตฺตํ ปฏฺิคฺคยฺห ตฺถุหิ ภฺยฺชสิ เอกโก
 นาณญํ กณฺจิ นิมฺนฺเตสิ โกยํ ฆมฺโม นมตฺถฺ เต.
- [๒๒๑๔] น ปจามิ น ปาเจมิ น จินฺทามิ น เจทเย
 ตํ มํ อกฺิณฺจนํ ฃตฺวา สฺพฺพปาเปหิ อารตํ
- [๒๒๑๕] วาเมเน ภิกฺขมาทาย ทกฺขิเณเน กมฺณฺทลฺลํ
 อิสฺสิ เม ภตฺตํ ปาทาสิ สฺจิมํสฺสฺสฺสฺสฺส.
- [๒๒๑๖] เอเต หิ ทาตุมฺรหฺนฺติ สมมา สปริคฺคหา
 ปจฺจนีกมฺหํ มณฺเณ โย ทาตาริ นิมฺนฺตเย.
- [๒๒๑๗] อตฺถาย วต เม อชฺช อิธาคจฺจิ รเถสโส
 โยหํ^๖ อชฺช ปชานามิ^๖ ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺพลํ.

^๑ จ.,เท.,อ. ๐๖/๒ ขณฺมาลุกุลมฺพานิ^๒ ส.,อ. พิลาลิตกฺกุลานิ^{๓-๓} ส.,จ.,เท.,อ. สํหาริยํ ปสํหาริยํ, “สํสาทียํ ปสํสาทียนฺติปิ ปาโจ. ^๔ จ.,เท. อาหริตฺวา^๕ จ.,เท.,อ. อิตฺติ ^{๖-๖} ส.,อ. อิตฺโต ปุพฺเพ น ชานามิ จ.,เท. โสหนํ อชฺช ปชานาม

[๒๒๑๘] รฏฺเฐสุ คิทฺธา ราชานํ กิจฺจํกิจฺจํเจสุ พุราหมณา
อิสี มฺลผลํ คิทฺธา วิปฺปมุตฺตา จ ภิกฺขโวติ.

เตรสมนํ ภิกฺขาปรมฺพฺรชาตกํ.

ปภิณฺณกนิปาโต นิฏฺฐิติโต.

ตสฺสุทฺธานํ

สฺวกัณฺณรมฺภกฺขราชินโส
ภิสฺชาติมฺเหสิกโปตฺวโร
อถ โมรสตจฺจกฺวาณิขโก
อถ ราชสพฺุราหมณภิกฺขปรนฺติ.

๑๕. วิตตินิปาโต

๑. มาตงกชาตก (๔๕๗)

[๒๒๑๙] “กุโต นุ อากัจฉสิ ทุมมวาสิ^๑
โอดลลโก ปัสสิปสาจโกว
สงฺการโจฬิ ปฏิมุญจ^๒ กณฺเฏ
โก เร ตฺวํ โหสิ^๓ อทกฺขิณฺเอยโย.

[๒๒๒๐] อนนฺ อายิหิ^๔ ปกตํ ยสฺสสิ^๕
ตํ ขชฺชเร ภูณฺชเร ปิยฺยเร จ
ชานาสิ^๕ มํ ตฺวํ ปรรทตฺตูปชีวิ^๕
อฺตฺตติฏฺฐปิณฺฑํ ลภตํ สปาโก.

[๒๒๒๑] อนนฺ มมยิหิ^๖ กปตํ พุราหุมนานํ
อตฺตตฺตถาย สทฺททโต มมยิหิ^๖
อเปหิ เอตฺโต กิมิทฺฐจฺจิโตสิ
น มาทิสสา ตฺยหิ ททนฺติ ชมฺม.

[๒๒๒๒] ธเล จ นิหฺนเ จ วปฺนติ พีชํ
อนฺูปเขตฺเตเต ผลมาสีสฺमानา^๗
เอตาย สทฺธาย ททาหิ ทานํ
อปฺเปว อาราชเย ทกฺขิณฺเอยเย.

^๑ สี.,อิ. รุมมวาสิ

^๒ อ. ปฏิมุจจ

^๓ สี.,อิ. โหหิสิ

^{๔-๔} ฉ.,เท. ตเวหิ ปกตํ ยสฺสสิ อ. ขเปยฺย ยสฺสสิ

^{๕-๕} ฉ.,เท. ชานาสิ มํ ตฺวํ ปรรทตฺตูปชีวิ อ. ชานาสิ ตฺวํ ปรรทตฺตูปชีวิ

^๖ ฉ.,เท. มเมหิ อ. มม อิหิ, เอมฺมปริปิ.

^๗ สี.,อิ. ผลมาสสานา ฉ.,เท. ผลมาสमानา

[๒๒๒๓] เขตฺตานิ มยฺหํ วิทิตานิ โลเก
 เยสาหํ พีชานิ ปตฺติฏฺจเปมิ
 เย พุราหุมนฺนา ชาติมนฺตูปปนฺนา
 ตานีธ เขตฺตานิ สุเปสลานิ.

[๒๒๒๔] ชาติมโท จ อติมานตา จ
 โลโภ จ โทโส จ มโท จ โมโห
 เอเต อคฺคฺคา เยสุ^๑ จ สนฺติ^๒ สพฺเพ
 ตานีธ เขตฺตานิ อเปสลานิ.

[๒๒๒๕] ชาติมโท จ อติมานิตา จ
 โลโภ จ โทโส จ มโท จ โมโห
 เอเต อคฺคฺคา เยสุ น สนฺติ สพฺเพ
 ตานีธ เขตฺตานิ สุเปสลานิ.

[๒๒๒๖] กฺวตฺถ^๓ คตา^๔ อุปฺไซติโย จ
 อุปฺชฺฌาโย อถวา ภาณฺชฺกฺกฺจฺฉิ^๕
 อิมสฺส ทณฺฑญฺจ วชฺญจ ทตฺวา
 คเล คเหตุวา คลยาถ^๕ ชมฺมํ.

[๒๒๒๗] คีรี นเขน ขณฺสี อโย ทนฺเตภี^๕ ขาทสิ
 ขาตเวทํ ปทหสิ โย อีสึ ปริภาสสิ.

[๒๒๒๘] อิทํ วตฺวาน มาตงฺโค อีสึ สจฺจปรกฺกโม
 อนฺตลิกฺขสฺมี ปกฺกามิ พุราหุมนฺนํ อุทิกฺขตํ.

^{๑-๑} สึ. อี. เยสุ วสนฺติ

^๓ "คณฺชฺกฺกฺจฺฉิตฺติปิ ปาโจ.

^๕ อี. ทนฺเตน

^{๒-๒} ฉ., เท. กฺวตฺถ คตา อี. กตฺถเว ภาณฺชา

^๔ ฉ., เท. ขลยาถ

- [๒๒๒๙] อาเวลลิต^๑ ปิฎฺฐิจิโต อุตฺตมมฺหํ
 พาหุ^๒ ปสาเรติ อกมฺมเนยฺย
 เสตานิ อกฺขิณี ยถา มตฺตสฺส
 โก เม อิมํ ปุตฺตมกาสิ เอวံ.
- [๒๒๓๐] อิธาคมา สมโน ทุมฺมวาสิ^๓
 โอตลฺลโก ปัสฺสปีสาจโกว
 สงฺการโจฬิ ปฏฺฐิมุจ^๔ กณฺเฑ
 โส เต อิมํ ปุตฺตมกาสิ เอวံ.
- [๒๒๓๑] กตมํ ทิสํ อคมา ฐุริปณฺโณ
 อกฺขาถ เม มาณวา เอตมตฺถํ
 คนฺตวาน ตํ ปฏฺฐิกเรมุ อจฺจย
 อปฺเปว นํ ปุตฺต^๕ ลเภมุ ชีวิทํ.
- [๒๒๓๒] เวหายสํ อคมา ฐุริปณฺโณ
 ปถทฺฐโน ปณฺณรเสว จนฺโท
 อปิจาปิ โส ปุริมํ ทิสํ อคจฺฉิ
 สจฺจปฺปณฺโณ อสิ สาธุรูป.
- [๒๒๓๓] อาเวลลิตํ ปิฎฺฐิจิโต อุตฺตมมฺหํ
 พาหุ ปสาเรติ อกมฺมเนยฺย
 เสตานิ อกฺขิณี ยถา มตฺตสฺส
 โก เม อิมํ ปุตฺตมกาสิ เอวံ.

^๑ ส.อ. ๑๒/๐๖/๒๕^๓ ส.อ. รุมฺมวาสิ^๕ อ. ปุตฺต^๒ อ. พาหุ, เอวฺมุปริปิ.^๔ อ. ปฏฺฐิมุจ

- [๒๒๓๔] ยกฺขา หเว สนฺติ มหानุภาวา
 อนฺวาคตา อีสโย สารูฐปา
 เต ทุฏฺฐจิตฺตัม กุปิตัม วิทิตฺวา
 ยกฺขา หิ เต ปุตฺตมกัมสุ เอวံ.
- [๒๒๓๕] ยกฺขา จ เม ปุตฺตมกัมสุ เอวံ
 ตฺวณฺเณว เม มา กุทฺโต พุรหฺมจารี
 ตุมฺเหว ปาเท สรณํ คตาสมิ
 อนฺวาคตา ปุตฺตโสเกน ภิกฺขุ.
- [๒๒๓๖] ตทฺเว หิ เอตฺรหิ จ มยฺหํ
 มโนปโทโส น มมตฺติ^๑ โกจิ
 ปุตฺโต จ เต เวทมเทน มตฺโต
 อตฺถํ น ชานาติ อธิจฺจ เวเท.
- [๒๒๓๗] อทฺธา หเว ภิกฺขุ มุหุตฺตเกน
 สมมฺยุหเตว ปุริสสฺส สญฺญา
 เอกาปราชํ ขม ภูริปญฺณ
 น ปณฺหิตา โกธพลา ภวนฺติ.
- [๒๒๓๘] อิทฺถจ มยฺหํ อุตฺตติฏฺฐปิณฺฑํ
 ตว มณฺทพฺโย ภาณฺชตฺถ อปฺปปญฺญโม
 ยกฺขา จ เต ปุตฺตัม^๒ น วิเหจฺเยยฺยํ
 ปุตฺโต จ เต เหลสฺสติ^๓ โส อโรโค.

[๒๒๓๙] มณฑุทพฺย พาลิสสิ ปริตตปณฺโณ
โย ปุณฺณเขตฺตตานมโกวิโทสิ
มหกฺกสาเวสุ ททาสิ ทานํ
กิลิฏฺจกมฺเมสุ อสณฺณเตสุ.

[๒๒๔๐] ชฏฺฐา จ เกสา อชินา นีวตฺถา
ชฺฐทปํว มุขํ ปรุพฺพหํ
ปชฺช อิมํ ปสฺสถ ทมฺมรูป^๑
น ชฏฺฐาชินํ ตายเต อปฺปปณฺณํ.

[๒๒๔๑] เยสํ ราโค จ โทโส จ อวิชฺชา จ วิราชิตา
ชีณาสวา อรหฺนโต เตสุ ทินฺนํ มหปฺพลนฺติ.
อุปฺพจฺจ^๒ มนํ เมชฺโฌ^๓ มาตงฺกสฺมี ยสฺสสิเน
สปาริสชฺโช อจฺฉินฺโน เมชฺฌรณฺณํ ตทา อหฺตุติ.^๓

ปจฺม มาตงฺกชาตกํ.

๒. จิตฺตสมุฏฺตชาตกํ (๔๕๘)

[๒๒๔๒] “สพฺพํ นรานํ สพลํ สุจฺฉินฺณํ
น กมฺมุนา^๔ กิณฺจน โมชฺมตฺติ
ปสฺสามิ สมุฏฺตํ มหานุภาวํ
สกมฺมุนา ปุณฺณผลุปฺปนํ.

[๒๒๔๓] สพฺพํ นรานํ สพลํ สุจฺฉินฺณํ
น กมฺมุนา กิณฺจน โมชฺมตฺติ

พิมพ์ที่ 12/06/2566

^๑ สี.,อิ. รุมนรูป

^๓ ฉ.,เท. อยํ คาทา น ทิสฺสติ.

^{๒-๒} อ. อุปฺพณฺณมานเ เมชฺฌา

^๔ อ. กมฺมุนา, เอวฺมฺปริปิ.

กจฺจินฺนุ จิตฺตสฺสปี เอวเมว^๑
อิทฺโธ มโน ตสฺส ยถาปี มยฺหํ.

[๒๒๔๔] สพฺพํ นรานํ สพลํ สุจิณฺณํ
น กมฺมุนา กิณฺณน โมหมตฺถิ
จิตฺตํปี^๒ ชานาหิ^๒ ตเถว เทว
อิทฺโธ มโน ตสฺส ยถาปี ตฺยฺหํ.

[๒๒๔๕] ภวํ นุ จิตฺโต สุตมณฺณโต เต
อุทฺทาหุ เต โกจิ นํ เอตทกฺขา
คาถา สุคิตา น มมตฺถิ กงฺขา
ททามิ เต คามวํ สตณฺจ.

[๒๒๔๖] น จาหํ จิตฺโต สุตมณฺณโต เม
อิสฺสี จ เม เอตมตฺถํ อสฺสี
คนฺตฺวาน รณฺโณ ปฏฺฐิกายิ^๓ คาทํ
อปิ นุ^๔ เต วํ อตฺตมโน ททฺเหยย.^๕

[๒๒๔๗] โยเชนฺตุ เม^๖ ราชฺรเถ สุกเต จิตฺตสิพฺพเน
กจฺจํ นาคานํ พนฺธถ คีเวยฺยํ ปฏฺฐิณฺณจถ.

[๒๒๔๘] อาหณฺณเร เภริมฺพุทฺธสงฺขา^๗
สีฆานิ ยานานิ จ โยชยนฺตุ
อชฺเชวหํ อสฺสมตฺ^๘ คมฺิสฺสํ
ยตฺเถว ทกฺขิณฺสุมิสี นิสินฺนํ.

^๑ ฉ., เท. เอวเมว

^{๒-๒} ส., อ. จิตฺตํ วิชานาหิ

^๓ ฉ., เท., อ. ปฏฺฐิกายิ

^๔ ฉ., เท., อ. นุสทโท น ทิสฺสติ. ^๕ “อปิ นุ เต คามวํ ททฺเหยยาดิปี ปาโจ. ^๖ ฉ., เท., อ. เว

^๗ “หณฺณนฺตุ โก เภริมฺพุทฺธสงฺเขติปี ปาโจ. ฉ., เท. อาหณฺณนฺตุ เภริมฺพุทฺธสงฺเข อ. อาหณฺณรํ

^๘ ฉ., เท., อ. อสฺสมํ ตํ

- [๒๒๔๙] สุลทฐลาโก วต เม อโหสิ
 คากา สุกิตา ปริสาย มชฺเฌ
 โสหิ อีสี สีลวตฺตูปปนฺน
 ทิสฺวา ปตีโต สุมโนหฺมสมิ.
- [๒๒๕๐] อาสนํ อุทกํ ปชฺช ปฏิคฺคณฺหาตุ โน ภวํ
 อคฺเช ภวนฺตํ ปุจฺฉาม อคฺฆํ กุรฺตุ โน ภวํ.
- [๒๒๕๑] รมฺมญฺจ เต อาวสถํ กโรนฺตุ
 นาริกณฺเหหิ ปริจายสฺสุ
 กโรหิ โอภาสมนุคฺคหาย
 อุโปปมํ อิสฺสรียํ กโรม.
- [๒๒๕๒] ทิสฺวา ผลํ ทุจฺจริตสฺส ราช
 อโถ สุกิณฺณสฺส มหาวิปากํ
 อตฺตทานเมว ปฏิสํยมิสฺส
 น ปตฺถเย ปตฺตปสฺสุ^๑ ชนํ วา.
- [๒๒๕๓] ทเสวิมา วสฺสทสา มจฺจานํ อิธ ชีวิทํ
 อปฺปตฺตตณฺเวยว ตํ โอธี นโฬ จินฺโนว สฺสสฺติ.
- [๒๒๕๔] ตตฺถ กา นนฺทิ กา ชิตฺททา กา รติ กา ธเนสนา
 กี เม ปตฺเตหิ ทาเรหิ ราช มุตฺโตสฺมิ พนฺธนา.
- [๒๒๕๕] โสหิ^๒ เอวํ ปชานามิ^๒ มจฺจุ เม นปฺปมชฺชติ
 อนฺตเกนาธิปนฺนสฺส กา รติ กา ธเนสนา.

- [๒๒๕๖] ชาติ นรานํ อธมา ชนินฺท
 จณฺทาลโยนิ ทฺวิปทกนิฏฺฐา^๑
 สเกหิ กมฺเมหิ สุปาปเกหิ
 จณฺทาลิคพฺเภ^๒ อวสิมฺห ปุพฺเพ.
- [๒๒๕๗] จณฺทาลาหุมฺหาวนฺตีสฺสุ มิคา เนรณฺชเร ปติ
 อุกฺกุสะ รมฺมทาตีเร^๓ ตยชฺช พฺราหฺมณชตฺติยา.
- [๒๒๕๘] อุนิยฺยติ ชีวิตมปฺปมายํ
 ชฺรูปนิตฺตสฺส น สนฺติ ตาณฺหา
 กโรหิ ปญฺจาล มเมว^๔ วากุญฺ
 มากาสิ กมฺมานิ ทฺกฺขทฺรยานิ.
- [๒๒๕๙] อุนิยฺยติ ชีวิตมปฺปมายํ
 ชฺรูปนิตฺตสฺส น สนฺติ ตาณฺหา
 กโรหิ ปญฺจาล มเมว วากุญฺ
 มากาสิ กมฺมานิ ทฺกฺขปฺผลานิ.
- [๒๒๖๐] อุนิยฺยติ ชีวิตมปฺปมายํ
 ชฺรูปนิตฺตสฺส น สนฺติ ตาณฺหา
 กโรหิ ปญฺจาล มเมว วากุญฺ
 มากาสิ กมฺมานิ รชฺสสิรานิ.
- [๒๒๖๑] อุนิยฺยติ ชีวิตมปฺปมายํ
 วณฺณํ ชรา หนฺติ นรสฺส ชียฺยโต

กโรหิ ปญจาล มเมว วากุย
மாகასி கமம் நிரயுப்பததியா.

[๒๒๖๒] อทฐา หิ สจจัม วจัน ตเวท^๑
யதா இசீ பாஸஸி எவமெத்
காமா ஜ மே ஸந்தி ஒன்ப்புரூபா
தே துஜுஜா மாதிஸகெந் கிகுறு.

[๒๒๖๓] นาโค ยถา ปงกมชฺเฌ พุยสนโน
சய்^๒ தல் நாகிஸமஹோதி கன்து
எவமஹ்^๓ காமபங்கெ புயஸந்ந
ந் கிகுறுந் மகுகமநுபுபசாமி.

[๒๒๖๔] ยถापि माता ज पिता ज पुतुत्तं
ஒதாபி மாதா ஜ பிதா ஜ புதுத்
ஒநுஸாஸரே கிநுதி ஸுபீ மாவேய
எவ்வி ம் துவ் ஒநுஸாஸ மநுதே
யதா ஜிர்^๔ பெஜுஜ ஸுபீ மாவேயம்.

๒๒๖๕] โน เจ ตุวั อสุสทเส ชนินท
காமே இமே மானுஸகே பஹாது
தமிழ்^๕ ப்லி ப்லுஜபயஸு ராச
ஒதமுகாரோ ஜ தே^๖ மாஹு ரஹுஜே.

[๒๒๖๖] ทูตา วิธาวนตุ ทิสา จตสฺสโส
நிமநுதகா ஸமநபுராஹ்மநான்

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ตเวตัม
หมตอัย 12/06/2566

^๓ ฉ.,เท.,อิ. เอวมปหํ

^๕ ส.,อิ. ธรรม

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ. ปสฺส

^๔ ส.,อิ. ยมาจรัม

^๖ ฉ.,เท. ตว

เต อนุนปาเนน อุปฏุหสสุ
วตฺถเนน เสนาสนปจฺจเยน จ.

[๒๒๖๗]

อนุนเนน ปาเนน ปสนฺนจิตฺโต
สนฺตปฺปย สมณพฺรหฺมณฺเ จ
ทตฺวา จ ภูตฺวา จ ยถาณฺภาวํ
อนินฺทิตฺโต สคฺคมฺเปหิ^๑ จานํ.

[๒๒๖๘]

สเจ จ ตํ ราช มโห สหะย
นาริณฺเณหิ ปริวารยฺนตํ^๒
อิมเมว คากํ มนสิกโรหิ
ภาเสหิ^๓ เจตํ^๓ ปริสาย มชฺเฌ.

[๒๒๖๙]

อพฺโปกาสสโย ชนฺตฺว วชนฺตฺยา ขีรปายิตฺโต
ปฺริกิณฺโณ สุวานฺเห^๔ สุวาชฺช ราชาคิ วุจฺจตีติ.

ทฺฤติยํ จิตฺตสมฺภูตชาตกํ.

๓. สีวิราชชาตกัม^๕ (๔๕๕)

[๒๒๗๐]

“ทฺูเร อปสฺสํ เถโรว จกฺขุํ ยาจิตฺตฺมาคโต
เอกเนตฺตฺตา ภวิสฺสาม จกฺขุํ เม เทหิ ยาจิตฺโต.

[๒๒๗๑]

เกณานุสิฏฺฐโจ อิทฺตฺมาคโตสิ
วณิพฺพก จกฺขุปฺถานิ ยาจิตฺตํ

^๑ ส. สคฺคมฺเปติ

^{๓-๓} จ.,เท. ภาเสหิ เจนํ

^๕ จ.,เท. สีวิชาตก

^๒ จ.,เท. ปริวารยฺนตํ

^๔ ส.,อิ. สุพานฺเห

สุทฺถุจจํ ยาจสิ อุตฺตมํคํ
ยมาหุ เนตฺตํ ปุริเสน ทฺวจจํ.

[๒๒๗๒]

ยมาหุ เทเวสุ สุขุมปตฺติ
มชฺวาติ นํ อาหุ มนุสฺสโลเก
เตนานุสิญฺโฆ อิธมาคโตสฺมิ
วณิพฺพโก จกฺขุปถานิ ยาจิตฺตุ.

[๒๒๗๓]

วณิพฺพโก^๑ มยฺห วณิ^๒ อนฺตฺตํ
ททาหิ เม^๓ จกฺขุปถานิ ยาจิตฺโต
ททาหิ เม จกฺขุปถํ อนฺตฺตํ
ยมาหุ เนตฺตํ ปุริเสน ทฺวจจํ.^๔

[๒๒๗๔]

เยน อตฺเถน อาคณฺธิ ยมตฺถมภิปตฺถยํ
เต เต อิธมฺนตฺถ สงฺกปฺปา ลภ จกฺขุณิ พุราหุมน.

[๒๒๗๕]

เอกนฺเต ยาจมานสฺส อุกฺขยานิ ททามหํ
ส จกฺขุมา คจฺฉ ชนสฺส เปกฺขโต
ยทิจฺฉเส ตฺวํ ตทเต^๕ สมิชฺชตฺตุ.

[๒๒๗๖]

มา โน เทว อทา จกฺขุ มา โน สพฺเพ ปฺรกฺกริ^๖
ธนํ เทหิ มหาราช มุตฺตา เวพฺพริยา พหุ.

[๒๒๗๗]

ยุตฺเต เทว รเถ เทหิ อาชานีเย อลงฺกเต^๗
นาเค เทหิ มหาราช เหมกปฺปนิवासเส.^๘

^๑ ฉ., เท. วณิพฺพโต^๓ ฉ., เท. ๑๒/๑๕ ๒๕๖๖^๕ อ. เต น เต^๗ ฉ., เท., อ. จลงฺกเต^๒ ฉ., เท. วณิ^๔ อ. ทฺวจจํ^๖ ฉ., เท., อ. ปฺรากฺกริ^๘ ฉ., เท., อ. เหมกปฺปนิवासเส

- [๒๒๗๘] ยถา ตัม สีวิโย สพฺเพ สโยคฺคา สรธา สทา
สมนฺตา ปริกฺเรยฺยํ^๑ เอวํ เทหิ รเถสฺมา.
- [๒๒๗๙] โย เว ทสฺสนฺติ วตฺวาน อทาเน กุรุเต มโน
ภุมฺยํ^๒ โส ปตฺติํ ปาสํ คีวํ ปฏฺิณฺณจติ.
- [๒๒๘๐] โย เว ทสฺสนฺติ วตฺวาน อทาเน กุรุเต มโน
ปาปา ปาปตโร โหติ สมฺปตฺโต ยมสฺสาคฺชนํ.
- [๒๒๘๑] ยญฺหิ ยาเจ ตญฺหิ ทเท ยํ น ยาเจ น ตํ ทเท
สฺวาคํ ตเมว ทสฺสามิ ยํ มํ ยาจติ พุราหฺมณ.
- [๒๒๘๒] อายํ นุ วณฺณํ นุ สฺขํ พลํ นุ
กี ปตฺถยาโน นุ ชนินฺท เทสิ
กถญฺหิ ราชฯ สิวินํ อนฺตฺตโร
จกฺขุณี ทชฺชา ปรโลกเหตุ.
- [๒๒๘๓] นวาทเมตํ ยสฺสา ททามิ
น ปตฺตมิจฺเจ น ฐนํ น รฏฺฺจํ
สตญฺจ ฐมฺโม จริโต ปุราโน
อิจฺเจว ทาเน รมติ มโน มม.
น^๔ เม เทสฺสา อุโฆ จกฺขุ อตฺตํ น เม น เทสฺสียํ
สพฺพญฺญตํ ปิยํ มยฺหํ ตสฺมา จกฺขุมทาสีหํ.^๕
- [๒๒๘๔] สขา จ มิตฺโต จ มมาสิ สีวิก
สุสิกฺขิตฺโต สาทุ กโรหิ เม วโจ

^๑ ฉ.,เท. ปริกฺเรยฺยํ

พมดอายุ 12/06/2566

^๒ ฉ.,เท.,อิ. รมติ^๓ ส.,อิ. ภุมฺยา^๔ อิ. มม^๕ ฉ.,เท. อยํ คาถา น ทิสฺสติ.

อุทฺธริตฺวา^๑ จกฺขุณิ มม ชีคีสโต^๒
หตฺถสฺส จเปหิ วณิพฺพกสฺส.

- [๒๒๘๕] โจทิตโต สีวิราเชน สีวิโก วจัน กโร
รณฺโณ จกฺขุณิ อุทฺธริตฺวา พุราหฺมณสฺสูปนามยิ^๓
สจกฺขุ พุราหฺมโณ อาสิ อนุโธ ราชชา อุปาวิสสิ.
- [๒๒๘๖] ตโต โส กติปาหสฺส อุปฺปพฺพหฺสฺส จกฺขุสฺส
สุตฺติ อามนฺตยิ ราชชา สีวินํ รมฺมจวฑฺฒโน.
- [๒๒๘๗] โยเชหิ สารถิ ยานํ ยุตฺตตฺถจ ปฏฺฐิเวทย
อุยฺยานภฺมมํ คจฺฉาม โปกฺขรณฺเณ^๔ วณานิ จ.
- [๒๒๘๘] โส จ โปกฺขรณฺตีเร^๕ ปลฺลนฺเกน อุปาวิสสิ
ตสฺส สกโก ปาตุรหฺสฺส เทวราชฯ สุขมฺปติ.
- [๒๒๘๙] สกโกหฺมสมิ เทวินฺโท อาคโตสมิ ตวนฺติเก
วรํ วรสฺส ราชสิ ยงฺกิณฺณจิ มนสิจฺฉสิ.
- [๒๒๙๐] ปหุตฺติ^๕ เม ธนํ สกฺก พลํ โกโส จนปฺปโก
อนธสฺส เม สโตทานิ มรณฺณเณว รุจฺจติ.
- [๒๒๙๑] ยานิ สจฺจานิ ทิปทินฺท ตานิ ภาสสฺส ขตฺติย
สจฺจํ เต ภาณมานสฺส ปุณ จกฺขุ ภาวิสสติ.
- [๒๒๙๒] เย มํ ยาจิตฺตฺมายนฺติ นานาโคตฺตา วณิพฺพกา
โยปิ มํ ยาจเต ตตฺถ โสปิ เม มนโส ปิโย
เอเตน สจฺจวชฺเชน จกฺขุ เม อุปปชฺชถ.

^{๑-๑} อ. ลทฺธํ ตว จกฺขุณิ มม ชีคีสโต

^๓ ฉ.,เท. โปกฺขรณฺเณ

^๕ ฉ.,เท.,อ. ปหุตฺติ

^๒ อ. พุราหฺมณสฺสูปนามเย

^๔ อ. โปกฺขรณฺยา ตีเร

- [๒๒๙๓] ยัม มัม โส ยาจิตุม อากา เทहि จกขุณฺติ พุราหฺมเณ
ตสฺส จกขุณฺติ ปาทาสี พุราหฺมณสฺส วณิพฺพโต.^๑
- [๒๒๙๔] ภียโย มัม อาวีสี ปีติ โสมนสฺสญฺจนปฺปกัม
เอเตน สจฺจวชฺเชน ทฺติยัม เม อุปปชฺชถ.
- [๒๒๙๕] ฐมฺเมน ภาสิตา คากา สีวิณฺ รฏฺฐวทฺธน
เอตานิ ตว เนตฺตานิ ทิพฺพานิ^๒ ปฏฺฐิตสฺสเร.
- [๒๒๙๖] ติโรกุทฺทํ ติโรเสลํ สมตฺตคฺคยฺห ปพฺพตํ
สมนฺตา โยชนสํ ทสฺสนํ อนฺุโณนฺตุ เต.
- [๒๒๙๗] โกนีธ วิตฺตํ น ทเพยฺย ยาจิต
อปิ วิสิฏฺฐจํ สุปฺยปิ อตฺตโน
ตทิงฺฆ สพฺเพ สีวิโย^๓ สมากตา
ทิพฺพานิ เนตฺตานิ มมชฺช ปสฺสถ.
- [๒๒๙๘] ติโรกุทฺทํ ติโรเสลํ สมตฺตคฺคยฺห ปพฺพตํ
สมนฺตา โยชนสํ ทสฺสนํ อนฺุโณนฺติ เม.
- [๒๒๙๙] น จาคมตฺตา ปรมตฺติ (กิญฺจิ) มจฺจานํ อิธ ชีวิตะ
ทตฺวาน มานุสฺสํ^๔ จกฺขุ ลทฺธํ (เม) จกฺขุ อมานุสฺส.
- [๒๓๐๐] เอตํปิ ทิสฺวา สีวิโย เทถ ทานานิ ภูฏชถ
ทตฺวา จ ภูตฺวา จ ยถาณฺุภาวํ
อนินฺทิตา สคฺคมฺเปถ จานฺนติ.

ตติยัม สีวิราชชาตกัม.

^๑ พมพชา 12/06/2566

^๑ ส. วณิพฺพโน อ. วณิพฺพโน

^๓ ฉ.,เท.,อ. สีวิโย, เอวมุปริป.

^๒ ฉ.,เท.,อ. ทิพฺพานิ

^๔ ส. ทตฺวา มานุสฺสํ

๔. สิริมนุทชาตกัม^๑ (๕๐๐)

- [๒๓๐๑] “ปณฺณายุเปตํ สิริยา วิหิณฺ
 ยสฺสสินฺ วาปี อเปตปณฺณํ
 ปุจฺฉามิ [^๒] เสนก เอตมตฺถํ
 กเมตฺถ เสยฺโย กุสลา วทนฺติ.
- [๒๓๐๒] ธีรา จ พาลา จ หเว ชนินฺท
 สิปปุปฺปนฺนา จ อสิปปิโน จ
 สุชาติมนฺโตปิ อชาติมฺสฺส
 ยสฺสสินฺ เปสกรา^๓ ภวนฺติ
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปณฺโณ นิหิโน สิริมาว เสยฺโย.
- [๒๓๐๓] ตุมฺปิ ปุจฺฉามิ อโนมปณฺณ
 มโหสฺสท กวลธมฺมทสฺสี
 พาลํ ยสฺสสี ปณฺทิตํ อปฺปโมกฺ
 กเมตฺถ เสยฺโย กุสลา วทนฺติ.
- [๒๓๐๔] ปาปานิ กมฺมานิ กโรนฺติ^๔ พาลา^๕
 อิทเมว^๕ เสยฺโย อิติ มณฺณมานา^๖
 อิทโลกทสฺสี ปรโลกํ อทสฺสี
 อุภยตฺถ พาลो กลิมคฺคเหสิ
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปณฺโณว เสยฺโย น ยสฺสสี พาลो.

พณฺณายุ 12/06/2566

^๑ ฉ., เท. สิริมนุทชาตกัม^๒ ฉ., เท. ตํ^๓ ส. เปสสการา^{๔-๕} ฉ., เท. กโรติ พาลอ^๕ ฉ., เท. อิทเมว^๖ ฉ., เท. มณฺณมานโน

[๒๓๐๕]

น สิปปเมตัง วิทธาติ โภคัง
 น พนฺธวา น สิริราวกาโส^๑
 ปสฺสเสพมุคัง สุขเมธมานัง
 สิริหีนัง^๒ ภาชเต โครวินทัง^๓
 เอตมปิ ทิสฺวาน อหัง วทามิ
 ปญฺเอย นิหีนो สิริมาว เสยโย.

[๒๓๐๖]

ลทฺฐา สุขัง มชฺชติ อปฺปปญฺเอย
 ทุกฺเขน ญฺญูจฺเอย ปโมหเมติ
 อาคนฺตุนา สุขทุกฺเขน ญฺญูจ
 ปเวตติ วาริจโรว ฌมฺเม
 เอตมปิ ทิสฺวาน อหัง วทามิ
 ปญฺเอย เสยโย น ยสฺสสิ พาลो.

[๒๓๐๗]

ทุมํ ยถา สาทุผลํ อรญฺเณ
 สมฺนฺตโต สมภิสฺสรนฺติ^๔ ปกฺขี
 เอวมปิ อทฺธํ สธนํ สโภคัง
 พหุชฺชโน ภาชฺชติ^๕ อตฺถเหตุ
 เอตมปิ ทิสฺวาน อหัง วทามิ
 ปญฺเอย นิหีนो สิริมาว เสยโย.

[๒๓๐๘]

น สาธุ พลวา พาลो สาหสฺส^๖ วินฺทเต ฐนํ
 กนฺทกฺคตเมตัง ทุมฺเมธํ กทฺถมฺนฺติ นิริยํ ภูสํ
 เอตมปิ ทิสฺวาน อหัง วทามิ
 ปญฺเอย เสยโย น ยสฺสสิ พาลो.

- [๒๓๐๙] ยากาจิ นชฺชโ ข กงฺกมภิสวณฺติ^๑
 สพฺพาว ตา นามโคตฺตํ ชฺชนฺติ
 กงฺคา สมฺมทํ ปฏฺฐิพชฺชมานา
 น ขายเต อิทฺธิปโร^๒ หิ โลเก^๓
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปญฺญโณ นิหิโน สิริมาว เสยฺโย.
- [๒๓๑๐] ยเมตมกฺขา อุทฺธิ มหนฺตํ
 ปยณฺติ^๔ นชฺชโ สพฺพกาลํ อสงฺขยํ
 โส สาคโร นิจฺจมุพฺพารเวโค
 เวลํ น อจฺเจติ มหาสมฺมทโท
- [๒๓๑๑] เอวมฺปิ พาลสุส ปชฺชปิตานิ
 ปญฺญํ น อจฺเจติ สิริ กทาจิ
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปญฺญโณว เสยฺโย น ยสฺสสิ พาลो.
- [๒๓๑๒] อสญฺญโต เจปิ ปเรสมตฺถํ
 ภณฺนาติ สณฺณจฺฉนคโต^๕ ยสฺสสิ
 ตสฺสเสว ตํ รุหฺติ ฌาติมชฺชเณ
 สิริหิโน^๖ การยเต น ปญฺญํ^๗
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปญฺญโณ นิหิโน สิริมาว เสยฺโย.

^๑ จ., เท. 12 กงฺกมภิสวณฺติ^๓ ส., อ. โลโก^๖ จ., เท. สิริ หิ น^๒ “อิทฺธิวโรติปิ ปาโจ. จ., เท. อิทฺธิ ปญฺญโณปิ.^๔ จ., เท. สวณฺติ ^๕ ส. สณฺณจฺฉนคโต จ., เท. สณฺณจฺฉนคโต^๗ ส. ปญฺญโณ จ., เท. ปญฺญา

[๒๓๑๓] ปรสฺส วา อตฺตโน วาปี เหตุ
 พาโล มุสา ภาสติ อปฺปปณฺโณ
 โส นินฺทิตो โหติ สภาย มชฺฌ
 ปจฺฉาปี^๑ โส ทุคฺคตฺติคามิ โหติ
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปณฺโณว เสยฺโย น ยสฺสสิ พาโล.

[๒๓๑๔] อตฺถมฺปิ เจ ภาสติ ฐุริปณฺโณ
 อนาฬิโย^๒ อปฺปชฺโน ทลิตฺโต
 น ตสฺส ตํ รุหติ ฌาติมชฺฌ
 สิริ จ ปณฺณวณฺโตน โหติ
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปณฺโณ นิหิโน สิริมาว เสยฺโย.

[๒๓๑๕] ปรสฺส วา อตฺตโน วาปี เหตุ
 น ภาสติ อลิกํ ฐุริปณฺโณ
 โส ปุชฺชิตो โหติ สภาย มชฺฌ
 ปจฺฉาปี โส สุกฺคตฺติคามิ โหติ
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปณฺโณว เสยฺโย น ยสฺสสิ พาโล.

[๒๓๑๖] หตฺถิควสฺสา มณิกุณฺฑลํ จ
 นาริโย^๓ จ อิทฺเตสฺส กุเลสฺส ชาตา
 สพฺพาว ตา อุปฺภอคา ภวนฺติ

อิทฺธสฺส โปสสฺส อนิทฺธิมนฺโต
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปญฺเอย นิหิโน สีรีมาว เสยฺโย.

[๒๓๑๗] อสํวิหิตกมฺมนฺตํ พาลํ ทุมฺมนฺติมนฺตินํ^๑
 สีรี ชหติ ทุมฺเมธํ ชินฺณว อฺรโค ตจํ
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปญฺเอย เสยฺโย น ยสฺสสี พาลโ.

[๒๓๑๘] ปญฺจ ปณฺทิตา มยฺ ภทฺนเต^๒
 สพฺเพ ปญฺชลิกา อฺปฏฺจिता ตํ
 ตวํ โน อภิภุญฺย อิสฺสโรสี
 สกฺโกว ภูตปฺปติ เทวราชา
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปญฺเอย นิหิโน สีรีมาว เสยฺโย.

[๒๓๑๙] ทาโสว ปญฺณสฺส ยสฺสสี พาลโ
 อตฺถสฺส ชาเตสฺส ตถาวิเชสฺส
 ยํ ปณฺทิตโ ตนิปฺณํ สํวิเชติ
 สมฺโมหมาปชฺชติ ตตฺถ พาลโ
 เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ
 ปญฺเอย เสยฺโย น ยสฺสสี พาลโ.

[๒๓๒๐] อทฺธา หิ ปญฺณาว สตํ ปสฺสตา
 กนฺตา สีรี โภครตา มนุสฺสา

ฌาณญจ พุทธานมตูลยรูป
ปณญํ น อจฺเจติ สิริ กทาจิ.

[๒๓๒๑]

ยนฺตํ อปฺจุฉิมฺห อกิตฺตยิ โน
มโหสฺสท เกวลธมฺมทสฺสี
ควํสทสฺสํ อฺสภญฺจ นาคํ
อาชณฺณยฺยุตฺเต จ รเถ ทส อิเม
ปณฺทสฺส เวยยากรณฺน ตุฏฺโฐ
ททามิ เต คามวราณี โสฬสาติ.

จตุตฺถํ สิริมนุทชาตกัม.

๕. โรหณมิกชาตกัม^๑ (๕๐๑)

[๒๓๒๒]	“เอเต ยฺฐา ปฏฺยิยนฺติ
คจฺฉ ตูวํปิ มา กงฺขิ	ภีตา มรณา ^๒ จิตฺตก
ชีวิสฺสนฺติ ตยา สห.
[๒๓๒๓]	นาหํ โรหณ ^๓ คจฺฉามิ
น ตํ อหํ ชหิสฺสามิ	หทยํ เม อวกสฺสตี ^๔
อิชฺ เหสฺสามิ ^๕ ชีวิตํ.
[๒๓๒๔]	เต हि ญฺหฺน มริสฺสนฺติ
คจฺฉ ตูวํปิ มา กงฺขิ	อนฺธา อปริณายกา
ชีวิสฺสนฺติ ตยา สห.
[๒๓๒๕]	นาหํ โรหณ คจฺฉามิ
น ตํ พนฺธิ ^๖ ชหิสฺสามิ	หทยํ เม อวกสฺสตี
อิชฺ เหสฺสามิ ชีวิตํ.

^๑ ส.,อ. โรหณมิกชาตกัม จ.,เท. โรหณมิกชาตกัม

^๓ ส.,อ. โรหณค จ.,เท. โรหณ, เอวมุปริปี.

^๕ จ.,เท.,อ. หิสฺสามิ, เอวมุปริปี.

^๒ จ.,เท. มรณสฺส

^๔ อ. อวกทฺตตี, เอวมุปริปี.

^๖ จ.,เท.,อ. พนฺธิ

- [๒๓๒๖] คจฺจน ภิรุ ปฺลาเยสสุ ภูฏเฐ พนฺโธสมิ^๑ อายเส
คจฺจน ตุวํปิ มา กงฺขิ ชีวิสฺสนฺติ ตยา สห.
- [๒๓๒๗] นาหํ โรหน คจฺฉามิ หทฺยํ เม อวกสฺสติ
น ตํ อหํ ชฺหิสฺสามิ อิทฺ เหสฺสามิ ชีวิทํ.
- [๒๓๒๘] เต หิ ญฺหน มริสฺสนฺติ อนฺธา อปริณายกา
คจฺจน ตุวํปิ มา กงฺขิ ชีวิสฺสนฺติ ตยา สห.
- [๒๓๒๙] นาหํ โรหน คจฺฉามิ หทฺยํ เม อวกสฺสติ
น ตํ พนฺธํ ชฺหิสฺสามิ อิทฺ เหสฺสามิ ชีวิทํ.
- [๒๓๓๐] อยํ โส ลุทฺทโก เอติ ลุทฺทภูโป^๒ สหาธุโร
โย^๓ โน วริสฺสติ อชฺช อสุนา สตฺติยามปิ.^๔
- [๒๓๓๑] สา มุหุตฺตํ ปฺลาเยตฺวา ภยฆฺฏา^๕ ภยตชฺชิตา
สุทฺทุกฺกริ อกรา ภิรุ มรณายูปนิวตฺตถ.
- [๒๓๓๒] กิณฺณุ เตเม มิกา โหณฺติ มุตฺตา พนฺธํ อฺปาสเร
น ตํ จชิตฺตุมิจฺฉนฺติ ชีวิตสฺสาปิ การณา.
- [๒๓๓๓] ภาตโร โหณฺติ เม ลุทฺท น โสทริยา เอกมาตุกา
น มํ จชิตฺตุมิจฺฉนฺติ ชีวิตสฺสาปิ การณา.
- [๒๓๓๔] เต หิ ญฺหน มริสฺสนฺติ อนฺธา อปริณายกา^๖
ปญฺจนฺนํ ชีวิทํ เทหิ ภาตโร มุญฺจ ลุทฺทก.

^๑ จ., เท., อ. 6/2 พนฺโธสมิ^๓ อ. โส^๔ อ. ภยฆฺฏา^๒ ส., อ. ลุทฺทภูโป^๕ จ., เท. สตฺติยา อปิ^๖ อ. อปริณายิกา

- [๒๓๓๕] โส โว อหิ ปโมกฺขามิ มาตาเปติภรํ มิคํ
 นนฺทนฺตํ มาตาปิตโร มุตฺตํ ทิสฺวา มหามิคํ.
- [๒๓๓๖] เอวํ ลุทฺทก นนฺทสฺสุ สห สพฺเพหิ ฌาติภิ
 ยถาหมชฺช นนฺทามิ มุตฺตํ ทิสฺวา มหามิคํ.
- [๒๓๓๗] กถิํ ตุวํ^๑ ปโมกฺโข อาสิ อุปนีตสฺมิ ชีวเต
 กถิํ ปุตฺต อโมเจสิ ฃฎฺฐปาสมหา ลุทฺทโก.
- [๒๓๓๘] ภณิํ กณฺณสฺสํ วาจิ หทยงฺคํ หทยสฺสิตํ^๒
 สฺภาสิตาหิ วาจาหิ จิตฺตโก มํ อโมจยิ.
- [๒๓๓๙] ภณิํ กณฺณสฺสํ วาจิ หทยงฺคํ หทยสฺสิตํ
 สฺภาสิตาหิ วาจาหิ สุตฺนา มํ อโมจยิ.
- [๒๓๔๐] สุตฺวา กณฺณสฺสํ วาจิ หทยงฺคํ หทยสฺสิตํ
 สฺภาสิตานิ สุตฺวาน ลุทฺทโก มํ อโมจยิ.
- [๒๓๔๑] เอวํ อานนฺทิตโต โหตุ สห ทาเรหิ ลุทฺทโก
 ยถา มยชฺช นนฺทาม ทิสฺวา โรหณมากตํ.^๓
- [๒๓๔๒] นนฺทํ ตุวํ อวจ^๔ ลุทฺท มิคจฺมฺมานิ อاهرี
 อถ เกน นุ วณฺณเนน มิคจฺมฺมานิ นาหริ.
- [๒๓๔๓] อาคมณฺญเจว^๕ หตฺถตฺถํ ฃฎฺฐปาสมจ โส มิโค
 อพฺพณฺนิ ตํ^๖ มิคราชํ ตณฺจ มุตฺตา อุปาสเร.

^๑ สี.อิ. อยํ ปาโร น ทิสฺสติ.

หมดอายุ 12/06/2566

^๓ อิ. โรหณตมากตํ^๕ ฉ.,เท.,อิ. อาคมา เจว^๒ อิ. หทยนิสฺสิตํ, เอวมุปริปิ.^๔ สี.อิ. อวจา^๖ อิ. ตณฺจ

- [๒๓๔๔] ตสฺส เม อหุ^๑ สัเวโค อพฺภุโต โลมหัสโน
อิมญจาหิ มิคิ หนฺนเย อชฺช หิสฺสามิ ชีวิติ.
- [๒๓๔๕] กิทิสฺสา เต มิคฺคา ลุทฺท กิทิสฺสา ฌมฺมิกฺคา มิคฺคา
กถฺวณฺณนา กถฺสีลา พาพฺหิ โข เน ปสฺสสิ.
- [๒๓๔๖] โอตฺถาสิงฺคา สุจิฺวลา ชาตฺรุตฺตจฺจุปมา
ปาทา โลหิตกา เตสํ อณฺชิตกฺขา มโนรมา.
- [๒๓๔๗] เอทิสฺสา เต มิคฺคา เทว เอทิสฺสา ฌมฺมิกฺคา มิคฺคา
มาตาเปติภรา เทว น เต โส อภิหารยิ^๒.
- [๒๓๔๘] ทมฺมิ นิภฺขสํ ลุทฺท ญฺลนฺจ มณฺิกฺกนฺทลํ
จตุรฺสสญฺจ^๓ ปลฺลนฺกํ อุมฺมาปฺปผสิรินฺนิภํ.
- [๒๓๔๙] เทว จ สาทิสฺสโย ภริยา อุสภนฺจ ควํสํ
ฌมฺเมน รชฺช การสฺสํ พหฺกาโร เมส^๔ ลุทฺทก.
- [๒๓๕๐] กสิวนฺชชา^๕ อิตฺถานํ อญฺฉาจริยา จ ลุทฺทก
เอเตน ทาริ โปเสหิ มา ปาปํ อกริ^๖ ปุณฺนาติ.

ปญฺจมนํ โรหนมิกชาตกํ.

๖. หัสชาตก^๗ (๕๐๒)

- [๒๓๕๑] “เอเต หัสสา ปกฺกมนฺติ วงฺกนฺคา ภยเมริตา
หริตฺตจ หนฺนวณฺณ กามํ สุขํ ปกฺกม.

^๑ อ. อหุ

^๓ ฉ., เท., อ. จตุรฺสสญฺจ

^๕ ฉ., เท. กสิวนฺชชา

^๗ ฉ., เท. จุฬหัสชาตกํ

^๒ ส. อติหารยํ ฉ., เท. อภิหาริตุํ อ. อภิหารยํ

^๔ ฉ., เท., อ. เมสิ

^{๖-๖} ส., อ. อกรา ปุณฺนาติ.

- [๒๓๕๒] โอหาย มั ฌาติคณา เอกิ ปาสวสั คตัง
อนเปกขมานา คจฺจนฺติ ก็ เอโก^๑ อวหิยฺยสิ.
- [๒๓๕๓] ปเตว ปตตัง เสฏฺฐ
มา อนินฺนํ หาเปสิ นตฺถิ พนฺธ^๒ สหายกา^๓
กามํ สุขํ ปกฺกม.
- [๒๓๕๔] นาหิ ทฺวํ ปเรโตติ ฐตรญฺจ ตฺวํ ชเห
ชีวิตํ มรณํ วา เม ตยา สทฺธิ ภาวิสฺสติ.
- [๒๓๕๕] เอตทริยสฺส กลฺยาณํ ยํ ตฺวํ สุขํ ภาสสิ
ตญฺจ วิมฺสมานาหิ^๔ ปตเต ตํ อวสฺสซี.
- [๒๓๕๖] อปเทน ปทํ ยาทิ อนตฺถิกฺขจโร ทิโข
อารา ปาสํ น พุชฺฌมิ ตฺวํ หิสาณํ ปวฺรุตฺตม.^๕
- [๒๓๕๗] ยทา ปราภโว โหติ โปโส ชีวิทสงฺขเย
อถ ชาลญฺจ ปาสญฺจ อาสทฺธาปิ น พุชฺฌติ.
- [๒๓๕๘] เอเต หิสา ปกฺกมฺนฺติ วงฺกงฺคา ภยเมริตา
หริตฺตจ เหมวณฺณ ตวญฺเฆว อวหิยฺยสิ.
- [๒๓๕๙] เอเต ภุตฺวา จ ปีตฺวา จ ปกฺกมฺนฺติ วิหงฺคมา
อนเปกขมานา วงฺกงฺคา ตวญฺเจเวโก^๕ อุปาสสิ.
- [๒๓๖๐] ก็ นุ ตายิ^๖ ทิโข โหติ มุตฺโต พนฺธํ อุปาสสิ
โอหาย สกฺขณา ยนฺติ ก็ เอโก อวหิยฺยสิ.

^๑ ฉ., เท. เอโส^๒ ฉ., เท., อ. วิมฺสมานโน^๓ ฉ., เท. ตวญฺเฆวโก^{๔-๕} ฉ., เท., อ. พนฺธ สหายตา^๕ ส., อ. ปวฺรุตฺตโม^๖ ฉ., เท. ตายิ

- [๒๓๖๑] ราชา เม โส ทิโช มิตโต สขา ปาณสโม จ เม
แนว น วิชหิสสามิ ยาว กาลสุส ปริยาย.
- [๒๓๖๒] โย จ ตวั สชินเ เหตุ ปาณ จชิตุมิจจสิ
โส เต สหาย มุญจามิ โหตุ ราชา ตวานุโค.
- [๒๓๖๓] เอว ลุททก นนทสสุ สห สพเพหิ ญาติภิ
ยถาหมชช นนทามิ ทิสวา มุตตัม ทิชาธิป.
- [๒๓๖๔] กจจิ นุ โภโต กุสล กจจิ โภโต อนามย
กจจิ รฏฺฐมิมิ ฝิตัม ฐมเมเน อนุสาสสิ.
- [๒๓๖๕] กุสลญฺเจว เม หังส อโถ หังส อนามย
อโถ รฏฺฐมิมิ ฝิตัม ฐมเมเน อนุสาสหิ.
- [๒๓๖๖] กจจิ โภโต อมจฺเจสุ โทโส โกจิ น วิชชติ
กจจิ อารา อมิตฺตา เต ฉายา ทกฺขิณโตริว.
- [๒๓๖๗] อโถปิ เม อมจฺเจสุ โทโส โกจิ น วิชชติ
อโถ อารา อมิตฺตา เม ฉายา ทกฺขิณโตริว.
- [๒๓๖๘] กจจิ เต สาทิสี ภริยา อสฺสวา ปิยภาณินิ
ปุตฺตรูปยสุเปตา ตว จนฺทวसानุคา.
- [๒๓๖๙] อโถ เม สาทิสี ภริยา อสฺสวา ปิยภาณินิ
ปุตฺตรูปยสุเปตา มม จนฺทวसानุคา.
- [๒๓๗๐] กจจิ เต พหโว ปุตฺตา สุชาตา รฏฺฐจวฑฺฒน
ปญฺญาชเวน สมฺปนฺนา สมฺโมทนติ ตโต ตโต.

- [๒๓๘๘] อถาปโร ปฏินนุทิตถ สุโว โลหิตตฺตุนฺทโก^๑
 สุวาคตฺตุนฺเต มหาราช อโธ เต อทฺฐาคตฺ
 อิสฺสโรสิ อนุปฺปตฺโต ยํ อิตฺตฺติ ปเวทย.
- [๒๓๘๙] ตินฺนทฺกานิ ปิยาลานิ มชฺเช กาสุมาริโย
 ผลานิ ขุทฺทกปฺปานิ ภูมฺช ราช วรํ วรํ.
- [๒๓๙๐] อิทํปิ ปานียํ สีตํ อามตํ คิริคพฺภรา
 ตโต ปิว มหาราช สเจ ตวํ อภิกงฺขสิ.
- [๒๓๙๑] อรณฺณ^๒ อุณฺณาย คตา เย อสฺมี ปริจารกา
 สยํ อุณฺณาย คณฺหวโห หตฺถา เม นตฺติ ทาทเว.
- [๒๓๙๒] ภทฺทโก วตายํ^๓ ปกฺขี ทิโช ปรมชฺฌมิโก
 อเถโส อิตโร ปกฺขี สุโว ลุทฺทานิ ภาสติ.
- [๒๓๙๓] เอตํ หนถ พนฺธถ มา โว มุณฺจิตฺถ ชีวิตํ
 อิจฺเจวํ วิลปนฺตสฺส โสตฺถิ ปตฺโตสฺมิ อสฺสมํ.
- [๒๓๙๔] ภาตโรสฺม มหาราช โสทริยา เอกมาตฺกา
 เอกรฺกฺขสฺมิ สํวทฺธมา นานาเขตฺตคตา อุโก.
- [๒๓๙๕] สติคฺคัมโป จ จิรานิ อหฺมจ อิสินํ อิท
 อสํ โส สํ อหํ เตน ฌมฺเมน โน วินา.
- [๒๓๙๖] ยตฺถ^๔ วโร จ พนฺโร จ นิกติ วณฺณานิ จ
 อาโลปา สหสาการา^๕ ตานิ โส ตตฺถ สิกฺขติ.

^๑ ฉ., เท., อ. โลหิตตฺตุนฺทโก

^๓ หมดอายุ 12/06/2566
 ฉ., เท., อ. วตยํ

^๕ ฉ., เท., อ. ตตฺถ

^๒ อ. อรณฺณ

^๔ ฉ., เท., อ. โสตฺถิ

^๕ ฉ., เท. สหสาการา

- [๒๓๙๗] อธิ สจฺจญจ ฐมโม จ อหีสา สัมโม ทโม
 อาสนฺนทกทายินํ องฺเก วทฺโฒสฺมิ ภารต.^๑
- [๒๓๙๘] ยํ ยํ หิ ราช ภาชติ สนฺตํ วา ยทึ วา อสํ
 สีลวนฺตํ วิสีลํ วา วสํ ตสฺสเสว คจฺฉติ.
- [๒๓๙๙] ยาทิสํ กุรุเต มิตฺตํ ยาทิสญฺจูปเสวติ
 โสปี ตาทิสโก โหติ สหวาโสปี^๒ ตาทิโส.
- [๒๔๐๐] เสวมาโน เสวมานํ สมมุญฺโจ สมมุสฺสํ ปรี
 สโร ทุญฺโโจ^๓ กลาปว อลิตตมฺปฺลิมฺปติ
 อุปลิมฺปภายา^๔ ธีโร เนว ปาปสขา ลียา.
- [๒๔๐๑] ปุติมจฺฉํ กุสคฺเคน โย นโร อุปนยฺหติ
 กุสาปี ปุติ^๕ วายนฺติ เอวํ พาลูปเสวนา.
- [๒๔๐๒] ตครว^๖ ปลาเสน โย นโร อุปนยฺหติ
 ปตฺตาปี สุรภี^๗ วายนฺติ เอวํ ธีรูปเสวนา.
- [๒๔๐๓] ตสฺมา ปลาตปฺปฏฺสเสว^๘ ญตฺวา สมฺปากมตฺตโน
 อสนฺเต นฺนูปเสเวยฺย^๙ สนฺเต เสเวยฺย ปณฺทิตโต
 อสนฺโต นิริยํ เนนฺติ สนฺโต ปาเปนฺติ สุกฺคตินฺติ.

สตุตมํ สตุติคฺคฺมพชาตกํ.

^๑ ฉ.,เท. ภารต

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ทิทฺโธ

^๓ ส.,อิ. ปุถิ

^๔ ฌ.,เท. สุรภี

^๕ ฉ.,เท. โนปเสเวยฺย

^๖ ฉ.,เท.,อิ. สหวาโส หิ

^๗ ฉ.,เท.,อิ. อุปเลปภายา

^๘ ฉ.,เท.,อิ. ตครญจ

^๙ ฉ.,เท. ปตฺตปฺปฏฺสเสว อิ. ผลปฺปฏฺสเสว

๘. ภลลัตถิยชาตกัม^๑ (๕๐๔)

- [๒๔๐๔] “ภลลัตถิโย^๒ นาม อโหสิ ราชาร
 ญจัม^๓ ปหาย มิคว อจาริ โส
 อคมา คิริวร คณฐมาทนั
 สุปฺปผิตัม^๔ กีปริสาณฺจิณฺณ.
- [๒๔๐๕] สาธุรสงฺฆมฺจ^๕ นิเสธยิตฺวา
 ฐนฺกุลปณฺจ โส นิกฺขิปปิตฺวา
 อูปาคมิ วจนํ วตฺตกาโม
 ยตฺถมฺจิจิตา กีปริสา อเหสฺสุ.
- [๒๔๐๖] หิมจฺจเย เหมวตาย ตีเร
 กิมิธมฺจิจิตา มนฺตยวฺโห อภินฺหํ
 ปุจฺฉามิ โว มานุสฺสเทหฺวณฺเณ
 กถํ โว^๖ ชานนฺติ มนุสฺสโลเก.
- [๒๔๐๗] มลฺลคิริ ปณฺทรกํ ติฏฺฐัม
 สีโตทกา^๗ อนฺนวิจราม นชฺช
 มิกา มนุสฺสสาว นิภาสวณฺณา
 ชานนฺติ โน กีปริสาติ^๘ ลุทฺท.
- [๒๔๐๘] สุกิจจรูปํ ปริเทวยวฺโห
 อาลึงฺคิโต จาสิ ปิโย ปิยาย
 ปุจฺฉามิ โว มานุสฺสเทหฺวณฺเณ
 กิมิธ วเน โรทถ อปฺปตีตา.

^๑ อ. ภลลัตถิยชาตกัม^๔ อ. สุปฺปผิตัม^๗ ส.อ. สีโตทียา^๒ ส.อ. ภลลัตถิโย^๕ ฉ.,เท. สาธุรสงฺฆมฺจ^๘ อ. กีปริสา จ^๓ อ. รชชัม^๖ ฉ.,เท. นุ

- [๒๔๐๙] สุกิจจรูปั^๑ ปริเทวยวโ
 อาลึงคิโต จาสิ ปิโย ปิยาย
 ปุจฺฉามิ โว มานุสเทหฺวณฺเณ
 กิมิธ วเน วิลปถ อปฺปตีตา.
- [๒๔๑๐] สุกิจจรูปั^๑ ปริเทวยวโ
 อาลึงคิโต จาสิ ปิโย ปิยาย
 ปุจฺฉามิ โว มานุสเทหฺวณฺเณ
 กิมิธ วเน โสจถ อปฺปตีตา.
- [๒๔๑๑] มเยกรตฺตัม^๒ วิปฺปาวสิมฺห ลุทฺท
 อกามกา อญฺญมญฺญํ สรณฺตา
 ตเมกรตฺตัม^๓ อนุตฺตปฺปมานา
 โสจาม สา รตฺติ ปุณฺ^๔ น เหสฺสตี.
- [๒๔๑๒] ยเมกรตฺตัม^๒ อนุตฺตปฺปเถตัม
 ธนํ นญฺจํ ปิตฺรญฺจ^๓ เปตัม
 ปุจฺฉามิ โว มานุสเทหฺวณฺเณ
 กถํ วินาวาสมกปฺปยิตถ.
- [๒๔๑๓] ยมิมํ นที ปสฺสสิ สีมฺโสถัม
 นานาทุมจฺฉาทน เสลกุลล์^๔
 ตัม เม ปิโย อุตฺตริ วสฺสกาเล
 มมญฺจ มญฺเญ^๕ อนุพฺพนฺธตีติ.

^๑ อ. มเยกรตฺตัม^๓ น., เท., อ. ปิตรํ^๕ ส., น., เท., อ. มญฺญ^๒ น., เท., อ. ปุณ^๔ ส., อ. ทุมจฉาทน

[๒๔๑๔] อหณฺจ องฺโกลกโมจินามิ
 อธิมุตฺตกัม^๑ สตุตฺติโยธิกณฺจ^๒
 ปิโย จ เม เหหิติ^๓ มาลภารี
 อหณฺจ นํ มาลินี^๔ อชฺฌเปสฺสํ.

[๒๔๑๕] อหณฺจิทํ กุรวกัม โอจินามิ
 อุทฺทาลกา ปาตลฺลิ สินฺธุวารีตา^๕
 ปิโย จ เม เหหิติ มาลภารี
 อหณฺจ นํ มาลินี อชฺฌเปสฺสํ.

[๒๔๑๖] อหณฺจ สาลสฺส สุปฺปผิตสฺส
 โอเจยฺย ปุปฺผานิ กโรมิ มาลํ
 ปิโย จ เม เหหิติ มาลภารี
 อหณฺจ นํ มาลินี อชฺฌเปสฺสํ.

[๒๔๑๗] อหณฺจ สาลสฺส สุปฺปผิตสฺส
 โอเจยฺย ปุปฺผานิ กโรมิ ภารี
 อิทณฺจ โน เหหิติ สนฺถรตฺถํ
 ยตฺถชฺชิมํ^๖ วิหริสฺสาม^๗ รตฺถี.

[๒๔๑๘] อหณฺจ โข อคฺคฺล^๘ จนฺทณฺจ
 สิลาย ปีสามิ ปมตฺตรูปา
 ปิโย จ เม เหหิติ โรสิตงฺโก
 อหณฺจ นํ โรสิตา อชฺฌเปสฺสํ.

^๑ ฉ., เท. อติมุตฺตกัม

^๓ อ. โหหิติ, เอวมุปริปิ.

^๕ ฉ., เท. ปาฏลฺลิสินฺธุวารีกา

^๗ อ. วิหริสฺสาม

^๒ ฉ., เท. สตุตฺติโยธิกณฺจ

^๔ ฉ., เท., อ. มาลินี, เอวมุปริปิ.

^๖ ส. อ. ยตฺถชฺชิมํ

^๘ ฉ., เท. อคฺคํ อ. อคฺคํ

[๒๔๑๙] อถาคมา สลิลล์ สีฆโสธัม
 หนูทำ สาเล สลเล กณฺณิกาทเร
 อาปุรณ^๑ เตน มุหุตตเกน
 สายัม นที อาสิ มยา สุหุตตตรา.

[๒๔๒๐] อุโฆสุ ตีเรสุ มยํ ตทา จิตา
 สมปสฺสนุตตา อุภโย อณฺณมณฺณ
 สกียี โรทาม สกียี หสาม
 กิจฺเจเน โน อคมา^๒ สมฺพริ^๓ สา.

[๒๔๒๑] ปาโต จ^๓ โข อุคฺคเต สฺฐิยมฺหิ
 จตุกกัม นที อุตฺตริยาน ลุทฺท
 อาลิจฺจุคฺคิยา อณฺณมณฺณ มยํ อุโฆ
 สกียี โรทาม สกียี หสาม.

[๒๔๒๒] ตีหฺนุกัม สตฺต สตานิ ลุทฺท
 ยมิธ มยํ วิปฺปวสิมฺห ปุพฺเพ
 วสฺเสกิมิ^๔ ซีวิทํ ภูมิपाल
 โกนฺธิธ กนฺตาย วิหา วเสยฺย.

[๒๔๒๓] อายุญฺจ โว กิวดโก หนู สมฺม
 สเจปิ ชานาถ วเทถ आयุ
 อนฺนุสฺสวา วุฑฺฒโต อากมา วา
 อกฺขาถ เม ตํ อวิกมฺปมานา.

^๑ หมดอายุ 12/06/2566
 ๑. น., เท., อ. อาปุรณ

^๓ น., เท. ว

^{๒-๒} น., เท. อากมา สัมปริ อ. อคมา สัมปริ

^๔ ส., อ. วาเสกิมิ

[๒๔๒๔] อายุญจ โน วสสสหัสส^๑ ลุทท
น จนฺตฺรา ปาปโก อตฺถิ โรโค
อปฺปว^๒ ทุกฺขํ สุขเมว ภิชฺโย
อวิตฺราคา วิชฺหาม ชีวิทํ.

[๒๔๒๕] อิทฺถจ สุตฺวาน อมานุสฺสานํ
ภลลัตติโย อิตฺตํ ชีวิทฺนฺติ
นิวตฺตถ น มิควํ อจฺริ
อทาสี ทานานิ อภฺยชิ โภเค.

[๒๔๒๖] อิทฺถจ สุตฺวาน อมานุสฺสานํ
สมฺโมทถ มา กลหํ อกตฺถ
มา โว ตปฺปิ^๓ อตฺตกมฺมาปฺราโ
ยถาปิ เต กิปรุสฺเสกรตฺตํ.^๔

[๒๔๒๗] อิทฺถจ สุตฺวาน อมานุสฺสานํ
สมฺโมทถ มา วิวาทํ อกตฺถ
มา โว ตปฺปิ อตฺตกมฺมาปฺราโ
ยถาปิ เต กิปรุสฺเสกรตฺตํ.^๔

[๒๔๒๘] วิวิธ^๕ อธิมฺนา สุโณมฺหํ
วจนปถํ วต^๖ อตฺถสณฺหิตํ
มฺยจํ^๗ คิริ นฺทเสว เม ทริ
สมณฺ สุขาวห ชีว เม จิรฺนฺติ.

อภฺยมํ ภลลัตติยชาตกัม.

^๑ ฉ., เท. วสสสหัสส

^๓ ฉ., เท. ตปฺ, เอวมฺปฺริ.

^๕ ฉ., เท. วิวิธ

^๒ ฉ., เท. อปฺปญจ

^๔ อ. กิปรุสฺเสกรตฺตํ

^๖ ฉ., เท. ตว

^๗ ส., อ. มฺยจ

๕. โสมนสฺสชาตกํ (๕๐๕)

[๒๔๒๙]

“โก ตํ หีสติ เหเจติ
 กิ^๑ ทุมมโน โสจสิ อปฺปตีโต
 กสฺสชฺช มาตาปิตโร รุทนต์
 กวชฺช เสตุ นิหโต ปจฺพยา.

[๒๔๓๐]

ตุฏฺโฆสฺมิ เทว ตว ทสฺสเนน
 จิรฺสส^๒ ปสฺสามิ ตํ ภูมิปาล
 อหีสโก เรณุมนุปวิสฺส
 ปุตฺเตน เต เหจฺยิตฺตสฺมิ เทว.

[๒๔๓๑]

อายนต์ุ โทวาริกา ขคฺคพฺพชา^๓
 กาสาวียา ยนต์ุ อนฺเตปฺรนต์
 หนตฺวาน ตํ โสมนสฺสํ กุมารํ
 เจตฺวาน สีสํ วรมาหรนต์ุ.

[๒๔๓๒]

เปสิตา ราชนิ ทูตา กุมารํ เอตทพฺรวั
 อิสฺสเรน วิติณฺเณสิ วธํ ปตฺโตสิ ขตฺติย.

[๒๔๓๓]

ส ราชปุตฺโต ปริเทวยนฺโต
 ทสงฺคฺลึ อญฺชลิ ปคฺคเหตฺวา
 อหํปิ อิจฺฉามิ ชนินฺท ทฏฺฐํ
 ชีว^๔ มํ เนตฺวา^๔ ปฏฺฐิทสฺสเยถ.

[๒๔๓๔]

ตสฺส ตํ วจันํ สุตฺวา รมฺโฆ ปุตฺตํ อทสฺสยํ
 ปุตฺโต จ ปิตริ ทิสฺวา ทูรโตวชฺฌภาสถ.

^๑ อ. กิณฺहु^๓ ส.อ. ขคฺคพฺพชา^๒ อ. จิรฺสส^{๔-๔} ส.อ. ชีว ปเนตฺวา

[๒๔๓๕] อากัจฉุ^๑ โทวาริกา ขคฺคพฺนฺชา
กาสาวิยา หนฺตุ^๒ มมฺ ชนินฺท
อกฺขาหิ เม ปุจฺฉิตฺโต เอตมตฺถํ
อปฺราโห โกนฺธิช มมชฺช อตฺถิ.

[๒๔๓๖] สายณฺจ ปาโต อุทกํ สชาติ
อคฺคิ สทา ปริจฺรตปฺปมตฺโต
ตํ ตาทิสํ สํยตํ พุรหฺมจาริ
ตสฺมา ตูวํ พุรฺุสสิ คหปฺปตฺติติ.

[๒๔๓๗] ตาลา จ มฺูลา จ ผลา จ เทว
ปริคฺคหา วิวิชา สนฺติมสฺส
เต รกฺขติ โคปฺยตปฺปมตฺโต
ตสฺมา^๓ อหํ พุรฺุมิ คหปฺปตฺติติ.^๓

[๒๔๓๘] สจฺจํ โข เอตํ วทสิ กุมาร
ปริคฺคหา วิวิชา สนฺติมสฺส
เต รกฺขติ โคปฺยตปฺปมตฺโต
[^๔] พุราหฺมโณ คหปติ เตเน โหติ.

[๒๔๓๙] สุณฺนตฺถุ มยฺหิ ปริสา สมากตา
สเนคมา ชานปทา จ สพฺเพ
พาลายํ พาลสฺส วโจ นิสฺมม
อเหตุนา ฆาตยเต มํ^๕ ชนินฺโท.

^๑ ส. หนฺต อากัจฉุ^๒ ๒๕๖๖ อ. อากัจฉุ

^๒ ฉ., เท. หนฺต

^{๓-๓} ส., อ. พุราหฺมโณ คหปติ เตเน โหติติ. ^๔ ฉ., เท. ส

^๕ อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

[๒๔๔๐] ทพฺพหสมิ มฺเเล วิสเต^๑ วิรุพฺพเห
ทฺถุนิกฺขโย^๒ เวพฺพ ปสาชชาโต
วณฺหามิ ปาทานิ ตว^๓ ชนินฺท
อนฺุชาน มํ ปพฺพชิสฺสามิ เทว.

[๒๔๔๑] ภูณฺชสฺสุ โภเค วิปฺปเล กุมาร
สพฺพพญจ เต อิสฺสรียํ ททามิ
อชฺเชว ตวํ กุณฺโณ โหหิ ราชา
มา ปพฺพชึ ปพฺพชฺชา หิ ทฺทุกฺขา.

[๒๔๔๒] กิณฺนุช เทว ตวมตฺถิ โภคา
ปฺพเพวหํ เทวโลเก รมิสฺสํ
รฺูปเหหิ สทฺเทหิ อโถ รเสหิ
คนฺเชหิ ผลฺเสหิ มโนรเมหิ.

[๒๔๔๓] ภูตฺตา จ^๔ เม โภคา ติตฺวสฺมิ เทว
ปริวาริโต^๕ อจฺจนราสํ^๕ คณฺเณ
ตฺวณฺจ พาลํ ปฺรเนยฺยํ วิทิตฺวา
น ตาทิเส ราชกุเล วเสยฺยํ.

[๒๔๔๔] สจฺจํ พาลो ปฺรเนยฺโย อสฺมิ
เอกาปราชํ ขม ปฺตฺต มยฺหํ
ปฺนปิ เจ เอทิสกํ ภเวยฺย
ยถามตฺตี โสมนสฺส กโรหิ.

^๑ ฉ.,เท. วิสญ
หมตฺตายุ 12/06/2566

^๓ อ. ตว

^{๕-๕} ฉ.,เท.,อ. ปริวาริตา อจฺจนาน

^๒ ฉ.,เท. ทฺถุนิกฺกโย

^๔ อ. จสทฺโท น ทิสฺสติ.

- [๒๔๔๕] อนิสम्म กตัม กมัม อนวตถาย จินติตัม
เภสชชสเสว เวภงโค วิปาโก โหติ ปาปโก.
- [๒๔๔๖] นิสम्म จ กตัม กมัม สมมวตถาย จินติตัม
เภสชชสเสว สมปตติ วิปาโก โหติ ภทฺรโก.
- [๒๔๔๗] อลโส คิหิ กามโกตตี น สาธุ
อสมฺมโต ปพฺพชิตो น สาธุ
ราชา น สาธุ อนิสम्मการี
โย ปณฺหิตโต โกธโน ตัม น สาธุ.
- [๒๔๔๘] นิสम्म ขตฺติโย กยิรา นานิสम्म ทิสฺมปติ
นิสम्मการิโน ราช ยโส กิตฺติ^๑ จ วฑฺฒติ.
- [๒๔๔๙] นิสम्म ทณฺห์ ปณฺเยยฺย อิสฺสโร
เวคา กตัม ตปฺปติ ภูมิปาล
สมมาปณฺธิ จ นรสฺส อตถา
อนานุตปฺปา เต ภวนฺติ ปจฺฉา.
- [๒๔๕๐] อนานุตปฺปานิ หิ เย กโรนฺติ
วิชฺช กมฺมายตนาหิ โลเก
วิญญฺสฺสตถาหิ สุขุทฺรยาหิ
ภวนฺติ พุทฺธานุมตานิ^๒ ตาหิ.
- [๒๔๕๑] อากจฺฉุ^๓ โทวาริกา ขคฺคพนฺธา
กาสาเวยา หนฺตุ^๔ มม ชนินฺท

มาตุ จ องกสมิมหํ นิสินโน
อากกฺขมิตโต สหสา^๑ เตหิ เทว.

[๒๔๕๒] กฏฺกํ หิ สมุพาริ สุกิจจํ ปตฺโต
มธฺร^๒ ปิย^๒ ชีวิทํ ลทฺธิ ราช
กิจฺเจนาหํ อชฺช วธาย^๓ มุตฺโต^๓
ปพฺพชฺชเมวากิมโนหฺมสมิ.

[๒๔๕๓] ปตฺโต ตวายํ ตรฺุณํ สุทฺธเม
อนุกมฺปโก โสมนสฺโส กุมารो
ตํ ยาจมาโน น ลภามิ สวชฺช^๔
อรหสิ นํ ยาจิตเว ตฺวมปิ.

[๒๔๕๔] รมสฺสุ ภิกฺขาจริยาย ปตฺต
นิสฺสม ฐมฺเมสุ ปรีพฺพชฺช
สพฺเพสุ ภูเตสุ นิธาย ทณฺฑํ
อนินฺทิตโต พฺรหฺมมฺเปหิ^๕ จานํ.

[๒๔๕๕] อจฺฉริยรูป^๖ วต ยาทิสญฺจ
ทฺกฺขิตํ มํ ทฺกฺขาปยเส สุทฺธเม
ยาจสฺสุ ปตฺตํ อิติ วุจฺจมานา
ภิกฺขุโยว อุตฺตสาหยเส กุมาริ.

[๒๔๕๖] เย วิปฺปมุตฺตา อนวชฺชโกชฺชิโน^๗
ปรีนิพฺพุตา โลกมิมํ จรฺนฺติ

^๑ อ. สาหสา

^{๓-๓} น., เท., อ. วธา ปมุตโต

^๕ อ. พฺรหฺมมฺเปติ

^๗ น., เท. อนวชฺชโกชฺชิโน

^{๒-๒} น., เท. มธฺรุมปิ ยํ

^๔ ส., อ. สชฺช

^๖ น., เท. อจฺฉริยรูป

ตมฺริยมคฺคํ ปฏฺฐิตชฺชมานํ
น อุตฺตสเห วารยิตฺตํ กุมาริ.

[๒๔๕๗]

อทฺธา หเว เสวิตพฺพา สปญฺญา
พหุสฺสตา เย พหุจฺฉานจฺฉินฺตโน
เยสํ สุตฺวาน สฺภาสิตานิ
อปฺโปสฺสกุกา วีตโสกา สฺขมฺมาติ.

นวมํ โสมนสฺสชาตกํ.

๑๐. จมฺเปยฺยชาตกํ (๕๐๖)

[๒๔๕๘] “กา นุ วิชฺชริวภาสิ โอสริ วิย ตารกา
เทวตา นฺธิ คณฺฐพฺพิ น ตํ มญฺญามิ มานุสี.”

[๒๔๕๙] นมฺหิ เทวี น คณฺฐพฺพิ น มหาราช มานุสี
นาคกญฺญาสฺมิ ภทฺทนฺเต อตฺถนมฺหิ อิธาคตา.

[๒๔๖๐] วิพฺภนฺตจิตฺตา กุปฺตินฺทริยาสิ
เนตฺเตหิ เต วาริคณา สวณฺติ
กิณฺเต นมฺมจฺจ กิ ปน ปตฺถยานา
อิธาคตา นาริ ตทิงฺฆ พฺรุหิ.

[๒๔๖๑] ยมฺกุคเตโช อฺรโคติ จาหุ
นาโคติ นํ อาหุ ชโน^๑ ชนินฺท
ตมคฺคหิ ปฺริโส ชีวิกตฺโต
ตํ พนฺธนา มฺยจ ปตี มเมโส.

[๒๔๖๒] กถนุวย^๑ พลวิริยฺยปฺปนโน
 หตฺถตฺถมาคจฺฉิ^๒ วณิพฺพกสฺส
 อกฺขาหิ เม นาคกณฺเณ ตมตฺถํ
 กตฺถิ^๓ วิชาเนมฺหุ คหิตนาคํ.

[๒๔๖๓] นครํปิ นาโค ภสฺมํ กเรยฺย
 ตถาหิ โส พลวิริยฺยปฺปนโน
 ฐมฺมณฺจ นาโค อปจายมาโน
 ตสฺมา ปรกกมฺม ตโป กโรติ.

[๒๔๖๔] จาตุทฺทสึ ปณฺณรสิ^๔ จ ราช
 จตุปฺปเถ สมฺมติ นาคราชา
 ตมคฺคหิ ปุริโส ชีวิกตฺโต
 ตํ พนฺธนา มุญฺจ ปตี มเมโส.

[๒๔๖๕] โสฬสิตฺถีสหสฺसानิ อามุตฺตมณิกุณฺฑลลา
 วาริเคหสยา^๕ นาริ^๕ ตาปี ตํ สรณํ คตา.

[๒๔๖๖] ฐมฺเมน โมเจหิ อสาหเสน
 คาเมน นิกุเขน ควํ สเตน
 โอสสฏฺฐกาโย อูรโค จราตุ
 ปุณฺณตฺถิโก มุญฺจตุ พนฺธนสฺมา.

[๒๔๖๗] ฐมฺเมน โมเจมิ อสาหเสน
 คาเมน นิกุเขน ควํสเตน

^๑ จ.,เท.,อิ. กถ นุวย

หมตยโย 12/06/2566

^๓ จ.,เท.,อิ. กถ

^{๕-๕} วาริเคหสยา นาริโย

^๒ จ.,เท.,อิ. หตฺถตฺถมาคจฺฉิ

^๔ จ.,เท. ปณฺจทฺสึ

โอสสฏฺจกาโย อฺรโค จราตุ
ปฺญณตฺติโก มฺญจตุ พนฺธนสฺมา.

[๒๔๖๘] ทมฺมิ นิกฺขสํ ลุทฺท ญฺลณจ^๑ มณิกฺกณฺทลํ
จตุรสฺสณจ^๒ ปลฺลงกํ อุมฺมารปฺปผลฺสนฺนิภ^๓.

[๒๔๖๙] เทว จ สาทิสฺสโย ภริยา อฺสภณจ ควํ สํ
โอสสฏฺจกาโย อฺรโค จราตุ
ปฺญณตฺติโก มฺญจตุ พนฺธนสฺมา.

[๒๔๗๐] วินาปิ ทานา ตว วจัน ชนินฺท
มฺญเจมฺมํ นํ อฺรคํ พนฺธนสฺมา
โอสสฏฺจกาโย อฺรโค จราตุ
ปฺญณตฺติโก มฺญจตุ พนฺธนสฺมา.

[๒๔๗๑] มฺตฺโต จมเปยฺยโก นาโค ราชานํ เอตทพฺรวิ
นโม เต กาสิราชตฺถุ นโม เต กาสิวทฺตฺตฺน
อณฺชลี เต ปคฺคณฺหามิ ปสฺสเสยฺยํ เม นิเวสนํ.

[๒๔๗๒] อทฺธา หิ ทฺพพิสฺสสเมตมาหุ
ยํ มานุโส วิสฺสเส อมานุสมฺหิ
สเจ จ มํ ยาจสิ เอตมตฺถํ
ทกฺเขมฺมํ เต นาค นิเวสนานิ.

[๒๔๗๓] สเจปิ^๔ วาโต คิริมาวเหยฺย
จนฺโท จ สฺริโย จ จมา ปเตยฺยํ

สพฺพา จ นชฺชโ ข ปฏฺฐิสฺสํ วเชยฺยํ
น เตววหิ ราช มุสา ภาณฺเอยํ.

[๒๔๗๔] นภิ ฝลฺลยฺย อุทฺธิ^๑ วิสฺสเส^๒
สํวตฺเตยฺย^๓ ภูตฺตรา วสฺนฺตรา
สิลฺลจฺจโย เมรุ สมนฺนํพฺพเห^๔
น เตววหิ ราช มุสา ภาณฺเอยํ.

[๒๔๗๕] อทฺธา หิ ทฺพฺพิสฺสสเมตมาหุ
ยํ มานุโส วิสฺสเส อมานุสมฺหิ
สเจ จ มํ ยาจสิ เอตมตฺถํ
ทกฺเขมุ เต นาค นิเวสนานิ.

[๒๔๗๖] ตุมฺเห ขิตฺถ ฆอริสา อุพารา
มหาเตชา ขิปปโกปี จ โหถ
มม^๕ การณา พนฺชนสฺมา ปมฺุตโต
อรหสิ โน ชานิตเว^๕ กตานิ.

[๒๔๗๗] โส ปจฺจตํ นิรเย ฆอรรูป
มา กายิกํ สาทมฺลตฺถ กิณฺจ
เปพาย พนฺชโ^๖ มรณํ อุเปตฺ
โย ตาทิสํ กมฺมกตํ น ชานเ.

[๒๔๗๘] สจฺจปฺปฏฺฐินฺนา ตวเมส โหตุ
อกฺโกธโน โหหิ อนุปนาหิ

^{๑-๑} ฉ.,เท.,อิ. อุทฺธิปิ สฺสเส

^๓ ฉ.,เท. สมนฺนํพฺพเต

^๕ ส. ชานิตาย ฉ.,เท. ชานิตฺเต อิ. ชานิตเย

^๒ ส.,อิ. สํวตฺตยํ ฉ.,เท. สํวตฺตเย

^๔ ฉ.,เท. มํการณา

^๖ ฉ.,เท.,อิ. พนฺชโ

สพฺพญจ เต นาคกุลํ สุปณฺณา
อคฺคิวั คิมฺหาสุ^๑ วิวชฺชยฺนตฺตฺ.

[๒๔๗๙] อนุกมฺปสี นาคกุลํ ชนินฺท
มาตา ยถา สุปฺปิยเมกปฺตฺตํ
อหฺมจ เต นาคกุลเณ สทฺธิ
กาหามิ เวยฺยาวฏฺฐิกํ อุพาริ.

[๒๔๘๐] โยเชนตฺตฺ เว ราชฺรเถ สุจิตฺเต
กมฺโพชเก อสฺสตรเ สุทฺนเต
นาเค จ โยเชนตฺตฺ สุวณฺณกปฺปเน
ทกฺเขมฺม นาคสฺส นิเวสนานิ.

[๒๔๘๑] เภริ มุทฺติงคา^๒ ปณฺวา จ สงฺขา
อวชฺชยีสฺส อุกฺคเสนรณฺโณ^๓
ปายาสิ ราชฯ พหุ โสภมาโน
ปฺรกฺขโต นาริคณสฺส มชฺฌเ.

[๒๔๘๒] สุวณฺณจิตฺตกํ ภูมี อทฺทกฺขิ กาสิวทฺตฺมโน
โสวณฺณมเย จ ปาสาเท^๔ เวฬุริยผลกตฺตเต.

[๒๔๘๓] ส ราชฯ ปาวิสิ พฺยุมฺหิ จมฺเปยยสฺส นิเวสนํ
อาทิจจวณฺณสนฺนิภา^๕ กํสฺวิชฺชปฺภสฺสรํ.

[๒๔๘๔] นานารุกฺเขหิ สณฺจนฺนํ นานาคนฺธสมิริตํ
โส ปาเวกฺขิ กาสิราชฯ จมฺเปยยสฺส นิเวสนํ.

^๑ ฉ., เท. คิมฺเหสุ

^๒ ส., อ. เภริมฺติงคา

^๓ ฉ., เท., อ. อุกฺคเสนสฺส รณฺโณ

^๔ ฉ., เท. โสวณฺณมยปาสาเท อ. โสวณฺณมเย จ ปาสาเท

^๕ อ. อาทิจจวณฺณสนฺนิภา

[๒๔๘๕] ปฏิวจสมิ กาสิธมเ^๑ จมฺเปยฺยสุส นิเวสเน^๒
 ทิพฺพา ตูริยา ปวชฺชีสุ นาคกณฺเฒา จ นจฺจิสฺสุ.^๓

[๒๔๘๖] ตํ นาคกณฺเฒา จริตํ คณฺเฒ
 อนฺวารุหิ กาสิราชา ปสนฺโน
 นิสฺสีทิ โสวณฺณมยฺมฺหิ ปีโร
 สาปสฺสเย จนฺทนสารลิตฺเต.

[๒๒๘๗] โส ตตฺถ ภูตฺวา จ อโธ รมิตฺวา
 จมฺเปยฺยกํ กาสิราชา อโวจ
 วิมานเสฏฺฐจฺานิ อิมานิ ตฺยํ
 อาทิจจวณฺณานิ ปภสฺสรานิ
 เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก
 กิमतฺถิยํ^๔ นาค ตโป กโรสิ.

[๒๔๘๘] ตา กมฺพุกายูรธฺรา สุวตฺถา
 วฏฺฏงฺคฺลึ ตมฺพตฺถูปปฺนฺนา
 ปคฺคยฺห ปาเยนฺติ อโนมวณฺณา
 เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก
 กิमतฺถิยํ นาค ตโป กโรสิ.

[๒๔๘๙] นชฺชโ ช เตมา^๕ ปุณฺณโลมมจฺฉา
 อาทาสกฺกนฺตาทิรุทา^๖ สฺสฺติตฺถา
 เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก
 กิमतฺถิยํ นาค ตโป กโรสิ.

^๑ อ. กาสิธมเ

หมตอายุ 12/06/2566

^๓ ส.อ. นจฺจยฺ

^๕ อ. เขมา

^๒ น.,เท. นิเวสน

^๔ น.,เท. กิ ปตฺถยํ, เอวมฺปริปิ.

^๖ น.,เท. อาฏา- อ. อาทาส-

- [๒๔๙๐] โกณฺจา มยฺฐา ทิวิยา จ หํสา
 วคฺคฺสฺสรา โกกิลา สมฺปตฺนติ
 เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก
 กิमतฺถิยํ นาค ตโป กโรสิ.
- [๒๔๙๑] อมฺพา จ สาลา ติลกา จ ชมฺพุโย
 อุทฺทาลกา ปาฏฺฐลิโย จ ผุสฺสา
 เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก
 กิमतฺถิยํ นาค ตโป กโรสิ.
- [๒๔๙๒] อีมา จ เต ปอกฺขรณฺญา^๑ สมฺนตโต
 ทิพฺพา^๒ จ คนฺธา สตตํ สมฺปวายนฺติ^๓
 เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก
 กิमतฺถิยํ นาค ตโป กโรสิ.
- [๒๔๙๓] น ปุตฺตเหตุ น ธนสฺส เหตุ
 น อายุโน จาปี^๔ ชนินฺท เหตุ
 มนุสฺสโยนี อภิปตฺถยาโน
 ตสฺมา ปรกกมฺม ตโป กโรมิ.
- [๒๔๙๔] ตวํ โลหิตกฺโข วิหตฺนฺตรํโส
 อลงฺกโต กปฺปิตเกสฺมสฺสุ
 สุโรสีโต โลหิตจฺนฺทเนน
 คนฺธพฺพราชาว ทิสา ปภาสสิ.

หมตอาญ 12/06/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ปอกฺขรณฺโย

^๓ ฉ.,เท. ปวายนฺติ อิ. สมฺปตฺนติ

^๒ ฉ.,เท. ทิพฺพา อิ. ทิวิยา

^๔ ส.,อิ. วาปี

- [๒๔๙๕] เทวทุติปตฺโตสิ มหานุภาโว
 สพฺเพหิ กาเมหิ สมงฺคิฏฺโธ
 ปุจฺฉามิ ตํ นาคฺราเชตมตฺถํ
 เสยฺโย อิตฺโต เกน มนุสฺสโลโก.
- [๒๔๙๖] ชนินฺท นาณญตฺร มนุสฺสโลกา
 สุทฺธิ ว สํวิชฺชติ สยฺโม วา
 อหฺมจ ลทฺธาน มนุสฺสโยนี
 กาหามิ ชาตีมรณสฺส อนตฺติ.
- [๒๔๙๗] อทฺธา หเว เสวิตพฺพา สปญฺญา
 พหุสฺสุตา เย พหุจฺฉานจินฺตฺติโน
 นาริโย^๑ จ ทิสฺวาน ตฺวญฺจ นาค
 กาหามิ ปุญฺญานิ อนปฺปกาณิ.
- [๒๔๙๘] อทฺธา หเว เสวิตพฺพา สปญฺญา
 พหุสฺสุตา เย พหุจฺฉานจินฺตฺติโน
 นาริโย จ ทิสฺวาน มมญฺจ ราช
 กโรหิ ปุญฺญานิ อนปฺปกาณิ.
- [๒๔๙๙] อิทฺถจ เม ชาตฺรปฺปํ ปหฺนตฺติ
 ราสี สุวณฺณสฺส จ ตาลมตฺตา
 อิตฺโต^๒ หริตฺวา โสวณฺณฉฺวรานิ การย
 รูปียสฺส จ ปาการํ กโรนฺตุ.^๒

[๒๕๐๐] มุตตานณจ^๑ วาหสสฺสฺสาณิ ปณฺจ
 เวพฺพริยมิสฺสาณิ อิตฺโต หริตฺวา
 อนฺเตปุเร ภูมียํ สนฺถรณฺตุ
 นิกกทฺทมา เหหิติ^๒ นีรชา จ.

[๒๕๐๑] เอตาทิสํ อาวส ราชเสฏฺฐจ
 วิมานเสฏฺฐจํ พหุ โสภมานํ
 พาราณสี นครํ อิทุชํ ผีตํ
 รชชณฺจ กาเรหิ อโนมปณฺญาติ.

ทสมํ จมฺเปยฺยชาตกํ.

๑๑. มหาปโลภนชาตกัม (๕๐๗)

- [๒๕๐๒] “พฺรหฺมโลกา จวิตฺวาน เทวปฺตฺโต มหิตฺธิโก
 รณฺโณ ปฺตฺโต อุตฺปาติ สพฺพกามสมิตฺธิสุ.
- [๒๕๐๓] กามา วา กามสณฺญา วา พฺรหฺมโลเก น วิชฺชติ
 สุวาสฺสุ ตาเยว สณฺญาย กาเมหิ วิชฺคฺจุณฺณ.
- [๒๕๐๔] ตสฺส จนฺเตปุเร อาสิ ฌานาคารํ สุมาปิตํ
 โส ตตฺถ ปฏฺฐิสลลีนํ เอโก รหฺสี ฌายถ.
- [๒๕๐๕] ส ราชา ปริเทเวสิ ปฺตฺตโสเกน อฏฺฐิตฺโต
 เอกปฺตฺโต จยํ มยฺหํ น จ กามานิ ภูณฺชติ.
- [๒๕๐๖] โก นุ เขวตฺถ อฺปาโย โส โก วา ชานาติ กิณฺจณํ
 โย^๓ เม ปฺตฺตํ ปโลภายย ยถา กามานิ ปตฺถये.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ จ.,เท. มุตตา จ

^๒ อ. โหหิติ

^๓ ส.,อ. โก

- [๒๕๐๗] อหุ กุมาริ ตตฺเถว วณฺณรูปสมาคิตา
 กุสลา นจฺจคิตฺตสฺส วาทีเต จ ปทกฺขิณา
- [๒๕๐๘] सा तत्तु उपसङ्गमम् राचानं ऐतत्तपुरि
 अहं चो नं पलोभेय्यं सजे भत्ता भविसुत्ति.
- [๒๕๐๙] तं तถาวาतिनी राजा कुमारि ऐतत्तपुरि
 तुवณฺमेव नं पलोभेहि तว भत्ता भविसुत्ति.
- [๒๕๑๐] सा ज अनฺเตปรि คนฺตวา พหุ กามุปสณฺหิตํ
 หทยงฺคมา เปมฺนียา จิตฺรา คาคา อภาสถ.
- [๒๕๑๑] तस्सा ज कायमानाय सत्तं सुत्तवान् नारिया
 कामज्जनत्तसฺ उपปञ्चि चนฺโส ปริपฺज्जถ.
- [๒๕๑๒] कस्सेसो सत्तो गो वा सो भन्ति उज्जावजं पหุ
 हทยङ्कम् पेम्नीयं ओ^๑ กณฺณสุขํ มม.
- [๒๕๑๓] ऐसा चो पมฺทา^๒ เทว ขิณฑา ऐसा อนปฺปิกา
 สजे ตวํ กามे ภุญฺเชยฺย ภียโย ภียโย จนฺตฺเตยฺย^๓ ตํ.
- [๒๕๑๔] อิงฺม อากจฺจโตเรน^๔ อวิทฺฐมฺหิ คายตุ
 อสุสมสฺส สมิปมฺหิ สนฺติเก มยฺห คายตุ.
- [๒๕๑๕] ตโรกฺขทฺมฺหิ คายิตฺวา ฌานาการมฺหิ ปาวิสิ
 พนฺธิตฺถ^๕ อนฺนปฺพเพน อรณฺณมิมิ^๖ กุณฺธริ.

^๑ ส.,อ. อโ^๒ ฌ.,เท.,อ. ฌาเทยฺย^๔ ฌ.,เท.,อ. พนฺธิ น^๒ ฌ.,เท.,อ. ปมทา^๔ ฌ.,เท.,อ. อากจฺจ โจเรน^๖ ฌ.,เท. อารณฺณมิ

- [๒๕๑๖] ตสฺสา^๑ กามรสี ฌตฺวา อิสฺสธมฺโม อชายถ^๒
 อหเมว กามเม ภูณฺเชยฺย^๓ มา อญฺโณ ปุริโส อหุ.
 [๒๕๑๗] ตโต อสี คเหตุวาน ปุริเส หนฺตํ อุปกฺกมิ
 อหเมวโก ภูณฺชิสฺส^๔ มา อญฺโณ ปุริโส สียา.
 [๒๕๑๘] ตโต ชานปทา สพฺเพ วิกฺกนฺทีสุ สมากตา
 ปุตุโต ตฺวยํ^๕ มหาราช ชนํ เหเจตฺยทฺฐกัม.
 [๒๕๑๙] ตณฺจ ราชานินฺวาเหลสิ^๖ สมฺหา รฏฺฐา จ^๗ ขตฺติโย
 ยาวตา วิชิตา^๘ มยฺหํ น เต วตฺตพฺพ^๙ ตาวเท.
 [๒๕๒๐] ตโต โส ภริยมาทาย สมฺมทํ อุปสงฺกมิ
 ปณฺณสาลํ กริตฺวาน วนํ อุณฺจาย ปาวิสิ.
 [๒๕๒๑] อเถตฺถ อสิ มาคณฺชิ สมฺมทฺมฺปรุปริ
 โส ตสฺส เคหํ ปาเวกฺขิ ภาตฺตกาเล อุปฏฺฐิเต.
 [๒๕๒๒] ตณฺจ ภริยา ปโลภสิ ปสฺส ยาว สุทฺหารุณํ
 จูโต โส พุรฺหมจฺริยมฺหา อิทฺธิยา ปริหายถ.
 [๒๕๒๓] ราชปุตุโต จ อุณฺจาโต วนมฺูลผลํ พหุ
 สายํ กาเชน^{๑๐} อาทาย อสฺสมํ อุปสงฺกมิ.
 [๒๕๒๔] อสิ จ ขตฺติยํ ทิสฺวา สมฺมทํ อุปสงฺกมิ
 เวหายสํ^{๑๑} คมิสฺสนฺติ สีทเต โส มหณฺณเว.

^๑ ฉ., เท., อ. ตสฺส

^๒ ส., อ. วิหาเหลสิ ฉ., เท. วิวาเห

^๓ หมดอายุ 12/06/2566
 ฉ., เท., อ. วิชิตํ

^๔ อ. กาเชน

^๕ อ. ตฺวยํ

^๖ ส., อ. รฏฺฐาโต

^๗ อ. วตฺตพฺพ

^๘ ส., อ. เวหายสํ, เอมฺปริปี.

- [๒๕๒๕] ขตฺติโย จ อีสึ ทิสฺวา สีมานํ มหณฺณเว
ตสฺสเว อนุกมฺปาย อีมา คากา อภาสถ.
- [๒๕๒๖] อภิชฺชมาเน วาริสฺมึ สยํ อากมฺม อิทฺธิยา
มิสฺสีภาวิทฺธิยา คนฺตฺวา สัมมิตฺติ มหณฺณเว.
- [๒๕๒๗] อาวณฺณนี มหามายา พุรฺหมจฺริยวิโกปนา
สีทนต์ติ นํ วิทิตฺวาน อารกา ปริวชฺชเย.
- [๒๕๒๘] อนลา มุทฺธสมฺภาสา ทุปฺปฺรา ตา นทิสฺมา
สีทนต์ติ นํ วิทิตฺวาน อารกา ปริวชฺชเย.
- [๒๕๒๙] ยํ เอตา อุปลฺเสนฺติ จนนฺทสา วา ธเนน วา
ชาตเวทฺโธ สณฺจํ ขิปฺปํ อนุกทนต์ติ นํ.
- [๒๕๓๐] ขตฺติยสุส วโจ สุตฺวา อีสิสฺส นินฺพิโท^๒ อหุ
ลทฺธา ปฺปฺราณกํ มคฺคํ คจฺจเต โส วิหายสํ.
- [๒๕๓๑] ขตฺติโย จ อีสึ ทิสฺวา คจฺจมานํ วิหายสํ
สํเวคํ อลภี ธีโร ปพฺพชฺชํ สมโรจยิ.
- [๒๕๓๒] ตโต โส ปพฺพชิตฺวาน กามราคํ วิราชยิ
กามราคํ วิราเชตฺวา พุรฺหมโลกฺกูปโค อหฺนฺติ.

เอกาทสมี มหาปโลภนชาตก.

๑๒. ปญจปณฺทิตชาตกํ (๕๐๘)

- [๒๕๓๓] “ปญจ ปณฺทิตา สมากตา^๑
 ปญฺโห^๒ เม ปฏฺฐิภาติ ตํ สุณฺณถ
 นินฺทียมตฺถํ ปสฺสียํ วา
 กสฺเสวาวิกเรยฺย คฺยุหฺมตฺถํ.
- [๒๕๓๔] ตุวํ อาวีกโรหิ ภูมิปาล
 ภตฺตา ภารสโห ตุวํ วเทตํ
 ตว จนฺทรุจฺฉิณี สมฺมสิตฺวา
 อถ วกฺขนฺติ ชนินฺท ปญจ ธีรา.
- [๒๕๓๕] ยา สิลลวตีว อนนฺณณฺเณยฺยา^๓
 ภตฺตํ จนฺทวसानุคฺคา ปิยา มนาปา
 นินฺทียมตฺถํ ปสฺสียํ วา
 ภริยาयाวิกเรยฺย คฺยุหฺมตฺถํ.
- [๒๕๓๖] โย กิจฺจณฺคตฺตสฺส อาตุรฺสฺส
 สรณํ โหติ คติ ปฺรายนนฺนจ
 นินฺทียมตฺถํ ปสฺสียํ วา
 สขิโน วาวิกเรยฺย คฺยุหฺมตฺถํ.
- [๒๕๓๗] โย^๔ เขฏฺฐโจ อถ มชฺฌิโม กนิฏฺฐโจ
 โส^๕ เจ สิลลสมาหิโต จิตฺตโต
 นินฺทียมตฺถํ ปสฺสียํ วา
 ภატฺตโน วาวิกเรยฺย คฺยุหฺมตฺถํ.

- [๒๕๓๘] โย เว ปิตุ หทยสุส ปตถกฺข
 อนุชาโต ปิตโร อโนมปณฺโณ
 นิหฺนฺตียมตถํ ปสฺสํสิ วา
 ปุตฺตสฺสาวิกเรยฺย คฺยฺหมตถํ.
- [๒๕๓๙] มาตา ทฺวิปทชนินฺทเสฏฺฐ
 ยา น^๑ โปเสติ จนนฺทสา ปิเยน
 นิหฺนฺตียมตถํ ปสฺสํสิ วา
 มาตฺยฺยาวิกเรยฺย คฺยฺหมตถํ.
- [๒๕๔๐] คฺยฺหฺสฺส หิ คฺยฺหฺเมว สาธุ
 น หิ คฺยฺหฺสฺส ปสฺตถมาวิกมมํ
 อนิพฺพนฺตตาย สหฺยฺย ธีโร
 นิพฺพนฺตโถว^๒ ยถาสฺขํ ภาณฺยฺย.
- [๒๕๔๑] กิ ตฺวํ วิมโนสิ ราชเสฏฺฐ
 ทิปทินฺท^๓ วจันํ สุโณม เต ตํ^๔
 กิ จินฺตยมาโน ทุมฺมโนสิ
 น หิ^๕ เทว อปฺราโช อตฺถิ มยฺหิ.
- [๒๕๔๒] ปณฺเห^๖ วชฺโณ มโหฺสโร^๗
 อาณตฺโต เม วชฺย ภูริปณฺโณ
 ตํ จินฺตยมาโน ทุมฺมโนสฺมิ
 น หิ เทวิ อปฺราโช อตฺถิ ตฺยฺหิ.

^๑ ส.,อิ. โย ตํ^๓ ฉ.,เท. ทฺวิปทชนินฺท^๔ หมดอายุ 12/06/2566^๕ ฉ.,เท. นฺน^๗ ฉ.,เท. มโหฺสโรติ, เอวฺมปริปิ.^๒ ฉ.,เท. นิพฺพนฺโนว^๔ ฉ.,เท. เมตํ^๖ ส.,อิ. ปณฺโณ ฉ.,เท. ปณฺเห

[๒๕๔๓] อภิโทสคโตทานิ เอหิสี
 กี สุตวา^๑ กี สงกเต^๑ มโน เต
 โก เต กิมโวจ ภูริปณณ
 อิงฺฆเต^๒ วจนํ สุนาม พุรุหิ เม ตํ.

[๒๕๔๔] ปณฺเห วชฺโณ มโหสฺสโร
 ยทิ เต มนฺตยิตํ ชนินฺท โทสํ
 ภரியาย รโหคโต อสฺสสิ
 คฺยุหํ ปาตุกตํ สุตํ มเมตํ.

[๒๕๔๕] ยํ สาลวนสฺมี เสนโก
 ปาปกมฺมมกาสิ อสพฺภิรุโป
 สชิโนว รโหคโต อสฺสสิ
 คฺยุหํ ปาตุกตํ สุตํ มเมตํ.

[๒๕๔๖] ปุกฺกุสฺสปุริสสฺส เต ชนินฺท
 อุปฺปนฺโน โรโค อราชปตฺโต^๓
 ภาตฺว^๔ รโหคโต อสฺสสิ
 คฺยุหํ ปาตุกตํ สุตํ มเมตํ.

[๒๕๔๗] อาพาธโย อสพฺภิรุโป
 กามินฺโท^๕ นรเทเวน ญฺญโ
 ปุตฺตสฺส รโหคโต อสฺสสิ
 คฺยุหํ ปาตุกตํ สุตํ มเมตํ.

^๑ อิทฺตํ กิมาสงกเต

^๓ จ., เท. อราชยุดโต

^๔ ส., อ. กาวินฺโท

^๒ จ., เท. อิงฺฆ

^๕ ส., อ. ภาตฺว จ., เท. ภาตฺตฺว

[๒๕๔๘]

อฏฐวงกั มณิรตณั อุพาริ
 สกโก เต อททา ปิตามหสฺส
 เทวินทสฺส คตฺ ตทชฺช หตถั
 มาตุ จ^๑ รโหคโต อสฺสิ
 คฺยุหิ ปาตุกตฺ สุตฺ มเมตฺ.

[๒๕๔๙]

คฺยุหสฺส หิ คฺยุหเมว สาธุ
 น หิ คฺยุหสฺส ปสตุถมาวิกมมํ
 อนิปนฺนุนตาย สหะยฺย ธีโร
 นิปนฺนุนตโถว^๒ ยถาสุขํ ภะณะยฺย.

[๒๕๕๐]

น คฺยุหมตถั วิวเรยฺย รกฺเขยฺย นํ ยถา นิธี
 น หิ ปาตุกโต สาธุ คฺยุโห อตฺโถ ปชานตา.

[๒๕๕๑]

ถิยา คฺยุหิ น สํเสยฺย อมิตตสฺส จ ปณฺธิโต
 โย จามิเสน สํหีโร หทยตฺถะโน จ โย นโร.

[๒๕๕๒]

คฺยุหมตฺถมสมพุทฺธํ สมโพชฺชติ โย นโร
 มนฺตเกทภายา ตสฺส ทาสฏฺโถว ติติกฺขติ.

[๒๕๕๓]

ยาวนฺโต ปุริสสฺสตถั คฺยุหิ ชานนฺติ มนฺตินํ
 ตาวนฺโต ตสฺส อุพฺเพคา ตสฺมา คฺยุหิ น วิสฺสเช.

[๒๕๕๔]

วิวิจฺจ ภาเสยฺย ทิवा รหสฺสํ
 รตฺตี คิริ นาทิเวลํ ปมุญฺเจ
 อุปสฺสติกา หิ สุณนฺติ มนฺตํ
 ตสฺมา มนฺโต ชิปฺปมุเปติ เกทนฺติ.

ทฺวาทสมํ ปณฺจปณฺทิตชาตกํ.

๑๓. หตฺถิปาลชาตกํ (๕๐๕)

[๒๕๕๕] “จิรสฺสํ วต ปสฺสาม พุราหมณํ เทวณฺณินํ
มหาชฏํ ขาริธรํ^๑ ปงฺกทนต์ รชสฺสิรํ.

[๒๕๕๖] จิรสฺสํ วต ปสฺสาม อีสึ ฐมฺมคฺเณ รตํ
กาสายวตฺถวสนํ วากจิริ ปริจฺจนํ^๒

[๒๕๕๗] อาสนํ อุทกํ ปชฺชํ ปฏิกคณฺหาตุ โน ภวํ
อคฺเข ภวนฺตํ ปุจฺฉาม อคฺฆํ กุรฺตุ โน ภวํ.

[๒๕๕๘] อธิจฺจ เวเท ปริเยส วิตตํ
ปฺุตเต เคเห^๓ ตาต ปติฏฺฐเปตฺวา
คณฺเฐ รเส ปจฺจนฺโกตฺว^๔ สพฺพํ
อธมฺมํ สาธุ มฺหิ โส ปสฺสโต.

[๒๕๕๙] เวทา น สจฺจา น จ วิตฺตลาโก
น ปฺุตตลาเกน ชริ วิหนฺติ
คณฺเฐ รเส มุจฺจนมาหุ สนฺโต
สกมฺมฺนา^๕ โหติ ผลฺลุปฺปตฺติ.

[๒๕๖๐] อทฺธา หิ สจฺจํ วจฺนํ ตเวตํ
สกมฺมฺนา โหติ ผลฺลุปฺปตฺติ
ชินฺณา จ มาตาปิตโร^๖ ตวฺยิเม^๗
ปสฺสเยยฺย^๘ ตํ วสฺสสํ อโรคฺย.^๘

^๑ อ. ภารธ^๒ ฉ., เท., อ. ปฏิจฺจนํ^๓ ฉ., เท. เคเห^๔ ฉ., เท. ปจฺจนฺกฺยฺย อ. ปจฺจนฺกฺตฺว^๕ ส. อ. สกมฺมฺนา, เอวฺมุปริปิ.^๖ อ. มาตาปิตโร จ ^๗ ส. ตเวเม ฉ., เท. ตวิเม^{๘-๘} ฉ., เท. ปสฺสเยยฺย ตํ วสฺสสํ อโรคํ อ. ปสฺสเยยฺย ๔เปยฺย อโรคํ, เอวฺมุปริปิ.

[๒๕๖๑] ยสฺสสฺส สกฺขี^๑ มรณฺเนน ราช
 ชราย มิตฺตี^๒ นรวิรเสฏฺฐ^๓
 โย จาปิ ชญฺญา น มริสฺสํ กทาจิ
 ปสฺสเสยฺยํ ตํ วสฺสสํ อโรคฺย^๔.

[๒๕๖๒] ยถาปิ นาวิ ปุริโสทกมฺหิ
 เอเรติ เจนํ อุปนฺเนติ ตีรํ
 เอวํปิ พฺยาธิ สตตํ ชรา จ
 อุปนฺเนติ^๕ มจฺจุวสมนฺตกสฺส.^๔

[๒๕๖๓] ปงฺโก จ กามา ปลิโป จ กามา
 มโนหฺรา ทุตฺตรา มจฺจุเชยฺยา
 เอตสฺมี ปงฺเก ปลิเป วิสฺนุณา^๕
 หีนตฺตรูปา น ตรนฺติ ปาริ.

[๒๕๖๔] อยํ ปุเร ลุฑฺทมกาสิ กมฺมํ
 สุวายํ คหิโต น หิ โมกฺขิโต เม
 โอรฺุณฺธิยา นํ ปิริกฺขิสฺสามิ
 มายํ ปุณฺ ลุฑฺทมกาสิ กมฺมํ.

[๒๕๖๕] ควํ นฏฺจํ ปุริโส ยถา วเน
 อเนวสฺติ ราช อปสฺสมาโน
 เอวํ นฏฺโจ เอสฺสการิ มมตฺโถ
 โสหํ กถํ น คเวเสยฺย^๖ ราช.

^๑ ฉ., เท., อ. เมตฺตี

^๒ ส., อ. อุปนฺเนติ

^๔ ฉ., เท., อ. พยสนฺนา

^๒ ส., อ. นรวิริยเสฏฺฐ

^๔ ฉ., เท., อ. มจฺจุ วสมนฺตกสฺส

^๖ อ. คเวเสยฺย

- [๒๕๗๑] เอเต ภุตฺวา วมิตฺวา จ ปกฺกมนฺติ วิหงฺกมา
 เย จ ภุตฺวา น วมิตฺสุ เต เม หตฺถตฺถมคตา.^๑
- [๒๕๗๒] อวมี พุราหฺมโณ กาเม โส^๒ ตฺวํ ปจฺจาวมิตฺสสฺสิ
 วนฺตาโท ปุริโส ราช น โส โหติ ปสฺสียะ.
- [๒๕๗๓] ปงฺเก จ^๓ โปสฺส ปลิเป พุยสนฺนํ
 พลี ยถา ทฺวพฺพลมฺพุทฺธเรยฺย
 เอวมปิ มํ ตฺวํ อุตฺตาริ โภติ
 ปญฺจาลิ คาทาหิ สุภาสิตาหิ.
- [๒๕๗๔] อิทํ วตฺวา มหาราชา เอสฺสกาโร ทิสฺมปฺติ
 รฏฺเฐ จิตฺวาน ปพฺพชฺชि นาโค เจตฺวาว พนฺธนํ.
- [๒๕๗๕] ราช จ ปพฺพชฺชมโรจยิตฺถ
 รฏฺเฐ จ ปหาย นรวิโรเสฏฺโฐ
 ตฺวํปิ โน โหติ^๔ ยถา ราช
 อมฺเหติ คฺคตฺตา อนุสาส ราช.
- [๒๕๗๖] ราช จ ปพฺพชฺชมโรจยิตฺถ
 รฏฺเฐ จ ปหาย นรวิโรเสฏฺโฐ
 อหํปิ เอกา^๕ จริสฺสามิ โลเก
 จิตฺวาน กามานิ มโนรมานิ.
- [๒๕๗๗] ราช จ ปพฺพชฺชมโรจยิตฺถ
 รฏฺเฐ จ ปหาย นรวิโรเสฏฺโฐ

^๑ ฉ., เท. หตฺถตฺถมคตา^๒ ส., อ. ว^๓ ส. เอกาว, เอวมฺปิ.^๔ ส., อ. เต^๕ ฉ., เท. โหติ

อหंपิ ऐका जसुसामि लोके
हितवान् कामानि यथैतिकानि.

[๒๕๗๘] อจฺเจนฺติ กาลา ตรยนฺติ รตฺติโย
วโยคฺฌา อณฺุปฺพุพฺพิ ชฺหนฺติ
อหंपิ ऐका जसुसामि लोके
हितवान् कामानि มโนรมานि.

[๒๕๗๙] อจฺเจนฺติ กาลา ตรยนฺติ รตฺติโย
วโยคฺฌา อณฺุปฺพุพฺพิ ชฺหนฺติ
อหंपิ ऐका जसुसामि लोके
हितवान् कामानि यथैतिकानि.

[๒๕๘๐] อจฺเจนฺติ กาลา ตรยนฺติ รตฺติโย
วโยคฺฌา อณฺุปฺพุพฺพิ ชฺหนฺติ
อหंपิ ऐका जसुसामि लोके
สีติญฺจตา สพฺพมตฺติจฺจ สงฺกนฺติ.

เตรสมํ หตฺถิปาลชาตกํ.

๑๔. อโยมรชาตัก (๕๑๐)

[๒๕๘๑] “ยเมกรตฺติ ปจฺมํ คพฺเภ วสตี มาณโว
อพฺภูญฺจิโตว โส ยาตี” ส คจฺฉํ น นีวตฺตติ.

[๒๕๘๒] น ยฺชฺฌมานา น พเลน วสฺสีตา
นรา น ชีรณฺติ น จาปี มียฺยเร

หมดอายุ 12/06/2566

สพฺพญหิ^๑ ตํ ชาติชรายุปทุทตํ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺมํ.

[๒๕๘๓]

จตุรงฺคินี เสน^๒ สุภิสฺสรูป
ชยฺหนฺติ รฏฺฐาธิปตี ปสยฺห
น มจฺจุโน ชยิตุมฺสฺสหนฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺมํ.

[๒๕๘๔]

หตฺถิหิ อสฺเสหิ รเถหิ ปตฺติหิ
ปรีวาริตา มุญฺจเร เอกจฺเจยฺยา
น มจฺจุโน มุญฺจิตุมฺสฺสหนฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺมํ.

[๒๕๘๕]

หตฺถิหิ อสฺเสหิ รเถหิ ปตฺติหิ
สุรา ปภยฺชนฺติ ปรัสนฺติ
น มจฺจุโน ภยฺชิตุมฺสฺสหนฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺมํ.

[๒๕๘๖]

มตฺตา คชา ภินฺนคพา ปภินฺนา
นคฺรานิ มทุทฺหนฺติ ชนํ หนฺนฺติ
น มจฺจุโน มทุทิตุมฺสฺสหนฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺมํ.

[๒๕๘๗]

อิสฺสาสิโน กตฺตทฺถาปิ วีรา^๓
ทฺูเรปาตี อกฺขณเวธิโนปิ

^๑ หมายเหตุ 12/06/2566
๑ น.,เท. สพฺพ หิทำ

^๒ น.,เท.,อิ. เสนํ

^๓ ส.,อิ. วีรา

น มจจุโน วิชฺฌิตุมฺสฺสหนฺติ
 ตมฺเม มดี โหติ จรามิ ฐมฺมံ.

[๒๕๘๘] สรานิ ขียนฺติ สเสลกานนา
 สพฺพ^๑ ตี^๑ ขียติ ทิฆมนฺตรํ
 สพฺพ^๒ หิ ตี^๒ ภณฺชเร กาลปริยายํ
 ตมฺเม มดี โหติ จรามิ ฐมฺมံ.

[๒๕๘๙] สพฺเพสเมว หิ นรินฺรานํ^๓
 จลาจลํ ปาณญฺโนธ ชีวิทํ
 ปโฏว ฐตฺตสฺส ทูโมว กุลฺลไซ
 ตมฺเม มดี โหติ จรามิ ฐมฺมံ.

[๒๕๙๐] ทุมปฺผลาเนว ปตฺนฺติ มาณวา
 ทหฺรา จ วุฑฺฒา จ สรีรเกทา
 นาริโย นรา มชฺฌิมโปริสา จ
 ตมฺเม มดี โหติ จรามิ ฐมฺมံ.

[๒๕๙๑] นายิ วโย ตารกราชสนฺนิโก
 ยทพฺภตตีตํ คตเมวทานิ ตํ
 ชินฺณสฺส หิ นตฺถิ รติ กุโต สุขํ
 ตมฺเม มดี โหติ จรามิ ฐมฺมံ.

[๒๕๙๒] ยกฺขา ปิสาจา อถวาปิ เปตา
 กุปฺปิตา^๔ เต อสฺสสนฺติ มนุสฺเส

หมตอายุ 12/06/2566

^{๑-๑} ฉ.,เท. สพฺพ หิ

^{๒-๒} ฉ.,เท. สพฺพ หิต

^๓ ฉ.,เท. นรานนารินํ อ. นรานริน

^๔ ส.,อ. กุปิตาปิ ฉ.,เท. กุปิตา

น มจจุโน อสฺสสิตฺตมฺสฺสหนฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฐมฺม.

[๒๕๙๓] ยกุเข ปิสาเจ อถวาปิ เปเต
กุปฺปิเตปิ เต นิชฺฌปนํ กโรหนฺติ
น มจจุโน นิชฺฌปนมฺสฺสหนฺติ^๑
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฐมฺม.

[๒๕๙๔] อปราชเก ทูสเก เหจเก จ
ราชาโน ทณฺฑเณติ วิทิตฺวาน โทสํ
น มจจุโน ทณฺฑยิตฺตมฺสฺสหนฺติ^๒
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฐมฺม.

[๒๕๙๕] อปราชกา ทูสกา เหจกา จ
ลภนฺติ เต ราชาโน^๓ นิชฺฌเปตฺตํ
น มจจุโน นิชฺฌปนํ กโรหนฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฐมฺม.

[๒๕๙๖] น^๔ ขตฺติโยปิ น จ พุราหฺมโณปิ^๕
น อทฺธกกา พลฺวา เตชวาปิ
น มจจุราชสฺส อเปกฺขมตฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฐมฺม.

[๒๕๙๗] สีหา จ พุคฺคมา จ อโถปิ ทิปฺปิโย
ปสฺสยฺห ขาทนฺติ วิณฺณทมานํ

หมตอายุ 12/06/2566

^๑ จ.,เท. นิชฺฌปนํ กโรหนฺติ ^๒ จ.,เท. ทณฺฑยิตฺตมฺสฺสหนฺติ ^๓ จ.,เท.,อิ. ราชนิ

^{๔-๕} จ.,เท. น ขตฺติโยติ น จ ขตฺติโยติ อิ. น ขตฺติโยติ นปิ พุราหฺมโณติ

น มจจุโน ขาติตุมฺสฺสหนฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺม.

[๒๕๙๘] มายาการ่า รงฺกมฺชฺเฌ กโรนฺตา
โมหนฺติ จกฺขุณิ ชนฺสฺส ตาวเท
น มจจุโน โมหยิตุมฺสฺสหนฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺม.

[๒๕๙๙] อาสีวิสสา กุปฺปีตา อุกฺคเตชา
ทํสนฺติ มาเรณฺติปิ เต มนฺสฺสเส
น มจจุโน ทํสิตุมฺสฺสหนฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺม.

[๒๖๐๐] อาสีวิสสา กุปฺปีตา ยํ ทํสนฺติ
ติกฺกิจฺจกา เตส วิสํ หนฺนฺติ
น มจจุโน ทมฺมจฺวิสํ หนฺนฺติ
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺม.

[๒๖๐๑] ฌมฺมนฺตรี เวตฺตรุณฺ^๑ จ โภโ
วิสานิ หนฺตฺวาน ภุชงฺกมานํ
สุยฺยณฺติ^๒ เต กาลกตา ตเถว
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺม.

[๒๖๐๒] วิชฺชาธรา โฆรมธียมานา
อทฺสสนํ โอสธฺมิ วชฺนฺติ
น มจจุราชฺส วชฺนฺติ อทฺสสนํ^๓
ตมฺเม มตี โหติ จรามิ ฌมฺม.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ส.,อ. เวตรณิ ฉ.,เท. เวตฺตรณิ

^๒ อ. สุยฺยณฺติ

^๓ ฉ.,เท. วชฺนฺตทฺสสนํ

[๒๖๐๓]

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี
 ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ
 เอสานิสฺโส ธมฺเม สุจิณฺเณ
 น ทุคฺคตี คจฺจนฺติ ธมฺมจารี.

[๒๖๐๔]

น हि ธมฺโม อธมฺโม จ อุโป สมวิปากิโน
 अधมฺโม นิรยํ เนติ ธมฺโม ปาเปติ สุขุคฺคินฺติ.

จตุทฺทสมํ อโยจฺมรชาตกํ.

วิสตินิปาโต นิฏฺฐิตो.

ตสฺสทฺททานํ

มาตงฺกสมฺภุตสึวิสิริมฺหโต
 โรหนหํสสฺสตีคฺคุมโป ภาลฺลาตีย
 โสมนสฺสจฺมเปยฺยพฺรหฺมปญฺจ-
 ปญฺทิตจิริสฺสวต อโยจฺมราติ.

- [๒๖๑๓] รูปปฏฐปฺลิมภูจิ^๑ พุคฺฌีว คิริसानุชา.
ยา สนฺติ นาริโย เทเวสุ เทวานํ ปริจาริกา
- [๒๖๑๔] ยา จ มนุสฺสโลกสมิ^๒ รูปेณ^๓ เต สทิสี นตฺถิ^๓ รูปेณ^๓ เต สทิสี นตฺถิ^๓
ปฏฺฐาสิ เม จารูปุพฺพงฺคิ เทวคณฺฐพฺพมานุเส^๔
พฺรุหิ นามญฺจ พนฺธเว.^๕
- [๒๖๑๕] ยํ ตวํ ปติ นิสินฺโนสิ รมํ พุราหุมน โกสิเก^๖
สาหํ ภูสาลยา วุตฺตา วรवारิวโหฆสา.
- [๒๖๑๖] นานาทุมคณากิณฺณา พหุกา คิริกนฺธรา
มเมว ปมุขา โหนฺติ อภิสนฺทนต์ ปาวุเส.^๖
- [๒๖๑๗] อโถ พหุ วนโตทา นิลวาริวหิณฺธรา
พหุกา นาคจิตฺโตทา^๗ อภิสนฺทนต์ วารินา.
- [๒๖๑๘] ตา อมฺพชมฺพุลพฺพา นิปาตาลมฺพุทฺฐา^๘
พหุณี ผลชาตานิ อาวหนฺติ อภินฺทโส.
- [๒๖๑๙] ยงฺกิณฺจิ อุกฺโข ตีเร ผลํ ปตติ อมฺพฺหิ
อัสสยหนฺติ โสตสฺส ผลํ โหติ วसानุคฺ.
- [๒๖๒๐] เอตทญฺเอย เมธาวิ ปุณฺณญฺญ สฺสโณหิ เม
มา โรจย อภิสงฺคํ ปฏฺฐิเสธ ชนาธิป.
- [๒๖๒๑] น วาหํ วทฺธวํ มญฺเอย ยํ ตวํ รฏฺฐจาภิวทฺธวณ
อาเจยฺยมาโน ราชิสิ มรณํ อภิกงฺขสิ.

^๑ ฉ., เท., อ. รูปปฏฐปฺลิมภูจิ^{๒-๓} อ. รูป เต สทิสี น ตตฺถิ^๔ อ. พนฺธเว จาติ^๕ ฉ., เท., อ. นาคจิตฺโตทา^๖ ฉ., เท. รูปेณ นานาวาคตฺตติโย อ. รูปेณ อนฺวาคตฺตติโย^๗ ฉ., เท., อ. เทเวสุ คณฺฐพฺพมนุสฺสโลก^๘ อ. ปาวุโส^๙ ฉ., เท., อ. นิปา ตาลา จุมฺพรา

[๒๖๒๒] ตสฺส ชานนฺติ ปิตโร คนฺธพฺพาว^๑ สเทวกา
 เย จาปิ อีสโย โลเก สญฺญตตฺตา ตปสฺสีโน^๒
 อสฺสยนฺเตปิ^๓ ชานนฺติ ปฏฺฐจฺญตา^๔ ยสฺสสิโน.

[๒๖๒๓] เอวํ วิทิตฺวา วิฑู สพฺพธมฺมํ
 นิทฺฐึสนฺ^๕ จวณํ ชีวิตสฺส
 น จียตี ตสฺส นรสฺส ปาปํ
 สเจ น เจเตติ วชฺยา ตสฺส.

[๒๖๒๔] อีสิปฺปคสมณฺณาเต เอวํ โลกฺยา วิทิตา ปติ^๖
 อนริย^๗ ปริสมฺภาเส ปาปกมฺมํ ชิคฺชีสสิ.

[๒๖๒๕] สเจ อหํ มริสฺสามิ ดีเร เต ปุณฺณสุสฺสเณ
 อสฺสยนฺตํ อสิโลโก มยิ เปเต อากมฺิสฺสติ.

[๒๖๒๖] ตสฺมา หิ ปาปกํ กมฺมํ รกฺขสฺสุ จ^๘ สุมชฺฌิเม
 มา ตวํ^๙ สพฺโพ ชโน ปจฺฉา ปวฺกฺขาสี^{๑๐} มยิ^{๑๑} มเต.

[๒๖๒๗] อณฺเฑาตเมตํ อวิสยฺหสาหิ
 อตฺตานมฺมพฺพจ ททามิ เต ตํ
 โย^{๑๒} ทฺวจเช กามคฺุณฺเ ปหาย
 สนฺติณฺจ ฐมฺมณฺจ อธิฏฺฐจิตฺตสิ.

[๒๖๒๘] โย หิตฺวา ปุพฺพสญฺโฆคํ ปจฺฉาสญฺโฆชเน จิตฺ
 อธมฺมณฺเจว จรติ ปาปณฺจสฺส ปวทฺธติ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. คนฺธพฺพาว จ

^๒ อิ. ยสฺสสิโน

^๓ อิ. อสฺสยนฺเต

^๔ ส.,อิ. วทฺฐจฺญตา

^๕ ฉ.,เท.,อิ. วิฑูสนํ

^๖ ฉ.,เท.,อิ. สติ

^๗ ฉ.,เท.,อิ. อนริย-

^๘ ฉ.,เท.,อิ. รกฺขสฺเสว

^๙ ฉ.,เท.,อิ. ตํ

^{๑๐-๑๑} ฉ.,เท. ปกฺกฺขาสี มยิ อิ. ปกฺกฺขาสี มยิ

^{๑๒} ฉ.,เท. โส

- [๒๖๒๙] เอहि ตํ ปาปยิสฺสามิ กามํ อปโปสฺสุโก ภา
 อุปานยามิ สีตสฺมิ วิหราหิ อนุสฺสุโก.
- [๒๖๓๐] ตํ ปุพฺพสมตฺเตหิ วงฺกฺเกหิ^๑ อรินฺทม
 โกญฺจา มยฺยูรา ทิวียา โกยฺญจิมฺมฺสาเลีย^๒
 กุชิตา หํสปฺเภมิ โกกิเลตฺถ ปโปทฺเธ.
- [๒๖๓๑] อมฺเพตฺถ วิปฺปสฺสนคฺคา^๓ ปลาลขลสนฺนิภา
 โกสฺมพฺสลา นีปา^๔ ปกฺกตาวิลมฺพิน.
- [๒๖๓๒] มาลี ตีริฏฺฐิ กายูรี องฺคที จนฺทนฺสฺสโท^๕
 รตฺตี ตฺวํ ปริจาเรสิ ทิวา เวเทสิ เวทน.
- [๒๖๓๓] โสฬสิตฺถิสฺสหาสนิ ยา เตมา ปริจาริกา
 เอวํ มหานุภาโวสิ อพฺภูโต โลมหํสน.
- [๒๖๓๔] กี กมฺมมกฺริ ปุพฺเพ ปาปํ อตฺตทฺขาวหํ
 ยํ กริตฺวา มนฺสฺเสสฺส ปิฏฺฐจิมฺสาณิ ขาทสิ.
- [๒๖๓๕] อชฺฌเณนาณิ ปฏฺฐิคฺคยฺห กาเมสฺส คิทฺธิโต^๖ อหํ
 อจฺริ ทีฆมทฺธานํ ปเรสํ อหิตายหํ.
- [๒๖๓๖] โย ปิฏฺฐจิมฺสโก^๗ โหติ เอวํ อุกฺกจฺจ ขาทติ
 ยถาหมชฺช ขาทามิ ปิฏฺฐจิมฺสาณิ อตฺตโนติ.

ปจฺมํ กิณฺนุทชาตกํ.

^๑ ฉ., เท. วงฺกฺเกหิ อ. วงฺกฺกณฺเณหิ

^๓ ฉ., เท. วิปฺปสาชคฺคา

^๕ ส. จนฺทนฺสฺสโท

^๗ อ. ปิฏฺฐจิมฺสโย

^๒ ฉ., เท. โกลญฺจิมฺมฺสาฬิกา

^๔ ฉ., เท. โกสฺมพฺสลา นีปา

^๖ ส., อ. คติโต ฉ., เท. คติโต

๒. กุมภชาติกัม (๕๑๒)

- [๒๖๓๗] “โก ปาตุราสี ตีทิวา นภมฺหิ
 โอภาสยํ สํวรี จนฺทิมาว
 คตฺเตหิ เต รสฺมิโย นิจฺฉรณฺติ
 สเตรตา^๑ วิชฺชวฺรณฺตลิกุเข.
- [๒๖๓๘] โส จินฺนวาตํ กมฺสี อภมฺหิ
 เวหายสํ^๒ คจฺฉสิ ติฏฺฐสิ จ
 อิทฺธี นุ เต วตฺถุกตา สุภาวิตา
 อนนฺทคุณฺมสิ^๓ เทวตานํ.
- [๒๖๓๙] เวหายสํ กมฺมาคมม^๔ ติฏฺฐสิ
 กุมฺภํ กิณฺณาถาตี ยเมตมตฺถํ
 โก วา ตุวํ กิสฺส^๕ วตายํ^๕ กุมฺโภ
 อกฺขาหิ เม พุราหุมนฺ เอตมตฺถํ.
- [๒๖๔๐] น สปิปีกุมฺโภ นปิ เตลฺลกุมฺโภ
 น ผาณิตสฺส น มชฺชสฺส กุมฺโภ
 กุมฺภสฺส วชฺชานิ อนปฺปกาณิ
 โทเส พหุ กุมฺภคเต สุณฺหาถ.
- [๒๖๔๑] คเลยฺย ยํ ปิตฺวา ปเต ปปาตํ
 โสพภํ คุหํ จนฺทนิโยลิลลํ

^๑ ส. สเตริตา^๒ อ. เวหายสํ^๓ ฉ., เท., อ. อนนฺทคุณฺ อปิ^๔ ฉ., เท. คมฺมาคมม อ. สงฺกมฺมาคมม^{๕-๕} ฉ., เท. กิสฺส วา ตาย อ. กิสฺส วตาย

- พหุ^๑ปิ ภุญฺเชยฺย อโฆชเนยฺย
 ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณาถ.
 [๒๖๔๒] ยํ [^๑] ปีตฺวา จิตฺตสฺมี อนเนสฺมาโน
 อาหิณฺหติ โคริว ภกฺขสาร์^๒
 อนาถมาโน อุปคายติ^๓ นจฺจติ จ
 ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณาถ.
 [๒๖๔๓] ยํ เว ปีวิตฺวา อเจโลว นคฺโค
 จเรยฺย คามะ วิสิขนฺตฺรานิ
 สมฺมุพฺพจิตฺโต อติเวลสายี
 ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณาถ.
 [๒๖๔๔] ยํ ปีตฺวา อุฏฺฐาย ปเวธมาโน
 สีสญฺจ พาหุญฺจ ปจาลยฺนฺโต
 โส นจฺจติ ทารุกฏฺฐลฺโลว
 ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณาถ.
 [๒๖๔๕] ยํ เว ปีวิตฺวา อคฺคิทฺทฺมา สยฺนฺติ
 อโถ สีคาละหิปี ขาทิตาเส
 พนฺธ^๔ วจฺหน^๔ โภคชานินฺจฺอุปเนติ
 ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณาถ.
 [๒๖๔๖] ยํ ปีตฺวา ภาเสยฺย อภาสเนยฺย
 สภายมาสีโน อเปตวตฺโถ

^๑ หมายเหตุ 12/06/2566^๑ ส. เว^๓ อ. อุปคยติ^๒ ส.อ. ภกฺขสาร์^๔ น.เท. พนฺธ วร

สมมกฺขิโต วนฺตคโต พฺยสนฺโน
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิํมํ กิณฺณถ.

[๒๖๔๗] ยํ เว ปิวิตฺวา อุกฺกฏฺโฆ อาวิลกฺโข
มเมว สพฺพา ปจฺวีติ มณฺเฑ^๑
น เม สโม จาตุรฺนฺโตปิ ราชา
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิํมํ กิณฺณถ.

[๒๖๔๘] มาหาติมานา กลฺหํนิ เปสฺสุณิ^๒
ทฺพฺพณฺณินิ นคฺคยิณี ปลายิณี
โปราณรุตฺตาน^๓ คตี นิเกโต
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิํมํ กิณฺณถ.

[๒๖๔๙] อิทุธานิ ผีตานิ กุลานิ อสฺสุ
อนेกสาหสฺสธฺนํนิ โลเก
อุจฺฉินฺนทายชฺชกฺกตานิมาย
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิํมํ กิณฺณถ.

[๒๖๕๐] ธณฺณํ ฐนํ ราชตํ ชาตฺรฺรูป
เขตฺตํ ควํ ยตฺถ วินาสยฺนติ
อุจฺเจทฺหิ วิตฺตคตํ^๔ กุลานํ
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิํมํ กิณฺณถ.

[๒๖๕๑] ยํ เว^๕ ปิตฺวา ทิตฺตฺรฺโปว^๖ โปโส
อกฺโกสตี ปิตฺรํ^๗ มาตฺรญจ^๘

^๑ ส. มณฺเฑติ

^๓ หมายเหตุ 12/06/2566

ณ.,เท. จอฺราน รุตฺตาน อ. จอฺราน รุตฺตาน

^๕ อ. เส, เอมฺปริปิ.

^{๗-๘} ณ.,เท. มาตฺร ปิตฺรญจ

^๒ อ. เปสฺสุณานิ

^๔ ณ.,เท.,อ. วิตฺตคตํ

^๖ ส. ทฺฏฺจฺรฺโปว

สสุสฺสึปี คณฺเหยฺย อโถปิ สฺสณฺหํ
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณาถ.

[๒๖๕๒] ยํ เว^๑ ปีตฺวา ทิตฺตฺรฺฐปาว นาริ
อกฺโกสติ สสุสฺสรํ สามิกญฺจ
ทาสฺมปิ คณฺเห ปริจาริกมฺปิ
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณาถ.

[๒๖๕๓] ยํ เว ปีตฺวาน^๒ หเนยฺย โปโส
ธมฺเม จิตฺตํ สมณํ พุราหฺมณํ วา
คจฺजे อปายํปิ ตโตนิทานํ
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณาถ.

[๒๖๕๔] ยํ เว ปีตฺวา ทฺวจฺจริตฺตํ จรฺนฺติ
กาเยน วาจา ย จ เจตฺสา จ
นिरยํ วรฺนฺติ ทฺวจฺจริตฺตํ จริตฺวา
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณาถ.

[๒๖๕๕] ยํ ยาจมานา น ลภนฺติ ปุพฺเพ
พหุํ หิรณฺยํปิ ปริจฺจชนฺตา
โส ตํ ปีวิตฺวา อลิกํ ภณฺดาติ
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณาถ.

[๒๖๕๖] ยํ เว^๓ ปีตฺวา เปสเน เปสียนฺโต
อจฺจาโยเก กรณียมฺหิ ชาเต^๔

^๑ อ. ยญฺเจ, เอมฺปริปิ.
^๒ อ. ยํ ปีวิตฺวา

^๓ ฉ., เท. ปีวิตฺวาน, เอมฺปริปิ.

^๔ อ. ชาโต

อตถมปิ โส นปฺปชานาติ วุตฺโต
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณฺหาถ.

[๒๖๕๗]

หิริมฺหาปิ อหิริกภาวํ
ปาตุํ กโรนฺติ มทนาย^๑ มตฺตา
ธีราปิ สนฺตา พหุกํ ภณฺนฺติ
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณฺหาถ.

[๒๖๕๘]

ยํ เว^๒ ปีตฺวา เอกญฺปา สยฺนฺติ
อนาสกา ถนฺทิลทฺกฺขเสยฺย^๓
ทฺพฺพณฺณิยํ อายสฺกยญฺจุเปณฺติ^๔
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณฺหาถ.

[๒๖๕๙]

ยํ เว ปีตฺวา ปตฺตทฺกฺขนฺธา สยฺนฺติ
คาโว กฺกฺฆหตาริ^๕ น หิ วารุณียา
เวโค นเรณฺ สฺสสฺสโหริว
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณฺหาถ.

[๒๖๖๐]

ยํ^๖ มนุสฺสา วิวชฺชนฺติ สปฺป
โฆรวิสมิมิ ตํ โลเก วิสสมานํ
โก นโร ปาตุมรหติ^๗
ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณฺหาถ.^๗

^๑ อ. มทิราย

^๓ อ. -เสยฺยา

^๕ ฉ., เท. กฺกฺฆหตาว

^๖ ฉ., เท., อ. 12/06/2566 ยํ มนุสฺสา วิวชฺชนฺติ
ตํ โลเก วิสสมานํ

^๗ ฉ., เท. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ อ. ยญฺเจ, เอมฺปริปิ.

^๔ อ. อายสฺกยญฺจุเปณฺติ

สปฺป โฆรวิสมิมิ

โก นโร ปาตุมรหติ.

- [๒๖๖๑] ยัม เว ปิตฺวา อนฺธกเวณฺหุปฺตฺตา^๑
 สมฺมทฺทตีเร ปริจายนฺตา
 อุกฺกมฺมํ มุสเลหณฺณมณฺณํ
 ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภามิมํ กิณฺหาถ.
- [๒๖๖๒] ยัม เว ปิตฺวา ปุพฺพทฺวา ปมตฺตา
 ตีทฺวา จุตฺตา สสฺสตียา สมายา^๒
 ตํ ตาทิสํ มชฺชมิมํ นีรตฺถกํ
 ชานํ มหาราช กถํ ปิเวยฺย.^๓
- [๒๖๖๓] นยิมสฺมี^๔ กุมฺภสฺมี ทธิ [^๕] มชฺช^๖ วา
 เอวํ อภิญฺเวย กิณฺหาหิ ราช
 เอวณฺหิ มํ กุมฺภคตฺตา มยา เต
 อกฺขาตรูปํ ตว สพฺพมิตฺตา.
- [๒๖๖๔] น เม ปิตา วา อถวาปิ มาตา
 เอตาทิสฺส^๗ ยาทิสโก ตฺวํสิ
 หิตานุกมฺปิ ปรมตฺถกาโม
 สฺสํหํ กริสฺสํ วจันํ ตวชฺช.
- [๒๖๖๕] ททามิ เต คามวราณี ปญฺจ
 ทาสีสํ สตฺต ควํสตานิ
 อาชณฺณยฺยตฺเต จ รเถ ทส อีเม
 อาจริโย โหสิ มมตฺถกาโม.

^๑ สี่.,อี. อนฺธกเวณฺหุปฺตฺตา^๓ อี. ปิเปยฺย
 หมดอายุ 12/06/2566^๕ จ.,เท.,อี. วา^๗ จ.,เท.,อี. เอตาทิสฺสา^๒ จ.,เท. สมาย^๔ จ.,เท. นยิมสฺมี^๖ อี. มชฺช

- [๒๖๖๖] ตเวว ทาสีสตมตฺถุ ราช
 คามา จ คาโว จ ตเวว โหนฺตุ
 อาชณฺณยุตฺตา จ รธา ตเวว
 สกฺโกหฺมสมิ ติทฺธานมิโนโท.
- [๒๖๖๗] มํโสหนํ สปปิปปายาสํ^๑ ภูยช
 ขาทสฺสุ จ^๒ ตฺวํ มธฺมาสฺสฺสเว
 เอวํ ตฺวํ ธมฺมรโต ชนินฺท
 อนินฺทิตो สกฺคฺมฺเปหิ จานฺนฺติ.

ทุติยํ กุมฺภชาตกัม.

๓. ชยทุทิสชาตกัม (๕๑๓)

- [๒๖๖๘] “จิรฺสฺสํ วต เม อุตฺปาที อชฺช
 ภกฺโข มหา สตฺตฺตมิภตฺตกาเล
 กุโตสิ โก วาสิ ตทิงฺฆ พุรฺุหิ
 อาจิกฺข ชาตี วิทิตฺโต ยถาสิ.
- [๒๖๖๙] ปญฺจาลราชา มิควํ ปวิฏฺโฐ^๓
 ชยทฺทิสฺโส นาม ยที สฺสโต เต
 จรามิ กจฺฉานิ วณานิ จาหํ
 ปสทํ อิมํ ขาท มมชฺช มฺภจ.
- [๒๖๗๐] เสเนว ตฺวํ ปณฺสี สยฺหฺมานो^๔
 มเมส ภกฺโข ปสโท ยํ วเทสิ

^๑ สี. สปปิปปายณฺจ

^๓ อี. ปวฺตุโธ

^๒ อี. เจ

^๔ สี.,ฉ.,เท.,อี. สสฺสฺมานโ

ตัม ขาทิยาน ปสทัม ชิณญณัม^๑
 ขาทิสัส ปจฺฉา น วิลาปกาโล.

[๒๖๗๑] น จตฺถิ โมกฺโข มม นิกกเยน^๒
 คนฺตฺวาน ปจฺจาคมฺนาย ปญฺเห
 ตัม สงฺครัม^๓ พฺรหฺมณสฺสปปทาย
 สจฺจานุรฺกฺขี ปุณฺรารชิสฺส.

[๒๖๗๒] กี กมฺมชาตัม อนฺตปฺปเต ตัม^๔
 ปตฺตัม สมีปํ มรณสฺส ราช
 อาจิกฺข เม ตัม อปิ สกฺกญฺเม
 อนฺชายิตฺตุ อาคมฺนาย ปญฺเห.

[๒๖๗๓] กตา มยา พฺรหฺมณสฺส ธนาสา
 ตัม สงฺครัม ปฏฺวิโมกฺกํ น มุตฺตัม
 ตัม สงฺครัม พฺรหฺมณสฺสปปทาย
 สจฺจานุรฺกฺขี ปุณฺรารชิสฺส.

[๒๖๗๔] ยา เต กตา พฺรหฺมณสฺส ธนาสา
 ตัม สงฺครัม ปฏฺวิโมกฺกํ น มุตฺตัม
 ตัม สงฺครัม พฺรหฺมณสฺสปปทาย
 สจฺจานุรฺกฺขี ปุณฺรารชิสฺส.

[๒๖๗๕] มุตฺโต จ โส โปริสาทสฺส หตฺถา
 คนฺตฺวา สกํ มนุสิริ กามกามิ

^๑ อ. ติณญณัม
 หมายเหตุ 12/06/2566

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อิ. สงฺกรํ, เอวมฺปริปิ.

^๒ ส. วิกกเยน

^๔ ฉ.,เท. ตํ

ตัม สงฺคริ พุราหฺมณสปปทาย
อามนฺตยิ ปุตฺตมสันนสตฺตุมฺ^๑

[๒๖๗๖]

อชฺเชว รชฺชํ อภิสเสจยสฺส^๒
ธมฺมณฺจ^๓ รณฺเญสฺส ชเนสฺส^๔ จาปิ
อธมฺมกาโร จ^๕ เต มาหุ รณฺเญ
คจฺฉามหํ โปริสาทสฺส ฌนฺเต.^๕

[๒๖๗๗]

กิ กมฺม กุพฺพํ ตว เทว ปาเท^๖
นาราชยิ^๗ ตัม ตทิจฺฉามิ สโต
ยมชฺช รชฺชมฺหิ อุตฺตสฺสเย ตูว
รชฺชํปิ นิจฺเจยฺย^๘ ตยา วินาหํ.

[๒๖๗๘]

น กมฺมฺนา วา วจฺสา จ^๙ ตาต
อปฺราชิโตหํ ตูวियํ สรามิ
สทฺธิณฺจ^{๑๐} กตฺวา ปุริสาทเกน
สจฺฉานฺนุรทฺธิ ปุณฺหํ คมิสฺสํ.

[๒๖๗๙]

อหํ คมิสฺสสามิ อีเชว โหหิ
นตฺถิ ตโต ชีวโต วิปปโมกฺโข
สเจ ตูวํ คจฺฉนฺนึเยว ราช
อหํปิ คจฺฉามิ อุมฺโห น โหม.

^๑ ฉ., เท., อ. -สตฺตัม

^{๓-๓} ฉ., เท. ธมฺมํ จร เสสฺส ปเรสฺส

^๕ ฉ., เท., อ. ฌตเต, เอมฺพริปิ.

^๗ ฉ., เท. นาราชยิ

^๙ ฉ., เท., อ. ว

^๒ ฉ., เท., อ. อภิสณฺจยสฺส

^๔ อ. จสฺสทโท น ทิสฺสติ.

^๖ ฉ., เท. ปาว

^๘ ฉ., เท., อ. นิจฺเจยฺย

^{๑๐} ฉ., เท., อ. สทฺธิณฺจ

- [๒๖๘๐] อุทฺธา หิ ตาต สตาเนส ธมฺโม
 มรณา จ เม ทุกฺขตรํ ตทสฺส
 กมฺมาสปาโท ตํ ยทา ปจิตฺวา
 ปสฺสฺยห ขาเท ภิกฺขารุกฺขมฺมฺเล.^๑
- [๒๖๘๑] ปาณฺเน เต ปาณมฺหํ นิมิสฺสํ
 มา ตวํ อคา ปุริสาทสฺส ฌนฺเต
 เอตณฺจ^๒ เต ปาณมฺหํ นิมิสฺสํ
 ตสฺมา มตํ ชีวิตสฺส วณฺณเมมิ.^๓
- [๒๖๘๒] ตโต หเว ฐิตีมา ราชปฺตฺโต
 วณฺทิตฺวา^๔ มาตุณฺจ ปิตุณฺจ^๕ ปาเท.
 ทุกฺขินิสฺส มาตา นิปฺตี^๖ ปจฺพฺยา
 ปิตสฺส^๗ ปคฺคยฺห ภูชานิ กนฺทติ.
- [๒๖๘๓] ตํ คจฺจนฺตํ ตาว ปิตา วิทิตฺวา
 ปรมฺมุโข วณฺทติ ปณฺชลీโก^๘
 โสโม จ ราชา วรฺุณฺเ จ ราชา
 ปชาปฺตี จณฺทิมมา สุริโย จ
 เอเตหิ คฺฤตฺโต ปุริสาทกมฺหา
 อนฺนญฺยาโต โสตฺถิ ปจฺเจหิ ตาต.
- [๒๖๘๔] ยํ ทณฺฑกิริณฺโอบ คตสฺส^๙ มาตา
 รามสฺสกาสิ โสตฺถานํ สุกฺคฺตา

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ภิกฺขารุกฺขมฺมฺเล^๓ สี.,อิ. วเรมิ
 หมดอายุ 12/06/2566^๕ ฉ.,เท. นิปฺตา^๗ อิ. ปณฺชลీ โส^๒ อิ. เอวณฺจ^{๔-๕} สี.,อิ. วณฺทิตฺถ มาตุณฺจ ปิตุณฺจ^๖ ฉ.,เท. ปิตาสฺส^๘ อิ. ทณฺฑการณฺณคตสฺส

- ตนฺเต อหํ โสตุถานํ กโรมิ
 เอเตน สจฺเจน สรณฺตุ เทวา
 อนุญญาโต โสตุถิ ปจฺเจहि ปุตฺต.
 [๒๖๘๕] อาวี รโห วาปี^๑ มโนปโทสํ
 นาหํ สเร ชาตุมลีนสตุเต
 เอเตน สจฺเจน สรณฺตุ เทวา
 อนุญญาโต โสตุถิ ปจฺเจहि ภาตา.^๒
- [๒๖๘๖] ยสฺมา จ เม อนนฺธิมนฺสิ สามิ
 น จาปี เม มนสา อปฺปิโยสิ
 เอเตน สจฺเจน สรณฺตุ เทวา
 อนุญญาโต โสตุถิ ปจฺเจहि สามิ.
- [๒๖๘๗] พุรหา อชฺฐ จารุมฺโข กุโตสิ
 น มํ ปชานาสิ วเน วสนฺตํ
 ลุทฺทํ มํ ฌตฺวา ปุริสาทโกติ
 โก โสตุถิมาชานมิชาวเชยฺย.
- [๒๖๘๘] ชานามิ ลุทฺท ปุริสาทโก ตวํ
 น ตํ น ชานามิ วเน วสนฺตํ
 อหฺมจฺ^๓ ปุตฺโตสฺมิ ชยททิสสฺส
 มมชฺช ขาท ปิตุโน ปโมกฺขา.
- [๒๖๘๙] ชานามิ ปุตฺโตสิ^๔ ชยททิสสฺส
 ตถา หิ वो มุขวณฺเณ อุกิณฺ्हํ

สุทฺถุกรณฺเวย^๑ กตํ ตเวทํ
โย มตฺตุมิจฺเจ^๒ ปิตุโน ปโมกฺขา.

[๒๖๙๐] น ทุกฺกรํ กิณฺณิมเหตฺถ มณฺเณ
โย มตฺตุมิจฺเจ ปิตุโน ปโมกฺขา
มาตฺตุมํ จ เหตุํ ปรโลกคฺมฺยา^๓
สุเขน สกฺเคน จ สมฺปยุตฺโต.

[๒๖๙๑] อหฺมจ โข อตฺตโน ปาปกริยํ
อาวํ รโห วาปี สเร น ชาตฺ
สงฺขาตชาตีมรโณหฺมสมิ
ยเถว เม อิธ ตถา ปรตฺถ.

[๒๖๙๒] ขาทชฺช มํทานิ มหฺนุภาว
กรสฺสุ กิจฺจานิ อิมํ สรีรํ
รูกฺขสฺส วา เต ปปตฺตานิ อคฺคา
ฉาทมาโน^๔ มยฺหํ ตวฺมเทสิ มํสํ.

[๒๖๙๓] อิทฺถจ เต รุจฺจติ ราชปฺตฺต
จเชสิ^๕ ปาณํ ปิตุ^๖ ปโมกฺขา
ตสฺมาติห^๗ ตวํ ตรมาณฺรโป
สมฺภวฺช กณฺณฺจานิ ชเลหิ อคฺคิ.

[๒๖๙๔] ตโต หเว ธีติมา ราชปฺตฺโต
ทารุ^๘ สมหตฺว มหฺนตฺมคฺคิ

^๑ ฉ., เท. สุทฺถุกรณฺเวย

^๒ อ. มจฺจุมิจฺเจ, เอมฺปริปิ.

^{๓-๓} ฉ., เท. มาตฺตุมํ จ เหตุํ ปรโลกคฺนฺตฺวา อ. มาตฺตุมํ จ เหตุํ ปรโลกคฺมฺย

^๔ ฉ., เท. ฉาทมาโน อ. ฉาทมาโน เม ยนฺตวฺมเทสิ ^๕ ส., อ. จชาสิ

^๖ อ. ปิตุโน ^๗ ฉ., เท., อ. ตสฺมา หิ โส ^๘ อ. ทารุ

สนฺทีปยิตฺวา ปฏฺวีเวทยิตถ
อาทีปิตฺทานิ มหાયมคฺคิ.

[๒๖๙๕] ขาทชฺช มํทานิ ปสยฺหการี
กี มํ มุหํ เปกฺขสฺสิ หฏฺฐจโลโม
ตถา ตถา ตฺยฺหมหํ กโรมิ
ยถา ยถา มํ ฉาทมาโน^๑ อเทสิ.

[๒๖๙๖] โก^๒ ตาทิสํ อahrati^๓ ขาทิตายะ
ธมฺเม จิตฺตํ สจฺจวาที วทณฺญํ
มุกฺขธาปี ตสฺส วิมฺลเยยฺ สตฺตธา
โย ตาทิสํ สจฺจวาที อเทยฺย.

[๒๖๙๗] อิทํ หิ โส พฺรหฺมณํ มณฺญมาโน
สโส อวาเสสิ สเก สรีเร
เตเนว โส จนฺทิมมา เทวปฺตฺโต
สสฏฺฐโก^๔ กามทฺทชฺช ยกฺข.^๕

[๒๖๙๘] จนฺโท ยถา ราชุมฺขา ปมฺตฺโต
วิโรจเต ปณฺณรเสว ภาณฺมา^๕
เอวํ ตฺวํ ปรีสาทา ปมฺตฺโต
วิโรจ กปิลเล^๖ มหानุภาว
อาโมทยํ ปิตริ มาตฺรณฺจ
สพฺโพ จ เต นนฺทตฺถ ฌาติปกฺโข.

^๑ จ.เท. ฉาทยมาโน

^{๒-๓} อ. น. เอตาทิสํ อhrati

^๓ ส. สตตฺตฺโต, “ปสฺตตฺตฺโตติปิ ปาโจ. จ.เท.,อ. สสฺตตฺตฺโต ^๔ อ. ยกฺโข

^๕ ส.,อ. ภาณฺมา

^๖ ส.,อ. กมฺปิลล จ.เท. กปิล

[๒๖๙๙] ตโต หเว ธีติมา ราชปุตโต
กตญชลี ปคฺคยห^๑ โปริสาท^๒
อนุญญาโต โสตุถิ สุขี อโรโค
ปจฺจาคมมา กปิลลมลีนสตโต.^๓

[๒๗๐๐] ตํ เนคมา ชานปทา จ สพฺเพ
หตุถาโรหา รติกา ปตฺติกา จ
นมสฺสमानา ปญฺชลิกา อุปาคมุ
นมตฺถ เต ทุกฺกการโกสิตี.

ตติยํ ชยทฺทิสชาตกํ.

๔. จทฺทนต์ชาตกํ (๕๑๔)

[๒๗๐๑]	“กินฺนุ โสจสิญฺจจฺฉี มิลายสิ วิสาลกฺขี	ปณฺฑุสี ^๓ วรวณฺณินี มालาว ปริมทฺทิตา.
[๒๗๐๒]	โทหโพ เม มหาราช น โส สุลภฺรโปว	สุปฺพนฺนเตนฺอุปจฺจคา ^๔ ยาทีโส มม โทหโพ.
[๒๗๐๓]	เย เกจิ มานุสา กามา สพฺเพ เต ปจฺจรา มยฺหิ	อิธ โลกสฺมิมิ นนฺทเน อหนฺเต ทมฺมิ โทหพฺ.
[๒๗๐๔]	ลฺลทฺทา เทว สมายนฺตุ เอเตสํ อหฺมกฺขิสฺส	เย เกจิ วิชิตฺเต ตว ยาทีโส มม โทหโพ.

^๑ จ., เท. ปริยาย

^๓ จ., เท. ปณฺฑุสี

^๒ จ., เท. กปิลมลีนสตตา อิ. กมฺปิลลมลีนสตโต

^๔ จ., เท. สุปฺพนฺนเตนฺอุปจฺจคา

- [๒๗๐๕] อิเม เต ลุฑทกกา เทวิ กตหตฺถา วิสารทา
วนณญฺจ มิคณญฺจ มมตฺถ^๑ จตฺตชีวีตา.
- [๒๗๐๖] ลุฑทปฺปุตฺตา นิสาเมถ ยาวนฺเตตฺถ สมากคา
ฉพฺพิสาณํ คชํ เสตํ อทฺทสํ สุปิเน อหํ
ตสฺส ทนฺเตหิ เม อตฺถิเณ อลาเภ นตฺถิ ชีวีตํ.
- [๒๗๐๗] น โน ปิตูนํ น ปิตามหานํ
ทิกฺขุจํ สุโต กุณฺชโร ฉพฺพิสาณเณ
ยมทฺทส^๒ สุปิเน ราชปฺปุตฺตี
อกฺขาหิ โน ยาทีโส หตฺถินาโค.
- [๒๗๐๘] ทิสา จตฺตสฺโส วิทิสา จตฺตสฺโส
อุทฺธํ อโร ทส ทิสา อีมาโย
กตมํ ทิสํ ติกฺขุจติ นาคราชา
ยมทฺทส สุปิเน ฉพฺพิสาณํ.
- [๒๗๐๙] อิตโต อุชฺฐํ อุตฺตรายํ^๓ ทิสายํ
อติกุณฺหม สโ สดฺดํ คิริ พุรฺหนฺเต
สฺวณฺณปสฺสโ สนาม คิริ อุพาโร
สํปฺปติโต^๔ กิปรุสํสาณฺจณฺเณ.
- [๒๗๑๐] อารุญฺห เสลล์ ภวนํ กิณฺนรํ
โอโลกย ปพฺพตปาทมูลํ
อถ ทกฺขสี เมชมสํมานวณฺณํ
นิโครธราชํ อฏฺฐสฺสสฺสปาทำ.^๕

- [๒๗๑๑] ตตฺถจฺจตี กุญฺชโร จพฺพิสานเณ
สพฺพเสโต ทุปฺปสโห ปเรภิ
รกฺขนฺติ นํ อญฺจสหสฺสนาคา
อิสาทนฺตา วาตชวปฺปหาริโน.
- [๒๗๑๒] ติฏฺฐนฺติ เต ตุมฺหํสฺสสนฺตา^๑
กุปฺปนฺติ วาตสฺสปี เอริตสฺส
มนุสฺสภูตํ ปน ตตฺถ ทิสฺวา
ภสฺมํ กเรยฺยํ นาสฺส รชฺชิปี ตสฺส.
- [๒๗๑๓] พหุ หิเม ราชกุลมฺหิ สนฺติ
ปิลนฺธนา^๒ ชาตฺรูปสฺส เทวิ
มุตฺตา มณี เวฬุรียามยา จ
กี กาหสิ ทนฺตปิลนฺธเนน
มาเรตฺถกามา กุญฺชรํ จพฺพิสานํ
อุทาทุ จมาเตสฺสสิ ลุทฺทปฺตเต.
- [๒๗๑๔] सा विसृजिता भुक्तिता जसमि लुत्त
उत्तद्यज सुसामि अनुसस्सन्ति
करोहि मे लुत्तक ऐतमत्तं
तस्सामि ते कामव्रानि पण्य.
- [๒๗๑๕] กตฺถจฺจตี กตฺถมฺเปติ จานํ
วีถิสฺส กา นฺหานคตสฺส โหติ
กถฺยฺหิ โส นฺหายติ นาคราชา
กถํ วิชาเนมฺ คตี คชสฺส.

[๒๗๑๖] ตตฺถเภา สา โปกฺขรณิ อวิทฺฐเร^๑
 รมฺมา สุตฺติตฺถา จ มโหทกา^๒ จ
 สัมปฺปิตฺตา ภมรคณฺหานุจิณฺณา
 เอตฺถ หิ โส นุหฺยายติ นาคราชา.

[๒๗๑๗] สีสํ นหาโต อุปฺปลมลธารี^๓
 สพฺพเสโต ปุณฺธุริกตจฺจํ^๔
 อาโมทมาโน คจฺจติ สนฺนิเกตํ
 ปฺรกฺขตฺวา มเหสี สพฺพภทฺทํ.

[๒๗๑๘] ตตฺถเภา โส อุกฺคเหตุวาน วากุญฺ
 อาทาย ตฺถุณฺญจ ธนฺญจ ลฺลทฺโ
 วิตุริยติ สตฺต คีรี พฺรหฺมเต
 สุวณฺณปสฺสนฺนาม คีรี อุพาริ.

[๒๗๑๙] อารุญฺห เสลํ ภวนํ กิณฺนรานํ
 โอโลกยิ ปพฺพตปาทมูลํ
 ตตฺถทฺทสา เมฆสมานวณฺณํ
 นิโครธราชํ อฏฺฐสหสฺสปาทํ.

[๒๗๒๐] ตตฺถทฺทสา กุญฺชรํ จพฺพิสาณํ
 สพฺพเสตํ ทฺปฺปสํ ปเรภิ
 รกฺขนฺติ นํ อฏฺฐสหสฺสนาคา
 อีสาทนฺตา วาตชวปฺปหาริโน.

[๒๗๒๑]

ตตถททสา ไปกขรณิ อวิทุเร
 รมมํ สุตติตถญจ มโหทกญจ
 สंपฺปิติ ฆมรคณานุจิณฺณ
 ยตถ หิ โส นุหายติ นาคราชา.

[๒๗๒๒]

ทิสวาน นาคสุส คตฺตี จิตฺตญจ^๑
 วิธิสฺส ยา นุหानคตฺตสุส โหติ
 โอปาตมาคจฺฉิ อนริยรูป
 ปโยชิตอ จิตฺตวसानุคายน.

[๒๗๒๓]

ขณิตวาน^๒ กาสํ ผลเกหิ ฉาทยิ
 อตฺตตานโมธาย ฐนฺญจ ลุทโท
 ปสฺสาคตํ ปุณฺณสฺสเลน นาคํ
 สมปฺปยิ ทุกกฏกมฺมการี.

[๒๗๒๔]

วิทฺโธ จ นาคโค โกญจมนาทิ โฆรํ
 สพฺเพว^๓ นาคา นิมนฺนาท^๔ โฆรรูป
 ตินฺนญจ กฏฺฐญจ รณํ^๕ กโรนฺตา
 ธาวิสุ เต อฏฺฐ ทิสสา สมฺนตโต.

[๒๗๒๕]

วธิสฺสเมนฺนติ^๖ ปรามสนฺโต
 กาสาวมททกฺขิ ฐชฺช อีสินํ
 ทุกฺเขน ผุฏฺฐสฺสทปาที สญฺญา
 อรหฺตฺตชฺช สพฺภิ อวชฺฌรูป.

^๑ ฉ., เท., อ. จิตฺตญจ

^๓ ฉ., เท. สพฺเพว จ

^๕ ส., อ. จุณฺณ

^๒ อ. กตฺวาน

^๔ ฉ., เท., อ. นิมนฺนํ

^๖ ฉ., เท., อ. วธิสฺสเมตฺตติ

[๒๗๒๖] อนิกุกสาโว กาสาวัง โย วตถัม ปริทหิสฺสตี^๑
อเปโต ทมสจฺเจน น โส กาสาวมรหติ.

[๒๗๒๗] โย จ วนฺตกสาวสฺส^๒ สีเลสุ สฺสมาหิโต
อูเปโต ทมสจฺเจน ส เว กาสาวมรหติ.

[๒๗๒๘] สมปปีโต ปุณฺณสฺสเลน นาโค
อหฺมจฺจิตฺโต ลุทฺทกัม อชฺฌภาสิ
กิมตฺถิยัม^๓ กิสฺส วา สมฺม เหตุ
มมํ วธี กสฺส วายํ ปโยโค.

[๒๗๒๙] กาสิสฺส รณฺโณ มเหสี ภาทนต์
สา ปุชิตา ราชกุเล สุภทฺทา
สา^๔ ตัม อทฺทส^๕ สา จ มมํ อสฺสิ
ทนต์เหติ อตฺถเถติ มมํ^๖ อโวจ.

[๒๗๓๐] พหุ หิ เม ทนต์ยฺคา อุพารา
เย เม ปิตฺตนญฺจ^๗ ปิตามหานํ
ชานาติ สา โกธนา ราชปฺตฺตี
วตฺถติกา เวรมกาสิ พาลา.

[๒๗๓๑] อุฏฺเฐหิ ตวํ ลุทฺท ขริ คเหตุวา
ทนต์ อิเม จินฺท ปุรา มรามิ
วชฺชาสิ ตัม โกธนํ ราชปฺตฺตี
นาโค หโต หนฺท อิมสฺส ทนต์ตา.

^๑ ส.,อิ. ปริทหิสฺสตี

^๓ ฉ.,เท. กิมตฺถิยัม

^๕ ฉ.,เท.,อิ. อทฺทสา

^๗ อิ. ปิตฺตนํ

^๒ อิ. วนฺตกสาวสฺส

^๔ ฉ.,เท. อยํ ปาโจ น ทิสฺสตี.

^๖ ฉ.,เท.,อิ. จ มํ

[๒๗๓๒] อัญญา โส ลุทโท ขร^๑ คเหตวา
 เจตวาน ทนฺตานิ คชุตฺตมสฺส
 วคฺชฺ สุภะ อปฺปฏิมะ ปจฺพยา
 อาทาย ปกฺกามิ ตโต หิ ขิปป.

[๒๗๓๓] ภยภูฏิตา^๒ นาควเชน อญฺญา
 เย เต นาคา อญฺจ ทิสฺสา วิธาวุ
 อทิสฺวาน^๓ โปสํ คชปจฺจमितฺตํ
 ปจฺจาคมุ เยน โส นาคราชา.

[๒๗๓๔] เต ตตฺถ กนฺทิตฺวา โรทิตฺวาน^๔ นาคา
 สีเส สเก ปัสฺสํ โอกิริตฺวา
 อาคมิสฺสุ^๕ เต สพฺเพ สกํ นิเกตํ
 ปฺรกฺขตฺวา มหะสิ สพฺพภทฺทํ.

[๒๗๓๕] อาทาย ทนฺตานิ คชุตฺตมสฺส
 วคฺชฺ สุภะ อปฺปฏิมะ ปจฺพยา
 สุวณฺณราชิหิ สมฺนตโมทเร
 โส ลุทโท กาสิปรุ อูปาคมิ
 อูปเนสิ โส ราชกณฺเฑย ทนฺเต
 นาโค หโต หนฺท อิมสฺส ทนฺตา.

[๒๗๓๖] ทิสฺวาน ทนฺตานิ คชุตฺตมสฺส
 ภตฺตุ ปิยสฺส^๖ ปุริมาย ชาติยา

^๑ อ. ขร
^๓ ส.อ. อทิสฺวา
^๕ ฉ.,เท.,อ. อคมิสฺสุ

^๒ ส.,อ. ภยภูฏิตา
^๔ ส.,อ. โรทิตฺวา
^๖ ฉ.,เท.,อ. ภตฺตูปิยสฺส

ตตฺเถว ตสฺสา หทยํ อฆาลิ
เตเนว सा गालमकासि पाला.

[๒๗๓๗]

สมฺโพธิปตฺโต จ^๑ มหानุภาโว
สีต^๒ อกาสิ^๒ ปริสาย มชฺเฌ
ปฺจุจฺฉิสฺส ภิกฺขุ สุวิมุตฺตจิตฺตา
นาการณเ ปาตุกโรนฺติ พุทฺธา.

[๒๗๓๘]

ยมทฺทสาถ ทหรี กุมาริ
กาสาवदถิ^๓ อนคาริยํ จรณฺตี
สา โข ตทา ราชกณฺเฒา อโหสิ
อหํ ตทา นาคราชา อโหสิ.

[๒๗๓๙]

อาทาย ทนฺตานิ คชฺตตมสฺส
วคฺฌ สุภะ อปฺปฏฺฐิเม ปจฺพยา
โย ลุทฺทโก กาสิปุริ อฺปาคมิ
โส โข ตทา เทวทตฺโต อโหสิ.

[๒๗๔๐]

อนาวสฺสุริ จิรฺรตฺตสํสีตํ
อุจฺจาวจํ จริตฺมิตํ ปุราณํ
วืตทฺทโร วืตโสโก วิสฺลโล
สยํ อภิญฺเฌาย อภาสิ พุทฺโธ.

[๒๗๔๑] อหํ โว เตน กาเลน อโหสิ ตตฺถ ภิกฺขโว
นาคราชา ตทาโหสิ^๔ เอวํ ธาเรถ ชาตกนฺติ.

จตุตฺถํ จตุทนต์ชาตกัม.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ สฺยา.,ฉ.,เท.,อิ. ว

^๓ ฉ.,เท. กาสายวตถิ

^{๒-๒} ฉ.,เท. สีต อกาสิ

^๔ ฉ.,เท. ตทา โหมิ

๕. สมภวาทกัม (๕๑๕)

- [๒๗๔๒] “รชชฌจ ปฏิปนฺนสฺมา^๑ อธิปจฺจ^๒ สุจฺจิต
มหนฺตัม^๓ ปตฺตุมิจฺฉามิ วิเชตฺตุํ ปจฺวี อิมํ.
- [๒๗๔๓] ฐมฺเมน โน อฐมฺเมน อฐมฺโม เม น รุจฺจติ
กิจฺจโจว ฐมฺโม จริโต ญโย โหติ สุจฺจิต.
- [๒๗๔๔] อิทฺ เจวานินฺทิตา เยน เปจฺจ เยน อนินฺทิตา
ยสํ เทวมนุสฺเสสุ เยน ปปโปมุ พุราหฺมณ.
- [๒๗๔๕] โยหิ อตฺถญฺจ ฐมฺมญฺจ กตฺตุมิจฺฉามิ พุราหฺมณ
ตํ ตวํ อตฺถญฺจ ฐมฺมญฺจ พุราหฺมณกฺขาหิ ปุจฺฉิตो.
- [๒๗๔๖] นาญญตฺร วิธฺรา ราช ตทกฺขาตุมฺรหฺติ^๔
ยํ ตวํ อตฺถญฺจ ฐมฺมญฺจ กตฺตุมิจฺฉสิ ชตฺติย.
- [๒๗๔๗] เอहि โข ปหิโต คจฺฉ วิธฺรสุส อุปนฺติกํ
นิกฺขณฺจิมมํ^๕ สุวณฺณสุส หริ คจฺฉ สุจฺจิต
อภิหาริ อิมํ ทชฺช^๖ อตฺถฐมฺมานุสิญฺจียา.
- [๒๗๔๘] สุวาทิปฺปาคา ภารทฺวาโช วิธฺรสุส อุปนฺติกํ
ตมทฺทส มหาพุรฺหฺมา อสมานํ สเก ฆเร.
- [๒๗๔๙] ญโยหิ ปหิโต ภูโต โกรพฺยสุส ยสฺสสินโน
อตฺถํ ฐมฺมญฺจ ปุจฺฉณฺสิ อิจฺจพุริ ยุติญฺจิลो
ตํ ตวํ อตฺถญฺจ ฐมฺมญฺจ วิธฺรกฺขาหิ ปุจฺฉิตो.

^๑ จ., เท., ๑๒/๐ ปฏิปนฺนสฺมา^๒ อ. อธิปจฺจ^๓ จ., เท., อ. มหนฺตัม^๔ จ., เท. เอตทกฺขาตุมฺรหฺติ^๕ ส. นิกฺขํ รตฺตสุวณฺณสุส อ. นิกฺขมิม^๖ จ., เท., อ. ทชฺช

- [๒๗๕๐] คงคํ เม ปิณฑิสฺสนฺติ น ตํ สกฺโกมิ พฺราหฺมณ
อปีเรตํ มหาสิณฺธิ ตํ กถํ โส ภวิสฺสติ
- [๒๗๕๑] น เต สกฺโกมิ อกฺขาตํ อตถํ ฐมฺมญฺจ ปุจฺฉิตํ
ภทฺทกาโร จ เม ปุตฺโต โอโรโส มม อตฺตรโ
ตํ ตวํ อตฺถญฺจ ฐมฺมญฺจ คนฺตวา ปุจฺฉสฺส พฺราหฺมณ.
- [๒๗๕๒] สุวาทิปฺปาคา ภาทฺวาชฺช ภัทฺทการสฺส สนฺติกํ^๑
ตมทฺทส มหาพฺรหฺมา นิสินฺนํ สมฺมิตฺติ เวสฺสมนิ
- [๒๗๕๓] รมฺโฆหํ ปิณฑิตํ ทฺวโต โกรพฺยสฺส ยสฺสสิโน
อตถํ ฐมฺมญฺจ ปุจฺฉสฺส อิจฺจพฺรวิ ยุติญฺจโ
ตํ ตวํ อตฺถญฺจ ฐมฺมญฺจ ภัทฺทการ ปพฺรุทฺธิ^๒ เม.
- [๒๗๕๔] มํสกาจํ^๓ อวหาเย โคธํ อนุปตามํ
น เต สกฺโกมิ อกฺขาตํ อตถํ ฐมฺมญฺจ ปุจฺฉิตํ.
- [๒๗๕๕] สญฺชโย^๔ นาม เม ภาทา กนิญฺจโ เม สุจฺจิต
ตํ ตวํ อตฺถญฺจ ฐมฺมญฺจ คนฺตวา ปุจฺฉสฺส พฺราหฺมณ.
- [๒๗๕๖] สุวาทิปฺปาคา ภาทฺวาชฺช สญฺชยสฺส อุปนฺติกํ
ตมทฺทส มหาพฺรหฺมา นิสินฺนํ สมฺมิตฺติ^๕ ปริสฺสติ^๕
- [๒๗๕๗] รมฺโฆหํ ปิณฑิตํ ทฺวโต โกรพฺยสฺส ยสฺสสิโน
อตถํ ฐมฺมญฺจ ปุจฺฉสฺส อิจฺจพฺรวิ ยุติญฺจโ
ตํ ตวํ อตฺถญฺจ ฐมฺมญฺจ สญฺชยกฺขาติ ปุจฺฉิตํ.
- [๒๗๕๘] สทา มํ คิลเต^๖ มจฺจุ สายํ ปาโต สุจฺจิต
น เต สกฺโกมิ อกฺขาตํ อตถํ ฐมฺมญฺจ ปุจฺฉิตํ.

* มปป. ๑๒/๐๖/๒๕๖๖

^๑ ฉ., เท., อ. ภัทฺทการสฺสสนฺติ^๒ ส., อ. พฺรวิ^๓ อ. มํสกาจํ^๔ ฉ., เท., อ. สญฺชโย^๕ ฉ., เท. เวสฺสมนิ^๖ อ. คิลติ

- [๒๗๕๙] สมภโว นาม เม ภاتا กนิฏฺโজ เม สุจิรต
 ตํ ตวํ อตฺถมฺจ ฐมฺมมฺจ คนฺตฺวา ปุจฺจสฺสุ พุราหฺมณ.
- [๒๗๖๐] อพฺภูโต วต โภ ฐมฺโม นายํ อสฺมาก รุจฺจติ
 ตโย ชนา ปิตาปุตฺตา เต^๑ สุ ปณฺณาย โน วิฑู.
- [๒๗๖๑] น ตํ สกฺโกถ อกฺขาตุํ อตฺถํ ฐมฺมมฺจ ปุจฺจิตา
 กถํ ญํ ททโร ชณฺณา อตฺถํ ฐมฺมมฺจ ปุจฺจิตโต.
- [๒๗๖๒] มา นํ ททโรติ มณฺณาสี^๒ อปุจฺจิตฺวาน สมภวํ
 ปุจฺจิตฺวา สมภวํ ชณฺณา อตฺถํ ฐมฺมมฺจ พุราหฺมณ.
- [๒๗๖๓] ยถาปิ จนฺโท วิมโล คจฺฉํ อากาสชาตฺยา
 สพฺเพ ตารคณฺ^๓ โลเก อาภาย อติโรจติ.
- [๒๗๖๔] เอวมฺปิ ททฺฐเปโต ปณฺณายเเคน สมภโว
 มา นํ ททโรติ มณฺณาสี อปุจฺจิตฺวาน สมภวํ
 ปุจฺจิตฺวา สมภวํ ชณฺณา อตฺถํ ฐมฺมมฺจ พุราหฺมณ.
- [๒๗๖๕] ยถาปิ รมฺมโก มาโส คิมฺหานํ โหติ พุราหฺมณ
 อเตวณฺเณหิ มาเสหิ ทุมปฺปฺเพหิ โสภติ.
- [๒๗๖๖] เอวมฺปิ ททฺฐเปโต ปณฺณายเเคน สมภโว
 มา นํ ททโรติ มณฺณาสี อปุจฺจิตฺวาน สมภวํ
 ปุจฺจิตฺวา สมภวํ ชณฺณา อตฺถํ ฐมฺมมฺจ พุราหฺมณ.
- [๒๗๖๗] ยถาปิ หิมฺวา พุรฺหฺเม ปพฺพโต คนฺธมาทโน
 นานารุกฺเขหิ สณฺจนฺโน มหาภูตคณฺดาลโย
 โอสเชหิ จ ทิพฺเพหิ ทิสา ภาติ ปวาติ จ.

- [๒๗๖๘] เอวมปิ ทหฺรฺเปโต ปญฺญาโยเคน สมภโว
 มา นํ ทหฺโรติ มณฺเฑสึ อปฺจุจิตฺวาน สมภวํ
 ปฺจุจิตฺวา สมภวํ ชณฺเฑ อตฺถํ ฅมฺมมฺยจ พุราหฺมณ.
- [๒๗๖๙] ยถาปิ ปาวโก พุรฺหฺเม อจฺจุจิมาลี ยสฺสสึมา
 ชลมาโน วเน คจฺเณ^๑ อนโล กณฺหวตฺตนี.
- [๒๗๗๐] ฆตาสโน ฐมฺเกตุ อุตฺตมาเหวนนฺทโ
 นิสฺสึเว^๒ ปพฺพตคฺคฺสมี พหฺุเตโช^๓ วิโรจติ.
- [๒๗๗๑] เอวมปิ ทหฺรฺเปโต ปญฺญาโยเคน สมภโว
 มา นํ ทหฺโรติ มณฺเฑสึ อปฺจุจิตฺวาน สมภวํ
 ปฺจุจิตฺวา สมภวํ ชณฺเฑ อตฺถํ ฅมฺมมฺยจ พุราหฺมณ.
- [๒๗๗๒] ชเวน ภาทํ ฆานนฺติ พลฺลิพฺททฺยจ^๔ วาหิเย
 โทเหเน ฅนฺํ ฆานนฺติ ภาสฺमानมฺยจ ปณฺฑิตํ.
- [๒๗๗๓] เอวมปิ ทหฺรฺเปโต ปญฺญาโยเคน สมภโว
 มา นํ ทหฺโรติ มณฺเฑสึ อปฺจุจิตฺวาน สมภวํ
 ปฺจุจิตฺวา สมภวํ ชณฺเฑ อตฺถํ ฅมฺมมฺยจ พุราหฺมณ.
- [๒๗๗๔] สุวาทิปฺปาคา ภาวทฺวาโช สมภวสฺส อฺปนฺตํ
 ตมทฺทส มหาพุรฺหฺมา กิพฺมานํ พหิปปฺเร
- [๒๗๗๕] รณฺโณหํ ปหิโต ทฺุโต โกรพฺยสฺส ยสฺสสึโน
 อตฺถํ ฅมฺมมฺยจ ปฺจุจเณสิ^๕ อิจฺจพฺรวิ ยฺุติฏฺฐิจฺโล
 ตํ ตวํ อตฺถมฺยจ ฅมฺมมฺยจ สมภวกฺขาหิ ปฺจุจิตฺโต.

- [๒๗๘๔] ปรมการุญตํ ปตตํ ทิสฺวา กิจจคตํ นรํ
 อวจ พุยมหิโต ราชา ยกฺขานํ กตโม นุสฺสิ.
- [๒๗๘๕] หตฺถปาทา จ เต เสตา ตโต เสตตรํ^๑ สิริโร
 คตตํ กมฺมาสวณฺณนเต กิลาสพหุโล จสิ.
- [๒๗๘๖] วฏฺฏนาวลิสงฺกาสา ปิฏฺฐิจิ เต นินฺนตฺตุนฺนตา
 กาพปพฺพา จ^๒ เต องฺคา นามุญํ ปสฺสามิ เอทิสฺ.
- [๒๗๘๗] อุกฺขมฺมฺจปาโท^๓ ตสฺสโต กิโส ฐมนิสฺนถโต
 ฉาโต อตฺติตฺตรุโปสฺ^๔ กุโตสฺ^๕ กตฺถ คจฺจสิ.^๕
- [๒๗๘๘] ทฺพทสฺสี อปฺปกาโรสิ ทฺพพณฺโณ ภิมฺทสฺสโน
 ชเนตฺติ ยาปิ เต มาตา น ตํ อิจฺเจยฺย ปสฺสิตฺตํ.
- [๒๗๘๙] กิ กมฺมมกรา^๖ ปฺพเพ กิ^๗ อวชฺฌํ อฆาตยิ
 กิพฺพิสฺส ยํ กริตฺวาน อิทํ ทฺกฺขํ อฺปาคามิ.
- [๒๗๙๐] ตคฺชฺม เต อหฺมกฺขิสฺสํ ยถาปิ กุสโล ตถา
 สจฺจวาที หิ โลกสฺมี ปสฺสนฺตฺธิชฺ ปณฺทิตา.
- [๒๗๙๑] เอโก จรํ โคคเวโส มฺพฺโพ อจฺจสรี วนเ
 อรณฺเย อีริเณ วิวเน^๘ นานากุญฺชรเสวิตะ.
- [๒๗๙๒] วาพฺมิกานฺนุจริเต วิปฺปนฺนุจฺเจสฺมิ กานเน
 อจฺริ ตตฺถ สตฺตาหํ ขุปฺปิปาสสมปฺปิโต.

^๑ อ. เสตตร^๓ ฉ., เท. อุกฺขมฺมฺจปาโท^{๕-๕} อ. กุโต นุ ตวํ อจฺจสิ.^๗ ฉ., เท., อ. ก^๒ ฉ., เท. ว^๔ ฉ., เท., อ. อาตตฺตรุโปสฺ^๖ ฉ., เท. กมฺมมกร^๘ อ. วน

- [๒๗๙๓] ตตถ ตินฺทุกมทุทกขี วิสมญฺจํ พุฏฺกขิตโต
ปปาตมภิลมฺพนฺตํ สมฺปนฺนผลธารินํ.
- [๒๗๙๔] วาตสฺสิตานิ^๑ ภกฺเขสึ ตานิ รุจฺจิสฺสุ เม ภุสฺสํ
อติตฺโต รุกฺขมารุญฺห^๒ ตตถ หะสฺสามิ อสฺสิตโต.^๓
- [๒๗๙๕] เอกํ เม ภกฺขิตํ อาสิ ทูติยํ อภิปตฺถิตํ
ตโต สา ภณฺชถ สาขา จินฺนา ผรสุนา วีย.
- [๒๗๙๖] โสหํ สหาว สาขahi อุทฺธปาโท อวฺสิโร
อปฺปติฏฺเฐ อนาลมฺเพ คิริทุคฺคสฺมิ ปาปตํ.
- [๒๗๙๗] ยสฺมา จ วาริ คมฺภีรํ ตสฺมา น สมฺปชฺชิสฺส^๔
ตตถ เสสึ นีรานนฺโท อญฺญา^๕ ทสฺรตฺติโย.
- [๒๗๙๘] อเถตถ กปิ มาคจฺฉิ^๖ โคนฺจฺกุลโล^๗ ทริจโร
สาขahi สาขํ วิจฺรนฺโต ขาทมาโน ทุมปฺพลํ.
- [๒๗๙๙] โส มํ ทิสฺวา กิํสํ ปณฺทํ การุญฺณมกรํ มยิ
อมฺโห โก นาม โส เอตถ เอวํ ทุกฺเขน อญฺญิตโต.
- [๒๘๐๐] มนุสฺโส อมนุสฺโส วา อตฺตตานมฺเม ปเวทย
ตสฺสยฺชลี ปณฺาเมตฺวา อิทํ วจฺนมพฺรวิ
- [๒๘๐๑] มนุสฺโสหํ พุยสมฺปตฺโต สา เม นตฺถิ อิตโต คติ
ตํ โว วทามิ ภทฺทํ โว ตวญฺจ เม สรณํ ภว.

^๑ ส.อ. วาตสฺสิตานิ^๒ จ.ท.อ. อาสิโต^๓ ส. อนาโต^๔ ส. โคนฺจฺกุลโล^๕ จ.ท. รุกฺขมารุญฺห^๖ ส. สมฺปชฺชิสฺส อ. สมภิชฺชิสฺส^๗ จ.ท.อ. มาคจฺฉิ

- [๒๘๐๒] ครุ สิล คเหตุวาน วิจริ ปพฺพเต กปิ
 สิลาย โยตตํ^๑ กตฺวาน นิสโก เอตทพฺรวิ
- [๒๘๐๓] เอहि เม ปิณฺณิมา รุญฺห คีว คณฺหาหิ พาหุหิ
 อหนตํ อุทฺธริสฺสามิ คิริทฺถคฺคต เวคสา.
- [๒๘๐๔] ตสฺส ตํ วจันํ สุตฺวา วานรินฺทสฺส สิริมโต
 ปิณฺณิมา รุญฺห ธีรสฺส คีว พาหาหิ อคฺคหิ.
- [๒๘๐๕] โส มํ ตโต สมุญฺจาสิ เตชสี พลฺวา กปิ
 วิหณฺณมาโน กิจฺเฌน คิริทฺถคฺคต เวคสา.
- [๒๘๐๖] อุทฺธริตฺวาน มํ สนฺโต นิสโก เอตทพฺรวิ
 อิงฺฆ มํ สมฺม รกฺขสฺสุ ปสฺสูปิ สสํ มุหุตฺตกํ.
- [๒๘๐๗] สีหา พฺยคฺฆมา จ ทีปิ จ อจฺจโกกตฺรจฺจโย
 เต มํ ปมตฺตํ หีเสยฺยํ เต ตวํ ทิสฺวา นิวารย.
- [๒๘๐๘] เอวํ เม ปฺริตฺตาตฺถน ปสฺสูปิ โส มุหุตฺตกํ
 ตทาหํ ปาปิ กํ ทิณฺณิ ปฏฺฐิลจฺฉิ อโยนิโส
- [๒๘๐๙] ภกฺโข อยํ มนุสฺसानํ ยถา จณฺเณ วเน มิกา
 ยนฺนุณิ มํ วตฺติวาน จาโต ขาเทยฺย วานรํ.
- [๒๘๑๐] อสิโต^๒ จ คมิสฺสามิ มํสมาทาย สมฺพลํ
 กนฺตารํ นิตฺถริสฺสามิ ปาเถยฺยํ เม ภวิสฺสติ.
- [๒๘๑๑] ตโต สิล คเหตุวาน มตฺถกํ สนฺนิตาพฺยิ
 มม ภตฺตกิลนฺตสฺส^๓ ปหาโร ทฺวพฺพลโ อหุ.

๑ น.เท.,อิ. โยคํ

๒ อ. อาสิโต

๓ น.เท. คตฺตกิลนฺตสฺส อ. หตฺตกิลนฺตสฺส

- [๒๘๑๒] โส จ เวเคนุทปฺปโต กปิ รุหิรมกฺขิโต
 อสฺสฺสปฺณฺณเณหิ เนตฺเตหิ โรทฺหโต มํ อุทิกฺขติ.
- [๒๘๑๓] มายโย มํ กริ ภทฺทฺหนฺเต ตวญฺจ นามะทิสํ กริ
 ตวญฺจ โข นาม ทิฆาวั^๑ อญฺเ^๒ วาเรตฺตมรหสิ.
- [๒๘๑๔] อโห วต เร ปุริส ตาว ทุกฺกรการก
 เอทิสา วิสมา ทคฺคา ปปาตา อุทฺธโต มยา.
- [๒๘๑๕] อานีโต^๓ ปฺรโลกาเว ทพฺพเภยฺยํ มํ อมณฺณถ
 ตนฺเตน ปาปชฺมเม^๔ น ปาเป^๕ จินฺติตํ.
- [๒๘๑๖] มา เหว ตวํ อชฺมมญฺจ เวทํ กญฺจํ ฆุสิ
 มา เหว ปาปกมฺมนฺตํ^๔ ผลํ เวฬุํ ตํ วธิ.
- [๒๘๑๗] ตยิ เม นตฺถิ วิสฺสาโส ปาปชฺมม^๕ อสณฺณต^๕
 เอหิ เม ปิฏฺฐจิตฺโต คจฺฉ ทิสฺสมานโหว สนฺติเก.
- [๒๘๑๘] มุตฺโตสิ หตฺถา วาพานํ ปตฺโตสิ มานุสฺสี ปทํ
 เอส มคฺโค อชฺมมญฺจ เตน คจฺฉ ยถาสฺสํ.
- [๒๘๑๙] อิทํ วตฺวา คิริจโร รุหิร^๖ ปกฺขลย มตฺถกํ
 อสฺสฺสนิ สมปมชฺชิตฺวา ตโต ปพฺพตมารุหิ.
- [๒๘๒๐] โสหํ เตนากิสนฺตโตสฺสมิ ปริพาเห^๖ น อญฺญิโต
 ทยฺหมาเน^๖ น คตฺเตน วาริ ปาตุํ อุปาคมิ.
- [๒๘๒๑] อคฺคิ^๖ นา วิย สนฺตตฺโต รหโท รุหิรมกฺขิโต
 ปุพฺพโลहितสงฺกาโส สพฺโพ เม สมปชฺชถ.

พจนานุกรม 12/06/2566

^๑ ฉ., เท., อ. ทิฆายุ^๒ อ. อญฺณ^๓ อ. อนีโต^๔ อ. ปาป กมฺมนฺตํ^๕ อ. ปาปกมฺม อมณฺณถ^๖ ฉ., เท., อ. รหเท

- [๒๘๒๒] ยาวนโต อุทพินทุนิ กายสมี นิปตีสู เม
 ตาวนโต คณทุ^๑ ชาเยถ อหุตมเวลุวสาทิสา.
- [๒๘๒๓] ปภินฺนา ปคฺฉริสฺส เม กุณปา ปุพฺพโลหิตา
 เยน เยเนว คจฺฉามิ คาเมสฺส นิคเมสฺส จ.
- [๒๘๒๔] ทนฺตทตฺตา นิวาเรณฺติ อิตฺติโย ปุริสา จ มํ
 โอกฺกิตา ปุตฺติคฺชนฺ มาสฺสฺส โอเรน อาคมา.
- [๒๘๒๕] เอตาทิสํ อิทํ ทุกฺขํ สตฺตวสฺसानิทานิ เม
 อนฺุโกมิ สกํ กมฺมํ ปุพฺเพ ทุกฺกณฺมตฺตโน.
- [๒๘๒๖] ตํ โว วทามิ ภทฺทนฺเต ยาวนเตตฺถ สมากตา
 มาสฺสฺส มิตฺตาน ทุกฺกตฺโต มิตฺตทุกฺโก หิ ปาปโก.
- [๒๘๒๗] กุณฺฐิจิ กิลาสี ภวติ โย มิตฺตานีธ ทุกฺกตฺติ
 กายสฺส เกทา มิตฺตทุกฺกิ^๒ นิริยํ โส อุปปชฺชตฺติ.

ฉฐํ มหากปิชาตกั.

๗. ทกรกฤษชาตกั (๕๑๗)

- [๒๘๒๘] “สเจ โว วุญฺหมานานํ สตฺตนฺนํ อุทกณฺณเว
 มนุสฺสพฺลิเมसानํ นาวํ คณฺเหยฺย รกฺขโส
 อนฺุพฺพํ กถํ ทตฺวา มุญฺเจสิ ทกรกฺขสา.”^๓
- [๒๘๒๙] มาตรํ ปจฺมํ ทชฺชํ ภริยํ ทตฺวาน ภาตรํ
 ตโต สหายํ ทตฺวาน ปญฺจมํ ทชฺช^๔ พฺราหฺมณํ
 ฉณฺฐาหํ ทชฺชมตฺตานํ เนว ทชฺชํ มโหสฺส.

หมดอายุ 12/06/2566

^๑ ส.,อิ. คณทุ ฉ.,เท. คณท

^๓ อ. ทกรกฺขโต

^๒ ฉ.,เท.,อิ. มิตฺตทุกฺ

^๔ ฉ.,เท. ทชฺช

- [๒๘๓๐] ไปเสตา เต ชเนตตี จ ทีฆรตฺตานุกมฺปิกา
 จพฺภี ตยิ ปทุญฺจสฺมี^๑ ปณฺทิตา อตฺถทสฺสินี
 อญฺญํ อุปนิสํ กตฺวา วธา ตํ ปริโมจยิ.
- [๒๘๓๑] ตํ ตาทิสี ปาณทที โอรสํ คพฺภชารินี
 มาตรํ เกน โทเสน ทชฺชาสิ ทกรกฺขิโน.
- [๒๘๓๒] ทหฺรา วียลงฺการํ ฐาเรติ อปิลนฺธนํ
 โทวาริเก อนิกฺกฺกุเจ อติเวลํ ปชคฺชติ.
- [๒๘๓๓] อโถปิ ปฏฺฐิราชฺชนํ สยํ ทูตานิ สาสติ
 มาตรํ เตน โทเสน ทชฺชาหํ ทกรกฺขิโน.
- [๒๘๓๔] อิตฺถีคฺคฺมฺพสฺส ปวฺรา อจฺจนฺตํ ปิยภาณินี^๒
 อนฺนพฺพตา^๓ สีลวดี ฉายาว อนฺนปายินี
- [๒๘๓๕] อกฺโขธนา ปุณฺณวดี ปณฺทิตา อตฺถทสฺสินี
 อุพฺพรี เกน โทเสน ทชฺชาสิ ทกรกฺขิโน.
- [๒๘๓๖] ขิฑฺฑการตีสมาปฺนํ อนตฺถวสฺมาคตํ
 สา มํ สกาน ปุตฺตานํ อยาจํ ยาจเต ฐนํ
- [๒๘๓๗] โสหํ ททามิ สารโต^๔ พหุํ อุจฺจาวจํ ฐนํ
 สุทฺถจฺจํ จชิตฺวาน ปจฺฉา โสจามิ ทุมฺมโน
 อุพฺพรี เตน โทเสน ทชฺชาหํ ทกรกฺขิโน.

- [๒๘๓๘] เยโนจิตา ชานปทา^๑ อาনীตา จ ปฏิกคห
 อากมฺ ปรรรชเชภิ อภิกฺขาย พหุชน^๒
- [๒๘๓๙] ธนุคคห่าน ปวโร สุโร ติขินมนฺตินิ
 ภาตโร เกน โทเสน ทชฺชาสิ ทกรกฺขิโน.
- [๒๘๔๐] เยโนจิตา^๓ ชานปทา อาনীตา จ ปฏิกคห
 อากมฺ ปรรรชเชภิ อภิกฺขาย พหุชน.
- [๒๘๔๑] ธนุคคห่าน ปวโร สุโร ติขินมนฺติ จ
 มยาย^๔ สุขิตโต ราชา อิติ มณฺณติ ทารโก
- [๒๘๔๒] อุปฏฺฐจํหํปี เม อยฺเย น โส เอติ ยถาปุเร
 ภาตโร เตน โทเสน ทชฺชาหํ ทกรกฺขิโน.
- [๒๘๔๓] เอกเรตฺเตน อุภโย ตวณฺเจะว ธนุเสชวา^๕
 อุภो ชาเตตฺถ ปณฺจาลา สหยาฯ สฺสมาวยา.
- [๒๘๔๔] จริยา ตํ อนฺุพนฺธิตฺโถ เอกทฺกฺขสุโข ตว
 อุตฺตฺกโก เต ทิวารตฺตี สพฺพกิจฺเจสุ ปาวณฺเฏ^๖
 สหายํ เกน โทเสน ทชฺชาสิ ทกรกฺขิโน.
- [๒๘๔๕] จริยา มํ อยํ อยฺเย สณฺชคฺชิตฺโถ^๗ มยา สห
 อชฺชาปี เตน วณฺณเณน อติเวลํ สณฺชคฺชติ.^๘
- [๒๘๔๖] อุพฺพริยาปีหํ อยฺเย มนฺตยา มิ รโหคโต
 อนามนฺโต ปวิสติ ปุพฺเพ อปฺปฏฺฐิเวทิตฺโต.

^๑ ฉ.,เท. ชนปทา, เอวมุปริปิ.

^๓ ส.,อโยจิตา อ. มยาจิตา

^๔ ฉ.,เท. ธนุเสช จ

^๗ ฉ.,เท. ปชคฺชิตฺโถ

^๒ ฉ.,เท. พหุ ชน, เอวมุปริปิ.

^๕ ส.,อ. มยา โส

^๖ ฉ.,เท. พุยาวิญ

^๘ ฉ.,เท. ปชคฺชติ.

- [๒๘๔๗] ลทฺฐทฺวาโร กโตกาโส อหิริกํ อนาทรํ
 สหายํ เตน โทเสน ทชฺชาหํ ทกรกฺขิโน.
- [๒๘๔๘] กุสโล สพฺพนิมิตฺตานํ รุทญฺญ^๑ อาคตาคโม
 อุปฺปาเท^๒ สุปิเน ยุตโต นิยฺยานเ จ ปเวสเน.
- [๒๘๔๙] ปฏฺโฐ ภูมฺมนตฺลิกฺขสมิ นกฺขตฺตปทโกวิโท
 พฺรหฺมณํ เกน โทเสน ทชฺชาสิ ทกรกฺขิโน.
- [๒๘๕๐] ปริสายํปิ เม อยฺเย อุมฺมิลิตฺวา อุทิกฺขติ
 ตสฺมา อจฺจภมฺํ ลุทฺทํ ทชฺชาหํ ทกรกฺขิโน.
- [๒๘๕๑] สสมฺมทฺทปริยายํ มหิํ สาครกฺุณฺทลํ
 วสุณฺธรํ อาวสสิ อมจฺจปรีวาริโต.
- [๒๘๕๒] จาตุรฺนฺโต มหารฏฺโฐ วิชิตาวิ มหพฺพโล
 ปจฺพยา เอกราชาสิ ยโส เต วิปฺปลํ คโต.
- [๒๘๕๓] โสฬสฺสิตฺถิสหสฺसानิ อามุตฺตมณิกฺุณฺทลา
 นานาชนปทา นาริ เทวกญฺญปมา สุภา.
- [๒๘๕๔] เอวํ สพฺพพฺงคสมฺปนฺนํ สพฺพกามสมิทฺธินํ
 สุขิตานํ ปิยํ ทิฆํ ซีวิตํ อาหุ ขตฺติย
- [๒๘๕๕] อถ ตวํ เกน วณฺณเณน เกน วา ปน เหตุนา
 ปณฺทิตํ อนฺรกฺขนฺโต ปาณํ จชฺสิ ทฺวจจฺช.
- [๒๘๕๖] ยโตปิ อาคโต อยฺเย มม หตฺถํ มโหสโร
 นาภิชานามิ ธีรสฺส อณฺุมตฺตํปิ ทฺวกุณฺ্ณ.

- [๒๘๕๗] สเจปี^๑ กิมฺหิจิ^๒ กาเล มรณํ เม ปุเร ลียา
 ปุตฺเต^๓ จ เม^๔ ปปฺตเต จ สุขาเปยฺย มโหสโร
- [๒๘๕๘] อนาคตํ ปจฺจุปปนฺนํ สพฺพมตฺถ^๕ วิปสฺสติ^๖
 อนาปรารกมฺมนฺตํ น ทชฺช ทกรกฺขิโน.
- [๒๘๕๙] อิทํ สุณฺหาถ ปญฺจาลา จุพฺเพยฺยสฺส ภาสิตํ
 ปณฺทิตํ อนฺรกฺขนฺโต ปาณํ จชติ ทฺวจชํ
- [๒๘๖๐] มาตุ ภาริยาย ภาตฺ จ สขิโน พฺราหฺมณสฺส จ
 อตฺตโน จาปิ ปญฺจาลอ ฉนฺนํ จชติ ชีวิตํ.
- [๒๘๖๑] เอวํ มหิตฺธิยา^๗ ปญฺญา นิปฺปณา สารุจฺฉินฺตินี
 ทิฏฺฐจรมฺมhitตฺถาย สมฺปฺรายสุขาย จาติ.

สตฺตมํ ทกรกฺขสชาตกํ.

๘. ปณฺฑรกชาตกํ^๘ (๕๑๘)

- [๒๘๖๒] “วิกิณฺณวาจํ อนิคุยฺหมนฺตํ
 อสญฺญตํ อปริจกฺขิตารํ
 ภายนฺตมฺแนวติ สยํ อโพธิ
 นาคํ ยถา ปณฺฑรกํ สฺปณฺโณ.
- [๒๘๖๓] โย คุยฺหมนฺตํ ปรริกฺขเนยฺยํ
 โมหา นโร สํสติ หาสมาโน^๙

^{๑-๑} ฉ., เท. ๑๒/๐ สเจ จ กิสมิจ

^{๓-๓} ฉ., เท. สพฺพมตฺถมฺปิ ปสฺสติ

^๕ ฉ., เท. ปณฺฑรนาถชาตกํ

^{๒-๒} ฉ., เท. โส เม ปุตเต

^๔ “มหตฺติยาติปิ ปาโห. ฉ., เท. มหตฺติกา

^๖ อ. ภาสมาโน

ตัม ภินฺนมมตัม ภายมเนวติ ขิปป
 นาคัม ยถา ปณฺฑรกกํ สุปณฺโณ.

[๒๘๖๔] นานุมิตฺโต ครุํ อตฺถํ คฺยุหํ เวทิตุมรหติ
 สุมิตฺโต จ อสมพฺพุทฺธํ สมพฺพุทฺธํ วา อนตฺถวา.

[๒๘๖๕] วิสฺสาสมปาชฺchimหํ อเจลล์^๑
 สมโณ อยํ สมมโต ภาวิตตฺโต
 ตสฺสาหมกฺขี วิวรี คฺยุหมตฺถํ
 อตีตมตฺถโธ กปณฺ^๒ รุทามิ.

[๒๘๖๖] ตสฺสาหํ ปรมํ พุทฺธเม คฺยุหํ
 วาจญฺหิมํ นาสกฺขี^๓ สํยเมตฺถุ
 ตปฺปกฺขโต หิ ภายมาคตํ มม
 อตีตมตฺถโธ กปณฺ รุทามิ.

[๒๘๖๗] โย เว นโร สุทฺทํ มณฺญมาโน
 คฺยุหมตฺถํ สํสติ ทุกฺกุลีเน
 โทสา ภายา อถวา รากฺรตฺโต^๔
 ปลฺลิตฺติโต^๕ พาโล อสํสยํ โส.

[๒๘๖๘] ติโรกฺขวาโจ อสตํ ปวิฏฺฐโจ
 โย สงฺกตีสฺสุ มุทฺติเรติ วากุยํ
 อาสีวิโส ทุมมุโขตฺยาหุ ตํ นรํ
 อารา อารา สํยเม ตาทิสมฺหา.

^๑ ส.อ. อเจโล

^๓ อ. นาสกฺขิ

^๕ ฉ.,เท. ปลฺลิตฺติโต อ. ปลฺลิตฺติโธ

^๒ อ. กปโณ, เอมฺมปริปิ.

^๔ ฉ.,เท. รากฺรตฺตา

[๒๘๖๙] อนนํ ปานํ กาสิกจนฺทณฺจ
 มนาปิตฺธิโย มาลมฺจุฉาทณฺจ
 โอหาย คจฺฉามเส สพฺพกาเม
 สฺปนฺณ ปาณฺณปคตาเว ตฺยมหา.

[๒๘๗๐] โกนฺธิธ ตินฺณํ ครหํ อุเปติ
 อสฺมีธ โลเก ปาณฺณ นาคราช
 สมโน สฺปนฺโน อถวา ตฺวเมว^๑
 กิการณา ปณฺฑรก คหิโต^๒

[๒๘๗๑] สมโน^๓ หิ เม สมฺมตตฺโต อโหสิ
 ปิโย จ เม มนสา ภาวิตตฺโต
 ตสฺสหาหมกฺขี^๔ วิวรี คฺยุหฺมตฺถํ
 อตีตมตฺถโย กปณฺ รุทามิ.

[๒๘๗๒] น จตฺถิ สตฺโต อมโร ปจฺพยา
 ปณฺณาวีธา นตฺถิ น นินฺทิตพฺพา
 สจฺเจน จ^๕ ฐมฺเมน ฐิตียา^๖ ทเมน
 อลพฺภมพฺยาหฺรตี นโร อิท.

[๒๘๗๓] มาตาปิตา ปรมา พนฺธวานํ
 นาสุส ตติโย อนุกมฺปกตฺถิ
 เตสฺมปิ คฺยุหํ ปรมํ น สํเส
 มนฺตสุส เกทํ ปริสํกมาโน.

^๑ อ. เตว

^๓ จ.,เท. สมโนติ

^๕ จ.,เท. จสฺสทโท น ทิสฺสติ.

^๒ จ.,เท. ปณฺฑรกคคหิโต

^๔ อ. ตสฺมาหมกฺขี

^๖ ส.,อ. ฐียา

[๒๘๗๔] มาตาปิตา ภคินีภاتโร จ
 สหายา วา ยสฺส โหนฺติ สปกฺขา
 เตสมฺปิ คฺยุหิ ปรมํ น สํเส
 มนฺตสฺส เกทํ ปริสงฺกมาโน.

[๒๘๗๕] ภริยา เจ ปุริส วิชา โกมารี ปิยภาณินิ
 ปุตุตฺรปฺยสฺสเปตา ฌาติสงฺฆปฺรภฺขตา
 ตสฺสาปิ คฺยุหิ ปรมิ น สํเส
 มนุตสฺส เกทํ ปฺริสงฺกมาโน.

[๒๘๗๖] น คุยมตถํ วิวเรขย รกฺเขยฺย นํ ยถา นิธี
 น หิ ปาตุกโต สาธุ คุโย อตฺถิ ปชานตา.

[๒๘๗๗] ถิยา คุยหึ น สัเสยย อมิตตสฺส จ ปณฺหิโต
 โย จามิเสน สัหิโร หทยตฺเถโน จ โย นโร.

[๒๘๗๘] คุณหมอตถกสมพุทธิ สมโพธิยติ โย นโร
 มนตเกทภยา ตสส ทาสฏโต ติติกขติ.

[๒๘๗๙] ยาวนโต ปุริสสุตถิ คุญหิ ชานนติ มนตินิ
 ตาวนโต ตสส อพเพคา ตสมา คุญหิ น วิสสช.

[๒๘๘๐] วิวิจจ ภาเสยฺย ทิवा รหสฺสํ
 รตฺตี คิริ นาติเวลํ ปมฺญฺเจ
 อฺปสฺสฺติกา หิ สฺนฺนติ มนฺตํ
 ตสฺมา มนฺโต ชิปฺปมฺเปติ เกทํ.

หมดอายุ 12/06/2566

[๒๘๘๑] ยถาปี อโยนคร^๑ มหนฺตัม
 อทฺวารกัม^๒ อายสํ ภาทฺทสาสํ^๓
 สมฺนุตฺตาตาปรีชาอุเปตัม
 เอวมปิ เม เต อิทฺถ คฺยุพฺพมนฺตา.

[๒๘๘๒] เย คฺยุพฺพมนฺตา อวิกิณฺณวาจา
 ทพฺพหา สทฺตฺเถสุ นรา พุทฺธิวหา
 อารา อมิตฺตา พุพฺพชฺชนฺติ เตหิ
 อาสีวีสวา วาริว สทฺตฺตฺสงฺฆา.^๔

[๒๘๘๓] หิตฺวา ชฺวรํ ปพฺพชฺชิตฺโ อเจโล
 นคฺโค มุณฺโฑ จรติ ชฺวาเสเหตุ
 ตมฺหิ นฺุชฺช วิวรี คฺยุพฺพมตฺถัม
 อตฺถา จ ฐมฺมา จ อปคตมฺหา.

[๒๘๘๔] กถํกโร โหติ สุปณฺณราช
 กีสโล เกน วเตน วตฺตัม
 สมฺโน จรํ หิตฺวา มมายิตานิ
 กถํกโร สคฺคมฺุเปติ จานํ.

[๒๘๘๕] หิริยา ติตฺติกฺขาย ทเมน ขนฺติยา^๕
 อกฺโกธโน เปสฺสุณิยํ ปหาย
 สมฺโน จรํ หิตฺวา มมายิตานิ
 เอวํกโร สคฺคมฺุเปติ จานํ.

^๑ ฉ., เท., อ. ๒/๐๖. อสฺส นคร

^๓ "ภณฺทสาสนนฺติปิ ปาโจ.

^๕ ฉ., เท. ทเมนฺเปโต

^๒ อ. อาทรรกัม

^๔ ฉ., เท., อ. สทฺตฺตฺสงฺฆา

[๒๘๘๖]

มาตาว ปุตตัม ตรุณํ ตนุชฺชํ
 สมุผลสุตา^๑ สพฺพคตตัม ผเรติ
 เอวมปิ เม ตวํ ปาตุรหุ ทิชิณฺท
 มาตาว ปุตตัม อนุกมฺปมาโน.

[๒๘๘๗]

หนฺทชฺช ตวํ มุจฺจ^๒ วธา ทุชฺชิวฺห
 ตโย หิ ปุตฺตา นหิ อญฺเอย อตฺถิ
 อนฺเตवासี ทินฺนโก อตฺรโช จ
 รชสฺสุ^๓ ปุตฺตตญฺญตโร เม อโหสิ.

[๒๘๘๘]

อิจฺเจว วากุญฺ วิสชฺชี่ สฺสฺสฺสโน
 ญฺมฺยํ ปติญฺจาย ทิโช ทุชฺชิวฺห
 มุตฺตชฺช ตวํ สพฺพภยาตีวตฺโต
 ถลฺลทเก โหหิ มยาภิกุตฺโต.

[๒๘๘๙]

อาตงฺกิณํ ยถา กุสโล ภิสกฺโก
 ปิปาสิตานํ รหโทว สีโต
 เวสฺมํ ยถา หิมสิตญฺญิตานํ^๔
 เอวมปิ เต สรณมฺหํ ภาวามิ.

[๒๘๙๐]

สทฺธิ^๕ กตฺวา อมิตฺเตน อณฺทเชน ชลาพุช
 วิวริย ทาจํ ปสฺสสิ^๖ กุโต ตํ ภยมาคตํ.

[๒๘๙๑]

สงฺเกถว อมิตฺตสฺมี มิตฺตสฺมีปิ น วิสฺสเส
 อภยา ภยมฺปฺปนํ อปิ มฺลานิ กนฺตติ.

^๑ สี่,อี. สมฺปสฺส ตํ

^๓ ฉ.,เท. รชสฺสุ

^๔ ฉ.,เท. สนฺธิ

^๒ ฉ.,เท.,อี. มุจฺจ

^๕ อี. หิมสิตญฺญิตานํ

^๖ ฉ.,เท. เสสิ อี. สยสิ

[๒๘๙๒] กถิ นุ วิสฺสเส ตฺยมฺหิ เยนาสิ กลโห กโต
 นิจฺจยตฺเตน จาตพฺพํ โส ทิสพฺภิ น รชชติ.

[๒๘๙๓] วิสฺสาสเย น จ นํ วิสฺสเสยฺย
 อสงฺกิโต^๑ สงฺกิโต จ ภเวยฺย
 ตถา ตถา วิญญู ปฺรกกฺกเมยฺย
 ยถา ยถา ภาวํ ปโร น ชญฺญา.

[๒๘๙๔] เต เทวณฺณา^๒ สุขุมาลรฺฐปา
 อุโก สฺมา สุขยา ปุณฺณกฺขนฺธา^๓
 อุปาคมฺุ กรมฺปิยํ^๔ อเจลํ
 มิสฺสีภฺตฺตา อสฺสวาหา นาคา.

[๒๘๙๕] ตโต หเว ปณฺฑรโก อเจลํ
 สยเมวฺอุปาคมฺม อิทํ อโวจ
 มุตฺตชฺชหิ สพฺพภยาตีวตฺโต
 น หิ ญฺน ตฺยหิ มนโส ปิยฺมฺหา.

[๒๘๙๖] ปิโย หิ เม อาสิ สฺปณฺณราชา
 อสํสยํ ปณฺฑรเกน สจฺจํ
 โส ราครตฺโต^๕ จ อกาสิ เอตํ^๕
 ปาปกมฺมํ สมฺปชาโน น โมหา.

[๒๘๙๗] น เม ปิยํ อปฺปิยํ วาปิ โหติ
 สมฺปสฺสโต โลกมิมํ ปฺรณฺจ

^๑ อ. อสงฺกิโต เจ

^๓ อ. สุขโย ปุณฺณคฺขนฺธา

^{๕-๕} ฉ., เท., อ. ราครตฺโต ว อกาสิ เมตํ

^๒ อ. เทวณฺณิ

^๔ ส. กาพมฺปิย อ. การมฺปิย

สุสณฺณตานญฺหิ ๑ วิทยชเนน
อสนฺณโต โลกมิมํ จราสี.

[๒๘๙๘]

อริยาวกาไสสี ๒ อนริโยว ๓ ไหสี ๔
อสนฺณโต สณฺณตสนฺนิกาไส
กณฺหาภิชาติโก ๕ อนริยรูป
ปาปํ พหุํ ทุจฺจริตํ อจาริ.

[๒๘๙๙]

อทุจฺจสฺส ตุวํ ๑ ทุพฺภี ๒ ทุพฺภี จ ปิสุณฺ ๓ จสี
เอเตน สจฺจวชฺเชน ๔ มุทฺธา เต ผลตุ สตุตฺธา.

[๒๙๐๐]

ตสฺมา หิ มิตฺตานํ น ทุพฺภิตพฺพํ
มิตฺตทุพฺภา หิ ๕ ปาปิโย นตฺถิ อญฺเอย
อาสีตฺตสตุโต นินฺโท ปจฺพยา
อินฺทสฺส วากฺเยน หิ สํวโร หโตติ.

อฏฺฐมํ ปณฺทรกชาตกํ.

๕. สมฺพุทฺธาชาตกํ (๕๑๕)

[๒๙๐๑]

“กา เวชฺชานา คิริกนฺทรายํ
เอกา ตุวํ ๑ ติฏฺฐจสี สณฺจิตฺตุร ๒
ปฺปฺพจาสี เม ปาณิปปเมยฺยมชฺเช
อกฺขาหิ เม นามญฺจ พนฺธเว จ.

๑-๑ สี่,อี. อนริโย จาสี ฉ.,เท. อนริโยวสี

๒ ฉ.,เท.,อี. ชาติโกสี

๓-๓ อี. ทูภี ทูภี จ สุปิณฺ จสี

๔ ฉ.,เท.,อี. หิสทโท น ทิสฺสติ.

๕ สี่,อี. สณฺณตฺตุร ฉ.,เท. สํหิตฺตุร

- [๒๙๐๒] โอภาสยัม วณัม รรมัม สีสหพยุคณนิเสวิตัม
กา วา ตวมสิ กลยาณี กสฺส วา ตวัม สุขุณฺณเม
อภิวาเทมิ ตัม ภทฺเท ทานวาทัม นมตฺถ เต.
- [๒๙๐๓] โย ปุตฺโต กาสิราชสฺส โสตถิสเณติ ตัม วิทฺฐ
ตสฺสหา สมพุลลา ภริยา เอวํ ชานาหิ ทานว
อภิวาเทมิ ภทฺทนต์เต สมพุลลาหิ นมตฺถ เต.
- [๒๙๐๔] เวเทหปุตฺโต ภทฺทนต์เต^๑ วเน วสติ อาตุโร
ตมห์ โรคสมมตตัม เอกา เอกัง อุปฏฺฐหัง.^๒
- [๒๙๐๕] อหญจ วณมฺญฉาย มธฺมัสสํ มิคาฬิ
ยทาหรามิ ตัมภกฺโข ตสฺส นฺนชฺช นาคติ.
- [๒๙๐๖] ก็ วเน ราชปุตฺเตน อาตุเรน กริสฺสสิ
สมพุเล ปริจิญฺเณน อหํ ภตฺตา ภวามิ เต.
- [๒๙๐๗] โสกฏฺฏาย ทฺรตฺตาย ก็ รูปํ วิชฺชเต มม
อญฺญํ ปริเยส ภทฺทนต์เต อภिरูปตรํ มยา.
- [๒๙๐๘] เอหิมํ คิริมารุญฺห ภริยา มยหัง^๓ จตฺตสฺสตา
ตาสํ ตวํ ปวรา โหติ^๔ สพฺพกามสมิทฺธิ.
- [๒๙๐๙] นนุ^๕ ตารกาวณฺณาภ^๖ ยงฺกิญฺจิ มนสิจฺจสิ
สพฺพนตัม ปจฺจํ มยหัง รรมสฺสชฺช^๗ มยา สห.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ตัม ภทฺเต

^๓ ฉ.,เท. เม

^๕ ฉ.,เท. นฺน

^๗ ฉ.,เท. รรมสฺสชฺช อิ. รรมสฺสชฺช

^๒ ส. อุปฏฺฐหิ

^๔ สยา. โหติ

^๖ อิ. หากาวณฺณาภ

- [๒๙๑๐] โน เจ ตูว์ มเหเสยยัม สมพุเล การยิสฺสสิ
อลัม ตูว์ ปาตราชาย ปญฺเห^๑ ภกฺขา ภวิสฺสสิ.
- [๒๙๑๑] ตญฺจ สตฺตชโฏ ลุทฺโท กพาโร ปุริสาทโก
วเน นาคัม อปฺสสนฺตัม สมพุลล์ อคฺคหิ ภูเช.
- [๒๙๑๒] อธิปฺนฺนา ปิสฺาเจเน ลุทฺเทนามิสฺจกฺขนา
สา จ สตฺตวสมฺปตฺตา ปติเมวานุโสจติ
- [๒๙๑๓] น เม อิหํ ตถา ทุกฺขัม ยัม มํ ขาเทยฺย รกฺขสฺโส
ยญฺจ^๒ เม อยฺยปฺตฺตสฺส มโน เหสฺสติ อญฺญตา.
- [๒๙๑๔] น สนฺติ เทวา ปวสฺนติ ญฺน
น หิ ญฺน สนฺติ อิธ โลกปาလာ
สหสา กโรนฺตานมสญฺญตํ
น หิ ญฺน สนฺติ ปฏฺิเสธิตาโร.
- [๒๙๑๕] อิตฺถินเมสา ปวรา ยสฺสสิเน
สนฺตา สมา อคฺคิริวคฺคเตชา
ตญฺเจ ตูว์ รกฺขสาเทสิ กญฺณัม
มุกฺธา จ^๓ หิ สตฺตธา เต ฝเลยฺย
มา ตูว์ ทหิ^๔ มุญฺจ ปติพฺพตฺยา.^๕
- [๒๙๑๖] สา จ อสฺสมํมาคจฺฉิ ปมุตฺตา ปุริสาทกา
นิทฺทํ^๖ ฝลีนสฺกณฺวี^๖ คตฺตสิญฺคํ อาลยฺ.

^๑ สฺ. ปญฺเญ อ. มญฺเญ^๒ อ. ยญฺเจ^๓ อ. ว^๔ อ. ฑหิ^๕ สฺ. ปติพฺพตฺตา สา อ. ปติพฺพตฺตา ยา^{๖-๖} ฉ., เท. นีฬํ ปฬินํ สกฺณวี อ. นีฬํ ปลินสฺกณฺวี

- [๒๙๑๗] สา ตตถ ปริเทเวสิ ราชปุตฺตี ยสฺสสินี
 สมพุลา อุตุมตฺตกา วเน นาถิ อปสฺสนฺตี.
- [๒๙๑๘] สมเณ พฺราหฺมเณ วเน สมปฺนฺนจฺรเณ อิเส
 ราชปุตฺตี อปสฺสนฺตี ตุมฺหฺมฺหิ สรณํ คตา.
- [๒๙๑๙] วเน สีเห จ พฺยคฺเช จ เย จ อญฺเณ วเน มิกา
 ราชปุตฺตี อปสฺสนฺตี ตุมฺหฺมฺหิ สรณํ คตา.
- [๒๙๒๐] ติณาลตานิ โอสฺชโย ปพฺพตานิ วนานิ จ
 ราชปุตฺตี อปสฺสนฺตี ตุมฺหฺมฺหิ สรณํ คตา.
- [๒๙๒๑] วเน อินฺทิวรีสามํ รตฺตินิกฺขตฺตมาสินี^๑
 ราชปุตฺตี อปสฺสนฺตี ตุมฺหฺมฺหิ สรณํ คตา.
- [๒๙๒๒] วเน ภาคิรีถิ คจฺจํ สวณฺตีณํ ปฏิกคหิ
 ราชปุตฺตี อปสฺสนฺตี ตุมฺหฺมฺหิ สรณํ คตา.
- [๒๙๒๓] วเน อหิ ปพฺพตราช (เสฏฺฐจฺ) หิมาวตํ สิลฺลจฺจยํ
 ราชปุตฺตี อปสฺสนฺตี ตุมฺหฺมฺหิ สรณํ คตา.
- [๒๙๒๔] อติสายํ วตาคจฺฉิ ราชปุตฺตี ยสฺสสินี
 เกน นุชฺช สมาคจฺฉิ^๒ โก เต ปิยตโร มยา.
- [๒๙๒๕] อิหํ ไชหํ ตทาไวจํ คหิตา เตน สตฺตุนา
 น เม อิหํ ตถา ทฺกฺขํ ยํ มํ ชาเทยฺย รทฺทโส
 ยญจ^๓ เม อยฺยปุตฺตสฺส มโน เหสฺสติ อญฺญถา.

- [๒๙๒๖] โจรินัน พหุพทุธิัน ยาสุ สจจัน สุกุลลภา
ถินัน ภาโว ทูราชาโน มจฺจนฺตเสวาทเก คตฺติ.
- [๒๙๒๗] ตถา มํ สจจัน ปาเลตุ ปาลยิสฺสติ เจ มมํ
ยถาหิ นากิชานามิ อญฺญํ ปิยตรํ ตยา
เอเตน สจฺจวชฺเชน พยาธิ เต วูปสมฺมตฺตุ.
- [๒๙๒๘] เย กุญฺชรา สุตฺตสตา อุพารา
รทฺชนฺติ รตฺติณฺทิวมฺยุตฺตาวุชา
ชนฺคฺคหฺนญจ สตานิ โสฬส
กถฺวิเช ปสฺสสิ ภาทฺเท สุตฺตโว.
- [๒๙๒๙] อลงฺกตาโย ปทุมุตฺตรตฺตจา
วิราคิตา ปสฺสติ หังคคฺคฺรา
ตาสํ สุณฺติวา มิตคฺคิตวาทิตํ^๑
นทานิ เม ตาต ตถา ยถา ปุเร.
- [๒๙๓๐] สุวณฺณสงฺกจฺจชฺรา สุวิคฺคหา
อลงฺกตา มานุสฺสียจฺจรูปฺมา
เสนฺปิยา^๒ ตาต อนินฺทิตฺตฺกิโย
ชตฺติยกญฺญา ปฏฺฐิลฺลภยฺนฺติ^๓ น.
- [๒๙๓๑] สเจ อหิ ตาต ตถา ยถา ปุเร
ปตฺตี ตมฺยุจฺฉาย^๔ ปุณา วเน ภเว
สมฺมานเย มํ น จ มํ วิมานเย
อิโตปิ เม ตาต ตโต วรํ ลียา.

^๑ อ. มิตคฺคิตวาทินัน^๒ อ. เสนุปิยา^๓ อ. ปฏฺฐิลลภยฺนฺติ^๔ อ. ปตฺติต อญฺฉาย

[๒๙๓๒]

ยมนุนปาเน วิปุลสมิ โอหิตะ
 นารี วิมฏจาภรณา อลงกตา
 สพพงคูปเตตา ปติโน จ^๑ อปปียา
 อวชฌ^๒ ตสสา มรณํ ตโต วรํ.

[๒๙๓๓]

อปิ เจ ทลิตุทา กปณา อนาฬิยา^๓
 กฏาทุตติยา^๔ ปติโน จ सा ปिया
 สพพงคูปเตตายปิ อปปียาย
 อยเมว เสยโย^๕ กปณาปิ ยา ปिया.

[๒๙๓๔]

สุทูลลภิตถิ ปุริสสส ยา หิตา
 ภตติตติยา ทูลลโก โย หิตโต จ
 หิตา จ เต สีลวดี [^๖] ภริยา
 ชนินท ฌมมํ จร สมพุลาย.

[๒๙๓๕]

สเจ ตูวํ วิปุเล ลทฐโกเค
 อิสสาวติณณา มรณํ อูเปสิ
 อหญจ เต ภทเท อีมา^๗ ราชกณณา^๘
 สพเพว^๙ เต วจนกรา ภวามาติ.

นวมํ สมพุลสาชาตกั.

^๑ อ. ว

^๓ ฉ.,เท.,อ. อนาฬิยา

^๕ หมดอายุ 12/06/2566
 ฉ.,เท.,อ. เสยยา

^{๗-๘} อ. อีมา จ กณณา

^๒ ฉ.,เท. อพชฌ อ. อาพชฌ

^๔ อ. กาลาทุตติยา

^๖ ฉ.,เท.,อ. จ

^๙ ฉ.,เท. สพเพ

๑๐. ภาณทุติยทุกชาตก^๑ (๕๒๐)

- [๒๙๓๖] “อปปมาโท อมตปท^๒ ปมาโท มจจุโน ปท
 อปปมตฺตา น มียนฺติ เย ปมตฺตา ยถา มตา.
- [๒๙๓๗] มทา ปมาโท ชาเยถ ปมาทา ชายเต ขโย
 ขยา ปโทสา^๓ ชายนฺติ มา มโท^๔ ภรตฺตสภ.
- [๒๙๓๘] พหุ หิ ขตฺติยา ชีนา อตฺถํ รฏฺฐํ ปมาทโน
 อโถปิ คามินो คามา อนาคารา^๕ อคาริน.
- [๒๙๓๙] ขตฺติยสฺส ปมตฺตสฺส รฏฺฐสฺมี รฏฺฐวฑฺฒน
 สพฺเพ โภคา วินสฺสนฺติ รณโย ตํ วุจฺจเต อมฺ.
- [๒๙๔๐] เนส ฐมโม มหาราช อติเวลํ ปมชฺชสิ
 อิทํ ผีตํ ชนปทํ โจรา วิทฺธสยนฺติ น.
- [๒๙๔๑] น เต ปฺตฺตา ภวิสฺสนฺติ น หิรณฺณํ น ธานิยํ
 รฏฺเฐ วิลุมฺปมานมฺหิ สพฺพโภเคหิ ชียยสิ.^๖
- [๒๙๔๒] สพฺพโภคปริชิตฺตํ^๗ ราชานํ วาปี^๘ ขตฺติยํ^๘
 ฌาติมิตฺตา สุหชฺชา จ น ตํ มณฺณนฺติ มนฺติยํ.^๙
- [๒๙๔๓] หตฺถาโรหา อนิกฺกจา รติกา ปตฺติการกา
 ตเมวมุปชีวนฺตา น ตํ มณฺณนฺติ มนฺติยํ.^๙

^๑ ฉ., เท. คณฺฐติยทุกชาตกํ อ. คณฺฐติยทุกชาตกํ^๓ ส. ขยา จ โทสา^๕ ฉ., เท. อนครา^๗ ฉ., เท. สพฺพโภคา ปริชิตฺตํ^๙ ฉ., เท. มานิยํ อ. ขตฺติยํ, เอมฺปริปิ.^๒ ส., อ. อมตปท^๔ ฉ., เท. ปมาโท^๖ อ. ชียสิ^{๘-๘} อ. จาปี ขตฺติย

- [๒๙๔๔] อสัวิหิตกมมนต์ พาลัม ทุมมนต์มุนตินัน
สิรี ชหติ ทุมเมธัม ชินณว อูรโค ตจัม.
- [๒๙๔๕] สุสัวิหิตกมมนต์ กาลุญจายี อดนุทิตัม
สพเพ โภคาภิวทณนติ คาโว สอสมามิว.
- [๒๙๔๖] อุปสสุตตี महाराज रघुजै चनपते जर
तदुถ तिसुवा ज सुतुवा ज ततो तं प्रविपचसि.
- [๒๙๔๗] เอว เวเทตุ ปญจาโล สงคามे सरम्पปีโต^๑
ยถาหมชช เวเทมิ กณญเกน สมปปีโต.
- [๒๙๔๘] ชินโน ทพพลจกขุสิ น รูปี สารุ ปสสสิ
กี ตตถ พุรหมทตตสส ยนตัม มคเคย^๒ กณญโก.
- [๒๙๔๙] พเหตถ^๓ พุรหมทตตสส โยหิ^๔ มคคสมิ^๕ พุราหมณ
อรกขिता ชานปทา อธมมพलिना हता.
- [๒๙๕๐] रतुतिमहि^๖ जोरा चातुति तिया चातुति दुनुतिया
रगुजसुमी गुणराजस^๗ पनु अधुमिโก चन.
- [๒๙๕๑] ऐताकिसे गये चाते^๘ गयगुणा तात^๙ मानवा
निलेनगानि गुपुपनति वने आहतव गणुगकि.
- [๒๙๕๒] गतासु नाम यं राजा पुरमहततो मरिसुसति
यसस रगुजसुमी चियनति^{๑๐} उपपतिगा^{๑๑} गुमारिका.

^๑ อ. सरम्पปีโต^๒ น.เท. โส 120 566^๓ อ. กุทราจส, เอวมุปริป.^๔ อ. ชียนติ^๕ อ. มคเคย^๖ อ. มคคสมิ^๗ ส.อ. ตาต^๘ อ. อุปปติกา^๙ อ. ปโหตุ^{๑๐} อ. รตติมहि, เอวมุปริป.^{๑๑} อ. ภาณจา ตาว

- [๒๙๕๓] ทพฺพภาสิตถฺยหิ เต ชมฺมิ อนตฺถปทโกวิทฺเต
 กุหิ ราชชา กุมารินํ ภตฺตาริ ปรีเยสตี.
- [๒๙๕๔] น เม ทพฺพภาสิตํ พุรหฺเม โกวิทตฺถปทา อหํ
 อรกฺขิตา ชานปทา อธมฺมพฺลินา หตา.
- [๒๙๕๕] รตฺติถฺยหิ โจรา ขาทนฺติ ทิวา ขาทนฺติ ตฺถนฺตียา
 รกฺขสฺมี กุญฺจราชสฺส พหุ อธมฺมิโก ชโน
 ทุชฺชิวะ ทพฺพภเร ทาเร กุโต ภตฺตา กุมาริยา.^๑
- [๒๙๕๖] เอวํ สยตฺถ ปญฺจาโล สงฺคาเม สตฺติยา หโต
 ยถายํ กปฺปเณ เสตี หโต ฆาเลน สาลิโย.
- [๒๙๕๗] อธมฺเมน ตฺวํ ชมฺม พุรหฺมทตฺตสฺส กุชฺฌสิ
 โย ตฺวํ สปฺสิ ราชานํ อปรชฺฌิตฺวาน อตฺตโน.^๒
- [๒๙๕๘] ธมฺเมน พุรหฺมทตฺตสฺส อหํ กุชฺฌามิ พุราหฺมณ
 อรกฺขิตา ชานปทา อธมฺมพฺลินา หตา.
- [๒๙๕๙] รตฺติถฺยหิ โจรา ขาทนฺติ ทิวา ขาทนฺติ ตฺถนฺตียา
 รกฺขสฺมี กุญฺจราชสฺส พหุ อธมฺมิโก ชโน.
- [๒๙๖๐] สา ญฺน ปุณฺ เร ปกฺกา วิกาเล ภตฺตมาหริ
 ภตฺตหารี อเปกฺขนฺโต หโต ฆาเลน สาลิโย.
- [๒๙๖๑] เอวํ หญฺญตฺถ ปญฺจาโล สงฺคาเม อสินา หโต^๓
 ยถาหฺมชฺช ปหโต ชีรญฺจ เม ปวตฺติตฺตํ.

- [๒๙๖๒] ยัม ปสฺ ขีรํ จทุเทติ ปสฺ^๑ ผาลํ วิหีสติ^๑
 กิ ตตฺถ พุรหมทตฺตสฺส ยัม โน ครหเต^๒ ภวํ.
- [๒๙๖๓] คารยฺโห พุรหฺเม ปญฺจาโล พุรหมทตฺตสฺส ราชนิ
 อรกฺขิตา ชานปทา อธมฺมพฺลิษา หตา.
- [๒๙๖๔] รตฺติณฺหิ โจรา ขาทนฺติ ทิวา ขาทนฺติ ตฺถนฺทียา
 รฏฺฐสฺมี กฺฏฺฐราชสฺส พหุ อธมฺมิโก ชโน.
- [๒๙๖๕] จณฺหา อากทฺธนา^๓ คาวี ยัม ปุเร น ทฺวามเส
 ตํทานิ อชฺช โทหาม ขีรกาเมหฺอุปทฺตทา.
- [๒๙๖๖] เอวํ กนฺทตฺถ ปญฺจาโล วิมฺตโต^๔ วิปฺปสฺสฺกขตฺถ
 ยถายํ กปฺภา คาวี วิมฺตตา^๕ ปรีชาวติ.
- [๒๙๖๗] ยัม ปสฺ ปสฺสฺपालสฺส สมฺภเมยฺย^๖ รเวยฺย วา
 โกนีธ อปฺราตฺตติ พุรหมทตฺตสฺส ราชนิ.
- [๒๙๖๘] อปฺราโธ มหาพุรหฺเม พุรหมทตฺตสฺส ราชนิ
 อรกฺขิตา ชานปทา อธมฺมพฺลิษา หตา.
- [๒๙๖๙] รตฺติณฺหิ โจรา ขาทนฺติ ทิวา ขาทนฺติ ตฺถนฺทียา
 รฏฺฐสฺมี กฺฏฺฐราชสฺส พหุ อธมฺมิโก ชโน
 กถํ โน อสิโกสฺตถา ขีรปา หณฺณเต ปชา.
- [๒๙๗๐] เอวํ ขชฺชตฺถ ปญฺจาโล หโต ยฺยทฺเช สปฺตฺตโก
 ยถาหฺมชฺช ขชฺชามิ คามิเกหิ^๗ อรณฺณโช.

^{๑-๑} ส. ปสฺสฺपालญจ หีสติ จ., เท. ปสฺสฺपाल วิหีสติ อ. ปสฺ ผาลญจ หีสติ

^๒ อ. ครหโต

^๔ จ., เท., อ. วิปฺตโต

^๖ ส., อ. ปพฺภเมยฺย

^๓ จ., เท. อฏฺฐนกา อ. อฏฺฐน

^๕ จ., เท., อ. วิปฺตตา

^๗ ส., อ. คามเกหิ

[๒๙๗๑] น สพฺพญฺเตสุ วิเชนฺติ รกฺขํ
 ราชานํ มนุญฺก มนุสฺสโลเก
 เนตฺตาวตา ราชา อธฺมจารี
 ยํ ตาทิสํ ชีวฺมเทยฺยุ ธงฺกา.

[๒๙๗๒] อธฺมรूपํ วัต พุรฺหมจารี
 อนุปฺปิยํ ภาสสิ ขตฺติยสฺส
 วิรูปฺมานาย ปุณฺณปฺปชาเย
 ปุเชสิ ราชํ ปรมปฺปวาที.^๑

[๒๙๗๓] สเจ อิทํ^๒ พุรฺหฺเม สุรชฺชกํ ลียา
 ฆิตํ รกฺขจํ มุทิตํ วิปฺปสนฺนํ
 ภูตฺวา พลี อคฺคปิณฺฑทญฺจ กากา
 น มาทิสํ ชีวฺมเทยฺยุ ธงฺกาติ.

ทสมํ ภณฺตุติณฺฑทุกชาตกํ.

ทีสตินิปาโต นิฏฺฐิตो.

ตสฺสุทฺธานํ

กีนฺทกฺกมฺภายทฺทิสจทฺทนต์
 อถ ปณฺทิตสมฺภาวสีรกปิ
 ทกรกฺขสปณฺฑรนาควโร
 อถ สมฺพุลติณฺฑทุกเทวสุโตติ.

๑๗. จตุตาฬีสนิปาโต

๑. เตสกุณชาตก (๕๒๑)

[๒๙๗๔]	“เวสฺสนนฺตรนฺตํ ปุจฺฉามิ รชฺชํ กาเรตุกาเมน	สกุณ ภาททมตฺถ เต กีสฺส กิจฺจํ กตํ วรี.
[๒๙๗๕]	จิรสฺสํ วต มํ ตาโต ปมตฺโต อปฺปมตฺตํ มํ	กํโส พาราณสีคฺคโห ปีตา ปุตฺตํ อโฆทยิ. ^๑
[๒๙๗๖]	ปจฺเมเนว วิตถิ ตโต กิจฺจานิ กาเรยฺย	โกธํ หาสํ นิวารเย ตํ วตํ อาหุ ขตฺติย.
[๒๙๗๗]	ยํ ตวํ ตาต ตเป กมฺม ^๒ รตฺโต ทฺวฺจ จ ยํ กยิรา	ปุพฺเพ กตมสฺสยํ น ตํ กยิรา ตโต ปุณ. ^๓
[๒๙๗๘]	ขตฺติยสฺส ปมตฺตสฺส สพฺเพ โภคา วินสฺสนฺติ	รฏฺฐสฺมี รฏฺฐจวฑฺฒน รณฺโฆ ตํ วุจฺจเต อหํ.
[๒๙๗๙]	สิริ ^๔ จ ตาต ลกฺขี จ ^๕ อฺภูจฺฉาเน วีริเย โปเส	ปุจฺฉิตา เอตทพฺรหฺม รมาหํ ^๕ อนุสฺสุยเก. ^๕
[๒๙๘๐]	อฺสุสฺสุยเก ^๖ ทฺวฺหเย กาพกณฺเณ มหาราช	ปริเส กมฺมทฺสสเก รมติ จกฺกภณฺชนิ.
[๒๙๘๑]	โส ตวํ สพฺเพสฺส ^๗ สฺสทโย อลกฺขี นฺนท มหาราช	สพฺเพสฺส รกฺขีโต ภว ลกฺขยา ภว นิเวสนํ.

^๑ “ตโปธยิตฺติปิ ปาโจ.

^๓ อ. ป. ๐๖/๒๕๖๖

^{๕-๕} ฉ., เท., อ. รมาหํ อนุสฺสุยเก

^๗ ฉ., เท. สพฺเพสฺส

^๒ ฉ., เท. ตไปกมฺม

^{๔-๔} ฉ., เท. สิรี ตาต อลกฺขี จ

^๖ ฉ., เท. อฺสุยเก

- [๒๕๘๒] สลกขี^๑ ฐิติสมปนโน^๒ ปุริโส หิ มหคโต
อมิตตานัน กาสิปติ มุลล อคคณจ ฉินฺทติ.
- [๒๕๘๓] สกโกปิ หิ ภูตปติ อญฺจาเน นปฺปมชฺชติ
ส กลยาเณ ฐิตี กตฺวา อญฺจาเน กุรุเต มโน.
- [๒๕๘๔] คนฺธพฺพา ปิตโร เทวาทา สาชฺชวา^๓ โหนฺติ ตาทิโน
อญฺจหโต^๔ อปฺปมชฺชโต อนฺตฺยจฺจนฺติ เทวตา.
- [๒๕๘๕] โส อปฺปมตฺโต อุกฺกุโธ^๕ ตาต กิจฺจานิ การย^๕
วายมสฺส สกฺกิเจสฺส^๖ นาลโส วิเนตเต สุข^๖.
- [๒๕๘๖] ตตฺถเณ เต วตฺตปทา เอสาว^๗ อนุสาสนี
อลํ มิตฺเต สุขาเปตฺตุ อมิตฺตานัน ทุขาย^๘ จ.
- [๒๕๘๗] สกฺขิ ตฺว^๙ กุณฺฑลฺลนิ
รชฺช กาทฺตกาเมน มณฺณสิ ขตฺตพฺนฺธฺน^{๑๐}
 กิสุ กิจฺจํ กตํ วร^{๑๑}.
- [๒๕๘๘] เทวาทา ตาต ปทกานิ ยตฺถ^{๑๒} สพฺพํ ปติฏฺฐิตํ
อลทฺทสฺส จ โย ลาโภ ลทฺทสฺส จานฺรฺกขนา.^{๑๓}
- [๒๕๘๙] อมจฺเจ ตาต ชานาหิ ธีเร อตฺถสฺส โกวิทฺเต
อนกฺขาภิตเว ตาต อโสณฺเต อวินาสเก.
- [๒๕๙๐] โย จ ตํ ตาต รกฺขเยย
สุโตว รถํ สงฺคณฺเห ธนํ ยณฺเจว เต สียา
 โส เต กิจฺจานิ การเย.

^๑ สฺยา.,ฉ.,เท. สลกขีฐิติสมปนโน^๒ อ. สมชฺชา^๓ อญฺจาหโต^๔ อ. อุกฺกุโธ^๕ อ. การเย^๖ ฉ.,เท.,อ. จ กิจฺเจสฺส^๗ อ. จ^๘ อ. ทุขาย จ^๙ ฉ.,เท. สกฺขิสฺส ตฺว อ. สกฺขี^{๑๐} อ. ขตฺตยพฺนฺธฺน^{๑๑} อ. เยส^{๑๒} ฉ.,เท. จานฺรฺกขนา อ. จสทโท น ทิสฺสตี.

- [๒๙๙๑] สฺสงฺกหิตนฺตชโน สยํ วิตตํ^๑ อเวกฺขิย
 นิธิมฺจ อิทฺทานมฺจ น กเร ปรปตฺติยา.
- [๒๙๙๒] สยํ อายํ วยํ ชณฺญา สยํ ชณฺญา กตาทถํ
 นิคฺคณฺเห นิคฺคหารหํ ปคฺคณฺเห ปคฺคหารหํ.
- [๒๙๙๓] สยํ ชานปทํ อตถํ อนุสาส รณฺสภ
 มา เต อธมฺมิกา ยุตฺตา ธนํ รณฺจยฺจ นาสยํ.
- [๒๙๙๔] มา จ เวเคน กิจฺจานิ กาวเรสิ^๒ การเยสิ วา
 เวคสา หิ กตํ กมมํ มนุโท ปจฺจณฺตปฺปติ.
- [๒๙๙๕] มา เต อธิสเร^๓ มฺจฺจ^๓ สุพาทุหฺมธิกโกปิตํ^๔
 โกธสา หิ พหุ ผิตา^๕ กุลา อกุลตํ คตา.
- [๒๙๙๖] มา ตาต อิสฺสโรมฺหิตี อนตฺถาย ปตารยิ
 อิตฺถินํ ปุริสานมฺจ มา เต อาสิ ทุกฺขุทฺโร.
- [๒๙๙๗] อเปตโลมฺหํสฺส รณฺโฆ กามานุสาริโน
 สพฺเพ โภคา วินสฺสนฺติ รณฺโฆ ตํ วุจฺจเต อมฺ.
- [๒๙๙๘] ตตฺถเว เต วตฺตปทา เอสาว^๖ อนุสาสนํ
 ทกฺขสฺสุทฺธานิ ปุณฺณกโร อโสณฺโท อวินาสโก
 สีลวสฺสุ มหาราช ทุสฺสีโล วินิปาติโก.^๗

^๑ อ. จิตตํ^{๓-๓} จ., เท., อธิสเร มฺจฺจ อ. อธิสเร มฺจฺจ^๕ อ. ปิตา^๗ อ. วินิปาติโก^๒ จ., เท. กโรสิ^๔ จ., เท., อ. สุพาทุหฺมธิกโกปิตํ^๖ อ. จ

- [๒๙๙๙] อปฺจุฉิมฺหา^๑ โกสิยโคตฺตัม^๑ กุณฺทลีนี ตเถว จ
 ชมฺพุทฺถ ตวฺทานิ วเทหิ พลันํ พลมุตฺตมํ.
- [๓๐๐๐] พลํ ปณฺจวิธํ โลเก ปุริสสฺสมี มหคฺคเต
 ตตฺถ พาทุพฺพลํ นาม จริมํ วุจฺจเต พลํ.
- [๓๐๐๑] โภคผลณฺจ ทิฆมาวฺ อมจฺจผลณฺจ ทิฆมาวฺ
 ทุตฺติยํ วุจฺจเต พลํ ตตฺติยํ วุจฺจเต พลํ.
- [๓๐๐๒] อภิชจฺจผลณฺจเวจฺยํ ยานิ เจตานิ สพฺพพานิ
 ตํ จตฺตตฺถํ อสํสยํ อธิคฺคณฺหาติ ปณฺทิตฺโต.
- [๓๐๐๓] ตํ พลันํ พลํ เสฏฺฐํ ปณฺณวาทเลนฺนปตฺถทฺโร
 อคฺคํ ปณฺณวาทลํ วรํ^๒ อตฺถํ วินฺทติ ปณฺทิตฺโต.
- [๓๐๐๔] อปิ เจ ลภติ มนุสฺสํ อกามสฺส ปสฺยหํ วา
 ฆิํ ฆณฺณมุตฺตมํ อณฺโณ ตํ ปฏิปชฺชติ.
- [๓๐๐๕] อภิชฺชาโตปิ เจ โหติ ทฺวปฺปณฺโณ หิ กาสิปฺติ
 รชฺชํ ลทฺธานํ ชตฺติโย สพฺพเพณปิ น ชีวติ.
- [๓๐๐๖] ปณฺณวาทํ สุตฺตวินฺจจฺฉินํ^๓ ปณฺณวาทสฺสทฺโต นโร อธิ
 ปณฺณวาท (กิตฺติ) สิลอกวาทฺธนํ (อปิ) ทฺวเข สุขานิ วินฺทติ.
- [๓๐๐๗] ปณฺณวาทํ โข อสฺสสฺสํ พหุสฺสํ อนาถมม
 น โกจิ อธิจฺจติ ชมฺมฏฺฐํ อวินฺพุทฺธํ^๔.
- [๓๐๐๘] โย^๕ จ ชมฺมวิภวฺคณฺณ^๕ กาลุญฺจายี อตฺนทฺติโต
 อณฺุฏฺฐหติ กาเลนํ กมฺมผลํ ตสฺส อิชฺฌติ.

^๑ ฉ., เท., 12 อปฺจุฉิมฺหา โกสิยโคตฺตัม อ. อปฺจุฉิมฺหาปิ โกสิกํ

^๒ ฉ., เท., อ. พลํ

^{๓-๓} ฉ., เท. ปณฺณวาท สุตฺต วินฺจจฺฉินํ

^๔ ฉ., เท., อ. อวินฺพุทฺธํ

^{๕-๕} อ. โย ชมฺมณฺจ วิภวคณฺณ

- [๓๐๐๙] อนายตนสีลสฺส^๑ อนายตนเสวิน^๑
 น นิพพินฺทียการิสฺส สมุมทตฺถเ วิปจฺจติ.
- [๓๐๑๐] อชฺฌตตมฺจ ปยุตฺตสฺส ตถายตนเสวิน^๑
 อนิพพินฺทียการิสฺส สมุมทตฺถเ วิปจฺจติ.
- [๓๐๑๑] โยคปฺปโยคสงฺขาตํ สมฺภตสฺसानุรุขํ
 ตานิ ตวํ ตาต เสวสฺส มา อกมฺมา ย รนฺธยิ
 อกมฺมุนา^๒ หิ ทุมฺเมโธ นพาคารํว สีหติ.
- [๓๐๑๒] ธมฺมญฺจร มหาราช มาตาปิตุสฺ ขตฺติย
 อิธ ธมฺมญฺจริตฺวาน ราช สคฺคํ คมิสฺสสฺสิ.
- [๓๐๑๓] ธมฺมญฺจร มหาราช ปุตฺตทาเรสฺ ขตฺติย
 อิธ ธมฺมญฺจริตฺวาน ราช สคฺคํ คมิสฺสสฺสิ.
- [๓๐๑๔] ธมฺมญฺจร มหาราช มิตฺตามจฺเจสฺ ขตฺติย
 อิธ ธมฺมญฺจริตฺวาน ราช สคฺคํ คมิสฺสสฺสิ.
- [๓๐๑๕] ธมฺมญฺจ มหาราช วาทเนสฺ พเลสฺ จ
 อิธ ธมฺมญฺจริตฺวาน ราช สคฺคํ คมิสฺสสฺสิ.
- [๓๐๑๖] ธมฺมญฺจร มหาราช คามेสฺ นิคเมสฺ จ
 อิธ ธมฺมญฺจริตฺวาน ราช สคฺคํ คมิสฺสสฺสิ.
- [๓๐๑๗] ธมฺมญฺจร มหาราช รณฺเญสฺ ชนปฺเทสฺ จ
 อิธ ธมฺมญฺจริตฺวาน ราช สคฺคํ คมิสฺสสฺสิ.
- [๓๐๑๘] ธมฺมญฺจร มหาราช สมณเ พฺรหฺมณฺเสฺ จ
 อิธ ธมฺมญฺจริตฺวาน ราช สคฺคํ คมิสฺสสฺสิ.

^๑ อ. นานายตนสีลสฺส นานายตนเสวิน
^๒ อ. อกมฺมา

- [๓๐๑๙] ฌมฺมญฺจร มหาราช มิคปกุขีสุ ขตฺติย
อิธ ฌมฺมญฺจริตฺวาน ราช สคฺคํ คมิสฺสสฺสิ.
- [๓๐๒๐] ฌมฺมญฺจร มหาราช ฌมฺโม จิณฺโณ สุขาวโ
อิธ ฌมฺมญฺจริตฺวาน ราช สคฺคํ คมิสฺสสฺสิ.
- [๓๐๒๑] ฌมฺมญฺจร มหาราช อินฺทหา^๑ เทวา สพฺรหฺมกา
สุจฺฉินฺณเณน ทิวั ปตฺตา มา ฌมฺมํ ราช ปามโท.^๒
- [๓๐๒๒] ตตฺถเภา^๓ เต วตฺตปทา เอสาว^๔ อนุสาสนี
สปปญฺญเสวี^๕ กลฺยาณี สมตฺตํ สาม ตํ วิหฺตุติ.

ปจฺมํ เตสฺสกุณฺชาตกํ.

๒. สรณฺกชาตกํ (๕๒๒)

- [๓๐๒๓] “อลงฺกตา กุณฺฑลฺลิโน สุวตฺถา
เวฬุริยมุตฺตาทรรุขคฺคพฺพธา^๖
รเถสฺสา ติฏฺฐจถ เก นฺตุ ตุมฺहे
กถํ โว ชานนฺติ มนุสฺสโลเก.
- [๓๐๒๔] อหฺมญฺจโก ภีมรโธ ปนายํ
กาลิงฺคราชา ปน อุกฺคโตยํ
สุสญฺญตานํ อีสึนํ^๗ ทสฺสนาย
อิธาคตา ปุจฺฉิตาเยมฺห ปญฺเห.

^๑ ฉ., เท. สอินฺทหา อี. อินฺโท

^๒ อี. ปมาโท

^๓ อี. มตฺตเตเวเต

^๔ อี. จ

^๕ ฉ., เท. สปปญฺญเสวี อี. สปปญฺญเย เสวี

^๖ อี. -พพฺธา

^๗ อี. สุสญฺญตานิสฺสึนํ

- [๓๐๒๕] เวหายส^๑ ติฏฐสิ^๑ อนตฺตลิกฺขะ
 ปถทุรุโน ปณฺณรเสว จนฺโท
 ปุจฺฉามิ ตํ ยกฺข มหानุภาว^๒
 กถนฺตํ ชานนฺติ มนุสฺสโลเก.
- [๓๐๒๖] ยมาหุ เทเวสุ สุขมปตฺติ
 มจฺวาติ ตํ อาหุ มนุสฺสโลเก
 ส เทวราชา อิทมชฺช ปตฺโต
 สฺสณฺณตानํ อีสินํ ทสฺสนาย.
- [๓๐๒๗] ทูเร สุตา โน อิสโย สมากตา
 มหิทฺธิกา อิทฺธิคุณฺนุปปนฺนา
 วนฺทามิ เต อยิเร ปสนฺนจิตฺโต
 เย ชีวโลเกตถ มนุสฺสเสฏฺฐา.
- [๓๐๒๘] คนฺโธ อีสินํ จิรทกฺขิตานํ^๓
 กายา จุโต คจฺจติ มาลุเตน
 อิตโต ปฏฺิกกมฺม^๔ สหสฺสเนตฺต
 คนฺโธ อีสินํ อสุจิ เทวราช.
- [๓๐๒๙] คนฺโธ อีสินํ จิรทกฺขิตานํ
 กายา จุโต คจฺจตุ มาลุเตน
 วิจิตฺรปฺปผํ สุรภีว มาลํ
 คนฺธญฺจ เอตํ ปฏฺิกกขาม ภนฺเต
 นเหตถ เทวา ปฏฺิกกุลสณฺณิน.

- [๓๐๓๐] ปุรินฺทโท ภูตปตี ยสฺสสี
 เทวานมินฺโท [°] มฆวา สุขุมปติ
 ส เทวราชา อสุร(คณ)ปฺปมทฺทโน
 โอกาสมากงฺขติ ปญฺห ปุจฺฉิตฺตํ.
- [๓๐๓๑] โก เนวิเมสํ อิธ ปณฺหิตานํ
 ปญฺเห ปุญฺโจ นิปุณฺเ พุยากริสฺสติ
 ตินฺณณฺจ รณฺณํ มนุชาธิปานํ
 เทวานมินฺทสฺส จ วาสวสฺส.
- [๓๐๓๒] อยํ อีสิ สรณฺโค ตปสฺสี
 ยโต ชาโต วิรโต เมถุนสฺมา
 อาเจรปฺตโต^๒ สุวินิตฺฐโป
 โส เตสํ ปญฺหานิ วิทยากริสฺสติ.
- [๓๐๓๓] โกณฑณฺณ ปญฺหานิ วิทยาโรหิ
 ยาจนฺติ ตํ อีสโย สาธุรฺปา
 โกณฑณฺณ เอโส มนุเชสฺสุ ฐมฺโม
 ยํ วุฑฺฒมากจฺฉติ เอส ภาโร.
- [๓๐๓๔] กตาวกาสา ปุจฺฉนฺตุ โภณโต
 ยงฺกิญฺจิ ปญฺหํ มนฺสาภิปตฺถิตํ
 อหํ หิ ตํ ตํ โว วิทยากริสฺส
 ญตฺวา สยํ โลกมิมํ ปรณฺจ.
- [๓๐๓๕] ตโต จ มฆวา สกฺโก อตฺถทสฺสี ปุรินฺทโท
 อปุจฺฉิ ปจฺมํ ปญฺหํ ยญฺจาสิ อภิปตฺถิตํ.

หมดอายุ 12/06/2566

[๓๐๓๖] กิสุ วรุตวา น กทาจิ โสจติ
 กิสุปปหานัน อิสโย วณฺณยณฺติ
 กสิสฺส วุตตํ ผรุสํ ขเมถ
 อกฺขาหิ เม โกณฺทณฺณ เอตมตฺถํ.

[๓๐๓๗] โกธํ วรุตวา น กทาจิ โสจติ
 มกฺขปปหานัน อิสโย วณฺณยณฺติ
 สพฺเพสํ วุตตํ ผรุสํ ขเมถ
 เอตํ ขนฺตี อุตฺตมมาหุ สนฺโต.

[๓๐๓๘] สกฺกา^๑ อุภินฺนํ วจฺนํ ติตฺติกฺขิตฺตํ
 สทิสฺสฺส วา เสฏฺฐจตรสฺส^๒ วาปิ
 กถํ ญํ หีนสฺส วโจ ขเมถ
 อกฺขาหิ เม โกณฺทณฺณ เอตมตฺถํ.

[๓๐๓๙] ภยา หิ เสฏฺฐจสฺส วโจ ขเมถ
 สारมฺภเหตฺว ปน สาทิสฺสฺส
 โย จิธ หีนสฺส วโจ ขเมถ
 เอตํ ขนฺตี อุตฺตมมาหุ สนฺโต.

[๓๐๔๐] กถํ วิชณฺณา จตฺตมญฺจรูป^๓
 เสฏฺฐจํ สริกฺขํ อถวาปิ หีนํ
 วิรูปฺปฺรฺเปน จรณฺติ สนฺโต
 ตสฺมา หิ สพฺเพส วโจ ขเมถ.

[๓๐๔๑] น เหนตมตฺถํ มหตฺตีปิ เสนา
 สราชิกา ยฺยชฺฌมานา ลภเถ

ยํ ขนฺติมา สปุริโส ลเภถ
ขนฺติพลสฺสฺสปสมนฺติ เวรา.

[๓๐๔๒]

สุภาสิตนฺเต อนฺโมทียาน
อณฺณนํ ปุจฺฉามิ ตทิงฺฆ พุรุหิ
ยถา อหฺมํ ทณฺฑกํ นาลิกิโร^๑
อถชฺชโน กลาพุ จาปิ ราชา
เตสํ คตฺติ พุรุหิ สุปาปกมฺมิมํ
กตฺถูปปนฺนา อีสํ วิเหจกา.

[๓๐๔๓]

กีสํ^๒ หิ วจฺจํ อวกรีย^๔ ทณฺฑกํ
อุจฺฉินฺนํมฺโโล สชโน สรณฺโจ
กุกฺกุลนาเม^๕ นิริยมฺหิ ปจฺจติ
ตสฺส ผุสฺสลิํคา นิปตฺนติ^๖ กาเย.

[๓๐๔๔]

โย สณฺณเต ปพฺพชิตฺเต อเหจยิ^๗
ธมฺมํ ภณฺณเต สมณฺเ อทฺทสเก
ตํ นาลิกิโร^๘ สุนฺขา ปฺรตฺถ
สงฺกมฺม ขาทนฺติ วิฆนฺทมานํ.

[๓๐๔๕]

อถชฺชโน นิริเย สตฺติสฺสฺส
อวฺสิโร ปติโต อทฺทปาโท^๙

^๑ ฉ., เท. อหฺมํ^๒ อ. กิสมฺปิ^๔ ฉ., เท. อหฺมํ กุกฺกุลนาเม อ. กุกฺกุลนาเม^๕ อ. อวณฺจสิ^๖ ฉ., เท. อทฺทปาโท อ. อทฺทปาโท^๗ ฉ., เท. นาลิกิโร อ. นาลิกิโร^๘ ฉ., เท., อ. อวกรีย^๙ ฉ., เท. ผุสฺสลิํคา นิปตฺนติ อ. ผุสฺสลิํคา นิปตฺนติ^{๑๐} ฉ., เท. นาลิกิโร อ. นาลิกิโร

องคীরสํ โคตมํ เหจยิตฺวา
ขณฺที ตปสฺสี จิรพฺรหฺมจารี.

[๓๐๔๖] โย ขณฺทโส ปพฺพชิตํ อเฉทยิ
ขณฺที วทนต์ํ สมณํ อทฺฐกํ
กลาฬวีจี อุปฺปชฺช ปจฺจติ
มหาปตาป^๑ กฏฺฏกํ ภยानกํ.

[๓๐๔๗] เอตานิ สุตฺวา นิรยานิ ปณฺทิตโต
อณฺณานิ ปาปิฏฺจตรานิ เจตถ
ธมฺมณฺจเร สมณพฺรหฺมณฺเสสุ
เอวํกโร สคฺคมฺุเปติ จานํ.

[๓๐๔๘] สุภาสิตนฺเต อนฺุโมทียาน
อณฺณนฺตํ ปุจฺฉามิ ตทิงฺฆ พฺรุหิ
กถํวิธํ สีลวณฺตํ วทนต์ิ
กถํวิธํ ปณฺณวณฺตํ^๒ วทนต์ิ
กถํวิธํ สปฺปฺริสํ วทนต์ิ
กถํวิธํ โน สีริ โน ชหาติ.

[๓๐๔๙] กาเยน วาจา ย จ โยธ^๓ สณฺณโต
มนสา จ กิณฺณจิ น กโรติ ปาปํ
น อตฺตเหตุ อลิกํ ภณฺนาติ^๔
ตถาวิธํ สีลวณฺตํ วทนต์ิ.

- [๓๐๕๐] คมฺภีรปญฺหํ มนฺสาภิจินฺตยํ^๑
 นจฺจาหิตํ กมฺม กโรติ ลุฑฺทํ
 กาลาคตํ^๒ อตฺถปทํ น ริญฺจติ
 ตถาวริํ ปญฺณวณฺตํ วทนฺติ.
- [๓๐๕๑] โย เว กตญฺญู กตเวทิ ธีโร
 กลฺยาณมิตฺโต ทพฺพภตฺติ จ โหติ
 ทุกฺขิตสฺส^๓ สกฺกจฺจ กโรติ กิจฺจํ
 ตถาวริํ สปฺปริสํ วทนฺติ.
- [๓๐๕๒] เอเตหิ สพฺเพหิ คฺกุณฺเฬเปโต
 สทฺโธ มฺหุ^๔ สํวิภาตี วทญฺญู
 สงฺคาหกํ สขิลํ สณฺหวํ
 ตถาวริํ โน สิริ โน ชหาติ.
- [๓๐๕๓] สุภาสิตนฺเต อนฺโมทียาน
 อญฺญนฺตํ ปุจฺฉามิ ตทิงฺฆ พุรฺุหิ
 สีลํ สิริญฺจาปิ สตยฺจ ฐมฺม^๕
 ปญฺณญจ กํ เสฏฺฐจตรํ วทนฺติ.
- [๓๐๕๔] ปญฺญา หิ เสฏฺฐจา กุสลา วทนฺติ
 นกฺขตฺตราชาริว ตารกานํ
 สีลํ สิริ จาปิ สตยฺจ ฐมฺโม^๖
 อนฺวายิกา ปญฺณวโต ภวณฺติ.

^๑ ส. มนสา วิจินฺตยํ
 หมายเหตุ 12/06/2566

^๓ ฉ., เท., อ. ทุกฺขิตสฺส

^๕ อ. ฐมฺมา

^๒ อ. กาลาภตํ

^๔ ฉ., เท., อ. มฺหุ

^๖ อ. ฐมฺมา

- [๓๐๕๕] สุภาสิตนุเต อนุโมทียาน
อณฺณนํ ตํ ปุจฺฉามิ ตทฺธิงฺฆ พุรุหิ
กถฺกโร กิณฺติกโร กิมาจฺร
กี เสวมาโน ลภตฺธิธ ปณฺณํ
ปณฺณายทานิปปปฏิปทํ^๑ วเทหิ
กถฺกโร ปณฺณวา โหติ มจฺโจ.
- [๓๐๕๖] เสเวถ พุทฺธเช^๒ นิปุณฺเณ พหุสฺสสุเต
อุคฺคาคหโก^๓ จปฺปปริปุจฺฉโก สียา
สุณฺณยฺย สกฺกจฺจ สุภาสิตานิ
เอวํกโร ปณฺณวา โหติ มจฺโจ.
- [๓๐๕๗] ส ปณฺณวา กามคฺคณฺเ อเวกฺขติ
อนิจฺจโต ทฺวักขโต โรคฺคโต จ
เอวํวิปสฺสี ปชฺหาติ จนนํ
ทฺวักขสฺสุ กามสฺสุ มหพฺภายสฺสุ.
- [๓๐๕๘] ส วิตราคโค ส วิเนยฺย^๔ โทสํ
เมตฺตจิตฺตํ^๕ ภาเวยฺย^๕ อปฺปมาณํ
สพฺเพสฺสุ ญฺเฏสฺสุ นิธาย ทณฺฑํ
อนินฺทิตโต พุรฺหมมฺมเปติ จานํ.
- [๓๐๕๙] มหิตฺธิยํ^๖ อาคมนํ อโหสิ
ตวมฺมจก^๗ ภิมฺรตฺตสฺส จาปิ

^๑ ฉ.,เท. ปณฺณาย ทานิปปปฏิป

^๓ อ. อุคฺคาคหโก วา

หมตอายุ 13/06/2566

^๕ ฉ.,เท.,อ. เมตฺตํ จิตฺตํ ภาวเย

^๗ ฉ.,เท.,อ. ตวมฺมจกา

^๒ ฉ.,เท. วุทฺธเช อ. วุทฺธ

^๔ ฉ.,เท.,อ. ปวิเนยฺย

^๖ ฉ.,เท. มหิตฺธิยํ

[๓๐๖๐] กาลิงคราชสุล จ อุกคตสุล
สพฺเพส^๑ โว กามราโค ปหีนโน.

[๓๐๖๑] เอวเมตํ ปรจิตตเวทิ
สพฺเพส โน กามราโค ปหีนโน
กโรหิ โอกาสมนุคฺคหยา
ยถา คตินฺเต อภิสมฺภเวม.

[๓๐๖๒] กโรมิ^๒ โอกาสมนุคฺคหยา
ตถาหิ โว กามราโค ปหีนโน
ผราถ กายํ วิปฺลยา ปิตฺติยา
ยถา คตฺติ เม อภิสมฺภเวถ.

[๓๐๖๓] สพฺพํ กริสฺสาม ตวานุสาสนี
ยํ ยํ ตุวํ วกฺขสิ ภูริปณฺณ
ผราม กายํ วิปฺลยา ปิตฺติยา
ยถา คตินฺเต อภิสมฺภเวม.

[๓๐๖๔] กตาย^๓ วจฺจสุล กิสฺสุล ปุชา
คจฺจนฺตุ โภณโต อิสฺโย สาธุรูปา
ณฺนาเน รตา โหถ^๔ สทา สมาหิตา
เอสา รตฺติ ปพฺพชิตสุล เสฏฺฐจา.

[๓๐๖๕] สุตฺวาน คาถา ปรมตฺถสญฺหิตา
สุภาสิตา อีสินา ปณฺทิตฺเตน

เต เวทชาตา อนุโมทมานา
 ปกุกามุ เทวา เทวปุริ ยสสสินโน.

[๓๐๖๕] คาทา อีมา อตถวดี สุปุญฺชนา
 สุภาสิตา อีสินา ปณฺทิติน
 โย โกจิมา อฏฺฐิกิตฺวา สุณฺเอย
 ลเภถ ปุพฺพาปริยํ วิเสสํ
 ลทฺธาน ปุพฺพาปริยํ วิเสสํ
 อทฺสสนํ มจฺจุราชสฺส คจฺजे.

[๓๐๖๖] สาลิสฺสโร^๑ สารีปฺตโต เมณฺฑิสฺสโร จ กสฺสโป
 ปพฺพโต อนุรฺรทฺโธ จ กจฺจายโน จ เทวิโล.^๒

[๓๐๖๗] อนุสฺสโส จ อานนฺโท กีสวจฺโณ จ โกลิโต
 นารโท^๓ อุทายี เถโร^๔ ปริสา พุทฺธปริสา
 สรณฺโโค โพธิสฺสโต^๕ เอวํ ธาเรถ ชาตกนฺตติ.^๖

ทุติยํ สรณฺกชาตกั.

๓. อลัมพุสาชาตกั (๕๒๓)

[๓๐๖๘] “อถาพฺรวิ^๑ พฺรหา อินฺโท วตฺตรญฺ ชยตํ ปิตา
 เทวกณฺโณ ปราเมตฺวา สุทฺธมฺมายํ อลัมพฺส.

[๓๐๖๙] มิสฺสเส เทวา ตํ ยาจนฺติ ตาวดีสา สอินฺทกา
 อีสิปโลภิกะ^๒ คจฺฉ อีสิสฺงคํ อลัมพฺเส.

^{๑-๑} ส. อีเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

หมตอายุ 12/06/2566

^{๓-๓} ส. นารโท ปุณฺโณ มนฺตานีปฺตโต

^๔ ฉ., เท. อถ พฺรวิ

^๒ ฉ., เท., อ. เทวโล

^๕ ฉ., เท. โลกนาโ

^๖ ฉ., เท. อีสิปโลภเน อ. อีสี ปโลภิกะ, เอวมฺปฺริ.

- [๓๐๗๐] ปุรายิ อมเห นาจเจติ^๑ วตวา^๒ พุทธมจริยวา
นิพพานาภิตโต พุทฺโธ^๓ ตสฺส มคฺคานิ อาวร.^๔
- [๓๐๗๑] เทวราช กิเมว ตฺวํ มเมว ตฺวํ ลิกฺขสิ
อิสฺสิปฺโกลภิเก คจฺฉ สนฺติ อญฺญาปิ อจฺฉรา.
- [๓๐๗๒] มาทิสฺสโย ปวรา เจว อโสเก นนฺทเน วเน
ตาสฺปิ โหตุ ปฺริยาโย ตาปิ ยนฺตุ ปโลภิกา.^๕
- [๓๐๗๓] อทฺธา หิ สจฺจํ ภณฺสี ตาทิสฺสโย ปวรา เจว
สนฺติ อญฺญาปิ อจฺฉรา อโสเก นนฺทเน วเน.
- [๓๐๗๔] น ตา เอวํ ปชานนฺติ ปาริจริยํ ปุมํ คตา
ยาทิสํ ตฺวํ ปชานาสิ นาริ สพฺพพฺกโสภเน.
- [๓๐๗๕] ตฺวเมว คจฺฉ กุลฺยาณิ อิตฺถินํ ปวรา จสิ
ตเวว^๖ วณฺณรูปเณ วสमानาปยิสฺสสิ.^๗
- [๓๐๗๖] น วาหํ น คมิสฺสสามิ เทวราชเณ เปลิตา
วภมิ^๘ เจตํ อาสาทํ อุกฺคเตชฺโห หิ พุราหฺมणे.
- [๓๐๗๗] อนเเก นิริยํ ปตฺตา อิสฺมาสาทียา ชนา
อาปนฺนา โมหสฺสํสาโร ตสฺมา โลมานิ หัสเย.
- [๓๐๗๘] อิทํ วตฺวาน ปกฺกามิ อจฺฉรา กามวณฺณินิ^๙
มิสฺสา มิสฺเสตฺตุมิจฺฉนฺตี^{๑๐} อิสฺสิงฺคํ อลฺมพฺุสา.

^๑ ฉ., เท., อี. อจฺเจติ^๓ อี. วทฺโธ^๕ ฉ., เท. ปโลภนา^๗ ฉ., เท. สวสมานยิสฺสสิ อี. วสमानามยิสฺสสิ^๙ อี. นามวณฺณินิ^๒ ฉ., เท. วตฺวา^๔ อี. อาวร^๖ อี. ตเมว^๘ ฉ., เท. วิภมิ อี. วิหมิ^{๑๐} ฉ., เท. มิสฺสิตฺตุมิจฺฉนฺตี

- [๓๐๗๙] สา จ ตัม วนโมคคยห อิสสิสิงเคน รกฺขิตัม
 พิมพชาลกลสยฉนฺนํ สมนฺตํ อทฺธมโยชนํ.
- [๓๐๘๐] ปาโตว ปาตราสมฺหิ อุทฺทสมยํ^๑ ปติ
 อคฺคิฏฺฐจํ ปริมชฺชนตัม อิสสิสิงคํ อุปาคมิ.
- [๓๐๘๑] กา ญ วิชฺชुरิวกาสิ โอสธิ วิย ตารกา
 วิจิตฺตหตฺถาภรณํ^๒ อามุตฺตมณิกฺกุณฺฑลํ.
- [๓๐๘๒] อาทิจจวณฺณสงฺกาสา เหมจนฺทนคณฺฐิ
 สยฺยตฺตํ มหามาया กุมาริ จารุทสฺสนา.
- [๓๐๘๓] วิลากา^๓ มุกฺกา สุกฺขา ปาทา เต สุปฺปติฏฺฐจิตา
 คมนา^๔ กมนียา^๔ เต หรนฺติเยว เม มโน.
- [๓๐๘๔] อนฺุพฺพุพา จ^๕ เต อุรฺ
 วิมฺภฺจา ตฺยหิ สฺสสฺสเณ
- [๓๐๘๕] อุปฺพลสฺสเวว กิณฺชกฺขา นาภิ เต สารุสณฺฐจิตา
 ปุรา กณฺหณชฺชนสฺสเวว ทฺวโร ปฏฺฐิติสฺสติ.
- [๓๐๘๖] ทฺวิธา ชาตา อฺรธา อวณฺเฏา สารุปฺจุจฺจุทา
 ปโยธรา อปฺปติตา^๖ อทฺธมลพฺพสฺมา ธนา.
- [๓๐๘๗] ทีฆา กมฺพุตฺตลาภาสา คิว่า เอณฺเณยฺยกา ยถา
 ปณฺทราวรณํ วคฺคฺ จตฺตตฺถมณฺสนฺนิภา.

^๑ ฉ., เท., อ. อุทฺทสมยํ^๓ ฉ., เท. วิลคฺคา^๕ ฉ., เท., อ. ว^๒ ส. วิจิตฺตวตฺถาภรณํ^{๔-๔} ส., อ. กมนา กมนียา^๖ ฉ., เท. อปฺปติตา

อ. วิจิตฺตหตฺถาภรณํ

- [๓๐๘๘] อุทฺธคฺคา จ อธคฺคา จ ทุมคฺคปริมฺชชิตา
ทฺวิชา เนลสมฺภูตา ทนฺตา ตว สุทฺสสนา
- [๓๐๘๙] อปณฺฑรธา โลहितนฺตา ชิณฺฑกฺกผลสนฺนิภา
อายตา จ วิสาลา จ เนตฺตา ตว สุทฺสสนา.
- [๓๐๙๐] นาติทึมา สุสมฺภูจา กนกพฺยา^๑ สโมจิตา
อุตฺตมมฺภรฺหา ตฺยหิ เกสา จนฺทนคฺคธิกา.
- [๓๐๙๑] ยาวตา กสิโครฺกฺขา วาณิชาณฺณจ ยา คติ
อิสฺสินฺณจ ปฺรกกนฺตํ สณฺณตานิ ตปฺสสินิ.
- [๓๐๙๒] น เต สมสมํ ปสฺเส อสมิ ปจฺวิมณฺทเล^๒
โก วา ตฺวํ กสฺส วา ปฺตฺโต กถิ ชาเนมฺ^๓ ตํ มยิ.
- [๓๐๙๓] น ปณฺทกาโล ภทฺทนฺเต กสฺสเปวํ คเต สติ
เอหิ สมฺม รมิสฺสาม อุโภ อสมฺมากมสฺสเม
เอหิ ตํ อุปฺคฺยหิ สฺส^๔ รตฺติํ กุสโล ภว.
- [๓๐๙๔] อิหิ วตฺวาน ปกฺกามิ อจฺฉรา กามวณฺณิณี
มิสฺสา มิสฺเสตฺตฺมิจฺฉนฺตี อิสฺสิสฺงคํ อลฺมพฺุสา.
- [๓๐๙๕] โส จ เวเคน นิกฺขมฺม เจตฺวา ทนฺทปฺรกกมํ
ตมฺตฺตมาสุ เวณิสุ อชฺฌปฺปตฺโต ปฺรามสิ.
- [๓๐๙๖] ตมฺทาวตฺต^๕ กลฺยาณิ ปฺลิสฺสชฺชิ สุโสภนํ^๖
จวิ ตมฺหา^๗ พฺรหฺมจฺริยา ยถา ตํ อถ ไตฺสิตา.

^๑ อ. กนกคฺคา^๓ อ. ฌาเนมฺ 2566^๕ อ. ตมฺทาวตฺต^๗ ฉ., เท., อ. จวิตฺมฺหิ^๒ อ. ปุจฺวิมณฺทเล^๔ ฉ., เท., อ. อุปฺคฺยหิ สฺส^๖ ฉ., เท., อ. สุโสภนา

- [๓๐๙๗] มนสา อคมา^๑ อินฺทํ วสนตํ นนฺทเน วเน
ตสฺสา สงฺกปฺปมณฺเวย มจฺวา เทวกุญฺชโร
- [๓๐๙๘] ปลฺลงฺกํ ปาหิณิ^๒ ขิปปํ โสวณฺณํ โสปวาหนํ
สอฺรจฺจนทปณฺเวยสํ^๓ สหสฺสปฏฺิยตฺถตํ.^๔
- [๓๐๙๙] ตเมณํ ตตฺถ ฐาเรสิ อฺเร กตฺวาน โสภนา
ยถา เอกมฺหุตฺตว ตีณิ วสฺसानิ ธารยิ.
- [๓๑๐๐] วิมฺโท ตีหิ วสฺเสหิ ปพฺพชฺฌิตฺวาน^๕ พฺราหฺมณเ
อทฺทสาสิ หริตฺรฺกฺเข^๖ สมฺนฺตา อคฺคิยายนํ.
- [๓๑๐๑] นวปตฺตวณํ ผลลํ โกกิลคณฺโฆสิตํ.
สมฺนฺตา ปวิโลเกตฺวา รุทํ อสฺสุณิ วตฺตยิ
- [๓๑๐๒] น ชฺหเน น ชเป มนฺเต อคฺคิหุตฺตํ ปหาปิตํ^๗
โก นฺ เม ปาริจรียาย ปพฺเพ จิตฺตํ ปโลภยิ
- [๓๑๐๓] อรณฺเณ เม วิหฺรโต โย เม เตชาหสมฺภุตํ^๘
นानารตฺตนปฺริปฺร นาวัว คณฺหิ อณฺเณว.
- [๓๑๐๔] อหนฺเต ปาริจรียาย เทวราเชน เปสิตา
อวธิ^๙ จิตฺตํ จิตฺเตน ปมาทา^{๑๐} ตวํ น พุชฺฌสิ.
- [๓๑๐๕] อิมานิ กิร มํ ตาโต กสฺสโป อนฺุสาสติ^{๑๑}
กมลสฺริสฺติตฺถิโย^{๑๒} ตาโย พุชฺฌสิ มาณว.

^๑ อ. อาคมา

^๔ ส. สหสฺสปฏฺิยตฺถตํ

^๗ อ. อหาปิตํ

^{๑๐} ฉ., เท. ปมาโท

^๒ ฉ., เท., อ. ปหิณิ

^๕ อ. ปฏฺิพฺพชฺฌิตฺวาน

^๘ อ. -สมฺภุตํ

^{๑๑} อ. อนฺุสาสเต

^๓ ฉ., เท., อ. สอฺรจฺจนทปณฺเวยสํ

^๖ อ. หริทฺรฺกฺเข

^๙ ฉ., เท. อวธิ อ. อวธิ

^{๑๒} ฉ., เท. กมลสฺทิสฺติตฺถิโย

- [๓๑๐๖] อุเร คณฺหาโย พุชฺฌเอสิ ตาโย พุชฺฌเอสิ มาณว
อิจฺจานุสาสิมํ ตาโต ยถา มํ อนุกมฺปโก.
- [๓๑๐๗] ตสฺสาหํ วจันํ นากํ ปิตุ พุทฺธสฺส สาสนํ
อรณฺเณ นิมนฺนุสฺสมหิ สวชฺช ฌายามิ เอกโก.
- [๓๑๐๘] โสหํ ตถา กริสฺสามิ ฐิตถุ ชีวิเตน เม
ปฺน วา ตาทิโส เหลสฺส มรณํ เม ภวิสฺสติ.
- [๓๑๐๙] ตสฺส เตชํ^๑ วีริยญจ ฐิตี^๒ ฌตฺวา อวฺภูจิตํ
สิรสา อคฺคหิ ปาเท อีสิสิงคํ อลฺมพฺุสา.
- [๓๑๑๐] มา เม กุชฺฌ^๓ มหาวีร มา เม กุชฺฌ^๔ มหาอิเส
มหา อตฺโถ มยา จินฺโน ติทฺธานํ ยสฺสสินํ
ตยา สงฺกมฺปิตํ^๕ อาสิ สพฺพํ เทวปฺริ ตทา.
- [๓๑๑๑] ตาวตีสสา จ เย เทวา ติทฺธานญจ วาสโว
ตวญฺจ ภทฺเท สุขี โหหิ คจฺฉ กณฺเณ ยถาสฺขํ.
- [๓๑๑๒] ตสฺส ปาเท คเหตุวาน กตฺวา จ นํ ปทกฺขิณํ
อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน ตมฺหา จานา อปฺกมฺมิ.
- [๓๑๑๓] โย^๖ ตสฺสา อาสิ^๖ ปลฺลงฺโก โสวณฺโณ โสปวาหโน
สอฺรจฺฉทปณฺณาสो^๗ สหสฺสปฏฺิยตฺถโต
ตเมว ปลฺลงฺกมารุพฺห อคา เทวาน สนฺติเก.

^๑ อ. เตชญจ^๓ อ. กุชฺฌ^๕ อ. ปกมฺปิตํ^๗ ฉ., เท., อ. สอฺรจฺฉทปณฺณาสอ^๒ อ. ฐิตญจ^๔ อ. กุชฺฌ มหาอิสิ^{๖-๖} ฉ., เท., อ. โย จ ตสฺสาสิ

[๓๑๑๔] ตโมกุกมิว อายนฺตี ชลนฺตี^๑ วิชฺชุตฺติ ยถา
ปตีโต สุมโน วิตุโต เทวินฺโท อททา วรฺ.

[๓๑๑๕] วรณฺเจ เม อโท สกุก สพฺพภูตานิสมุสฺสร
น อีสิปโลภิกา^๒ คจฺเณ เอตํ สกุก วรฺ วเรติ.

ตติยํ อลฺมฺพฺสาชาตกํ.

๔. สงขपालชาตกัม (๕๒๔)

[๓๑๑๖] “อริยาวกาโสสิ ปสนฺนเนตฺโต
มณฺเฑ ภวํ ปพฺพชิตอ กุลมฺหา
กถํ นุ วิตุตานิ ปหาย โภเค
ปพฺพชิ นิกฺขมฺม ชฺรธา สปญฺโณ.”^๓

[๓๑๑๗] สยํ วิมานํ นรเทว ทิสฺวา
มหานุกฺภาวสฺส มโหรรคสฺส
ทิสฺวาน ปุณฺณาน มหาวิปากํ
สทฺธายหํ ปพฺพชิตมฺหิ ราช.

[๓๑๑๘] น กามกามา น ภยา น โทสา
วาจํ มุสา ปพฺพชิตา ภณฺนตี
อกุขาหิ เม ปุจฺฉิตอ เอตมตฺถํ
สุตฺวาน เม ชายิหิติปฺปสาโท.

[๓๑๑๙] วาณิขฺช^๔ รณฺฐาธิป คจฺจมาโน
ปเถ อทฺทสาสิมฺหิ โภชปฺตเต^๕

^๑ อ. อายฺ ชลนฺตี^{๖๖}

^๓ ฉ., เท. สปญฺณ อ. สปญฺณา

^๕ ส., อ. มิลา จ ปฺตเต, เหวมฺปริปี.

^๒ ฉ., เท. นิสิปฺปโลภิกา อ. น อีสิปโลภีย

^๔ อ. วณิขฺช

ปวทุฏฏกาย^๑ อูรคัม มหนตัม
อาทาย คจฺจนฺเต ปโมทมาเน.

[๓๑๒๐]

โสหิ สมากมฺม ชนินฺท เตหิ
ปหฺนฺจโลโม^๒ อวจฺมฺหิ^๓ ภีโต
กฺขี อยํ นียติ ภีมกาโย
นาเคน กิ กาทถ โภชปฺตฺตา.

[๓๑๒๑]

นาโค อยํ นียติ โภชนตถัม^๔
ปวทุฏฏกาโย^๕ อูรโค มหนฺโต
สาทุญฺจ ญฺลญฺจ มุทุญฺจ มํสํ
น ตวํ รสญฺญาสิ วิเทหปฺตฺต.

[๓๑๒๒]

อิโต มยํ คนฺตฺวา สกํ นิเกตัม^๕
อาทาย สตุถาณิ วิโกปยิตฺวา
มํสาณิ ภกฺขาม^๖ ปโมทมานา
มยํ หิ โว^๗ สตุตฺโต ปนฺนคานํ.

[๓๑๒๓]

สเจ อยํ นียติ โภชนตถัม
ปวทุฏฏกาโย อูรโค มหนฺโต
ททามิ โว พลฺลิตฺวานิ โสฬส
นาคัม อิมํ มุญฺจถ พนฺธนสฺมา.

^๑ อ. ปวฏฏกาย^๒ จ., เท. โภชนตถา, เอวมุปริปี.^๓ อ. นิเกตน^๔ จ., เท. เว^{๕-๖} อ. สหฺนฺจโลโม อวจฺม^๕ อ. ปวฏฏกาโย, เอวมุปริปี.^๖ จ., เท. โภกฺขาม

[๓๑๒๔] อทฺธา หิ โน ภกฺโข อยฺ มนาโป
 พหุ จ โน โอรรคา^๑ ภูตฺตปฺพพา
 กโรม เต ตํ วจนํ อพาร
 มิตฺตญฺจ โน โหหิ วิเทหปฺตฺต.

[๓๑๒๕] ตทสฺสุ เต พนฺธนา โมจยฺสึ
 ยํ นตฺถโต ปฏฺวิโมกฺขสฺส^๒ ปาเส
 มุตฺโต จ โส พนฺธนา นาคราชา
 ปกฺกามิ ปาจฺฉินมฺโข มุหฺตตํ.

[๓๑๒๖] คนฺตฺวาน ปาจฺฉินมฺโข มุหฺตตํ
 ปุณฺณเณหิ เนตฺเตหิ ปโลกยิ มํ
 ตทสฺสํ ปิฏฺฐิจิตฺตํ อนฺวคฺคจฺฉิ^๓
 ทสฺงคฺคฺสิ^๔ อญฺชลิ ปคฺคเหตฺวา

[๓๑๒๗] คจฺฉเว โข ตวํ ตรมาณฺรโป
 มา ตํ อมิตฺตา ปุณฺรคฺคเหสฺสุ
 ทฺกฺโข^๕ หิ ลฺลทฺเทหิ ปุณา สมากโม
 อทสฺสนํ โภชปฺตฺตาน คจฺฉ.

[๓๑๒๘] อคมาสิ โส รหํ วิปฺปสฺสนํ
 นีโลภาสํ รมณียํ สุตฺตํ
 สโมณตํ^๖ ชมฺพุหิ เวทิสาหิ^๗
 ปาเวกฺขิ นิตฺติณฺณภโย ปตฺตีโต.

^๑ ฉ., เท. อรรคา

^๒ อ. หนตฺถโต อนวคฺคจฺฉิ

^๔ สยา. ทกฺโข

^๗ ฉ., เท., อ. เวตสาหิ

^๒ ฉ., เท. ปฏฺวิโมกฺขสฺส

^๔ ฉ., เท., อ. ทสฺงคฺคฺสิ

^๖ ฉ., เท., อ. สโมตตํ

- [๓๑๒๙] โส ตํ ปวิสส น จิรสส นาโค
 ทิพเพน เม ปาตุรหุ^๑ ชนินท
 อุปปจหิ มํ ปิตรํ ปุตโต
 หทยงคมํ กณฺณสุขํ ภณฺนโต
- [๓๑๓๐] ตวํ เมสิ มาตา จ ปิตา^๒ อพาร
 อพฺภนฺตโร ปาณทโท สหาโย
 สกณฺจ อิทธี ปฏฺฐิลากโกสฺมิ^๓
 อพาร ปสฺส เม นิเวสนานิ
 ปหฺมตภกฺขํ พหฺมณฺนปานิ
 มสกกสาร์ วีย วาสวสฺส.
- [๓๑๓๑] ตํ ภูมิกาคะหิ อุเปตฺฐป
 อสภฺขรา เจว มฺหุ สฺภา จ
 นีจาทินา^๔ อปฺปฺรชา จ ภูมि
 ปาสาทิกา ยตฺถ ชนฺติ โสกํ.
- [๓๑๓๒] อนาวกลา^๕ เวพฺพริยฺพนีลา
 จตฺตทิสํ อมฺพวนํ สุรมมํ
 ปกฺกา จ เปสึ จ ผลา สฺมุลฺลา
 นิจฺจอตฺถกา ธารยฺนตี^๖ ผลานิ.
- [๓๑๓๓] เตสํ วณานิ นรเทว มชฺฌเ
 นิเวสนํ ภสฺสรสนฺนิกาสิ

^๑ ฉ., เท. ปาตุรหุ^๓ อ. ปฏฺฐิลากโกสฺมิ^๕ ฉ., เท., อ. อนาวกลา^๒ อ. ปิตา จ^๔ ฉ., เท. นีจตตินา^๖ เท. ธารยฺนโต

รชตคคัพ โสวณณมยํ อุพารํ
โอภาสตี วิชฺชुरิวนตฺติกฺเข.

[๓๑๓๔] มณิมยา โสวณณมยา^๑ อุพารา
อเนกจิตฺตา สสत्^๒ สุนิมมิตา
ปรีปฺปรา กณฺณยาหิ อลงฺกตาหิ
สฺวณฺณกาญฺจรรธาหิ ราช.

[๓๑๓๕] โส สงขปาโล ตรมานรฺฐโป
ปาสาทมารุญฺห อโนมวณฺโณ
สหสฺสณฺภํ อตุลानุภาวํ
ยตฺถสฺส ภริยา มเหสี อโหสิ.

[๓๑๓๖] เอกา จ นารี ตรมานรฺฐปา
อาทาย เวพฺพริยมยํ มหคฺฆํ
สุภํ มณี ชาติมนฺตฺตูปปนฺนํ
อโจทิตา อาสนมพฺภิกหาสิ.

[๓๑๓๗] ตโต มํ หตฺถเ อฺรโค คเหตฺวา
นีสิตฺถิ ปามฺขอาสนสฺสมี
อิทฺมาสํ อตฺร ภวํ นีสิตฺตํ
ภวณฺหิ เม อณฺณตโร ครุณฺ.

[๓๑๓๘] อณฺณา จ นารี ตรมานรฺฐปา
อาทาย วาริ อุปสงฺกมิตฺวา

- ปาทานิ ปกฺขาลยิ เม ชนินฺท
ภริยาว^๑ ภตฺตฺ ปติโน ปิยสฺส.
- [๓๑๓๙] อปฺรา จ นาริ ตฺรมาณฺรฺปา
ปคฺคยฺห โสวณฺณมยาย^๒ ปาติยา
อเนกสฺสปี วิวัชฺช วิยญฺชนํ
อุปนามยิ ภตฺต มนุญฺญรฺูป.
- [๓๑๔๐] ตฺริเยหิ มํ ภารต ภูตฺตวณฺตํ
อุปฏฺฐหํ ภาตฺตฺ มโน วิทิตฺวา
ตตฺตฺตฺริ มํ นิปฺตี มหนฺตํ
ทิพฺเพหิ กาเมหิ อนปฺปเกหิ
- [๓๑๔๑] ภริยา มเมตา ติสฺตา อพาร
สพฺพตฺตมชฺฌมา ปทฺมุตฺตรภา
อพาร เอตาสฺส^๓ เต กามการา^๔
ททามิ เต ตา ปริจายสฺส.
- [๓๑๔๒] สํวจฺจํ ทิพฺพสรสาณฺญตฺวา
ตทาสฺสํ^๕ อุตฺตฺริ ปจฺจภาสี^๖
นาถสฺสิทํ กิณฺติ กถญฺจ ลทฺธํ
กถชฺฌคมาสิ วิมานเสฏฺฐจํ.
- [๓๑๔๓] อธิจฺจ ลทฺธํ ปริณามชนฺเต
สยํ กตํ อุทาทุ เทเวหิ ทินฺนํ

^๑ อ. ภริยา จ^๓ หมายเหตุ 12/06/2566
ฉ., เท. เอตาสฺส^๕ อ. ตทาสฺส^๒ อ. โสวณฺณมยา^๔ อ. กามกาโร^๖ ฉ., เท. อุตฺตริมชฺฌภาสี อ. อุตฺตฺริ

ปฺจุฉามิ ตัม^๑ นาคราเชตมตฺถัม
กถชฺฌคมาสิ วิมานเสฏฺฐจัม.

[๓๑๔๔] นาธิจฺจ ลทฺธิ น ปริณามชัม เม
น สยัม กตัม นาปิ เทเวหิ ทินฺนัม
สเกหิ กมฺเมหิ อปาปเกหิ
ปฺญฺเยหิ เม ลทฺฐมิตํ วิมานัม.

[๓๑๔๕] กิณฺเต วตัม กิ ปน พุรฺหมจฺริยัม
กิสฺส สฺสจฺฉินฺณสฺส อยัม วิปาโก
อกฺขาหิ เม นาคราเชตมตฺถัม
กถัม นุ เต ลทฺฐมิตํ วิมานัม.

[๓๑๔๖] ราชา อโหสิ มคฺชานมิสฺสโร
ทฺยุโยธโน นาม มหานุภาโว
โส อิตฺตโร ชีวิตํ สํวิตฺตวา
อสฺสสํ วิปริณามธมฺมัม.

[๓๑๔๗] อนฺนญจ ปาณญจ ปสนฺนจิตฺโต
สกกฺกจฺจ ทานัม วิปุลัม อทาสี^๒
โอปาณญฺจตัม เม ชมฺโร ตทาสิ
สนฺตปฺปิตา สมณพฺรหฺมณา จ.

[๓๑๔๘] มาลญจ คณฺฐญจ วิเลปนญจ
ปทีปยัม ยานมฺุปสฺสยญจ
อจฺฉาทนัม เสยฺยมณฺณนฺพานัม
สกกฺกจฺจ ทานานิ อทมฺห ตตฺถ.^๓

[๓๑๔๙] ตํ เม วตํ ตํ ปน พุรหมจริยํ
 ตสฺส สฺจิจฺฉณฺณสฺส อยํ วิปาโก
 เตเนว เม ลทฺถมิทํ วิมานํ
 ปหฺนุตภกฺขํ พหุณฺณปานิ.
 นจฺเจहि คีเตहि จุเปตฺตรูป^๑
 จิรญฺจิตฺตํ น จ สสฺสตายํ.

[๓๑๕๐] อปฺปานุภาวํ ตํ มหานุภาวํ
 เตชสฺสินํ หนฺติ อเตชวณฺโต
 กิเมว ทาชาวุธํ กิํ ปฏิจฺจ
 หตฺถตฺถมาคจฺฉิ^๒ วณิพฺพกานํ.

[๓๑๕๑] ภายํ นฺ เต อนฺวคตํ มหนฺตํ
 เตโช นฺ เต นานวคตํ^๓ ทนฺตมฺลํ
 กิเมว ทาชาวุธํ กิํ ปฏิจฺจ
 กิเลสฺมาปชฺชิ วณิพฺพกานํ.

[๓๑๕๒] น เม ภายํ อนฺวคตํ มหนฺตํ
 เตโช น สกฺกา มม เตภิ^๔ หนฺตํ
 สตยฺจ ฐมฺมานิ สฺกิตฺติตานิ
 สมฺภูทเวลาว ทุรจฺจยานิ.

[๓๑๕๓] จาตุทฺทสี ปญฺจทฺสี อพาร
 อุโปสถํ นิจฺจมุปาวสามิ
 อถาคมฺุ โสฬส โภชปฺตฺตา
 รชฺชํ คเหตฺวาน ทพฺพญฺจ ปาสํ.

^๑ หมายเหตุ 12/06/2566

อ. จสทโท น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ.,เท., หตฺถตฺถมาคจฺฉิ อ. หตฺถตฺถมาคญฺฉิ

^๓ ฉ.,เท.,อิ. นานวคํ

^๔ ฉ.,เท.,อิ. เตภิ

[๓๑๕๔] เกตวาน นาสํ อติกสฺส รชชํ
 หนียิสฺส มํ สมปริคยห^๑ ลุฑฺทา
 เอตาทิสํ ทุกฺขมหํ ติตฺติกฺข^๒
 อุโปสถํ อปฺปฏิกโกปยนฺโต.

[๓๑๕๕] เอกายเน ตํ ปเถ อทฺทสํ^๓
 พฺเลน วณฺเณน จุเปตฺตรูปํ
 สิริยา ปญฺญาย จ ภาวิโตสิ
 กิमतฺถิย^๔ นาค ตโป กโรสิ.

[๓๑๕๖] น ปุตุตฺเตตฺถ น ฐนสฺส เหตุ
 น อายุนฺโ จาปิ อพาร เหตุ
 มนุสฺสโยนี อภิปตฺถยาโน
 ตสฺมา ปรกุกมฺม ตโป กโรมิ.

[๓๑๕๗] ตวํ โลหิตกฺโข วิหตฺนฺตรํโส
 อลงฺกโต กปฺปิตเกสฺมสฺส
 สุโรสิโต โลหิตจฺนฺทเนน
 คนฺธพฺพราชาว ทิสฺวา ปภาสสิ.

[๓๑๕๘] เทวทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว
 สพฺเพหิ กาเมหิ สมงฺคิฏฺฐโต
 ปุจฺฉามิ ตํ นาคฺราเชตมตฺถํ
 เสยฺโย อิตฺถ เกน มนุสฺสโลโก.

[๓๑๕๙] อพาร นาณญตฺร มนุสฺสโลกา
 สุทฺธิ ว^๕ สํวิชฺชติ สํยโม วา

^๑ อ. สมปริคคยห^๒ อ. ติตฺติกฺขี^๓ อ. อทฺทสาสี^๔ ฉ., เท. ก็ ปตฺถย^๕ อ. จ

- อหญจ ลทฺธาน มนุสฺสโยนี
กาหามิ ชาติมรณสฺส อนฺตํ.
- [๓๑๖๐] สํวจฺจโร เม วสโต^๑ ตวนฺตฺติเก
อนฺนเนน ปาเนน อุปฏฺฐิจฺฉิตฺตสฺมิ
อามนฺตยิตฺวาน ปเลมิ นาค
จิริปฺปฏฺฐโจสฺมิ อหํ ชนินฺท.
- [๓๑๖๑] ปุตฺตา จ ทารา^๒ อนฺนชีวิโน จ
นิจฺจานุสฺสิฏฺฐา อุปตฺติฏฺฐเต ตํ
กจฺจิ^๓ นุ เต นาภิสฺสิตฺถ โกจิ^๔
ปิยญฺหิ เม ทสฺสนํ ตฺยห^๕ อพาร.
- [๓๑๖๒] ยถาปี^๕ มาตุ จ ปิตุ อคาเร^๕
ปุตฺโต ปิโย ปฏฺวิวิหิตฺโต วเสยฺย^๖
ตโตปิ มยฺหํ อิธเมว เสยฺโย
จิตฺตญฺหิ เต นาค มयी ปสนฺนํ.
- [๓๑๖๓] มณิ มมํ วิชฺชติ โลหิตงฺโค
ชนาหโร มณฺริตนํ อุพารํ
อาทาย ตวํ^๗ คจฺฉ สกํ นิเกตํ
ลทฺธา ชนฺนํ มณฺโหมสฺสชฺชสฺสุ.
- [๓๑๖๔] ทิฏฺฐา มยา มานุสกาปิ กามา
อสฺสตา วิปริณามชฺชมา

^๑ อ. วสโต^{๓-๓} ฉ., เท. กจฺจินฺนุ ตํ นาภิสฺสิตฺถ โกจิ^{๕-๕} อ. ยถา จ มาตา จ ปิตา จการ^๒ อ. ทารา จ^๔ ฉ., เท. ตฺยหํ^๖ อ. วเสยฺโย ^๗ อ. ตํ

อาทินวํ กามคุณฺเสสุ ทิสฺวา
สทฺธายหํ ปพฺพชิตฺตมฺหิ ราช.

[๓๑๖๕]

ทุมปฺผลาเนว^๑ ปตฺนฺติ มาณฺวา
ทหฺรา จ วุฑฺฒา จ สิริรเกทา
เอตํปิ ทิสฺวา ปพฺพชิตฺตมฺหิ ราช
อปณฺณกํ สามณฺณเมว เสยฺโย.

[๓๑๖๖]

อทฺธา หเว เสวิตพฺพา สปญฺญา
พหุสฺสุตา เย พหุจฺฉานจินฺตฺติโน
นาคณฺจ สุตฺวาน ตฺวณฺจพาร
กาหามิ^๒ ปุณฺณานิ อนปฺปกาณิ.

[๓๑๖๗]

อทฺธา หเว เสวิตพฺพา สปญฺญา
พหุสฺสุตา เย พหุจฺฉานจินฺตฺติโน
นาคณฺจ สุตฺวาน มมณฺจ ราช
กโรหิ ปุณฺณานิ อนปฺปกาณิ^๓.

จตุตฺถํ สงฺขปาลชาตกัม.

๕. จุลลสูตรโสมชาตกัม^๓ (๕๒๕)

[๓๑๖๘] “อามนฺตยามิ นิคมํ มิตฺตตามจฺเจ ปาริสชฺเช^๔ จ^๕
สิรสมิ ปลิตํ ชาตํ ปพฺพชฺชํทานิ โรจหํ.

[๓๑๖๙]

อภุํ เม กถํ นุ ภณฺสิ
สลลํ เม เทว อูรสิ กปฺเปสิ^๖

- สตุตตาสตา เต ภริยา
 กถํ ญ เต ตา ภวิสสนนฺติ.
 [๓๑๗๐] ปณณายิหิณฺติ เอตา ทหฺรา
 อณฺณํปิ ตา คมฺมิสฺสนนฺติ
 สคฺคณฺจ ปตฺตยาโน
 เตนาหิ^๑ ปพฺพชฺชิสฺสามิ.
 [๓๑๗๑] ทูลลทฺธิ เม อาสิ สุตฺโตสม
 ยสฺส เต โหมนํ มาตา
 ยํ เม วิลปฺนฺติยา
 อนเปกฺโข ปพฺพชฺชิสฺส เทว.
 [๓๑๗๒] ทูลลทฺธิ เม อาสิ สุตฺโตสม
 ยํ ตํ อหํ วิชายิสฺสํ
 ยํ เม วิลปฺนฺติยา
 อนเปกฺโข ปพฺพชฺชิสฺส เทว.
 [๓๑๗๓] โก นามโส ฐมฺโม สุตฺโตสม
 กา จ นาม ปพฺพชฺชา
 ยํ โน อมฺเห ชินฺนฺเถ ปหาย
 อนเปกฺโข ปพฺพชฺชิสฺส เทว.
 [๓๑๗๔] ปุตุตฺตปิ ตฺยหํ พหฺโว
 ทหฺรา อปฺปตฺตโยพฺพนา
 มณฺชฺฐ เตปิ ตํ อปฺสฺสนนฺตา
 มณฺเฆ ทฺกฺขํ นิกจฺจนฺติ.

[๓๑๗๕] ปุตเตหิ จ เม เอเตหิ
ทหเรหิ อปฺปตฺตโยพฺพเนหิ
มณฺฐหิ สพฺเพหิปิ ตุมฺहेหิ
จิรฺปิ จตฺวา^๑ วินาภาโว.^๒

[๓๑๗๖] ฉินฺนํ นุ ตฺยํ หทํ
อาทุมฺ^๓ กรุณา จ นตฺถิ อมฺเหสุ
ยํ^๔ โน วิกนฺทนฺติโย^๕
อนเปกฺโข ปพฺพชฺสี เทว.

[๓๑๗๗] น จ มยํ หิ ฉินฺนํ หทํ
อตฺถิ กรุณาปิ มยํ ตุมฺเหสุ
สคฺคณฺจ ปตฺถยมาโน^๕
เตนาหิ ปพฺพชฺสีสามิ.

[๓๑๗๘] ทูลลทฺธํ เม อาสิ สุตฺโสสม
ยสฺส เต อหิ ภริยา
ยํ เม วิลปฺนฺติยา
อนเปกฺโข ปพฺพชฺสี เทว.

[๓๑๗๙] ทูลลทฺธํ เม อาสิ สุตฺโสสม
ยสฺส เต อหิ ภริยา
ยํ^๖ เม กุจฺฉิปปฺภิสนฺตี^๖
อนเปกฺโข ปพฺพชฺสี เทว.

^๑ อ. กตฺวา
หมตอายุ ๑๒/๐๖/๒๕๖๖

^๓ ส.อิ. อาทุมฺ จ.,เท. อทฺ เต

^๕ จ.,เท.,อิ. ปตฺถยมาโน

^๒ จ.,เท. วินาสภาโว

^{๔-๕} อ. ยํ โนปิ กนฺทนฺติโย

^{๖-๖} อ. ยํ มํ กุจฺฉมตฺตี สนฺตี

- [๓๑๘๐] ปริปกโก เม คพโก กุจฺฉิตโต [๑๗๑๓]
 ยาว น วิชายามิ
 มาหิ เอกา วิชวา
 ปจฺฉา ทุกฺขานิ อหฺมกฺขี.
- [๓๑๘๑] ปริปกโก เต คพโก กุจฺฉิตโต [๑๗๑๓]
 อิงฺฆ ตวํ^๑ วิชายสฺสุ
 ปุตุตฺตํ อโนมวณฺณ
 ตํ หิตฺวา ปพฺพชิสฺสามิ.
- [๓๑๘๒] มา ตวํ จนฺเท รุกฺขิ [๑๗๑๓]
 มา โสจิ วณฺติมิมฺมตฺตกฺขิ
 อาโรห วรปาสาท^๒
 อนเปกฺโข อหํ คมิสฺสามิ.
- [๓๑๘๓] โก ตํ อมฺม โกเปสิ [๑๗๑๓]
 กี โรทสิ เปกฺขสิ จ มํ พापฺหํ
 กํ^๓ อวชฺฉํ ฆาเตมิ^๓
 ฌาตึนํ อุทิกฺขมานานํ.
- [๓๑๘๔] น หิ โส สกฺกา หนตฺตุ [๑๗๑๓]
 วิชิตาวิ^๔ โย มํ ตาต โกเปสิ
 ปีตา เต มํ ตาต อวจ
 อนเปกฺโข อหํ คมิสฺสามิ.

[๓๑๘๕] โยหิ^๑ ปุพฺเพ รณณ ยามิ^๒
 อุกฺขยํ มตฺตกุญฺชเร จ โยธะมิ
 สุตฺตโสเม ปพฺพชิตะ
 กถํ นุทธานิ กริสฺสามิ.

[๓๑๘๖] มาตุ^๓ จ^๔ เม รุทฺตยา^๕
 เขฏฺฐสฺส จ ภาตฺตโน อกามสฺส
 หตฺถะปิ เม^๖ คหิสฺส^๗
 น หิ คจฺจนฺติ โน อกามานํ.

[๓๑๘๗] อุฏฺฐะหิ ตฺวํ ธาติ
 อิมํ กุมารํ รเมหิ อณฺณตฺถ
 มา เม ปริปนฺณมกาสี^๘
 สคฺคํ มม ปตฺตยานสฺส.

[๓๑๘๘] ยนฺนุนิมี ททะยฺย^๑ ปภังกร
 โก นุ เม อิมินา อตฺถ
 สุตฺตโสเม ปพฺพชิตะ
 กิ นุ เมนํ กริสฺสามิ.

[๓๑๘๙] โกโส จ ตฺยหํ วิปฺโล
 โกฏฺฐจาการณจ ตฺยหํ ปริปฺปรี
 ปจฺวี จ ตฺยหํ วิชิตา
 รณสฺส มา ปพฺพชิต^๒ เทว.

^{๑-๑} ฉ.,เท.,อิ. โยหิ ปุพฺเพ นิยฺยามิ

^๓ อธิบาย มาตุจจ^๖ เม รุทฺตยา

^๔ ส.,อิ. ปริปนฺณมกา

^๗ ส. ปพฺพชสฺส อิ. ปพฺพช, เอวมุปริปิ.

^{๒-๒} ฉ.,เท. มาตุจจ

^{๔-๔} ฉ.,เท.,อิ. เต คหิสฺส

^๖ อิ. ททะยฺย

- [๓๑๙๐] โกโส จ มยหิ วิปุลโ
 โกฏฐาคารณจ มยหิ ปริปุริ
 ปจวี จ มยหิ วิชิตา
 ตํ หิตฺวา ปพฺพชิสฺสามิ.
- [๓๑๙๑] มยหิปี ฐนํ ปหุตํ
 สงฺขาตุํ โนปี เทว สกโกมิ
 ตํ [๑] เต ททามิ สพฺพมปิ^๒
 รรมสฺสุ มา ปพฺพชิ เทว.
- [๓๑๙๒] ชานามิ เต^๓ ฐนํ ปหุตํ
 กุลวทฺธน^๔ ปุชฺชิตอ ตยา จสฺมิ
 สกคณฺจ ปตฺถยาโม^๕
 เตนาหิ ปพฺพชิสฺสามิ.
- [๓๑๙๓] อุกฺกณฺจิตอสมิ พาพฺหํ
 อรติ มํ โสมทตฺต อาวิสติ
 พหฺกกา หิ^๖ อนฺตรายา
 อชฺเชวาทํ ปพฺพชิสฺสามิ.
- [๓๑๙๔] อิหํ จ ตฺยหิ รุจิตํ สุตโสเม
 อชฺเชวาทานิ ตฺวํ ปพฺพช
 อหิปี ปพฺพชิสฺสามิ
 น อฺสุสเห ตยา วินา อหิ จาตุ.

^๑ ส. เทว

หมตอายุ 12/06/2566

^๓ จ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.^๕ จ.,เท.,อิ. ปตฺถยาโม^๒ อิ. สพฺพ^๔ จ.,เท.,อิ. กุลวทฺธน^๖ จ.,เท. พหฺกกาปี เม อิ. พหฺกกาปี

[๓๑๙๕] น หิ สกกา ปพฺพชิตุํ นคเร
 น หิ ปจฺจติ ชนฺปเท จ^๑
 สุตโสเม ปพฺพชิตะ
 กถนฺนุทานิ กริสฺสาม.

[๓๑๙๖] อุปนิยฺยติทํ^๒ มณฺเฏ
 ปริตฺตํ อุทกํ ปงฺกวารมฺหิ^๓
 เอวํ สุปริตฺตเก ชีวิตะ
 น จ ปมฺชชิตุํ^๔ กาโล.

[๓๑๙๗] อุปนิยฺยติทํ มณฺเฏ
 ปริตฺตํ อุทกํ ปงฺกวารมฺหิ
 เอวํ สุปริตฺตเก ชีวิตะ
 อถ พาลา^๕ ปมฺชชนฺติ.

[๓๑๙๘] เต วฑฺฒนฺติ นิริยํ
 ตिरจฺฉานโยนิญจ ปิตฺติวิสยญจ^๖
 ตณฺหาพนฺธนพนฺธา^๗
 วฑฺฒนฺติ อสุรกายิ.

[๓๑๙๙] อุทฺถมฺเต รชคํ อวิทฺฐะ
 ปุปฺผกมฺหิ^๘ จ^๙ ปาสาทะ
 มณฺเฏ โน เกสา จินฺนา
 ยสฺสสินโน ฆมฺมราชสฺส.

^๑ อ. ว ^๒ ฉ., เท., อ. อุปนิยติทํ เอวมุปริปิ. ^๓ ฉ., เท., อ. จงฺกวารมฺหิ, เอวมุปริปิ.
^๔ อ. นปฺมชชิตุกาโล ^๕ ฉ., เท. อนฺธพาลา
^๖ ฉ., เท., อ. เปตฺติวิสยํ จ ^๗ ฉ., เท. ตณฺหาญ พนฺธนพฺพธา อ. ตณฺหาพนฺธนพฺพธา
^๘ ฉ., เท. ปุพฺพกมฺหิ ^๙ อ. จสฺสทโท น ทิสฺสติ.

[๓๒๐๐] อยมสฺส ปาสาโท
 โสวณฺณปฺปมฺมาลยวீตฺติกฺกฺกโน^๑
 ยหิมฺมฺนุจฺริ^๒ ราชา
 ปริกิณฺโณ อิตฺถาคาเรหิ.

[๓๒๐๑] อยมสฺส ปาสาโท
 โสวณฺณปฺปมฺมาลยวี่ตฺติกฺกฺกโน
 ยหิมฺมฺนุจฺริ ราชา
 ปริกิณฺโณ ฅาติสงฺเขน.

[๓๒๐๒] อิทมสฺส กุฎฺฐาคารํ
 โสวณฺณปฺปมฺมาลยวี่ตฺติกฺกฺกนํ
 ยหิมฺมฺนุจฺริ ราชา
 ปริกิณฺโณ อิตฺถาคาเรหิ.

[๓๒๐๓] อิทมสฺส กุฎฺฐาคารํ
 โสวณฺณปฺปมฺมาลยวี่ตฺติกฺกฺกนํ
 ยหิมฺมฺนุจฺริ ราชา
 ปริกิณฺโณ ฅาติสงฺเขน.

[๓๒๐๔] อยมสฺส อโสภกวนิกา
 สุปฺปพิตา สพฺพกาลิกา รมฺมา
 ยหิมฺมฺนุจฺริ ราชา
 ปริกิณฺโณ อิตฺถาคาเรหิ.

^๑ อ. สุวณฺโณ เอวมฺมฺปริปิ.

^๒ อ. ยมฺหิมฺมฺนุจฺริ, เอวมฺมฺปริปิ.

[๓๒๐๕] อยมสฺส อโสภกวนิกา
 สุปฺปผิตา สพฺพกาลิกา รมฺมา
 ยหิมฺมฺวิจริ ราชา
 ปริกิณฺโณ ฌาติสงฺเขน.

[๓๒๐๖] อิทมสฺส อุตฺตยานํ
 สุปฺปผิตํ สพฺพกาลิกํ รมฺมํ
 ยหิมฺมฺวิจริ ราชา
 ปริกิณฺโณ อิตฺถาคาเรหิ.

[๓๒๐๗] อิทมสฺส อุตฺตยานํ
 สุปฺปผิตํ สพฺพกาลิกํ รมฺมํ
 ยหิมฺมฺวิจริ ราชา
 ปริกิณฺโณ ฌาติสงฺเขน.

[๓๒๐๘] อิทมสฺส กณฺโณการวณํ
 สุปฺปผิตํ สพฺพกาลิกํ รมฺมํ
 ยหิมฺมฺวิจริ ราชา
 ปริกิณฺโณ อิตฺถาคาเรหิ.

[๓๒๐๙] อิทมสฺส กณฺโณการวณํ
 สุปฺปผิตํ สพฺพกาลิกํ รมฺมํ
 ยหิมฺมฺวิจริ ราชา
 ปริกิณฺโณ ฌาติสงฺเขน.

[๓๒๑๐] อิทมสฺส ปาฏลีนํ^๑
 สุปฺปผิตํ สพฺพกาลิกํ รมฺมํ

- ยหิมณฺหวิจริ ราชา
ปริกัณฺโณ อิตฺถาคาเรหิ.
- [๓๒๑๑] อิทมฺมสุล ปาฏลิวณฺ
สุปฺปผิตํ สพฺพกาลิกํ รมํ
ยหิมณฺหวิจริ ราชา
ปริกัณฺโณ ฌาตีสงฺฆေန.
- [๓๒๑๒] อิทมฺมสุล อมฺพวนํ
สุปฺปผิตํ สพฺพกาลิกํ รมํ
ยหิมณฺหวิจริ ราชา
ปริกัณฺโณ อิตฺถาคาเรหิ.
- [๓๒๑๓] อิทมฺมสุล อมฺพวนํ
สุปฺปผิตํ สพฺพกาลิกํ รมํ
ยหิมณฺหวิจริ ราชา
ปริกัณฺโณ ฌาตีสงฺฆေန.
- [๓๒๑๔] อยมฺมสุล โปกฺขรณฺ
สญฺจนฺนา อณฺฺทเชหิ วีติกิณฺณา
ยหิมณฺหวิจริ ราชา
ปริกัณฺโณ อิตฺถาคาเรหิ.
- [๓๒๑๕] อยมฺมสุล โปกฺขรณฺ
สญฺจนฺนา อณฺฺทเชหิ วีติกิณฺณา
ยหิมณฺหวิจริ ราชา
ปริกัณฺโณ ฌาตีสงฺฆေန.

[๓๒๑๖] ราชา [๑] โข ปพฺพชิตो สุตโสโม
 ราชํ อิมํ ปหนฺตวาน^๒
 กาสายวตฺถวสโน
 นาโคว เอกโก^๓ จรติ.

[๓๒๑๗] มาสสุ ปุพฺเพ รตฺถิกิพิตานิ
 หสิตานิ^๔ อนุสฺสริตถ^๕
 มา โว กามา หนีสุ
 สฺรมมณฺหิ^๖ สฺทสฺสนํ^๗ นครํ

[๓๒๑๘] เมตฺตจิตฺตญจ^๘ ภาเวถ
 อปฺปมาณํ ทิवा จ รตฺโต จ
 อถ คจฺฉิตถ^๙ เทวปุริ
 อาวาสํ ปุณฺณกมฺมินฺหติ.^{๑๐}
 ปณฺจมนํ จุลลสฺสโตสมชาตกํ.

จตุตาฬีสนิปาโต นิฏฺฐิตो.

ตสฺสอุทฺทหานํ

สฺวปณฺทิตชมฺพุทฺถกฺกุนฺทลโน
 วรรกณฺณมฺลมฺพุสชาตกํ จ
 ปวรุตฺตมสงฺขสิริวฺหยโก
 สุตโสโมรินฺทมราชวโร.

^๑ ฉ., เท. โว

^๔ ฉ., เท. ๑๒/ หสิตานิ

^๗ ส. สฺทสฺสนํ นาม

^๙ ฉ., เท. อคจฺฉิตถ อ. คณฺฉิตถ

^๒ ฉ., เท., อ. ปหนฺตวาน

^๕ อ. อนุสฺสริตโต

^๘ อ. เมตฺตญจ จิตฺตญจ

^{๑๐} อ. ปุณฺณกมฺมานํ

^๓ ส. เอกโกว

^๖ ฉ., เท., อ. รมฺมํ หิ

สุตตปิฎก ขุททกนิกายสุต ขาทกปาติยา ปทานุกรโม

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก
[๑]		องฺก	๕๕๙/๑๓๘
อกกุกส์	๙๒๓/๒๐๐	อจฺจภมฺ	๒๘๕๐/๕๑๐
อกฺขณเวรี	๒๑๑/๖๔	อจฺจสิรี	๒๗๙๑/๕๐๓
อกฺขสฺส	๓๐๘๔/๕๔๕	อจฺจาสนสฺส	๒๕/๑๐
อกฺเขตตพฺนุ	๒๐๐๑/๓๗๕	อจฺจิมาลี	๒๗๖๙/๕๑๐
อกฺขํ	๙๑/๓๑	อจฺจโกกตรจฺจโย	๒๘๐๗/๕๐๕
อกตณฺณ	๖๓/๒๑	อชกาโณ	๖๕๓/๑๕๔
อกาโจ	๔๕๖/๑๑๘	อชฺฌายกํ	๒๐๑๒/๓๗๗
อภิสสฺสโน	๒/๑	อชฺฌเณนาณิ	๒๖๓๕/๔๗๖
อกฺกตุลล์	๙๒/๓๑	อณฺชฌนณณ	๔๒๗/๑๑๒
อกฺกคฺค	๒๔๑๘/๔๓๙	อณฺชเสสฺ	๕๐๘/๑๒๙
อกฺกคฺคินิภาสิฬาลิม	๙๘๖/๒๑๑	อณฺชิตกฺขา	๒๓๔๖/๔๓๐
อกฺกคฺคิยายนํ	๓๑๐๐/๕๔๗	อณฺณาลโกณฺณจกํ	๑๕๖๕/๓๐๘
อกฺกคฺคิยายตํ	๒๖๐๗/๔๗๓	อณฺณโถ	๑๕๑๔/๒๙๘
อกฺกคฺคิตา	๓๖๖/๑๐๐	อณฺณจกฺขุ	๑๕/๖
อเม	๑๖๖๐/๓๒๒	อณฺณจกฺขุปาโท	๑๗๔๙/๓๓๕
องฺกสฺมี	๘๐๖/๑๗๙	อณฺณจวํกํ	๒๕๔๘/๔๖๒
องฺกิตกณฺณโก	๒๘๘/๘๑	อณฺณจิตฺตโจ	๔๐๐/๑๐๗
องฺกโกลกํ	๒๔๑๔/๔๓๙	อณฺณจมานํ	๑๓๑/๔๔
องฺกคฺคิ	๒๖๓๒/๔๗๖	อณฺณจตฺตปาปายี	๑๖/๖
องฺกคฺคิตฺตสิเรน	๘๒๗/๑๘๓	อณฺณจจ	๑๖๓๐/๓๑๗

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก
อณู	๔/๒	อริสเร	๒๙๙๕/๕๓๑
อตุตตตตปณฺญา	๑๒๖๘/๒๕๖	อริสฺสยิตฺวา	๑๑๔๑/๒๓๗
อตุตตปริยายํ	๑๑๙๘/๒๕๖	อริยติ	๕๓๔/๑๓๔
อตุตตพฺยาปตฺติ	๑๒๐๔/๒๕๖	อริยมาณา	๒๖๐๒/๔๗๑
อตุโถ	๑๑/๕	อนกฺโกสํ	๕๓๓/๑๓๔
อตรมานานํ	๘/๓	อนกฺขาภิตเว	๒๙๘๙/๕๓๐
อติกฺขาตมฺหิ	๓๖๙/๑๐๑	อนนฺณญเถยฺยา	๒๕๓๕/๔๕๙
อติชนฺตํ	๖๐/๒๐	อนนฺณญเรยฺยา	๑๕๕๒/๓๑๐
อติโภติ	๒๐/๘	อนจฺจุํ	๓๙๒/๑๐๕
อติมณฺญวฺโห	๑๖๔/๕๒	อนตฺถกฺกุสเลน	๔๖/๑๖
อติเวลภาณิ	๑๘๘๓/๓๕๕	อนฺติมคฺคฺชิโน	๑๔๑๖/๒๘๑
อติเวลํ	๑๑๗/๓๙	อนฺโตสํ	๑๓๖๐/๒๗๑
อติสโร	๑๓๕๘/๒๗๑	อนฺตรกเวณฺหปฺตฺตา	๒๖๖๑/๔๘๒
อตุจฺจุํ	๘๗๕/๑๙๑	อนฺตรการติมิสํ	๑๑๕๖/๒๓๙
อตุลลํภาโว	๑๑๔๓/๒๓๗	อนธิมโน	๒๖๘๖/๔๘๗
อททฺสมฺหิ	๑๗๓/๕๕	อนเปกฺขวา	๑๐/๔
อททฺทาวจํ	๒๑๕๐/๓๙๘	อนพฺภิตฺ	๗๒๒/๑๖๖
อทฺธิโต	๓๕๐/๙๖	อนมฺหิกาลเ	๘๓๑/๘๓
อทิฏฺฐปฺพพฺเก	๖๘/๒๓	อนริยกมฺมอฺกฺกนฺตํ	๑๔๕๖/๒๘๙
อทฺธราคตํ	๒๑๓๕/๓๙๖	อนลา	๓๘๖/๑๐๔
อเทวชฺฌตา	๑๕๐๙/๒๙๗	อนวเสกํ	๙๖/๓๒
อธโม	๑๙๔/๕๙	อนวามทฺธิ	๑๒๓๔/๒๕๑
อธิจฺจุ	๑๙๙๕/๓๗๔	อนสิตฺวาน	๒๒๐๑/๔๐๕
อธิจฺจุลทฺธิ	๓๑๔๓/๕๕๔	อนามตํ	๑๘๑/๕๗
อธิปฺปาคา	๒๗๔๘/๔๙๘	อนามยํ	๒๓๖๔/๔๓๒
อธิมนา	๒๔๒๘/๔๔๑	อนายตฺนสีลสฺส	๓๐๐๙/๕๓๓

ปทานุกรโม	ปพฺพเลข	ปทานุกรโม	ปพฺพเลข
อนาลมฺเพ	๒๗/๙๖/๕๐๔	อปปฺเสนหานิ	๙๗๒/๒๐๘
อนาวกฺลา	๓๑๓๒/๕๕๒	อปปฺทวณฺเณ	๒๑๑๕/๓๙๓
อนาวสฺสุริ	๒๗๔๒/๔๙๗	อปปฺสสุกโก	๓๐/๑๑
อนาพิโย	๒๓๑๔/๔๒๕	อปรายินี	๑๐๘๐/๒๒๖
อนิกุพฺพโต	๓๒๐/๙๐	อปฺสฺสโต	๑๙๕/๖๐
อนินฺทิตฺตํ	๑๕๖๔/๓๐๗	อปากจฺนฺทนํ	๗๗/๒๕
อนินฺทิตํ	๑๒๔/๔๑	อปาปฺรฺนฺโต	๑๔๙๔/๒๙๕
อนินฺทิตฺตํ	๓๒๐/๙๐	อปิธิยฺยติ	๒๖๔/๗๖
อนฺจฺจติ	๒๗๐๑/๔๙๐	อเปกฺขิยาน	๑๑๖๗/๒๔๑
อนฺชฺชคามิ	๒๐๕๙/๓๘๔	อเปยฺโย	๔๘๙/๑๒๔
อนฺตฺตติณฺณํ	๒๐/๗	อเพคฺคฺกา	๙๘๑/๒๑๐
อนฺตฺตปฺเปสิ	๓/๒	อพฺชฺฌเร	๑๑๔/๓๘
อนฺตฺตลยิ	๓๕๕/๙๘	อพฺพาหยฺนฺติ	๒๑๘๔/๔๐๓
อนฺทฺทโต	๔๐๘/๑๐๘	อพฺภตฺตฺทโร	๗๓๑/๑๖๗
อนฺทฺทเต	๑๓๐๕/๒๖๑	อพฺภิทา	๔๔/๑๖
อนฺมตฺ	๔๗๐/๑๒๑	อพฺยตฺตฺตา	๕๐๕/๑๒๙
อนฺวิธิยฺยติ	๒๑๗/๖๕	อพฺยโถ	๑๒๐๔/๒๔๖
อนฺวิสฺสโฏ	๑๕๕๗/๓๐๖	อพฺยายตฺ	๑๔๕/๔๘
อนฺสฺสยํ	๕๓๓/๑๓๔	อภิกิรเร	๕๖๘/๑๓๙
อเนกมายํ	๑๖/๖	อภิชฺจพฺลํ	๓๐๐๒/๕๓๒
อปจิติ	๔๖๔/๑๒๐	อภิชฺฌนํ	๑๔๙๕/๒๙๕
อปณฺณกํ	๑/๑	อภิตฺถนย	๗๕/๒๕
อปตนา	๓๕/๑๓	อภิตฺถสคฺโต	๒๕๔๓/๔๖๑
อปฺปกาโร	๒๗๘๘/๕๐๓	อภิสเมกฺขเส	๑๓๙๐/๒๗๖
อปฺปภฺมิ	๒๗๓๒/๔๙๖	อภฺชฺชโร	๕๐๕/๑๒๘
อปฺปภาวํ	๑๐๖๖/๒๒๔	อภฺ	๓๑๖๙/๕๕๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อมนุสฺสวัญจสฺส	๓๐๖/๘๖	อวฺหยนฺติ	๒๗๗/๗๙
อมพญฺจกฺกุลสฺส	๑๑๓๒/๒๓๔	อเวฺหติ	๓๓๖/๙๓
อมมํ	๑๓๗๕/๒๗๓	อวิตกฺกิตาโร	๑๙๑๗/๓๖๑
อมโม	๒๐๐๑/๓๗๕	อวิฺนทํ	๒/๑
อมสฺสโก	๒๘๘/๘๑	อวินิพฺภวํ	๓๐๐๗/๕๓๒
อมาตยาปิตุสํวทฺโธ	๑๑๙/๓๙	อวิราคิณี	๖๐๔/๑๔๕
อมาสนา	๘๖๔/๑๙๐	อสงฺกิโย	๗๖/๒๕
อมฺจุฉิโต	๑๑๖๙/๒๔๑	อสทฺธิตฺโต	๘๙/๓๐
อยิร	๑๙๘๖/๓๗๒	อสทฺถุํ	๕๗๓/๑๔๐
อยิรพฺรหฺเม	๑๙๗๒/๓๗๐	อสพฺพตฺถคามิ	๑๒๓/๔๑
อรหฺตฺตฺว	๒๗๒๕/๔๙๔	อสมฺปทาเนน	๑๓๑/๔๔
อราวนพฺภา	๑๓๘๐/๒๗๔	อสมฺเส	๑๔๕๒/๒๘๘
อริยวาทาโส	๒๘๙๘/๕๑๘	อสมฺมิ	๑๑๕๖/๒๓๙
อลกฺกมาลี	๒๐๑๙/๓๗๘	อสมฺมทานิํ	๑๖๙๗/๓๒๘
อลกฺกขิกา	๔๕๑/๑๑๗	อสมฺเมกฺขิตกมฺมณฺตํ	๑๕๓/๕๐
อลฺลปิํ	๑๐๘๖/๒๒๗	อสมฺยหฺสาหิณํ	๕๐๓/๒๘
อลิณฺมนโส	๕๕/๑๙	อสมฺมกณฺณา	๒๖๗/๗๖
อลิเนน	๕๕/๑๙	อสมฺสเว	๓๕๔/๙๘
อลฺลอุโป	๑๖๙๑/๓๒๗	อสมฺสสิตฺวาน	๑๕๓๕/๓๐๒
อวกฺกสฺสติ	๒๓๒๓/๔๒๗	อสมฺสิ	๑๑๓๘/๒๓๕
อวกิริย	๒๐๑/๖๑	อสมฺตสนฺนิวาเสน	๒๒๒/๑๖๖
อวชฺชยติ	๗๐/๒๓	อสมฺโกสฺตฺถา	๒๙๖๙/๕๒๗
อวณฺจนา	๓๕/๑๓	อสมฺตปงฺคิ	๑๑๓๗/๒๓๕
อวณฺณสํสคฺคภยา	๑๔๙๖/๒๙๕	อสมฺโต	๓๓๔/๙๓
อวโภตฺตํ	๙๑๒/๑๙๗	อสมฺลิตฺทํ	๖๐๔/๑๔๕
อวฺยวณฺณสฺส	๕๗๕/๑๔๐	อสมฺลิตฺย	๘๓๑/๑๘๓

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
อพารกขี	๖๖/๒๒	อาวณฺณนี	๓๘๙/๑๐๕
		อาวณฺณิสฺส	๑๑๕๗/๒๔๐
[อา]		อาวาสุ	๒๓๗๒/๔๓๓
อจาณกฺกุณฺทกั	๓๖๑/๙๙	อาวิลกฺโข	๒๖๗๔/๔๗๙
อจาณปฺตฺโต	๓๐๓๒/๕๓๖	อเวณฺณิยั	๒๑๔๒/๓๙๗
อจาณมฺหิ	๑๐๖๒/๒๒๓	อเวรั	๓๕๔/๙๘
อาชณฺโณ	๒๔/๙	อาเวลลิตฺตํ	๑๗๔๗/๓๓๕
อาตงฺกิณั	๒๘๘๙/๕๑๖	อาเวลลิตํ	๒๒๓๓/๔๑๐
อาตุรณฺนานิ	๓๐/๑๑	อาสงฺกิ	๑๓๖๔/๒๗๒
อาทาสกฺกุณฺตาภิรฺฐา	๒๔๘๙/๔๕๒	อาสโท	๑๐๔/๓๕
อาเน	๒๑๘/๖๕	อาสา	๖๑/๒๑
อาปทตฺถา	๑๖๗๙/๓๒๕	อาสาทุ	๓๐๗๖/๕๔๔
อาปาสุ	๓๗๗/๑๐๒	อาสีเท	๑๔๕๔/๒๘๘
อาปฺตฺตปฺตฺเตหิ	๑๖๗๕/๓๒๔	อาสีโน	๘๒/๒๘
อามชาโต	๓๙/๑๔		
อามตฺตมณิกฺกุณฺทลา	๒๑๑๗/๓๙๔	[อิ]	
อายตจกฺขเนตฺโต	๔๐๐/๑๐๗	อิจฺจาวิสตคามินั	๑๓๕๔/๒๗๐
อายสกฺขิ	๒๖๕๘/๔๘๑	อิจฺจาวิสทคามินั	๘๐๕/๑๗๙
อายั	๒๙๙๒/๕๓๑	อิจฺจาทสฺส	๑๐๔/๓๕
อารชฺชั	๙๑๕/๑๙๗	อิตฺถาคาเรหิ	๓๒๐๐/๕๖๖
อาโรหปรีนาเห	๑๖๖๓/๓๒๒	อินฺทวีสามั	๒๙๒๑/๕๒๑
อาลมพฺหิ	๑๑๐๐/๒๓๐	อิริยสิ	๑๒๗๕/๒๕๗
อาลุกฺกมฺพานิ	๒๒๐๙/๔๐๖	อิสฺสาธมฺโม	๒๕๑๖/๔๕๗
อาลูปานิ	๑๔๓๐/๒๘๔	อิสฺสาสินั	๒๕๘๗/๔๖๘
อาโลกสนฺธิ	๒๐๑๗/๓๗๘	อิสฺสุกั	๘๘๔/๑๙๒
อาโลปสาหสการา	๑๓๖๖/๒๗๒	อิสฺสิปฺกสมณฺณาเต	๒๖๒๔/๔๗๕

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องเก

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องเก

[อี]

อิสกายตคิโว

๒๕๙/๗๕

อุททฐริ

๒๘/๑๑

อิสพนุทนา

๑๘๐๓/๓๔๕

อุททาลกา

๒๔๙๑/๔๕๓

อิสามุเขน

๓๑/๑๒

อุททคฤราชิ

๒๐๙๔/๓๙๑

อุททียานิ

๒๑๒๑/๓๙๔

อุทพพะเห

๓๑๑/๘๘

[อุ]

อุกุกจจ

๑๘๐๐/๓๔๔

อุทยหเต

๕๒๔/๑๓๒

อุกุกฏเจ

๙๒/๓๑

อุทเยน

๙๘๑/๒๑๐

อุกุกัสยนุติ

๔๓๘/๑๑๔

อุทสสเย

๒๖๗๗/๔๘๕

อุกุกุสา

๒๒๕๗/๔๑๕

อุทาวตต

๓๐๙๖/๕๔๖

อุคคปุตตราชปุตติยานิ

๑๗๔๕/๓๓๕

อุทิริโต

๑๓๓/๔๔

อุคคฆฏปาโท

๒๗๘๗/๕๐๓

อุเทติ

๙๙๔/๒๑๒

อุจฉินนทายชชกตานิ

๒๖๔๙/๔๗๙

อุณฺหุรานิ

๖๕๐/๑๕๔

อุชฉนฺตุ

๑๙๓๓/๓๖๕

อุณฺนมติ

๕๘๑๘๙/

อุชฉาตุ

๔๑๓/๑๑๐

อุปกุชฺชนฺติ

๑๙๘๗/๓๗๓

อุณฺฉาจริยา

๒๓๕๐/๔๓๐

อุปกุฏฺฐิโต

๙๘/๓๒

อุณฺณานาภิ

๒๕๖/๗๔

อุปกุสิโต

๒๔๖/๗๑

อุตฺตมงฺครุหา

๙/๓

อุปกุหิสฺส

๑๑๖๑/๒๔๐

อุตฺตมาเหวนนฺทโห

๒๗๗๐/๕๐๑

อุปนฺติกั

๒๗๔๗/๔๙๘

อุตฺติฏฺฐปิณฺฑิ

๒๒๒๐/๔๐๘

อุปนาหิ

๘๘๕/๑๙๒

อุตรโสต

๑๔๘๘/๒๙๔

อุปฺปตถา

๓๐๘/๘๖

อุตฺตมตฺตกฺขา

๒๙๑๗/๕๒๑

อุปฺปสสนฺนาโห

๔๙๒/๑๒๕

อุทกนฺตเสว

๕๑๔/๑๓๑

อุปฺปาทา

๘๗/๒๙

อุทกโค

๑๙๔๗/๓๖๗

อุปโรธ

๘๑๐/๑๘๐

อุทกคณ

๒/๑

อุปฺปสฺสุติกา

๒๕๕๔/๔๖๒

อุทกญนิ

๑๐๖/๓๕

อุปาติวตฺโต

๑๐๕๐/๒๒๑

อุพฺพห

๒๑๔/๖๔

ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺเก	ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺเก
อุพุพิศุคหทยา	๑๔๐/๔๖	[โอ]	
อุพุเพคา	๒๕๕๓/๔๖๒	โอฏกนุทิกัม	๔๙๖/๑๒๖
อุพุภตัม	๑๗๖๕/๓๓๘	โอฏกิตา	๒๘๒๔/๕๐๗
อุมุมาปฺปผลิรินฺนิภัม	๒๓๔๘/๔๓๐	โอคโณ	๒๓๗๗/๔๓๓
อุมุมี	๘๙๔/๑๙๔	โอทฺทฺทิตัม	๔๙๑/๑๒๕
อุมุหยเต	๒๔๓/๗๑	โอตริตัม	๒๐/๗
อุรพฺภมัมสั	๑๗๔๕/๓๓๕	โอตลลโก	๒๒๑๙/๔๐๘
อุลลงฺขมยิตฺวา	๑๐๖๕/๒๒๔	โอทฺทึ	๗๘๖/๑๗๖
อุสฺสฏฺฐปาทัม	๑๓๙๔/๒๗๗	โอรี	๒๒๕๓/๔๑๔
อุสฺสาโว	๑๖๐๖/๓๑๔	โอปานภุตัม	๑๔๑๕/ ๒๘๑
		โอมทฺท	๒๑๔/๖๔
[อุ]		โอมสนฺติ	๑๖๕๗/๓๒๑
อุทฺทณฺณเต	๓๑๙๙/๖๕๖	โอโรกฺขลัม	๑๖๕๔/๓๒๑
อุทฺทหนั	๒๐๐/๖๑	โอโรทฺทปฏฺฐิตฺทโร	๑๓๔๙/๒๗๐
		โอโรนฺธิยา	๒๕๖๔/๔๖๔
[เอ]		โอโรพฺภ	๔๑/๑๕
เอณิฏฺฐสฺสมี	๑๐๕๒/๒๒๑	โอวชฺชมาโน	๔๑/๑๕
เอณฺณยฺยกา	๓๐๘๗/๕๔๕	โอสธิ	๑๙๔๙/๓๖๗
เอรกวาทยุตฺตา	๑๓๙๕/๒๗๗	โอหจฺจัม	๑๙๘/๖๐
เอราปเถहि	๒๕๕/๗๔	โอหทามเส	๔๑๓/๑๑๐
เอริตสฺส	๒๗๑๒/๔๙๒		
เอเรติ	๒๕๖๒/๔๖๔	[ก]	
เอลมฺภูโค	๔๔/๑๖	กกณฺฐา	๑๔๑/๔๗
เอสนาปสฺสโต	๙๔/๓๑	กงฺค	๑๑๐/๓๖
เอสฺส	๑๓๓๖/๒๖๖	กณฺจนสนฺนิโก	๑๖๐๙/๓๑๔
เอพคณิคมฺเพ	๘๓๑/๑๘๓	กณฺนคฺคโห	๒๐๕๔/๓๘๓

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
กฏจฺจฺรฺกฺเขสฺ	๒๗๐/๗๗	กเรณฺ	๑๔๓๙/๒๘๖
กฏาทฺติยา	๒๙๓๓/๕๒๓	กลกั	๙๑๗/๑๙๙
กณฺจาวสตุตฺ	๑๓๘๔/๒๗๕	กลมฺพานิ	๑๔๓๐/๒๘๔
กณฺทนต์	๖๘๙/๑๖๐	กลาหิ	๑๖/๖
กณฺทินิ	๑๓/๕	กลี	๑๓๑/๔๔
กณฺณวา	๓๔๑/๙๔	กลีโร	๑๐๙๖/๒๒๙
กณฺณายตมฺตฺเตน	๓๕๓/๙๘	กวจิ	๑๕๒๙/๓๐๑
กณฺเวเรสฺ	๕๗๐/๑๔๐	กัสมฺลลเก	๕๒๒/๑๓๒
กณฺหณฺชนสฺ	๓๐๘๕/๕๔๕	กสิมา	๒๐๐๙/๓๗๖
กณฺหวตฺตนิ	๒๗๖๙/๕๐๑	กพายมฺภูจิ	๒๐๑/๖๑
กณฺหาโคตมเกหิ	๒๕๕/๗๔	กพาโร	๒๙๑๑/๕๒๐
กตตฺโต	๙๐/๓๐	กากนิณฺทสฺมิ	๔๒๔/๑๑๑
กทเร	๒๔๘/๗๒	กาโกลา	๘๖๑/๑๘๙
กนกพฺยา	๓๐๙๐/๕๔๖	กานเน	๑๕๘๘/๓๑๒
กนฺนปฺปกนฺน	๑๖๕๑/๓๒๐	กามทฺหา	๑๓๙๔/๒๗๗
กปิจิตฺตํ	๖๙๓/๑๖๐	กายูรี	๒๖๓๒/๔๗๖
กปิตฺถนา	๔๙๓/๑๒๕	กายูรี	๑๑๕๘/๒๔๐
กปิลฺเล	๒๖๙๘/๔๘๙	กาลปฺปลฺลวา	๑๐๙๗/๒๒๙
กโปตกสฺ	๔๒/๑๕	กาลปริยาโย	๖๗๙/๑๕๘
กมณฺทลฺ	๒๐๐/๖๑	กาสุมาริโย	๒๓๘๙/๔๓๕
กมฺพุกายูรธฺรา	๒๔๘๘/๔๕๒	กาพปพฺพา	๒๗๘๖/๕๐๓
กมฺพุกีโว	๑๖๒๓/๓๑๖	กิกิ	๑๙๗/๖๐
กมฺพุตลาภาสา	๓๐๘๗/๕๔๕	กิงฺกนิโย	๒๑๕๙/๔๐๐
กมฺม	๑๒๐๖/๒๔๗	กิจฺจนฺโส	๑๒๐๒/๒๔๖
กมฺมาสปาโท	๒๖๘๐/๔๘๖	กิญฺชกฺขา	๓๐๘๕/๕๔๕
กมฺลาสริสฺตฺธิโย	๓๑๐๕/๕๔๗	กีนิกฺลายติ	๙๗๗/๒๐๘

ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺก
กีปริโส	๑๘๙๐/๓๕๗	กุลิกา	๑๓๔๗/๒๖๘
กิพพิสการกั	๕๔๒/๑๓๖	กุลุโก	๑๒๒๖/๒๕๐
กิราลั	๑๘๓๒/๓๔๘	กุสมุทโท	๗๕๖/๑๗๑
กิลาสินั	๒๗๘๓/๕๐๒	กุสลับเทเส	๑๓๒/๔๔
กิโลมั	๕๕๘/๑๓๘	กุสมุฏาปริกิณฺณมสฺสุ	๒๕๖๘/๔๖๕
กิสฺสุโก	๓๔๖/๑๙๕	กุพีรา	๔๐๒/๑๐๗
กีโฏ	๒๖๔/๗๖	กูชิตา	๒๖๓๐/๔๗๖
กุกกุฏานุกตา	๑๑๗๖/๒๔๓	กูฏเวที	๑๖๙๙/๓๒๘
กุกฺขา	๑๕๒๘/๓๐๑	เกตกปฺปมเนตฺตํ	๒๕๖๗/๔๖๕
กุกฺจาริหตฺโต	๑๗๙๓/๓๔๓	เกปฺปกั	๖๐๗/๑๔๖
กุกฺกปาทำ	๔๘๓/๑๒๔	เกลายิก	๑๗๗๕/๓๓๙
กุกฺกนี	๗๘/๒๖	โกกิลั	๔๐๗/๑๐๘
กุกฺกตฺติโย	๒๑๒๐/๓๙๔	โกฏฺจโก	๔๘๖/๑๒๔
กุกฺกตฺตุ	๖๓๙/๑๕๒	โกทณฺฑเกณ	๒๐๖๗/๓๘๖
กุกฺกมณฺฑา	๖๘๙/๑๖๐	โกธนา	๖๓/๒๑
กุกฺกมิลกา	๒๑๐๓/๓๙๒	โกปเนยเย	๑๓๗๒/๒๗๓
กุกฺกมคฺคั	๑๒๗๖/๒๕๗	โกมาริปติโก	๒๓๕/๖๙
กุกฺกมิ	๔๗๗/๑๒๒	โกยฏฺจิมฐฺสาเลีย	๒๖๓๐/๔๗๖
กุกฺกมินามุขั	๓๒๗/๙๑	โกลั	๕๒๔/๑๓๒
กุกฺกรกั	๒๔๑๕/๔๓๙	โกเลยฺยกา	๒๒/๙
กุกฺกรุคฺคสฺส	๒๑/๙	โกสิกั	๒๖๑๕/๔๗๔
กุกฺกรุโร	๑๙๗๙/๓๗๑	โกสมุพฺสลพานิปา	๒๖๓๑/๔๗๖
กุกฺกรวิฑฺฐกรวรา	๑๕๒๘/๓๐๑	โกโส	๒๒๙๐/๔๒๐
กุกฺกยาภิ	๑๕๐๖/๒๙๗		
กุกฺกลา	๒๘๕/๘๑		
กุกฺกลาวกา	๓๑/๑๒	ขขุข	๒๐๔/๖๑

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก
ขชฺโชตํ	๗๗๖/๑๗๕	คมุภีรวตฺตนิ	๒๙/๑๑
ขณฺฐปฺปหาเรน	๑๐๗/๓๕	คลวินีเตน	๑๔๒๑/๒๘๓
ขณฺฐา	๗๘/๒๖	ควา	๗๗/๒๕
ขตฺตพฺนฺธุริ	๒๙๘๗/๕๓๐	คหฺนนิสฺสิตํ	๑๔/๖
ขนฺติโสฺรจฺจสมาธิสญฺจิตา	๑๑๗๑/๒๔๒	คาธติ	๑๓๕/๔๕
ขรํ	๒๗๓๑/๔๙๕	คามนฺตกาณิ	๑๗๐/๕๔
ขรตฺตจํ	๙๘๔/๒๑๐	คามณิ	๒๐๑๔/๓๗๗
ขรโธตํ	๙๒๓/๒๐๐	คาพฺพหเวธินิ	๑๓/๕
ขรสฺสํ	๗๙/๒๖	คฺกุจฺจํ	๑๘๓๒/๓๔๘
ขรา	๓๑๗/๘๙	คฺกุยฺหิตฺโต	๑๗๘๔/๓๔๒
ขราชินา	๘๕๑/๑๘๗	โคณฺงคฺกุลิ	๒๗๙๘/๕๐๔
ขราทียะ	๑๕/๖	โคปนฺนิสาเทหิ	๒๑๘๕/๔๐๓
ขาริภาโร	๕๙๖/๑๔๔	โคปฺบานสิมฺภคฺคสมํ	๑๐๙๘/๒๒๙
ขีรฺรฺกฺขํ	๘๐๘/๑๘๐	โคปฺบานสิมฺภารวหา	๙๘๓/๒๑๐
ขุณฺนาสิกา	๑๖๓๕/๓๑๗	โคปิปาสิกาชาติกา	๑๔๕๓/๒๘๘
ขุรปฺปานิสฺส	๙๑๓/๑๙๗	โคโรวินฺทํ	๒๓๐๕/๔๒๓
ขุรปฺเป	๓๙๔/๑๐๖		

[ม]

[ก]

กชคฺคเมฆะภิ	๓๐๗/๘๖	ฆตาสโน	๑๓๓/๔๔
กชฺชติ	๓๙/๑๔	ฆนฺฆาติมํ	๙๒๔/๒๐๐
กชฺชตฺตโม	๒๖/๑๐	ฆมฺมุณิ สมฺปเรเต	๑๐๕๑/๒๒๑
กตฺตสิญฺจํ	๒๙๑๖/๕๒๐	ฆมฺมมาภิตตฺตสฺส	๑๙๗/๖๐
กธิโต	๘๕๖/๑๘๘	ฆมฺมเม	๑๓๙๔/๒๗๗
กนฺเถนฺติ	๒๑๕๕/๓๙๙	ฆสฺติ	๓๔๐/๙๔
		ฆสฺสิ	๑๔๘๘/๒๙๔
		ฆํสิตฺตํ	๒๗/๑๐

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก
ฌุโณ	๑๑๕๒/๒๓๙	ฉนฺนปถิ	๑๑๒/๓๗
โฆสวา	๗๕๖/๑๗๑	ฉพฺยาปฺตเตหิ	๒๕๕/๗๔
		ฉมา	๑๖/๖
[จ]		ฉวํ	๒๓๖/๗๐
จกฺกวากา	๑๓๐๖/๒๖๑	ฉินฺนพฺภิ	๑๐๖๖/๒๒๔
จณฺโฑรณิ	๑๕๓๑/๓๐๑		
จตุกกิ	๒๔๒๑/๔๔๐	[ข]	
จตุตฺถมณฺสนฺนิภา	๓๐๘๗/๕๔๕	ชกฺขลิสฺส	๘๓๑/๑๘๓
จตุมฺภจฺจรูปิ	๓๐๔๐/๕๓๗	ชกฺคิรฺรหิ	๓๖/๑๓
จตุมฺภจฺจสฺส	๒๒๔/๖๖	ชนาธิป	๗/๓
จตุสฺสทํ	๒๐๑๓/๓๗๗	ชปฺเปน	๖๔๑/๑๕๒
จหนฺทนิโยลิลลลํ	๒๖๔๑/๔๗๗	ชรคฺควํ	๒๔๘/๗๒
จหนฺทาภํ	๑๓๕/๔๕	ชรฺรทฺพานํ	๓๖๗/๑๐๐
จมฺมิโน	๒๑๒๗/๓๙๕	ชาติมฺนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	๒๒๒๓/๔๐๙
จลกกฺกุ	๒๐๖๐/๓๘๔	ชาติสฺมภโว	๑๘/๗
จากวากฺกปฺกฺขชิตา	๒๑๔๕/๓๙๘	ชาตุ	๖๒/๒๑
จาโค	๕๗/๑๙	ชายิหิติ	๓๑๑๘/๕๔๙
จาตุรฺนฺตฺต	๔๐๑/๑๐๗	ชาวี	๖๐๙/๑๔๖
จาปวโร	๒๐๗๓/๓๘๗	ชิตีเส	๓๖๐/๙๙
จารุปฺพพฺงคิ	๒๖๑๔/๔๗๔	ชิตฺถณฺ	๒๖๗๐/๔๘๔
จิตฺตวสานฺวตฺตติ	๓๑๖/๘๙	ชิตฺตชุกฺกผลสฺนฺนิภา	๓๐๘๙/๕๔๖
จิรฺรตฺตสํสิตํ	๒๗๔๐/๔๙๗	ชินฺโน	๗๐๒/๑๖๓
เจตา	๔๘/๑๗	ชิมฺหิ	๖๓๔/๑๕๑
		ชฺชเต	๗๘๑/๑๗๕
[ฉ]		เชยฺยาม	๒๐๒/๖๑
ฉกณฺหาริกา	๑๐๘๐/๒๒๖	โชติ	๑๓๒๗/๒๖๕

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
ฌาเยยฺยํ	[ฌ]	ตารกราชสนฺนิโก	๒๕๕๑/๔๖๙
	๑๐๑/๓๔	ตาลิสตคฺครโกชนา	๑๙๕๙/๓๖๘
ณฺเฏ	[ฌ]	ติณฺฑุกานิ	๒๓๘๙/๔๓๕
	๒๖๗๖/๔๘๕	ติณฺฑปริฆาสํ	๓๖๑/๙๙
ฌาติสงฺฆปฺรภฺขิตํ	๑๑/๕	ติณฺฑุกํ	๒๐๔/๖๑
ฌาเยน	๑๑๗๕/๒๔๓	ติปญฺจจรตฺตูปคตมฺหิ	๑๖๗๓/๓๒๓
จิตฺตมริยวฺตฺติ	[ฌ]	ติปฺปานิ	๑๘๓๙/๓๔๙
	๑๑๗๔/๒๔๒	ติปฺปลตฺถํ	๑๖/๖
ทฺธิยมานานํ	[ฌ]	ติตฺติกขี	๖๙๑/๑๖๐
	๒๑๐๔/๓๙๒	ติปฺกณฺณวิทฺโธ	๒๐๑๙/๓๗๘
เทมาน	๔๙๐/๑๒๕	ติมิรานํ	๗๕๖/๑๗๑
ตกฺกฺลา	[ฌ]	ติมิสฺสกาโย	๑๕๕๖/๓๐๔
	๑๔๓๐/๒๘๔	ติมฺมํ	๘๕๕/๑๘๘
ตกฺกิกฺกา	๑/๑	ติริฏฺฐิโน	๖๓๐/๑๕๐
ตคฺคร์	๒๔๐๒/๔๓๖	ติโรกฺขวาโจ	๒๘๖๘/๕๑๒
ตจฺจสารสมปฺปิตา	๗๙๖/๑๗๘	ติโรกฺขา	๖๐๕/๑๔๕
ตณฺหา	๑๐๙/๓๖	ติลกาหตํ	๔๐๗/๑๐๘
ตณฺฑุชฺชํ	๒๘๘๖/๕๑๖	ติโลทโน	๑๑๔๑/๒๓๗
ตณฺโฆ	๒๑๘/๖๕	ติริตํ	๑๐๑๒/๒๑๕
ตณฺฑุพฺพณฺธิ	๙๘๔/๒๑๑	ตฺถุเก	๑๑๕๖/๒๓๙
ตมฺพตฺถุปฺปนฺนา	๒๔๘๘/๔๕๒	ตฺถุณฺฑิยา	๒๙๕๐/๕๒๕
ตสา	๗๗/๒๕	ตฺถุณฺฑิลํ	๑๘๘๕/๓๕๖
ตสิตํ	๑๓๙๔/๒๗๗	ตฺถุทติ	๑๔๗/๔๘
ตายิตา	๑๐๒/๓๔	ตฺถุโม	๓๐๘/๘๖
		ตฺถุริตานิปาตินํ	๑๕๓/๕๐
		ตฺถุญฺยตา	๒๕๓/๗๓

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเก
ตุลยเสวี	๙๙๔/๒๑๒	ทิฏฐจํ	๕๗/๑๙
ตุวิยํ	๒๖๗๘/๔๘๕	ทิตฺตฺรूपิ	๘๙๖/๑๙๔
ตุณิ	๒๗๑๘/๔๙๓	ทิตฺโต	๔๗๓/๑๒๒
ตุลํ	๑๖๑๙/๓๑๕	ทียทฺธมฺมกุกฺกุ	๙๘๑/๒๑๐
ไตรณคฺเค	๑๘๙/๕๘	ทิวียา	๒๔๙๐/๔๕๓
		ทิสพฺภิ	๒๘๙๒/๕๑๗
[ถ]		ทึชฌายุลกฺขณํ	๓๐/๑๑
ถณฺทิลทฺกฺขเสยฺยํ	๒๖๕๘/๔๘๑	ทึชฺชุตฺตโรฏฺฐา	๑๗๑๒/๓๓๐
ถุลลานิ	๓๙/๑๔	ทึนํ	๑๑๑๒/๒๓๑
ถุสํ	๖๕๐/๑๕๔	ทฺกฺขาภิตฺตุนโน	๒๐๖๐/๓๘๔
		ทฺกฺคํ	๑๗๐/๕๔
[ท]		ทฺททฺกายติ	๕๘๖/๑๔๒
ทกฺขิยํ	๕๘/๒๐	ทฺนฺนิกฺขโย	๒๔๔๐/๔๔๔
ทกฺขเยยฺยํ	๑๒๐๖/๒๔๗	ทฺปปฏิอานยา	๑๔๒๘/๒๘๓
ททฺทริ	๑๕๔/๕๐	ทฺพฺพลชฌาติกา	๒๒/๙
ททฺวารกํ	๕๖๓/๑๓๙	ทฺพฺพิทฺ	๑๖๕๘/๓๒๑
ทริยา	๔๕๔/๑๑๘	ทฺพฺภโก	๒๓๔/๖๙
ทวปฺปลุทฺโธ	๘๘๗/๑๙๓	ทฺพฺภิ	๑๐๒/๓๔
ทสณฺณกํ	๑๐๑๙/๒๑๖	ทฺมฺพรสาขโคจโร	๓๕๑/๙๖
ทพฺพฺโตตรณํ	๑๓๔๙/๒๗๐	ทฺมฺมกฺขรูปา	๑๙๙๒/๓๗๓
ทาจินิ	๑๖๔/๕๒	ทฺมฺมนฺติมนฺตินํ	๒๓๑๗/๔๒๖
ทानโว	๑๓๒๕/๒๖๔	ทฺมฺมรूपิ	๒๒๔๐/๔๑๒
ทารุกฏฺลลโก	๒๖๔๔/๔๗๘	ทฺมฺมวาสี	๒๒๑๙/๔๐๘
ทารุชปพฺพชํ	๒๕๑/๗๓	ทฺมฺมิ	๒๐๔๘/๓๘๒
ทิกฺกณฺปลาโส	๑๑๒/๓๗	ทฺมฺสาขโคจโร	๒๐๑/๖๑
ทิจฺจนเร	๑๔๗๙/๒๙๒	ทฺมฺสาขานิกฺกิตฺติ	๑๑๕๓/๒๓๙

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
ทุมุขรูปา	๘๕๑/๑๘๗	โธรยหสิลี	๒๑๖/๖๕
ทุม	๔๔๒/๑๑๖	[น]	
ทุราชาโน	๖๔/๒๒	นเค	๘๖๕/๑๙๐
ทุรารุโ	๕๕/๑๙	นงฺคุฏฐกณน	๑๒๙/๔๓
ทุมก	๘๒/๒๘	นนฺตกวาสินี	๕๒๓/๑๓๒
เทณฺทิม	๗๙/๒๖	นรปมฺทาน	๑๑๗/๒/๒๔๒
เทวทูตา	๙/๓	นวจนทุทเก	๙๒๙/๒๐๐
เทวธมฺมา	๖/๓	นุหาปิตกฺขุณฺณการภาว	๑๑๘๒/๒๔๔
		นาคจิตฺโตทา	๒๖๑๗/๔๗๔
[ฐ]		นาธติ	๒๙๐๕/๕๑๙
ธงฺกเสนา	๓๐๑/๘๕	นิกฺกุเจ	๑๑๖๔/๒๔๑
ธนฺวณฺณน	๓๙๔/๑๐๖	นิกณฺณิกา	๖๕๑/๑๕๔
ธนฺเสขวา	๒๘๔๓/๕๐๙	นิกตฺยา	๓๘/๑๔
ธนฺหตฺถกฺลาเปหิ	๒๐๓/๖๑	นิกติปฺปณฺโณ	๓๘/๑๔
ธมฺมทฺธ	๑๒๘/๔๒	นิกิณฺณา	๑๓๒๔/๒๖๔
ธมฺมนฺตร	๒๖๐๑/๔๗๑	นิเกตเว	๙๑๔/๑๙๗
ธมฺมวิภงฺกณฺณ	๓๐๐๘/๕๓๒	นิเกตฺหโต	๒๐๖/๖๒
ธมฺมานวตฺติ	๘๔/๒๙	นิจฺโจตฺตกา	๓๑๓๒/๕๕๒
ธมฺโม	๕๗/๑๙	นิชฺฌปน	๒๕๙๓/๔๗๐
ธเม	๓๗/๑๓	นิทฺทำ	๒๙๑๖/๕๒๐
ธาคิโจล	๙๕๙/๒๐๖	นิตมฺมามี	๑๙๔๙/๓๖๗
ธิกฺกิตา	๑๓/๕	นิตาเลติ	๒๑๐๔/๓๙๒
ธิติ	๕๗/๑๙	นิทฺฐาปิต	๖๑๖/๑๔๗
ฐมฺเกตุ	๒๗๗๐/๕๐๑	นินฺนตฺนฺนตา	๒๗๘๖/๕๐๓
ฐมฺเนตฺต	๒๑๗๒/๔๐๑	นิปฺผลิตา	๑๔๓/๔๗
ฐมฺสมานวณฺณ	๑๓๘๒/๒๗๕	นิปฺพวิต	๗๓/๒๔

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องุเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องุเก
นิปาวตัม	๑๙๐๒/๓๕๙	ปฏุขลย	๒๘๑๙/๕๐๖
นิพพาติ	๓๒๓/๙๐	ปฏุญญะยุมุ	๔๓๔/๑๑๔
นิพพาห	๗๕๓/๑๗๑	ปคพภา	๖๑/๒๑
นิพพินทียการิสส	๓๐๐๙/๕๓๓	ปงกทนุตา	๘๕๑/๑๘๗
นิภาสวณณา	๒๔๐๗/๔๓๗	ปงกวารมฺหิ	๓๑๙๖/๕๖๕
นิมิสสุติ	๖๑๒/๑๔๖	ปงโก	๒๐๕/๖๒
นิยยโม	๒๗๑/๗๘	ปจจยัม	๓๒๙/๙๑
นิยามกัม	๓/๒	ปจจาวมิสสามิ	๖๙/๒๓
นिरุกตวา	๒๐๘/๖๒	ปจจเทติ	๑๐๘๕/๒๒๗
นिरพพุทานัม	๑๐๔๙/๒๒๑	ปจจเปสสนฺติ	๒๑๖๓/๔๐๐
นิลเลนกานิ	๒๙๕๑/๕๒๕	ปจโจทฺทิตํ	๒๘๕/๘๐
นิลโลภปาโป	๒๐๐๑/๓๗๕	ปจฺจรา	๒๗๐๓/๔๙๐
นิวตฺตโกโซ	๑๙๘๖/๓๗๒	ปจฺจชัม	๖๔๘/๑๕๓
นิสสฏฺฐา	๑๓๓๐/๒๖๖	ปจฺจชเลตเว	๗๗๗/๑๗๕
นิสสิเว	๒๗๗๐/๕๐๑	ปจฺจชฺชน	๗๕/๒๕
นิเส	๒๓๗๕/๔๓๓	ปจฺจชฺชนนาถา	๑๘๙๒/๓๕๗
นิเสวเร	๒๒๒/๖๖	ปณฺชลิกา	๒๓๑๘/๔๒๖
นึลุปฺปลาภัม	๑๓๘๒/๒๗๕	ปณฺญา	๕๘/๒๐
นุญโณ	๑๐๖๖/๒๒๔	ปญฺจจรามิ	๑๔๑๘/๒๘๒
เนกตีกัม	๑๔๒๗/๒๘๓	ปญฺจมาเนนฺตัม	๔๙/๑๗
เนตฺตีสวรวาริภิ	๒๐๓/๖๑	ปญฺจโมกฺกัม	๒๖๗๓/๔๘๔
เนตฺตีส	๑๕๙๗/๓๑๓	ปญฺชียนฺติ	๒๓๒๒/๔๒๗
		ปญฺชียานิ	๒๑๒๐/๓๙๔
		ปญฺชิสนฺถารวฺตฺตินัม	๑๑/๕
[ป]		ปญฺโจ	๒๘๔๙/๕๑๐
ปฏกตาสวิสมฺปิโน	๒๖๓๑/๔๗๖	ปณฺทิตาภาสา	๑๒๔๖/๒๕๓
ปฏุขปาติโน	๑๒๖๘/๒๕๖		

ปทานุกรกโม	ปพฺพเฏ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเฏ/องฺเก
ปณฺเฑ	๒๙๑๐/๕๒๐	ปรเนยฺยํ	๒๔๔๓/๔๔๔
ปณฺเฑยานิ	๒๑๗๒/๔๐๑	ปรวมุภํ	๒๐๒๕/๓๗๙
ปตตํ	๘๖๑/๑๘๙	ปริกฺขวา	๖๔๑/๑๕๒
ปตฺตยาน	๔๙๐/๑๒๕	ปริกฺกณฺณมฺหา	๒๐๓/๖๑
ปตฺตคฺคํ	๖๑๒/๑๔๖	ปริณามขั	๓๑๔๔/๕๕๕
ปตฺตจโร	๑๐๕๔/๒๒๒	ปริตฺตาทฺตุน	๒๘๐๘/๕๐๕
ปตฺตาปวา	๑๗๐๘/๓๒๙	ปริยาโย	๘๑๑/๑๘๑
ปติพฺพตา	๑๕๐๘/๒๙๗	ปริสงฺกุปโป	๑๒๓๖/๒๕๒
ปถทฺฐโน	๒๒๓๒/๔๑๐	ปริสฺสมุภาติ	๖๙๘/๑๖๑
ปทกานิ	๒๙๘๘/๕๓๐	ปรุพฺพหกฺจณฺนขโลโม	๙๗๖/๒๐๘
ปทวิณฺณยานํ	๕๘๘/๑๔๓	ปลมพฺพนฺติ	๑๗๙๗/๓๔๔
ปทาทเว	๒๗/๑๐	ปุลลตฺถิโต	๒๘๖๗/๕๑๒
ปทาลิโต	๑๔๓/๔๗	ปุลวณฺติ	๗๗/๒๕
ปทุมฺตฺตตรตฺตจา	๒๙๒๙/๕๒๒	ปฺลาลขลสฺสนฺนิภา	๒๖๓๑/๔๗๖
ปนฺนคานํ	๓๑๒๒/๕๕๐	ปฺลาลิ	๘๘๔/๑๙๒
ปนฺนเยยฺย	๑๑๖๗/๒๔๑	ปฺลิกฺกณฺจิโต	๒๕๘/๗๕
ปปี	๒/๑	ปฺลิลโป	๘๕๕/๑๘๘
ปพฺพชฺชาสมโย	๙/๓	ปฺลิสฺสชฺชช	๓๐๙๖/๕๔๖
ปพฺพตฺตปตฺตเร	๒๓๙/๗๐	ปฺลีสํ	๒๑๘/๖๔
ปพฺพยาหริ	๒๗๙/๗๙	ปฺลฺลชฺชนฺติ	๑๐๘๒/๒๒๗
ปโปทเร	๒๖๓๐/๔๗๖	ปฺลวิณฺติ	๑๐๘๑/๒๒๗
ปมณฺเฑนฺติ	๑๘๒๖/๓๔๘	ปเวลฺลมาณา	๑๐๙๗/๒๒๙
ปมาย	๖๔๑/๑๕๒	ปสฺกขิตา	๒๑๙๒/๔๐๔
ปมฺทา	๑๓๒๗/๒๖๕	ปสฺทา	๒๕๓/๗๓
ปรกฺกิริ	๒๒๗๖/๔๑๘	ปสฺยหการี	๒๐๑๐/๓๗๖
ปรโฆสฺสานฺสสาริโน	๕๘๘/๑๔๓	ปสฺสฺปสฺส	๒๘๐๖/๕๐๕

ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพេ/องฺก
ปสาสนิโต	๑๐๕๗/๒๒๓	ปิสุณา	๖๓/๒๑
ปัสสูนิ	๔๗๘/๑๒๓	ปีเณติ	๙๗๑/๒๐๘
ปหฺภูจมนโส	๕๖/๑๙	ปฺจุมนนฺทปริวโร	๒๒๒/๖๖
ปหฺภูเจน	๕๖/๑๙	ปฺกนฺทริกตจฺจุคิ	๒๗๑๗/๔๙๓
ปหฺสูนโต	๑๗๐๓/๓๒๘	ปฺกนฺณกํสํ	๑๕๖๗/๓๐๘
ปหฺสูมาโน	๑๔๙๖/๒๙๕	ปฺกนฺณายตเน	๑๑๖๔/๑๔๑
ปเหตเว	๒๗๘/๗๙	ปฺกฺกโลมมจฺจุฉา	๒๔๙๘/๔๕๒
ปาฏินิ	๑๔๘๔/๒๙๓	ปฺกฺกโลมายุตา	๒๖๑๑/๔๗๓
ปาณฆาติ	๑๘/๗	ปฺกฺกสทฺโท	๑๒๔๕/๒๕๓
ปาณโท	๑๖๔/๕๒	ปฺกนฺนติ	๑๕๑๑/๒๙๘
ปาณภุโน	๒๕๘๙/๔๖๙	ปฺรจฺจกนฺทกโร	๒๖๘/๗๖
ปาณิสฺสรธา	๑๗๓๔/๓๓๒	ปฺรจฺจกมมฺมสฺส	๔๓๙/๑๑๔
ปาณฺฐปโรธาย	๘๗๓/๑๙๑	ปฺรติสฺรา	๘๐/๒๖
ปาตาลปฺปาทสนฺนิภา	๑๓๒๙/๒๖๕	เปกฺกขุณฺหานิ	๓๒/๑๒
ปาปปติพฺพตฺตาย	๒๓๖/๗๐	เปจฺจุจ	๑๑๙๘/๒๔๖
ปาปสมฺปวฺงเคน	๙๙๑/๒๑๒	เปยฺยํ	๑๓๐๑/๒๖๐
ปาภฏฺเณ	๔/๒	เปพฺพาย	๒๔๗๗/๔๕๐
ปาราสริโย	๒๙๓/๘๓	โปฏฺฐปาโท	๒๔๖/๗๑
ปาณิกทฺทกา	๑๗๘๖/๓๔๒	โปตฺโต	๔๗๓/๑๒๒
ปาวโฏ	๒๘๔๔/๕๐๙	โปริสทาหฺสฺส	๑๖๗๕/๔๘๔
ปาวุสํ	๑๔๘๔/๒๙๓	[ฬ]	
ปิณฺชานิ	๘๔๐/๑๘๕	ฬลสา	๘/๓
ปิณฺณจฺมฺมเจน	๘๓๘/๑๘๔	ฬลิม	๑๒๖๑/๒๕๕
ปิณฺณจิมฺมสิโก	๑๖๙๙/๓๒๘	ฬลีนฺสกุณฺเณ	๒๙๑๖/๕๒๐
ปิยาลานิ	๒๓๘๙/๔๓๕	ฬาติ	๔๖๕/๑๒๐
ปิลฺกฺโข	๕๒๙/๑๓๓	ฬาลํ	๒๘๕/๘๑

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก
ผีตานี	๑๐๕๖/๒๒๓	พิลาตีกุกลانی	๒๒๐๙/๔๐๖
ผุสฺสิงคา	๓๐๔๓/๕๓๘	พีรณตถมฺภากสฺมี	๒๗๑/๗๘
		พุกุธานุมตํ	๘๔/๒๙
[พ]		พุกุกุส	๑๗๕๐/๓๓๖
พยุคมา	๓๑๗/๘๙	เพลลํ	๙๘๔/๒๑๐
พยุถสิ	๑๑๐๒/๒๓๐	โพนุทํ	๒๖๖/๗๖
พยุเรสิ	๑๖๘๓/๓๒๖	[ก]	
พยุสนุโน	๒๒๖๓/๔๑๖	ภากุขิตํ	๘๕/๒๙
พยุมฺหํ	๒๔๘๓/๔๕๑	ภากุฏี	๖๑๗/๑๔๗
พยุมฺหิตโต	๒๗๘๔/๕๐๓	ภากิรติ	๒๙๒๒/๕๒๑
พยามมตฺตานี	๓๒/๑๒	ภากุโ	๑๓๓/๔๔
พยาวโ	๒๙๙/๘๔	ภากุณิ	๑๐๓๘/๒๑๙
พยาหาร	๑๓๐/๔๓	ภากุณ	๕๒๓/๑๓๒
พฺรหฺนตํ	๑๑๐๖/๒๓๐	ภากุตรตฺเถ	๔๔๔/๑๑๖
พฺรหฺมตรํ	๘๐๒/๑๗๙	ภากุณานุกิณฺณา	๒๗๑๖/๔๙๓
พฺรหานิ	๓๔๑/๙๔	ภากุณิ	๑๙๘๔/๓๗๙
พฺรหฺมณสฺปฺปทาย	๒๖๗๑/๔๘๔	ภากุณิ	๔๔๙/๑๑๗
พลชฺชํ	๑๔๘๔/๒๙๓	ภากุณิ	๒๐๐๑/๓๗๕
พลาภา	๔๒๑/๑๑๑	ภากุณิ	๑๐๒๙/๒๑๗
พลียยนฺติ	๑๕๑๓/๒๙๘	ภากุณิ	๑๑๔๖/๒๓๘
พหุณฺณ	๑๐๑๒/๒๑๕	ภากุณิ	๓๑๓๓/๕๕๒
พหุณฺณจินฺตโน	๙๕๔/๒๐๕	ภากุณิ	๒๖๙๘/๔๘๙
พหุตรูปํ	๑๙๗/๖๐	ภากุณิ	๕๗๐/๑๔๐
พหุเตนฺโท	๑๑๐๘/๒๓๑	ภากุณิ	๑๑๕๐/๒๓๙
พินฺทุสฺโส	๔๘๑/๑๒๓	ภากุณิ	๒๕๘๖/๔๖๘
พิมฺพชาลกสญฺจนํ	๓๐๗๙/๕๔๕	ภากุณิ	๗๑๕/๑๖๕

ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺเก
ภิสกโก	๒๘๘๙/๕๑๖	มณฺฐุภาณกั	๒๕๗/๗๔
ภิสสามา	๑๕๒๘/๓๐๑	มณฺฐุ	๓๑๗๔/๕๖๐
ภีรุธา	๑๑๓๕/๒๓๕	มณฺฐิวิโห	๙๖๗/๒๐๗
ภุชงฺกโม	๙๓๖/๒๐๒	มณฺฑาลเกหิ	๒๑๔๕/๓๙๘
ภุชานิ	๒๖๘๒/๔๘๖	มณฺฑุกิโย	๗๗/๒๕
ภุสั	๔๕๗/๑๑๘	มตฺตูปมั	๒๕๖๗/๔๖๕
ภุสสงฺขาท	๓๐/๑๑	มตีปฺพุโพ	๖๒๕/๑๔๙
ภุตนิवासฺรูป	๕๒๗/๑๓๒	มตีวิปฺพหิโน	๔๔/๑๖
ภุตปจฺนี	๓๔๐/๙๔	มธุเก	๒๓๘๙/๔๓๕
ภุนหตา	๗๔๕๑/๑๗๐	มธุขุทฺทสรูปมา	๑๘๒๕/๓๔๘
ภุสาลยา	๒๖๑๕/๔๗๔	มนฺตภาณิ	๔๐๘/๑๐๘
ภโก	๑๘๘๓/๓๕๕	มนฺตยวโห	๒๔๐๖/๔๓๗
ภตฺวาน	๓๑๕๔/๕๕๗	มนฺตียั	๒๙๔๒/๕๒๔
ภทาสงฺกั	๗๖๕/๑๗๓	มนฺตีสุ	๙๒/๓๑
ภริมฺพุทฺทสงฺขา	๒๒๔๘/๔๑๓	มนฺเตน	๖๔๑/๑๕๒
ภุชโม	๒๓/๙	มนฺทมณฺโท	๓๒๑/๙๐
ภุชนสนฺนิกาโส	๑๓๐๘/๒๖๒	มนฺทียา	๕๔๖/๑๓๖
ภุช	๒๖๐๑/๔๗๑	มนฺทิริ	๒๖๗๕/๔๘๔
ภุชตุ	๑๕๘/๕๑	มนฺตฺสกกปฺปา	๑๐๕๓/๒๒๑
		มนฺตฺสสเผกฺกุ	๑๔๕๔/๒๘๘
		มนฺตฺสสสีส	๑๓๐๕/๒๖๑
		มนฺโนปวิทฺตฺโค	๙๐๙/๑๙๖
		มนฺมมฺหิ	๓๑๕/๘๙
		มนฺยรทิวสงฺกาสั	๒๕๗/๗๔
		มนฺรณสงฺกิโน	๙๙๗/๒๑๓
		มนฺลมฺชฺชสมา	๒๑๙๓/๔๐๔
[ม]			
มกฺขี	๘๘๔/๑๙๒		
มกสทฺทิตา	๑๑๑๐/๒๓๑		
มกฺเคยฺย	๒๙๔๘/๕๒๕		
มกฺกเต	๑๓๗๑/๒๗๒		
มจฺจนฺคฺมฺพั	๒๑๙/๖๕		

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก
มสกุสาร์	๓๑๓๐/๕๕๒	มุขายามิ	๑๒๔๖/๒๕๓
มสสุกุตติยา	๙๗๕/๒๐๘	มุขชโรหิตํ	๑๔๘๓/๒๙๓
มัสสุลา	๕๖๓/๑๓๙	มุณิกสส	๓๐/๑๑
มหกกุสาวะสุ	๒๒๓๙/๔๑๒	มุฑฐากิสิตฺตํ	๑๖๕๘/๓๒๑
มหคฺคโต	๒๙๘๒/๕๓๐	มุฑฺฐมฺภาสา	๓๘๖/๑๐๔
มหากายปฺปทาลโน	๒๑๑/๖๔	มุณี	๒/๑
มหาเนรุณิสฺสนํ	๘๐๘/๑๘๐	มุมฺมเร	๒๔๖/๗๑
มหามายา	๓๘๙/๑๐๕	มุรฺชาลมุพฺรานิ	๑๗๓๔/๓๓๒
มหิพามุโข	๒๖/๑๐	มุหํ	๑๕๓๕/๓๐๒
มหิรุเห	๑๓๓/๔๔	เมตฺตํ โส	๑๔๙๒/๒๙๔
มโหทธิ	๗๗/๑๒	เมตฺตํ	๑๗๒/๕๕
มโหฺรคฺคส	๓๑๑๗/๕๔๙	เมรคํ	๑๐๑๑/๒๑๔
มายาการ	๒๕๙๘/๔๗๑	โมรูปเสวินา	๓๕๓/๙๘
มาลฺลโต	๑๗/๗	[ย]	
มิกาคฺคมา	๖๙๕/๑๖๑	ยตฺตโต	๑๘๒๓/๓๓๗
มิกาฬิ	๒๙๐๕/๕๑๙	ยถนฺโน	๑๐๙/๓๖
มิตจฺจินฺตํ	๑๑๔/๓๘	ยโถธิกานิ	๑๐๗/๕/๒๒๖
มิตฺตามจฺจปฺริพฺยุพฺพํ	๑๖๐๐/๓๑๓	ยวมฺชฺฌกฺคส	๑๑๒/๓๗
มิตปฺนโมชโน	๑๓๗๓/๒๗๓	ยวํ	๒๒๘/๖๗
มิตมาพฺพหเกน	๑๓๔๗/๒๖๘	ยามุณา	๒๕๙/๗๕
มิตฺติ	๑๓๑/๔๔	ยฺกโยคาคฺคโต	๘๗/๒๙
มิตฺลคฺคหํ	๑๖๙/๕๔	ยฺกฺกฺกฺจิล	๑๑๐๘/ ๒๓๑
มิลาจ	๑๙๗๔/๓๗๐	โยคกฺกฺเขมสฺส	๕๕/๑๙
มิลสิภาวํ	๓๘๘/๑๐๕	โยคคฺคส	๑๐๖๙/๒๒๔
มิตฺตานิ	๑๑๓๗/๒๓๕	[ร]	
มิตฺเพน	๓๐๔/๘๕	รจฺจกมฺชฺฌ	๒๕๙๘/๔๗๑

ปทานุกรกโม	ปปพเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปปพเพ/องเก
รจุมหิ	๓๓๖/๕๓	ลงมีปีตามหา	๔๒๑/๑๑๑
รชคัม	๓๑๙๙/๕๖๕	ลฐจิหโต	๒๐๑๙/๓๗๘
รโชชุลลโร	๒๐๔๘/๓๘๒	ลฐกิเก	๗๔๒/๑๖๙
รณ	๒๑๒/๖๔	ลตาคูล	๑๐๖๕/๒๒๕
รณมิชาเตภี	๓๐๗/๘๖	ลพุข	๒๑๗๑/๔๐๑
รณเชหิ	๗๕/๒๕	ลมพตถโน	๒๘๘/๘๑
รมณกั	๘๒/๒๘	ลสิ	๑๔๓/๔๗
รมมโก มาโส	๒๗๖๕/๕๐๐	ลาปี	๑๘๕/๕๗
รวะยุย	๒๙๖๗/๕๒๗	ลายิตวา	๗๐๗/๑๖๔
รากวิราคิน	๖๙๓/๑๖๐	ลิตุต	๙๑/๓๑
ราชโกโส	๑๐๑๘/๒๑๕	ลูโน	๔๒๒/๑๑๑
ริณจสิ	๑๒๕๖/๒๕๕	โลณโตยสมิ	๔๘๗/๑๒๔
รูปโปโต	๔๗๘/๑๒๓	โลมปิณโท	๑๓๔๘/๒๖๘
รุรุ	๑๙๐๓/๓๕๙	โลลุโปจารินี	๑๑๕/๓๘
รุหคฺหมโส	๑๒๓๔/๒๕๑	โลโล	๑๑๕/๓๘
รุหิรมกฺขิตงโค	๒๐๖๘/๓๘๖	โลहितงโค	๓๑๕/๘๙
รูปปฏฏปลมฏฐิ	๒๖๑๓/๔๗๔	โลหิตโป	๕๐๐/๑๒๗
เรนุกั	๓๑๗/๘๙		
โรสโก	๓๕๑/๙๖	[ว]	
โรสิตงโค	๒๔๑๘/๔๓๙	วกา	๗๗/๒๕
โรหิณิน	๓๘๑/๑๐๓	วกุขา	๖๒๘/๑๕๙
		วกุคุ	๔๘๑/๑๒๓
		วกุคุสุตรา	๒๔๙๐/๔๕๓
		วกุคุ	๕๒๒/๑๓๒
		วงุงกา	๓๖/๑๓
		วงากาติวงกิน	๑๕/๖

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก
วชฺฌา	๒๒/๙	วลีมุโข	๓๗๐/๑๐๑
วณฺณงคฺลึ	๒๔๘๘/๔๕๒	วีสกานเน	๑๔๖๒/๒๘๙
วณฺณทพฺพหปฺปหาริกิ	๓๐๗/๘๖	วสุสติ	๑๙๓/๕๙
วณฺณนาวลิสงกาสา	๒๗๘๖/๕๐๓	วสุสทสา	๒๒๕๓/๔๑๔
วณฺณนั	๘๔๐/๑๘๕	วสุสนฺตสนฺนิภา	๑๒๕๖/๒๕๕
วณฺณม	๑๑๓๐/๒๓๔	วสุสิตํ	๑๘๑๑/๓๔๖
วณฺณคฺคฺตโต	๑๑๖๙/๒๔๑	วพวา	๒๓/๙
วณฺณนิกิ	๑๙๓๒/๓๓๒	วากจิริ	๒๕๕๖/๔๖๓
วณฺณนุเป	๒/๑	วากุเรหิ	๑๓๔๖/๒๖๘
วณฺณพฺลฺลปฺปนา	๒๒/๙	วากาทุรุตฺตานิ	๕๑๔/๑๓๐
วณฺณวิทฺฐโน	๑๒๘๑/๒๕๘	วาชเปยฺย	๑๓๐๑/๒๖๐
วณิ	๒๒๗๓/๔๑๘	วาทธานี	๑๗/๗
วตฺตปทา	๒๙๘๖/๕๓๐	วาทมิก	๑๔/๖
วตฺตปฺนุเถ	๖๑๓/๑๔๗	วาทยนฺโต	๗/๙/๒๖
วตฺตรฏ	๓๐๖๘/๕๔๓	วามูริ	๔๙๐/๑๒๕
วทฺธมย	๒๖๑/๗๕	วาเมน	๓๑๓/๘๘
วทฺธา	๑๕๑๑/๒๙๘	วายุสฺส	๑๓๒๔/๒๖๔
วณฺดาท	๔๘๓/๑๒๔	วาริสโย	๔๐๐/๑๐๗
วณฺติมิรมตฺตกฺขิ	๑๙๕๗/๓๖๘	วาลธินา	๑๔๔/๔๗
วณฺโตทา	๒๖๑๗/๔๗๔	วาลปาसानิ	๑๙๓๓/๓๖๕
วโยหฺรา	๙/๓	วาโลทก	๒๑๕/๖๔
วตฺตติ	๓๓๔/๙๓	วาทสนฺทสฺเสหิ	๓๓๑/๙๒
วตฺตติก	๗๕๑/๑๗๑	วาทวา	๒๔/๙
วรฺวาริวโหณฺสา	๒๖๑๕/๔๗๔	วิกฺกนฺตจารินิ	๑๐๗/๙/๒๒๖
วรฺากิยา	๑๙๕๒/๓๖๗	วิกฺกม	๓๐๓/๘๕
วลกฺกุก	๑๐๗๓/๒๒๕	วิกฺกณฺณเกน	๓๑๕/๘๙

ปทานุกรโม	ปพฺพเฑองฺเก	ปทานุกรโม	ปพฺพเฑองฺเก
วิกตฺถะยฺย	๑๒๕/๔๒	วิเภสิกา	๖๘๙/๑๖๐
วิกนฺเตตฺตวา	๑๖๖๕/๓๒๒	วิมานํ	๒๐๐๕/๓๗๕
วิกุลาวา	๓๑/๑๒	วิมานนา	๘๖๔/๑๙๐
วิจฺฉิกา	๒๕๖/๗๔	วิยญฺชนํ	๓๑๓๙/๕๕๔
วิชฺฐํ	๑๕๐๓/๒๙๖	วิราจิตา	๒๙๒๙/๕๒๒
วิฆฺฐี	๒๒๓/๖๖	วิราเชสิ	๓/๒
วิตกฺกนิสฺสิตน	๓๕๒/๙๘	วิรูปกฺุเบหิ	๒๕๕/๗๔
วิตุํ	๒๗๐/๗๗	วิลากา	๓๐๘๓/๕๔๕
วิตุนฺนํ	๑๐๗/๓/๒๒๕	วิลาลิโย	๑๔๓๐/๒๘๔
วิตฺตุริยติ	๒๗๑๘/๔๙๓	วิลุตฺตทา	๗๙/๒๖
วิทฺเทศฺสนา	๑๐๓๕/๒๑๙	วิลฺลนํ	๘๓๘/๑๘๔
วิทฺตสฺสํ	๒๗๘๓/๕๐๒	วีนํ	๒๘๙/๘๑
วิทฺมํ	๖๐/๒๐๖	วิวาหํ	๑๒๐๖/๒๔๗
วิทฺธิวิธานญฺญ	๓๐๒/๘๕	วิสกปฺเปน	๑๔๙/๔๘
วินิฆฺหเส	๔๒๗/๑๑๒	วิสญฺญิกรณิ	๘๑/๒๘
วินิสิกํ	๑๖๙/๕๔	วิสฺสเส	๖๒/๒๑
วิปกฺกพฺรหฺมจฺริโย	๘/๓	วิสากฺกิตํ	๒๖๙/๗๗
วิปกฺขิกา	๑๑๕/๓๘	วิสาลกฺุขี	๑๓๙๗/๒๗๘
วิปฺปนญฺโจ	๒๗๙๒/๕๐๓	วิสิขํ	๒๐๑๙/๓๗๘
วิปฺปสฺสขตฺต	๒๙๖๖/๕๒๗	วิสฺสสฺสติ	๑๒๐๐/๒๔๖
วิปฺปสฺสนคฺคา	๒๖๓๑/๔๗๖	วิหงฺคมา	๓๖/๑๓
วิปฺลตฺถจฺฉินฺตี	๑๔๙๖/๒๙๕	วิหตฺตตฺโรโส	๒๔๙๔/๔๕๓
วิภงฺควิจยํ	๒๑๕๔/๓๙๙	วีณายตํ	๑๐๖๗/๒๒๔
วิภทฺทกา	๒๖๗/๗๖	วีตฺติกิณฺโณ	๓๒๐๐/๕๖๖
วิภทฺทิกา	๖๓/๒๑	วีรียพฺลุปฺปนโน	๒/๑
วิภมิ	๓๐๗๖/๕๔๔	วฺจุทฺตพฺยํ	๒๔๙/๗๒

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องุเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องุเก
วุตติสโมธานตาย	๑๓๔๕/๒๖๘	สกุขี	๒๕๖๑/๔๖๔
เวณิกโต	๒๘๘/๘๑	สกาเส	๔๙๖/๑๒๖
เวตุตรุโณ	๒๖๐๑/๔๗๑	สเกสร	๑๓๘๓/๒๗๕
เวตุตาจโร	๑๓๔๖/๒๖๘	สมจจา	๒๒/๙
เวตรณ	๑๒๑๑/๒๔๘	สงกปุปราครโตะเตน	๓๕๒/๙๘
เวทพห	๔๘/๑๗	สงกม	๑๐๖๓/๒๒๔
เวทมเทน	๒๒๓๖/๔๑๑	สงกรา	๑๕๗๙/๓๑๐
เวทิสหิ	๓๑๒๘/๕๕๑	สงกุฎิโต	๓๑๔/๘๘
เวเทห	๑๖๙/๕๔	สงกูปโย	๑๓๔๖/๒๖๘
เวธเวรา	๑๗๑๘/๓๓๐	สงเกณ	๑๘๐/๕๗
เวนสาโช	๗๑๘/๑๖๕	สงขุภิต	๑๑๗๕/๒๔๓
เวภงโค	๒๔๔๕/๔๔๕	สงคตีสนถวานิ	๑๕๔๘/๓๐๔
เวยยณชนิกาวโจ	๑๘๕๓/๓๕๑	สงคร	๒๔๘/๗๒
เวยยาสโน	๓๗๘/๑๐๒	สงคามาวจโร	๒๑๓/๖๔
เวรมุภาน	๘๗๘/๑๙๑	สงฆมนุติ	๔๕๑๑๑๗
เวลา	๖๑/๒๑	สงจ	๕๗/๑๙
เวสมนิ	๒๗๕๒/๔๙๙	สขนุติ	๘๐/๒๖
เวสสเปส	๒๑๘๔/๔๐๓	สณจิตูร	๒๙๐๑/๕๑๘
เวหายส	๒๒๓๒/๔๑๐	สณณตูล	๑๕๖๔/๓๐๗
เวหายสณจิตา	๑๖๖๐/๓๒๒	สณจิตูหายน	๔๐๑/๑๐๗
เวพริยมุตตาถรรพคณพนา		สตเคณนุ	๓๙๒/๑๐๕
	๓๐๒๓/๕๓๔	สตตลียอวิก	๒๔๑๔/๔๓๙
		สตตูลิงกา	๑๑๒/๓๗
		สตตสมพาทา	๖๖๙/๑๕๗
		สตปตตมุลลิต	๑๓๘๓/๒๗๕
		สปตทิ	๒๕๖/๗๔

[ส]

หมดอายุ 12/06/2566

สอรุจณพญณาส

๓๐๙๘/๕๔๗

สกุขรโตะปาณ

๓๕๙/๙๙

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
สทตฺตฺโต	๑๕๕๓/๓๐๕	สมนฺตชาตาปริชาอุเปตํ	๒๘๘๑/๕๑๕
สทามตฺตํ	๘๒/๒๘	สมฺปนฺนปายินํ	๑๐๑๙/๒๑๖
สนฺตํ	๗๒๐/๑๖๖	สมฺเปสิ	๘๗๐/๑๙๐
สนฺตี	๒/๑	สมฺพรี	๒๔๒๐/๔๔๐
สนฺทํ	๑๕๖๑/๓๐๗	สมฺพลํ	๒๘๑๐/๕๐๕
สนฺทาทาทีนา	๑๖๖/๕๓	สมฺพุทฺธิวํ	๑๐๕๔/๒๒๒
สนฺธมํ	๔/๒	สมฺภตฺต	๓๐๑๑/๕๓๓
สนฺธิยฺยเต	๒๓๑/๖๙	สมฺมา	๒๒๑๖/๔๐๖
สนฺธิยเร	๕๔๗/๑๓๖	สมฺมิลฺลหาสินี	๖๑๐/๑๔๖
สนฺนิเกตํ	๒๗๑๗/๔๙๓	สมฺจุณํ	๑๔๘๐/๒๙๒
สนฺนิตาพฺยิ	๒๘๑๑/๕๐๕	สเมกฺขํ	๑๙๒/๕๙
สปริคฺคหา	๒๒๑๖/๔๐๖	สเมตานิ	๔๐๓/๑๐๗
สพฺพกามทฺหสฺส	๔๓๓/๑๑๓	สโมจิตา	๓๐๙๐/๕๔๖
สพฺพกฺขมโส	๖๑/๒๑	สรโทสํ	๑๕๙/๕๑
สพฺพกฺขปริทาหิณา	๓๕๓/๙๘	สรโภ	๑๙๒๐/๓๖๑
สพฺพยนฺตฺตฺปนฺนํ	๑๖๗๘/๓๒๔	สรวรเวคฺนิทฺตํ	๙๙๓/๒๑๒
สพฺพสมนฺตเวทํ	๒๐๑๒/๓๗๗	สราภิวสฺสภิ	๓๐๗/๘๖
สพฺพสํโยชนกฺขยํ	๕๕/๑๙	สริกฺโข	๑๒๑/๔๑
สพฺพสํหารโก	๑๑๐/๓๖	สรีรทพฺยํ	๒๔๙/๗๒
สพฺพชาติถิยาจโยโค	๙๕๕/๒๐๕	สลลํ	๑๓/๕
สภานิกิรณานิ	๑๘๓๒/๓๔๘	สลลิกโย	๑๕๒๘/๓๐๑
สมจุณเร	๑๙๔/๕๙	สลลลิกโต	๒๓/๙
สมชโน	๑๒๔๕/๒๕๓	สลฺเล	๒๔๑๙/๔๔๐
สมณโกลณญํ	๑๘๔๗/๓๕๑	สลฺเลภิ	๒๓/๙
สมณฺคิโต	๑๘๔๘/๓๕๑	สลฺเลน	๑๑๗๕/๒๔๓
สมตฺตติกํ	๙๖/๓๒	สวฏฺฏากํ	๑๒๒๗/๒๕๐

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก
สัวรี้	๒๖๓๗/๔๗๗	สิขี	๖๑/๒๑
สสฏจโก	๒๖๔๗/๔๘๔	สิงการากการกปิปโต	๒๑๘/๖๕
สัสติ	๑๒๕๙/๒๕๕	สิงคิวิทลสุปิโย	๒๑๑๕/๓๙๓
สสมุททปริยาย	๕๓๘/๑๓๔	สิงคุ	๗๑๙/๑๑๕
สสสตีสมา	๘๗๗/๑๙๑	สินธุวาริตา	๑๔๑๕/๔๓๙
สัเสยฺย	๒๕๕๑/๔๖๒	สินฺนปตฺโต	๒๖๙/๗๗
สเสลกานนา	๒๕๘๘/๔๖๙	สิปฺปิกสมฺพุกั	๒๑๙/๖๕
สหสฺสกณฺโฑ	๓๙๒/๑๐๕	สิริสพานิ	๒๕๖/๗๔
สหสฺสชีโน	๑๒๐๗/๒๔๗	สิเลสุปมา	๑๖๕๔/๓๒๑
สัหิรปณฺณสฺส	๒๓๗๓/๔๓๓	สิโลเกหิ	๘๒๗/๑๘๓
สาขมิกา	๑๐๖๗/๒๒๔	สิวา	๒๓๙/๗๐
สาขลฺเยน	๑๔๕๖/๒๘๙	สิสิรมายเณ	๓๕๐/๙๖
สาครกฺกุณฺฑลํ	๕๓๘/๑๒๔	สีมนฺตินีโน	๒๐๑๕/๓๗๘
สาชีวฺงฺกโร	๑๔๒๔/๒๘๓	สีลมทฺทวํ	๑๒๐๖/๒๔๗
สาธิกโปริส	๑๕๙๘/๓๑๓	สีลวตํ	๑๑/๕
สารุปฺจจุทา	๓๐๘๖/๕๔๕	สีสปา	๙๘๑/๒๑๐
สารุสสีลยํ	๒๔๙/๗๒	สีหวิชมฺภิตานิ	๑๔๙๕/๒๙๕
सानฺธุ	๗๓๖/๑๖๘	สุกฺกชมฺมสมาหิตา	๖/๓
สาปทานิ	๒๔๐/๗๐	สุกฺขณฺชลิปฺคฺคหิตา	๑๔๕๔/๒๘๘
สามฏฺฐปสฺส	๑๐๙๗/๒๒๙	สุววจฺฉโน	๕๒๐/๑๓๑
สารตฺตา	๖๑/๒๑	สุจิตฺตปตฺตฉานน	๘๙๘/๑๙๕
สารมฺภี	๘๘๔/๑๙๒	สุชยา	๒๘๙๔/๕๑๗
สารโยคณฺณ	๒๓๗๔/๔๓๓	สุโณ	๑๗๘๔/๓๓๕
สาธุรสงฺฆ	๒๔๐๕/๔๓๗	สุตฺตมาสุ	๑๔๔๗/๒๘๗
สาวิตฺตี	๑๗๑๓/๓๓๐	สุตฺนุ	๑๐๙๗/๒๒๙
สัทนฺทโน	๙๖๖/๒๐๗	สุตีเตน	๑๑๗๕/๒๔๓

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก
สุปปภูมิฏกุกกมพ	๑๓๘๘/๒๗๖	เสจเนน	๑๙๙๙/๓๗๕
สุปนโณ	๒๒๔/๖๖	เสนหงคนฤตดา	๑๓๖๗/๒๗๒
สุปริณาวา	๒๖๐๖/๔๗๓	เสนาสนตุฏจ	๑๖๑/๕๒
สุปาส	๙๒๔/๒๐๐	เสปนุณิ	๒๑/๙
สุปาสิย	๙๒๓/๒๐๐	เสมาโน	๒๓/๙
สุพยาวโฏ	๙๗๖/๒๐๘	เสยยสิ	๒๑/๙
สุมชช	๙๒๔/๒๐๐	เสยยโส	๔๔๕/๑๑๖
สุพภา	๑๓๘๘/๒๗๖	เสริวาว	๓/๒
สุมภามิ	๗๕๒/๑๗๑	เสรัม	๗๕๗/๑๗๑
สุรภี	๑๘๒๕/๓๔๘	เสลกุล	๒๔๑๓/๔๓๘
สุรวดา	๑๙๘๙/๓๗๓	เสลสสุ วณณน	๑๕๗/๕๑
สุริยาภ	๑๓๕/๔๕	เสวาลปนกา	๑๔๘๕/๒๙๓
สุวณณราชหิ	๒๗๓๕/๔๙๖	โสชจ	๒๔๙/๗๒
สุวณณสงกจจวรา	๒๙๓๐/๕๒๒	โสตตโต	๙๔/๓๑
สุวามินี	๙๒๙/๒๐๐	โสตุถาเนน	๑๕๐๓/๒๙๖
สุวิลากรมชเม	๑๓๙๓/๒๗๗	โสตุถิภาโว	๑๓๒/๔๔
สุวิหิ	๑๑/๕	โสทรีย	๖๗/๒๒
สุสมณตาน	๒๖/๑๐	โสเมยาเค	๑๕๙๐/๓๑๒
สุสมุทานิยา	๙๗๔/๒๐๘	โสสีโต	๙๔/๓๑
สุสโมหิตานิ	๑๓๘๐/๒๗๔	[ห]	
สุสสุสิ	๖๙๑/๑๖๐	หตุถาโรหา	๑๖๓๐/๓๑๗
สุสุ	๓๕๙/๙๙	หตุถิโพนที	๑๔๘/๔๘
สุหนุเนน	๑๐๘/๓๖	หทยตเถโน	๒๕๕๑/๔๖๒
สุโต	๒๙๙๐/๕๓๐	หยคุมมาลิภิ	๓๐๗/๘๖
สุปีติ	๙๙๖/๒๑๒	หริตานุปา	๒๑๔๔/๓๙๘
สุริย	๕๘/๒๐	หริสสุวณโณ	๑๖๗/๕๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพเฬ/องเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเฬ/องเก
หรีปท	๗๕๑/๑๗๑	หิริโอดตปฺปสมปฺนนา	๖/๓
หฺสคคฺควา	๒๙๒๙/๕๒๒	หีเพติ	๓๓๙/๙๔
หฺสปุเกมิ	๒๖๓๐/๔๗๖	เหมกปฺปนิवासเส	๒๒๗๗/๔๑๘
หฺยเยถ	๑๙๑/๕๙	เหมชาลาภินฺน	๑๗๕/๕๖

สุตตปิฎก ขุททกนิกายสุต
ชาตกปาติยา

กาถา ปรมปาทา

กาถา ปรมปาทา	ปพเพ/องุเก	กาถา ปรมปาทา	ปพเพ/องุเก
อกกุส อมรุส	๙๒๓/๒๐๐	อติกรมกรจริย	๑๑๖/๓๘
อกุช ภิณนา ปโณ นนุโจ	๑๓๙/๔๖	อถาพริวิ พุรหา อินโท	๓๐๖๘/๕๔๓
อกตณณสุส ไปสสุส	๑๓๔๒/๒๖๗	อทฐา ปาทยชลี สพเพ	๓๔๔/๙๕
อกรรมหาเว เต กิจจ	๕๐๑/๑๓๓	อทฐา หิ นุน มิคราชา	๔๓๙/๑๑๔
อกาสี โยคัม ฐวณปมตโต	๒๗๑/๗๘	อทมุห เต วาริ พหุตตรูป	๑๙๗/๖๐
อภิตตตี ทิสวาน สมมมุต	๑๘๖๒/๓๕๓	อทสสนเนน โมรสสุ	๖๕๘/๑๕๕
อภิลาสโน วณณูปเถ ขณนดา	๒/๑	อทาสี ทานานิ ปุเร วิสยห	๖๕๘/๑๕๕
อคมมุตติ มจจ อธิก สหสส	๔๖๓/๑๑๙	อเทยเยสุ ทท ทาน	๕๐๖/๑๒๙
อการา ปจจุเปตสุส	๘๑๗/๑๘๑	อนิกุกสาโว กาสาว	๒๙๑/๘๓
องการชาดา ปจวี	๑๑๗๖/๒๔๓	อนิจจา วต สงขารา	๙๕/๓๒
อจุจุกคตา อติพลตา	๑๑๗/๓๙	อนุตตเร กามกฺเณ สมิทฺเต	๕๑๐/๑๓๐
อเจตน พุราหุณณ อสฺสนนต	๕๒๖/๑๓๒	อนุตฺตริจารี ภาทฺทนเต	๑๐๐๙/๒๑๔
อชฺชาปิ เม ตม มนสิ	๓๕๕/๙๘	อนุปาเยน โย อตฺถ	๔๘/๑๗
อณณมณเณหิ ติตฺเถหิ	๒๕/๑๐	อปจฺนตาปิ อิจฺจนตติ	๑๔๗๓/๒๙๑
อณเณ โสจฺนตติ โรทฺทตติ	๗๓๐/๑๖๗	อปณณกํ จานเมเก	๑/๑
อณโณ อปรโม วณโณ	๒๗๓/๗๘	อปฺปนเนน เมธาวี	๔/๒
อฏฺฐกขุร ฆราทียะ	๑๕/๖	อปฺปมาโท อมตํ ปท	๒๙๓๖/๕๒๔
อตุตฺตานํ สงฺกมํ กตฺวา	๑๐๖๓/๒๒๔	อปฺโปสฺสโกทาทิ ตฺว กโปต	๒๐๕๖/๓๘๓
อตุถิ เม ปฺริโส เทว	๒๙๙/๘๔	อปายิมฺห อนจฺจิมฺห	๘๑/๒๘
อติกกมม รมณํ	๘๐๒/๑๗๙	อปี อตฺรมานาน	๘/๓

คาถานํ ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺก	คาถานํ ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺก
อปี กสฺสป มนุฑิยา	๕๔๖/๑๓๖	อลเมเตหิ อมฺเพหิ	๒๖๕/๗๖
อปี นุ หนุกา สนฺตา	๑๔๖/๔๘	อลีนจิตฺตํ นิสฺสาย	๑๖๑/๕๒
อปี วีรก ปสฺเสสิ	๒๕๗/๗๔	อวธี วต อตฺตทานํ	๒๗๙/๗๙
อปี หนฺตฺวา หโต พฺรุติ	๖๒๖/๔๙	อวสิมฺห ตวาคาเร	๖๗๐/๑๕๗
อพทฺธา ตตฺถ พชฺฌนฺติ	๑๒๐/๓๙	อสกฺขี วต อตฺตทานํ	๖๖๖/๑๕๗
อพฺภนฺตโร นาม ทฺโม	๔๔๒/๑๑๖	อสงฺกิโยมฺหิ คามมฺหิ	๗๖/๒๕
อพฺภูโต วต โลกสฺมี	๒๑๓๑/๓๙๖	อสนฺตํ โย ปกฺกณฺหาติ	๑๕๐/๔๙
อภิขฺชมาเน วาริสฺมี	๓๘๘/๑๐๕	อสพฺพตฺถคามิ วาจํ	๑๒๓/๔๑
อภิตฺถนย ปชฺชุนฺ	๗๕/๒๕	อสมฺปทาเนนิตรีตรสฺส	๑๓๑/๔๔
อภฺตฺวา ภิกฺขสิ ภิกฺขุ	๑๘๓/๕๗	อสเมกฺขิตกมฺมนฺตํ	๑๕๓/๕๐
อมฺพาหฺมทฺทํ วนมนฺตรสฺมี	๑๐๗๐/๒๒๕	อสฺส อินฺทสโม ราช	๑๒๙๕/๒๖๐
อมฺโห โก นามยํ รุกฺโข	๒๖๙/๗๗	อสฺสํ คํว รชตํ ชาตฺรฺรูป	๒๐๐๗/๓๗๖
อมฺโห รุกฺก จินฺนาปิ	๒๓๑/๖๙	อสาตํ สาตฺรฺเปน	๑๐๐/๓๓
อมาตาปิตุสฺวทฺโธ	๑๑๙/๓๙	อหญจ ทพฺพหฺมมฺสฺส	๑๐๗๘/๒๒๖
อมิตฺตหตฺถตฺถกตา	๗๙๖/๑๗๘	อหํ ทสฺสตพฺยามํ	๑๑๐๑/๒๓๐
อยมฺสฺสกราเชน	๒๖๓/๗๖	อหเมว ทฺพฺภาสิตํ ภาสิ พาโล	๑๘๘๓/๓๕๕
อยเมว सा อหฺมปิ โส อนนฺโณ	๒๓๕/๖๙	อหเมว ทฺฐิตา ญฺหนฺตา	๗๔๕/๑๗๐
อยํ อสิ อฺปสมฺสญฺญเม รโต	๓๕๐/๙๖	อหาสิ เม อมฺพผลานิ ปฺพเพ	๑๗๘๐/๓๔๑
อรญฺญา คามมาคมฺม	๖๙๐/๑๖๐	อาคมิสฺสติ เม ปาปํ	๑๑๓๔/๒๓๕
อริยาวกาโสสิ ปสนฺนเนตฺโต	๓๑๑๖/๕๔๙	อาทิตฺตสฺมี อการสฺมี	๑๒๐๙/๒๔๗
อลงฺกตา กุณฺทลโน สฺวตฺถา	๓๐๒๓/๕๓๔	อามนฺตยา มิ นิคมํ	๓๑๖๘/๕๕๙
อลงฺกโต มญฺจกุณฺทลํ	๑๔๖๓/๒๙๐	อายตี โทสํ นาญญาย	๘๕/๒๙
		อารญฺยกสฺส อสิโน	๔๑๒/๑๑๐
		อาโรคฺยมิจฺเจ ปรมญฺจ ลาภํ	๘๔/๒๙

ถาถานั ปจมปาทา	ปพเพ/องเก	ถาถานั ปจมปาทา	ปพเพ/องเก
อาสา โลกิตถิโย นาม	๖๑/๒๑	อุเทตยญจกขุมา เอกราชา	๑๖๗/๕๓
อาสาดี นาม ลตา	๘๖๗/๑๙๐	อุปนียติทำ มณเฆ จนุเท โลหิตมททเน	
อาสีเสถว ปุริโส	๕๑/๑๘		๑๙๔๘/๓๖๗
อาสีวิสมปิ มั สนุติ	๓๒๗/๙๑	อุปสาพหก นามานั	๑๘๑/๕๗
อิงฆ เอกปทำ ตาต	๓๒๕/๙๐	อุภยั เม น ขมติ	๒๔๗/๗๒
อิงฆ วทฐมยั ปาสั	๒๖๑/๗๕	อุโภ ขมชา อุโภ กุณิ	๗๘/๒๖
อิติถิ ลียา รูปวติ	๒๓๓/๖๙	อุมุขฐชนติ นิมุขฐชนติ	๑๖๓๕/๓๑๗
อิทำ ตทาจริยวโจ	๒๙๓/๘๓	อุรโคว ตจัม ชินณั	๗๒๐/๑๖๖
อิทำ ปุเร นิณนมาหุ	๑๑๕๐/๒๓๙	อุสภสเสว เต ขนุโร	๔๘๔/๑๒๔
อิทำ สุวณณกาธุริ	๑๑๕๘/๒๔๐	อุสภา รุกขา คาวิโย ควา จ	๗๗/๒๕
อิทานิ ไขมहि สุกิโต อโรโค	๘๓๖/๑๘๔	เอกจินติโต อยมตโถ	๓๑๓/๘๘
อิธ เจ นั วิราเชสิ	๓/๒	เอกปณโณ อัย รุกโข	๑๔๙/๔๘
อิฐรคานั ปวโร ปวิญโจ	๑๕๗/๕๑	เอกปุตตโก ภวิสสสิ	๓๔๘/๙๖
อิเชว หัส นิปต	๑๘๐๖/๓๔๕	เอกา อิจจา ปุเร อาสิ	๖๖/๒๒
อิมานิ มั ทททร ตาปยนติ	๕๑๔/๑๓๐	เอกา นิสินนา สุกิ สณณตुरु	
อิสินมนนตริ กตวา	๒๗๕/๗๘		๑๕๖๔/๓๐๗
อุกุกกุเจ สุมิจจณติ	๙๒/๓๑	เอโก อรณเฆ คิริกนุทรายั	๗๓๕/๑๖๘
อุกกา มิลาจา พนฐนติ ทีเป		เอตัม हि เต ทูราชานั	๑๔๒/๔๗
	๑๙๗๔/๓๗๐	เอเต ยุธา ปฏियนติ	๒๓๒๒/๔๒๗
อุจเจ วิญปิमारุข	๒๒๓/๖๖	เอเต หัส ปกุกมณติ	๒๓๕๑/๔๓๐
อุจเจ สกุกน เทมาน	๔๙๐/๑๒๕	เอถ ลกขณสีตา จ	๑๖๑๑/๓๑๔
อุจจงเก เทว เม ปุตโต	๖๗/๒๒	เอวั ภูตสส เต ราช	๘๑๑/๑๘๑
อุจเจहि กณห กิ เสสิ	๑๕๑๓/๒๙๘	เอวณเจ สตตะา ขาเนยยั	๑๘/๗
อุจเจहि โจร กิ เสสิ	๕๔๒/๑๓๖	เอวเมว นุน ราชานั	๑๖๙/๕๔
อุตุตมจกรุหา มยหิ	๙/๓	โอทาตวตตะา สุกิ อลลเกสา	
อุทุมพรา จิเม ปกุกา	๔๙๓/๑๒๕		๑๑๔๑/๒๓๗

คำถ่าน ปถมปาทา	ปพุเพ/องเก	คำถ่าน ปถมปาทา	ปพุเพ/องเก
กณโห กณโห จ โฆโร จ	๑๗๐๘/๓๒๙	กาพานิ เกสานิ ปุเร อเหสิ	
กณโห วตายัม ปุริโส	๑๓๕๙/๒๗๖		๑๐๙๔/๒๒๘
กุยาห์ เทวานมกริ	๘๐๑/๑๗๙	กาพา มิกา เสตทนต์ตา ตวีเม	๑๗๕/๕๖
กเร สริกฺโข อถวาปิ เสฏฺโจ	๑๒๑/๔๑	กาเพ วา ยทิवा ชุณฺहे	๑๗/๓
กลุยานธรมโมติ ยथा ชนินฺท	๑๙๑/๕๙	กี อญฺชกา อิมะ เทว	๕๒๒/๑๓๒
กลุยานรูป วตายัม จตุปปโท		กีฉนฺโท กิมธิปฺปาโย	๒๖๐๕/๔๗๓
	๕๕๔/๑๔๔	กินฺเต ชฎาหิ ทุมฺเมธ	๑๓๘/๔๖
กลุยานนิเมว มุญฺเจยฺย	๘๘/๓๐	กินฺเต วตํ กี ปน พุรหมจิริย	
กสนฺติ วปนฺติ เต ชนา	๑๖๗๒/๓๒๓		๑๔๔๐/๒๘๖
กาโกลา กาภสงฺขมา จ	๘๖๑/๑๘๙	กินฺนุ สมนฺตรมานาว	๗๐๗/๑๖๔
กา ตวั สุทฺเธหิ วตฺเถหิ	๑๖๖๐/๓๒๒	กินฺนุ โสจสินฺจุจฺจตี	๒๗๐๑/๔๙๐
กานิ กมฺมานิ กุพฺพานิ	๑๗๖๘/๓๓๘	กิมคฺชตี ตณฺฑุลนาฬิกา จ	๕/๒
กา นุ กาเพน วณฺเณน	๘๘๑/๑๙๒	กิมตฺถมภิสนฺธาย	๔๓๓/๑๑๓
กา นุ วิชฺฐริวภาสี	๒๔๕๘/๔๔๗	กีสุ นโร ชปฺปมจริจฺจ กाले	
กามิ์ กามยमानสุส	๑๖๘๔/๓๒๖		๑๕๐๓/๒๙๖
กามิ์ ปตามิ นิรัย	๔๐/๑๔	กุมฺจาริตฺโต ปุริโส	๑๗๙๓/๓๔๓
กามิ์ ยหี อิจฺฉสิ เตน คจฺฉ	๓๑๕/๘๙	กูโต นุ อากจฺฉถ โก ตโย ชนา	
กายิ์ พลาคา รุจิรา	๔๒๑/๑๑๑		๑๓๒๒/๒๖๔
กายิ์ พลาคา สีขินี	๔๒๔/๑๑๑	กูโต นุ อากจฺฉสิ ทุมฺมวลี	
กาเยน โย นาวหเร	๖๐๒/๑๔๕		๒๒๑๙/๔๐๘
กाले นิภฺษมนา สารุ	๓๐๑/๘๕	กุลาวกา มาตลิ สิมฺพลิสฺมี	๓๑/๑๒
กาลो ฉสฺติ ภูตาทิ	๓๔๐/๙๔	กุลฺลุปเทเส ธิตฺติยา ทพฺพาย	๑๓๒/๔๔
กา เวธมานา คิริกนฺทราย		กูหิ์ ता กตฺถ คตา	๘๒๔/๑๘๒
	๒๙๐๑/๕๑๘	โก ตํ หีสติ เหเจติ	๒๔๒๙/๔๔๒
กาสายวตฺเถ สกุณเ วทามิ		โกธ ชาครตํ สุตฺโต	๑๑๑๕/๒๓๒
	๑๓๐๔/๒๖๑	โกธนา อกตญฺญ จ	๖๓/๒๑

คาถานํ ปรมปาทา	ปพฺพเพ/องฺก	คาถานํ ปรมปาทา	ปพฺพเพ/องฺก
โก หนุวํ โสณโตยสฺมี	๔๘๗/๑๒๔	ชินโน รณฺจสฺส มณิกุณฺฑลํ จ	
โก หนุ โข ภควา เหตุ	๓๒๓/๙๐		๗๐๒/๑๖๓
โก หนุ วฑฺฒิตภตฺโต	๔๑๘/๑๑๑	ชีวกญจ มตํ ทิสวา	๙๗/๓๒
โก หนุ สทฺเทน มหตา	๑๙๓/๕๙	ชีว วสฺสสํ ภคฺค	๑๕๙/๕๑
โก หนุ สนฺตมฺหิ ปชฺโชเต	๗๗๖/๑๗๕	ฌาตเมตํ กุรุณฺคสฺส	๒๑/๙
โก ปาตุราสี ติหิवा นภมฺหิ	๒๖๓๙/๔๗๗	ตณฺจ อปฺปณฺจ อุจฺฉิณฺณํ	๒๐๗/๖๒
		ตเถว ปุณฺณปาติโย	๕๓/๑๘
โกยํ พินฺทุสฺสโร วคฺค	๑๒๓/๒๐	ตเถวเกสฺส กลฺยาณํ	๑๒๖/๔๒
ขมณียํ ยาปณียํ	๒๕๑/๒๘	ตเทว เม ตวํ วิทิตํ	๖๓๐/๑๕๐
ขราชิชา ชฎิลา ปงฺกทนต์ตา	๑๒/๖	ตโย คิริ อนฺตรํ กามยามิ	๓๐๕/๘๕
ขุทฺทหานํ ลหฺจิตฺตานํ	๒๑/๕๖	ตฺวเมวทานิมกิริ	๓๑๗/๘๙
เขมํ ยหิ ตตฺถ อริ อุตฺติริโต	๑๓๓/๔๔	ตว สทฺธญจ สีลญจ	๔๒๗/๑๑๒
คณฺคา กุมฺภินิ สนฺตา	๘๗/๕๔	ตสฺส คามวํ ทมฺมิ	๑๘๖๙/๓๕๘
คชคฺคเมฆเมภิ หยคฺคมาลิกิ	๓๐๗/๘๖	ตสฺส นาคสฺส วิปฺปวาเสน	๑๕๒๘/๓๐๑
ควณฺเจ ตรมานานํ	๖๓๔/๑๕๑	ตาท มาณวโก เอโส	๑๙๕/๖๐
จตุทฺวารมิกํ นครํ	๑๓๔๙/๒๗๐	ติณํ ตินฺนํติ ลปสิ	๖๔๒/๑๕๒
จตุปฺปโท อหํ สมฺม	๑๕๕/๕๑	เต กถนฺนํ กิริสฺสนนฺติ	๑๐๐๒/๒๑๓
จตุพฺภิ อฏฺฐชฺฌคมา	๑๐๔/๓๕	เต เทสา ตานิ วตฺถุนิ	๑๒๗/๔๒
จหนฺทากํ สุริยาภญจ	๑๓๕/๔๕	ทริยา สตฺต วสฺसानิ	๔๕๕/๑๑๘
จิรสฺสํ วต ปสฺสาม	๒๕๕๕/๔๖๓	ทวํ ยาจนโก ราช	๕๙๐/๑๔๓
จิรสฺสํ วต ปสฺสามิ	๔๘๓/๑๒๔	ทฺวาสตฺตติ โคตม ปุณฺณกมฺมา	
จิรสฺสํ วต เม อุทฺปาติ อชฺช			๑๐๔๘/๒๒๐
	๒๖๖๘/๔๘๓	ทส ขลุมานิ จานานิ	๑๖๙๖/๓๒๘
ชนิตํ เม ภวิตํ เม	๒๐๕/๖๒	ทสณฺณกํ ติชิณฺธารํ	๑๐๑๙/๒๑๖
ชฺรุทฺพานํ ขณฺมานา	๓๖๗/๑๐๐	ทพฺพํ ทพฺพสฺส ชิปปติ	๑๕๑/๕๐
ชานนฺโต โน มหาราช	๑๖๒๔/๓๑๖	ทิกฺขจา มยา วเน รุกฺขา	๒๖๗/๗๖

คาถานี้ ปจฺมปาทา	ปพฺพเพ/องฺกุ	คาถานี้ ปจฺมปาทา	ปพฺพเพ/องฺกุ
ทียทฺธกุกฺกุ อุทเยน กณฺณิกา	๙๘๑/๒๑๐	น ไช รุจฺจติ เม อาฬิ	๑๓๓๑/๒๖๖
ทิสฺวา ขุรปฺเป ธนฺนเวคฺชนฺเน	๓๙๔/๑๐๖	น ตกฺกฺลา สนฺติ น อาลฺลฺปาณิ	๑๔๓๐/๒๙๔
ทิสฺวา ปทมนฺตฺติณฺณํ	๒๐/๗	น ตํ ชิตฺตํ สารุ ชิตฺตํ	๗๐/๒๓
ทฺฐชฺชีวิตมชฺชีวิมฺห	๕๕๔/๑๓๗	นตฺถิ โลเก รโห นาม	๕๑๘/๑๓๑
ทฺฐทฺทํ ททมานานํ	๒๐๙/๖๒	น ตํ ทพฺพํ พนฺธนมาหุ ธีรา	๒๕๑/๗๓
ทฺฐทฺฐกายติ ภาทฺทนฺเต	๕๘๖/๑๔๒	น ตวํ ราช วิชานาสิ	๑๔๕/๔๘
ทฺฐพฺพณฺณรูปํ ตวมริยวณฺณิ	๙๔๙/๒๐๔	น เต กฏฺฏจฺฉานิ ภินฺณานิ	๑๘๑๙/๓๔๗
ทฺฐเมธานํ สหสฺเสน	๕๐/๑๗	น เต ปิจฺจมาทสิมฺห	๖๔๖/๑๕๓
ทฺฐโม ยทา โหติ ผลฺลปฺปโน	๑๒๕๕/๒๕๔	น นํ อุมฺหยเต ทิสฺวา	๒๔๓/๗๑
ทฺฐเต เต พฺรหฺเม ปาเหสี	๑๘๓๓/๓๔๙	น ปาปชนสฺสเวิ	๑๔๑/๔๗
ทฺฐเร อปสฺสํ เถโรว	๒๒๗๐/๔๑๗	น มํ สีตํ น มํ อุณฺห	๓๔/๓
ทฺฐสิโต คิริทตฺเตน	๒๑๗/๖๕	น มายมคฺคิ ตปฺติ	๒๘๑/๘๐
ทฺฐมปริมิตํ อนนฺตปารํ	๓๐๙/๘๖	นเม นมนฺตสฺส ภาเช ภาชนฺตํ	๒๙๕/๘๓
ทฺฐคฺคโห อสทิสฺ	๒๑๑/๖๔	น เม รุจฺจิ มิคาลोปป	๘๗๕/๑๙๑
ทฺฐหตฺถกฺลาเปหิ	๒๐๓/๖๑	นยิทํ ทฺฐขํ อทฺฐํ ทฺฐขํ	๑๔๗/๔๘
ทฺฐมํ จรตฺถ ฌาตโย	๙๐๕/๑๙๖	นยิทํ นิจฺจํ ภวิตพฺพํ พฺรหฺมทตฺต	๗๑๕/๑๖๕
ทฺฐโม หเว หโต หนฺติ	๑๑๘๕/๒๔๔	นยิทํ วิสมสฺสเลน	๑๖๕/๕๓
ทฺฐเม ทฺฐเม นาติทฺฐเม	๕๙/๒๐	นยิมสฺส วิชฺชามยมตฺถิ กิณฺจิ	๓๗๖/๑๐๒
ทฺฐิตฺถุ กณฺฑิณํ สลฺลํ	๑๓/๕	นรานมารามกฺราสฺสุ นาริสฺสุ	๖๖๒/๑๕๖
ทฺฐิตฺถุ ตํ วิสํ วนฺตํ	๖๙/๒๓	นวจนฺททเก ทานิ ทิยฺยติ	๙๒๙/๒๐๐
ทฺฐโตมฺหิ สมฺม สฺขม	๗๘๑/๑๗๕	น วาหเมตํ ชานามิ	๑๔๒๐/๒๘๒
น กฺขตตํ ปฏฺฐิมาเนนฺตํ	๔๙/๑๗	น เว อนตฺถกฺกุสเลน	๔๖/๑๖
น กิรตฺถิ อโนมทสฺสิสฺสุ	๑๑๒๒/๒๓๒	น วิสฺสเส อวิสฺสตฺถ	๙๓/๓๑
น กิรตฺถิ รเสหิ ปาปิโย	๑๔/๖		

กาถานํ ปรมปาทา	ปพเพ/องฺก	กาถานํ ปรมปาทา	ปพเพ/องฺก
น สนฺติ เทวา ปวสนฺติ ญฺน ๒๓๗/๗๐		ปณฺตี ภูฏชเส ภตฺตี ๙๖๙/๒๐๗	
น สนฺถวํ กาปุริเสน กยิรา ๑๗๑/๕๕		ปนาโท นาม โส ราชชา ๓๙๑/๑๐๕	
น สนฺถวสฺมา ปรมตฺติ ปาปิโย ๗๓/๕๕		ปพฺพตฺตฺตฺตฺตฺต รมเม ๒๓๙/๗๐	
น หิ วนฺณเณน สมฺปนฺนา ๔๐๖/๑๐๘		ปรปาณฆมาเต ชีวนฺโต ๔๙๙/๑๒๖	
นาจจฺนตํ นิกตฺติปฺปญฺโย ๓๘/๑๔		ปฺริสํกฺกฺปโถ นาม ๑๒๓๖/๒๕๒	
นาจฺนตฺตฺตฺตฺต ปฺริโส ๑๑๘/๓๙		ปฺริสํตํ เวปิ สมฺมาตฺตานํ ๑๐๑/๓๔	
นาทิกฺกฺจา ปฺริโต โทสํ ๑๗๕๓/๓๓๖		ปฺริสํสํสํสํสํสํสํสํสํ ๙๙/๓๓	
นํนาจจฺนทา มหาราช ๔๖๖/๑๒๐		ปวสา อากฺโต ตาต ๒๔๕/๗๑	
นํนํมมตฺโต นาปิสฺสโณ ๔๖๐/๑๑๙		ปสฺส สทฺธาย สีสฺส ๒๒๙/๖๗	
นํยํ ฆรณํ กุสโล ๓๗๐/๑๐๑		ปาณิ เจ มฺกฺโก จสฺส ๓๘๕/๑๐๔	
นํยํ ปฺเร อนฺนํมตฺติ ๑๘๙/๕๘		ปฺณณํ นทํ ยเณ จ เปยฺยมาหุ ๒๗๗/๗๙	
นํยํ รุกฺโข ทุรารุโ ๕๔/๑๙			
นํยํ ลิกฺขา ปฺณณํเหตุ ๑๒๙/๔๓		ปฺตฺโต ตฺยาหํ มหาราช ๗/๓	
นํลํ กพลํ ปทาตเว ๒๗/๑๐		ปฺตฺสทฺโท สมชฺโน ๑๒๔๕/๒๕๓	
นํสฺมเส กตปาปมฺหิ ๑๔๕๒/๒๘๘		ปฺราณจฺราน วโจ นิสฺมม ๒๖/๑๐	
นํหํ ปฺนํ น จ ปฺนํ ๑๔๘/๔๘		ปฺเร ตฺวํ สีสฺวตํ สกาเส ๔๙๖/๑๒๖	
นํโครธเมว เสเวยฺย ๑๒/๕		ผรฺสา วต เต วาจา ๕๕๘/๑๓๘	
นํจจํ อฺพพิศฺศหทยา ๑๔๐/๔๖		ผฺจฺจสฺส เม อญฺจตเรน พฺยาธินา ๔๗๘/๑๒๓	
นํตํ สีสฺส นทิตํ ๒๗๗/๖๗			
นํเว อิตฺถิสฺส สามญฺญํ ๖๙๔/๑๖๑		พฺรหฺมโลกา จวิตฺวาน ๒๕๐๒/๔๕๕	
นํเว กิณฺณามิ น วิกฺกิณฺณามิ ๑๗๒๐/๓๓๑		พฺรหา ปวทฺธกาโย โส ๖๓๘/๑๕๒	
ปจฺโก จ กามา ปลิโป จ กามา ๘๕๕/๑๘๘		พฺหุจฺนตํ อปฺปจฺนตํ จ ๑๑๔/๓๘	
ปญฺจ ปญฺทิตา สมฺมาตฺตา ๒๕๓๓/๔๕๙		พฺหุํปิ โส วิกฺตฺเตยฺย ๑๒๕/๔๒	
ปญฺญาเยปตํ ลิริยา วิหิณํ ๒๓๐๑/๔๒๒		พฺหุํเปตํ อสพฺภิ ชาตเวท ๑๔๔/๔๗	
		พฺหุํเปตํ วเน กญฺจํ ๑๐๕/๓๕	
		พฺหุสฺสํ จิตฺตกํ ๑๒๘๔/๒๕๘	

กาถานํ ปฐมปาठा	ปพฺพเพ/องฺกุ	กาถานํ ปฐมปาठा	ปพฺพเพ/องฺกุ
พหุสฺสโต สุตตมโมสิ สงฺข	๑๓๘๗/๒๗๖	มาสุ นนฺทิ อิจฺจติ มํ	๖๔/๒๒
พหุณฺ วิชฺชตี โภที	๖๑๐/๑๔๖	มิกํ ติปฺลลตฺถมเนกมายํ	๑๖/๖
พาราณสํ อหุ ราช	๒๗๘๒/๕๐๒	มิกฺขุทโท มหาราช	๒๓๗๗/๔๓๓
พาราณสํ มหาราช	๔๗๕/๑๒๒	มิตฺตามจฺจปริพฺยุพฺหํ	๑๖๐๐/๓๑๓
พาโล วตายํ ทุมสาขโคจโร	๒๐๑/๖๑	มิตฺโต มิตฺตสฺส ปาณียํ	๑๕๘๖/๓๑๑
พาโล วตายํ สุนฺโข	๓๓๔/๙๓	มิตฺโต หเว สุตฺตปเทเน โหติ	๘๓/๒๘
ภทฺทโก วตายํ ปกฺขี	๓๒๑/๙๐	ยํ อนฺนปानสฺส ปุเร ลภาม	๖๑๔/๑๔๗
ภลฺลาติโย นาม อโหสิ ราช	๒๔๐๔/๔๓๗	ยํ อุตฺตสฺสกา สงฺฆรณฺติ	๔๕๑/๑๑๗
ภุตฺวา ตินฺปริมาลํ	๓๖๑/๙๙	ยณฺจ อณฺเณ น รกฺขณฺติ	๑๐/๔
ภุสฺมहि กุฑฺโตรีติ อเปกฺขิยาน	๑๑๖๗/๒๔๑	ยตฺถ เวรํ นิวิสตี	๑๐๓/๓๔
มณฺเณ โสวณฺณมโย ราสิ	๓๙/๑๔	ยตฺถเกโก ลภเต พพฺพุ	๑๓๗๑/๔๕
มตฺตมตฺเตว โรทถ	๕๖๖/๑๓๙	ยโต ยโต ครุ ฐุํ	๒๙/๑๑
มรฺฐณฺณํ มรฺฐสํ	๗๘๖/๑๗๖	ยโต วิลฺลตฺตา จ หตา คาโว	๗๙/๒๖
มนุญฺญเมว ภาเสยฺย	๒๘/๑๑	ยถนฺโน ปุริโส โหติ	๑๐๙/๓๖
มนุสฺสสฺเสว เต สีลํ	๕๕๒/๑๔๒	ยถา เกสา จ มสฺส จ	๓๘๒/๑๐๔
มนุสฺสินฺทํ ชหิตฺวาน	๖๘๒/๑๕๙	ยถา จาโป นินฺนมตี	๙๘๘/๒๑๑
มมฺนฺนปानํ วิปฺลํ อุพารํ	๓๕๘/๙๙	ยถา นที จ ปนฺโถ จ	๖๕/๒๒
มเหสี รุจิโน ภริยา	๒๐๓๑/๓๘๐	ยถาปิ กิตา ปุริสสฺสพาหนา	๓๑๑/๘๘
มา ตาต กุฑฺณิ น หิ สาธุ โโกโร	๘๔๙/๑๘๗	ยถา มาณวโก ปนฺเถ	๔๓๖/๑๑๔
มา มณฺนิสฺส ปิหิ	๓๐/๑๑	ยถา วาจา จ ภุญฺชสฺส	๑๓๐/๔๓
มา สาธุสฺส ปิหิ	๔๕๗/๑๘๘	ยโถทเก อาวิเล อปฺปสนฺเน	๒๑๙/๖๕
มาสุ กุฑฺณ ภูมิปตี	๘๔๒/๑๘๖	ยทา ยทา ยตฺถ ยทา	๒๔/๙
		ยเทสฺमानา วิจิริมา	๒๐๘๙/๓๙๐
		ยณฺตํ วสนฺตสมเย	๕๗๐/๑๔๐
		ยณฺเต ปวิกตฺถิตํ ปุเร	๘๐/๒๖

คาถานํ ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺก	คาถานํ ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺก
ยณฺนิสฺสิตา ชคติริหํ (วิหงฺกมา)		เย เม อหํ น ชานามิ	๑๐๓๔/๒๑๘
	๓๖/๑๓	เย วุฑฺฒมปจายนฺติ	๓๗/๑๓
ยณฺนุ คิซฺโณ โยชนสํ	๑๗๗/๕๖	เย สณฺณินฺ เตปิ ทุคฺคตา	๑๓๔/๔๕
ยํ ปสฺสตี น ตํ อิจฺฉตี	๓๓๘/๙๔	เยสํ น กทาจิ ภูตปฺพฬํ	๑๗๔๑/๓๓๔
ยํ พุราหฺมโณ อวาเทสิ	๖๒/๒๑	โย อตฺถกามสฺส หิตานุกมฺปิโน	๔๑/๑๕
ยเมกรตฺตี ปจฺมํ	๒๕๘๑/๔๖๗	โย อลีนฺน จิตฺเตน	๕๕/๑๙
ยเมตํ วาริซํ ปุปฺผํ	๙๕๖/๒๐๖	โย อินฺทริยานํ กาเมน	๑๒๐๐/๒๔๖
ยํ ลทฺธํ เตน ตุฏฺฐพฺฬํ	๑๓๖/๔๕	โย โกปเนยฺเย น กโรติ โกปํ	
ยวายํ สาลิยจฺฉาโปตี	๗๙๑/๑๗๗		๑๓๗๒/๒๓๗
ยสฺสตฺถา ทูรมายนฺติ	๓๗๙/๑๐๒	โย เต อิมํ วิสาลกฺขี	๑๓๙๗/๒๗๘
ยสฺสเสเต จ ตโย ฐมฺมา	๕๘/๒๐	โย เต ปุตฺตเก อกฺขาที	๑๓๔๐/๒๖๗
ยสฺสเสเต จตุโร ฐมฺมา	๕๗/๑๙	โย เต หตฺถे จ ปาเท จ	๕๕๐/๑๓๗
ยสฺมี มโน นิวิสตี	๖๘/๒๓	โย ทุกฺขณฺณจาย ภเวยฺย ตาณํ	
ยสํ ลทฺธาน ทุมฺเมโธ	๑๒๒/๔๑		๑๐๒/๓๔
ยสฺส มงฺกลา สมฺมุตฺตา	๘๗/๒๙	โย นิลิยํ มณฺทยตี	๖๗๔/๑๕๘
ยโสฺกโร ปุณฺณกโรหฺมสฺมิ	๑๕๕๓/๓๐๕	โย ปหฺนฺเจน จิตฺเตน	๕๖/๑๙
ยายณฺณมณฺสาสตี	๑๑๕/๓๘	โย ปพฺเพ กตกลยาโณ	๙๐/๓๐
ยาวตา จนฺทิมสฺริยา (ปฺริหรนฺติ)		โย ปพฺเพ กรณียานิ	๗๑/๒๔
	๓๗๓/๑๐๑	โย มํ ปุเร ปจฺจุเทตี	๑๐๘๕/๒๒๗
ยาว โส มตฺตมณฺยาสิ	๓๖๔/๑๐๐	โยเมสฺสจ สเมตานิ	๔๐๓/๑๐๗
เย กุกฺกุรา ราชกฺลสฺมิ วฑฺฒา	๒๒/๙	โย เว กाले อสมปฺตฺเต	๖๒๒/๑๔๙
เยน กามํ ปณฺาเมตี	๑๖๓/๕๒	โย เว ฐมฺมทฺธํ กตฺวา	๑๒๘/๔๒
เย น กาหฺนตี โอวาทํ	๒๔๑/๗๑	โย เว เมตฺเตน จิตฺเตน	๑๘๗/๕๘
เยน มิตฺเตน สํสฺกคา	๔๑๕/๑๑๐	รชฺชณฺจ ปฏฺิปนฺนสฺมา	๒๗๔๒/๔๙๘
เยน สตฺตฺวิลังฺกา จ	๑๑๒/๓๗	ราชา อปฺจุฉิ วิธูรํ	๑๑๐๘/๒๓๑
เยนาสิ กิสิยา ปณฺทฺ	๓๙๗/๑๐๖	ราชา อโวจ วิธูรํ	๒๑๕๑/๓๙๙

กาถานํ ปจฺมปาทา	ปพฺพเพ/องฺกุ	กาถานํ ปจฺมปาทา	ปพฺพเพ/องฺกุ
ราชา กาลิงโค จกฺกวตฺตติ	๑๘๔๖/๓๕๐	สพฺเพสฺส กิร ภูเตสฺส	๑๙๙/๖๐
ราชา เต ภตฺตํ ปาเหสิ	๙๙๕/๒๑๒	สพฺเพหิ กิร ฌาตีหิ	๔๐๙/๑๐๘
รुทํ มนุญฺญํ รุจิรา จ ปิณฺณิ	๓๒/๑๒	สพฺเพหิ กิสุโก ทิณฺณโ	๓๔๖/๙๕
สจฺจํ กิร ตวามฺปิ ภูริปณฺณ	๑๔๙๓/๒๙๔	สพฺโพ ชโน หีสิโต ปิงฺคเลน	๓๒๙/๙๑
สจฺจํ กิเรว มาหํสุ	๗๓/๒๔	สพฺโพ โลโก อตฺตมโน อโหสิ	
สเจ พุราหุณฺณ จจฺจนฺติ	๙๑๑/๑๙๗		๒๘๓/๘๐
สเจ มุญฺเจ เปจฺจ มุญฺเจ	๑๙/๗	สมณฺนตํ มณฺณมาโน	๕๙๘/๑๔๕
สเจ โว วุญฺหมานานํ	๒๘๒๘/๕๐๗	สมตฺติตฺติกํ อนวเสกํ	๙๖/๓๒
สเจ หิ ตฺยาหํ ฐนฺเหตุ กหิโต		สมฺปนฺนํ สาลิกะทาร์	๑๙๓๑/๓๖๕
	๒๐๗๒/๓๘๗	สมฺโมทมานา จจฺจนฺติ	๓๓/๑๒
สจฺจสฺส สาเจยฺยมิทํ สจฺจินฺติตํ	๒๘๕/๘๐	สรีรทพฺพํ วุฑฺฒพฺพํ	๒๔๙/๗๒
สจฺจตฺตนฺตํ สุมทฺธํ	๓๓๖/๙๓	สสมฺมทฺทปริยายํ	๕๓๘/๑๓๔
สจฺจต เม โรหิตา มจฺฉา	๕๖๒/๑๓๘	สาธุ โข ปณฺธุติโต นาม	๙๘/๓๒
สจฺจตาหเมวาทํ ปสนฺนจิตฺโต		สาธุ สมฺพหุลา ฌาตี	๗๔/๒๔
	๑๔๑๐/๒๗๙	สาธุ โข สิปปกํ นาม	๑๐๗/๓๕
สทฺทหาสิ สิคาลสฺส	๑๑๓/๓๘	สิกฺขะยฺย สิกฺขิตพฺพานิ	๑๐๘/๓๖
สนฺติ ปกฺขา อปตนา	๓๕/๑๓	สิคาลอ มาณถุโ	๓๓๒/๙๓
สนฺติ รุกฺขา หริตปตฺตา	๑๒๖๕/๒๕๖	สิงฺคี มิโค อายตจกฺขุเนตฺโต	
สนฺธิ ตฺวา อมิตฺเตน	๑๗๙/๕๖		๔๐๐/๑๐๗
สพฺพํ อิทญฺจ มริกตํ	๕๓๔/๑๓๔	สีลํ กิเรว กลฺยาณํ	๘๖/๒๙
สพฺพกามททํ กุมฺภํ	๔๗๒/๑๒๒	สีลํ เสยฺโย สุตํ เสยฺโย	๗๖๖/๑๗๓
สพฺพํ นรานํ สผลํ สจฺจินฺณํ		สีหํคูลิ สีนฺโ	๒๒๕/๖๗
	๒๒๔๒/๔๑๒	สฺขํ ชีวิตฺฐโปสิ	๒๘๙/๘๑
สพฺพํ ภณฺทํ สมหาทาย	๘๒๙/๑๘๓	สฺขํ วต มํ ชีวนฺตํ	๑๐๖/๓๕
สพฺพสํหารโก นตฺติ	๑๑๐/๓๖	สฺขา ฌวรา วจฺจนช	๓๑๙/๘๙
สพฺพายสํ ภูมฺมตฺติปฺปมาณํ	๖๘๖/๑๕๙	สฺขุมาลรูปํ ทิสวา	๒๑๙๙/๔๐๕

คาถานํ ปฐมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก	คาถานํ ปฐมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก
สุจฺจชํ วต นจฺจชํ	๕๗๘/๑๔๑	โสตตฺโต โสสีโต คโต	๙๔/๓๑
สุจิตฺตปตฺตฉาทน	๙๘๙/๑๙๕	โสภนฺติ มจฺฉา กงฺเคยฺยา	๒๕๙/๗๕
สุโณหิ มยฺหํ วจํ ชนินฺท๑๕๔๐/๓๐๒		หนฺตฺวา ฆตฺวา วรฺตฺวา จ	๓๔๒/๙๔
สุตเมตํ มหาพฺรหฺเม	๑๒๗๕/๒๕๗	หนฺติ หตฺถेहि ปาเทหิ	๖๙๘/๑๖๑
สุตฺติกฺขํ อรณฺณมฺหิ	๑๓๑๓/๒๖๓	หํสา โกณฺจา มยฺรํ จ	๒๕๓/๗๓
สุสฺสํ วต ชีวนฺติ	๙๖๓/๒๐๗	หํสิ ตฺวํ เอวํ มณฺณสิ เสยฺโย	๑๑๑/๓๗
สุสฺสํ วต ชีวามิ	๕๗๔/๑๔๐	หํโส ปลาสมวจ	๘๐๖/๑๗๙
สุโร สุเรน สงฺกมฺม	๓๐๓/๘๕	หิตฺวา คามสหฺสฺสานิ	๑๐๕๖/๒๒๓
เสน โพลสา ปตฺมาโน	๑๘๕/๕๗	หิรณฺณํ เม สุวณฺณํ เม	๒๘๗/๘๑
เสยฺยํ โส เสยฺยโส โหติ	๔๔๕/๑๑๖	หิริโอดตฺตปฺปสมฺปนฺนา	๖/๓
เสยฺโย อมิตฺโต มติยา อุเปโต	๔๔/๑๖	หิรินฺตรนฺตํ วิชิตฺจฺจมานํ	๗๗๑/๑๗๔
เสยฺโย อมิตฺโต เมธาวิ	๔๕/๑๖	โหติ สีลวตํ อตฺโถ	๑๑/๕ สุสฺสํ

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎก*

๑. สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบูรณศิริมัตยาราม	กรรมการ
๕. พระพรหมโมลี	วัดพิชัยญาติการาม	กรรมการ
๖. พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘. พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙. พระธรรมปัญญารักษ์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑. พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	กรรมการ
๑๒. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๑๓. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕. พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘. พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙. พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐. พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	กรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๘ มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนาม คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๕ มติที่ ๓๕๗/๒๕๔๙ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทน กรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑.	พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	กรรมการ
๒๒.	พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	กรรมการ
๒๓.	พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๒๔.	พระราชเมธี	วัดราชนัสดาราม	กรรมการ
๒๕.	พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	กรรมการ
๒๖.	พระราชวรมณี	วัดดุสิตาราม	กรรมการ
๒๗.	พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	กรรมการ
๒๘.	พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	กรรมการ
๒๙.	พระราชสุธี	วัดเทวราชกุญชร	กรรมการและเลขานุการ
๓๐.	พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	กรรมการ
๓๑.	พระราชปฎิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๓๒.	พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๓๓.	พระศรีรัชมงคลเมธี	วัดอาวุธวิกสิตาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔.	พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕.	พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	กรรมการ
๓๖.	พระศรีวิสุทธิธำมณ	วัดบรมนิवास	กรรมการ
๓๗.	พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๓๘.	พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	กรรมการ
๓๙.	พระมหาไฉน จิตตสุโท	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๔๐.	พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔๑.	พระมหาวินัย ธีรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	กรรมการ
๔๒.	นายวิชัย ธรรมเจริญ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓.	นายบุญสืบ อินสาร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔.	นายบุญเชิด กิตติธรางกูร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕.	นายแก้ว ชิตตะขบ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

**คณะกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง
พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎก***

๑. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓. พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔. พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕. พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖. พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗. พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศน์เทพวราราม	อนุกรรมการ
๘. พระศรีวิสุทธิภรณ์	วัดบรมนิวาส	อนุกรรมการ
๙. พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐. พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑. พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒. พระมหาวินัย ธีรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓. พระมหาไฉน จิตตสุโท	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธมอญจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบูรณศิริมัตยาราม	ที่ปรึกษา
๒. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะทำงาน
๓. พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะทำงาน
๔. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะทำงาน
๕. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะทำงาน
๖. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะทำงาน
๗. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	คณะทำงาน
๘. พระราชเมธี	วัดราชนัสดาราม	คณะทำงาน
๙. พระราชวรมนี	วัดดุสิตาราม	คณะทำงาน
๑๐. พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๑. พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะทำงาน
๑๒. พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๓. พระเมธีธรรมมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะทำงาน
๑๔. พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๕. พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะทำงาน
๑๖. พระสุธีรัตนภรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะทำงาน
๑๗. พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัสดาราม	คณะทำงาน
๑๘. พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะทำงานและเลขานุการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยาวัธ อีรวโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. พระมหาวัชระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. พระมหาชลอ ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน
๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิตาราม คณะทำงาน
๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน
๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๔ คณะทำงาน
๒๕. นายสำรวย นักการเรือน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก*

๑.	พระวิสุทธีวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	ประธานคณะกรรมการ	
๒.	พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ	รองประธานคณะกรรมการ	
๓.	พระราชวิริยาลังการ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๔.	พระราชสุตภรณ์	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๕.	พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๖.	พระปิฎกโกศล	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการและเลขานุการ	
๗.	พระวิเชียรภักวี	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๘.	พระมหามนตรี	ขุนตีสาวโร	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๙.	พระมหาประนอม	กิตติปัญโญ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมมาปัญโญ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตติโชติโก	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณ์เมธี	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๓.	พระมหาทองดี	ปญญาวชิโร	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตติเสโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๕.	พระมหาครรชิต	สุจิตคนฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวฑฒโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะกรรมการตรวจค้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	ประธานคณะกรรมการ	
๒.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะกรรมการ	
๓.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะกรรมการ	
๔.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะกรรมการ	
๕.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะกรรมการ	
๖.	พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	คณะกรรมการ	
๗.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการ	
๘.	พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะกรรมการ	
๙.	พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ	
๑๐.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะกรรมการและเลขานุการ	
๑๑.	พระราชสิทธิมนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะกรรมการ	
๑๒.	พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ	
๑๓.	พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุทร	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๔.	พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชยญาติการาม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๕.	พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๖.	พระมหาบุญเทียม	ญาณินโท ป.ธ. ๘	วัดพิชยญาติการาม คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๗.	พระมหาสมลักษณ์	คนธสาโร ป.ธ. ๘	วัดท่ามะโอ	คณะกรรมการ
๑๘.	พระมหาประนอม	ธมฺมาลงกาโร ป.ธ. ๖	วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๑๙.	พระครูธรรมธรสุนันต์	นนทิโก	วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๒๐.	นายนิมิตร	โพธิพัฒน์		คณะกรรมการ
๒๑.	ผศ. เวทย์	บรรณกรกุล		คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจค้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๕

เจ้าของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ผู้จัดทำ คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก
คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง
ที่ปรึกษา พระพรหมสุธี วัดสระเกศ
พระธรรมกิตติเมธี วัดสัมพันธวงศาราม
พระธรรมวรเมธี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน

พระศรีรัชมมงคลเมธี (ประนต กิตติวฑฺฒโน ป.ธ. ๙)

พระปริยัติกวี (สุบิน อีรวโร ป.ธ. ๙)

นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙

นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙

นายบุญเชิด กิตติธรรมากร ป.ธ. ๙

นายแก้ว ชิตตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๕๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๔๕

รัฐบาลจัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศล
ในพิธีพระราชทานเพลิงศพ

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ)

อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

เจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร

ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันอาทิตย์ ที่ ๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

